ឯកសារគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកស្កាននេះ
ត្រូវបានថតចេញពី ច្បាប់គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកជប៉ុន ៗ

ឯកសារគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ចាប់ពីភាគ៥១ ដល់ ភាគ១១០
ត្រូវបានរៀបចំធ្វើឡើងដោយ គេហទំព័រ៥០០០ឆ្នាំ បូជា
ចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា សម្រាប់ជាធម្មទាន ៗ

ផ្តល់សៀវភៅគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកសម្រាប់ការងារ
ដោយ ឧបាសិកា កាំង ហ្គិចណៃ ៗ

គ្រប់គ្រងគម្រោង (ទូទៅ និងផ្នែកបច្ចេកទេស)
ដោយ ឧបាសក ស្រ៊ុង-ចាន់ណា ៗ

ត្រួតពិនិត្យឡើងវិញ
ដោយ ចន-ស្រីស្រស់ ៗ

ថតស្កានដោយ
ប្អូនប្រុស ម៉ាន់ សាវ៉េត

www.5000-years.org

ក្រោមការឧបត្ថម្ភយ៉ាងច្រើនលើសលប់ពី៖

- ឧបាសិកា កាំង ហ្គិចហ៊ែណ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ជុត លីស្រុង និង ឧបាសិកា លី សុខា ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក សន ចន និង ឧបាសិកា អ៊ួច សាវៀង ព្រមទាំងបុត្រ (បាត់ដំបង)
- ឧបាសក ជា ស៊ុំវត្ថានា និងឧបាសិកា ឃុន សូនីម៉ា ព្រមទាំងបុត្រី ជា សុមេធាធីតា (ស.រ.អ)
- លោក ជឹម-ជា និងលោកស្រី រតនី ស្រីមុំ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ហ៊ែង យឿន (កូរ៉េ)
- លោក ស៊ុក ចាន់សេរី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា យ៉ា វ៉ាទី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ប្អូនស្រី យ៉ា សុភ: (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា កោ សេង (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ប៉ាន សុគន្ធានីន និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ស្រុង ចាន់ណា និង ឧបាសិកា ចន ស្រីស្រស់
 ព្រមទាំងបុត្រ ចាន់ណា សុធារនីរាជ, ចាន់ណា សុធារនិរោធ (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ស្រុង ចាន់រស្មី និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- កញ្ញា ស្រុង ចាន់រតនា (ភ្នំពេញ)
- លោក ស្រុង យូហេង (ភ្នំពេញ)
- លោក នង សុផល (កូរ៉េ)
- ប្អូនស្រី សុខ អេង (កំពង់ចាម)
- កញ្ញា ចន កក្កដា (បាត់ដំបង)
- លោកស្រី ចន សត្យា និងលោក ទួត សេរីស័ក ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោក ចន រចនា (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា ហ៊ែស សុផារី (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា យឿម សុផានី (បាត់ដំបង)
- លោក ម៉ៅ គន្ធា និងលោកស្រី ធៀង សេដ្ឋា (បាត់ដំបង)
- លោក សៅ សារ៉ុម (បាត់ដំបង)
- ព្រះតេជព្រះគុណ ដុំ សារ: (ព្រះចៅអធិការវត្ត សម សាន្ត ខេត្តបាត់ដំបង)
- ឧបាសិកា វ៉ាន់ លុយ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ហួ ច័ន្ទសុវណ្ណ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ស.រ.អ)

ព្រះ
ត្រៃបិដកបាលី
និង
សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
ខុទ្ទកនិកាយ អបទាន
ចតុត្ថភាគ
៧៥

បោះពុម្ពលើកទី ១

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ព.ស. ២៥០៦

ឧទ្ទិសកថា

យើងខ្ញុំ សូមផ្គង់ស្មារតីសូត្រព្រះធម៌ឧទ្ទិសជូនជនជាតិខ្មែរ ។

ឥឡូវ យើងខ្ញុំអាចជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ទៅអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិខ្មែរបានហើយ ។

ព្រះធម៌នៃព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់នេះ ត្រូវបានសូត្រចេញពីជម្រៅដួងចិត្តនៃអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិជប៉ុន ។

このカンボジア版南伝大蔵経を
カンボジアの佛教徒へ
贈ることができることに感謝します。
これが日本の佛教徒の心です。

It is with a deep sense of gratitude that I present the translation of the complete TRIPITAKA to Cambodian Buddhists on behalf of the Japanese Buddhist community.

អារម្ភកថា

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរ ជាទីរាប់អាន !

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរដែលកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា ជាទីគោរព !

គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកខ្មែរនេះ ត្រូវបាន " ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក " នៃពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ នៅភ្នំពេញ បកប្រែពីភាសាបាលីមកជាភាសាខ្មែរ តាំងពីឆ្នាំ ១៩៣០ ទៅឆ្នាំ ១៩៦៨ គឺត្រូវចំណាយពេល ៣៩ ឆ្នាំ ទើបបានសម្រេចហើយសព្វគ្រប់ ។ នេះពិតជាកំណប់ព្រះធម៌របស់ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ ហើយក៏ជាកំណប់វប្បធម៌ខាងផ្នែកបោះពុម្ពរបស់ជនជាតិខ្មែរផងដែរ ។ យើងខ្ញុំ ពុទ្ធសាសនិកជាតិជប៉ុន មានសន្តានចិត្តរីករាយនឹងបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ ដោយសង្ឃឹមថា ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរក៏នឹងរុងរឿងឡើងវិញដែរ ។

នេះគឺជាអំណោយពីជម្រៅដួងចិត្ត ជូនទៅដល់ជនជាតិខ្មែរទាំងអស់ ព្រមទាំងមនុស្សជាតិទូទៅ នៅក្នុងពិភពលោកនេះ ដែលមានចិត្តស្រឡាញ់សន្តិភាព ។

ខ្មែរបានរងសោកនាដកម្មដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ ក៏ត្រូវអន្តរាយយ៉ាងខ្លាំង ក៏ប៉ុន្តែឥឡូវនេះ យើងទាំងអស់គ្នា បានឈានជើងកន្លងផុតពីសេចក្តីទុក្ខសោកដ៏ធ្ងន់ធ្ងរនេះ ចាកផុតពីអំពើឃោរឃៅ បញ្ចប់គំនុំគុំគួន ដើរតាមពុទ្ធដីកាព្រះបរមគ្រូ ខិតខំព្យាយាមធ្វើឱ្យមានសន្តិភាពក្នុងពិភពលោក ។

ការណ៍ដែលយើងខ្ញុំជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកពេលនេះ គឺជានិមិត្តរូបនៃការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិជប៉ុនថា យើងខ្ញុំធ្វើសហប្រតិបត្តិការដើម្បីសន្តិភាពក្នុងពិភពលោក ដើម្បីទុកជាភស្តុតាងនៃចំណងមេត្រីភាព និងមិត្តភាពរវាងប្រជាជាតិជប៉ុន និងប្រជាជាតិខ្មែរ ។

ថ្ងៃនក្ខត្តឫក្ស កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

អ្នកតំណាងចាត់ការ The Rev. Seikyo Muchaku

ប្រធានការិយាល័យ The Rev. Eiitsu Shinohara

អ្នកចាត់ការ

The Rev. Zendo Matsunaga The Rev. Jitsujo Arima The Rev. Yoshimichi Ito
The Rev. Keiichi Watai The Rev. Gijun Sugitani The Rev. Shincho Shigeta
The Rev. Risho Maeda The Rev. Kyoshi Nakajima Mr. Rokusuke Ei

『トリピタカ』復刻進呈にあたって

親愛なるカンボジアの皆さん！
敬愛するカンボジアの仏教徒の皆さん！

カンボジア版『トリピタカ』は、プノンペンの仏教研究所が、仏教界の英知を集め、1930年から1968年まで、39年の歳月をかけて翻訳し、分類し、集大成して完成されました。まさにカンボジア仏教の法宝であると共に、カンボジア出版文化の至宝です。日本仏教徒の有志は、カンボジア仏教の復興再生を願いつつ、これを復刻刊行し、贈らせていただきます。

これはカンボジア仏教徒のみならず、カンボジア全人民、否、平和を愛する地球上のすべての人々への、心からの贈り物です。

カンボジアは、古今未會有の悲劇を体験しました。カンボジア仏教もこの受難の時代に壊滅的な打撃を受けました。しかし、今はその悲しみを乗りこえ、瞋りを離れ、怨みを恕し、ブッダの教えに従い、世界平和の実現に努力するときです。

この本の贈呈は、日本の仏教徒も共々に、世界平和のために努力することを誓うしるしであり、相互の連帯と友情の証なのです。

合掌

1994年7月吉日

カンボジア版トリピタカ（南伝大蔵経）復刻救援委員会

世話人代表　無着　成恭	世話人	松永　然道	有馬　実成
事務局長　篠原　鋭一		伊藤　佳通	渡井　奎一
		杉谷　義純	茂田　真澄
		前田　利勝	中島　教之
		永　六輔	

Acknowledgment

Dear Cambodian friends and respected members of the Cambodian Buddhist community,

It is a matter of great joy that the translation into Cambodian of the Pali Tripitaka has been completed and published. The Tripitaka Commisson of the Buddhist Institute, Phnom Penh, launched the translation project in 1930 and completed the translation, after 39 years of effort, in 1968.

The Cambodian translation of this great work will not only become a cherished treasure of the Cambodian Buddhist community but will also be an important milestone in the history of publication in Cambodia.

The revival and prosperity of Buddhism in Cambodia are the ardent wish of the Japanese Buddhist community, it is in this spirit that we have completed this important project and now present the entire work to the Cambodian Buddhist community, it is a gift not only to the Buddhist community in Cambodia but also to all Cambodian people and all peace-loving people in the world.

Cambodia experienced great tragedies in modern times, and the Cambodian Buddhist community also underwent severe trials and suffered crushing blows during this period. But now a time has come to surmount grief and anger, to forgive, and to start working again for world peace.

This great work is a symbol of the Japanese Buddhist community's resolve to work with our Cambodian brothers and sisters toward world peace and is a testimony to the friendship between our people.

With hands joined in reverence.
July 1994

TRIPITAKA PUBLISHING SUPPORT COMMITTEE
Project Manager : The Rev. Seikyo Muchaku
Secretary General : The Rev. Eiitsu Shinohara
Management Team :
The Rev. Zendo Matsunaga The Rev. Jitsujo Arima The Rev. Yoshimichi Ito
The Rev. Keiichi Watai The Rev. Gijun Sugitani The Rev. Shincho Shigeta
The Rev. Risho Maeda The Rev. Kyoshi Nakajima Mr. Rokusuke Ei

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ អបទាន

ចតុត្ថភាគ

៧៥

ព.ស. ២៥០៦

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយស្ស អបទានំ

បតុត្ថោ ភាគោ

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

ទ្វាបត្តាឡីសមោ ភទ្ទាលិវគ្គោ

បឋមំ ភទ្ទាលិត្ថេរាបទានំ

(១) សុមេធោ នាម សម្ពុទ្ធោ អគ្គោ ការុណិកោ មុនិ

វិវេកកាមោ លោកគ្គោ ហិមវន្តំ ឧបាគមិ ។

អជ្ឈោគហេត្វា ហិមវន្តំ(១) សុមេធោ លោកនាយកោ

បល្លង្កំ អាភុជិត្វាន និសីទិ បុរិសាសភោ(២) ។

សមាធឹ សោ សមាបន្នោ សុមេធោ លោកនាយកោ

សត្តរត្តិន្ទិវំ ពុទ្ធោ និសីទិ បុរិសុត្តមោ ។

ខារិកាជំ គហេត្វាន វនមជ្ឈោគហឹ អហំ

---

១ ឱ. ម. ហិមវំ ។ ២ ឱ. ម. បុរិសុត្តមោ ។

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ អបទាន

បឋមភាគ

សូមនមស្ការចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។

ភទ្ទាលិវគ្គ ទី ៤២

ភទ្ទាលិត្ថេរាបទាន ទី ១

(១) ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមសុមេធៈ ជាបុគ្គលខ្ពង់ខ្ពស់ ប្រកបដោយសេចក្តីករុណា ជាអ្នកប្រាជ្ញ ប្រាថ្នាសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ព្រះអង្គប្រសើរក្នុងលោក ទ្រង់បានស្តេចចូលទៅ ក្នុងព្រៃហិមពាន្ត ។ ព្រះលោកនាយក ព្រះនាមសុមេធៈ ជាបុរសដ៏ប្រសើរ លុះទ្រង់ស្តេចចូលទៅក្នុងព្រៃហិមពាន្តហើយ គង់ពែនភ្នែន ។ ព្រះពុទ្ធជាលោកនាយក ព្រះនាមសុមេធៈ អង្គនោះ ជាបុរសដ៏ប្រសើរ ទ្រង់គង់ចូលសមាធិ អស់ ៧ យប់ ៧ ថ្ងៃ ។ ខ្ញុំរែកអម្រែកបរិក្ខារ សំដៅចូលទៅកាន់ព្រៃ

តត្ថទ្ទសាសឹ សម្ពុទ្ធំ ឱឃតិណ្ណមហាសរំ ។
សម្មជ្ជឹ គហេត្វាន សម្មជ្ជិត្វាន អស្សមំ
ចតុទណ្ឌេ ឋបេត្វាន អកាសឹ មណ្ឌបំ តទា ។
សាលបុប្ផំ គហេត្វាន មណ្ឌបំ ឆាទយឹ អហំ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ អវន្ទឹ លោកនាយកំ[១] ។
យំ វទន្តិ សុមេធោតិ ភូរិបញ្ញំ សុមេធសំ
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា ឥមា គាថា អភាសថ ។
ពុទ្ធស្ស គិរមញ្ញាយ សព្វេ ទេវា សមាគមុំ
អសំសយំ ពុទ្ធសេដ្ឋោ ធម្មំ ទេសេតិ ចក្ខុមា ។
សុមេធោ នាម សម្ពុទ្ធោ អាហុតីនំ បដិគ្គហោ
ទេវសង្ឃេ និសីទិត្វា ឥមា គាថា អភាសថ ។
យោ មេ សត្តាហំ មណ្ឌបំ ធារយិ សាលឆាទនំ[២]
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ សុណាថ មម ភាសតោ ។

---

១ ឱ. ម. អភិវន្ទឹ តថាគតំ ។ ២ ឱ. ម. សាលឆាទិតំ ។

ហើយឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ក្នុងព្រៃនោះ ព្រះអង្គមានឫទ្ធិ៍ធំ ហើយ មិនមានអាសវៈ ។ គ្រានោះ ខ្ញុំកាន់អំបោសបោសអាស្រម ហើយលើកឈើ ៤ កំណាត់ បញ្ឈរធ្វើជាបាំ ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានយកផ្កាឈើប្រក់បាំ ហើយថ្វាយបង្គំព្រះលោកនាយក ។ ពួកជនតែងហៅនូវព្រះសម្ពុទ្ធអង្គណា ដែលទ្រង់មានបញ្ញាដូចផែនដី មានបញ្ញាល្អ ថាសុមេធៈ ព្រះសម្ពុទ្ធអង្គនោះទ្រង់គង់ក្នុងពួកភិក្ខុ ហើយបានសំដែងគាថា ដូចខាងក្រោមនេះ ។ ពួកទេវតាទាំងអស់ បានដឹងព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះពុទ្ធហើយ ក៏មកជួបជុំប្រាប់គ្នាថា ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គមានចក្ខុ នឹងសំដែងធម៌ដោយឥតសង្ស័យ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមសុមេធៈ ព្រះអង្គគួរទទួលនូវគ្រឿងបូជា ទ្រង់គង់ក្នុងកណ្តាលពួកទេវតា ហើយត្រាស់គាថាទាំងនេះថា

បុគ្គលណា បាំងបាំដែលប្រក់ដោយផ្កាឈើ ថ្វាយតថាគត អស់ ៧ ថ្ងៃ តថាគត នឹងសំដែងសរសើរបុគ្គលនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរចាំស្តាប់តថាគតសំដែងចុះ ។

បឋមំ ភទ្ទាលិត្ថេរាបទានំ

ទេវភូតោ មនុស្សោ វា ហេមវណ្ណោ ភវិស្សតិ
បហូតភោគោ ហុត្វាន កាមភោគី ភវិស្សតិ ។
សដ្ឋី(១) នាគសហស្សានិ សព្វាលង្ការភូសិតា
សុវណ្ណកច្ឆា មាតង្គា ហេមកប្បនិវាសសា ។
អារុឡ្ហា គាមណីយេភិ តោមរង្កុសបាណិភិ
សាយំ បាតោ ឧបដ្ឋានំ អាគច្ឆិស្សន្តិមំ នរំ ។
តេហិ នាគេហិ បរិវុតោ រមិស្សតិ អយំ នរោ
សដ្ឋី អស្សសហស្សានិ សព្វាលង្ការភូសិតា ។
អាជានីយា ច ជាតិយា សិន្ធវា សីឃវាហនា
អារុឡ្ហា គាមណីយេភិ ឥល្លិយាចាបធារិភិ(២) ។
បរិវារេស្សន្តិមំ និច្ចំ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ
សដ្ឋី រថសហស្សានិ សព្វាលង្ការភូសិតា ។
ទីបា អថោបិ វេយ្យគ្ឃា សន្នទ្ធា ឧស្សិតទ្ធជា
អារុឡ្ហា គាមណីយេភិ ចាបហត្ថេហិ ចម្មិភិ(៣) ។

---

១ ឱ. សដ្ឋី ។ ២ ឱ. ឥល្លិយាចាបធារីហិ ។ ៣ ឱ. ម. វម្មិហិ ។

បុគ្គលនោះ បើបានកើតជាទេវតា ឬកើតជាមនុស្ស នឹងមាន សម្បុរដូចមាស ជាអ្នកមានភោគៈច្រើន បរិភោគកាមគុណ ជាប្រក្រតី ៗ ដំរី ៦០ ពាន់ ដែលគេស្អិតស្អាង ដោយ គ្រឿងប្រដាប់ គ្រប់យ៉ាង ជាដំរីមានខ្សែដង្គង់មាស ប្រ-កបដោយគ្រឿងតាក់តែងក្បាល ជាវិការៈនៃមាស ដែល ពួកហ្មដំរី មានដៃកាន់លំពែងស្នែងក្របីនិងកង្វេរ ជិះមក កាន់ទីបម្រើនរៈនេះ ពល់ពេលល្ងាចព្រឹក ៗ ឯនរៈនេះ នឹងមានពួកដំរីនោះហោមរោម ហើយសប្បាយរីករាយ សេះ ៦០ ពាន់ ដែលគេស្អិតស្អាង ដោយគ្រឿងប្រដាប់គ្រប់បែប ជាសេះអាជានេយ្យ និងសេះសន្ធពពីកំណើត ជាពាហនៈ លឿន មានពួកនាយសារថី ទ្រទ្រង់នូវខែលនិងធ្នូឡើងជិះ នឹងហោមរោមបុគ្គលនេះជានិច្ច នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ៗ រថ ៦០ ពាន់ ដែលគេតាក់តែងដោយប្រដាប់គ្រប់យ៉ាង បិទ បាំងដោយស្បែកខ្លាដំបងនិងខ្លាធំ គេចងល្អហើយលើកទង់ ជ័យ មានពួកនាយសារថី មានដៃកាន់ធ្នូនិងខែលឡើងជិះ

បរិវារេស្សន្តិមំ និច្ចំ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ
សដ្ឋី នាគសហស្សានិ បរិបុណ្ណានិ សព្វសោ ។
បហូតធនធញ្ញានិ សុសមិទ្ធានិ សព្វសោ
សទា បាតុករិស្សន្តិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
ហត្ថី អស្សា រថា បត្តី សេនា ច ចតុរង្គិនី
បរិវារេស្សន្តិមំ និច្ចំ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
អដ្ឋារសេ កប្បសតេ(១) ទេវលោកេ រមិស្សតិ
សហស្សក្ខត្តុំ រាជា ច ចក្កវត្តិ ករិស្សតិ ។
សតានំ តីណិក្ខត្តុំ ច ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ ។
តឹសកប្បសហស្សម្ហិ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ម. អដ្ឋារសំ កប្បសតំ ។

នឹងចោមរោមបុគ្គលនោះជានិច្ច នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ស្រុកសួយ ៦០ ពាន់ បរិបូណ៌ដោយសព្វគ្រប់ ជាស្រុកមានទ្រព្យនិងស្រូវជាច្រើន ជារបស់សម្រេចល្អ ដោយប្រការទាំងពួង នឹងកើតមានប្រាកដសព្វកាល នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ សេនាមានអង្គ ៤ គឺ ដំរី សេះ រថ ពលថ្មើរជើង នឹងមកចោមរោមបុគ្គលនេះជានិច្ច នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ បុគ្គលនោះ នឹងរីករាយ ក្នុងទេវលោក អស់ ១.៨០០ កប្ប នឹងបានកើតជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ១ ពាន់ដង ។ នឹងសោយទេវរជ្ជ អស់ ៣ រយដង នឹងសោយបទេសរជ្ជ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ។ កន្លងទៅ ៣០ ពាន់កប្ប នឹងមានព្រះសាស្តា ព្រះនាមគោតម កើតក្នុងត្រកូល នៃព្រះបាទឧក្កាករាជ ត្រាស់ដឹងក្នុងលោក ។ (ព្រះសុមេធសម្ពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ថា) ខ្ញុំនឹងបានទទួលមត៌កក្នុងធម៌ ជាឱរសដែលធម៌និម្មិតហើយ របស់ព្រះសាស្តានោះ ជាបុគ្គលកំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងពួង ឥតមានអាសវៈ ។

បឋមំ ភទ្ទាលិត្ថេរាបទានំ

តឹសកប្បសហស្សម្ហិ អទ្ទសំ លោកនាយកំ
ឃន្ទន្តំ ឧទាធាយ គវេសំ អមតំ បទំ ។
លាភា មយ្ហំ សុលទ្ធំ មេ យមហំ ញាមិ សាសនំ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ នមោ តេ បុរិសុត្តម
ញាណំ បដិកិត្តេត្វាន(១) បត្តោម្ហិ អមតំ(២) បទំ ។
យំ យំ យោនុបបជ្ជាមិ ទេវត្តំ អថ មានុសំ
សព្វត្ថ សុខិតោ ហោមិ ផលម្មេ ញាណកិត្តនេ ។
ឥទំ បច្ឆិមកំ មយ្ហំ ចរិមោ វត្តី ភវោ
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឱ. ម. តរ ញាណំ បកិត្តេត្វា ។ ២ ឧ. ម. អចលំ ។

ភទ្ទាលិត្ថេរាបទាន ទី ១

ក្នុងរវាង ៣០ ពាន់កប្ប ខ្ញុំបានឃើញព្រះលោកនាយក អាស្រ័យនូវបន្ទោះនេះ ហើយស្ទុះស្ទៃរក នូវអមតបទ គឺនិព្វាន ។ ខ្ញុំឈ្មោះថាមានលាភហើយ អត្តភាពជាមនុស្ស ឈ្មោះថាខ្ញុំបានល្អហើយ ព្រោះខ្ញុំបានដឹង នូវពាក្យប្រៀនប្រដៅ នៃព្រះពុទ្ធ វិជ្ជាបី ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ ពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើរួចហើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គជាបុរសអាជានេយ្យ ខ្ញុំសូមនមស្ការ ចំពោះព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គជាបុរសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ខ្ញុំសូមនមស្ការចំពោះព្រះអង្គ លុះខ្ញុំពោលសរសើរ ចំពោះព្រះញាណរួចហើយ ក៏បានដល់នូវអមតបទ គឺនិព្វាន ។ ខ្ញុំចូលទៅកើតក្នុងកំណើតណា ៗ ទោះជាទេវតា ឬជាមនុស្ស ខ្ញុំរមែងបានសេចក្តីសុខ ក្នុងទីទាំងពួង នេះជាផលរបស់ខ្ញុំ ក្នុងការពោលសរសើរញាណ ។ នេះរាងកាយជាខាងក្រោយបំផុតរបស់ខ្ញុំ ភពជាទីបំផុតកំពុងប្រព្រឹត្តទៅ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវចំណង ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ភទ្ទាលិ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ភទ្ទាលិត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទុតិយំ ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរាបទានំ

(២) ចន្ទភាគានទីតីរេ អស្សមោ សុកតោ មម
សុសុទ្ធបុឡិនាកិណ្ណោ បណ្ណសាលា សុមាបិតា ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំបានដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានគាស់រំលើងហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ដំណើរដែលខ្ញុំមកក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើរួចហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះភទ្ទាលិត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ភទ្ទាលិត្ថេរាបទាន ។

ឯកឆត្តិយត្ថេរាបទាន ទី ២

[៤] ខ្ញុំបានធ្វើអាស្រមដ៏ល្អ ចាក់ដីខ្សាច់ដ៏ស្អាត ហើយសាងបណ្ណសាលា យ៉ាងល្អ ទៀបឆ្នេរស្ទឹងចន្ទភាគា ។

ទុតិយំ ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរាបទានំ

ឧត្តានកូលា នទិកា សុបតិត្ថា មនោរមា
មច្ឆកច្ឆបសម្បន្នា សុំសុមារនិសេវិតា ។
អច្ឆា មយូរទីបី ច ករវិកា ច សាលិកា
កូជន្តិ សព្វទា ឯតេ សោភយន្តា មមស្សមំ ។
កោកិលា មញ្ជុភាណី ច ហំសា ច មធុរស្សរា
អភិកូជន្តិ តេ តត្ថ សោភយន្តា មមស្សមំ ។
សីហា ព្យគ្ឃា វរាហា ច ពកកោកតរច្ឆយោ
គិរិទុគ្គម្ហិ[១] នាទេន្តិ សោភយន្តា មមស្សមំ ។
ឯណីមិគា ច សរភា ភេរណ្ឌា[២] សូករា ពហូ
គិរិទុគ្គម្ហិ នាទេន្តិ សោភយន្តា មមស្សមំ ។
ឧទ្ទាលកា ច ចម្បកា បាដលី សិន្ទុវារិកា
អធិមុត្តា[៣] អសោកា ច សោភយន្តា មមស្សមំ[៤] ។

---

១ ឱ. គិរិទុគ្គេបិ ។ ២ ភេទន្ទា ។ ៣ ឱ. អតិមុត្តា ។ ៤ ឱ. ពុប្ផន្តិ មម អស្សមេ ។ ម. សោភយន្តិ មមស្សមំ ។

ឯកប្ចុត្តិយត្ថេរាបទាន ទី២

ស្ទឹង (នោះ) មានច្រាំងទាប មានកំពង់រាបស្មើ ជាទីរីករាយនៃចិត្ត បរិបូណ៌ដោយសត្វត្រី និងអណ្តើក មានសត្វក្រពើនៅអាស្រ័យ ។ ពួកសត្វខ្លាឃ្មុំ ក្ងោក ខ្លាដំបង ករវិក និងសាលិកា តែងបន្លឺសំឡេង សព្វ ៗ កាល សត្វទាំងនុ៎ះ ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ។ ពួកតាវៅ មានសំឡេងពីរោះ និងហង្សមានសូរសព្ទពីរោះ តែងយំឆ្លើយឆ្លងគ្នា (សព្វ ៗ កាល) សត្វទាំងនុ៎ះ ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ក្នុងទីនោះ ។ ពួកសីហៈ ខ្លាធំ ជ្រូក កុក ឆ្កែព្រៃ និងខ្លារខិន តែងបន្លឺសំឡេងក្បែរជ្រោះភ្នំ ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ។ ពួកម្រឹគព្រាយ ម្រឹគខ្ទីង ចចក និងជ្រូកជាច្រើន តែងបន្លឺសំឡេងក្បែរជ្រោះភ្នំ ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ។ ពួកដើមរាជព្រឹក្ស ដើមចម្ប៉ា ដើមជ្រនៀង ដើមឈើក្តើង ដើមរំដួល និងដើមអសោក ក៏ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ។

អង្កោលា យូថិកា ចេវ សត្តបណ្ណា ពិម្ពិជាលិកា(១)
កណិកា កណិការា ច(២) បុប្ផន្តិ មម អស្សមេ(៣) ។
នាគា សាលា ច សលឡា បុណ្ឌរីកេត្ថ បុប្ផិតា
ទិព្វា គន្ធា សម្បវន្តា សោភន្តិ មម អស្សមេ(៤) ។
អស្សត្ថា អសនា ចេត្ថ(៥) មហានាមា ច បុប្ផិតា
សាលា(៦) ច កង្គុបុប្ផា ច សោភន្តិ មម អស្សមេ ។
អម្ពា ជម្ពូ ច តិលកា និម្ពា ច សាលកល្យាណី
ទិព្វា គន្ធា សម្បវន្តា សោភយន្តិ មមស្សមំ ។
អសោកា ច កបិដ្ឋា ច គិរិមាលា ច បុប្ផិតា
ទិព្វា គន្ធា សម្បវន្តា សោភយន្តិ មមស្សមំ ។
កទម្ពា កទលី ចេវ ឥសិមុគ្គា ច រោបិតា
ធុវំ ផលានិ ធារេន្តិ សោភយន្តិ មមស្សមំ ។

---

១ ម. សត្តលិពិម្ពជាលិកា ។ ២ ឱ. កណ្ណិកា កណ្ណិការា ច ។ ម. កណ្ណិការា ច បុប្ផន្តិ ។ ២ ម. សោភយន្តា មមស្សមំ ។ ៤ ម. សោភយន្តិ មមស្សមំ ។ ៥ ម. អជ្ជុនា អសនា ចេត្ថ ។ ៦ ម. ផលា ច ។

ពួកដើមអង្កោល ដើមយុថ្កា ដើមសត្តបាណិ ដើមបាស ដើមកុន្ទី-ស និងដើមគណិការ បញ្ចេញផ្កាក្បែរអាស្រមរបស់ខ្ញុំ ។ ពួកដើមខ្នឹង ដើមកាំងក្នុំ ដើមស្រល់ និងដើមស្វាយស មានផ្កាកែនៅក្នុងទីនោះ ក្លិនជាទិព្វសាយភាយ ធ្វើអា-ស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ។ ពួកដើមពោធិ ដើមធ្នង់ ដើមជន្លាត់ដៃ ដើមកាំងក្នុំ និងដើមផ្កាថ្ពៅ មានផ្កាកែ ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ។ ពួកដើមស្វាយ ដើមព្រីង ដើមដង្កៀបក្តាម ដើមកាំងអន្ទក់ និងដើមក្លៀនាង ក្លិនជាទិព្វក្រអូបសាយភាយ ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ។ ពួកដើមអសោក ដើមខ្លិត ដើមទួទស្រី មានផ្កាកែ ក្លិនជាទិព្វសាយភាយ ធ្វើអា-ស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ។ ដើមកុម្ព ដើមបេក ដើមសណ្តែកព្រៃដែលគេដាំ ទ្រទ្រង់ផ្លែជានិច្ច ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ។

ទុតិយំ ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរាបទានំ

ហារីតកា អាមលកា អម្ពា ជម្ពុ វិភេទកា
កោលា ភល្លាតកា ពេល្លា ផលិនោ មម អស្សមេ ។
អវិទូរេ បោក្ខរណី សុបតិត្ថា មនោរមា
មន្ទាលកេហិ សញ្ឆន្នា បទុមុប្បលកេហិ ច ។
គព្ភំ គណ្ហន្តិ បទុមា អញ្ញេ បុប្ផន្តិ កេសរី
ឱបត្តកណ្ណិកា ចេវ បុប្ផន្តិ មម អស្សមេ ។
បាឋីនា បាវុសា មច្ឆា វលជា មុញ្ជរោហិតា
អច្ឆោទកម្ហិ វិចរំ សោភយន្តិ មមស្សមំ ។
ឧយិតា អម្ពគន្ធិ ច អង្កុលេ ច កេតកា
ទិព្វា គន្ធា សម្បវន្តា សោភយន្តិ មមស្សមំ ។
មធុភិសេហិ សវន្តិ ខីរសប្បិមុឡាលិភិ
ទិព្វា គន្ធា សម្បវន្តា សោភយន្តិ មមស្សមំ ។

ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរាបទាន ទី ២

ពួកដើមសម៉ ដើមកន្ទួតព្រៃ ដើមស្វាយ ដើមព្រីង ដើមសម៉ពិភេទក៍ ដើមក្រថៅ ដើមពក់ខ្នៅ ដើមល្ពៅ មានផ្លែ ជិតអាស្រមរបស់ខ្ញុំ ។ នៅទីជិតស្រះបោក្ខរណី មានកំពង់ពបស្មៅ ជាទីរីករាយចិត្ត ដំដេរដាសដោយលំចង់ផ្កាឈូក និងផ្កាឧប្បល ។ ពួកដើមឈូក កំពុងចាប់ផ្លែ (នោប) ពួកដើមឈើ មានកេសរឯទៀត ៗ បញ្ចេញផ្ការីក មានទង ដើមកណ្ណិកាមានស្លឹកជ្រុះ បញ្ចេញផ្កា នៅទៀបអាស្រមរបស់ខ្ញុំ ។ ពួកត្រីស្លាត ត្រីក្បក ត្រីក្រាញ់ ត្រីសណ្ដាយ និងត្រីឆ្ពិន កំពុងត្រាច់ទៅមក ក្នុងទឹកថ្លា ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ។ ពួកដើមនយិតាព្រឹក្ស ដើមស្វាយត្រអូប ដើមកាកេត មាននៅទៀបលំដាប់ប្រាំង ក្លិនជាទិព្វសាយភាយទៅ ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ។ ក្លិនជាទិព្វសាយភាយ ហូរចេញមកពីក្រអៅឈូក និងមើមឈូក ដូចទឹកដោះពរ និងទឹកដោះថ្លា ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ។

បុឡិនា សោភនា តត្ថ អាកិណ្ណា ជលសេវិតា
ឱបុប្ផា បុប្ផិតា សេតា សោភយន្តិ មមស្សមំ ។
ជដាភារភរិតា(១) ច(២) អជិនុត្តរវាសិនោ
វាកចីរធរា សព្វេ សោភយន្តិ មមស្សមំ ។
យុគមត្តមបេក្ខន្តា(៣) និបកា សន្តវុត្តិនោ
កាមគេធេ(៤) អនបេក្ខា វសន្តិ មម អស្សមេ ។
បវុឡ្ហកច្ឆនខលោមា បង្កទន្តា រជស្សិរា
រជោជល្លធរា សព្វេ វសន្តិ មម អស្សមេ ។
អភិញ្ញាបារមិប្បត្តា អន្តលិក្ខចរា តេ
ឧគ្គច្ឆន្តា នភំ ឃតេ សោភយន្តិ មមស្សមំ ។
តេហិ សិស្សេហិ បរិវុតោ វសាមិ បវនេ តទា
រត្តិន្ទិវំ ន ជានាមិ ឈានរតិសមប្បិតោ(៥) ។

---

១ ឱ. ឯត្ថន្តរេ តេតីតិ ទិស្សតិ ។ ២ ម. ជដាភារេន ភរិតា ។ ៣ ឱ. យុគមត្តំ បេក្ខមានា ។ ៤ ម. កាមភោគេ ។ ៥ ឱ ម. សទា ឈានសមប្បិតោ ។

ផ្បកខ្ជាប់ដ៏ល្អរដេរដាស ជ្រួតជ្រាបដោយទឹកក្នុងទីនោះ នឹង ដើមសេតព្រឹក្ស មានផ្ការោយចុះក៏ផ្ការីក ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ៗ ពួកតាបសទាំងអស់ ពេញទៅដោយភារៈ គឺផ្លែសក់ ស្លៀកសំពត់ស្បែកខ្លា ទាំងទ្រទ្រង់នូវសំពត់សំបកឈើ ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ៗ (ពួកតាបសទាំងនោះ) ក្រឡេកមើលប្រមាណមួយជួរនឹម ជាបុគ្គលមានបញ្ញាចាស់ មានកិរិយាប្រព្រឹត្តដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ជាប្រក្រតី មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងការជាប់ចំពាក់ដោយកាម នៅក្នុងអាស្រមរបស់ខ្ញុំ ៗ ពួកតាបសទាំងអស់នោះ មានក្របកនិងរោមក្លៀកដុះវែង ៗ មានមន្ទិលធ្មេញ មានជូលីលើក្បាល ទ្រទ្រង់នូវជូលីនិងក្អែល នៅក្នុងអាស្រមរបស់ខ្ញុំ ៗ ពួកតាបសទាំងនោះ ដល់នូវអភិញ្ញាបារមី សុទ្ធតែត្រាច់ទៅឰដ៏អាកាសបាន តាបសទាំងនុ៎ះ ហោះទៅកាន់អាកាស ធ្វើអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យល្អ ៗ គ្រានោះ ខ្ញុំមានពួកសិស្សទាំងនោះ ចោមរោមជាបរិវារ នៅក្នុងព្រៃធំ ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយសេចក្តីរីករាយ ក្នុងឈាន ឥតដឹងយប់និងថ្ងៃ ៗ

ទុតិយំ ឯកប្បត្តិយត្ថេរាបទានំ

ភគវា តម្ហិ សមយេ អត្ថទស្សី មហាមុនិ
តមន្ធការំ នាសេត្វា ឧប្បជ្ជិ លោកនាយកោ ។
អថ អញ្ញតរេ សិស្សេ អាគញ្ឆិ មម សន្តិកេ
មន្តេ អជ្ឈេតុកាមោ សោ ឆឡង្គំ នាម លក្ខណំ ។
ពុទ្ធោ លោកេ សមុប្បន្នោ អត្ថទស្សី មហាមុនិ
ចតុសច្ចំ បកាសេន្តោ ទេសេសិ(១) អមតំ បទំ ។
តុដ្ឋហដ្ឋោ បមុទិតោ ធម្មន្តរគណាសយោ(២)
អស្សមា អភិនិក្ខម្ម ឥទំ វចនមព្រវិ ។
ពុទ្ធោ លោកេ សមុប្បន្នោ ទ្វត្តឹសវរលក្ខណោ
ឯថ សព្វេ គមិស្សាម សម្មាសម្ពុទ្ធសន្តិកេ
ឱវាទបដិការា តេ សទ្ធម្មេ បារមឹ គតា
សាធូតិ សម្បដិច្ឆិំសុ ឧត្តមត្ថំ គវេសកា ។

---

១ ឱ. ម. ទេសេតិ ។ ២ ឱ. ធម្មន្តរគតាសិយោ ។

ឯកប្បត្តិយល្លោបទាន ទី ២

សម័យនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមអត្ថទស្សី ជាអ្នកប្រាជ្ញធំ ព្រះអង្គជានាយកនៃសត្វលោក ទ្រង់កំចាត់បង់នូវងងឹតអន្ធការ ទ្រង់កើតឡើង ក្នុងលោក ។ គ្រានោះមានសិស្សមួយរូប ចូលមកក្នុងសំណាក់ខ្ញុំ សិស្សនោះមានប្រាជ្ញារៀន នូវមន្តទាំងឡាយ ឈ្មោះឆឡង្គលក្ខណៈ ។ព្រះពុទ្ធព្រះនាមអត្ថទស្សី ជាអ្នកប្រាជ្ញដ៏ប្រសើរផុត ទ្រង់កើតឡើងក្នុងលោក កំពុងប្រកាស នូវសច្ចៈ ៤ ហើយសម្តែងនូវអមតបទគឺនិព្វាន ។ ខ្ញុំមានសេចក្តីត្រេកអរស្រស់ស្រាយរីករាយ ជាទីអាស្រ័យនៅ នៃពួកអ្នកមានចិត្តជាធម៌ បានចេញអំពីអាស្រម ហើយពោលពាក្យនេះថា ព្រះពុទ្ធកើតឡើងហើយ ក្នុងលោក ទ្រង់មានលក្ខណៈដ៏សំខាន់ ៣២ ប្រការ ដូច្នេះ អ្នកពល់គាប្ចូរមក យើងនឹងទៅក្នុងសំណាក់នៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ពួកតាបសទាំងនោះ ជាអ្នកធ្វើតាមឱវាទខ្ញុំ ដល់នូវបារមីក្នុងព្រះសទ្ធម្ម ជាអ្នកស្វែងរក នូវប្រយោជន៍ដ៏ប្រសើរ បានទទួលថាសាធុ ។

ជដាភារភរិតា តេ   អជិនុត្តរវាសិនោ
ឧត្តមត្ថំ គវេសន្តា   និក្ខមឹសុ វនា តទា ។
ភគវា តម្ហិ សមយេ   អត្ថទស្សី មហាយសោ
ចតុសច្ចំ បកាសេន្តោ   ទេសេសិ អមតំ បទំ ។
សេតច្ឆត្តំ គហេត្វាន   ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស ធារយឹ
ឯកាហំ ធារយិត្វាន   ពុទ្ធសេដ្ឋំ អវន្ទហំ ។
អត្ថទស្សី តុ ភគវា   លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា   ឥមា គាថា អភាសថ ។
យោ មេ ឆត្តមធារេសិ   បសន្នោ សេហិ បាណិភិ
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ   សុណាថ មម ភាសតោ ។
ឥមស្ស ជាយមានស្ស   ទេវត្តេ អថ មានុសេ
ធារេស្សន្តិ សទា ឆត្តំ   ឆត្តទានស្សិទំ ផលំ ។

ពួកតាបសទាំងនោះ សឹងពេញទៅដោយភារៈ គឺផ្នួងសក់ ស្លៀកពាក់ស្បែកខ្លា កំពុងស្វែងរកប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តម ចេញចាកព្រៃ ក្នុងកាលនោះ ៗ គាប់ជួនសម័យនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមអត្ថទស្សី ព្រះអង្គមានយសធំ កំពុងប្រកាសសច្ចៈ ៤ សម្តែងនូវអមតបទ គឺនិព្វាន ៗ ខ្ញុំបានកាន់ស្វេតឆ័ត្រ បាំងថ្វាយព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ លុះបាំងថ្វាយអស់មួយថ្ងៃហើយ ខ្ញុំថ្វាយបង្គំព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ៗ ចំណែកខាងព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមអត្ថទស្សី ទ្រង់ជាច្បងក្នុងលោក ជានរៈដ៏ប្រសើរ ទ្រង់គង់ក្នុងពួកភិក្ខុ ហើយត្រាស់នូវគាថាទាំងនេះថា

បុគ្គលណាមានចិត្តជ្រះថ្លា បានបាំងឆ័ត្រថ្វាយតថាគត ដោយដៃរបស់ខ្លួន តថាគត នឹងសរសើរបុគ្គលនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់តថាគតសម្តែងចុះ ៗ បុគ្គលនេះ កាលកើតជាទេវតា ឬកើតជាមនុស្ស ពួកជននឹងបាំងឆ័ត្រឲ្យ សព្វ ១ កាល នេះជាផល នៃការថ្វាយឆ័ត្រ ៗ

ទុតិយំ ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរាបទានំ

សត្តសត្តតិកប្បានិ   ទេវលោកេ រមិស្សតិ
សហស្សក្ខត្តុំ រាជា ច   ចក្កវត្តិ ករិស្សតិ ។

សត្តសត្តតិក្ខត្តុញ្ច   ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ   គណនាតោ អសង្ខិយំ ។

អដ្ឋារសេ កប្បសតេ   គោតមោ សក្យបុង្គវោ
តមន្ធការំ នាសេត្វា   ឧបជ្ជិស្សតិ ចក្ខុមា ។

តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ   ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ   និព្វាយិស្សតិនាសវោ(១) ។

យតោ អហំ កម្មមកំ   ឆត្តំ ពុទ្ធស្ស តាយិំ
ឃត្តន្តេ ច ជាតាមិ   សេតច្ឆត្តំ អធារិតំ ។

ឥទំ បច្ឆិមកំ មយ្ហំ   ចរិមោ វត្តតេ ភវោ
ឆត្តធារណមជ្ឈាសិ   មត្តកោ និច្ចកាលិកំ ។

---

១ ម. វិហរិស្សតិនាសវោ ។

ឯកបុត្តិយត្ថេរាបទាន ទី ២

បុគ្គលនោះ នឹងកើតក្នុងទេវលោក អស់ ៧៧ កប្ប នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ១.០០០ ដង ។ ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលនោះ នឹងបានសោយទេវរជ្យ ជាស្តេចនៃទេវតា អស់ ៧៧ ដង នឹងសោយបទេសរជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់បានមួយអសង្ខេយ្យជាតិ ។ កន្លងទៅ ១.៨០០ កប្ប ព្រះពុទ្ធព្រះនាមគោតម ជាសាក្យដ៏ប្រសើរបំផុត ព្រះអង្គមានបញ្ញាចក្ខុ ទ្រង់កំចាត់បង់នូវងងឹតអន្ធការ នឹងកើតឡើង ។ បុគ្គលនោះ នឹងបានទទួលមត៌ក ក្នុងធម៌របស់ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ជាឱរសដែលធម៌និម្មិតហើយ កំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងអស់ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ។

កាលណា ខ្ញុំបានធ្វើនូវកុសលកម្ម គឺបាំងឆ័ត្រថ្វាយព្រះពុទ្ធ ក្នុងចន្លោះនេះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ស្វេតឆ័ត្រ ដែលគេមិនបាំងឲ្យខ្ញុំឡើយ ។ នេះរាងកាយ ជាទីបំផុតរបស់ខ្ញុំ ភពជាទីបំផុតរបស់ខ្ញុំ កំពុងប្រព្រឹត្តទៅ ចំណែកការបាំងឆ័ត្រលើក្បាល អស់កាលជានិច្ច មានដរាបដល់ថ្ងៃនេះ ។

អហោ មេ សុកតំ កម្មំ អត្ថទស្សិស្ស តាទិនោ
សព្ពាសវបរិក្ខីណោ(១) នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកច្ឆត្តិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ សព្ពាសវា បរិក្ខីណាតិ សុទិក្ខិត្តតរំ ។

ឱហ្ន៎ ! អំពើល្អខ្ញុំធ្វើដោយប្រពៃហើយ ចំពោះព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមអត្ថទស្សី ព្រះអង្គប្រកបដោយតាទិគុណ ខ្ញុំមានអាសវៈទាំងពួង អស់រលីងហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មីមិនមានទៀតឡើយ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំបានដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្ដាច់នូវទន្នឹង ។ ឱ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធ របស់ខ្ញុំជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ដោយលំដាប់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើតាមរួចហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឯកច្ឆត្តិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរាបទាន ។

តតិយំ តិណសូលកឆាទនិយត្ថេរាបទានំ

(៣) ជាតិជរញ្ច មរណំ បច្ចវេក្ខឹ អហំ តទា
ឯកកោ អភិនិក្ខម្ម បព្វជឹ អនគារិយំ ។
ចរមានោ អនុបុព្វេន គង្គាតីរំ ឧបាគមឹ
តត្ថទ្ទសាសឹ បឋវឹ គង្គាតីរេ សបុណ្ណតំ(១) ។
អស្សមំ តត្ថ មាបេត្វា វសាមិ មម អស្សមេ(២)
សុកតោ ចង្កមោ មយ្ហំ នានាទិជគណាយុតោ ។
មមំ ឧបេន្តិ ច សត្តា កូជន្តិ ច មនោហរំ(៣)
រមមានោ សហ តេហិ វសាមិ អស្សមេ អហំ ។
មម អស្សមសាមន្តា មិគរាជា ចតុក្កមោ
អាសយា អភិនិក្ខម្ម គជ្ជិ សោ អសនី វិយ ។
នទិតេ មិគរាជេ ច ហាសោ មេ ឧបបជ្ជថ
មិគរាជំ គវេសន្តោ អទ្ទសំ លោកនាយកំ ។

---

១ ឱ. សុបុណ្ណតំ ។ ម. សមុន្នតំ ។ ២ ឱ. ម. វសាមិ អស្សមេ អហំ ។ ៣ ឱ. មមុ-បេន្តិ ច វិស្សដ្ឋា កូជន្តិ ច មនោហរំ ។ ម. មំ ឧបេន្តិ ច វិស្សដ្ឋា កូជន្តិ ច មនោហរំ ។

តិណសូលកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៣

(៣) កាលនោះ ខ្ញុំបានពិចារណានូវជាតិជរានិងមរណៈ ខ្ញុំតែម្នាក់ឯង ចេញចាកផ្ទះ ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ កាលខ្ញុំសញ្ចរទៅតាមលំដាប់ បានចូលទៅកាន់ឆ្នេរនៃទន្លេគង្គា ក៏ឃើញផែនដីដុះពេញស្មើ នៅទៀបឆ្នេរទន្លេគង្គានោះ ។ ខ្ញុំបានសាងអាស្រមត្រង់ទីនោះ ហើយនៅក្នុងអាស្រមរបស់ខ្ញុំ ទីចង្ក្រមដែលខ្ញុំបានធ្វើល្អហើយ សឹងប្រកបដោយពួកសត្វស្លាបផ្សេងៗ ។ ពួកសត្វតែងចូលមកជិតខ្ញុំផង បន្លឺសំឡេងគួរឲ្យចាប់ចិត្តផង ខ្ញុំត្រេកអររីករាយ ជាមួយនឹងសត្វទាំងនោះ ហើយនៅក្នុងអាស្រម ។ ស្តេចម្រឹគមានជើង ៤ នៅជិតអាស្រមរបស់ខ្ញុំ ស្តេចម្រឹគនោះ តែងចេញអំពីលំនៅមកស្រែកគំរាមដូចជាផ្គរ ។ កាលស្តេចម្រឹគបន្លឺសំឡេងឡើង ខ្ញុំក៏មានសេចក្តីរីករាយកើតឡើង ខ្ញុំក៏ពុំស្ទះស្វែងរកស្តេចម្រឹគ ស្រាប់តែប្រទះឃើញព្រះលោកនាយក ។

ទិស្វានាហំ ទេវទេវំ　　តិស្សំ លោកគ្គនាយកំ
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន　　បូជយឹ នាគកេសរំ ។
ឧគ្គច្ឆន្តំវ សុរិយំ　　សាលរាជំវ បុប្ផិតំ
ឱសធីរ(១) វិរោចន្តំ　　សន្ទឹ លោកនាយកំ ។
តវ ញាណេន សព្វញ្ញុ　　ជោតេសិ(២) មំ សទេវកំ
តុវំ អារាធយិត្វាន　　ជាតិយា បរិមុច្ចរេ ។
អទស្សនេន សព្វញ្ញុ-　　ពុទ្ធានំ សព្វទស្សិនំ
បតន្តិវីចិនិរយំ　　រាគទោសេហិ ឱត្ថដ្ឋា(៣) ។
តវ ទស្សនមាគម្ម　　សព្វញ្ញុលោកនាយកំ
បមុច្ចន្តិ ភវា សព្វេ　　ផុសន្តិ អមតំ បទំ ។

---

១ ឱ ម. ឱសធីវ ។ ២ ម. បោធេសិ ។ ៣ ឱ. ម. ឱត្ថដា ។

លុះខ្ញុំឃើញព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមតិស្សៈ ជាទេវតាក្រៃលែងជាងទេវតា ជានាយកប្រសើរ របស់សត្វលោកហើយ ខ្ញុំមានចិត្តត្រេកអររីករាយ បាចបូជាកេសរផ្កាខ្ទឹង ។ ខ្ញុំសរសើរព្រះលោកនាយក ព្រះអង្គកំពុងរុងរឿង ដូចជាព្រះអាទិត្យកាលរះឡើង ឬដូចជាស្តេចឈើមានផ្ការីក ពុំនោះសោតដូចជាផ្កាយព្រឹកថា បពិត្រព្រះសព្វញ្ញូ ព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើខ្ញុំព្រមទាំងទេវតាឲ្យរុងរឿង ដោយញាណរបស់ព្រះអង្គ ពួកជនបានធ្វើព្រះអង្គ ឲ្យត្រេកអរហើយ រមែងរួចចាកជាតិ ។ ពួកជនដែលត្រូវរាគៈនិងទោសៈ គ្របសង្កត់ហើយ រមែងធ្លាក់ចុះក្នុងអវិចិនរក ព្រោះកិរិយាមិនឃើញ នូវព្រះសព្វញ្ញូ-ពុទ្ធ ទ្រង់ឃើញហេតុទាំងពួង ។ ពួកសត្វទាំងអស់ រួចស្រឡះចាកភព ពាល់ត្រូវនូវអមតបទគឺព្រះនិព្វាន ព្រោះអាស្រ័យនូវការឃើញព្រះអង្គ ជាសព្វញ្ញូលោកនាយក ។

តតិយំ តិណសូលកឆាទនិយត្ថេរាបទានំ

យទា ពុទ្ធា ចក្ខុមន្តោ ឧប្បជ្ជន្តិ បភង្ករា
កិលេសេ ឈាបយិត្វាន អាលោកំ ទស្សយន្តិ តេ ។
កិត្តយិត្វាន សម្ពុទ្ធំ តិស្សំ លោកគ្គនាយកំ
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន តិណសូលំ អបូជយឹ ។
មម សង្កប្បមញ្ញាយ តិស្សោ លោកគ្គនាយកោ
សកាសនេ និសីទិត្វា ឥមា គាថា អភាសថ ។
យោ មំ(1) បុប្ផេហិ ឆាទេសិ បសន្នោ សេហិ បាណិភិ
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ សុណាថ មម ភាសតោ ។
បញ្ចវីសតិក្ខត្តុញ្ច(2) ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ
បញ្ចសត្តតិក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ ករិស្សតិ ។

---

១ ម. មេ ។ ២ ឱ. ម. បញ្ចវីសតិក្ខត្តុំ សោ ។

តិណសូលកឆាទនិយត្ថេរាបទាន ទី ៣

កាលណា ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ព្រះអង្គមានបញ្ញាចក្ខុ ជាអ្នកធ្វើនូវពន្លឺកើតឡើង ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយនោះ រមែងផុតកិលេស ហើយបង្ហាញនូវពន្លឺក្នុងកាលនោះ ៗ ខ្ញុំសរសើរព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមតិស្សៈ ជានាយកដ៏ប្រសើររបស់សត្វ-លោក ហើយបានបូជាផ្កាម្លិះរួត ដោយចិត្តរីករាយ ៗ ឯព្រះពុទ្ធព្រះនាមតិស្សៈ ជានាយកដ៏ប្រសើរនៃសត្វលោក ទ្រង់បានជ្រាបច្បាស់ នូវសេចក្តីត្រិះរិះរបស់ខ្ញុំ ទ្រង់គង់លើអាសនៈរបស់ព្រះអង្គ ហើយសំដែងនូវគាថាទាំងនេះថា

បុគ្គលណាមានសេចក្តីជ្រះថ្លា បានបាំងតថាគតដោយផ្កាទាំងឡាយ ដោយដៃរបស់ខ្លួន តថាគត នឹងសរសើរបុគ្គលនោះ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់តថាគតសំដែងចុះ ៗ បុគ្គលនោះ នឹងសោយទេវរាជ្យ ជាស្តេចនៃទេវតា អស់ ២៥ ដង នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៧៥ ដង ៗ

បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ
តស្ស កម្មស្ស និស្សន្ទោ(១) បុញ្ញានំ បូជនាយ សោ(២) ។
សាយំ បាតោ ចយំ បោសោ បុប្ផេហិ មំ អនាទយិ(៣)
បុញ្ញកម្មេន សំយុត្តោ បុរតោ បាតុភវិស្សតិ ។
យំ យំ ឥច្ឆតិ កាមេហិ តំ តំ បាតុភវិស្សតិ
សង្កប្បំ បរិបូរេត្វា និព្ពាយិស្សតិនាសវោ ។
កិលេសេ(៤) ឈាបយិត្វាន សម្បជានោ បដិស្សតោ
ឯកាសនេ និសីទិត្វា អរហត្តំ អបាបុណិ(៥) ។
ចង្កមន្តោ និបជ្ជន្តោ និសិន្នោ អថវា(៦) ឋិតោ
ពុទ្ធសេដ្ឋំ សរិត្វាន វិហរាមិ អហំ តទា(៧) ។
ចីវរេ បិណ្ឌបាតេ ច បច្ចយេ សយនាសនេ
តត្ថ មេ ឩនតា នត្ថិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

---

១ ម. និស្សន្ទេន ។ ២ ម. ច ។ ៣ ឱ. សីសំ ន្ហាតោ ច អយំ បោសោ បុប្ផមាកន្ទេ ចយន្តិ ទិស្សន្តិ ។ ម. សីសំ ន្ហាតោ ចយំ បោសោ បុប្ផមាចរុ ភោចយន្តិ ទិស្សន្តិ ។ ៤ ឱ. កិលេសា ។ ៥ ឱ.ម. អហត្តមបាបុណឹ ។ ៦ ឱ.ម. ឧទវា ។ ៧ ម. សទា ។

នឹងបានសោយប្រទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ ពប់ជាតិមិនអស់ នេះជាអានិសង្សនៃកម្ម គឺកិរិយាបូជានូវផ្កានោះ ។ បុរស នេះ ដែលបានបាំងតថាគតដោយផ្កាទាំងឡាយ ទាំងល្ងាច ទាំងព្រឹក នឹងទៅជាអ្នកប្រកបដោយបុញ្ញកម្ម ផលនឹងកើត ប្រាកដចំពោះមុខ ។ បុរសនេះប្រាថ្នាវត្ថុណា ៗ ដោយ កាមទាំងឡាយ វត្ថុនោះ ៗ នឹងកើតប្រាកដ នឹងញ៉ាំង សេចក្ដីប្រាថ្នាឲ្យពេញលេញ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ នឹង បរិនិព្វាន ។

ខ្ញុំផុតបំផ្លាញពួកកិលេសចោលហើយ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ ទាំងមានស្មារតី អង្គុយលើអាសនៈតែមួយ ក៏បានដល់នូវ ព្រះអរហត្ត ។ ខ្ញុំកំពុងដើរ កំពុងដេក កំពុងអង្គុយឬឈរ ក៏នឹកទៅរកព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ក្នុងកាលនោះ ។ ក្នុងទីនោះ ខ្ញុំឥតមានសេចក្ដីខ្វះខាតដោយចីវរប្បច្ច័យ បិណ្ឌបាតប្បច្ច័យ និងសេនាសនប្បច្ច័យសោះឡើយ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។

តតិយំ តិណសូលកឆាទនិយត្ថេរាបទានំ

សោទានិ បត្តោ អមតំ សន្តំ បទមនុត្តរំ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ វិហរាមិ អនាសវោ ។

ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ពុទ្ធមភិបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តិណសូលកឆាទនិយោ
ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

តិណសូលកឆាទនិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

តិណសូលកឆាទនិយត្ថេរាបទាន ទី ៣

ឥឡូវនេះ ខ្ញុំនោះបានដល់អមតបទ គឺព្រះនិព្វាន ជាគុណជាតស្ងប់ប្រសើរ ខ្ញុំកំណត់ដឹង នូវអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ។ ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាព្រះពុទ្ធ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំបានដុតបំផ្លាញអស់ហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំបានគាស់រំលើងចោលអស់ហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើរួចហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះតិណសូលកឆាទនិយត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ តិណសូលកឆាទនិយត្ថេរាបទាន ។

ចតុត្ថំ មធុមំសទាយកត្ថេរាបទានំ

(៤) នគរេ ពន្ធុមតិយា សូករិកោ អហោសហំ
ឧក្កោដកំ រន្ធយិត្វា មធុមំសម្ហិ ឱកិរឹ[១] ។
សន្និបាតំ អហំ គន្ត្វា ឯកបត្តំ អហំ គហឹ[២]
បូរយិត្វាន តំ បត្តំ ភិក្ខុសង្ឃស្សទាសហំ ។
យោ វុឌ្ឍថេរកោ ភិក្ខុ និយ្យាទេសិ អហំ តទា[៣]
ឥមិនា បត្តបូរេន លភិស្សំ[៤] វិបុលំ សុខំ ។
ទុវេ សម្បត្តិយោ ភុត្វា សុក្កមូលេន ចោទិតោ
បច្ឆិមេ វត្តមានម្ហិ កិលេសេ ឈាបយិស្សតិ[៥] ។
តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា តាវតឹសំ អគញ្ឆហំ[៦]
តត្ថ ភុត្វា បិវិត្វា ច លភាមិ វិបុលំ សុខំ ។
មណ្ឌបេ រុក្ខមូលេ វា បុព្វកម្មំ អនុស្សរឹ
អន្នបានាភិវស្សោ មេ អភិវស្សតិ តាវទេ ។

---

១ ឱ. មធុសប្បិម្ហិ អាកិរឹ ។ ២ ឱ. គហេសហំ ។ ៣ ឱ. ម. យេត្ថ ថេរកោ ភិក្ខុ និយ្យាទេសិ មមំ តទាតិ ទិស្សន្តិ ។ ៤ ឱ. ម. លភស្សុ ។ ៥ អឈាបយិស្សន្តិ យុត្តតរមេវ ។ ៦ ឱ. ម. អគច្ឆហំ ។

មធុមំសទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៤

(៤) ខ្ញុំជាអ្នកសម្លាប់ជ្រូក នៅក្នុងក្រុងពន្ធុមតី បានចំអិនគ្រឿងទេស ហើយពេយលើសាច់មានរស់ឆ្ងាញ់ ។ ខ្ញុំចូលទៅកាន់ទីប្រជុំ ហើយបានយកបាត្រមួយ មកដាក់បំពេញដោយសាច់ឆ្ងាញ់នោះ ហើយប្រគេនដល់ព្រះភិក្ខុសង្ឃ ។ កាលនោះ ភិក្ខុអង្គណាជាថេរៈ ចាស់ជាងគេ ខ្ញុំក៏ប្រគេនភិក្ខុនោះ ខ្ញុំបាននូវសេចក្ដីសុខដ៏ធំទូលាយ ដោយសារការបំពេញបាត្រ ដោយសាច់ឆ្ងាញ់នោះ ។ ខ្ញុំបានទទួលនូវសម្បត្តិទាំងពីរ ត្រូវកុសលមូលដាស់តឿន ក៏បានដុតបំផ្លាញកិលេស ក្នុងបច្ឆិមកាលដែលកំពុងប្រព្រឹត្តទៅ ។ ខ្ញុំធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាក្នុងទីនោះហើយ បានទៅកើតឯឋានតាវត្តិង្ស ខ្ញុំឆីក្តី ផឹកក្តី តែងបានសេចក្ដីសុខដ៏ធំទូលាយ ក្នុងឋាននោះ ។ ខ្ញុំតែងរលឹកឃើញនូវបុព្វកម្ម ក្នុងមណ្ឌប ឬទៀបគល់ឈើ កៀនគឺបាយនិងទឹកតែងបង្អុរចុះដល់ខ្ញុំ ក្នុងខណៈនោះ ។

ចតុត្ថំ មធុមំសទាយកត្ថេរាបទានំ

ឥទំ បច្ឆិមកំ មយ្ហំ   ចរិមោ វត្តតេ ភវោ
ឥធាបិ អន្នបានំ មេ   វស្សតេ សព្វកាលិកំ ។
តេនេវ មធុទានេន(១)   សក្ការិត្វា ភវេ អហំ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ   វិហរាមិ អនាសវោ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ   យំ ទានមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   មធុទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ. មំសទានេន ។

នេះពងកាយខាងក្រោយបំផុតរបស់ខ្ញុំ ភពជាទីបំផុតរបស់ខ្ញុំ កំពុងប្រព្រឹត្តទៅ បំណែកខាងបាយនិងទឹក រមែងបង្អុរចុះមកដើម្បីខ្ញុំ ក្នុងទីនេះ សព្វ ៗ ពេល ៗ ខ្ញុំអន្ទោលទៅក្នុងភព កំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងអស់ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ដោយការឲ្យនូវសាច់ មានរសឆ្ងាញ់នោះឯង ៗ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានឲ្យទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការឲ្យនូវសាច់មានរសឆ្ងាញ់នោះឯង ៗ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំបានដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ៗ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ដោយលំដាប់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ៗ

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មធុមំសទាយកោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មធុមំសទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បញ្ចមំ នាគបល្លវិកត្ថេរាបទានំ

(៥) នគរេ ពន្ធុមតិយា រាជុយ្យានេ វសាមហំ
មម អស្សមសាមន្តា និសីទិ លោកនាយកោ ។
នាគបល្លវមាទាយ ពុទ្ធស្ស អភិរោបយឹ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ សុគតំ អភិវាទយឹ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ បល្លវមភិបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យ ជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បាន ប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះមធុមំសទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែង នូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មធុមំសទាយកត្ថេរាបទាន ។

នាគបល្លវកត្ថេរាបទាន ទី ៥

(៥) ខ្ញុំនៅក្នុងឧទ្យានរបស់ព្រះរាជា ក្នុងក្រុងពន្ធុមតី ឯព្រះលោកនាយក គង់ជិតអាស្រមរបស់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំមានចិត្ត ជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានយកស្លឹកខ្ទឹងទៅបូជាព្រះពុទ្ធ ហើយថ្វាយបង្គំព្រះសុគត ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានបូជាស្លឹក ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញ ហើយ កពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជា បុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្ដាច់នូវទន្ទឹង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា នាគបល្លវកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

នាគបល្លវកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឆដ្ឋំ ឯកទីបិយត្ថេរាបទានំ

(៦) បរិនិព្វុតម្ហិ សុគតេ សិទ្ធត្ថេ លោកនាយកេ
សទេវមានុសា សព្វេ បូជេន្តិ ទិបទុត្តមំ ។
អារោបិតេ ច ចិតកេ សិទ្ធត្ថេ លោកនាយកេ
យថាសកេន ថាមេន ចិតំ បូជេន្តិ សត្ថុនោ ។

ទុ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើរួចហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះនាគបល្លវកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ នាគបល្លវកត្ថេរាបទាន ។

ឯកទីបិយត្ថេរាបទាន ទី ៦

(៦) កាលព្រះសុគតព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ ជាលោកនាយក ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ពួកមនុស្សនិងទេវតាទាំងអស់ នាំគ្នាបូជាព្រះពុទ្ធដ៏ឧត្តម ជាងសត្វជើងពីរ ។ ក៏កាលដែលព្រះសិទ្ធត្ថៈ ជាលោកនាយក ដែលគេលើកដាក់លើជើងថ្ករហើយ ពួកមនុស្សព្រមទាំងទេវតា នាំគ្នាបូជាជើងថ្ករ នៃព្រះសាស្ដា តាមសមគួរដល់កំឡាំង នៃសទ្ធារបស់ខ្លួន ។

អវិទូរេ ចិតកស្ស ទីបំ ឧជ្ជាលយឹ អហំ
យាវ ឧទេតិ សុរិយោ ទីបំ មេ តាវ បជ្ជលិ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគញ្ឆហំ ។
តត្ថ មេ សុកតំ ព្យម្ហំ ឯកទីបន្តិ ញាយតិ
ទីបសតសហស្សានិ ព្យម្ហេ បជ្ជលរេ មម ។
ឧទយន្តោវ សុរិយោ ទេហោ មេ ជលតេ សទា
សប្បភាហិ(១) សរីរស្ស អាលោកោ ហោតិ មេ សទា ។
តិរោកុឌ្ឌំ តិរោសេលំ សមតិគ្គយ្ហ បព្វតំ
សមន្តា យោជនសតំ បស្សាមិ ចក្ខុនា អហំ ។
សត្តសត្តតិក្ខត្តុំ ច ទេវលោកេ រមឹ អហំ
ឯកត្តឹសតិក្ខត្តុំ ច ទេវរជ្ជំ អការយឹ ។
អដ្ឋវីសតិក្ខត្តុំ ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ ។

---

១ ម. សព្ពភាហិ ។

ខ្ញុំបានអុជប្រទីប ក្នុងទីជិតដើមថ្ករ ប្រទីបរបស់ខ្ញុំ ឆេះនៅដរាបព្រះអាទិត្យរះឡើង ។ ខ្ញុំបានលះបង់នូវរាងកាយ ជារបស់មនុស្ស ទៅកើតឯឋានតាវត្តិង្ស ដោយកម្មដែលខ្លួនធ្វើល្អហើយនោះផង ដោយការតំកល់ចេតនានោះផង ។ វិមានរបស់ខ្ញុំ ដែលបុញ្ញកម្មធ្វើល្អហើយ ក្នុងឋានតាវត្តិង្សនោះ គេរមែងស្គាល់ថា វិមានឈ្មោះឯកទីប ព្រោះមានប្រទីបមួយសែន រុងរឿង ក្នុងវិមានរបស់ខ្ញុំនោះ ។ រាងកាយរបស់ខ្ញុំរមែងរុងរឿងសព្វកាល ដូចព្រះអាទិត្យកាលរះឡើង ពន្លឺសរីរៈ របស់ខ្ញុំ រមែងមានសព្វ ៗ កាល ជាងពន្លឺទាំងឡាយ ។ ខ្ញុំមានភ្នែកមើលឃើញទៅ ខាងក្រៅជញ្ជាំង ខាងក្រៅភ្នំ កន្លងភ្នំ មួយរយយោជន៍ជុំវិញ ។ ខ្ញុំបានត្រេកអរក្នុងទេវលោក អស់ ៧៧ ដង បានសោយរាជ្យ ជាស្តេចទេវតាអស់ ៣១ ដង ។ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ២៨ ដង សោយបទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ។

ផដ្ឋំ ឯកទីបិយត្ថេរាបទានំ

ទេវលោកា ចវិត្វាន និព្វត្តឹ មាតុកុច្ឆិយំ
មាតុកុច្ឆិគតស្សាបិ អក្ខិ មេ ន វិនស្សតិ(១) ។
ជាតិយា ចតុវស្សោហំ បព្វជឹ អនគារិយំ
អឌ្ឍមាសេ អសម្បត្តេ អរហត្តំ អបាបុណឹ ។
ទិព្វចក្ខុំ វិសោធេសឹ ភវា សព្វេ សមូហតា
សព្វេ កិលេសា សញ្ឆិន្នា ឯកទីបស្សិទំ ផលំ ។
តិរោកុឌ្ឌំ តិរោសេលំ បព្វតញ្ចាបិ កេវលំ
សមតិក្កម្ម បស្សាមិ ឯកទីបស្សិទំ ផលំ ។
វិសមា មេ សមា ហោន្តិ អន្ធការោ ន វិជ្ជតិ
នាហំ បស្សាមិ តិមិរំ ឯកទីបស្សិទំ ផលំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ទីបមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ឯកទីបស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឱ. ន និមីលតិ ។ ម. ន និមីសតិ ។

ឯកទីបិយត្ថេរាបទាន ទី ៦

កាលខ្ញុំច្យុតចាកទេវលោក មកកើតក្នុងផ្ទៃមាតា សូម្បីកាលខ្ញុំនៅក្នុងផ្ទៃមាតា ភ្នែករបស់ខ្ញុំឥតខូចខាតឡើយ ៗ ខ្ញុំមានអាយុ ៤ ឆ្នាំ បានចូលទៅកាន់ផ្នួស មិនទាន់បានកន្លះខែ ខ្ញុំក៏បានសម្រេចអរហត្ត ៗ ខ្ញុំបានជំរះទិព្វចក្ខុ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានគាស់រំលើងចោលហើយ កិលេសទាំងអស់ ខ្ញុំបានផ្ដាច់ផ្ដិលហើយ នេះជាផលនៃប្រទីបមួយ ៗ ខ្ញុំមើលឃើញទៅ ខាងក្រៅជញ្ជាំង ទាំងខាងក្រៅភ្នំ ក្នុងភ្នំទាំងអស់ នេះជាផលនៃប្រទីបមួយ ៗ ប្រទេសទាំងឡាយដែលមិនរាបស្មើ ត្រឡប់ទៅជារាបស្មើ សម្រាប់ខ្ញុំ ខ្ញុំមិនមានងងឹត ខ្ញុំមិនដែលឃើញងងឹតអ័ព្ទឡើយ នេះជាផលនៃប្រទីបមួយ ៗ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយប្រទីប ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃប្រទីបមួយ ៗ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំបានដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្ដាច់នូវទន្លីង ៗ

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកទីបិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឯកទីបិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

សត្តមំ ឧច្ឆង្គបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(៧) នគរេ ពន្ធុមតិយា អហោសឹ មាលិកោ តទា
ឧច្ឆង្គំ បូរយិត្វាន អគមំ អន្តរាបណំ ។
ភគវា តម្ហិ សមយេ ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតោ
មហតា អានុភាវេន និយ្យាតិ លោកនាយកោ ។
ទិស្វាន លោកបជ្ជោតំ វិបស្សឹ លោកតារណំ
បុប្ផំ បគ្គយ្ហ ឧច្ឆង្គា ពុទ្ធសេដ្ឋំ អបូជយឹ ។

ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើរួចហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឯកទីបិយត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឯកទីបិយត្ថេរាបទាន ។

ឧច្ចង្គបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៧

(៧) កាលនោះ ខ្ញុំជាអ្នកក្រងផ្កា នៅក្នុងក្រុងពន្ធុមតី ខ្ញុំបានដាក់ផ្កាពេញថ្នក់ ហើយដើរសំដៅផ្សារ ។ សម័យនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ជាលោកនាយក មានភិក្ខុសង្ឃ ចោមរោម កំពុងស្តេចទៅ ដោយអានុភាពដ៏ធំ ។ ខ្ញុំបានឃើញព្រះវិបស្សី ព្រះអង្គបំភ្លឺលោក ទ្រង់ចំឡងសត្វលោក ហើយយកផ្កាអំពីថ្នក់ បូជាព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។

សត្តមំ ឧច្ឆង្គបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ ពុទ្ធសេដ្ឋំ អបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧច្ឆង្គបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឧច្ឆង្គបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧប្បង្គបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៧

ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំបានដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានគាស់រំលើងហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើរួចហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឧប្បង្គបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឧប្បង្គបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

អដ្ឋមំ យាគុទាយកត្ថេរាបទានំ

(៨) អតិថឹ(១) មេ គហេត្វាន អាគច្ឆឹ គាមកំ តទា

សម្បុណ្ណនទិកំ ទិស្វា សង្ឃារាមំ ឧបាគមឹ ។

អារញ្ញកា ធុតធរា ឈាយិនោ លូខចីវរា

វិវេកាភិរតា ធីរា សង្ឃារាមេ វសន្តិ តេ ។

គតិ តេសំ ឧបច្ឆិន្នា សុវិមុត្តាន តាទិនំ

បិណ្ឌាយ តេ ន គច្ឆន្តិ ឱរុទ្ធនទិកាយតិ(២) ។

បសន្នចិត្តោ សុមនោ វេទជាតោ កតញ្ជលី

តណ្ឌុលំ គហេត្វាន យាគុទានំ អទាសហំ ។

បចនំ(៣) យាគុំ ទត្វាន បសន្នោ សេហិ បាណិភិ

សកកម្មាភិរទ្ធោហំ តាវតឹសំ អគច្ឆហំ ។

មណិមយញ្ច មេ ព្យម្ហំ និព្វត្តំ(៤) តិទសេ គណេ

នារីគណេហិ សំហិតោ(៥) រមាមិ ព្យម្ហមុត្តមេ ។

---

១ ម. អតីតំ ។ ២ ម. ឱរុទ្ធំ នទិកាយតិ ។ ៣ ឱ. ម. បច្ចនំ ។ ៤ ម. និព្វត្តិ ។
៥ ឱ. សហិតោ ។ ម. មហិតោ ។

យាគុទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨

(៨) កាលនោះ ខ្ញុំនាំកៀវរបស់ខ្ញុំ មកកាន់ស្រុកតូច បានឃើញស្ទឹងមានទឹកពេញត្រៀប ហើយដើរចូលទៅកាន់អាពមរបស់សង្ឃ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ជាអ្នកនៅក្នុងព្រៃ ទ្រ-ទ្រង់នូវធុតង្គ មានឈាន មានចីវរដ៏សៅហ្មង ត្រេកអរក្នុងទីស្ងាត់ ជាអ្នកប្រាជ្ញ នៅក្នុងអាពមរបស់សង្ឃ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ លោកជាអ្នករួបស្រឡះល្អហើយ ប្រកបដោយតាទិគុណ មានដំណើរដាច់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះមានស្ទឹងស្ទុះផ្ទួរ ក៏ខានទៅបិណ្ឌបាត ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានបិត្តីកាយ មានចិត្តត្រេកអរ ហើយធ្វើអញ្ជលី យកអង្ករធ្វើបបរ ប្រគេនយាគុទាន ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា ប្រគេនបបរ ដែលចំអិនហើយ ដោយដៃរបស់ខ្លួន ប្រារព្ធកម្មរបស់ខ្លួន បានទៅកើតឯឋានតាវត្តឹង្ស ។ វិមានជាវិការៈនៃកែវមណី កើតសម្រាប់ខ្ញុំ ក្នុងពួកទេវតាឋានតាវត្តិង្ស ខ្ញុំប្រកបដោយពួកនារី ត្រេកអរ ក្នុងវិមានដ៏ប្រសើរ ។

អដ្ឋមំ ធាតុទាយកត្ថេរាបទានំ

តេត្តឹសក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជមការយឹ
តឹសក្ខត្តុំ ចក្កវត្តិ មហារជ្ជមការយឹ ។
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ
ទេវលោកេ មនុស្សេ វា អនុភោត្វា យសំ អហំ ។
បច្ឆិមេ ភវសម្បត្តេ បព្វជឹ អនគារិយំ
សហ ឱរោបិតេ កេសេ សព្វសម្បត្តិវិជ្ជហំ ។
ឋយតោ [illegible]យតោ ចាបិ សម្មសន្តោ កលេវរំ
បុរេ សិក្ខាបទានេន អរហត្តំ អបាបុណឹ ។
សុទិន្នំ មេ ទានវរំ ចាណិជំ សុប្បយោជិតំ(១)
តេនេវ ធាតុទានេន បត្តោម្ហិ អចលំ បទំ ។
សោកំ បរិទ្ទវំ ព្យាធឹ ទរថំ ចិត្តតាបនំ
នាភិជានាមិ ឧប្បន្នំ ធាតុទានស្សិទំ ផលំ ។

១ ម. សម្បយោជិតំ ។

យាគុទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨

ខ្ញុំបានជាព្រះឥន្ទ្រ សោយរាជ្យជាស្តេចនៃទេវតា អស់ ៣៣ ដង បានសោយរាជ្យដ៏ធំ ជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៣០ ដង បានសោយប្រទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ខ្ញុំសោយនូវយស ក្នុងទេវលោកនិងមនុស្សលោក ៗ ក្នុងកាលដែលដល់នូវភពជាទីបំផុត ខ្ញុំបានលះបង់សម្បត្តិទាំងអស់ ព្រមទាំងសក់ដែលកោរកាត់ រួចហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ៗ ម្យ៉ាងទៀត កាលខ្ញុំពិចារណានូវសាកសពដោយកិរិយាអស់ទៅនិងការសូន្យទៅ ក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្ត ដោយការបំពេញនូវសិក្ខា ក្នុងកាលមុន ៗ ទានដ៏ប្រសើរ ខ្ញុំបានឲ្យហើយដោយប្រពៃ ទានកើតឡើងដោយដៃ ខ្ញុំបានប្រកបប្រពៃហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលបានដល់នូវអចលបទ គឺនិព្វាន ដោយយាគុទាននោះឯង ៗ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ការឈឺថ្កាត់ ក្រវល់ក្រវាយនិងសេចក្តីក្តៅក្រហាយចិត្ត ដែលកើតឡើយ នេះជាផលនៃយាគុទាន ៗ

យាគុំ សង្ឃស្ស ទត្វាន បុញ្ញក្ខេត្តេ អនុត្តរេ
បញ្ចានិសង្សេ អនុភោមិ អហោ យាគុសុយិដ្ឋតា
អព្យាធិតា រូបវតា ខិប្បំ ធម្មំ និសន្តិតា(១)
លាភិតា អន្នបានស្ស អាយុបញ្ចមកំ មម ។
យោ កោចិ វេទំ ជនយំ សង្ឃេ យាគុំ ទទេយ្យ សោ
ឥមានិ បញ្ច ឋានានិ បដិគ្គណ្ហេយ្យ បណ្ឌិតោ ។
ករណីយំ កតំ សព្វំ ភវា ឧគ្ឃាដិតា មយា
សព្វាសវា បរិក្ខីណា(២) នត្ថិទានិ បុនព្ភវោ ។
សោ អហំ វិចរិស្សាមិ គាមាគាមំ បុរាបុរំ
នមស្សមានោ សម្ពុទ្ធំ ធម្មស្ស ច សុធម្មតំ ។

---

១ ឱ. ម. ខិប្បំ ធម្មនិសន្តិតា ។ ២ ឱ. ម. សព្វាសវបរិក្ខីណោ ។

ខ្ញុំបានប្រគេនបបរដល់ព្រះភិក្ខុសង្ឃ ជាបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើររួចហើយ ក៏បានទទួលអានិសង្ស ៥ ប្រការ ឱហ្ន៎ ! ភាពនៃបបរ ខ្ញុំបានបូជាស្រួលហើយ ៗ (អានិសង្ស ៥ ប្រការនោះ គឺ) ភាពជាអ្នកមិនមានជម្ងឺដម្កាត់ ១ ភាពជាអ្នកមានរូបពងល្អ ១ ភាពជាអ្នកត្រាស់ដឹងនូវធម៌ឆាប់ ១ ភាពជាអ្នកបានបាយនិងទឹកជាប្រក្រតី ១ ខ្ញុំមានអាយុវែង ជាគំរប់៥ ៗ បុគ្គលណាមួយកាលធ្វើសេចក្តីត្រេកអរឲ្យកើត គប្បីប្រគេនបបរចំពោះព្រះសង្ឃ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាបណ្ឌិត តែងទទួលឋានៈ ៥ ប្រការនេះឯង ៗ ករណីយកិច្ចទាំងអស់ ខ្ញុំបានធ្វើរួចហើយ ភពទាំងឡាយ ខ្ញុំបានគាស់រំលើងចោលហើយ អាសវៈទាំងពួងរបស់ខ្ញុំ អស់រលីងហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មីទៀតមិនមានទេ ៗ ខ្ញុំនោះតែងដើរទៅកាន់ស្រុកតូច-ធំ និងបូរីតូច-ធំ តែងថ្វាយបង្គំនូវព្រះសម្ពុទ្ធ និងព្រះធម៌ជាសភាវៈដ៏ល្អ ៗ

អដ្ឋមំ យាគុទាយកត្ថេរាបទានំ

តឹសកប្បសហស្សម្ហិ   យំ យាគុមទទឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   យាគុទានស្សិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា យាគុទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

យាគុទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

យាគុទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨

ក្នុងកប្បទី ៣០ ពាន់ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានឲ្យទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំពុំដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃយាគុទាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំបានដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានគាស់រំលើងហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើរួចស្រេចហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះយាគុទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ យាគុទាយកត្ថេរាបទាន ។

នវមំ បត្តោទនទាយកត្ថេរាបទានំ

(៩) វនចារី បុរេ អាសឹ សតតំ វនកម្មិកោ

បត្តោទនំ គហេត្វាន កម្មន្តំ អគមាសហំ ។
តត្ថទ្ទសាសឹ សម្ពុទ្ធំ សយម្ភុំ អបរាជិតំ
វនា បិណ្ឌាយ និក្ខន្តំ ទិស្វា ចិត្តំ បសាទយឹ ។
បរកម្មាយនេ(១) យុត្តោ បុញ្ញញ្ច មេ ន វិជ្ជតិ
អយំ បត្តោទនោ អត្ថិ ភោជយិស្សាមិមំ មុនឹ ។
បត្តោទនំ គហេត្វាន សយម្ភុស្ស អទាសហំ
មម និព្វាយមានស្ស បរិភុញ្ជិ មហាមុនិ(២) ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគញ្ឆហំ ។

---

១ ម. វិយកម្មាយនេ ។ ២ ឱ ម. តត មុនិ ។

បត្តោទនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៩

(៩) កាលពីកពមុន ខ្ញុំបានកើតជាប្មើរព្រៃ ប្រកបការក្នុងព្រៃរឿយៗ បានយកបាយដែលចំអិនដោយអង្ករចំនួនមួយនាឡិ ហើយដើរទៅធ្វើការងារ ។ ខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធជាព្រះសយម្ភូ ទ្រង់ឈ្នះមារ ព្រះអង្គកំពុងស្តេចចេញពីព្រៃទៅបិណ្ឌបាតក្នុងទីនោះ លុះខ្ញុំបានឃើញហើយ ក៏ញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាថា អញរវល់តែប្រកបក្នុងការងារ ឲ្យអ្នកដទៃបំណែកបុណ្យរបស់អញ មិនមាន ឥឡូវនេះ បាយដែលចំអិនដោយអង្ករមួយនាឡិនេះមាន អញនឹងនិមន្តព្រះមុនីនេះឲ្យឆាន់បាយនេះ ។ ខ្ញុំយកបាយដែលចំចិនដោយអង្ករមួយនាឡិ ថ្វាយព្រះសយម្ភូ កាលខ្ញុំកំពុងតែសំឡឹងមើល ព្រះមហាមុនីទ្រង់សោយ ។ ខ្ញុំលះបង់ពងកាយ ជារបស់មនុស្សហើយ បានទៅកើតឯឋានតាវត្តិង្ស ដោយកម្មដែលធ្វើល្អហើយនោះផង ដោយការតំកល់ចេតនានោះផង ។

ធម៌ បត្តោទនទាយកត្ថេរបាឋំ

ឆត្តឹសក្ខត្តុំ[១] ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជមការយឹ
តេត្តឹសក្ខត្តុំ រាជា ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ[២] ។
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ
សុខិតោ យសវា ហោមិ បត្តោទនស្សិទំ ផលំ ។
ភវាភវេ សំសរន្តោ លភាមិ អមិតំ ធនំ
ភោគេ មេ ឩនតា នត្ថិ បត្តោទនស្សិទំ ផលំ ។
នទីសោតប្បដិភាគា ភោគា និព្វត្តរេ មម
បរិមេតុំ ន សក្កោមិ បត្តោទនស្សិទំ ផលំ ។
ឥមំ ខាទ ឥមំ ភុញ្ជ ឥមម្ហិ សយនេ សយ
តេនាហំ សុខិតោ ហោមិ បត្តោទនស្សិទំ ផលំ ។

---
១ ឱ. ម. ឆត្តឹសក្ខត្តុំ ។

បត្តោទនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៩

ខ្ញុំបានជាព្រះឥន្ទ្រ សោយរាជ្យជាស្តេចទេវតា អស់ ៣២ ដង បានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៣៣ ដង ៗ បានសោយរាជ្យជាក្សត្រប្រទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ខ្ញុំជាអ្នកដល់សេចក្តីសុខ មានយស នេះជាផលនៃបាយដែលចំអិនដោយអង្ករមួយនាឡិ ៗ ខ្ញុំកាលអន្ទោលទៅមកក្នុងភពតូចនិងភពធំ រមែងបានទ្រព្យរាប់មិនអស់ ខ្ញុំមិនដែលមានការខ្វះខាតភោគៈឡើយ នេះជាផល នៃបាយដែលចំអិនដោយអង្ករមួយនាឡិ ៗ ភោគៈទាំងឡាយដែលមានចំណែកប្រៀបដូចខ្សែទឹកទន្លេ រមែងកើតសម្រាប់ខ្ញុំ ខ្ញុំមិនអាចរាប់ភោគៈទាំងនោះឲ្យសព្វគ្រប់បានឡើយ នេះជាផលនៃបាយដែលចំអិនដោយអង្ករមួយនាឡិ ៗ (ពួកជនតែងពោលថា) អ្នកចូរទំពារស៊ីចំណីនេះ ចូរបរិភោគអាហារនេះ ចូរដេកលើដំណេកនេះ ព្រោះហេតុនេះ ខ្ញុំជាបុគ្គលបានសុខស្រួល នេះជាផលនៃបាយ ដែលចំអិនដោយអង្ករមួយនាឡិ ៗ

ឯកនវុតេ(១) ឥតោ កប្បេ យំ ទានមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ បត្តោទនស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បត្តោទនទាយកោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បត្តោទនទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ. ម. ចតុន្នវុតេ ។

ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានឲ្យទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃបាយ ដែលបំអិនដោយអង្ករមួយនាឡិ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើរួចហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបត្តោទនទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បត្តោទនទាយកត្ថេរាបទាន ។

ទសមំ មញ្ចទាយកត្ថេរាបទានំ

(១០) បរិនិព្វុតេ ការុណិកេ សិទ្ធត្ថេ លោកនាយកេ
វិត្ថារិកេ បាវចនេ ទេវមនុស្សសក្កតេ ។
ចណ្ឌាលោ អាសហំ តត្ថ អាសន្ទិបីឋការកោ
តេន កម្មេន ជីវាមិ តេន បោសេមិ ទារកេ ។
អាសន្ទឹ សុកតំ កត្វា បសន្នោ សេហិ បាណិភិ
សយមេវ ឧបគន្ត្វា ភិក្ខុសង្ឃស្សទាសហំ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគញ្ឆហំ ។
ទេវលោកំ គតោ សន្តោ មោទាមិ តិទសេ គណេ
សយនានិ មហគ្ឃានិ និព្វត្តន្តិ យទិច្ចកំ(១) ។

---

១ ឧ. ម. យទិច្ឆកំ ។

មញ្ចទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១០

[១០] កាលព្រះលោកនាយក ព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ ប្រកបដោយសេចក្តីករុណា ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ កាលសាសនា កំពុងផ្សាយចេញទៅ មានពួកទេវតានិងមនុស្សធ្វើសក្ការៈហើយ ។ ខ្ញុំកើតជាមនុស្សចណ្ឌាល អ្នកធ្វើតាំងឈ្មោះអាសន្ទិ (តាំងមានជើង ៤ ស្មើ) ក្នុងទីនោះ ខ្ញុំរស់នៅដោយការងារនោះ ទាំងបានចិញ្ចឹមមាតាកេនិងប្រពន្ធដោយការងារនោះដែរ ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា បានធ្វើតាំងឈ្មោះអាសន្ទិ វិចិត្រយ៉ាងល្អ ដោយដៃរបស់ខ្លួន ហើយនាំចូលទៅប្រគេនព្រះភិក្ខុសង្ឃ ដោយខ្លួនឯង ។ ខ្ញុំលះបង់រាងកាយ ជារបស់មនុស្សហើយ បានទៅកើតឯឋានតាវត្តិង្ស ដោយកម្មដែលខ្លួនធ្វើល្អហើយនោះផង ដោយការតំកល់ចេតនានោះផង ។ ខ្ញុំកាលទៅកាន់ទេវលោក រមែងរីករាយ ក្នុងពួកទេវតា នៅឋានតាវត្តិង្ស ទីសម្រាប់ដេកមានថ្ងៃច្រើន ក៏កើតឡើងតាមសេចក្តីប្រាថ្នា (របស់ខ្ញុំ) ។

បញ្ញាសក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជមការយឹ
អសីតិក្ខត្តុំ រាជា ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ ។
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខ្យំ
សុខិតោ យសវា ហោមិ មញ្ចទានស្សិទំ ផលំ ។
ទេវលោកា ចវិត្វាន ឯមិ ចេ មានុសំ ភវំ
មហារហា សុសយនា សយមេវ ភវន្តិ មេ ។
អយំ បច្ឆិមកោ មយ្ហំ ចរិមោ វត្តតេ ភវោ
អជ្ជាបិ សយនកាលេ សយនំ ឧបតិដ្ឋហិ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ទានំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ មញ្ចទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ខ្ញុំបានជាព្រះឥន្ទ្រ សោយរាជ្យជាស្តេចនៃទេវតា អស់ ៥០ ដង ទាំងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៨០ ដង ។ ខ្ញុំបានសោយរាជ្យ ជាក្សត្រប្រទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ខ្ញុំជាបុគ្គលមានសេចក្តីសុខ មានយស នេះជាផលនៃការថ្វាយផ្លែ ។ កាលខ្ញុំច្យុតចាកទេវលោក មកកាន់ភពជារបស់មនុស្សវិញ ទីសម្រាប់ដេកដ៏ល្អមានដំឡៃច្រើន ក៏កើតឡើងឯង ៗ សម្រាប់ខ្ញុំ ។ នេះរាងកាយខាងក្រោយបំផុតរបស់ខ្ញុំ ភពជាទីបំផុតរបស់ខ្ញុំ កំពុងតែប្រព្រឹត្តទៅ ថ្ងៃនេះទីសម្រាប់ដេក ក៏កើតឡើង (សម្រាប់ខ្ញុំ) ក្នុងកាលជាទីដេក ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានប្រគេនផ្លែ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផល នៃការថ្វាយផ្លែ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំបានដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើរួចហើយ ។

ទសមំ មញ្ចទាយកត្ថេរាបទានំ

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មញ្ចទាយកោ ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មញ្ចទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧទ្ទានំ

កន្ទលី ឯកឆត្តោ ច តិណសូលោ ច មំសទោ
នាគបល្លវកោ[១] ទីបិ ឧច្ឆង្គិ[២] យាគុទាយកោ ។
បត្តោទនិ មញ្ចទោ គាថាយោ គណិតា វិសា[៣]
ទ្វេ សតានិ ច គាថានំ គាថា ចេកា តទុត្តរិ[៤] ។

កន្ទលិវគ្គោ ទ្វាចត្តាឡីសមោ ។

---

១ ឧ. ម. នាគបល្លវិកោ ។ ២ ឧ. ឧច្ឆុគ្គិ ។ ៣ ឧ. វីហ ។ ម វីស ។ ៤ ឧ. តទុត្ត-
រីតិ ។

មញ្ចទាយកត្ថេរបទាន ទី ១០

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាក្យប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះមញ្ចទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

មញ្ចទាយកត្ថេរបទាន ។

ឧទ្ទាន

កដច្ឆុទាយិត្ថេរបទាន ១ ឯកបត្តិយត្ថេរបទាន ១ តិណសូលកទាយិយត្ថេរបទាន ១ មធុមំសទាយកត្ថេរបទាន ១ នាគបល្លវកត្ថេរបទាន ១ ឯកទីបិយត្ថេរបទាន ១ ឧច្ឆង្គបុប្ផិយត្ថេរបទាន១ យាគុទាយកត្ថេរបទាន ១ បត្ថោទនទាយកត្ថេរបទាន ១ មញ្ចទាយកត្ថេរបទាន ១ ឯគាថា រាប់ទៅឃើញមានចំនួន ៤២១ គាថា ។

ចប់ កដច្ឆុវគ្គ ទី ៤២ ។

តេបញ្ញាឞីសោ សកឹសម្មជ្ជកវគ្គោ

បឋមំ សកឹសម្មជ្ជកត្ថេរាបទានំ

(១១) វិបស្សិនោ ភគវតោ បាដលឹ ពោធិមុត្តមំ(១)

ទិស្វា វ តំ បាទបគ្គំ តត្ថ ចិត្តំ បសាទយឹ ។

សម្មជ្ជនឹ គហេត្វាន ពោធឹ សម្មជ្ជិ តាវទេ

សម្មជ្ជិត្វាន តំ ពោធឹ អវន្ទឹ បាដលឹ អហំ ។

តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា សិរេ កត្វាន អញ្ជលឹ

នមស្សមានោ តំ ពោធឹ គញ្ឆឹ បដិកុដឹ អហំ ។

បារិមគ្គេន(២) គច្ឆាមិ សរន្តោ ពោធិមុត្តមំ

អជគរោ មំ បីឡេសិ ឃោររូបោ មហព្ពលោ ។

អាសន្នេ មេ កតំ កម្មំ ផលេន តោសយឹ មមំ

កលេវរំ មេ គិលតិ ទេវលោកេ រមាមហំ

---

១ ឱ. បាដលិពោធឹ ឧត្តមំ ។ ២ ម. ពារិមគ្គេន ។

សកិំសម្មជ្ជកវគ្គ ទី ៤៣

សកិំសម្មជ្ជកត្ថេរាបទាន ទី ១

(១១) ខ្ញុំ (បានឃើញ) ដើមជ្រទៀង ជាពោធិព្រឹក្សដ៏ឧត្តម របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមវិបស្សី លុះខ្ញុំបានឃើញឈើដ៏ប្រសើរនោះហើយ ក៏ញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ចំពោះឈើនោះ ៗ ខ្ញុំចាប់យកអំបោស ហើយបោសដើមពោធិព្រឹក្សក្នុងពេលនោះភ្លាម លុះខ្ញុំបានបោសរួចហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំដើមជ្រទៀងជាពោធិព្រឹក្សនោះ ៗ ខ្ញុំធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាចំពោះពោធិព្រឹក្សនោះ រួចធ្វើអញ្ជលីលើក្បាល នមស្ការពោធិ-ព្រឹក្សនោះ ហើយដើរថយក្រោយទៅ ៗ កាលខ្ញុំកំពុងនឹកចំពោះពោធិព្រឹក្សដ៏ប្រសើរ ហើយដើរបណ្ដើរ តាមផ្លូវជាទីត្រាច់ទៅ ស្រាប់តែពស់ថ្លាន់មួយ ជាសត្វភ្នាហាន មានកំឡាំងច្រើន រួបរឹតខ្ញុំ ៗ អំពើដែលខ្ញុំបានធ្វើក្នុងពេលថ្មី ៗ ក៏ញុំាងខ្ញុំឲ្យត្រេកអរចំពោះផល ចំណែកឯពស់ថ្លាន់ លេបពាងកាយខ្ញុំចូលបាត់ទៅ ខ្ញុំបានទៅកើតក្នុងទេវលោក ៗ

បឋមំ សកឹសម្មជ្ជកត្ថេរាបទានំ

អនាវិលំ មម ចិត្តំ វិសុទ្ធំ បណ្ឌរំ សទា
សោកសល្លំ ន ជានាមិ ចិត្តសន្តាបនំ មម ។
កុដ្ឋំ គណ្ឌោ កិលាសោ ច អបមារោ វិតច្ឆិកា
ទទ្ទុ កណ្ឌុ ច មេ នត្ថិ ផលំ សម្មជ្ជនាយិទំ ។
សោកោ ច បរិឡាហោ ច(១) ហទយេ មេ ន វិជ្ជតិ
អកត្តំ(២) ឧជុកំ ចិត្តំ ផលំ សម្មជ្ជនាយិទំ ។
សមាធី ធុន បដ្ឋាមិ(៣) វិសុទ្ធំ(៤) ហោតិ មានសំ
យំ យំ សមាធឹ ឥច្ឆាមិ សោ សោ សម្បជ្ជតេ មម ។
រជនីយេ ន រជ្ជាមិ អថោ ទោសនិយេសុ ច
មោហនីយេ ន មុយ្ហាមិ ផលំ សម្មជ្ជនាយិទំ ។

---

១ ឱ. ម. បរិទេវោ ច ។ ២ ឱ. អសត្តំ ។ ៣ ឱ. សមាធិសុ ន សជ្ជាមិ ។ ម. សមាធីសុ ន មជ្ជាមិ ។ ៤ ម. វិសទំ ។

ចិត្តរបស់ខ្ញុំឥតមានកករល្អក់ឡើយ ជាចិត្តស្អាត សព្វ ៗ កាល ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់នូវសរ គឺសេចក្តីសោក ដែលជាហេតុញ៉ាំងចិត្តរបស់ខ្ញុំ ឲ្យក្តៅក្រហាយឡើយ ។ រោគឃ្លង់ រោគឫស រោគស្រែង រោគឆ្កួតជ្រូក ឃ្លង់ដែក ដំនួចពិស រមាស់ ខ្ញុំពុំដែលមានឡើយ នេះជាផល នៃការបោសសំអាត ។ សេចក្តីសោក និងសេចក្តីក្តៅក្នុងហឫទ័យ ខ្ញុំមិនដែលមានទេ ចិត្តរបស់ខ្ញុំ ជាចិត្តត្រង់ មិនកាច់កាំង នេះជាផលនៃការបោសសំអាត ។ ខ្ញុំដល់នូវសមាធិម្តងទៀត ចិត្តនៃខ្ញុំជាធម្មជាតបរិសុទ្ធ ខ្ញុំប្រាថ្នាសមាធិណា ៗ សមាធិនោះ ៗ រមែងសម្រេចដល់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំមិនដែលត្រេកត្រអាលចំពោះរបស់ដែលគួរត្រេកត្រអាល ម្យ៉ាងទៀត ខ្ញុំមិនដែលប្រទូស្ត ចំពោះរបស់ដែលគួរប្រទូស្ត មិនបានវង្វេងចំពោះរបស់ដែលគួរវង្វេង នេះជាផលនៃការបោសសំអាត ។

ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលំ សម្មជ្ជនាយិទំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សកិំសម្មជ្ជកោ ថេរោ

ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សកិំសម្មជ្ជកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើអំពើល្អ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការបោសសំអាត ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើរួចហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសកឹសម្មជ្ជកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សកឹសម្មជ្ជកត្ថេរាបទាន ។

ទុតិយំ ឯកទុស្សទាយកត្ថេរាបទានំ

(១២) នគរេ ហំសវតិយា   អហោសឹ តិណហារកោ
តិណហារេន ជីវាមិ   តេន បោសេមិ ទារកេ ។
បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ   សព្វធម្មាន បារគូ
តមន្ធការំ នាសេត្វា   ឧប្បជ្ជិ លោកនាយកោ ។
សកេ ឃរេ និសីទិត្វា   ឯវំ ចិន្តេសិ តាវទេ
ពុទ្ធោ លោកេ សមុប្បន្នោ   ទេយ្យធម្មោ ន វិជ្ជតិ ។
ឥទំ មេ សាដកំ ឯកំ   នត្ថិ មេ កោចិ ទាយកោ
ទុក្ខោ និរយសម្ផស្សោ   រោបយិស្សាមិ ទក្ខិណំ ។
ឯវាហំ ចិន្តយិត្វាន   សកំ ចិត្តំ បសាទយឹ
ឯកំ ទុស្សំ គហេត្វាន   ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ ។
ឯកំ ទុស្សំ ទទិត្វាន   ឧក្កុដ្ឋឹ សម្បវត្តយឹ
យទិ ពុទ្ធោ តុវំ វីរ   តារេហិ មំ មហាមុនិ ។

ឯកទុស្សទាយកត្ថេរាបទាន ទី ២

(១២) ខ្ញុំកើតជាអ្នកនាំស្មៅ នៅក្នុងក្រុងហង្សវតី ខ្ញុំចិញ្ចឹមជីវិតដោយការនាំស្មៅ ទាំងចិញ្ចឹមកូនប្រពន្ធ ដោយការនាំស្មៅនោះ ។ ព្រះជិនសិរីព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ព្រះអង្គដល់ត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង ជានាយកនៃសត្វលោក ទ្រង់កើតឡើង ញុំាងងងឹតអន្ធការឲ្យវិនាស ។ ខ្ញុំអង្គុយនៅក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ហើយគិតយ៉ាងនេះ ក្នុងខណៈនោះថា ព្រះពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ហើយក្នុងលោក ទេយ្យធម៌អាត្មាអញមិនមាន ។ អាត្មាអញមានតែសាដកមួយនេះ (បើថ្វាយទៅ) ពុំមានអ្នកណាមួយផ្តល់ឲ្យអាត្មាអញ ការពាល់ត្រូវនូវនរក ជាទុក្ខ បើយ៉ាងនេះ អាត្មាអញ នឹងបណ្តុះនូវទក្ខិណាទាន ។ ខ្ញុំលុះគិតឃើញយ៉ាងនេះហើយ ក៏ធ្វើចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យជ្រះថ្លា បានយកសំពត់មួយ ថ្វាយព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។ លុះថ្វាយសំពត់រួចហើយ ខ្ញុំស្រែកហ៊ោឡើងថា បពិត្រព្រះមហាមុនី មានព្យាយាម បើព្រះអង្គជាព្រះពុទ្ធ សូមចំឡងខ្ញុំព្រះអង្គផង ។

បទុមុត្តរោ លោកវិទូ អាហុតីនំ បដិគ្គហោ
មមំ នាមំ បកិត្តេត្វា អកា មេ អនុគ្គហំ ។

ឥមិនា ឯកទុស្សេន ចេតនាបណិធីហិ ច
កប្បសតសហស្សានិ វិនិបាតំ ន គច្ឆតិ ។

ឆត្តឹសក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ(១)
តេត្តឹសក្ខត្តុំ រាជា ច ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ(២)

បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ
ទេវលោកេ មនុស្សេ វា សំសរន្តោ តុវំ ភវេ ។

រូបវា គុណសម្បន្នោ អនុវត្តន្តទេហវា(៣)
អក្ខោភំ អមិតំ ទុស្សំ លភិស្សតិ យទិច្ឆកំ ។

ឥទំ វត្វាន សម្ពុទ្ធោ ជលជុត្តមនាមកោ(៤)
នភំ អព្ភុគ្គមិ ធីរោ(៥) ហំសរាជាវ អម្ពរេ ។

---

១ ឱ. ករិស្សសិ ។ ២ ឱ ភវិស្សសិ ។ ៣ ឱ. អនុបក្កន្តទេហវា ។ ម. អនវក្កន្តទេ-ហវា ។ ៤ ឱ. ជលជុត្តមនាយកោ ។ ៥ ឱ.ម. វីរោ ។

ព្រះពុទ្ធព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក គួរទទួលនូវគ្រឿងបូជា ទ្រង់សរសើរទានរបស់ខ្ញុំ ហើយធ្វើអនុមោទនាដល់ខ្ញុំថា

បុរសនេះមិនទៅកាន់វិនិបាត អស់សែនកប្ប ដោយការឲ្យសំពត់មួយនេះផង ដោយការតំកល់ចេតនានេះផង ។ បុរសនេះ នឹងបានជាព្រះឥន្ទ្រ សោយរាជ្យជាស្តេចនៃទេវតា អស់ ៣៦ ដង នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៣៣ ដង ។ នឹងបានសោយបទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ កាលអន្ទោលទៅ ក្នុងទេវលោក ឬក្នុងមនុស្សលោក ជាអ្នកមានរូបល្អ បរិបូណ៌ដោយគុណ មានរាងកាយកំពុងប្រព្រឹត្តទៅ នឹងបាននូវសំពត់តាមសេចក្តីប្រាថ្នា ជាអក្ខោភិនី រាប់មិនអស់ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ លុះត្រាស់ភាសិតនេះហើយ ទ្រង់ហោះទៅឯអាកាស ដូចជារាជហង្ស កាលហើរឡើងអាកាស ។

ទុតិយំ ឯកទុស្សទាយកត្ថេរាបទានំ

យំ យំ យោនុបបជ្ជាមិ ទេវត្តំ អថ មានុសំ
ភោគេ មេ ឩនតា នត្ថិ ឯកទុស្សស្សិទំ ផលំ ។
បទុទ្ធារេ បទុទ្ធារេ ទុស្សំ និព្វត្តតេ មម
ហេដ្ឋា ទុស្សម្ហិ តិដ្ឋាមិ ឧបរិច្ឆទនំ មម ។
ចក្កវាឡំ ឧបាទាយ សកាននំ សបព្វតំ
ឥច្ឆមានោ អហំ អជ្ជ ទុស្សេនច្ឆាទយេយ្យតំ(១) ។
តេនេវ ឯកទុស្សេន សំសរន្តោ ភវាភវេ
សុវណ្ណវណ្ណោ ហុត្វាន សំសរាមិ ភវាភវេ ។
វិបាកំ ឯកទុស្សស្ស អជ្ឈគំ តត្ថ កិត្តុតំ(២)
អយំ បិ(៣) បច្ឆិមា ជាតិ វិបច្ចតិ ឥធាបិ មេ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ ទុស្សមទទី តទា
ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ ឯកទុស្សស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឱ. ទុស្សេហច្ឆាទយេយ្យតំ ។ ម. ទុស្សេហច្ឆាទយេយ្យហំ ។ ២ ឱ. ម. នាជ្ឈគំ កត្ថ ចិក្ខយន្តិ ទិស្សន្តិ ។ ៣ ម. អយំ មេ ។

ខ្ញុំចូលទៅកាន់កំណើតណា ៗ ទោះជាទេវតា ឬជាមនុស្ស ខ្ញុំមិនដែលមានការខ្វះខាតភោគៈឡើយ នេះជាផលនៃសំ-ពត់មួយ ៗ សំពត់តែងកើតសម្រាប់ខ្ញុំ រាល់ជំហាន ៗ ខាងក្រោម ខ្ញុំឈរលើសំពត់ ខាងលើ មានសំពត់បាំងឲ្យខ្ញុំ ៗ ថ្ងៃនេះ ខ្ញុំប្រាថ្នាបិទបាំងទី ព្រមទាំងព្រៃនិងភ្នំ រហូតចក្រវាឡ ក៏អាចគ្របទីនោះ ដោយសំពត់បាន ៗ ខ្ញុំកាលអន្ទោលទៅ ក្នុងភពតូចភពធំ មានសម្បុរល្អដូចមាស តែងអន្ទោលទៅ ក្នុងភពតូចភពធំ ដោយសារផលនៃសំ-ពត់មួយនោះឯង ៗ ខ្ញុំបាននូវភាពជាភិក្ខុក្នុងទីនេះ ព្រោះអាស្រ័យផលនៃសំពត់មួយ ម្យ៉ាងទៀត ជាតិនេះជាទីបំផុតរបស់ខ្ញុំ អំពើនេះសោត ឲ្យផលដល់ខ្ញុំ ក្នុងជាតិនេះ ៗ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយសំពត់ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃសំពត់មួយ ៗ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ៗ

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកទុស្សទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឯកទុស្សទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

តតិយំ ឯកាសនទាយកត្ថេរាបទានំ

(១៣) ហិមវន្តស្ស អវិទូរេ   កោសិកោ នាម(១) បព្វតោ
អស្សមោ សុកតោ មយ្ហំ   បណ្ណសាលា សុមាបិតា ។
នារទោ នាម នាមេន   កស្សបោ ឥតិ មំ វិទូ
សុទ្ធិមគ្គំ គវេសន្តោ   វសាមិ កោសិកេ(២) តទា ។
បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ   សព្វធម្មាន បារគូ
វិវេកកាមោ សម្ពុទ្ធោ   អាគញ្ឆិ អនិលញ្ជសា ។

---

១ ឱ. កោសិកោ នាម ។ ម. កោសិតោ នាម ។ ២ ឱ. កោសិកេ ។ ម. កោសិតេ ។

ខ្ញុំ ដំណើរដែលខ្ញុំមកក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើរួចហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឯកទុស្សទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឯកទុស្សទាយកត្ថេរាបទាន ។

ឯកាសនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៣

(១៣) មានកូនមួយ ឈ្មោះកសិកៈ ដែលនៅជិតព្រៃហិមពាន្ត ខ្ញុំបានធ្វើអាស្រមមួយ យ៉ាងល្អ ទាំងបានកសាងបណ្ណសាលាមួយដ៏ល្អៗ នៅក្បែរភ្នំនោះ ។ កាលនោះ ខ្ញុំមាននាមថានារទៈ តែគេស្គាល់ខ្ញុំថាកស្សបៈវិញ ខ្ញុំកំពុងស្វែងរកមគ្គដ៏ស្អាត នៅជិតភ្នំកសិកៈ ។ ព្រះជិនសីសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ព្រះអង្គដល់នូវត្រើយ នៃធម៌ទាំងពួង ទ្រង់ប្រាថ្នាកេវិវេក បានស្តេចយាងមកតាមផ្លូវអាកាស ។

តតិយំ ឯកាសនទាយកត្ថេរាបទានំ

វនន្តេ កច្ឆមានស្ស ទិស្វា រំសិំ មហេសិនោ
កាឡមញ្ញំ បញ្ញាបេត្វា អជិនញ្ច អបត្ថរិំ ។
អាសនំ បញ្ញាបេត្វាន សិរេ កត្វាន អញ្ជលិំ
សោមនស្សំ បវេទេត្វា ឥទំ វចនមព្រវិំ ។
សល្លកត្តោ តុវំ ធីរ អាតុរានំ តិកិច្ឆកោ
មម រោគបរេតស្ស(១) តិកិច្ឆំ ទេហិ នាយក ។
បុញ្ញត្ថិកា យេ បស្សន្តិ(២) ពុទ្ធសេដ្ឋំ តុវំ មុនិ(៣)
ធុវត្ថសិទ្ធិំ(៤) បប្បោន្តិ ឯតេសំ អជរោ ភវេ(៥) ។
ន មេ ទេយ្យំ តវ អត្ថិ បវត្តផលភោជិហំ
ឥទំ មេ អាសនំ អត្ថិ និសីទ កដ្ឋមញ្ចកេ ។

---

១ ឱ. មមំ រោគបរេតស្ស ។ មមំ ភវបរេតស្ស ។ ២ ឱ. កល្ចត្ថិកា យេ បស្សន្តិ ។ ម. កលត្ថិកាយេ បស្សន្តិ ។ ៣ ឱ. តវំ បវេ ។ ម. តុវំ មុនេ ។ ៤ ឱ. ធុវំតិសិទ្ធិំ ។ ៥ ឱ. ម. ឯតេសំ ជជ្ជរោ ភវោ ។ ៦ ឱ. ន មេ ទេយ្យំ តវមត្ថិ បវត្តផលភោជិហំ ។ ម. ន មេ ទេយ្យធម្មោ អត្ថិ បវត្តផលភោជីហំ ។

ឯកាសនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៣

ខ្ញុំបានឃើញរស្មីព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ កំពុងយាងលើទីបំផុតនៃព្រៃ ក៏បានតាក់តែងគ្រែឈើ ហើយក្រាលស្បែកខ្លាថ្វាយ ។ ខ្ញុំលុះក្រាលអាសនៈរួចហើយ ក៏ប្រណម្យអញ្ជលីលើក្បាល បានទទួលសោមនស្ស ហើយពោលពាក្យនេះថា បពិត្រព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ ព្រះអង្គជាពេទ្យវះ អ្នកព្យាបាលពួកជម្ងឺ បពិត្រព្រះនាយក សូមព្រះអង្គប្រទាននូវការព្យាបាលរោគ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គដែលរោគៈកំពុងគ្របសង្កត់ ។ បពិត្រព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ ពួកជនណាជាអ្នកត្រូវការដោយបុណ្យ បើបានឃើញព្រះអង្គ ជាព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ តែងដល់នូវការសម្រេចប្រយោជន៍ ដ៏ទៀងទាត់ ការមិនមានសេចក្តីគ្រាំគ្រា គប្បីមានដល់ជនទាំង-នោះ ។ ទេយ្យវត្ថុដែលខ្ញុំគួរថ្វាយ ចំពោះព្រះអង្គ មិនមាន (ព្រោះ) ខ្ញុំជាអ្នកបរិភោគ តែផ្លែឈើដែលជ្រុះឯងនេះអាសនៈរបស់ខ្ញុំ សូមព្រះអង្គគង់លើគ្រែឈើនេះចុះ ។

និសីទិ តត្ថ ភគវា   អសម្ភីតោវ កេសរី

មុហុត្តំ វីតិនាមេត្វា   ឥទំ(១) វចនមព្រវិ ។

វិស្សដ្ឋោ ហោហិ មា ភាយិ   លទ្ធោ ជោតិរសោ តយា

យំ តុយ្ហំ បត្ថិតំ សព្វំ   បរិបូរេស្សតាសយំ ។

ន មោឃំ សុកតំ បុញ្ញំ   បុញ្ញក្ខេត្តេ អនុត្តរេ

សក្កា ឧទ្ធរិតុំ អត្តា   យស្ស ចិត្តំ សុបណីហិតំ ។

ឥមិនា អាសនទានេន   ចេតនាបណិធីហិ ច

កប្បសតសហស្សានិ   វិនិបាតំ ន គច្ឆតិ ។

បញ្ចាសក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ   ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ

អសីតិក្ខត្តុំ រាជា ច   ចក្កវត្តី ភវិស្សតិ ។

---

១ ឱ. ឥមំ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់លើអាសនៈនោះ ដូចកេសរពេជ-សីហ៍ ដែលឥតតក់ស្លុត ទ្រង់បង្អែបង្អង់អស់កាលមួយស្របក់ហើយ ទើបត្រាស់ពាក្យនេះថា

អ្នកចូរស្និទ្ធស្នាលចុះ កុំភិតភ័យឡើយ (ព្រោះ) ព្រះពុទ្ធមានរស្មីដ៏រុងរឿង អ្នកបានហើយ អាសនៈណា ដែលអ្នកប្រាថ្នាហើយ អាសនៈទាំងអស់នោះ នឹងបរិបូណ៌ដល់អ្នក ៗ បុណ្យដែលអ្នកធ្វើល្អហើយ ក្នុងបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើរ មិនមែនជាបុណ្យតិចតួចទេ ចិត្តរបស់បុគ្គលណា ដែលបានតំកល់ល្អហើយ បុគ្គលនោះអាចរើខ្លួនបាន ៗ ដោយការប្រគេនអាសនៈនេះផង ដោយការតំកល់ចេតនានេះផង បុគ្គលនោះ នឹងមិនទៅកាន់វិនិបាត អស់មួយសែនកប្ប ៗ បុគ្គលនោះនឹងបានជាព្រះឥន្ទ្រ សោយរាជ្យជាស្តេចទេវតា អស់ ៥០ ដង នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៨០ ដង ៗ

តតិយំ ឯកាសនទាយកត្ថេរាបទានំ

បទេសរជ្ជំ វិបុលំ　　គណនាតោ សង្ខិយំ(១)
សព្វត្ថ សុខិតោ ហុត្វា　　សំសារេ សំសរិស្សតិ(២) ។
ឥទំ វត្វាន សម្ពុទ្ធោ　　ជលជុត្តមនាមកោ
នភំ អព្ភុគ្គមិ ធីរោ　　ហំសរាជាវ អម្ពរេ ។
ហត្ថិយានំ អស្សយានំ　　សិវិកំ សន្ទមានិកំ
លភាមិ សព្វមេវេតំ　　ឯកាសនស្សិទំ ផលំ ។
កាននំ បវិសិត្វាន　　យទា ឥច្ឆាមិ អាសនំ
មម សង្កប្បមញ្ញាយ　　បល្លង្កោ ឧបតិដ្ឋតិ ។
វារិមជ្ឈគតោ សន្តោ　　យទា ឥច្ឆាមិ អាសនំ
មម សង្កប្បមញ្ញាយ　　បល្លង្កោ ឧបតិដ្ឋតិ ។
យំ យំ យោនុបបជ្ជាមិ　　ទេវត្តំ អថ មានុសំ
បល្លង្កសតសហស្សានិ　　បរិវារេន្តិ មំ សទា ។
ទុវេ ភវេ សំសរាមិ　　ទេវត្តេ អថ មានុសេ
ទុវេ កុលេ ច ជាយាមិ(៣) ខត្តិយេ ចាបិ(៤) ព្រាហ្មណេ ។

---

១ ឱ. អសង្ខយំ ។ ២ ឱ,ម. សំសរិស្សសិ ។ ៣ ឱ.ម. បជាយាមិ ។ ៤ ឱ ម. អថ ។

នឹងបានសោយប្រទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ កាលបើអន្ទោលទៅក្នុងសង្សារ នឹងជាអ្នកបានសេចក្តីសុខស្រួល ក្នុងទីទាំងពួង ៗ ព្រះសម្ពុទ្ធជាអ្នកប្រាជ្ញ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ លុះត្រាស់ភាសិតនេះហើយ ក៏ហោះឡើងទៅឯនភាល័យ ដូចជារាជហង្ស កាលហើរឰដ៏អាកាស ៗ

ខ្ញុំតែងបាននូវវត្ថុទាំងអស់នោះ គឺ យានដំរី យានសេះព្រមទាំងរថ និងរថទ្រង់គ្រឿង នេះជាផល នៃអាសនៈមួយ ៗ កាលណា ខ្ញុំចូលទៅក្នុងព្រៃ ប្រាថ្នារកអាសនៈស្រាប់តែបល្ល័ង្កផុសលេចឡើង ព្រោះបានដឹងនូវសេចក្តីត្រិះរិះរបស់ខ្ញុំ (ក្នុងកាលនោះ) ៗ កាលណា បើខ្ញុំទៅនៅកណ្តាលទឹក ប្រាថ្នារកអាសនៈ ស្រាប់តែបល្ល័ង្កផុសលេចឡើង ព្រោះបានដឹងសេចក្តីត្រិះរិះរបស់ខ្ញុំ កាលនោះ ៗ ខ្ញុំចូលទៅកាន់កំណើតណា ៗ ទោះជាទេវតា ឬជាមនុស្សបល្ល័ង្កមួយសែន តែងហោមរោមខ្ញុំ សព្វកាល ៗ ខ្ញុំតែងអន្ទោលទៅមក ក្នុងភពពីរ គឺទេវតានិងមនុស្ស ម្យ៉ាងទៀត តែងកើតក្នុងត្រកូលពីរ គឺក្សត្រនិងព្រាហ្មណ៍ ៗ

ឯកាសនំ ទទិត្វាន បុញ្ញក្ខេត្តេ អនុត្តរេ
ធម្មបល្លង្កមញ្ញាយ[១] វិហរាមិ អនាសវោ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ ទានមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ឯកាសនស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកាសនទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឯកាសនទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ. ធម្មបល្លង្កមាទាយ ។

ព្រោះខ្ញុំបានថ្វាយអាសនៈមួយ ចំពោះបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើរ ទើបដឹងបល្ល័ង្កគឺធម៌ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំថ្វាយទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃអាសនៈមួយ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវចំណង ។ ឱ! ដំណើរដែលខ្ញុំមកក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើរួចហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឯកាសនទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឯកាសនទាយកត្ថេរាបទាន ។

ចតុត្ថំ សត្តកទម្ពបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(៦៤) ហិមវន្តស្ស អវិទូរេ កទម្ពោ នាម(១) បព្វតោ
តស្មឹ បព្វតបស្សម្ហិ សត្ត ពុទ្ធា វសឹសុ តេ ។
កទម្ពបុប្ផំ ទិស្វាន(២) បគ្គហេត្វាន អញ្ជលឹ
សត្ត មាលា គហេត្វាន បុណ្ណចិត្តេន(៣) ឱកិរឹ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគច្ឆហំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ម. កុក្កុដោ នាម ។ ២ ឱ, ម. កទម្ពំ បុប្ផិតំ ទិស្វា ។ ៣ ឱ. បុញ្ញចិត្តេន ។

សត្តកទម្ពបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៤

[១៤] មានភ្នំខ្ពស់មួយ ឈ្មោះកទម្ពៈ នៅជិតព្រៃហេម-ពាន្ត មានព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ៧ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់គង់នៅខាងក្នុងនោះ ។ ខ្ញុំឃើញផ្កាកទម្ព បានផ្គងអញ្ជលី កាន់ផ្កា ៧ បណ្តោម ហើយថ្វាយដោយចិត្តពេញលេញ ។ ខ្ញុំលះបង់រាងកាយរបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើតឯឋានតាវត្តិង្ស ដោយអំពើដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់ចេតនានោះផង ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើអំពើជាកុសល ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំបានដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើរួចហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សត្តកទម្ពបុប្ផិយោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សត្តកទម្ពបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បញ្ចមំ កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(១៥) វនកម្មិកោ បុរេ អាសឹ បិតុបេតាមហេនហំ
បសុមារេន ជីវាមិ កុសលំ មេ ន វិជ្ជតិ ។
មម អាសយសាមន្តា តិស្សោ លោកគ្គនាយកោ
បទានិ តីណិ ទស្សេសិ អនុកម្បាយ ចក្ខុមា ។
អក្កន្តេ ច បទេ ទិស្វា តិស្សនាមស្ស សត្ថុនោ
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន បទេ ចិត្តំ បសាទយឹ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសត្តកទម្ពបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សត្តកទម្ពបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៥

[១៥] កាលកពមុន ខ្ញុំកើតជាបុរសអ្នកធ្វើការងារក្នុងព្រៃ ជាមួយនឹងបិតានិងជីតាខ្ញុំ ខ្ញុំរស់នៅដោយការសម្លាប់សត្វ ឯកុសលរបស់ខ្ញុំមិនមានឡើយ ។ ព្រះលោកនាយកដ៏ប្រសើរ ព្រះនាមតិស្សៈ ព្រះអង្គមានបញ្ញាចក្ខុ គង់នៅជិតលំនៅរបស់ខ្ញុំ ទ្រង់សម្តែងស្នាមព្រះបាទបីអន្លើ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ ។ ខ្ញុំឃើញស្នាមព្រះបាទា នៃព្រះសាស្តា ព្រះនាមតិស្សៈ ដែលទ្រង់ដាក់ទុកហើយ ក៏មានចិត្តត្រេកអររីករាយ បានញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ចំពោះស្នាមព្រះបាទា ។

បញ្ចមំ កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

កោរណ្ឌំ បុប្ផិតំ ទិស្វា បាទបំ ធរណីរុហំ
សកោដិកំ(១) គហេត្វាន បទសេដ្ឋំ(២) អបូជយឹ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវត្តឹសំ អគញ្ឆហំ ។
យំ យំ យោនុបបជ្ជាមិ ទេវត្តំ អថ មានុសំ
កោរណ្ឌវណ្ណកោយេវ សុប្បភាសោ ភវាមហំ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ បទបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ. សកោដកំ ។ ម. សកោសកំ ។ ២ ឱ. បទសេដ្ឋេ ។

កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៨

ខ្ញុំឃើញដើមល្ហុងខែរមានផ្ការីក ជាឈើដុះលើផែនដីហើយ ក៏កាន់យកផ្កាព្រមទាំងសណ្ដាន់ បូជាចំពោះស្នាមព្រះបាទដ៏ប្រសើរ ។ ដោយអំពើដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់ចេតនានោះផង ខ្ញុំលុះលះបង់រាងកាយជារបស់មនុស្ស ក៏បានទៅកើតឯឋានតាវត្តិង្ស ។ ខ្ញុំទៅយកកំណើតណា ៗ ទោះជាទេវតា ឬជាមនុស្ស ខ្ញុំតែងមានសម្បុរព្រមទាំងរស្មី ដូចល្ហុងខែរ ។ ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើអំពើល្អ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការបូជាស្នាមព្រះបាទ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្ដាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធ របស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎+ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់តាមលំដាប់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើរួចហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កោរណ្ឌបុប្ផិយោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឆដ្ឋំ ឃតមណ្ឌទាយកត្ថេរាបទានំ

(១៦) សុចិន្តិតំ ភគវន្តំ លោកជេដ្ឋំ នរាសភំ
ឧបវិដ្ឋំ មហារញ្ញំ   វាតាពាធេន បីឡិតំ ។
ទិស្វា ចិត្តំ បសាទេត្វា   ឃតមណ្ឌំ ឧបានយឹ
កតត្តា អបចិតត្តាច(១)   គង្គា ភាគីរសី អយំ(២) ។

---

១ ឱ. អាចិតត្តា ។ ម. ភាវិតត្តា ។ ២ ឱ. ភាគីរសីវយំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

ឃដមណ្ឌទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦

(១៦) ខ្ញុំបានឃើញ នូវព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះតម្រិះល្អ ព្រះអង្គជាច្បងក្នុងលោក ប្រសើរជាងពួកនរៈ ដែលស្តេចចូលទៅគង់ក្នុងព្រៃធំ ហើយត្រូវអាពាធកើតអំពីខ្យល់បៀតបៀន ។ លុះខ្ញុំឃើញហើយ ក៏ធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា បានថ្វាយទឹកដោះថ្លា ព្រោះកុសលកម្មដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ព្រោះសេចក្តីកោតក្រែងនោះផង ទន្លេគង្គាឈ្មោះភាគីរសីនេះ

ឆដ្ឋំ យដ្ឋិមណ្ឌទាយកត្ថេរាបទានំ

មហាសមុទ្ទា ចត្តារោ យដ្ឋិ សម្បជ្ជរេ មម
អយញ្ច បឋវី លោកេ អប្បមាណា អសង្ខយា ។
មម សង្កប្បមញ្ញាយ ភវតេ មធុសក្ករា
ចតុទ្ទិសា[១] ឥមេ រុក្ខា ទានទា ធរណីរុហា ។
មម សង្កប្បមញ្ញាយ កប្បរុក្ខា ភវន្តិ តេ
បញ្ញាសក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជមការយឹ ។
ឯកបញ្ញាសក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ យដ្ឋិមណ្ឌស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឱ. ម. ចតុទ៌ា ។

និងមហាសមុទ្រទាំង ៤ ក៏ញ៉ាំងទឹកដោះ ឲ្យសម្រេចដល់ខ្ញុំ មួយទៀត ផែនដីជាសភាវៈដ៏ធំនេះ ប្រមាណមិនបាន រាប់មិនអស់ ក៏កើតទៅជាទឹកឃ្មុំនិងស្ករក្រាម ព្រោះផលកម្មរបស់ខ្ញុំ ៗ ដើមឈើទាំងឡាយនេះ ជាឈើដុះលើផែនដី ដែលឋិតនៅក្នុងទិសទាំង ៤ ឈើទាំងនោះ ក៏កើតទៅជាដើមកប្បព្រឹក្ស ព្រោះផលកម្មរបស់ខ្ញុំ ៗ ខ្ញុំបានកើតជាព្រះឥន្ទ្រ សោយរាជ្យជាស្តេចទេវតា អស់ ៥០ ដង ៗ បានជាស្តេចចក្រពត្តិ ៥១ ដង បានសោយបទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ៗ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃទឹកដោះថ្លា ៗ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ដូចដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ៗ

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឃតមណ្ឌទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឃតមណ្ឌទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

សត្តមំ ឯកធម្មស្សវនីយត្ថេរាបទានំ

(១៧) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វធម្មាន បារគូ
ចតុសច្ចំ បកាសេន្តោ សន្តារេសិ ពហុំ ជនំ ។
អហំ តេន សមយេន ជដិលោ ឧគ្គតាបនោ
ធុនន្តោ វាកចីរានិ គច្ឆាមិ អម្ពរេ តទា ។
ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស ឧបរិ គន្តុំ ន វិសហាមហំ
បក្ខីវ សេលមាសជ្ជ គមនំ ន លភាមហំ ។

ន ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់មានលំដាប់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះយជមណ្ឌទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ យជមណ្ឌទាយកត្ថេរាបទាន ។

ឯកធម្មស្សវនីយត្ថេរាបទាន ទី ៧

(១៧) ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់ដល់នូវត្រើយ នៃធម៌ទាំងពួង ទ្រង់ប្រកាសនូវសច្ចៈទាំង ៤ បានញុំាងជនច្រើនឲ្យឆ្លងទុក្ខហើយ ។ សម័យនោះ ខ្ញុំជាជដិល មានតបធម៌ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ រលាស់នូវចីវរសម្បកឈើហើយហោះទៅឰដ៏អាកាស ក្នុងកាលនោះ ។ ខ្ញុំមិនហ៊ានហោះទៅខាងលើព្រះពុទ្ធ ដ៏ប្រសើរឡើយ ខ្ញុំមិនបាននូវដំណើរទៅមុខ ប្រៀបដូចសត្វស្លាបដែលទើសទាក់នឹងភ្នំ ។

សត្តមំ ឯកធម្មស្សវនីយត្ថេរាបទានំ

ឧទកេ វោបយិត្វាន(១) ឃដំ គណ្ហាមិ អម្ពរេ
ន មេ ឥទំ ភូតបុព្វំ ឥរិយាបថវិកោបនំ ។
ហន្ទ មេតំ គវេសិស្សំ អប្បេវត្តំ លភេយ្យហំ
ឱរោហន្តោ អន្តលិក្ខា សទ្ទមស្សោសិ សត្ថុនោ ។
សរេន រជនីយេន សវនីយេន វគ្គុនា
អនិច្ចតំ កថេន្តស្ស តញ្ញេវ ឧគ្គហឹ តទា ។
អនិច្ចសញ្ញមុគ្គយ្ហ(២) អគមាសឹ មមស្សមំ
យាវតាយុំ វសិត្វាន តត្ថ កាលំ កតោ អហំ ។
ចរិមេ វត្តមានម្ហិ សទ្ធម្មស្សវនំ សរឹ
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច ។
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគញ្ឆហំ
តឹសកប្បសហស្សានិ ទេវលោកេ រមឹ អហំ ។

---

១ ឱ. វោមិសិត្វាន ។ ម. វោក្កមិត្វាន ។ ២ ឱ. អនិច្ចសញ្ញំ ឧគ្គយ្ហ ។ ម. អនិច្ចសញ្ញំ បគ្គយ្ហ ។

ឯកធម្មស្សវនីយត្ថេរាបទាន ទី ៧

កាលបើយ៉ាងនេះ ខ្ញុំចុះទៅក្នុងទឹក ហើយហោះទៅឰដ៏អាកាសទៀត (តែខ្ញុំទៅមុខមិនរួច) ការញុំាងឥរិយាបថឲ្យកម្រើកបែបនេះ ខ្ញុំមិនធ្លាប់មានទេ ៗ (ខ្ញុំគិតថា) ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ អាត្មាអញ នឹងបានដឹងហេតុការណ៍នេះអេះ បើដូច្នោះមានតែអាត្មាអញ នឹងស្វែងរក នូវហេតុការណ៍នោះ ៗ ខ្ញុំក៏ចុះអំពីអាកាស បានឮនូវសំឡេងនៃព្រះសាស្តា ដែលកំពុងសម្តែងនូវអនិច្ចតាធម៌ ដោយសំឡេងដ៏ពីរោះ គួររីករាយគួរស្តាប់ ខ្ញុំក៏ចងចាំអនិច្ចតាធម៌នោះ ក្នុងកាលនោះ ៗ លុះខ្ញុំចងចាំនូវអនិច្ចសញ្ញាហើយ ក៏បានទៅឯអាស្រមរបស់ខ្ញុំវិញ ខ្ញុំនៅទីនោះដរាបលុះអស់អាយុ ហើយធ្វើមរណកាលក្នុងអាស្រមនោះ ៗ កាលកពខាងក្រោយ កំពុងប្រព្រឹត្តទៅ ខ្ញុំក៏នឹកឃើញនូវការស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ព្រោះអំពើដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ព្រោះការតាំងទុកនូវចេតនានោះផង ៗ ខ្ញុំលះបង់រាងកាយជារបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើត ក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ខ្ញុំត្រេកអរក្នុងទេវលោក អស់ ៣ ម៉ឺនកប្ប ៗ

ឯកបញ្ញាសក្ខត្តុញ្ច ទេវរជ្ជមការយឹ
ឯកត្តឹសតិក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ ។
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ
អនុភោមិ សកំ បុញ្ញំ សុខិតោហំ ភវាភវេ ។
អនុស្សរាមិ តំ សញ្ញំ សំសរន្តោ ភវាភវេ
ន កោដិបិហំ វិជ្ឈាមិ(១) និព្វានំ អច្ចុតំ បទំ ។
បិតុ គេហេ និសីទិត្វា សមណោ ភាវិតិន្ទ្រិយោ
គាថំ ស(២) បរិទីបេន្តោ អមតំ ឥត្ថុនាហរិ(៣) ។
អនិច្ចា វត សង្ខារា ឧប្បាទវយធម្មិនោ
ឧប្បជ្ជិត្វា និរុជ្ឈន្តិ តេសំ វូបសមោ សុខោ ។
សហ គាថំ សុណិត្វាន សព្វសញ្ញំ អនុស្សរឹ(៤)
ឯកាសនេ និសីទិត្វា អរហត្តមបាបុណឹ ។

---

១ ឱ. ន កោដិបដិវិជ្ឈាមិ ។ ម. ន កោបិ បដិវិជ្ឈាមិ ។ ២ ឱ. កថាយ ។ ៣ ឱ. វត្ថុទាហរី ។ ៤ ឱ. ម. បុព្វសញ្ញមនុស្សរឹ ។

ខ្ញុំបានសោយទេវរាជ្យ ជាស្តេចនៃពួកទេវតា អស់ ៨១ ដង បានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៣១ ដង ។ បានសោយប្រទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ខ្ញុំបានសោយនូវបុណ្យរបស់ខ្លួន ដល់នូវសេចក្តីសុខ ក្នុងភពតូចនិងភពធំ ។ កាលខ្ញុំអន្ទោលទៅ ក្នុងភពតូចនិងភពធំ តែងនឹកឃើញនូវសញ្ញានោះ តែមិនអាចនឹងចាក់ធ្លុះ នូវនិព្វាន ជាបទមិនឃៀនឃ្លាតបាន ដោយហេតុណាមួយឡើយ ។ មានសមណៈមួយរូប មានឥន្ទ្រិយអប់រំហើយ គង់នៅក្នុងផ្ទះនៃបិតារបស់ខ្ញុំ ហើយសម្តែងនូវគាថា ពោលនូវអនិច្ចតាធម៌ក្នុងផ្ទះនោះថា ឱ ហ្ន៎ សង្ខារទាំងឡាយ មិនទៀងទេ មានកិរិយាកើតឡើង និងការវិនាសទៅវិញជាធម្មតា លុះកើតឡើងហើយ រមែងរលត់ទៅវិញ លុះតែការរម្ងាប់នូវសង្ខារទាំងឡាយនោះ ទើបនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។ ខ្ញុំបានស្តាប់ធម៌ ព្រមទាំងគាថា ហើយនឹកឃើញនូវសញ្ញាទាំងពួង អង្គុយលើអាសនៈមួយ ក៏ដល់នូវព្រះអរហត្ត ។

សត្តមំ ឯកធម្មស្សវនិយត្ថេរាបទានំ

ជាតិយា សត្តវស្សេន   អរហត្តំ អបាបុណឹ
ឧបសម្បាទយិ ពុទ្ធោ   ធម្មស្សវនស្សិទំ ផលំ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ ធម្មំ អសុណឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   ធម្មស្សវនស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកធម្មស្សវនិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឯកធម្មស្សវនិយត្ថេរស្ស អបទានំ សត្តមំ ។

ឯកធម្មស្សវនិយត្ថេរាបទាន ទី ៧

ខ្ញុំបានដល់ព្រះអរហត្ត តាំងពីអាយុ ៧ ឆ្នាំ ព្រះសម្ពុទ្ធបាន ញុំាងខ្ញុំឲ្យបានឧបសម្បទា នេះជាផលនៃការស្តាប់ព្រះធម៌ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបាន ស្តាប់ធម៌ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះ ជាផលនៃការស្តាប់ធម៌ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំបានដុត ចោលហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានគាស់រំលើងហើយ ខ្ញុំជា អ្នកមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីកាត់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ដំណើរ ដែលខ្ញុំមកក្នុងសំណាក់ នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបាន ធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឯកធម្មស្សវនិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែង នូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឯកធម្មស្សវនិយត្ថេរាបទាន ។

អដ្ឋមំ សុចិន្តិតត្ថេរាបទានំ

[១៨] នគរេ ហំសវតិយា អហោសឹ កសកោ តទា
កសិកម្មេន ជីវាមិ តេន បោសេមិ ទារកេ ។
សុសម្បន្នំ តទា ខេត្តំ ធញ្ញំ មេ ផលិនំ(១) អហុ
បាកកាលេ ច សម្បត្តេ ឯវំ ចិន្តេសហំ តទា ។
ន មេ ឆន្នំ(២) ន បដិរូបំ ជានន្តស្ស គុណាគុណំ
យោហំ សង្ឃេ អទត្វាន អគ្គំ ភុញ្ជេយ្យមត្តទា(៣) ។
សម្ពុទ្ធោ អសមោ លោកេ(៤) ទ្វត្តឹសវរលក្ខណោ
តតោ ច ភាវិតោ(៥) សង្ឃោ បុញ្ញក្ខេត្តំ អនុត្តរំ(៦) ។
តត្ថ ទស្សាមហំ ទានំ នវសស្សំ បុរេ បុរេ
ឯវាហំ ចិន្តយិត្វាន ហដ្ឋោ បីតិកមានសោ(៧) ។

---

១ ឱ. ផលិតំ ។ ២ ឱ.ម. នច្ឆន្នំ ។ ៣ ឱ. ភុញ្ជេយ្យ មំ តទា ។ ម. ភុញ្ជេយ្យ មេ តទា ។ ៤ ឱ ម. អយំ ពុទ្ធោ អសមសមោ ។ ៥ ឱ ម. បភាវិតោ ។ ៦ ឱ.ម. បុញ្ញក្ខេត្តោ អនុត្តរោ ។ ៧ ឱ ម. បីណិតមានសោ ។

សុបិន្តិតត្ថេរាបទាន ទី ៨

(១៨) កាលនោះ ខ្ញុំជាអ្នកស្រែ នៅក្នុងនគរហង្សវតី ចិញ្ចឹមជីវិតដោយកសិកម្ម ចិញ្ចឹមនូវប្រពន្ធនិងកូន ក៏ដោយកសិកម្មនោះដែរ ។ កាលនោះ ស្រែ (របស់ខ្ញុំ) មានស្រូវបរិបូណ៌ នេះជាផលរបស់ខ្ញុំ កាលស្រូវទុំបរិបូណ៌ហើយ ក្នុងកាលណោះ ខ្ញុំគិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមិនទាន់បានឲ្យទានដ៏ប្រសើរ ចំពោះព្រះសង្ឃសោះ បរិភោគតែខ្លួនឯង (អំពើនេះ) មិនសមរម្យ មិនសមគួរដល់អាត្មាអញ ដែលជាអ្នកដឹងនូវគុណនិងទោសឡើយ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធ មិនមានបុគ្គលស្មើក្នុងលោក ទ្រង់មានព្រះលក្ខណៈ ៣២ ដ៏ប្រសើរ ទាំងព្រះសង្ឃមានចិត្តអប់រំហើយ ជាស្រែបុណ្យ ដ៏ប្រសើរ (មានក្នុងលោកហើយ) ។ អញនឹងប្រគេន នូវសំទូងថ្មី ជាទានចំពោះព្រះភិក្ខុសង្ឃនោះមុនគេ លុះខ្ញុំគិតយ៉ាងនេះហើយ ជាអ្នករីករាយ មានចិត្តប្រកបដោយបីតិ ។

អដ្ឋមំ សុចិន្តិតត្ថេរាបទានំ

ខេត្តតោ ធញ្ញមាហរិត្វា(១) សម្ពុទ្ធំ ឧបសង្កមឹ
ឧបសង្កម្ម សម្ពុទ្ធំ លោកជេដ្ឋំ នរាសភំ ។
វន្ទិត្វា សត្ថុនោ ធាទេ ឥទំ វចនមព្រវី
នវសស្សញ្ចុ សម្បន្នំ ឥធ ហោសិ ច ត្វំ មុនេ(២)។
អនុកម្បំ ឧបាទាយ អធិវាសេហិ ចក្ខុម(៣)
បទុមុត្តរោ លោកវិទូ អាហុតីនំ បដិគ្គហោ ។
មម សង្កប្បមញ្ញាយ ឥទំ វចនមព្រវិ
ចត្តារោ ច បដិបន្នា ចត្តារោ ច ផលេ ឋិតា ។
ឯស សង្ឃោ ឧជុភូតោ បញ្ញាសីលសមាហិតោ
យជន្តានំ មនុស្សានំ បុញ្ញបេក្ខាន បាណិនំ
ករោតំ(៤) ឧបធិកំ បុញ្ញំ(៥) សង្ឃេ ទិន្នំ មហប្ផលំ
តស្មឹ សង្ឃេ ច ទាតព្វំ តវ សស្សំ ត ថតារំ ។

---

១ ម. ធញ្ញមាហិត្វា ។ ២ ឱ. អាយាតោបិច តំ មុនេ ។ ម. អាយាតោសិ ច ត្វំ មុនេ ។
៣ ឱ. ចក្ខុមា ។ ៤ ឱ. ករេត្តំ បធិកំ ញ្ញេំ ។ ៥ ម. ករោន្តានំ ឱបធិកំបុញ្ញំ ។

ខ្ញុំយកស្រូវ អំពីស្រែចូលទៅរកព្រះសម្ពុទ្ធ លុះចូលទៅដល់ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គជាច្បងក្នុងលោក ទ្រង់ប្រសើរជាងពួកនរៈហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះសាស្តា រួចក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះមុនី សំទូងថ្មី (របស់ខ្ញុំ) បរិបូណ៌ហើយ ទាំងព្រះអង្គក៏គង់នៅក្នុងទីនេះ បពិត្រព្រះអង្គមានចក្ខុ សូមព្រះអង្គអាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ហើយទទួលនិមន្ត ។ ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក គួរទទួលនូវគ្រឿងបូជា ព្រះអង្គជ្រាបនូវសេចក្តីត្រិះរិះរបស់ខ្ញុំហើយ ទ្រង់សម្តែងនូវពាក្យនេះថា បុគ្គល ៤ ពួក កំពុងប្រតិបត្តិ បុគ្គល ៤ ពួក ឋិតនៅក្នុងផល ។ នេះជាសង្ឃមានព្រះទ័យស្លូតត្រង់ ប្រកបដោយបញ្ញា និងសីល ទាន ដែលមនុស្សទាំងឡាយអ្នកបូជា ជាសត្វប្រាថ្នាបុណ្យ កាលធ្វើនូវការសន្សំបុណ្យ បានឲ្យហើយចំពោះព្រះសង្ឃ រមែងមានផលច្រើន ឯសំទូងនៃអ្នកនេះ ដែលអ្នកគប្បីឲ្យចំពោះព្រះសង្ឃនោះ ក៏មានផលច្រើន ដូច្នោះដែរ ។

សង្ឃតោ ឧទ្ទិសិត្វាន ភិក្ខុ នេត្វា សកំ ឃរំ(១)

បដិយត្តំ ឃរេ សន្តំ(២) ភិក្ខុសង្ឃស្ស ទេហិ ត្វំ ។

សង្ឃតោ ឧទ្ទិសិត្វាន ភិក្ខុ នេត្វានហំ ឃរំ

យំ ឃរេ បដិយត្តំ មេ ភិក្ខុសង្ឃស្សទាសហំ ។

តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវត្តឹសំ អគញ្ឆហំ ។

តត្ថ មេ សុកតំ ព្យម្ហំ សោវណ្ណំ សុបកស្សរំ(៣)

សដ្ឋិយោជនមុព្វេធំ តឹសយោជនវិត្ថតំ ។

ឯកូនវីសតិមំ ភាណវារំ ។

---

១ ឱ. ភិក្ខូ នេត្វាន សង្ឃរំ ។ ម. ភិក្ខូ នេត្វាន តំ ឃរំ ។ ២ ឱ. ឃន្តេ ។ ៣ ឱ. ម. សប្បេកស្សរំ ។

អ្នកចូរឧទ្ទិសចំពោះសង្ឃ ហើយនាំភិក្ខុទាំងឡាយ ទៅឯផ្ទះរបស់ខ្លួន រួចប្រគេននូវវត្ថុ ដែលអ្នកតាក់តែងរួចហើយ ដែលមានក្នុងផ្ទះ ដល់ភិក្ខុសង្ឃចុះ ។ ខ្ញុំក៏បានឧទ្ទិសចំពោះសង្ឃ ហើយនាំភិក្ខុទាំងឡាយទៅឯផ្ទះ វត្ថុណា ដែលខ្ញុំតាក់តែងហើយក្នុងផ្ទះ ខ្ញុំក៏ប្រគេនវត្ថុនោះ ដល់ភិក្ខុសង្ឃ ខ្ញុំលះបង់នូវរាងកាយ ជារបស់មនុស្សហើយ ក៏ទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ដោយអំពើដែលខ្ញុំ បានធ្វើល្អហើយនោះផង ដោយការតាំងទុកនូវចេតនានោះផង ។ វិមានរបស់ខ្ញុំ មានពណ៌ល្អ មានរស្មីភ្លឺផ្លេក ដែលបុញ្ញកម្មតាក់តែងហើយ ក្នុងទេវលោកនោះ ជាវិមានមានកំពស់ ៦០ យោជន៍ មានទំហំ ៣០ យោជន៍ ។

ចប់ ភាណវារៈ ទី ១៩ ។

អដ្ឋមំ សុបិន្តត្ថេរាបទានំ

អាកិណ្ណំ ភវនំ មយ្ហំ   នារីគណសមាកុលំ
តត្ថ ភុត្វា បិវិត្វា ច   វសាមិ តិទសេ អហំ ។
សតានំ តឹសក្ខត្តុំ[១] ច   ទេវរជ្ជមការយិំ
សតានំ បញ្ចក្ខត្តុញ្ច   ទេវរជ្ជមការយិំ[២] ។
សតានំ បញ្ចក្ខត្តុញ្ច   ចក្កវត្តី អហោសហំ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ   គណនាតោ អសង្ខិយំ ។
ភវាភវេ សំសរន្តោ   លភាមិ អមិតំ ធនំ
ភោគេ មេ ឩនតា នត្ថិ   នវសស្សស្សិទំ ផលំ ។
ហត្ថិយានំ អស្សយានំ   សិវិកំ សន្ទមានិកំ
លភាមិ សព្វមេវេតំ   នវសស្សស្សិទំ ផលំ ។
នវវត្ថំ នវផលំ   នវគ្គរសភោជនំ
លភាមិ សព្វមេវេតំ   នវសស្សស្សិទំ ផលំ ។
កោសេយ្យំ កម្ពលិយានិ   ខោមកប្បាសិកានិ ច
លភាមិ សព្វមេវេតំ   នវសស្សស្សិទំ ផលំ ។

---

១ ឧ ម. តីណិក្ខត្តុញ្ច ។ ២ ឱ.ម. សតានំ បញ្ចក្ខត្តុញ្ច ទេវរជ្ជមការយិំ ឥមេ បាឋា នត្ថិ ។

សុចិន្តិតត្ថេរាបទាន ទី ៨

លំនៅរបស់ខ្ញុំដេរដាសកុះករដោយពួកនារី ខ្ញុំបរិភោគផង ផឹកផង នៅក្នុងឋានទេវតានោះ ។ ខ្ញុំបានសោយទេវរាជ្យ ជាស្តេចនៃទេវតា អស់ ៣.០០០ ដង បានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៥០០ ដង បានសោយប្រទេសរាជ្យដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ។ ខ្ញុំកាលអន្ទោលទៅក្នុងភពតូចភពធំ រមែងបាននូវទ្រព្យរាប់មិនអស់ ខ្ញុំមិនមានការខ្វះខាត ដោយភោគៈទាំងឡាយឡើយ នេះជាផលនៃសំទូងថ្មី ។ ខ្ញុំបាននូវវត្ថុគ្រប់មុខនេះ គឺ យានដំរី យានសេះ គ្រែស្នែង រថទ្រង់គ្រឿង នេះជាផលនៃសំទូងថ្មី ។ ខ្ញុំបាននូវវត្ថុគ្រប់មុខនេះ គឺ សំពត់ថ្មី ផ្លែឈើថ្មី និងភោជនថ្មីមានឱជារសដ៏លើសលុប នេះជាផលនៃសំទូងថ្មី ។ ខ្ញុំបាននូវវត្ថុគ្រប់មុខនេះ គឺ សំពត់សូត្រ សំពត់កម្ពល សំពត់សម្បកឈើ និងសំពត់ធ្វើដោយកប្បាស នេះជាផលនៃសំទូងថ្មី ។

ទាសីគណំ ទាសគណំ   នារិយោ សមលង្កតា
លភាមិ សព្វមេវេតំ   នវសស្សស្សិទំ ផលំ ។
ន មំ សីតំ វា ឧណ្ហំ វា   បរិឡាហោ ន វិជ្ជតិ
អថោ ចេតសិកំ ទុក្ខំ   ហទយេ មេ ន វិជ្ជតិ ។
ឥមំ ខាទ ឥមំ ភុញ្ជ   ឥមម្ហិ សយនេ សយ
លភាមិ សព្វមេវេតំ   នវសស្សស្សិទំ ផលំ ។
អយំ បច្ឆិមកោ ទានិ   ចរិមោ វត្តតេ ភវោ
អជ្ជាបិ ទេយ្យធម្មោ មេ   មមំ តោសេតិ សព្វទា ។
នវសស្សំ ទទិត្វាន   សង្ឃេ គណវរុត្តមេ
អដ្ឋានិសំសេ អនុភោមិ   កម្មានុច្ឆវិកេ មម ។
វណ្ណវា យសវា ហោមិ   មហាភោគោ អនីតិកោ
មហាបក្ខោ សទា ហោមិ   អភេជ្ជបរិសោ សទា ។

ខ្ញុំបាននូវវត្ថុគ្រប់មុខនេះ គឺ ពួកខ្ញុំស្រី ពួកខ្ញុំប្រុស និងពួកនារីរូបឆើត មានខ្លួនគាត់តែងល្អហើយ នេះជាផលនៃសំទូងថ្មី ។ ខ្ញុំមិនមានសម្ផ័ស្សត្រជាក់និងក្តៅ ប៉ះពាល់ឡើយ ទាំងមិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហល់ក្រហាយ ម្យ៉ាងទៀត ទុក្ខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត មិនមានក្នុងហឫទ័យរបស់ខ្ញុំឡើយ ។ ខ្ញុំបាននូវពាក្យពីរោះ ទាំងអស់នេះថា សូមអ្នកពិសានូវវត្ថុនេះ សូមអ្នកបរិភោគនូវវត្ថុនេះ សូមអ្នកសម្រាន្ត លើទីសយនៈនេះ នេះជាផលនៃសំទូងថ្មី ។ នេះរាងកាយខាងក្រោយបំផុត ឥឡូវនេះ ភពខាងក្រោយកំពុងប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងថ្ងៃនេះ ទេយ្យធម៌របស់ខ្ញុំ តែងញុំាងខ្ញុំ ឲ្យត្រេកអរសព្វ ៗ កាល ។ ខ្ញុំបានឲ្យសំទូងថ្មី ចំពោះព្រះសង្ឃ ជាគណៈដ៏ប្រសើរឧត្តម ហើយបាននូវអានិសង្ស ៨ ដ៏សមគួរដល់កម្មរបស់ខ្ញុំ គឺ ខ្ញុំជាអ្នកមានសម្បុរល្អ ១ មានយស ១ មានភោគៈច្រើនមិនមានអន្តរាយ ១ មានបំណីច្រើន សព្វ ៗ កាល ១ មានបរិស័ទមិនបែកខ្ញែក សព្វ ៗ កាល ១ ។

អដ្ឋមំ សុចិន្តិតត្ថេរាបទានំ

សព្វេ មំ អបនាយន្តិ យេកេចិ បរិស្សិតា
ទេយ្យធម្មំ ច យោ កោចិ បុរេ បុរេ លភាមិហំ ។
ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច មជ្ឈេ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សម្មុខា
សព្វេបិ សមតិក្កម្ម ទេន្តិ មមេវ នាយកា ។
បឋមំ ទសវស្សានិ ទត្វា សង្ឃេ គណុត្តមេ
ឥមានិសំសេ អនុភោមិ ទសវស្សស្សិទំ ផលំ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ ទានមទទឹ តទា
ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ ទសវស្សស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

សុបិន្តិតត្ថេរាបទាន ទី ៨

ជនទាំងឡាយណាមួយ ដែលអាស្រ័យនៅលើផែនដី ជនទាំងនោះ តែងគោរពកោតក្រែងខ្ញុំ ១ ទេយ្យធម៌ណាមួយ (មាន) ខ្ញុំតែងបាន (នូវទេយ្យធម៌នោះ) មុនៗ គេ ១ ។ ទាយកទាំងឡាយ តែងរំលងនូវភិក្ខុសង្ឃទាំងអស់ ហើយឲ្យដល់ខ្ញុំតែម្នាក់ឯង ក្នុងកណ្ដាលនៃភិក្ខុសង្ឃ ឬក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រនៃព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ១ ។ ខ្ញុំឲ្យនូវសំទូងថ្មី ជាដំបូង ចំពោះព្រះសង្ឃ ជាគណៈដ៏ឧត្ដម ទើបបាននូវអានិសង្សទាំងនេះ នេះជាផលនៃសំទូងថ្មី ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានឲ្យនូវទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃសំទូងថ្មី ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតហោលហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីកាត់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុចិន្តិតោ ថេរោ ឥមា គា-ថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សុចិន្តិតត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

នវមំ សោណ្ណកិំកណិយត្ថេរាបទានំ

(១៩) សត្ថាយ អភិនិក្ខម្ម បព្វជឹ អនគារិយំ

វាកចីរធរោ អាសឹ តបោកម្មមបស្សិតោ ។
អត្ថទស្សឹ តុ ភគវា លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ
ឧប្បជ្ជិ តម្ហិ សមយេ តារយន្តោ មហាជនំ ។
ពលញ្ច វត មេ ចីណ្ណំ ព្យាកិណា បរមេនហំ
ពុទ្ធសេដ្ឋំ សរិត្វាន បុឡិនេ ថូបមុត្តមំ ។
ការិត្វា ហដ្ឋចិត្តោហំ សហាសេន[១] សមោកិរឹ
សោណ្ណកិំកណិបុប្ផានិ ឧទគ្គមនសោ អហំ ។

---

១ ម. បសាទេន ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសុបិច្ចិតត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សុបិច្ចិតត្ថេរាបទាន ។

សោណ្ណកិង្កណិយត្ថេរាបទាន ទី ៩

(១៩) ខ្ញុំចេញទៅកាន់ផ្សារ ដោយសទ្ធា ទ្រទ្រង់ចីវរសម្បកឈើ ពីងផ្អែកនូវគេហាកម្ម ។ ក្នុងសម័យនោះព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមអត្ថទស្សី ជាច្បងក្នុងលោកប្រសើរជាងនរៈ បានត្រាស់ឡើង ហើយចំឡងនូវមហាជន ។ កំឡាំងរបស់ខ្ញុំអស់ហើយ ដោយសារព្យាធិយ៉ាងធ្ងន់ ខ្ញុំរលឹកនូវព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ហើយធ្វើព្រះស្តូបដ៏ឧត្តម លើផ្នូកខ្សាច់ ។ ខ្ញុំមានចិត្តរីករាយ មានចិត្តខ្ពង់ខ្ពស់ មានសេចក្តីជ្រះថ្លា បានយកយកនូវផ្កាកណ្តឹងមាសទាំងឡាយ ។

នវមំ សោណ្ណកឹកណិយត្ថេរាបទានំ

សម្មុខា វិយ សម្ពុទ្ធំ ថូបំ បរិចរឹ អហំ
តេន ចេតោបសាទេន អត្ថទស្សិស្ស តាទិនោ ។
ទេវលោកំ គតោ សន្តោ លភាមិ វិបុលំ សុខំ
សុវណ្ណវណ្ណា តត្ថាសិ(១) ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
អសីតិកោដិយោ មយ្ហំ នារិយោ សមលង្កតា
សទា មយ្ហំ ឧបដ្ឋន្តិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
សដ្ឋិ តុរិយសហស្សានិ ភេរិយោ បណវានិ ច
សង្ខា ច ទេណ្ឌិមា តត្ថ វគ្គុ វជ្ជន្តិ ទុន្ទុភិ(២) ។
ចុល្លាសីតិសហស្សានិ ហត្ថិយោ(៣) សមលង្កតា
តិធប្បភិន្នា មាតង្គា(៤) កុញ្ជរា សដ្ឋិហាយនា ។
ហេមជាលាភិសញ្ឆន្នា ឧបដ្ឋានំ ករោន្តិ មេ
ពលកាយេ គវេ ចេវ ឩនតា មេ ន វិជ្ជតិ ។
សោណ្ណកឹកណិបុប្ផានិ វិធាតំ អនុភោមិហំ
អដ្ឋបញ្ញាសក្ខត្តុំ ច ទេវរជ្ជមការយឹ ។

---

១ ម. អដ្ឋាសិ ។ ២ ឧ. វគ្គុ វទេតិ ទុន្ទុភិ ។ ម. វគ្គូ នទន្តិ ទុន្ទុភី ។ ៣ ឱ. ហត្ថិ-នោ ។ ៤ ម. តិធាបភិន្នមាតង្គា ។

សោណ្ណកិង្កណិយត្ថេរាបទាន ទី ៩

ខ្ញុំបម្រើនូវព្រះស្តូប នៃព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមអត្ថទស្សី ព្រះអង្គមិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ ដោយចិត្តជ្រះថ្លានោះ ដូចជាបម្រើព្រះសម្ពុទ្ធ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ ។ កាលខ្ញុំទៅកើតក្នុងទេវលោក រមែងបាននូវសេចក្តីសុខដ៏ធំទូលាយ ជាអ្នកមានសម្បុរដូចមាស ក្នុងទេវលោកនោះ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ នារីទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំ ៨០ កោដិ មានខ្លួនគាក់តែងល្អ ៗ បម្រើខ្ញុំសព្វ ៗ កាល នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ តូរ្យតន្ត្រិយ ៦ ហ្មឺន ស្គរ រនាត ស័ង្ខ សំភោរ និងស្គរធំ មានសំឡេងពីរោះប្រគុំក្នុងទីនោះ ។ ដំរីទាំងឡាយ ៨ ហ្មឺន ៤ ពាន់ប្រដាប់គាក់តែងល្អ ដំរីមាតង្គៈទាំងឡាយចុះប្រេងបីអន្ទើ អាយុ ៦០ ឆ្នាំទើបថយកំឡាំង ដ៏ដេរដាសដោយបណ្តាញមាស ធ្វើនូវការបម្រើខ្ញុំ ខ្ញុំមិនមានការខ្វះខាតពួកពល ក្នុងភពឡើយ ។ ខ្ញុំតែងទទួលផលនៃផ្កាកណ្តឹងមាស ខ្ញុំសោយរាជ្យជាស្តេចនៃទេវតា អស់ ៥៨ ដង ។

ឯកា សត្តតិក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ
បថព្យា រជ្ជំ ឯកសតំ មហិយា ការយឹ អហំ ។

សោទានិ បត្តោ អមតំ គម្ភីរំ ទុទ្ទសំ បទំ(១)
សំយោជនា បរិក្ខីណា នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ ។

អដ្ឋារសេ កប្បសតេ យំ បុប្ផមភិរោបយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ. អសង្ខតំ សុទុទ្ទសំ ។

ខ្ញុំបានជាស្ដេចចក្រពត្តិ អស់ ៧១ ដង បានសោយរាជ្យលើផែនដី អស់ ១០១ ដង ។ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំបានដល់ព្រះនិព្វានឈ្មោះអមតៈ ជាបទដ៏ជ្រាលជ្រៅ ដែលបុគ្គលឃើញបានដោយកម្រ សំយោជនៈទាំងឡាយ (របស់ខ្ញុំ) អស់រលីងហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មីមិនមានទៀតឡើយ ។ ក្នុងកប្បទី ១.៨០០ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាផ្កាក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញអស់ហើយ ភពទាំងអស់ខ្ញុំគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរផ្ដាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ដំណើរដែលខ្ញុំមកក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សោណ្ណកឹកណ្ណិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សោណ្ណកឹកណ្ណិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទសមំ សោវណ្ណកន្តរិកត្ថេរាបទានំ

(២០) មនោភាវនិយំ ពុទ្ធំ អត្តទន្តំ សមាហិតំ
ឥរិយមានំ ព្រហ្មបថេ ចិត្តវូបសមេ រតំ ។
និតិណ្ណោឃំ សម្ពុទ្ធំ ឈាយឹ ឈានរតំ មុនឹ
ឧបវិដ្ឋំ សមាបន្តឹ ឥន្ទ្រិយសំវរប្បហំ(១) ។

---

១ ខ. ឧបវិដ្ឋំ សមាបន្នំ ឥន្ទីវរទលប្បភំ ។ ម. ឧបតិដ្ឋំ សមាបន្នំ ឥន្ទីវរទលប្បភំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសោណ្ណកឹកណិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សោណ្ណកឹកណិយត្ថេរាបទាន ។

សោវណ្ណកោន្តរិកត្ថេរាបទាន ទី ១០

[២០] (ខ្ញុំបានឃើញ) នូវព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គមានព្រះហឫទ័យអប់រំហើយ មានព្រះហឫទ័យទូន្មានហើយ មានព្រះហឫទ័យតំកល់ខ្ជាប់ខ្ជួនហើយ ទ្រង់ប្រព្រឹត្ត ត្រេកអរក្នុងការរម្ងាប់ចិត្ត ដែលជាគុណប្រសើរ ទ្រង់ឆ្លងនូវជំនន់ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងប្រពៃ ទ្រង់មានឈាន ត្រេកអរក្នុងឈាន ទ្រង់ចូលកាន់សមាបត្តិ មានកិរិយាសង្រួមនូវឥន្ទ្រិយ ។

អញ្ញាណនោទកំ កញ្ញា ពុទ្ធសេដ្ឋំ ឧបាគមឹ
ពុទ្ធបាទេ ធោវិត្វាន អញ្ញាណកមនាសហំ ។
អាណាបេសិ ច សម្ពុទ្ធោ បទុមុត្តរនាមកោ
ឥមិនោទកមាហត្វា បានម្ហេ វេបេហិ មេ ។
សាធូតិហំ បដិស្សុត្វា សត្ថុ គារវតាយវ
ឧទកំ ញាណនាហត្វា ពុទ្ធសេដ្ឋំ ឧបានយឹ ។
អនុមោទិ មហាវីរោ ចិត្តំ និព្វាបយំ មម
ឥមិនា ញាណទានេន សង្កប្បា មេ សមិជ្ឈតុ ។
បណ្ណរសេ ឥតោ កប្បេ(១) ទេវលោកេ រមឹ អហំ
តេត្តឹសក្ខត្តុំ រាជា ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ ។
ទិវា យទិវា រត្តឹ ចង្កមន្តស្ស តិដ្ឋតោ
សោវណ្ណំ កោត្ថុរំ(២) កញ្ញា តិដ្ឋតិ បុរតោ មម ។

---

១ ឱ.ម. បណ្ណរសេសុ កប្បេសុ ។ ២ ឱ. កត្ថុរំ ។

(លុះឃើញហើយ) ខ្ញុំដងទឹក ដោយសម្បកឃ្លោក ហើយចូលទៅគាល់ព្រះសម្ពុទ្ធប្រសើរ ខ្ញុំលាងនូវព្រះបាទា នៃព្រះសម្ពុទ្ធ ហើយថ្វាយសម្បកឃ្លោកនោះ ។ ចំណែកព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់បង្គាប់ខ្ញុំថា អ្នកចូរយកទឹកដោយសម្បកឃ្លោកនេះ ហើយដាក់ក្នុងទីជិតបាទាតថាគតចុះ ។ ខ្ញុំក៏ទទួលថា សាធុ ដោយសេចក្តីគោរពចំពោះព្រះសាស្តា ហើយយកទឹកដោយសម្បកឃ្លោក ចូលទៅថ្វាយព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់មានព្យាយាមធំ បានញុំាងចិត្តរបស់ខ្ញុំឲ្យរលត់ ទ្រង់អនុមោទនាថា តម្រិះត្រូវចូរសម្រេចដល់អ្នក ដោយកិរិយាឲ្យនូវសម្បកឃ្លោកនេះចុះ ។ ក្នុងកប្បទី ១៥ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំត្រេកអរក្នុងទេវលោក ថែមទាំងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ៣៣ ដង ។ កាលខ្ញុំដើរ ឬឈរក្នុងវេលាថ្ងៃ ឬក្នុងវេលាយប់ ជនទាំងឡាយតែងឈរកាន់ឈើច្រត់ ជាវិការៈនៃមាស នៅពីខាងមុខខ្ញុំ ។

ទសមំ សោវណ្ណកោដ្ឋរិកត្ថេរាបទានំ

ពុទ្ធស្ស ទត្វាន ទារុំ លភាមិ សោវណ្ណកោដ្ឋរិំ(១)
អប្បកំបិ ករំ(២) ការំ វិបុលំ ហោតិ តាទិសុ
សតសហស្សិតោ កប្បេ យំ ទារុមទទិំ(៣) តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ អទារុស្ស ឥទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

---

១ ឱ. សោណ្ណកត្ថុំ ។ ២ ឱ.ម. កតំ ។ ៣ ឱ. យមលាតុមទំ ។

ព្រោះខ្ញុំថ្វាយសម្បកឃ្លោក ដល់ព្រះសម្ពុទ្ធ ទើបខ្ញុំបានឈើច្រត់ជាវិការៈនៃមាស ការបូជាសូម្បីតែបន្តិចបន្តួចដែលជនធ្វើហើយ ចំពោះបុគ្គលទាំងឡាយ ដែលមិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ រមែងប្រែទៅជាគ្រឿងបូជាដ៏ធំទូលាយ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយសម្បកឃ្លោក ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃសម្បកឃ្លោក ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតចោលអស់ហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ដូចដំរីដ៏ប្រសើរកាត់នូវទន្លីង ។ ឱ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះសម្ពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សោវណ្ណកោន្តរិកោ(១) ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សោវណ្ណកោន្តរិកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧទ្ទានំ

សកឹសម្មជ្ជកោ ថេរោ ឯកទុស្សាសនប្បទា(២)
កទម្ពកោរណ្ឌកទា(៣) ឃជសវនិកោបិច
សុចិន្តិតោ កឹកណិកោ សោវណ្ណកោន្តរិកោបិច
ឯកគាថាសតញ្ចេត្ថ ឯកសត្តតិមេវ ច ។

សកឹសម្មជ្ជកវគ្គោ តេបញ្ញាឡីសោ ។

---

១ ឱ. សោវណ្ណកន្តរិកោ ។ ២ ឱ. ឯកទុស្សី តហាសនី ។ ម. ឯកទុស្សី ឯកាសនី ។ ៣ ឱ. តទា ។

បានឮថា ព្រះសោវណ្ណកោន្តរិកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សោវណ្ណកោន្តរិកត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទាន

សកឹសម្មជ្ជកត្ថេរាបទាន ១ ឯកទុស្សទាយកត្ថេរាបទាន ១ ឯកាសនទាយកត្ថេរាបទាន ១ សត្តកទម្ពបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ ឃដមណ្ឌទាយកត្ថេរាបទាន ១ ឯកធម្មស្សវនិយត្ថេរាបទាន ១ សុចិន្តិតត្ថេរាបទាន ១ សោណ្ណកឹកណិយត្ថេរាបទាន ១ សោវណ្ណកោន្តរិកត្ថេរាបទាន ១ ក្នុងសកឹសម្មជ្ជកវគ្គនេះ មានគាថា ១៧៦ ។

ចប់ សកឹសម្មជ្ជកវគ្គ ទី ៤៣ ។

ចតុបញ្ញាសមោ ឯកវិហារិវគ្គោ

បឋមំ ឯកវិហារិយត្ថេរាបទានំ

(២១) ឥមម្ហិ ភទ្ទកេ កប្បេ ព្រហ្មពន្ធុ មហាយសោ
កស្សបោ នាម គោត្តេន ឧប្បជ្ជិ វទតំ វរោ ។
និប្បបញ្ចោ និរាលម្ពោ អាកាសសមមានសោ
សុញ្ញតពហុលោ តាទិ អនិមិត្តរតោ វសិ ។
អាសង្គចិត្តោ និល្លេបោ(១) អសំសដ្ឋោ កុលេ គណេ
មហាការុណិកោ វីរោ វិនយោបាយកោវិទោ ។
ឧយ្យុត្តោ បរកិច្ចេសុ វិនយន្តោ សទេវកេ
និព្វានគមនំ មគ្គំ គតិបង្កវិសោសនំ ។

---

១ ឱ. អសង្គចិត្តោ និក្លេសោ ។ ម. អសង្ខចិត្តោ និល្លេបោ ។

ឯកវិហារិវគ្គ ទី ៤៤

ឯកវិហារិយត្ថេរាបទាន ទី ១

(២១) ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមកស្សបៈ ដោយគោត្រ ព្រះអង្គមានផៅពង្សប្រសើរ ទ្រង់មានយសប្រសើរជាងអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ទ្រង់ត្រាស់ឡើងហើយក្នុងកប្បនេះ ។ ព្រះអង្គមិនមានធម៌នាំឲ្យយឺតយូរ មិនជាប់អារម្មណ៍ ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យស្មើអាកាស ព្រះអង្គច្រើនទៅដោយធម៌ដ៏សូន្យចាកកិលេស ព្រះអង្គមិនញាប់ញ័រ ដោយលោកធម៌ ទ្រង់ត្រេកអរក្នុងអនិមិត្ត គង់នៅហើយ ។ ព្រះអង្គមានព្រះហឫទ័យមិនជាប់ចំពាក់ មិនមានកិលេសជាគ្រឿងលាប មិនច្រឡូកច្រឡំ ក្នុងត្រកូលនិងពួកគណៈ ព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ ប្រកបដោយករុណាដ៏ធំ ទ្រង់ឈ្លាសវៃក្នុងឧបាយជាគ្រឿងណែនាំ ។ ព្រះអង្គប្រកបក្នុងកិច្ចរបស់បុគ្គលដទៃ ទ្រង់ទូន្មានពួកមនុស្ស ព្រមទាំងទេវតា ឲ្យទៅកាន់ផ្លូវជាទីទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងញុំាងកក់គឺគតិឲ្យរីងស្ងួត ។

អមតំ បរមស្សាទំ ជរាមរណនិវារណំ

មហាបរិសមជ្ឈេ សោ និសិន្នោ លោកតារណោ ។

ការិការុទោ នាថោ ព្រហ្មឃោសោ តថាគតោ

ឧទ្ធរន្តោ មហាទុក្ខា(១) វិប្បនដ្ឋេ អនាយកេ ។

ទេសេន្តោ វិរជំ ធម្មំ ទិដ្ឋោ មេ លោកនាយកោ

តស្ស ធម្មំ សុណិត្វាន(២) បព្វជឹ អនគារិយំ ។

បព្វជិត្វា តទាហំ ចិន្តេន្តោ ជិនសាសនំ

ឯកកោវ វនេ រម្មេ(៣) វសឹ សំសគ្គបីឡិតោ ។

សក្កាយវូបកាសេស្ស មេ(៤) ហេតុភូតោ មមាគមិ

មនសោ វូបកាសស្ស(៥) សំសគ្គភយទស្សិនោ ។

---

១ ឱ.ម. មហាទុគ្គា ។ ២ ឱ.ម. សុណិត្វាហំ ។ ៣ ឱ. ឯកកោ បវនេ រម្មេ ។
៤ ឱ. សវិកាយ ឱបកដ្ឋោ មេ ។ ៥ ឱ. វូបកដ្ឋស្ស ។

ព្រះអង្គជាអ្នកបំភ្លឺសត្វលោក ទ្រង់គង់នៅក្នុងកណ្តាល នៃបរិសទ្យធំ (ទ្រង់សម្តែង) នូវអមតៈ គឺព្រះនិព្វាន ដែលជាគ្រឿងត្រេកអរយ៉ាងក្រៃលែង ជាគ្រឿងកំចាត់ នូវជាតិនិងមរណៈបាន ។ ព្រះតថាគត ទ្រង់ជាទីពឹងនៃសត្វលោក ព្រះអង្គមានសំឡេងដូចសត្វករវិក មានសំឡេងគឹកកង ដូចជាសំឡេងនៃព្រហ្ម ទ្រង់ស្រោចស្រង់ពពួកសត្វ ដែលដល់ហើយនូវសេចក្តីវិនាស មិនមានអ្នកដឹកនាំព្រះអង្គឲ្យរួចចាកទុក្ខធំ ។ ព្រះអង្គជានាយកនៃសត្វលោក ទ្រង់សម្តែងធម៌ដ៏ប្រាសចាកធុលី ខ្ញុំបានឃើញហើយ ទាំងបានស្តាប់ធម៌របស់ព្រះអង្គ ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ លុះខ្ញុំបួសស្រេចហើយ ក៏ប្រឹងយកចិត្តទុកដាក់ នឹងសាសនានៃព្រះជិនស្រី ត្រូវសេចក្តីជាប់ចំពាក់បៀតបៀន ក៏នៅក្នុងព្រៃជាទីរកកាយតែម្នាក់ឯង ។ ការចេញចាកពួក ដោយកាយរបស់ខ្លួននៃខ្ញុំ ជាហេតុនៃការចេញចាកពួកដោយចិត្តនៃខ្ញុំ ដែលជាអ្នកឃើញភ័យ ក្នុងការជាប់ចំពាក់ ក៏មានមកដល់ខ្ញុំ ។

បឋមំ ឯកវិហារិយត្ថេរបទានំ

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកវិហារិយោ(១) ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឯកវិហារិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ១

---

១ ម. ឯកវិហារិកោ ។

ឯកវិហារិយត្ថេរាបទាន ទី ១

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ដូចដំរីដ៏ប្រសើរ ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឯកវិហារិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឯកវិហារិយត្ថេរាបទាន ។

ទុតិយំ ឯកសង្ខិយត្ថេរាបទានំ

(២២) វិបស្សិនោ ភគវតោ មហាពោធិមហោ អហុ
មហាជនា សមាគម្ម បូជេន្តិ ពោធិមុត្តមំ ។
មហាសោករហិតោ បញ្ញោ(១) ពុទ្ធសេដ្ឋោ ភវិស្សតិ
យស្សាយំ ឦទិសោ(២) ពោធិ បូជនីយោវ សត្ថុនោ ។
តតោ សង្ខំ គហេត្វាន ពោធិរុក្ខំ ឧបដ្ឋហឹ
ធមេន្តោ សព្វទិវសំ អវន្ទឹ ពោធិមុត្តមំ ។
អាសន្នកេ កតំ កម្មំ ទេវលោកំ អបាបយឹ
កាឡេវរំ មេ បតិតំ ទេវលោកេ រមាមហំ ។
សដ្ឋី តុរិយសហស្សានិ តុដ្ឋហដ្ឋា បមោទិតា
សទា មយ្ហំ ឧបដ្ឋន្តិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

---

១ ឱ. ម. ន ហិតំ ខរកំ មញ្ញោ ។ ២ ឱ. ឯទិសា ។

ឯកសញ្ញិយត្ថេរាបទាន ទី ២

(២២) មានពិធីធ្វើដើមពោធិព្រឹក្ស របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមវិបស្សី មហាជន មកជួបជុំគ្នាបូជាដើមពោធិព្រឹក្សដ៏ឧត្តម ។ ដើមពោធិព្រឹក្សប្រាកដដូច្នេះ របស់ព្រះសាស្តាអង្គណា ដែលជនទាំងឡាយគួរបូជា ព្រះសាស្តាអង្គនោះ ជាព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ទ្រង់មានប្រាជ្ញា ព្រះអង្គប្រាសចាកសេចក្ដីសោកដ៏ធំ ។ លំដាប់នោះ ខ្ញុំកាន់ស័ង្ខចូលទៅបម្រើពោធិព្រឹក្ស ខ្ញុំផ្លុំស័ង្ខហើយថ្វាយបង្គំពោធិព្រឹក្សដ៏ឧត្តម តែរាល់ ៗ ថ្ងៃ ។ កុសលកម្មដែលខ្ញុំធ្វើហើយក្នុងទីជិត ខ្ញុំក៏បានទៅកើតក្នុងទេវលោក សាកសព ខ្ញុំទម្លាក់ចោលហើយ ខ្ញុំតែងត្រេកអរក្នុងទេវលោក ។ ខ្ញុំតែងត្រេកត្រអាល ស្រស់ស្រាយរីករាយនឹងតូរ្យតន្ត្រី ៦ ម៉ឺន តូរ្យតន្ត្រីនោះតែងបម្រើខ្ញុំ សព្វ ៗ កាល នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។

ទុតិយំ ឯកសន្ធិយត្ថេរាបទានំ

ឯកសត្តតិមេ កប្បេ រាជា អាសិំ សុទស្សនោ
ចាតុរន្តោ វិជិតាវី ជម្ពុទីបស្ស(១) ឥស្សរោ ។
តតោ អដ្ឋសតា(២) តុរិយា បរិវារេន្តិ មំ សទា
អនុភោមិ សកំ កម្មំ ឧបដ្ឋានស្សិទំ ផលំ ។
យំ យំ យោនូបបជ្ជាមិ ទេវត្តំ អថ មានុសំ
មាតុកុច្ឆិគតស្សាបិ វជ្ជរេ ភេរិយោ សទា ។
ឧបដ្ឋិត្វាន(៣) សម្ពុទ្ធំ អនុភោត្វាន សម្បទា
សិវំ អមលំ អមរំ(៤) បត្តោម្ហិ អចលំ បទំ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ខ. ជម្ពុសណ្ឌស្ស ។ ម ជម្ពុមណ្ឌស្ស ។ ២ ខ· អង្គសតា តុរិយា ។ ម. អង្គសតា តូរា ។
៣ ខ. ឧបដ្ឋហិត្វា ។ ៤ ខ. ម. សិវំ សុខេមំ អមតំ ។

ឯកសង្ខិយត្ថេរាបទាន ទី ២

ក្នុងកប្បទី ៧១ ខ្ញុំបានកើតជាស្តេចឈ្មោះសុទស្សនៈ ជាអ្នកឈ្នះសង្គ្រាម មានសមុទ្រទាំង ៤ ជាព្រំប្រទល់ ជាឥស្សរៈក្នុងជម្ពូទ្វីប ។ លំដាប់នោះ ត្បូតត្រី ៨០០ តែងហោមរោមខ្ញុំ សព្វ ៗ កាល ខ្ញុំបានទទួលផលនៃកុសលកម្មរបស់ខ្លួននេះជាផលនៃការបម្រើ ។ ខ្ញុំកើតក្នុងកំណើតណា ៗ ទោះជាទេវតា ឬជាមនុស្ស កាលដែលខ្ញុំឋិតនៅក្នុងផ្ទៃនៃមាតាស្គរទាំងឡាយ តែងប្រគំ សព្វ ៗ កាល ។ ព្រោះខ្ញុំបម្រើនូវព្រះសម្ពុទ្ធ ទើបបានសម្បត្តិទាំងឡាយ ហើយដល់នូវព្រះនិព្វាន ជាបទដ៏ក្សេម មិនមានមន្ទិល មិនបេះស្លាប់ មិនកម្រើក ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើនូវកុសលកម្ម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរផ្តាច់នូវទន្លីង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកសន្ធិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឯកសន្ធិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

តតិយំ បាដិហិរសញ្ញកត្ថេរាបទានំ

(២៣) បទុមុត្តរោ នាម   ជិនោ អាហុតីនំ បដិគ្គហោ
វសីសតសហស្សេហិ   នគរំ បាវិសី តទា ។
នគរំ បវិសន្តស្ស   ឧបសន្តស្ស តាទិនោ
រថិយា បច្ចុគ្គមនានីសុ(១)   និគ្ឃោសោ អាសិ តាវទេ ។

១ ឱ. រតនានិ បនាទិំសុ ។ ម. រតនានិ បជ្ជោតីសុ ។

ខ្ញុំ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឯកសញ្ញិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឯកសញ្ញិយត្ថេរាបទាន ។

បាដិហីរសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ៣

(២៣) ព្រះជិនស្រីព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់គួរទទួលគ្រឿងបូជា ក្នុងកាលនោះ ព្រះអង្គស្ដេចចូលទៅក្នុងទីក្រុង មួយអន្លើដោយភិក្ខុមួយសែនអង្គ សុទ្ធតែជាអ្នកស្ងាត់ស្ងៀម ។ កាលព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យស្ងប់ស្ងៀម មិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ ស្ដេចចូលទៅក្នុងទីក្រុង ក្នុងខណៈនោះ មានសំឡេងគឹកកង ក្នុងការស្រែកទទួល ត្រង់ប្រកដូវ ។

តតិយំ បាដិហិរសញ្ញកត្ថេរាបទានំ

ពុទ្ធស្ស អានុភាវេន អវជ្ជិតអយន្តិតា(១)
សយំ វីណា បវជ្ជន្តិ ពុទ្ធស្ស បវិសតោ បុរំ ។
ពុទ្ធសេដ្ឋំ នមស្សាមិ បទុមុត្តរំ មហាមុនឹ
បាដិហិរញ្ច បស្សិត្វា តត្ថ ចិត្តំ បសាទយឹ ។
អហោ ពុទ្ធោ អហោ ធម្មោ អហោ នោ សត្ថុសម្បទា
អចេតនាបិ តុរិយា សយមេវ បវជ្ជរេ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ សញ្ញមលភឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធសញ្ញាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឱ. ភេរិវជ្ជិតយន្តិតា ។ ម. ភេរិវជ្ជុតយន្តិតា ។

បាដិហារិសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ៣

ក្នុងកាលនោះ ព្រះសម្ពុទ្ធស្តេចចូលទៅក្នុងបុរី ពិណទាំងឡាយបុគ្គលឥតប្រគំឥតវាយឡើយ ក៏ស្រាប់តែប្រគំដោយខ្លួនឯង ដោយអានុភាពនៃព្រះពុទ្ធ ។ ខ្ញុំក៏នមស្ការនូវព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញធំផង ឃើញនូវបាដិហារ្យ ហើយញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ក្នុងបាដិហារ្យនោះផងថា ឱ ! ព្រះពុទ្ធ ឱ ! ព្រះធម៌ ឱ ! សម្បទានៃព្រះសាស្តា របស់យើងទាំងឡាយ តូរ្យតន្ត្រីទាំងឡាយ សូម្បីឥតចេតនាសោះ ក៏បែរជាប្រគំដោយខ្លួនឯង ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបាននូវសញ្ញា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាប់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃសេចក្តីសំគាល់ក្នុងព្រះសម្ពុទ្ធ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំបានដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរផ្តាច់នូវទន្លីង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បាដិហីរសញ្ញកោ ថេរោ

ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បាដិហីរសញ្ញកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ចតុត្ថំ ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទានំ

(២៤) កណិការំវ ជលិតំ ទីបរុក្ខំវ ជោតិតំ

កញ្ចនំវ វិរោចន្តំ   អទ្ទសំ ទិបទុត្តមំ ។

៖ ។ ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អពិត វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបាដិហិរសញ្ញកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បាដិហិរសញ្ញកត្ថេរាបទាន ។

ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទាន ទី ៤

(៤៤) ខ្ញុំឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ឧត្តមជាងសត្វជើងពីរ ទ្រង់រុងរឿងដូចផ្កាកណិការ ឬដូចដើមទីបព្រឹក្ស ដ៏ក្តៅព្រោងព្រាត ពុំនោះសោត ដូចជាមាសក្នុងឡលប្រាលភ្លើង ។

ចតុត្ថំ ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទានំ

កមណ្ឌលុំ ឋបេត្វាន វាកចីរញ្ច កុណ្ឌិកំ

ឯកំសំ អជិនំ កត្វា ពុទ្ធសេដ្ឋំ ថវឹ អហំ ។

តមន្ធការំ វិធមំ មោហជាលសមាកុលំ

ញាណាលោកំ ទស្សយិត្វា តិណ្ណោ(១) អសិ ត្វំ មុនិ ។

សមុទ្ធរសិមំ លោកំ សព្វាវន្តំ អនុត្តរំ

ញាណេន(២) តេ ឧបមា នត្ថិ យាវតា ជគតោ គតិ ។

តេន ញាណេន សព្វញ្ញូ សព្វញ្ញូតិ(៣) បវុច្ចតិ

វន្ទាមិ តំ មហាវីរ សព្វញ្ញុតំ អនាវរំ ។

សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ ពុទ្ធសេដ្ឋំ ថវឹ អហំ

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ញាណត្ថុមនាយិទំ(៤) ផលំ ។

---

១ ឱ. ញាណាលោកំ ទស្សយិត្វា និតិណ្ណោ ម. ញាណាលោកំ ទស្សេត្វាន នតិណ្ណោ ។

២ ឱ ម· ញាណោ · ៣ ឱ ឥតិ ភោត្វា ។ ឱ ញាណត្ថវិនាយិទំ ។ ម ញាណត្ថវាយិទំ ។

ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទាន ទី ៤

ខ្ញុំតំកល់ទុកនូវថូវទឹក សំពត់សម្បកឈើនិងកុណ្ឌីទឹក ហើយធ្វើសំពត់សម្បកខ្លាធៀងស្មាម្ខាង ពោលសរសើរនូវព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរថា បពិត្រព្រះមហាមុនី ព្រះអង្គទ្រង់កំចាត់បង់នូវងងឹតអន្ធការ ដ៏ដេរដាសដោយបណ្ដាញ គឺមោហៈ ទ្រង់សម្ដែងនូវពន្លឺគឺញាណ ព្រះអង្គទ្រង់ឆ្លងទុក្ខផុតហើយ ព្រះអង្គទ្រង់ស្រោចស្រង់នូវលោកទាំងអស់នេះ ដែលមិនទាន់រើខ្លួនរួច ដំណើរនៃផែនដីមានកំណត់ត្រឹមណា សេចក្ដីប្រៀបផ្ទឹម ដោយញាណរបស់ព្រះអង្គ មិនមានកំណត់ត្រឹមនោះឡើយ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធ ដែលអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយហៅថា សព្វញ្ញូ សព្វញ្ញូ ព្រោះញាណនោះ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំនូវព្រះសព្វញ្ញូអង្គនោះ ដែលមានព្យាយាមធំ ទាំងមិនមានអាសវៈ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំពោលសរសើរនូវព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃសេចក្ដីសរសើរនូវព្រះញាណ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ញាណត្ថវិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ញាណត្ថវិកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បញ្ចមំ ឧច្ឆុខណ្ឌិកត្ថេរាបទានំ

(២៨) នគរេ ពន្ធុមតិយា ទ្វារបាលោ អហោសហំ
អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ សព្វធម្មាន បារគុំ ។
ឧច្ឆុខណ្ឌិកមាទាយ ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ វិបស្សិស្ស មហេសិនោ ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិរួចហើយ ។

បានឮថា ព្រះញាណត្ថវិកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទាន ។

ឧប្បលត្ថិកត្ថេរាបទាន ទី ៥

(២៥) ខ្ញុំកើតជាអ្នកវេក្ខទ្វារ ក្នុងនគរពន្ធុមតី បានឃើញព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គមានធូលីទៅប្រាសហើយ ទ្រង់ដល់នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានយកអំពៅមួយកំណាត់ ទៅថ្វាយព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ព្រះនាមវិបស្សី ព្រះអង្គជាអ្នកស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ។

បញ្ចមំ ឧច្ឆុខណ្ឌិកត្ថេរាបទានំ

ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ឧច្ឆុមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ឧច្ឆុខណ្ឌស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧច្ឆុខណ្ឌិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឧច្ឆុខណ្ឌិកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧច្ឆុខណ្ឌិកត្ថេរាបទាន ទី ៤

ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានឲ្យអំពៅ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃអំពៅមួយកំណាត់ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឧច្ឆុខណ្ឌិកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឧច្ឆុខណ្ឌិកត្ថេរាបទាន ។

ឆដ្ឋំ កលម្ពទាយកត្ថេរាបទានំ

(២៦) រោមសោ នាម សម្ពុទ្ធោ វសតិ បព្វតន្តរេ
កលម្ពំ តស្ស បាទាសឹ បសន្នោ សេហិ បាណិភិ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ទានមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ កលម្ពស្ស ឥទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កលម្ពទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កលម្ពទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

កលម្ពទាយកត្ថេរាបទានទី ៦

(២៦) ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមរេវត: គង់នៅក្នុងបន្ទោះភ្នំ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា បានថ្វាយដំឡូងដូង ដល់ព្រះសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ដោយដៃនៃខ្លួន ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃដំឡូងដូង ។ កិលេសទាំងឡាយខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានគាស់រំលើងហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកលម្ពទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កលម្ពទាយកត្ថេរាបទាន ។

សត្តមំ អម្ពាដកទាយកត្ថេរាបទានំ

(២៧) បវនេ(១) ពុទ្ធំ ទិស្វាន សយម្ភុំ អបរាជិតំ
អម្ពាដកំ គហេត្វាន សយម្ភុស្ស អទាសហំ ។
ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អម្ពាដកទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អម្ពាដកទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. វិបិនេតិ ទិស្សតិ ។

អម្ពាដកទាយកត្ថេរាបទានទី ៧

(២៧) ខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ជាព្រះសយម្ភូ គង់នៅក្នុងព្រៃធំ ព្រះអង្គទ្រង់ឈ្នះកិលេសមារ ហើយយកផ្លែម្កាក់ទៅថ្វាយព្រះសយម្ភូ ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីភទ្ទកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានថ្វាយផ្លែម្កាក់ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយផ្លែម្កាក់ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអម្ពាដកទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អម្ពាដកទាយកត្ថេរាបទាន ។

អដ្ឋមំ ហរីតកិទាយកត្ថេរាបទានំ

(២៨) ហរីតកំ[១] អាមលកំ អម្ពជម្ពុវិភេតកំ
កោលំ ភល្លាតកំ ពេល្លំ សយមេវ ហរាមហំ ។
ទិស្វាន បព្ភារគតំ ឈាយឹ ឈានរតំ មុនឹ
អាពាធេន អាបីឡិតំ អទុតិយំ[២] មហាមុនឹ ។
ហរីតកំ គហេត្វាន សយម្ភុស្ស អទាសហំ
ខាទមត្តម្ហិ ភេសជ្ជំ[៣] ព្យាធិ បស្សម្ភិ តាវទេ ។
បហីនទរថោ ពុទ្ធោ អនុមោទនិយំ អកា[៤]
ភេសជ្ជទានេនិមិនា ព្យាធិវូបសមេន ច ។
ទេវភូតោ មនុស្សោ វា ជាតោ វា អញ្ញជាតិយា
សព្វត្ថ សុខិតោ ហោហិ មា ច តេ ព្យាធិមាគមា ។

---

១ ឱ. ហរីដកំ ។ ២ ឱ. បបីឡេន្តំ អទុតិយំ ។ ម. អាបីឡេន្តំ អទុតិយំ ។ ៣ ឱ.ម. ខាទមត្តម្ហិ ភេសជ្ជេ ។ ៤ ម. អនុមោទមកាសិ ទេ ។

ហរីតកិទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨

[២៨] ខ្ញុំក៏ពុំនែនាំយក នូវផ្លែសម៉ ផ្លែកន្ទួតព្រៃ ផ្លែស្វាយ ផ្លែព្រីង ផ្លែសម៉ពិភេទក៍ ផ្លែពព្រា ផ្លែក្រខុប និងផ្លែល្ពៅ ដោយខ្លួនឯង ។ ខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ព្រះអង្គគង់នៅក្នុងញកភ្នំ ទ្រង់មានឈាន ត្រេកអរក្នុងឈាន ជាមហាមុនីដ៏មាំមួន ដែលកំពុងត្រូវអាពាធបៀតបៀន ។ ខ្ញុំយកផ្លែសម៉ទៅថ្វាយព្រះសយម្ភូ កេសជ្ជៈគ្រាន់តែខ្ញុំធ្វើរួចហើយ ព្យាធិក៏រម្ងាប់ក្នុងខណៈនោះភ្លាម ។ ព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់លះបង់សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ បានធ្វើអនុមោទនា ព្រោះកេសជ្ជទាននេះផង ព្រោះការរម្ងាប់នូវព្យាធិនេះផងថា អ្នកកើតជាទេវតាក្តី ជាមនុស្សក្តី ឬកើតក្នុងជាតិដទៃក្តី សូមឲ្យជាអ្នកដល់នូវសេចក្តីសុខ ក្នុងទីទាំងពួង មួយទៀត សូមកុំឲ្យព្យាធិកើតមានដល់អ្នកឡើយ ។

អដ្ឋមំ ហរីតកិទាយកត្ថេរាបទានំ

ឥទំ វត្វាន សម្ពុទ្ធោ សយម្ភូ អបរាជិតោ
នភំ អព្ភុគ្គមិ ធីរោ ហំសរាជាវ អម្ពរេ ។
យតោ ហរីតកិមទំ(១) សយម្ភុស្ស មហេសិនោ
ឥមំ ជាតឹ ឧបាទាយ ព្យាធិ មេ នូបបជ្ជថ ។
អយំ បច្ឆិមកោ មយ្ហំ ចរិមោ វត្តតេ ភវោ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ ភេសជ្ជមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ភេសជ្ជស្ស ឥទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ. ហរីតកមទំ ។ ម. ហរីតកំ ទិន្នំ ។

បរីតកិទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨

ព្រះសម្ពុទ្ធ ជាព្រះសយម្ភូ ទ្រង់ឈ្នះកិលេស ជាអ្នកប្រាជ្ញ លុះត្រាស់ពាក្យនេះហើយ ក៏ទ្រង់ហោះទៅឯអាកាស ដូចជាស្តេចហង្សដែលហើរទៅឰដ៏អាកាស ។ កាលដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែសម៉ដល់ព្រះសយម្ភូ ជាមហេសី ព្យាធិក៏មិនកើតឡើងដល់ខ្ញុំ រហូតជាតិនេះ ។ នេះរាងកាយខាងក្រោយបំផុតរបស់ខ្ញុំ ភពខាងក្រោយ កំពុងប្រព្រឹត្តទៅ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយភេសជ្ជៈ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃភេសជ្ជៈ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមកក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ហារីតកិទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ហារីតកិទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

នវមំ អម្ពបិណ្ឌិយត្ថេរាបទានំ

(២៩) ហត្ថិរាជា តទា អាសិំ ឦសាទន្តោ ឧរុឡ្ហវា[១]
វិចរន្តោ ព្រហារញ្ញេ អទ្ទសំ លោកនាយកំ ។
អម្ពបិណ្ឌី គហេត្វាន អទាសឹ សត្ថុនោ អហំ
បដិគ្គណ្ហិ មហាវីរោ សិទ្ធត្ថោ លោកនាយកោ ។
មម និជ្ឈាយមានស្ស បរិភុញ្ជិ តទា ជិនោ
តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា តុសិតំ ឧបបជ្ជហំ ។
តតោ អហំ ចវិត្វាន ចក្កវត្តិ អហោសហំ
ឯតេនេវ ឧបាយេន អនុភោត្វាន សម្បទា ។

---

១ ម- ឧរុឡ្មវា ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះហរីតកិទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ហរីតកិទាយកត្ថេរាបទាន ។

អម្ពបិណ្ឌិយត្ថេរាបទាន ទី ៩

(២៩) កាលនោះ ខ្ញុំកើតជាស្តេចដំរី មានភ្លុកដ៏ទន្លំ មានកំឡាំងច្រើន កំពុងត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃធំ ក៏បានឃើញព្រះបរមលោកនាយក ។ ខ្ញុំបានយកផ្លែស្វាយមួយបង្អោមថ្វាយព្រះសាស្តា ឯព្រះសិទ្ធត្ថៈ ទ្រង់មានព្យាយាមធំ ជាលោកនាយក ទ្រង់បានទទួល ។ កាលនោះ ខ្ញុំកំពុងតែសំឡឹងមើល ព្រះជិនស្រីទ្រង់សោយហើយ ខ្ញុំក៏ញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ចំពោះព្រះអគ្គ ហើយបានទៅកើត ក្នុងឋានតុសិត ។ ខ្ញុំច្យុតចាកឋានតុសិតនោះមក បានជាស្តេចចក្រពត្តិ សោយនូវសម្បត្តិទាំងឡាយ ដោយឧបាយនុ៎ះឯង ។

នវមំ អម្ពបិណ្ឌិយត្ថេរាបទានំ

បធានំ បហិតត្តោហំ ឧបសន្តោ និរូបធិ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ វិហរាមិ អនាសវោ ។

ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អម្ពបិណ្ឌិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អម្ពបិណ្ឌិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

អម្ពបិណ្ឌិយត្ថេរាបទាន ទី ៩

ខ្ញុំមានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្យាយាម ជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ មិនមានឧបធិក្កិលេស កំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានឲ្យទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយផ្លែឈើ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមកក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអម្ពបិណ្ឌិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អម្ពបិណ្ឌិយត្ថេរាបទាន ។

ទសមំ ជម្ពុផលិយត្ថេរាបទានំ

(៣០) បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ
បិណ្ឌាយ វិចរន្តស្ស ធារតោ ឧត្តមំ យសំ ។
អគ្គផលំ គហេត្វាន វិប្បសន្នេន ចេតសា
ទក្ខិណេយ្យស្ស វីរស្ស អទាសឹ សត្ថុនោ អហំ ។
តេន កម្មេន ទិបទិន្ទ លោកជេដ្ឋ នរាសភ
បត្តោម្ហិ អចលំ ឋានំ ហិត្វា ជយបរាជយំ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ អគ្គទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ជម្ពុផលិយត្ថេរាបទាន ទី ១០

(៣០) កាលព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ជាច្បងក្នុងលោក ព្រះអង្គមិនញាប់ញ័រ ដោយលោកធម៌ ទ្រទ្រង់នូវយសដ៏ឧត្តម ទ្រង់ស្តេចយាងបិណ្ឌបាត ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា បានយកផ្លែឈើថ្មោង ចូលទៅថ្វាយព្រះសាស្តា ព្រះអង្គជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គល ជាអ្នកប្រាជ្ញឆ្នើម (ហើយពោលថា) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងសត្វជើងពីរ ជាច្បងក្នុងលោក ប្រសើរជាងពួកជន ខ្ញុំព្រះអង្គសូមលះបង់នូវការឈ្នះ និងការចាញ់ ហើយដល់នូវធម៌ មិនកម្រើកគឺព្រះនិព្វាន ដោយកុសលកម្មនោះ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានឲ្យទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃទានថ្មោង ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំបានដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។

ទសមំ ជម្ពុផលិយត្ថេរាបទានំ

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ជម្ពុផលិយោ(១) ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ជម្ពុផលិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧទ្ទានំ

ថេរោ ឯកវិហារី ច សង្ខិកោ បាដិហីរកោ
ថវិកោ ឧច្ឆុខណ្ឌី ច កលម្ពម្ពាដកប្បទា ។
ហរីតកម្ពបិណ្ឌី ច ជម្ពុតោ(២) ទសមោ យតិ
ឆឡសីតិ ច គាថាយោ គណិតាយោ វិភាវិភិ ។

ឯកវិហារិវគ្គោ ចតុប្បញ្ញាសមោ ។

---

១ ម. អម្ពផលិយោ ។ ២ ម. អម្ពតោ ។

ធម្មផលិយត្ថេរាបទាន ទី ១០

ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជា
ដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់
ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និង
អភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា
របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះធម្មផលិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ធម្មផលិយត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទាន

ឯកវិហារិយត្ថេរាបទាន ១ ឯកសង្ខិយត្ថេរាបទាន ១ បាដិហិរសញ្ញកត្ថេរាបទាន ១ ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទាន ១ ឧច្ឆុខណ្ឌិកត្ថេរាបទាន ១ កលម្ពទាយកត្ថេរាបទាន ១ អម្ពាដកទាយកត្ថេរាបទាន ១ ហរីតកិទាយកត្ថេរាបទាន ១ អម្ពបិណ្ឌិយត្ថេរាបទាន ១ ធម្មផលិយត្ថេរាបទាន ១ ជាគំរប់ ១០ គាថាចំនួន ៨៦ អ្នកប្រាជ្ញបានរាប់ឃើញហើយ ។

ចប់ ឯកវិហារិកវគ្គ ទី ៤៤ ។

បញ្ចចត្តាឡីសោ វិភេទកវគ្គោ

បឋមំ វិភេទកពីជិយត្ថេរាបទានំ

(៣១) កកុសន្ធោ មហាវីរោ សព្វធម្មាន បារគូ
គណម្ហា វូបកដ្ឋោ សោ អគមាសិ វនន្តរំ ។
វីជវីជិំ គហេត្វាន លតាយ អាចរី(១) អហំ
ភគវា តម្ហិ សមយេ ឈាយតេ បព្វតន្តរេ ។
ទិស្វាជាហំ ទេវទេវំ វិប្បសន្នេន ចេតសា
ទក្ខិណេយ្យស្ស ធីរស្ស វីជវីជមទាសហំ ។
ឥមស្មឹយេវ កប្បស្មឹ យំ វីជមទទឹ(២) តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ វីជវីជស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឱ. អវុណឹ ។ ម. អវរី ។ ២ ឱ. ផលមទទឹ ។ ម. ពិញ្ជមទទឹ ។

វិភេទកវគ្គ ទី ៤៥

វិភេទកពីជិយត្ថេរាបទាន ទី ១

(៣១) ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមកកុសន្ធៈ មានព្យាយាមធំ ទ្រង់ដល់នូវត្រើយ នៃធម៌ទាំងពួង ព្រះអង្គទ្រង់ចៀសចេញ ចាកពួក ហើយស្តេចទៅតាមចន្លោះព្រៃ ។ ខ្ញុំយកផ្លែសម៉ ពិភេទក៍ដោតនឹងវល្លិ៍ សម័យនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ បម្រើនឈាន គង់បន្ទោះភ្នំ ខ្ញុំបានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ជាទេវតាក្រៃលែងជាងទេវតា ក៏មានចិត្តជ្រះថ្លា ហើយថ្វាយ ផ្លែសម៉ពិភេទក៍ ដល់ព្រះអង្គ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ជាទក្ខិណេយ្យ-បុគ្គល ។ ក្នុងកប្បនេះឯង ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយ ផ្លែសម៉ពិភេទក៍ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះ ជាផលនៃផ្លែសម៉ពិភេទក៍ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំ-ផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គល មិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វិភេទកពីជិយោ(១) ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

វិភេទកពីជិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទុតិយំ កោលទាយកត្ថេរាបទានំ

(៣២) អជិនេន និវត្ថោហំ វាកចីរធរោ តទា
ភារិយា បូរយិត្វាន កោលំ ហាសិ មមស្សមំ(២) ។
តម្ហិ កាលេ សិខី ពុទ្ធោ ឯកោ អទុតិយោ អហុ
មមស្សមំ ឧបាគច្ឆិ ជោតេន្តោ(៣) សព្វកាលិកំ ។

---

១ ឱ. វិភីតកមិញ្ជិយោ ។ ២ ឱ. ខារិភារំ ហរិត្វាន កោលមាហរិមស្សមន្តិ ទិស្សតិ ។ ម. ខារិយា បូរយិត្វាន កោលំ ហាសឹ មមស្សមន្តិ ទិស្សតិ ។ ៣ ម. ជានន្តោ ។

នុ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះវិភេទកពីជិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ វិភេទកពីជិយត្ថេរាបទាន ។

កោលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ២

(៣២) កាលនោះ ខ្ញុំស្លៀកស្បែកខ្លា ទ្រទ្រង់សំពត់សម្បកឈើ បានរែកផ្លែពុទ្រាមួយអម្រែក ទៅឯអាស្រមរបស់ខ្ញុំ ។ ក្នុងកាលនោះ ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមសិខី ព្រះអង្គមិនមានបុគ្គលជាគំរប់ពីរ រុងរឿងសព្វ ៗ កាល ទ្រង់ស្តេចចូលទៅក្នុងអាស្រមរបស់ខ្ញុំ តែមួយព្រះអង្គឯង ។

សកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា វន្ទិត្វាន ច សុព្វតំ

ឧភោ ហត្ថេហិ បគ្គយ្ហ កោលំ ពុទ្ធស្សទាសហំ

ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ កោលទានស្សិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កោលទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កោលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ខ្ញុំញុំាងចិត្តរបស់ខ្លួន ឲ្យជ្រះថ្លា ហើយថ្វាយបង្គំព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គមានវត្តល្អ រួចកាន់យកនូវផ្លែពុទ្រា ដោយដៃទាំងពីរ ថ្វាយដល់ព្រះពុទ្ធ ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែពុទ្រា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយផ្លែពុទ្រា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកោលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កោលទាយកត្ថេរាបទាន ។

តតិយំ វេឡុវផលិយត្ថេរាបទានំ

(៣៣) ចន្ទភាគានទីតីរេ អស្សមោ សុកតោ មម
វេឡុរុក្ខេហិ អាកិណ្ណោ នានាទុមនិសេវិតោ ។
សុគន្ធំ វេឡុំ ទិស្វា ពុទ្ធសេដ្ឋំ អនុស្សរិំ
ខារិកំ បូរយិត្វា តុដ្ឋោ សំវិគ្គមានសោ ។
កកុសន្ធំ ឧទាគម្ម ពិលុបក្កមនាសហិំ
បុញ្ញក្ខេត្តស្ស ធីរស្ស(១) វិប្បសន្នេន ចេតសា ។
ឥមស្មឹយេវ កប្បស្មឹ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ.ម វីរស្ស ។

បេលុវផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៣

(៣៣) អាស្រមរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំបានធ្វើល្អហើយ ទៀបឆ្នេរស្ទឹងចន្ទភាគា ជាអាស្រមដ៏ដេរដាសដោយដើមព្នៅ ទាំងមានពួកឈើផ្សេងៗ ដុះនៅក្បែរអាស្រមនោះ ។ ខ្ញុំបានឃើញផ្លែព្នៅមានក្លិនក្រអូប បានបេះផ្លែព្នៅនោះ ដាក់ពេញការៈ គឺអង្រែមកហើយត្រេកអរ មានចិត្តសង្វេគនឹកដល់ព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។ ខ្ញុំបានចូលទៅគាល់ព្រះអង្គ ព្រះនាមកកុសន្ធៈ ហើយថ្វាយផ្លែព្នៅទុំដល់ព្រះសម្ពុទ្ធ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ជាស្រែបុណ្យដោយចិត្តជ្រះថ្លា ។ ក្នុងកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែព្នៅ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយផ្លែព្នៅ ។ កិលេសទាំងឡាយខ្ញុំដុតបំផ្លាញចេញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានដករំលើងចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ! ដំណើរដែលខ្ញុំមកក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វេលុវផលិយោ ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

វេលុវផលិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បត្តំ ភល្លាតកទាយកត្ថេរាបទានំ

(៣៦) សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ ទ្វត្តឹសវរលក្ខណំ
បវនគ្គេន(១) គច្ឆន្តំ សាលរាជំវ ផុល្លិតំ ។
តិណសន្ថរំ(២) បញ្ញាបេត្វា ពុទ្ធសេដ្ឋំ អយាចហំ
អនុកម្បតុ មំ ពុទ្ធោ ភិក្ខំ ឥច្ឆាមិ ទាតវេ ។

---

១ ម. វិបិនគ្គេន ។ ២ ឱ.ម. តិណត្ថរំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះវេលុវផលិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ វេលុវផលិយត្ថេរាបទាន ។

ភល្លាតកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៤

(៣៤) ព្រះសម្ពុទ្ធ មានវណ្ណៈដូចមាស មានលក្ខណៈ ៣២ ដ៏ប្រសើរ ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ជាយព្រៃធំ ព្រះអង្គដូចជាសាលរាជព្រឹក្ស មានផ្ការីកហើយ ។ ខ្ញុំក្រាលកម្រាលស្មៅ រួចហើយអារាធនាព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរថា សូមព្រះសម្ពុទ្ធអនុគ្រោះខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នានឹងថ្វាយចង្ហាន់ ។

ចតុត្ថំ ភល្លាតកទាយកត្ថេរាបទានំ

អនុកម្បកោ ការុណិកោ អត្ថទស្សី មហាយសោ
មម សង្កប្បមញ្ញាយ ឱរុយ្ហ(១) មម អស្សមេ ។
ឱរោហិត្វាន សម្ពុទ្ធោ និសីទិ បណ្ណសន្ថរេ
ភល្លាតកំ គហេត្វាន ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ ។
មម និជ្ឈាយមានស្ស បរិភុញ្ជិ តទា ជិនោ
តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា អភិវន្ទឹ តទា ជិនំ ។
អដ្ឋារសេ កប្បសតេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ.ម. ឱរុហិ ។ ម. ឱរូហិ ។

ភល្លាតកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៤

ឯព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ព្រះនាមអត្ថទស្សី ទ្រង់អនុគ្រោះ ប្រកបដោយករុណា ទ្រង់មានយសធំ ទ្រង់ជ្រាបនូវសេចក្ដីត្រិះរិះរបស់ខ្ញុំ ហើយស្ដេចចូលទៅក្នុងអាស្រមរបស់ខ្ញុំ ៗ ព្រះសម្ពុទ្ធស្ដេចចូលទៅគង់លើកម្រាលស្លឹកឈើ ខ្ញុំបានយកផ្លែក្រខុប ថ្វាយព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ៗ កាលខ្ញុំកំពុងសំឡឹងមើល ព្រះជិនស្រីទ្រង់សោយរួចហើយ ខ្ញុំក៏ញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាចំពោះព្រះអង្គ ហើយថ្វាយបង្គំព្រះជិនស្រី ក្នុងកាលនោះ ៗ ក្នុងកប្បទី ១.៨០០ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែឈើក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយផ្លែឈើ ៗ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្ដាច់នូវទន្លីង ៗ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមកក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ៗ

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ភណ្ឌុតកទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ភណ្ឌុតកទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បញ្ចមំ ឧម្មាបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(៣៩) និគ្រោធេ ហរិតោភាសេ សំវិរូឡ្ហម្ហិ បាទបេ
ឧម្មាមាលម្ហិ(១) បគ្គយ្ហ ពោធិយា អភិរោបយឹ ។
ឥមស្មឹយេវ កប្បស្មឹ យំ ពោធិមភិបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពោធិបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឧ ម. ឧត្តុឡ្ហមាលំ ។ ម. ឧត្តលិមាលំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកណ្ឋាតកទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ភណ្ឋាតកទាយកត្ថេរាបទាន ។

ឧម្មាបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៥

(៣៩) កាលដើមជ្រៃ ជាពោធិព្រឹក្សដុះឡើង មានពន្លឺខៀវខ្ចី ខ្ញុំបានយកកម្រងផ្កាកប្បាស ទៅបូជាពោធិព្រឹក្សនោះ ។ ក្នុងកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាពោធិព្រឹក្សក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផល នៃការបូជាពោធិព្រឹក្ស ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។

សាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧម្មាបុប្ផិយោ[១] ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឧម្មាបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឆដ្ឋំ អម្ពាដកិយត្ថេរាបទានំ

(៣៦) សុបុប្ផិតំ សាលវនំ   ឱគ្គយ្ហ វេស្សភូ មុនិ
និសីទិ គិរិទុគ្គេសុ   អភិជាតោវ កេសរី ។
បសន្នចិត្តោ សុមនោ   អម្ពាដកមបូជយឹ
បុញ្ញក្ខេត្តំ មហាវីរំ   បសន្នោ សេហិ បាណិភិ ។

១- ឱ.ម. ឧតុឡ្ហិបុប្ផិយោ ។ ម. ឧត្តលិបុប្ផិយោ ។

ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះខម្មាបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ខម្មាបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

អម្ពាដកិយត្ថេរាបទាន ទី ៦

(៣៦) ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមវេស្សភូ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ស្តេចចូលទៅក្នុងសាលវ័ន (ព្រៃរាំងភ្នំ) ដែលមានផ្ការីកល្អ ហើយគង់ក្បែរជ្រោះភ្នំ ដែលគេទៅបានដោយលំបាក ដូចកេសររាជសី ជាសត្វមានជាតិខ្ពស់ ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានបូជាផ្កាម្កាក់ ចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធ ជាស្រែបុណ្យ ដែលមានព្យាយាមធំ ដោយដៃរបស់ខ្លួន ។

ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ បុប្ផមភិរោបយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អត្តាដកិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អត្តាដកិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអដ្ឋាដកិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អដ្ឋាដកិយត្ថេរាបទាន ។

សត្តមំ សីហាសនិកត្ថេរាបទានំ

(៣៧) បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ សព្វភូតហិតេសិនោ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ សីហាសនមទាសហំ ។
ទេវលោកេ មនុស្សេ វា យត្ថ យត្ថ វសាមហំ
លភាមិ វិបុលំ ព្យម្ហំ សីហាសនស្សិទំ ផលំ ។
សុវណ្ណរូបិយមយា[1] លោហិតង្គមយា ពហូ
មណីមយា ច បល្លង្កា និព្វត្តន្តិ មមំ សទា ។
ពោធិយា អាសនំ កត្វា ជលជុត្តមនាមិនោ
ឧច្ចេ កុលេ បជាយាមិ អហោ ធម្មសុធម្មតា ។
សតសហស្សិតោ កប្បេ សីហាសនមទាសហំ
ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ សីហាសនស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឱ. សោវណ្ណមយា រូបិយមយា ។ ម. សោណ្ណមយា រូបិមយា ។

សីហាសនិកត្ថេរាបទាន ទី ៧

(៣៧) ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានថ្វាយសីហាសនៈ ដល់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ព្រះអង្គស្វែងរកប្រយោជន៍ ដល់សត្វទាំងពួង ។ ខ្ញុំទៅកាន់ទីណា ៗ ក្នុងទេវលោក ឬក្នុងមនុស្សលោក រមែងបាននូវវិមានដ៏ធំទូលាយ ក្នុងទីនោះ ៗ នេះជាផលនៃសីហាសនៈ ។ បល្ល័ង្កទាំងឡាយដ៏ច្រើន សុទ្ធតែជាវិការៈនៃមាស និងប្រាក់ផង ជាវិការៈនៃកែវក្រហមផង ជាវិការៈនៃកែវមណីផង តែងកើតឡើងសម្រាប់ខ្ញុំសព្វ ៗ កាល ។ ខ្ញុំកើតក្នុងត្រកូលខ្ពស់ ព្រោះតែធ្វើអាសនៈទៀបដើមពោធិព្រឹក្ស ថ្វាយព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ឱ ! ភាពនៃព្រះធម៌ជាធម៌ដ៏ល្អ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើនូវសីហាសនៈក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃសីហាសនៈ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតចោលហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សីហាសនិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សីហាសនិកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

អដ្ឋមំ ឯកទីបិយត្ថេរាបទានំ

(៣៨) សុមេធោ នាម សម្ពុទ្ធោ ការុណិកោ មហាមុនិ[1]
តារយិត្វា ពហូ សត្តេ និព្វុតោ សោ មហាយសោ ។
សីហាសនស្ស សាមន្តា សុមេធស្ស មហេសិនោ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ ធានបីឋមការយឹ ។
កត្វាន កុសលំ កម្មំ សុខទាកំ សុខុទ្រយំ[2]
បុញ្ញកម្មេន សំយុត្តោ តាវតឹសំ អគច្ឆហំ ។

១ ឱ· ម. អគ្គោ ការុណិកោ មុនិ ។ ២ ឱ. សុខិន្ទ្រិយំ ។

ទ ។ ដំណើរដែលខ្ញុំបានមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសីហាសនិកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សីហាសនិកត្ថេរាបទាន ។

បាទបីឋិយត្ថេរាបទាន ទី ៨

(៣៨) ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមសុមេធៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញធំ ប្រកបដោយករុណា ទ្រង់ចម្លងនូវសត្វទាំងឡាយដ៏ច្រើន ព្រះអង្គមានយសធំ ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានធ្វើតាំងសម្រាប់ទ្រព្រះបាទ ទុកក្នុងទីជិតនៃសីហាសនៈ របស់ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមសុមេធៈព្រះអង្គស្វែងរកនូវគុណធំនោះ ។ ខ្ញុំធ្វើកុសលមានសុខជាវិបាក មានសុខជាកំរៃ ប្រកបដោយបុញ្ញកម្ម ក៏ទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។

អដ្ឋមំ បាទបីឋិយត្ថេរាបទានំ

ឥត្ថ មេ វសមានស្ស បុញ្ញកម្មសមង្គិនោ
បទានិ ឧទ្ធរន្តស្ស សោណ្ណបីឋា ភវន្តិ មេ ។
លាភា តេសំ សុលទ្ធា(១) យេ លភន្តិ ឧបស្សុតឹ
និព្ពុតេ ការំ កត្វាន លភន្តិ វិបុលំ សុខំ ។
មយាបិ សុកតំ កម្មំ វាណិជ្ជំ សុបយោជិតំ
បាទបីឋំ ការិត្វាន សោណ្ណបីឋំ លភាមហំ ។
យំ យំ ទិសំ បក្កមាមិ កេនចិ កិច្ចយេនហំ
សោណ្ណបីឋេ អក្កមាមិ(២) បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ ។
តឹសកប្បសហស្សម្ហិ យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ បាទបីឋស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឱ. សុលទ្ធំ តេ ។ ម. សុលទ្ធំ ភោ ។ ២ ម. សោណ្ណបីឋេនក្កមាមិ ។

បាទបីឋិយត្ថេរាបទាន ទី ៨

កាលខ្ញុំនៅក្នុងទេវលោកនោះ ជាអ្នកប្រកបដោយបុញ្ញកម្ម កាលខ្ញុំដកជើងផុតឡើង តាំងជាវិការៈនៃមាស ក៏កើតឡើងសម្រាប់ខ្ញុំ ៗ ឱ ! ជាលាភរបស់គេហើយ ឱ ! អត្តភាពជាមនុស្ស ឈ្មោះថាគេបានល្អហើយ ព្រោះថា ជនទាំងឡាយ បាននូវការចូលទៅអែបស្តាប់ ធ្វើនូវគ្រឿងសក្ការៈថ្វាយព្រះសម្ពុទ្ធ ដែលទ្រង់បរិនិព្វានហើយ រមែងបាននូវសេចក្តីសុខដ៏ធំទូលាយ ៗ អំពើខ្ញុំធ្វើល្អហើយ ខ្ញុំប្រកបល្អហើយក្នុងការជួញ ខ្ញុំបានតាំងជាវិការៈនៃមាស ព្រោះតែខ្ញុំធ្វើនូវតាំងសម្រាប់រងព្រះបាទ ៗ ខ្ញុំចេញទៅក្នុងទិសណា ៗ ដោយកិច្ចណានីមួយ ខ្ញុំក៏ជាន់លើតាំងមាស នេះជាផលនៃបុញ្ញកម្ម ៗ ក្នុងកប្បទី ៣ ហ្មឺន ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើនូវអំពើកុសលក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃតាំងសម្រាប់រងព្រះបាទ ៗ កិលេសទាំងឡាយខ្ញុំដុតចោលហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំបានដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ៗ

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បាទបីឋិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បាទបីឋិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

នវមំ វេទិយការកត្ថេរាបទានំ

(៣៩) បទុមុត្តរស្ស ពុទ្ធស្ស   ពោធិយា បាទបុត្តមេ
វេទិយំ សុកតំ កត្វា   សកំ ចិត្តំ បសាទយឹ ។
អត្តោឡារានិ(១) ភណ្ឌានិ   កតានិ អកតានិ ច
អន្តលិក្ខា បវស្សន្តិ   វេទិកាយ ឥទំ(២) ផលំ ។
ឧភតោ ព្យុឡ្ហសង្គាមេ   បក្ខន្ទន្តោ ភយានកេ
ភយភេរវំ ន បស្សាមិ   វេទិកាយ ឥទំ ផលំ ។

១ ឱ.ម. អបោឡ្ហារានិ ។ ២ ឱ. វេទិកាយមិទំ ។

ឱ! ដំណើរដែលខ្ញុំបានមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបាទបីបិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បាទបីបិយត្ថេរាបទាន ។

វេទិយការកត្ថេរាបទាន ទី ៩

(៣៩) ខ្ញុំកសាងកំពែងដ៏ល្អ ទៀបដើមពោធិព្រឹក្សដ៏ឧត្តម របស់ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ហើយញុំាងចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យជ្រះថ្លា ។ កណ្ឌៈទាំងឡាយដ៏ប្រសើរលើសលុប ដែលគេធ្វើហើយក្ដី គេមិនទាន់ធ្វើហើយក្ដី រមែងធ្លាក់ចុះមកអំពីអាកាស នេះជាផលនៃកំពែង ។ ខ្ញុំស្ទុះចូលទៅក្នុងពួកសង្គ្រាម ជាទីគួរខ្លាចដោយចំណែកទាំងពីរ ក៏មិនឃើញ នូវភ័យដែលគួរខ្លាច នេះជាផលនៃកំពែង ។

នវមំ វេទិយការកត្ថេរាបទានំ

មម សង្កប្បមញ្ញាយ ព្យម្ហំ និព្វត្តតេ សុភំ
សយនានិ មហគ្ឃានិ វេទិកាយ ឥទំ ផលំ ។

សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ វេទិកមការយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ វេទិកាយ ឥទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វេទិយការកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

វេទិយការកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

វេទិយការកត្ថេរាបទាន ទី ៩

វិមានដ៏ល្អ រមែងកើតឡើង ទីដេកទាំងឡាយជារបស់មានតម្លៃច្រើន ក៏កើតឡើង ព្រោះដឹងនូវសេចក្តីត្រិះរិះរបស់ខ្ញុំ នេះជាផលនៃកំពែង ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើនូវកំពែងក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃកំពែង ។ កិលេសទាំងឡាយខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកហោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរ កាត់ផ្តាច់នូវទន្លឹង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះវេទិយការកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ វេទិយការកត្ថេរាបទាន ។

ទសមំ ពោធិឃរការកត្ថេរាបទានំ

(៤០) សិទ្ធត្ថស្ស ភគវតោ ទិបទិន្ទស្ស តាទិនោ

បសន្នចិត្តោ សុមនោ ពោធិឃរមការយឹ ។

តុសិតំ ឧបបន្នោម្ហិ វសាមិ រតនេ ឃរេ

ន មេ សីតំ វា ឧណ្ហំ វា វាតោ គត្តេ ន សម្ផុសេ ។

បញ្ចសដ្ឋិម្ហិតោ កប្បេ ចក្កវត្តិ អហោសហំ

កាសិកំ នាម នគរំ វិស្សកម្មេន មាបិតំ ។

ទសយោជនអាយាមំ អដ្ឋយោជនវិត្ថតំ

ន តម្ហិ នគរេ អត្ថិ កដ្ឋំ វល្លី ច មត្តិកា ។

តិរិយំ យោជនំ អាសិ អឌ្ឍយោជនវិត្ថតំ

មង្គលោ នាម បាសាទោ វិស្សកម្មេន មាបិតោ ។

ចុល្លាសីតិសហស្សានិ ថម្ភា សោវណ្ណិយា អហុ

មណិមយា ច និយ្យូហា ឆទនំ រូបិយំ អហុ ។

ពោធិឃរការកត្ថេរាបទាន ទី ១០

[៤១] ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានធ្វើរោងនៃដើមពោធិព្រឹក្ស របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ ព្រះអង្គជាធំជាងសត្វជើងពីរ ព្រះអង្គមិនញាប់ញ័រ ដោយលោកធម៌ ៗ ខ្ញុំបានទៅកើតក្នុងឋានតុសិត នៅក្នុងផ្ទះកែវ សម្ផស្សទាំងឡាយត្រជាក់ក្តី ក្តៅក្តី ខ្យល់ក្តី មិនដែលពាល់ត្រូវខ្លួនខ្ញុំឡើយ ៗ ក្នុងកប្បទី ៦៥ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំកើតជាស្តេចចក្រពត្តិ នគររបស់ស្តេចនោះ ឈ្មោះកាសិកៈ ដែលវិស្សកម្មទេវបុត្រសាងថ្វាយ ៗ (នគរនោះ) មានបណ្តោយ ១០ យោជន៍ ទំហំ ៨ យោជន៍ ឈើក្តី វល្លិក្តី ដីស្អិតក្តី មិនមានក្នុងនគរនោះឡើយ ៗ ប្រាសាទឈ្មោះមង្គលៈ ដែលវិស្សកម្មទេវបុត្រសាងថ្វាយ មានទទឹង១ យោជន៍ ទំហំកន្លះយោជន៍ ៗ សសរ ៨.៤០០ សុទ្ធជាវិការៈនៃមាស ប្រាសាទកំពូល ជាវិការៈនៃកែវមណី ដំបូលជាវិការៈនៃប្រាក់ ៗ

ទសមំ ពោធិឃរការកត្ថេរាបទានំ

សព្វសោវណ្ណមយំ ឃរំ វិស្សកម្មេន មាបិតំ
អជ្ឈាវុត្ថំ មយា ឯតំ ឃរទានស្សិទំ ផលំ ។
តេ សព្វេ អនុភោត្វាន ទេវមានុសកេ ភវេ
អជ្ជ បត្តោម្ហិ និព្វានំ សន្តិបទំ(១) អនុត្តរំ ។
តឹសកប្បសហស្សម្ហិ(២) ពោធិឃរមការយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ឃរទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

---

១ ឱ. សន្តិបទំ ។ ម. សន្តិបទមនុត្តរំ ។ ២ ឱ. ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ ។

ពោធិឃរការកត្ថេរាបទាន ទី ១០

ផ្ទះជាវិការៈនៃមាសទាំងអស់ ដែលវិស្សុកម្មទេវបុត្រ សាង
ថ្វាយហើយ ផ្ទះនុ៎ះខ្ញុំនៅអាស្រ័យហើយ នេះជាផលនៃការ
ឲ្យនូវខឿន ។ ខ្ញុំបានសោយនូវភព ជារបស់ទេវតា និង
មនុស្សទាំងអស់នោះហើយ ដល់នូវព្រះនិព្វាន ជាបទដ៏ស្ងប់
ប្រសើរក្នុងថ្ងៃនេះ ។ ក្នុងកប្បទី ៣ មុន ព្រោះហេតុដែល
ខ្ញុំបានធ្វើខឿនពោធិព្រឹក្ស ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់
ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការឲ្យនូវខឿន ។ កិលេសទាំងឡាយ
ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ខ្ញុំ ដកចោលហើយ ខ្ញុំជា
បុគ្គលមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់
ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃ
ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ ជាដំណើរល្អហ្ន៎ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ
សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤
វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ
ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ពោធិឃរការកោ ថេរោ

ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ពោធិឃរការកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

០

ឧទ្ទានំ

វិភេទកី(១) កោលផលិ(២) ពិល្លភល្លាតកប្បទោ(៣)

ឧម្មា អម្ពាដកី ថេរោ(៤) អាសនិ(៥) ថានបីឋកោ ។

វេទិកា(៦) ពោធិឃរិកោ គាថាយោ គណិតាបិច(៧)

ឯកូនាសីតិកា សព្វា អស្មឹ វគ្គេ បកិត្តិតា ។

វិភេទកវគ្គោ បញ្ចចត្តាឡីសោ ។

---

១ ឱ. វិភីតកី ។ ម. វិភេទកំ ។ ២ ឱ. កោលផលី ។ ៣ ឱ. ពល្លភល្លាធិកប្បទា ។ ម. ពិល្លភល្លាតកប្បទ ។ ៤ ឱ និគ្រោធម្ពាដកី ថេរោ ។ ម. និគ្រោធម្ពដកិ ថេរោ ។ ៥ ឱ. អាសនី ។ ៦ ឱ. វេទិកោ ។ ៧ ឱ. គណិតាវិហ ។

បានឮថា ព្រះពោធិឃរការកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ពោធិឃរការកត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទាន

វិភេទកពីជិយត្ថេរាបទាន ១ កោលទាយកត្ថេរាបទាន ១ វេលុវផលិយត្ថេរាបទាន ១ ភល្លាតកទាយកត្ថេរាបទាន ១ ឧម្មាបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ អម្ពាដកិយត្ថេរាបទាន ១ សីហាសនិកត្ថេរាបទាន ១ បាទបីឋិយត្ថេរាបទាន ១ វេទិយការកត្ថេរាបទាន ១ ពោធិឃរការកត្ថេរាបទាន ១ គាថាទាំងឡាយ ដែលលោកសម្ដែងទុកហើយ ក្នុងវគ្គនេះ រាប់ទៅឃើញទាំងអស់ មានចំនួន ៧៩ គាថា ។

ចប់ វិភេទកិវគ្គ ទី ៤៥ ។

ឆចត្តាឡីសោ ជគតិវគ្គោ

បឋមំ ជគតិទាយកត្ថេរាបទានំ

(៤៣) ធម្មទស្សិស្ស មុនិនោ ពោធិយា បាទបុត្តមេ

បសន្នចិត្តោ សុមនោ ជគតឹ ការយឹ អហំ ។

ទរិតោ បព្វតាតោ វា រុក្ខតោ បតិតោ អហំ

ចុតោ បតិដ្ឋំ វិន្ទាមិ ជគតិយា ឥទំ ផលំ ។

ន មេ ចោរា វិហេសន្តិ(១) នាតិមញ្ញន្តិ ខត្តិយា

សព្វាមិត្តេតិក្កមាមិ ជគតិយា ឥទំ ផលំ ។

យំ យំ យោនុបបជ្ជាមិ ទេវត្តំ អថ មានុសំ

សព្វត្ថ បូជិតោ ហោមិ ជគតិយា ឥទំ ផលំ ។

អដ្ឋារសេ កប្បសតេ ជគតឹ ការយឹ អហំ

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ជគតិទានស្សិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឱ. បសហន្តិ ។

ជគតិវគ្គ ទី ៤៦

ជគតិទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១

(៤១) ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានឲ្យគេពូនផែនដី ជិតដើមពោធិព្រឹក្សដ៏ឧត្តម របស់ព្រះមហាមុនី ព្រះនាមធម្មទស្សី ។ ខ្ញុំរបូតធ្លាក់ក្នុងជ្រោះក្តី អំពីភ្នំក្តី អំពីដើមឈើក្តី រមែងបាននូវទីពឹង នេះជាផលនៃការពូនផែនដី ។ ចោរទាំងឡាយ មិនហ៊ានបៀតបៀនខ្ញុំ ក្សត្រទាំងឡាយមិនហ៊ានមើលងាយខ្ញុំ ខ្ញុំកន្លងផុតនូវសត្រូវទាំងពួង នេះជាផលនៃការពូនផែនដី ។ ខ្ញុំកើតក្នុងកំណើតណា ៗ ទោះជាទេវតា ឬជាមនុស្ស អ្នកផងតែងបូជាក្នុងទីទាំងពួង នេះជាផលនៃការពូនផែនដី ។ ក្នុងកប្បទី ១ ៨០០ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានឲ្យគេពូនផែនដី ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការពូនផែនដី ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ផគតិទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ផគតិទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទុតិយំ មោរហត្ថិយត្ថេរាបទានំ

[៦២] មោរហត្ថំ គហេត្វាន ឧបេសិ លោកនាយកំ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ មោរហត្ថំ អទាសហំ ។
ឥមិនា មោរហត្ថេន ចេតនាបណិធីហិ ច
និព្វុតា មេ តយោ(១)អគ្គី លភាមិ វិបុលំ សុខំ ។
អហោ ពុទ្ធា អហោ ធម្មា អហោ នោ សត្ថុ សម្បទា
ទត្វានហំ មោរហត្ថំ លភាមិ វិបុលំ សុខំ ។

---

១ ឱ. និព្វុត្តិ មេ តយោ ។ ម. និព្វាយឹសុ តយោ ។

ន៎ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះជគតិទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ជគតិទាយកត្ថេរាបទាន ។

មោរហត្ថិយត្ថេរាបទាន ទី ២

(៤២) ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានយកផ្លិតស្លាបក្ងោក ចូលទៅថ្វាយព្រះលោកនាយក ។ ភ្លើងទាំង ៣ របស់ខ្ញុំរលត់ហើយ ខ្ញុំបាននូវសេចក្តីសុខ ដ៏ធំទូ-លាយ ដោយសារផ្លិតស្លាបក្ងោកនេះផង ដោយការតំកល់នូវចេតនានេះផង ។ ឱហ្ន៎ ព្រះពុទ្ធ ឱហ្ន៎ ព្រះធម៌ ឱហ្ន៎ សម្បទារបស់ព្រះសាស្តា នៃយើងទាំងឡាយ ខ្ញុំបាននូវសេចក្តីសុខដ៏ធំទូលាយ ព្រោះបានថ្វាយផ្លិតស្លាបក្ងោក ។

ទុតិយំ មោរហត្ថិយត្ថេរាបទានំ

ទិនគ្គី(១) និព្វុតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា
សព្វាសវា បរិក្ខីណា(២)   នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ ។
ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ   យំ ទានមទទិន្តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   មោរហត្ថស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មោរហត្ថិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មោរហត្ថិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ. តិរគ្គី ។ ២ ម. សព្វាសវបរិក្ខីណោ ។

មោរហត្ថិយត្ថេរាបទាន ទី ២

ភ្លើងទាំង ៣ របស់ខ្ញុំរលត់ហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ អាសវៈទាំងពួងអស់រលីងហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មីមិនមានទៀតឡើយ ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានឲ្យទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផ្លិតស្លាបក្ងោក ។ កិលេសទាំងឡាយខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលអស់ហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្ដាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះមោរហត្ថិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មោរហត្ថិយត្ថេរាបទាន ។

តតិយំ សីហាសនពីជិយត្ថេរាបទានំ

(៤៣) តិស្សស្សាហំ ភគវតោ ពោធិរុក្ខំ អវន្ទិហំ

បគ្គយ្ហ វីជនឹ តត្ថ សីហាសនមវិជ្ជហិំ(១) ។
ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ សីហាសនមវិជ្ជហិំ(២)
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ វីជនាយ ឥទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សីហាសនពីជិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សីហាសនពីជិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

១-២ ឱ. សីហាសនមវីជហំ ។ ម. សីហាសនមពីជហំ ។

សីហាសនពីជិយត្ថេរាបទាន ទី ៣

[៤៣] ខ្ញុំបានទៅថ្វាយបង្គំពោធិព្រឹក្ស របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមតិស្សៈ រួចហើយខ្ញុំកាន់ផ្លិតបក់នូវសីហាសនៈ (អាសនៈដ៏ប្រសើរ) ដែលគេតំកល់ក្នុងទីនោះ ។ ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបក់នូវសីហាសនៈ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការបក់ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវចំណង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសីហាសនពីជិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សីហាសនពីជិយត្ថេរាបទាន ។

ឆដ្ឋំ តិណុក្កធារិយត្ថេរាបទានំ

(៤៤) បទុមុត្តរស្ស ពុទ្ធស្ស ពោធិយា បាទបុត្តមេ[1]
បសន្នចិត្តោ សុមនោ   តយោ ឧក្កេ អធារយឹ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ ឧក្កមធារយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   ឧក្កាទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តិណុក្កធារិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

តិណុក្កធារិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ. បាទវុត្តមេ ។

តិណុក្កធារិយត្ថេរាបទាន ទី ៤

(៤៤) ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានអុជគប់ភ្លើង ៣ (តំកល់ទុក) ត្រង់ដើមពោធិព្រឹក្សដ៏ឧត្តម របស់ព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំអុជគប់ភ្លើង ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការឲ្យនូវគប់ភ្លើង ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណងដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះតិណុក្កធារិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ តិណុក្កធារិយត្ថេរាបទាន ។

បញ្ចមំ អក្កមនទាយកត្ថេរាបទានំ

(៦៥) កកុសន្ធស្ស មុនិនោ ព្រាហ្មណស្ស វុសីមតោ
ទិវាវិហារំ វជតោ អក្កមនមទាសហំ ។
ឥមស្មឹយេវ កប្បស្មឹ យំ ទានមទទិំ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ អក្កមនស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អក្កមនទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អក្កមនទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

អក្កមនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៥

[៤៥] ខ្ញុំបានថ្វាយកម្រាលសម្រាប់ជាន់ ដល់ព្រះមុនី ព្រះនាមកកុសន្ធៈ ជាខីណាស្រពព្រាហ្មណ៍ មានព្រហ្មចរិយធម៌នៅហើយ ដែលស្តេចទៅកាន់ទីជាទីសម្រាក ក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ ក្នុងកប្បនេះឯង ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយទានក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃកម្រាលសម្រាប់ជាន់ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ កពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអក្កមនទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អក្កមនទាយកត្ថេរាបទាន ។

ឆដ្ឋំ វនកោរណ្ឌិយត្ថេរាបទានំ

(៤៦) សិទ្ធត្ថស្ស ភគវតោ លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ
វនកោរណ្ឌមាទាយ ពុទ្ធស្ស អភិរោបយឹ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ បុប្ផមភិរោបយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វនកោរណ្ឌិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

វនកោរណ្ឌិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

វីសតិមំ ភាណវារំ ។

វនកោរណ្ឌិយត្ថេរាបទាន ទី ៦

(៤៦) ខ្ញុំបានយកផ្កាកន្ទុយដំរីក្នុងព្រៃ ទៅបូជាចំពោះព្រះពុទ្ធព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ មានព្រះភាគ ជាធំក្នុងលោក ទ្រង់មិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះវនកោរណ្ឌិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ វនកោរណ្ឌិយត្ថេរាបទាន ។

ចប់ ភាណវារៈ ទី ២០ ។

សត្តមំ ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរាបទានំ

(៤៧) អង្គារជាតា បថវី កុក្កុឡានុគតា មហី

បទុមុត្តរោ ភគវា អព្ភោកាសម្ហិ ចង្កមិ ។

បណ្ឌរំ ឆត្តមាទាយ អទ្ធានំ បដិបជ្ជហំ

តត្ថ ទិស្វាន សម្ពុទ្ធំ វិត្តិ មេ ឧបបជ្ជថ ។

មរីចិវោផុដា ភូមិ អង្គារាវ មហី អយំ

ឧបដ្ឋន្តិ(1) មហាវាតា សរីរកាយុខេបនា(2) ។

សីតំ ឧណ្ហំ វិហនតិ វាតាតបនិវារណំ

បដិគ្គណ្ហ ឥមំ ឆត្តំ ផស្សយិស្សាមិ និព្វុតឹ ។

អនុកម្បកោ ការុណិកោ បទុមុត្តរោ មហាយសោ

មម សង្កប្បមញ្ញាយ បដិគ្គណ្ហិ តទា ជិនោ ។

តឹសកប្បានិ ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជមការយឹ

សតានំ បញ្ចក្ខត្តុំ ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ ។

---

១ ឱ. ឧបវាយន្តិ ។ ២ ឱ. សរីរស្សានុខេបនា ។ ម. សរីរស្សាយុខេបនា ។

ឯកបត្តិយត្ថេរាបទាន ទី ៧

(៤៧) ផែនដីកំពុងក្តៅដូចរងើកភ្លើង ផែនដីកំពុងប្រព្រឹត្តទៅដូចជាផេះ ព្រះមានព្រះភាគព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់បង្រ្គមកន្លងទីវាល ៗ ខ្ញុំបានបាំងឆ័ត្រស ដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ ខ្ញុំឃើញព្រះសម្ពុទ្ធហើយ ក៏កើតគំនិតក្នុងទីនោះថា ផែនដីផ្លាយចេញនូវថ្ងៃបណ្តើរកួន ផែនដីនេះក្តៅដូចជារងើកភ្លើង ខ្យល់ធំខ្លាំងតាំងឡើង បំបើនូវធូលីទៅកាន់សរីរកាយ ៗ ឆត្រនេះ សម្រាប់ការពារខ្យល់និងកំដៅថ្ងៃ កំចាត់បង់នូវត្រជាក់និងក្តៅ សូមព្រះអង្គទទួលយកនូវឆត្រនេះចុះ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងបានព្រះនិព្វាន ៗ កាលនោះ ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ មានយសច្រើន ទ្រង់អនុគ្រោះ ប្រកបដោយសេចក្តីករុណា ទ្រង់បានទទួលយក ព្រោះជ្រាបនូវតម្រិះរបស់ខ្ញុំ ៗ ខ្ញុំកើតជាព្រះឥន្ទ្រ ជាស្តេចទេវតា សោយរាជ្យក្នុងទេវលោកអស់ ៣០ កប្ប បានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៥០០ ដង ៗ

សត្តមំ ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរាបទានំ

បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ
អនុភោសិំ សកំ កម្មំ បុព្វេ សុកតមត្តនោ ៕
អយំ មេ បច្ឆិមា ជាតិ ចរិមោ វត្តតេ ភវោ
អជ្ជាបិ សេតច្ឆត្តំ មេ សព្វកាលំ ធរីយតិ ៕
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ ឆត្តមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ឆត្តទានស្សិទំ ផលំ ៕
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ៕
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ៕
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ៕

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកច្ឆត្តិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ៕

ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ៕

ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរាបទាន ទី ៧

បានសោយបទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ខ្ញុំបានទទួលផលនៃកម្មរបស់ខ្លួន ដែលខ្លួនធ្វើល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ៗ នេះជាជាតិជាទីបំផុតរបស់ខ្ញុំ ភពខាងក្រោយកំពុងប្រព្រឹត្តទៅ ថ្ងៃនេះឆត្រស គេតែងបាំងឲ្យខ្ញុំ សព្វ ៗ កាល ៗ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយឆត្រក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយឆត្រ ៗ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ៗ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ៗ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ៗ

បានឮថា ព្រះឯកច្ឆត្តិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ៗ

ចប់ ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរាបទាន ៗ

អដ្ឋមំ ជាតិបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

[៤៧] បរិនិព្វុតេ ភគវតិ បទុមុត្តរេ មហាយសេ
បុប្ផចង្កោដកេ គហេត្វា(១) សរីរំ អភិរោបយឹ ។
តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា និព្វានំ អគមាសហំ
ទេវលោកំ គតោ សន្តោ បុញ្ញកម្មំ ចរាមហំ(២) ។
អម្ពរា បុប្ផវស្សោ មេ សព្វកាលំ បវស្សតិ
សម្ភវាមិ(៣) មនុស្សេ វេ(៤) រាជា ហោមិ មហាយសោ ។
តហឹ កុសុមវស្សោ មេ អភិវស្សតិ សព្វទា
កាយេសុ(៥) បុប្ផបូជាយ វាហសា សព្វទស្សិនោ ។
អយំ បច្ឆិមកោ មយ្ហំ ចរិមោ វត្តតេ ភវោ
អជ្ជាបិ បុប្ផវស្សោ មេ អភិវស្សតិ សព្វទា ។

---

១ ឱ. បុប្ផំ ចង្កោដកេ កត្វា ។ ម. បុប្ផវដំសកេ កត្វា ។ ២ ឱ.ឱ សរាមហំ ។ ៣ ឱ.ម. សំសរាមិ ។ ៤ ឱ. ចេ ។ ម. ច ។ ៥ ឱ. តាយេវ ។ ម. តស្សេវ ។

ជាតិបុប្ផិយត្ថេរាបទានទី ៨

(៤៨) កាលព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ មានយសធំ ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ខ្ញុំយកផ្កាដាក់ក្នុងប្រអប់ ទៅបូជានូវព្រះសរីរៈព្រះអង្គ ។ ព្រោះញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ក្នុងព្រះសរីរៈនោះ ខ្ញុំក៏បានទៅកើតក្នុងទេវលោក ឈ្មោះនិម្មានរតី លុះខ្ញុំទៅកើតក្នុងទេវលោកហើយ រលឹកឃើញនូវបុញ្ញកម្មនោះ ។ ភ្លៀងផ្កាបន្សុះមកអំពីអាកាស សម្រាប់ខ្ញុំ សព្វ ៗ កាល ខ្ញុំកើតក្នុងពួកមនុស្ស បានជាស្តេចមានយសច្រើន ។ ភ្លៀងផ្កាបន្សុះមកក្នុងទីនោះ សព្វ ៗ កាល សម្រាប់ខ្ញុំ ដែលជាអ្នកឃើញនូវធម៌ទាំងពួង ដោយរហ័ស ព្រោះការបូជាផ្កា ចំពោះព្រះសរីរកាយនៃព្រះពុទ្ធ ។ នេះភពជាទីបំផុតរបស់ខ្ញុំ ភពខាងក្រោយ កំពុងប្រព្រឹត្តទៅ ថ្ងៃនេះ ភ្លៀងផ្កាបន្សុះ សម្រាប់ខ្ញុំ ក្នុងកាលទាំងពួង ។

អដ្ឋមំ ជាតិបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ បុប្ផំ អភិរោបយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ជាតិបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ជាតិបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ជាតិបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៨

ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបាន បូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជា ផលនៃការបូជានូវព្រះសរីរកាយ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំ ដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិន មានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវ ទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះជាតិបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវ គាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ជាតិបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

នវមំ សត្តិបណ្ណិយត្ថេរាបទានំ

(៤៩) នីហរន្តេ សរីរម្ហិ វជ្ជមានាសុ ភេរិសុ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ សត្តិបណ្ណិំ អបូជយឹ[១] ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ បុប្ផំ អភិបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ទេហបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សត្តិបណ្ណិយោ[២] ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សត្តិបណ្ណិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. បត្តិបុប្ផមបូជយឹ ។ ឱ. សត្តិបុប្ផមបូជយឹ ។ ២ ម. បត្តិបុប្ផិយោ ។

សត្តិបណ្ណិយត្ថេរាបទាន ទី ៩

(៤៩) កាលព្រះសរីរៈ (នៃព្រះសម្ពុទ្ធ) ដែលពួកជនកំពុងហែចេញ ស្គរគេកំពុងប្រគំថ្វាយ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានបូជាផ្កាម្លិះ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការបូជាព្រះសរីរៈ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណងដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសត្តិបណ្ណិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សត្តិបណ្ណិយត្ថេរាបទាន ។

ទសមំ គន្ធបូជកត្ថេរាបទានំ

(៤០) ចិតកេសុ កុរុមានេសុ(១) នានាគន្ធេ សមាហដេ(២)
បសន្នចិត្តោ សុមនោ គន្ធមុដ្ឋឹ អបូជយឹ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ ចិតកំ យំ អបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ចិតបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា គន្ធបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

គន្ធបូជកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ.ម. ចិតេសុ កិរមានេសុ ។ ម. ចិតេសុ ករមានេសុ ។ ២ ឱ. សមាគតេ ។

គន្ធបូជកត្ថេរាបទាន ទី ១០

(៩០) កាលពួកជនកំពុងធ្វើដើមថ្ករ កំពុងនាំមកនូវគ្រឿងក្រអូបផ្សេង ៗ ខ្ញុំក៏មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានបូជានូវគ្រឿងក្រអូបមួយក្តាប់ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែនអំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាដើមថ្ករ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការបូជាដើមថ្ករ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះគន្ធបូជកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ គន្ធបូជកត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទានំ

ជគតី មោរហត្ថោ(១) ច   អាសនិ ឧក្កធារកោ
អក្កមិ វនកោរណ្ឌិ   ឆត្តទោ ជាតិបូជកោ ។
សត្តិបណ្ណិយោ ថេកោ ច(២) ទសមោ គន្ធបូជកោ
សត្តសដ្ឋី ច គាថាយោ   គណិតាយោ វិភាវិហិ ។

ជគតិទាយកវគ្គោ ចត្តាឡីសោ ។

---

១ ឱ. ម. មោរហត្ថី ច ។ ២ ឱ. សត្តិបណ្ណី ច យោ ថេកោ ។ ម. បត្តិបុប្ផិ ច យោ ថេកោ ។

ឧទ្ទាន

ជគតិទាយកត្ថេរាបទាន ១ មោរហត្ថិយត្ថេរាបទាន ១ សីហាសនពីជិយត្ថេរាបទាន ១ តិណុក្កធារិយត្ថេរាបទាន ១ អក្កមនទាយកត្ថេរាបទាន ១ វនកោរណ្ឌិយត្ថេរាបទាន ១ ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរាបទាន ១ ជាតិបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ សត្តិបណ្ណិយត្ថេរាបទាន ១ គន្ធបូជកត្ថេរាបទាន ជាគម្រប់ ១០ ឯគាថាមានចំនួន ៦៧ ដែលពួកអ្នកប្រាជ្ញរាប់ឃើញហើយ ។

ចប់ ជគតិទាយកវគ្គ ទី ៤៦ ។

សត្តបញ្ញាសមោ សាលបុប្ផិវគ្គោ

បឋមំ សាលកុសុមិយត្ថេរាបទានំ

(៥១) បរិនិព្វុតេ ភគវតិ ជលជុត្តមនាមកេ
អារោបិតម្ហិ ចិតកេ សាលបុប្ផំ អបូជយឹ(១) ។
សតសហស្សេឥតោ កប្បេ យំ បុប្ផមភិបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ចិតបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សាលកុសុមិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សាលកុសុមិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ.ម. បុប្ផមភិរោបយឹ ។

សាលបុប្ផិវគ្គ ទី ៤៧

សាលកុសុមិយត្ថេរាបទាន ទី ១

(៩១) កាលព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ខ្ញុំបានបូជាផ្កាកាំងចំពោះដើមថ្ករ ដែលគេលើកឡើងហើយ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការបូជាដើមថ្ករ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសាលកុសុមិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សាលកុសុមិយត្ថេរាបទាន ។

ទុតិយំ ចិតកបូជកត្ថេរាបទានំ

(៤២) ឈាយមានស្ស ភគវតោ សិខិនោ លោកពន្ធុនោ

អដ្ឋ ចម្បកបុប្ផានិ ចិតកំ អភិរោបយឹ ។

ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ បុប្ផំ អភិរោបយឹ

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ(១) ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ចិតកបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ចិតកបូជកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. ចិតបូជាយិទំ ។

ចិតកបូជកត្ថេរាបទាន ទី ២

[៤២] កាលព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមសិខី ជាលោកពន្ធុ ដែលជនកំពុងបូជាភ្លើង ខ្ញុំបានបូជាផ្កាចម្ប៉ា ៨ ទង ចំពោះដើមថ្កុរ ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធខ្ញុំ បានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះចិតកបូជកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ចិតកបូជកត្ថេរាបទាន ។

តតិយំ ចិតកនិព្វាបកត្ថេរាបទានំ

(៨៣) ឌយ្ហមានេ សរីរម្ហិ វេស្សភុស្ស មហេសិនោ

គន្ធោទកំ គហេត្វាន ចិតំ និព្វាបយឹ អហំ ។

ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ ចិតំ និព្វាបយឹ អហំ

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ គន្ធោទកស្សិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ចិតកនិព្វាបកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ចិតកនិព្វាបកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បិតកនិញ្ញបកត្ថេរាបទាន ទី ៣

(៩៣) កាលសរីរៈរបស់ព្រះវេស្សភូ ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ដែលជនកំពុងបូជាភ្លើង ខ្ញុំបានយកទឹកអប់រំលត់ជើងថ្ករ ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំរំលត់ជើងថ្ករ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃទឹកអប់ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបិតកនិញ្ញបកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បិតកនិញ្ញបកត្ថេរាបទាន ។

បត្តុំ សេតុទាយកត្ថេរាបទានំ

(៥៨) វិបស្សិនោ ភគវតោ ចង្កមនស្ស សម្មុខា
បសន្នចិត្តោ សុមនោ សេតុំ ការាបយឹ អហំ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ សេតុំ ការយឹ អហំ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ សេតុទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សេតុទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សេតុទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សត្តមំ ។

សេតុទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៤

(៥៤) ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានឲ្យគេធ្វើស្ពានថ្វាយ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមវិបស្សី កំពុងចង្ក្រម ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានឲ្យគេធ្វើស្ពាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយស្ពាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសេតុទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សេតុទាយកត្ថេរាបទាន ។

បញ្ចមំ សុមនតាលវណ្ដិយត្ថេរាបទានំ

(៤៤) សិទ្ធត្ថស្ស ភគវតោ តាលវណ្ដំ[១] អទាសហំ

សុមនេហិ បដិច្ឆន្នំ ធារយាមិ មហាយសំ ។

ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ តាលវណ្ដំ អទាសហំ

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ តាលវណ្ដស្សិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុមនតាលវណ្ដិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សុមនតាលវណ្ដិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. តាលវណ្ដំ ។

សុមនតាលវណ្តិយត្ថេរាបទាន ទី ៥

[៨៨] ខ្ញុំបានយកដាងស្លឹកត្នោត មកស្រោបដោយផ្កាម្លិះ ហើយបាំងថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ ទ្រង់មានយសធំ ។ ក្នុងកប្បទី ៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំថ្វាយដាងស្លឹកត្នោត ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃដាងស្លឹកត្នោត ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតចោលហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសុមនតាលវណ្តិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សុមនតាលវណ្តិយត្ថេរាបទាន ។

ឆដ្ឋំ អវដផលិយត្ថេរាបទានំ

(៤៦) សតរំសី នាម ភគវា សយម្ភូ អបរាជិតោ

វិវេកកាមោ សម្ពុទ្ធោ គោចរាយាភិនិក្ខមិ ។

ផលហត្ថោ អហំ ទិស្វា ឧបគញ្ឆឹ នរាសភំ

បសន្នចិត្តោ សុមនោ អទាសឹ អវដំ ផលំ(១) ។

ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ **ម.** អវណ្ឌុផលំ ។

អវដផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៦

[៥៦] ព្រះសម្ពុទ្ធ មានព្រះភាគ ជាសយម្ភូ ទ្រង់មានរស្មីច្រើន ព្រះអង្គឈ្នះកិលេសមារ ទ្រង់ប្រាថ្នានូវវិវេក ស្តេចចេញទៅដើម្បីគោចរ ។ ខ្ញុំកាន់ផ្លែឈើក្នុងដៃ លុះឃើញព្រះពុទ្ធ ដ៏ប្រសើរជាងពួកនរៈហើយ ក៏ចូលទៅជិត ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានថ្វាយនូវផ្លែឈើឥតទងនោះ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែឈើ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយផ្លែឈើ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចដំរីកាត់ផ្តាច់នូវចំណង ។ ខ្ញុំមកល្អហើយក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អវដផលិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អវដផលិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

សត្តមំ លពុជផលទាយកត្ថេរាបទានំ

(៨៧) នគរេ ពន្ធុមតិយា អារាមិកោ អហំ តទា
អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ គច្ឆន្តំ អនិលញ្ជសេ ។
លពុជផលមាទាយ ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ
អាកាសេវ ឋិតោ សន្តោ បដិគ្គណ្ហិ មហាយសោ ។
វិត្តិសញ្ជននោ មយ្ហំ ទិដ្ឋធម្មសុខាវហោ
ផលំ ពុទ្ធស្ស ទត្វាន វិប្បសន្នេន ចេតសា ។
អធិគញ្ឆឹ តទា បីតឹ វិបុលំ សុខមុត្តមំ
ឧប្បជ្ជតេ(១) មេ(២) រតនំ និព្វត្តស្ស តហឹ តហឹ ។

---

១ ឱ. ម. ឧប្បជ្ជតេវ ។ ២ ឱ. ម. មេសព្វេ នត្ថិ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអវដផលិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អវិដផលិយត្ថេរាបទាន ។

លពុជផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៣

(៩៧) ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំជាញោមវត្ត ក្នុងនគរពន្ធុមវតី បានឃើញព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ប្រាសចាកធូលី កំពុងស្តេចយាងទៅក្នុងអាកាស ។ ខ្ញុំបានយកផ្លែខ្នុរសម្ល ទៅថ្វាយដល់ព្រះពុទ្ធប្រសើរ ឯព្រះពុទ្ធមានយសច្រើន ទ្រង់ឈរទទួលក្នុងអាកាស ។ ព្រះអង្គញ៉ាំងសេចក្តីត្រេកអរឲ្យកើតដល់ខ្ញុំ ទ្រង់នាំមកនូវសេចក្តីសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ព្រោះបានថ្វាយផ្លែខ្នុរដល់ព្រះពុទ្ធ ដោយចិត្តជ្រះថ្លានោះ ។ ក្នុងកាលណោះ ខ្ញុំបាននូវបីតិ ដ៏ធំទូលាយ ជាសុខដ៏ឧត្តម កែវកែងកើតឡើងសម្រាប់ខ្ញុំ ដែលកើតក្នុងភពនោះ ៗ ។

ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ   យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា លពុជផលទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

លពុជផលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

អដ្ឋមំ មិលក្ខុផលទាយកត្ថេរាបទានំ

(៤៨) វនន្តរេ[1] ពុទ្ធំ ទិស្វា[2]   អត្ថទស្សឹ មហាយសំ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ   មិលក្ខុស្ស[3] ផលំ អទឹ[4] ។

---

១ ឱ. វនន្តេ ។ ២ ឱ. ទិស្វាន ។ ៣ ឱ. បិលក្ខុស្ស ។ ម. បិលក្ខស្ស ។ ៤ ម អទា ។

ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែខ្នុរ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយផ្លែខ្នុរ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះលពុជផលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ លពុជផលទាយកត្ថេរាបទាន ។

មិលក្ខុផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨

(៩៨) ខ្ញុំបានឃើញព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមអត្ថទស្សី មានយសច្រើន គង់នៅក្នុងចន្លោះព្រៃ ហើយមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានថ្វាយផ្លែល្វា (ដល់ព្រះអង្គ) ។

អដ្ឋារសេ កប្បសតេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មិលក្ខុផលទាយកោ(១) ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មិលក្ខុផលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

នវមំ សយម្បដិភាណិយត្ថេរាបទានំ

(៨៩) កកុធំ វិលសន្តំវ(២) ទេវទេវំ នរាសភំ
រថិយំ បដិបជ្ជន្តំ កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ ។

---

១ ឱ. បិលក្ខុផលទាយកោ ។ ២ ម វិលម្ពន្តំវ ។

ក្នុងកប្បទី ១.៨០០ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានឲ្យនូវផ្លែល្មៀម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយផ្លែល្មៀម ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះមិលក្ខុផលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មិលក្ខុផលទាយកត្ថេរាបទាន ។

សយម្បជិភាណិយត្ថេរាបទាន ទី ៩

(៨៩) ខ្ញុំបានសរសើរថា ព្រះពុទ្ធ ជាទេវតាក្រៃលែងជាងទេវតា ព្រះអង្គប្រសើរជាងនរៈ មានព្រះដំណើរល្អាសល្អន់ ប៉ីដូចដើមថ្នាន់ត្រូវខ្យល់ ទ្រង់កំពុងស្តេចទៅតាមច្រក បុគ្គលណាឃើញហើយ នឹងមិនជ្រះថ្លាម្តេចបាន ។

តមន្ធការំ នាសេត្វា សន្តារេត្វា ពហុំ ជនំ
ញាណាលោកេន ជោតន្តំ កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ ។
វសីសតសហស្សេហិ និយ្យន្តំ លោកនាយកំ
ឧទ្ធរន្តំ ពហូ សត្តេ កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ ។
អាហនិត្វា(១) ធម្មភេរឹ មទ្ទន្តំ តិត្ថិយេ គណេ
សីហនាទំ វ នទន្តំ(២) កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ ។
យាវតា ព្រហ្មលោកម្ហា អាគន្ត្វាន សព្រហ្មកា
បុច្ឆន្តិ និបុណេ បញ្ហេ កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ ។
យស្សញ្ជលឹ ករិត្វាន អានាវន្តិ(៣) សទេវកា
តេន បុញ្ញំ អនុភោន្តិ កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ ។
សព្វេ ជនា សមាគន្ត្វា សម្បវារេន្តិ(៤) ចក្ខុមំ
ន វិកម្បតិ អជ្ឈិដ្ឋោ កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ ។

---

១ ឱ. អាហនន្តំ ។ ២ ឱ. វិនាទេន្តំ ។ ម. វិនទន្តំ ។ ៣ ឱ. ម. អាយាចន្តិ ។
៤ ម. សព្វំ ភវេន្តិ ។

ព្រះពុទ្ធទ្រង់កំចាត់បង់ នូវងងឹតអន្ធការ ទ្រង់បម្លែងនូវជនច្រើន ទ្រង់រុងរឿងដោយពន្លឺគឺញាណ បុគ្គលណាឃើញហើយ នឹងមិនជ្រះថ្លាម្តេចបាន ។ ព្រះលោកនាយក ទ្រង់ស្តេចទៅជាមួយនឹងព្រះខីណាស្រពមួយសែន ដែលស្អាតដំនាញ ទ្រង់ស្រង់នូវសត្វទាំងឡាយដ៏ច្រើន បុគ្គលណាឃើញហើយ នឹងមិនជ្រះថ្លាម្តេចបាន ។ ព្រះពុទ្ធនាំមកនូវធម្មភេរី ទ្រង់ញាំញីនូវពួកតិរ្ថិយ បន្លឺឡើងនូវសីហនាទ បុគ្គលណាឃើញហើយ នឹងមិនជ្រះថ្លាម្តេចបាន ។ ពួកទេវតា ព្រមទាំងព្រហ្ម រហូតដល់ព្រហ្មលោក មកសួរនូវបញ្ហាដ៏ល្អិត អ្នកណាឃើញហើយ នឹងមិនជ្រះថ្លាម្តេចបាន ។ ពួកជន ព្រមទាំងទេវតា ធ្វើនូវអញ្ជលីបួងសួងចំពោះព្រះពុទ្ធអង្គណា រមែងបានទទួលនូវបុណ្យ ដោយសារព្រះពុទ្ធអង្គនោះ បុគ្គលណាឃើញហើយ នឹងមិនជ្រះថ្លាម្តេចបាន ។ ជនទាំងពួងមកព្រមគ្នា ហើយបវារណាព្រះពុទ្ធមានចក្ខុ ព្រះអង្គដែលគេអារាធនាហើយ រមែងមិនញាប់ញ័រ បុគ្គលណាឃើញហើយ នឹងមិនជ្រះថ្លាម្តេចបាន ។

នវមំ សយម្បដិភាណិយត្ថេរាបទានំ

នគរំ បវិសតោ យស្ស នទន្តិ[១] ភេរិយោ ពហូ
វិនទន្តិ គជា មត្តា[២] កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ ។
វីថិយា គច្ឆតោ យស្ស បភា ភ[៣] ជោតតេ សទា
អព្ភុន្នតា សមា ហោន្តិ កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ ។
ព្យាហរន្តស្ស[៤] ពុទ្ធស្ស ចក្កវាឡម្ហិ សុយ្យតិ
សព្វេ សត្តេ វិញ្ញាបេតិ កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ ពុទ្ធមភិកិត្តយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ កិត្តនាយ ឥទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឱ. អនុគដ្ឋា ។ ២ ឱ. សញ្ញាភា ។ ម. សញ្ញបា ។ ៣ ឱ. វវត្តេ ។ ម. វវត្តិ ។
៤ ឱ. វ្យាហរន្តេ ប ។

ស្គរជាច្រើនរមែងបន្លឺឡើង ដំរីទាំងឡាយ ដែលចុះប្រេង រមែងបន្លឺឡើង ចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធអង្គណា កាលដែលស្តេចចូលទៅកាន់ទីក្រុង បុគ្គលណាឃើញ (ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ) ហើយ នឹងមិនជ្រះថ្លាម្តេចបាន ។ ឯពន្លឺនៃព្រះពុទ្ធអង្គណា ដែលកំពុងស្តេចទៅតាមថ្នល់ រមែងរុងរឿង សព្វ ៗ កាល រស្មីទាំងឡាយ (របស់ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ) ខ្ពង់ខ្ពស់ឡើងក្រៃពេក បុគ្គលណាឃើញហើយ នឹងមិនជ្រះថ្លាម្តេចបាន ។ បុគ្គលឮ (នូវសំឡេង) នៃព្រះពុទ្ធ កាលពោលក្នុងចក្រវាឡ ព្រះអង្គញុំាងសត្វទាំងអស់ឲ្យដឹងច្បាស់ បុគ្គលណាឃើញហើយ នឹងមិនជ្រះថ្លាម្តេចបាន ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីភទ្ទកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានសរសើរនូវព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃសេចក្តីសរសើរ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សយម្បដិភាណិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សយម្បដិភាណិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទសមំ និមិត្តព្យាករណិយត្ថេរាបទានំ

(៦០) អជ្ឈោគហេត្វា ហិមវន្តំ(១) មន្តេ វាចេមហន្តទា
ចតុបញ្ញាសសហស្សានិ សិស្សា មយ្ហំ ឧបដ្ឋហុំ ។
អធិតា វេទគូ សព្វេ ឆឡង្គេ បារមឹ គតា
សកវិជ្ជាហុបត្ថទ្ធា ហិមវន្តេ វសន្តិ តេ ។

---
១ ឱ. ម. ហិមវំ ។

ន ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសយម្បដិភាណិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សយម្បដិភាណិយត្ថេរាបទាន ។

និមិត្តព្យាករណិយត្ថេរាបទាន ទី ១០

(៦០) កាលណោះ ខ្ញុំចូលទៅក្នុងព្រៃហេមពាន្ត បង្ហាញមន្តដល់ពួកសិស្ស ឯសិស្សចំនួន ៨៤.០០០ នាក់ បានបម្រើខ្ញុំ ។ សិស្សទាំងអស់នោះ ជាអ្នករៀនវេទ ដល់នូវបារមីក្នុងអង្គ ៦ រឹងប៉ឹងដោយវិជ្ជារបស់ខ្លួន នៅក្នុងព្រៃហិមពាន្ត ។

ទសមំ និមិត្តព្យាករណិយត្ថេរាបទានំ

ចវិត្វា តុសិតា កាយា   ទេវបុត្តោ មហាយសោ

ឧប្បជ្ជិ មាតុកុច្ឆិស្មឹ   សម្បជានោ បដិស្សតោ ។

សម្ពុទ្ធេ ឧបបជ្ជន្តេ   ទសសហស្សិ កម្បថ[១]

អន្ធា ចក្ខុំ អលភឹសុ[២]   ឧប្បជ្ជន្តម្ហិ នាយកេ ។

ឆព្វាការមកម្បិត្ថ[៣]   កេវលា វសុធា អយំ

និគ្ឃោសសទ្ទំ សុត្វាន   វិម្ហយឹសុ[៤] មហាជនា ។

សព្វេ ជនា សមាគម្ម   អគញ្ឆុំ មម សន្តិកេ

វសុធាយំ បកម្បិត្ថ   កឹវិបាកោ ភវិស្សតិ ។

វិនស្សាមិ[៥] តទា តេសំ   មា ភាយិត្ថ នត្ថិ វោ ភយំ[៦]

វិស្សដ្ឋា ហោថ សព្វេបិ   ឧប្បាទោយំ សុខត្ថិកោ[៧] ។

---

១ ឱ. បកម្បថ ។ ២ ឱ. អលត្ថុំសុ ។ ៣ ឱ. ឆព្វិការំ បកម្បិត្ថ ។ ម. សព្វាការំ បកម្បិត្ថំ ។ ៤ ឱ. ឧព្វិជ្ជិសុ ។ ៥ ឱ. ម. អវចាសឹ ។ ៦ ឱ. មា ភេត្ថ នត្ថិ វោ ភយំ ។ ម. មា ភេថ នត្ថិ វោ ។ ៧ ម. សុវត្ថិកោ ។

ទេវបុត្តមួយអង្គ មានយសច្រើន បានច្យុតចាកពួកទេវតា ក្នុងឋានតុសិត មកចាប់ផ្ទៃព្រះមាតា ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី ៗ កាលព្រះសម្ពុទ្ធ បានត្រាស់ លោកធាតុមួយម៉ឺន ញាប់ញ័រ កាលព្រះនាយក ទ្រង់បានត្រាស់ ពួកជនខ្វាក់ភ្នែក ក៏បានភ្នែក ៗ ផែនដីនេះទាំងមូលញាប់ញ័រ ហើយដោយប្រការ ៦ មហាជនក៏តក់ស្លុត ព្រោះឮសំឡេងគឹកកង ៗ ជនទាំងអស់បានទៅប្រជុំគ្នា ក្នុងសំណាក់ខ្ញុំ សួរខ្ញុំថា ផែនដីនេះញាប់ញ័រ តើនឹងមានផលដូចម្ដេច ៗ កាលណោះ ខ្ញុំប្រាប់ពួកជនទាំងនោះថា អ្នកទាំងឡាយកុំខ្លាចអ្វីឡើយ ភ័យនឹងមិនកើត ដល់អ្នកទាំងឡាយទេ អ្នកទាំងអស់គ្នា កុំឆ្ងៀសឡើយ ការណ៍ដែលកើតឡើងនេះ ប្រកបដោយសេចក្ដីសុខ និងសេចក្ដីចំរើនទេតើ ៗ

អដ្ឋហេតូហិ សម្បស្សា(១) វិសុជាយំ បកាសតិ
តថា និមិត្តា ទិស្សន្តិ ឱភាសោ វិបុលោ មហា ។
អសំសយំ ពុទ្ធសេដ្ឋោ ឧប្បជ្ជិស្សតិ ចក្ខុមា
សញ្ញាបេត្វាន ជនតំ បញ្ចសីលេ ការេសហំ(២) ។
សុត្វាន បញ្ចសីលានិ ពុទ្ធុប្បាទញ្ច ទុល្លភំ
ឧព្វេគ្គជាតា សុមនា តុដ្ឋហដ្ឋា អហេសុ(៣) តេ ។
ទ្វេនុតេ តតោ កប្បេ យំ និមិត្តំ វិយាករឹ
ទុក្ខតឹ ជាតិជាជាមិ ព្យាករណស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ម អដ្ឋហេតុ និសំសយំ ។ ២ ឱ. ការេមហំ ។ ៣ ឱ. អាសឹសុ ។ ម. អហំសុ ។

ផែនដីនេះ បើហេតុទាំង ៨ យ៉ាងប៉ះពាល់ហើយ រមែងញ័រ និមិត្តទាំងឡាយប្រាកដឡើង ពន្លឺដ៏ធំទូលាយប្រាកដឡើង ក៏ព្រោះហេតុនោះ ។ ព្រះពុទ្ធប្រសើរ ទ្រង់មានចក្ខុ ទឹងត្រាស់ដោយឥតសង្ស័យ ខ្ញុំញុំាងប្រជុំជនឲ្យដឹងច្បាស់ហើយ ទើបសម្តែងនូវសីល ៥ ។ ពួកជនទាំងនោះ លុះបានស្តាប់នូវសីល ៥ ផង នូវការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធ ដែលបុគ្គលរកបានដោយកម្រផង ក៏មានចិត្តអណ្តែតឡើង មានចិត្តរីករាយ ជាអ្នកត្រេកអរស្រេសស្រាយ ។ ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានព្យាករណ៍នូវនិមិត្ត ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការព្យាករណ៍ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ កពទាំងអស់ ខ្ញុំដកហោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

ទសមំ និមិត្តព្យាករណីយត្ថេរាបទានំ

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា និមិត្តព្យាករណិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

និមិត្តព្យាករណិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧទ្ទានំ

សាលកុសុមិយោ(១) ថេរោ បូជា និព្វាបកោបិច
សេតុទោ តាលវណ្ដិ(២) ច អវដី(៣) លពុជម្បទោ(៤)
មិលក្ខុបដិភាណី(៥) ច វេយ្យាករណិយោ និជា(៦)
ទ្វេសត្តតិ(៧) ច គាថាយោ គណិតាយោ វិភាវិភិ ។

សាលបុប្ផវគ្គោ(៨) សត្តបញ្ញាសមោ ។

---

១ ឧ. សាលបុប្ផិ ប យោ ។ ២ ម. តាលវណ្ដី ។ ៣ ប. អវណ្ដំ ។ ៤ ឧ. ម. លពុជ្ជម្ប-ទោ ។ ម. ៥ បិលក្ខុបដិភាណិ ។ ៦ ឧ. វេយ្យករណកោ ទិជោ ។ ៧ ឧ. ទ្វេ សតញ្ចេវ ។ ៨ ម. សាលកុសុមិយវគ្គោ ។

និមិត្តព្យាករណិយត្ថេរាបទាន ទី ១០

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យ

ជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បាន

ប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះនិមិត្តព្យាករណិយត្ថេរ មានអាយុ បាន

សម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ និមិត្តព្យាករណិយត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទាន

សាលកុសុមិយត្ថេរាបទាន ១ ចិតកបូជកត្ថេរាបទាន ១ ចិត-

កនិព្វាបកត្ថេរាបទាន ១ សេតុទាយកត្ថេរាបទាន ១ តាល-

វណ្ដិយត្ថេរាបទាន ១ អវដផលិយត្ថេរាបទាន ១ លពុជទា-

យកត្ថេរាបទាន ១ មិលក្ខុផលទាយកត្ថេរាបទាន ១ សយម្ព-

ជិកាណិយត្ថេរាបទាន ១ និមិត្តព្យាករណិយត្ថេរាបទាន ១

ឯគាថា ៧២ ពួកអ្នកប្រាជ្ញ បានរាប់ឃើញហើយ ។

ចប់ សាលកុសុមិយវគ្គ ទី ៤៧ ។

អដ្ឋចត្តាឡីសោ ធម្មមាលិវគ្គោ

បឋមំ ធម្មមាលិយត្ថេរាបទានំ

(៦១) សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ អាហុតីនំ បដិគ្គហំ

បវនគ្គេន(១) គច្ឆន្តំ   អនន្តំ លោកនាយកំ ។

ធម្មមាលំ គហេត្វាន   និក្ខមន្តោ ច តាវទេ

តត្ថទ្ទសាសិំ សម្ពុទ្ធំ   ឱឃតិណ្ណមនាសវំ ។

បសន្នចិត្តោ សុមនោ   ធម្មមាលំ អបូជយឹ

ទក្ខិណេយ្យំ មហាវីរំ   សព្វលោកានុកម្បកំ ។

ឯកត្តិំសេ ឥតោ កប្បេ   យំ បុប្ផំ អភិបូជយឹ

ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ   ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ម. វិបិនគ្គេន ។

ធម្មាលិវគ្គ ទី ៤៨

ធម្មាលិយត្ថេរាបទាន ទី ១

(៦២) ខ្ញុំបានឃើញនូវព្រះសម្ពុទ្ធ មានវណ្ណៈដូចមាស ជាលោកនាយក ទ្រង់គួរទទួលនូវគ្រឿងបូជា ស្តេចទៅតាមជាយព្រៃធំ ។ ខ្ញុំកាន់យកកម្រងផ្កាបបុស ហើយចេញទៅក្នុងខណៈនោះ បានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ឆ្លងឱឃៈ ព្រះអង្គមិនមានអាសវៈ គង់នៅក្នុងព្រៃនោះ ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានបូជាកម្រងផ្កាបបុស ចំពោះព្រះពុទ្ធជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គល ព្រះអង្គមានព្យាយាមច្រើន ទ្រង់អនុគ្រោះសព្វសត្វលោក ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា នឡមាលិយោ ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

នឡមាលិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទុតិយំ មណិបូជកត្ថេរាបទានំ

(៦២) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វធម្មាន បារគូ
វិវេកកាមោ សម្ពុទ្ធោ គច្ឆតេ អនិលញ្ជសេ ។
អវិទូរេ ហិមវន្តស្ស មហាជាតស្សរោ អហុ
តត្ថ មេ ភវនំ អាសិ បុញ្ញកម្មេន សំយុតំ ។
ភវនា និក្ខមិត្វាន អទ្ទសំ លោកនាយកំ
ឥន្ទីវរំវ ជលិតំ អាទិត្តំវ ហុតាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ តាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះនឡមាលិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែង នូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ នឡមាលិយត្ថេរាបទាន ។

មណិបូជកត្ថេរាបទាន ទី ២

(៦២) ព្រះជិនស្រីសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់ដល់នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង ទ្រង់ប្រាថ្នានូវវិវេក កំពុងតែស្តេចទៅតាមអាកាស ។ មានជាតស្រះ ដ៏ធំមួយ នៅជិតព្រៃហិមពាន្ត ឯលំនៅរបស់ខ្ញុំ ដែលប្រកបដោយបុញ្ញកម្ម នៅជិតស្រះនោះ ។ ខ្ញុំចេញអំពីលំនៅ បានឃើញព្រះលោក-នាយក ទ្រង់ភ្លឺដូចជាផ្ការាជព្រឹក្ស រុងរឿងដូចជាភ្លើង ។

វិចិនំ នាទ្ទសំ(១) ពុទ្ធំ   បូជយិស្សន្តិ(២) នាយកំ
សកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា   អវន្ទិំ សត្ថុនោ អហំ ។
មមិ សីសមណី(៣) គយ្ហ(៤)   បូជយឹ លោកនាយកំ
ឥមាយ មណិបូជាយ   វិបាកោ ហោតុ ភទ្ទកោ ។
បទុមុត្តរោ លោកវិទូ   អាហុតីនំ បដិគ្គហោ
អន្តលិក្ខេ ឋិតោ សត្ថា   ឥមំ គាថំ អភាសថ ។
សោ តេ ឥជ្ឈតុ សង្កប្បោ   លភតុ វិបុលំ សុខំ
ឥមាយ មណិបូជាយ   អនុភោហិ មហាយសំ ។
ឥទំ វត្វាន សម្ពុទ្ធោ   ជលជុត្តមនាមកោ
អគមាសិ ពុទ្ធសេដ្ឋោ   យស្ស(៥) ចិត្តំ បណីហិតំ ។
សដ្ឋិកប្បានិ ទេវិន្ទោ   ទេវរជ្ជមការយឹ
អនេកសតក្ខត្តុញ្ច   ចក្កវត្តិ អហោសហំ ។

---

១ ម. វិចិនំ នទ្ទសំ ។ ២ បូជយិស្សន្តិ ឥតិ យុត្តតរំ ។ ៣ ឱ. ម. មម សីសេ មណឹ ។
៤ ម. គណ្ហ ។ ៥ ឱ. ម. យត្ថ ។

ខ្ញុំមិនឃើញផ្កាដែលគួរបេះថ្វាយ ទើបគិតថា អញនឹងបូជាអ្វី ដល់ព្រះលោកនាយក ឲ្យចិត្តរបស់ខ្លួនជ្រះថ្លា ហើយថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តានោះ ។ ខ្ញុំយកកែវមណីប្រដាប់ក្បាលនៃខ្ញុំ បូជាព្រះលោកនាយក រួចប្រាថ្នាថា សូមឲ្យផលដ៏ចំរើនសម្រេចដល់ខ្ញុំ ដោយសារបូជាកែវមណីនេះ ។ ព្រះសាស្តា ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ព្រះអង្គទទួលគ្រឿងបូជា ទ្រង់ឈរលើអាកាស នូវគាថានេះថា តម្រិះនោះសូមឲ្យសម្រេចដល់អ្នក អ្នកបានបាននូវសេចក្តីសុខដ៏ធំទូលាយ អ្នកបានបាននូវយសដ៏ធំ ដោយការបូជានូវកែវមណីនេះចុះ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមបទុមុត្តរៈ លុះពោលពាក្យនេះហើយ ទើបស្តេចហួសទៅ ចិត្តដែលគេតំកល់ទុក ចំពោះបុគ្គលណា (បុគ្គលនោះ) គឺព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។ ខ្ញុំកើតជាព្រះឥន្ទ្រ ជាស្តេចទេវតា សោយទេវ-រាជ្យ អស់ ៦០ កប្ប បានជាស្តេចចក្រពត្តិ ច្រើនរយដង ។

ទុតិយំ មណិបូជកត្ថេរាបទានំ

បុព្វកម្មំ សរន្តស្ស ទេវភូតស្ស មេ សតោ
មណិ និព្វត្តតេ មយ្ហំ អាលោកករណោ មម[១] ។
ឆឡាសីតិសហស្សានិ នារិយោ មេ បរិគ្គហា
វិចិត្តវត្ថាភរណា អាមុត្តមណិកុណ្ឌលា ។
អាឡារមុខា[២] ហសុលា សុសញ្ញា តនុមជ្ឈិមា
បរិវារេន្តិ មំ និច្ចំ មណិបូជាយិទំ ផលំ ។
សោណ្ណមយា[៣] មណិមយា លោហិតង្គមយា[៤] តថា
ភណ្ឌា មេ សុកតា ហោន្តិ យទិច្ឆសិ បិលន្ធនា[៥] ។
កូដាគារ គុហា រម្មា សយនញ្ច មហារហំ
មម សង្កប្បមញ្ញាយ និព្វត្តន្តិ យទិច្ឆកំ ។
លាភា តេសំ សុលទ្ធញ្ច យេ លភន្តិ ឧបស្សុតឹ
បុញ្ញក្ខេត្តំ មនុស្សានំ ឱសធំ សព្វបាណិនំ ។

---

១ ម. មមំ ។ ២ ឱ.ម. អាឡារបម្ហា ។ ៣ ឱ. សោវណ្ណមយា ។ ៤ ម. លោហិតង្គ-មយា ។ ៥ ឱ. ភណ្ឌា កតាកតា ភោន្តិ យទិច្ឆាយ បិលន្ធនា ។

ខ្ញុំកាលកើតជាទេវតា មានសតិ បានរលឹកឃើញនូវបុញ្ញកម្ម ឯកែវមណី ជាវត្ថុធាតុធ្វើពន្លឺ ក៏កើតឡើង សម្រាប់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំគ្រប់គ្រងនារី ៨៦.០០០ សឹងមានសំពត់និងគ្រឿងអាភរណៈដ៏វិចិត្រ ពាក់នូវកែវមណីនិងកណ្ឌល ។ នារីទាំងនោះមានមុខទូលាយ ញញឹមស្រស់ មានត្រគាកល្អ មានចង្កេះរៀវ តែងហោមរោមខ្ញុំជានិច្ច នេះជាផលនៃការបូជាកែវមណី ។ កណ្ឋៈទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំ ជាវិការៈនៃមាស ជាវិការៈនៃកែវមណី ជាវិការៈនៃកែវក្រហម ដែលជាងរចនាល្អ ជាគ្រឿងប្រដាប់សម្រេចតាមសេចក្ដីប្រាថ្នា ។ ផ្ទះកំពូល គុហាគួររីករាយ ទីដេកមានថ្លៃច្រើន តែងកើតឡើង សមតាមសេចក្ដីប្រាថ្នា ព្រោះជំនឿតម្រិះរបស់ខ្ញុំ ។ ឱ ! ជាលាភ របស់គេហើយ ឱ ! អត្តភាពជាមនុស្ស ឈ្មោះថាគេបានល្អហើយ ព្រោះហេតុដែលគេបាន នូវការចូលទៅអែបស្ដាប់ពុទ្ធោវាទ ជាបុញ្ញក្ខេត្តរបស់មនុស្ស ជាឱសថរបស់សត្វទាំងពួង ។

មយ្ហំបិ សុកតំ កម្មំ   យោហំ អទក្ខិ នាយកំ
វិឆិធាតា សុមុត្តោម្ហិ(១)   បត្តោម្ហិ(២) អចលំ បទំ ។
យំ យំ យោនុបបជ្ជាមិ   ទេវត្តំ អថ មានុសំ
ធិរសេញ្ញូរ រត្តិញ្ញូ(៣)   អាលោកោ ហោតិ មេ សទា
តាយេវ មណិបូជាយ   អនុភោត្វាន សម្បទា
ញាណាលោកោ មយា ទិដ្ឋោ   បត្តោម្ហិ អចលំ បទំ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ   យំ មណិមភិបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   មណិបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

---

១ ឱ.ម. បមុត្តោម្ហិ ។ ២ ឱ. បត្តោ ច ។ ៣ ឱ.ម. សមត្ថា សត្ថរតនា ។

អំពើដែលខ្ញុំធ្វើល្អហើយ ព្រោះខ្ញុំបានឃើញព្រះពុទ្ធជានាយក ខ្ញុំរួចស្រឡះហើយចាកវិនិបាត ខ្ញុំបានដល់នូវអចលបទគឺព្រះនិព្វាន ។ ខ្ញុំទៅកាន់កំណើតណា ៗ ទោះជាទេវតា ឬជាមនុស្ស ពន្លឺតែងមានសម្រាប់ខ្ញុំ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ សព្វ ៗ កាល ។ ខ្ញុំសោយសម្បត្តិទាំងឡាយ ដោយសារការបូជានូវកែវមណីនោះឯង ពន្លឺគឺញាណខ្ញុំឃើញហើយ ខ្ញុំបានដល់នូវអចលបទ គឺព្រះនិព្វាន ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបូជាកែវមណី ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការបូជាកែវមណី ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មណិបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មណិបូជកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

តតិយំ ឧក្កាសតិកត្ថេរាបទានំ

(៦៣) កោសិកោ នាម ភគវា ចិត្តកូដេ វសី តទា
ឈាយី ឈានរតោ ពុទ្ធោ វិវេកាភិរតោ មុនិ ។

អជ្ឈោគហេត្វា ហិមវន្តំ នារីគណបុរក្ខតោ
អទ្ទសំ កោសិកំ ពុទ្ធំ បុណ្ណមាយេវ(១) ចន្ទិមំ ។

ឧក្កាសេ គហេត្វាន បរិវារេសហន្តទា
សត្តរត្តិន្ទិវំ ពុទ្ធំ(២) អដ្ឋមេន អគច្ឆហំ ។

វន្ទិតំ កោសិកំ ពុទ្ធំ សយម្ភុំ អបរាជិតំ
បសន្នចិត្តោ វន្ទិត្វា ឯកំ កិត្តិំ អនាសហំ ។

---

១ ឱ. បុណ្ណមាសេវ ។ ២ ឱ. បត្វា ។ ម. ពុទ្ធោ ។

បានឮថា ព្រះមណិបូជកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថា ទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មណិបូជកត្ថេរាបទាន ។

ឧក្កាសតិកត្ថេរាបទាន ទី ៣

(៦៣) កាលនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ជាមុនី ព្រះនាម កោសិកៈ ព្រះអង្គមានឈាន ត្រេកអរក្នុងឈាន អភិរម្យ ក្នុងវិវេក គង់នៅលើភ្នំចិត្តកូដ ។ ខ្ញុំមានពួកនារីហោមរោម ដើរចូលទៅក្នុងព្រៃហិមពាន្ត បានឃើញព្រះពុទ្ធ ព្រះនាម កោសិកៈ ដូចព្រះចន្ទពេញបូណ៌មី ។ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំ កាន់គប់ភ្លើង ១០០ ឈរត័ទ្ធបំភ្លឺព្រះពុទ្ធ អស់៧យប់៧ថ្ងៃ ខ្ញុំត្រឡប់ទៅផ្ទះវិញ ក្នុងថ្ងៃទី ៨ ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា ថ្វាយបង្គំព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមកោសិកៈ ជាព្រះសយម្ភូ ទ្រង់ឈ្នះកិ-លេស ព្រះអង្គស្ដេចចេញ ខ្ញុំបានថ្វាយភិក្ខាមួយចំអែត ។

តេន កម្មេន ទិបទិន្ទ លោកជេដ្ឋ នរាសភ
ឧប្បជ្ជិំ តុសិតេ កាយេ ឃកភិក្ខាយិនិំ ជលិំ ។
ទិវសញ្ចេវ រត្តិញ្ច អាលោកោ ហោតិ មេ សទា
សមន្តា យោជនសតំ ឱភាសេន ផរាមហំ ។
បញ្ចបញ្ញាសកប្បម្ហិ ចក្កវត្តិ អហោសហំ
ចាតុរន្តោ វិជិតាវី ជម្ពុមណ្ឌស្ស ឥស្សរោ ។
តទា មេ នគរំ អាសិ ឥទ្ធំ ផីតំ សុនិម្មិតំ
តឹសយោជនអាយាមំ វិត្ថារេន ច វីសតិ ។
សោភនំ នាម នគរំ វិស្សុកម្មេន(១) មាបិតំ
ទសសទ្ទា វិវិត្តន្តំ សម្មតាឡសមាហិតំ ។
ន តម្ហឹ នគរេ អត្ថិ វល្លី កដ្ឋញ្ច មត្តិកា
សព្វសោណ្ណមយំយេវ ជោតតេ និច្ចកាលិកំ ។

---

១ ឧ. វិស្សុកម្មេន ។

បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងសត្វជើងពីរ ជាធំក្នុងលោក ប្រសើរជាងពួកនរៈ ខ្ញុំទៅកើតក្នុងឋានតុសិត ដោយកម្មនោះ នេះជាផលនៃភិក្ខាមួយចំអែត ។ ពន្លឺរមែងមានដល់ខ្ញុំ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ សព្វ ៗ កាល ខ្ញុំផ្សាយពន្លឺទៅកាន់ទី ១០០ យោជន៍ដោយជុំវិញ ។ ក្នុងកប្បទី ៥៩ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិឈ្មោះសង្គ្រាម មានសមុទ្រទាំង ៤ ជាព្រំប្រទល់ ជាធំក្នុងមណ្ឌលនៃជម្ពូទ្វីប ។ ក្នុងកាលនោះ នគររបស់ខ្ញុំ សម្បូណ៌ កុះករដែលវិស្សុកម្មនិម្មិតល្អហើយ ទីក្រុងនោះ មានបណ្តោយប្រវែង ៣០ យោជន៍ ទទឹងប្រវែង ២០ យោជន៍ ។ ទីក្រុងនោះ ឈ្មោះសោភនៈ ដែលវិស្សុកម្មនិម្មិតហើយ ជាទីស្ងប់ស្ងាត់ចាកសំឡេងទាំង ១០ ប្រការ ប្រកបដោយភ្លេងប្រគំដ៏ពីរោះ ។ ក្នុងនគរនោះ មិនមានវល្លិ ឈើ ដីស្អិត មានរបស់សុទ្ធតែមាសទាំងអស់ រុងរឿងអស់កាលជានិច្ច ។

តតិយំ ឧក្កាសតិកត្ថេរាបទានំ

ចតុទ្វារបរិក្ខិត្តំ តយោ អាសុំ មណិមយា
វេមជ្ឈេ តាលបន្តិ(1) ច វិសុកម្មេន មាបិតា ។
ទសសហស្សបោក្ខរណី(2) បទុមុប្បលឆាទិតា
បុណ្ឌរីកាទិសញ្ឆន្នា នានាគន្ធសមេរិតា ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ឧក្កំ ធារយឹ អហំ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ឧក្កាធារស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

---

១ ឱ. តាលបន្តី ។ ២ ឱ. ទសសហស្សា បោក្ខរញ្ញោ ។ ម. ទសសហស្ស បោក្ខរញ្ញោ ។

ឧក្កាសតិកត្ថេរាបទាន ទី ៣

ទាំងមានរបស់ ៣ យ៉ាងនេះគឺ កំពែងបួនជ្រុង ១ របៀបដើមត្នោតជាវិការៈនៃកែវមណីក្នុងទីពាក់កណ្តាល ដែលវិស្សកម្មនិម្មិតល្អហើយ ១ ស្រះបោក្ខរណីមួយហ្នឹង មានឈូកឧប្បលព្រោងព្រាត ដេរដាសដោយឈូកសជាដើម ផ្សាយក្លិនផ្សេង ៗ ១ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបំភ្លឺគប់ភ្លើង ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិនេះជាផលនៃការបំភ្លឺគប់ភ្លើង ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្វីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧក្កាសតិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឧក្កាសតិកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ចតុត្ថំ សុមនវីជនិយត្ថេរាបទានំ

(៦៨) វិបស្សិនោ ភគវតោ ពោធិយា បាទបុត្តមេ
សុមនោ ពីជនឹ គយ្ហ អវីជី ពោធិមុត្តមំ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ អវីជី ពោធិមុត្តមំ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពីជនាយ ឥទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បានឮថា ព្រះឧក្កាសតិកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឧក្កាសតិកត្ថេរាបទាន ។

សុមនវីជនិយត្ថេរាបទាន ទី ៤

(៦៤) ខ្ញុំមានចិត្តរីករាយ ចំពោះពោធិព្រឹក្សដ៏ឧត្តម របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមវិបស្សី ហើយយកផ្លិតទៅបក់ថ្វាយ នូវពោធិព្រឹក្សដ៏ឧត្តម ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានបក់នូវពោធិព្រឹក្សដ៏ឧត្តម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការបក់ផ្លិត ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុមនវីជនិយោ ថេរោ ឥមា

គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សុមនវីជនិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បញ្ចមំ កុម្មាសទាយកត្ថេរាបទានំ

(៦៥) ឯសណាយ ចរន្តស្ស វិបស្សិស្ស មហេសិនោ

រិត្តកំ បត្តំ ទិស្វាន   កុម្មាសំ បូរយឹ អហំ ។

ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ   យំ ភិក្ខំ អទទឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   កុម្មាសស្ស ឥទំ ផលំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសុមនវីជនិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សុមនវីជនិយត្ថេរាបទាន ។

កុម្មាសទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៥

(៦៥) កាលព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមវិបស្សី ទ្រង់ស្វែងរកគុណដ៏ធំ ទ្រង់ស្ដេចទៅដើម្បីបិណ្ឌបាត ខ្ញុំឃើញបាត្រទទេហើយ ក៏ដាក់នំឲ្យពេញ (បាត្រ) ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានឲ្យនូវភិក្ខា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃនំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កុម្មាសទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កុម្មាសទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឆដ្ឋំ កុសដ្ឋកទាយកត្ថេរាបទានំ

(៦៦) កស្សបស្ស ភគវតោ ព្រាហ្មណស្ស វុសីមតោ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ កុសដ្ឋកមទាសហំ ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណងដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកុមារសទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កុមារសទាយកត្ថេរាបទាន ។

កុសដ្ឋកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦

(៦៦) ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានថ្វាយស្លាក ៨ ក្តាប់ ដល់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមកស្សបៈ ជាខីណាសវព្រាហ្មណ៍ ព្រះអង្គមានព្រហ្មចរិយធម៌នៅរួចហើយ ។

ឯកស្មឹំយេវ កប្បស្មឹំ កុសដ្ឋកមទាសហំ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ កុសដ្ឋកស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កុសដ្ឋកទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កុសដ្ឋកទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

សត្តមំ គិរិបុន្នាគិយត្ថេរាបទានំ

(៦៧) សោភិតោ នាម សម្ពុទ្ធោ ចិត្តកូដេ វសី តទា
គហេត្វា គិរិបុន្នាគំ សយម្ភុំ អភិបូជយឹ ។

ក្នុងកប្បនេះឯង ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយស្បូវ ៨ ក្តាប់ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃស្បូវ ៨ ក្តាប់ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកុសដ្ឋកទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កុសដ្ឋកទាយកត្ថេរាបទាន ។

គិរិបុន្នាគិយត្ថេរាបទាន ទី ៧

(៦៧) គ្រានោះ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមសោភិតៈ ទ្រង់គង់លើភ្នំចិត្តកូដ ខ្ញុំយកផ្កាបុន្នាគភ្នំ ទៅបូជាព្រះសយម្ភូ ។

ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ សម្ពុទ្ធមភិបូជយឹ[១]
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា គិរិបុន្នាគិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

គិរិបុន្នាគិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ.ម. យំ ពុទ្ធមភិបូជយឹ ។

ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបូជានូវព្រះសម្ពុទ្ធ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះគិរិបុន្នាគិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ គិរិបុន្នាគិយត្ថេរាបទាន ។

អដ្ឋមំ វល្លិការផលទាយកត្ថេរាបទានំ

(៦៨) សុមនោ នាម សម្ពុទ្ធោ តក្ករាយំ វសី តទា
វល្លិការផលំ គយ្ហ សយម្ភុស្ស អទាសហំ ។
ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វល្លិការផលទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

វល្លិការផលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

វល្លិការផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨

(៦៨) គ្រានោះ ព្រះសមុទ្ទ ព្រះនាមសុមនៈ គង់នៅក្នុងក្រុងឈ្មោះតក្ករ ខ្ញុំបានយកផ្លែគុយ ទៅថ្វាយព្រះសយម្ភូ ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែឈើ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផល នៃការថ្វាយផ្លែឈើ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះវល្លិការផលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ វល្លិការផលទាយកត្ថេរាបទាន ។

នវមំ ញាណធិទាយកត្ថេរាបទានំ

(៦៩) អនោមទស្សី ភគវា លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ
ទិវាវិហារា និក្ខម្ម វេទិមារុយ្ហិ(១) ចង្កមា ។
ញាណនឹ សុគតំ គយ្ហ អទ្ធានំ បដិបជ្ជហំ
កត្ថន្ទសាសឹ សម្ពុទ្ធំ បត្តិកំ ចារុទស្សនំ ។
សកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា និហរិត្វាន ញាណនឹ
ញាណមូលេ ឋបេត្វាន ឥទំ វចនមព្រវិ ។
អភិត្ថវិយ មហាវីរ សុគតិន្ទ វិនាយក
ឥតោ ផលំ លភិស្សាមិ សោ មេ អត្ថោ សមិជ្ឈតុ ។
អនោមទស្សី ភគវា លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ
ញាណនឹ អភិត្ថវិត្វា ឥទំ វចនមព្រវិ ។

---

១ ឱម. បឋមារុហិ ។

បាទុទិទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៩

[៦៩] ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមអនោមទស្សី ជាធំក្នុងលោក ប្រសើរជាងនរៈ មានចក្ខុ ទ្រង់ចេញអំពីកេនសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ស្តេចទៅតាមថ្នល់ ។ ខ្ញុំពាក់ស្បែកជើងដែលខ្ញុំធ្វើល្អហើយ ដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ បានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ស្តេចទៅដោយព្រះបាទទទេ ព្រះអង្គមានព្រះកាយ ប្រកបដោយគ្រឿងប្រដាប់ដូចមាស ។ ខ្ញុំញុំាងចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យជ្រះថ្លា យកស្បែកជើងទៅតំកល់ទុក ជិតព្រះបាទ ហើយពោលនូវពាក្យនេះថា បពិត្រព្រះសុគតជាធំ ជានាយក មានព្យាយាមច្រើន សូមព្រះអង្គពាក់ នូវស្បែកជើង ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងបាននូវផល អំពីស្បែកជើងនេះ សូមឲ្យសម្រេចប្រយោជន៍នោះដល់ខ្ញុំ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមអនោមទស្សី ជាធំក្នុងលោក ប្រសើរជាងនរៈ ទ្រង់ពាក់នូវស្បែកជើង ហើយត្រាស់ព្រះពុទ្ធដីកានេះថា

នវមំ បានធិទាយកត្ថេរាបទានំ

យោ បានធឹ មេ អទាសិ បសន្នោ សេហិ បាណិភិ
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ សុណាថ មម ភាសតោ ៗ
ពុទ្ធស្ស គិរមញ្ញាយ សព្វេ ទេវា សមាគតា
ឧទគ្គចិត្តា សុមនា វេទជាតា កតញ្ជលី ៗ
បានធិមេវ ទានេន(១) សុខិតោយំ ភវិស្សតិ
បញ្ចបញ្ញាសក្ខត្តុញ្ច ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ ៗ
សហស្សក្ខត្តុំ រាជា ច ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ ៗ
អបរិមេយ្យេ ឥតោ កប្បេ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ៗ
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ និព្វាយិស្សតិនាសវោ ៗ

---

១ ឱ.ម. បានធីនំ បទានេន ៗ

បុគ្គលណា មានចិត្តជ្រះថ្លា បានថ្វាយស្បែកជើង ដល់តថាគត ដោយដៃរបស់ខ្លួន តថាគតនឹងសរសើរបុគ្គលនោះ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់ នូវភាសិតដែលតថាគតនឹងសម្តែងចុះ ។ ទេវតាទាំងអស់ បានដឹងនូវវាចារបស់ព្រះពុទ្ធ ក៏មកប្រជុំគ្នា មានចិត្តខ្ពស់ឡើង មានចិត្តរីករាយ មានសេចក្តីត្រេកអរ ធ្វើនូវអញ្ជលី ។ បុគ្គលនេះនឹងដល់នូវសេចក្តីសុខ ព្រោះការថ្វាយនូវស្បែកជើង នឹងសោយរាជ្យជាស្តេចទេវតាអស់ ៥៥ដង ។ នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិមួយពាន់ដង នឹងសោយបទេសរាជ្យដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ។ ក្នុងកប្បប្រមាណមិនបាន អំពីកប្បនេះ ព្រះសាស្តាមាននាមថាគោតម ទ្រង់កើតក្នុងត្រកូលឧក្កាកៈ នឹងបានត្រាស់ក្នុងលោក ។ (បុរសនេះ) នឹងបានជាអ្នកទទួលនូវមត៌ក ក្នុងធម៌របស់ព្រះគោតមនោះ ជាឧរសដែលធម៌និម្មិតហើយ កំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ។

ទេវលោកេ មនុស្សេ វា   និព្វត្តិស្សតិ បញ្ញវា
ទេវយានបដិភាគំ   យានំ បដិលភិស្សតិ ។

បាសាទា សិវិកា វយ្ហំ   ហត្ថិនោ សមលង្កតា
រថា វាជញ្ញសំយុត្តា   សទា បាតុភវន្តិ មេ ។

អគារា និក្ខមន្តោបិ   រថេន និក្ខមឹ អហំ
កេសេសុ ឆិជ្ជមានេសុ   អរហត្តំ អបាបុណឹ ។

លាភា មយ្ហំ សុលទ្ធំ មេ   វាណិជំ សុប្បយោជិតំ
ទត្វាន បានធំ ឯកំ   បត្តោម្ហិ អចលំ បទំ ។

អបរិមេយ្យេ ឥតោ កប្បេ   យំ បានធិមទាសហំ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   បានធិស្ស ឥទំ ផលំ ។

(បុរសនេះឯង) បើកើតក្នុងទេវលោក ឬក្នុងមនុស្សលោក រមែងជាអ្នកមានប្រាជ្ញា នឹងបានទូវយាន មានចំណែកប្រៀប ដោយយានទេវតា ។

ប្រាសាទ វិមាស ដំរីប្រដាប់ព្រមហើយ រថដែលទឹម ដោយសេះអាជានេយ្យ រមែងកើតប្រាកដដល់ខ្ញុំ សព្វ ៗ កាល ។ ខ្ញុំទុកជាកាលចេញទៅអំពីលំនៅ តែងចេញទៅ ដោយរថ កាលសក់ទាំងឡាយ គេកំពុងកោរកាត់ ខ្ញុំក៏ បានដល់អរហត្ត ។ នុ! ជាលាភរបស់ខ្ញុំហើយ អត្តភាពជា មនុស្ស ឈ្មោះថាខ្ញុំបានល្អហើយ ការជួញ ខ្ញុំប្រកបល្អ ហើយ ព្រោះខ្ញុំបានថ្វាយស្បែកជើងមួយសម្រាប់ ក៏បាន ដល់អចលបទគឺព្រះនិព្វាន ។ ក្នុងកប្បប្រមាណមិនបាន អំពី កប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានឲ្យស្បែកជើង ក្នុងកាល នោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃស្បែកជើង ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឋានធិទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឋានធិទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទសមំ បុប្ផចង្កមិយត្ថេរាបទានំ

(៧០) មិគលុទ្ធោ បុរេ អាសិំ អរញ្ញេ កាននេ អហំ
វាតមិគំ គវេសន្តោ ចង្កមំ អទ្ទសំ អហំ ។
ឧច្ឆង្គេន បុប្ផំ គយ្ហ ចង្កមេ ឱកិរឹ អហំ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ សុគតស្ស សិរីមតោ ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដក ចោលអស់ហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវចំណង ។ ។ ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបានធិទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវ គាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បានធិទាយកត្ថេរាបទាន ។

បុឡិនបង្កមិយត្ថេរាបទាន ទី ១០

(៧០) ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំកើតជាព្រានម្រឹគនៅក្នុងព្រៃ កំពុងស្វែងរកសត្វឈ្លូស ក៏បានឃើញនូវទីចង្រ្កម ។ ខ្ញុំមាន ចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ ចំពោះព្រះសុគត ទ្រង់មានសិរី ហើយក៏បយកដីខ្សាច់មួយថ្នក់ មករោយរាយក្នុងទីចង្រ្កម ។

ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ បុប្ផំ ឱកិរឹ អហំ

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ បុប្ផស្ស ឥទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បុប្ផចង្កមិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បុប្ផចង្កមិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បាន

ពោយពាយនូវដីខ្សាច់ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ

នេះជាផលនៃដីខ្សាច់ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញ

ហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ

ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំ

មកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបាន

ដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យ

ជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បាន

ប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបុឡិនបង្កមិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវ

គាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បុឡិនបង្កមិយត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទានំ

ខឡ្យមាលិ មណិនគោ ឧក្កាសតិកាវីជខិ
កុម្មាសញ្ញ កុសដ្ឋញ្ញ កិរិយុត្តាកិយោបិច
វល្លិកាភេ ធានធិនោ អជោ បុឡិ្យខចក្ញមោ
តាដាយោ បញ្ញនវុតិ កណិតាយោ វិកាវិកិ ។

ខឡ្យមាលិវគ្គោ អដ្ឋបត្តាឡ្បីសោ ។

ឧទ្ទាន

នឡមាលិយត្ថេរាបទាន ១ មណិបូជកត្ថេរាបទាន ១ ឧក្កាសតិកត្ថេរាបទាន ១ វីជនិយត្ថេរាបទាន ១ កុម្មាសទាយត្ថេរាបទាន ១ កុសដ្ឋកទាយកត្ថេរាបទាន ១ គិរិបុន្នាគិយត្ថេរាបទាន ១ វល្លិការផលទាយកត្ថេរាបទាន ១ បានធិទាយកត្ថេរាបទាន ១ បុឡិនចង្កមិយត្ថេរាបទាន ១ ឯគាថាមានចំនួន ៩៥ ពួកអ្នកប្រាជ្ញរាប់ឃើញហើយ ។

ចប់ នឡមាលិវគ្គ ទី ៤៨ ។

ឯកូនបញ្ញាសមោ បង្សុកូលវគ្គោ

បឋមំ បង្សុកូលសញ្ញកត្ថេរាបទានំ

(៧១) តិស្សោ នាមាសិ ភគវា សយម្ភូ លោកនាយកោ
បង្សុកូលំ ឋបេត្វាន វិហារំ បាវិសី ជិនោ ។
សន្ធិតំ(១) ធនុមាទាយ បក្ខិត្តសលិលំ(២) អហំ
មណ្ឌលគ្គំ គហេត្វាន កាននំ បាវិសឹ អហំ ។
តត្ថទ្ទសំ បង្សុកូលំ ទុមគ្គេ លគ្គិតំ តទា
ចាបំ តត្ថេវ និក្ខិប្ប សីសេ(៣)កត្វាន អញ្ជលឹ ។
បសន្នចិត្តោ សុមនោ វិបុលាយ ច បីតិយា
ពុទ្ធសេដ្ឋំ សរិត្វាន បង្សុកូលំ អវន្ទហំ(៤) ។
ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ បង្សុកូលមវន្ទហំ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ វន្ទនាយ ឥទំ ផលំ ។

---

១ ឱ. តិយន្តំ ។ ម. វិន្ទុតំ ។ ២ ឱ. អក្ខិត្តោ យមលឹ ។ ម. ភក្ខត្ថាយ ចរឹ ។ ៣ ឱ. ម. សិរេ ។ ៤ ឱ អវន្ទិហំ ។

បង្សុកូលវគ្គ ទី ៤៩

បង្សុកូលសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ១

[៧១] ព្រះជិនស្រីមានព្រះភាគ ព្រះនាមតិស្សៈ ជាព្រះសយម្ភូ ជាលោកនាយក ព្រះអង្គបានដាក់ទុកនូវសំពត់បង្សុកូល ហើយស្តេចចូលទៅក្នុងវិហារ ។ ខ្ញុំបានកាន់យកធ្នូ ដែលខ្ញុំរៀបចំស្រេចហើយ មានទាំងទឹកបំពង់ កាន់ទាំងដាវដើរចូលទៅក្នុងព្រៃ ។ គ្រានោះ ខ្ញុំបានឃើញសំពត់បង្សុកូល ដែលព្រះអង្គដាក់ទុកលើចុងឈើ ក្នុងទីនោះ ខ្ញុំបានដាក់បំពង់ព្រួញចុះ ក្នុងទីនោះឯង ហើយបានធ្វើអញ្ជលីលើសិរ្សៈ ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា រីករាយដោយបីតិដ៏ធំទូលាយ នឹករលឹកចំពោះព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ហើយថ្វាយបង្គំនូវសំពត់បង្សុកូល ។ ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយបង្គំ នូវសំពត់បង្សុកូល ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយបង្គំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បំសុកូលសញ្ញកោ ថេរោ

ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បំសុកូលសញ្ញកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទុតិយំ ពុទ្ធសញ្ញកត្ថេរាបទានំ

(៧២) អជ្ឈាយិកោ មន្តធរោ តិណ្ណំ វេទាន បារគូ

លក្ខណេ ឥតិហាសេ ច សនិឃណ្ឌុសកេដុភេ ។

នទីសោតបដិភាគា សិស្សា អាយន្តិ មេ តទា

តេសាហំ មន្តេ(១) វាចេមិ រត្តិន្ទិវមតន្ទិតោ ។

១ ឱ. មន្តេ ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញអស់ហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបង្សុកូលសញ្ញកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បង្សុកូលសញ្ញកត្ថេរាបទាន ។

ពុទ្ធសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ២

[៧៦] ខ្ញុំជាអ្នកស្វាធ្យាយមន្ត ចេះចាំនូវមន្ត ដល់នូវត្រើយ នៃត្រៃវេទ ក្នុងលក្ខណសាស្ត្រ និងឥតិហាសសាស្ត្រ ព្រមទាំងនិឃណ្ឌុសាស្ត្រ និងកេដុភសាស្ត្រ ។ ក្នុងកាលនោះ ពួកសិស្សរបស់ខ្ញុំ មកកាន់ (សំណាក់) នៃខ្ញុំ ប្រៀបដូចជាខ្សែទឹកស្ទឹង ខ្ញុំក៏បានបង្ហាញមន្ត ដល់សិស្សទាំងនោះ ឥតមានខ្ជិលច្រអូស ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ។

សិទ្ធត្ថោ នាម សម្ពុទ្ធោ   លោកេ ឧប្បជ្ជិ តាវទេ
តមន្ធការំ នាសេត្វា   ញាណាលោកំ បវត្តយិ ។
មម អញ្ញតកេ សិស្សេ   សិស្សានំ សោ ការេសិ មេ
សុត្វាន តេ ឃតមត្ថំ   អាកេចេសុំ មមំ តទា ។
ពុទ្ធោ លោកេ សមុប្បន្នោ   សព្វញ្ញូ លោកនាយកោ
តស្សានុវត្តតិ ជនោ   លាភោ មយ្ហំ ន វិជ្ជតិ(១) ។
អធិច្ចុប្បត្តិកា ពុទ្ធា   ចក្ខុមន្តោ មហាយសា
យន្នូនាហំ ពុទ្ធសេដ្ឋំ   បស្សេយ្យំ លោកនាយកំ ។
អជិនំ មេ គហេត្វាន   វាកចីរំ កមណ្ឌលុំ
អស្សមា អភិនិក្ខម្ម   សិស្សេ អាមន្តយឹ អហំ ។
ឧទុម្ពរិកបុប្ផំវ(២)   ចន្ទម្ហិ សសកំ យថា
វាយសានំ យថា ខីរំ   ទុល្លភំ លោកនាយកំ ។

---

១ ឱ. ន ហេស្សតិ   ២ ឱ. ឧទុម្ពរកបុប្ផំវ ។

លំដាប់នោះឯង ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ បានកើតឡើងហើយក្នុងលោក ទ្រង់ញុំាងសេចក្ដីងងឹតដ៏ក្រៃលែងឲ្យវិនាសហើយញុំាងពន្លឺគឺញាណ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ក្នុងកាលនោះមានសិស្សម្នាក់របស់ខ្ញុំ បានប្រាប់ដល់ពួកសិស្សរបស់ខ្ញុំ លុះពួកសិស្សទាំងនោះឮហើយ ទើបប្រាប់សេចក្ដីនោះ ដល់ខ្ញុំ (ខ្ញុំក៏បានគិតថា) ព្រះសព្វញ្ញូ ជាលោកនាយក ព្រះអង្គបានកើតឡើងក្នុងលោកហើយ ជនតែងប្រព្រឹត្តតាមនូវព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ឯអាត្មាអញគ្មានលាភទិងគេសោះ ។ ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ មានចក្ខុ មានយសធំ ព្រះអង្គទ្រង់កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុ បើដូច្នោះ អាត្មាអញគួរទៅមើលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គជាលោកនាយក ។ ខ្ញុំបានកាន់យកស្បែកខ្លា សំពត់សម្បកឈើនិងកុណ្ឌីទឹករបស់ខ្ញុំ ចេញអំពីអាស្រម ហើយហៅពួកសិស្សមកប្រាប់ថា ការឃើញនូវព្រះពុទ្ធ ជាលោកនាយក កម្របុគ្គលបានដោយងាយ ដូចជាផ្កាឧទុម្ពរ ឬដូចជារូបនៃសត្វទន្សាយក្នុងដួងព្រះចន្ទ្រ ឬក៏ដូចជាទឹកដោះនៃសត្វក្អែក ។

ទុតិយំ ពុទ្ធសញ្ញកត្ថេរាបទានំ

ពុទ្ធោ លោកម្ហិ ឧប្បន្នោ   មនុស្សត្តំបិ ទុល្លភំ
ឧភោសុ វិជ្ជមានេសុ   សវនញ្ច សុទុល្លភំ ។
ពុទ្ធោ លោកេ សមុប្បន្នោ ចក្ខុំ លទ្ធាម នោ ភវំ
ឃជ សតេ គមិស្សាម   សម្មាសម្ពុទ្ធសន្តិកំ ។
កមណ្ឌលុធរា សព្វេ   ខរាជិននិវាសិនោ
តេ ជដាភារភរិតា   និក្ខម្ម ឃរា តទា ។
យុត្តមត្តំ បេក្ខមានា   ឧត្តមត្ថំ គវេសិនោ
អាយន្តិ នាគតោតារ(១)   អសម្ភីតាវ កេសរី ។
អប្បតាសា អលោលុប្បា(២) និបកា សន្តវុត្តិនោ
ឧញ្ឆាយ ចរមានា តេ   ពុទ្ធសេដ្ឋំ ឧបាគមុំ ។

---

១ ម. អាសត្តិ ទោសរហិតា ។ ២ ទ. អប្បកាសា អលើលុតា ។ ម. អប្បកិច្ចា អលោ-លុប្បា ។

ពុទ្ធសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ២

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គកើតឡើង ក្នុងលោក និងភាពជាមនុស្ស ទាំងពីរនេះ កម្របុគ្គលបានដោយងាយ កាលបើហេតុទាំងពីរនេះមានហើយ ការស្តាប់ធម៌ ក៏កម្របុគ្គលបានងាយដែរ ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ បានកើតហើយ ក្នុងលោក ពួកយើងឈ្មោះថាបាននូវចក្ខុ សេចក្តីចម្រើន នឹងមានដល់យើង អ្នកទាំងឡាយចូរមកចុះ យើងទាំងអស់ នឹងនាំគ្នាទៅកាន់សំណាក់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ កាលនោះ ពួកតាបសទាំងអស់ ទ្រទ្រង់នូវកុណ្ឌីទឹក ស្លៀកពាក់ស្បែកខ្លាទាំងក្របក តាបសទាំងនោះ ទ្រទ្រង់នូវភារៈគឺផ្នួងសក់ បានចេញទៅអំពីព្រៃ ។ តាបសទាំងនោះ ជាអ្នកស្វែងរកនូវប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តម ក្រឡេកមើលមួយជួរទឹមដើរមក ឥតមានសេចក្តីតក់ស្លុត បីដូចជាកូននៃដំរី ឬដូចជាកេសរពជ-សីហ៍ ឥតមានសេចក្តីតក់ស្លុតឡើយ ។ តាបសទាំងអស់នោះ ជាអ្នកមិនតក់ស្លុត មិនឡេះឡោះ មានប្រាជ្ញាឆ្អិនឆ្អៅ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តរម្យទម តាបសទាំងអស់នោះ កាលត្រាច់រកផលាផល បានចូលទៅគាល់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើ ។

និយ្យោជេ ទេសេ[1] ព្យាធិ មេ ឧបបជ្ជថ
ពុទ្ធសេដ្ឋំ សរិត្វាន តត្ថ កាលំ កតោ អហំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ សញ្ញមលភឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធសញ្ញាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ពុទ្ធសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ពុទ្ធសញ្ញកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ.ម. សេសេ ។

ព្យាធិបានកើតឡើងដល់ខ្ញុំ ដែលនៅក្នុងប្រទេសប្រមាណ មួយយោជន៍កន្លះ (អំពីព្រះពុទ្ធគន្ធ៍នៅ) ខ្ញុំបាននឹកដល់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ហើយធ្វើមរណកាល ក្នុងទីនោះ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកទ្ធកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបាននូវសេចក្តីសំគាល់ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃសេចក្តីសំគាល់នូវព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ កពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលចេញហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះពុទ្ធសញ្ញកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ពុទ្ធសញ្ញកត្ថេរាបទាន ។

តតិយំ ភិសទាយកត្ថេរាបទានំ

(៧៣) ឱគ្គយ្ហាហំ(១) បោក្ខរណឹ នានាកុញ្ជរសេវិតំ
ឧទ្ធរាមិ ភិសំ តត្ថ អសនហេតុ(២) អហំ តទា ។
ភគវា តម្ហិ សមយេ បទុមុត្តរសវ្ហយោ
រត្តកម្ពលធរោ ពុទ្ធោ គច្ឆសិ(៣) អនិលញ្ជសេ ។
ធុនន្តោ បង្សុកូលានិ សទ្ទំ អស្សោសហំ តទា
ឧទ្ធំ និជ្ឈាយមានោហំ អទ្ទសំ លោកនាយកំ ។
តត្ថេវ ឋិតកោ សន្តោ អាយាចឹ លោកនាយកំ
មធុំ ភិសេហិ សវតិ ខីរសប្បិ មុឡាលិភិ ។
បដិគ្គណ្ហាតុ មេ ពុទ្ធោ អនុកម្បាយ ចក្ខុមា
តតោ ការុណិកោ សត្ថា ឱតរិត្វា មហាយសោ ។
បដិគ្គណ្ហិ មម ភិក្ខំ អនុកម្បាយ ចក្ខុមា
បដិគ្គហេត្វា សម្ពុទ្ធោ អកា មេ អនុមោទនំ ។

១ ម. ឱគ្គយ្ហាយំ ។ ២ ឱ. ឃាសហេតុ ។ ម. ឃសហេតុ ។ ៣ ឱ. គច្ឆតិ ។

ភិសទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៣

(៧៣) កាលនោះ ខ្ញុំបានចុះក្នុងស្រះបោក្ខរណី ដែលដំរីនានាតែងអាស្រ័យ ខ្ញុំបានដកក្រអៅឈូក ក្នុងស្រះនោះ ព្រោះហេតុនៃសេចក្តីស្រេកឃ្លាន ។ សម័យនោះ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះភាគ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ដែលមានព្រះហឫទ័យល្អ ទ្រង់ទ្រង់នូវសំពត់កម្ពលក្រហម ស្តេចទៅតាមផ្លូវអាកាស ។ គ្រានោះ ខ្ញុំកំពុងរលាស់នូវសំពត់បង្សុកូល បានឮសំឡេង ខ្ញុំក្រឡេកមើលទៅខាងលើ ក៏បានឃើញព្រះលោកនាយក ។ ខ្ញុំឈរនៅក្នុងទីនោះឯង ហើយបានអារាធនាព្រះលោកនាយក ទាំងកំពុងកាន់ក្រអៅឈូកមានរសផ្អែមដោយពាក្យថា ខីរៈនិងសប្បិហូរចេញអំពីក្រអៅឈូក ។ សូមព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ មានចក្ខុ ជាសាស្តា មានយសធំ ប្រកបដោយសេចក្តីករុណា ស្តេចចុះមកអំពីអាកាសនោះ ហើយទ្រង់ទទួលដោយសេចក្តីអនុគ្រោះដល់ខ្ញុំ ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធមានចក្ខុ ទ្រង់ទទួលភិក្ខារបស់ខ្ញុំ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ លុះទ្រង់ទទួលហើយ ទ្រង់ធ្វើអនុមោទនាដល់ខ្ញុំថា

សុចី ហោហិ មហាបុញ្ញ គតិ តុយ្ហំ សមិជ្ឈតុ
ឥមិនា ភិសទានេន លភស្សុ វិបុលំ សុចិំ ។
ឥទំ វត្វាន សម្ពុទ្ធោ ជលជុត្តមនាមកោ
ភិក្ខមាទាយ សម្ពុទ្ធោ អម្ពរេនាគមា ជិនោ ។
តតោ ភិសំ គហេត្វាន អាគញ្ឆិំ មម អស្សមំ
ភិសំ រុក្ខេ លគ្គេត្វាន មម ទានំ អនុស្សរឹ ។
មហាវាតោ វុដ្ឋហិត្វា សញ្ចាលេសិ វនំ តទា
អាកាសោ អភិនាទិត្ថ អសនិយា ផលន្តិយា ។
តតោ មេ អសនិបាតោ មត្ថកេ និបតិ តទា
សោ ហិ(១) និសិន្នកោ សន្តោ តត្ថ កាលំ កតោ អហំ ។
បុញ្ញកម្មេន សំយុត្តោ តុសិតំ ឧបបជ្ជហំ ។
កលេវរម្ម បតិតំ ទេវលោកេ រមាមហំ ។

---

១ ឱ. សោហំ ។

ម្នាលអ្នកមានបុណ្យច្រើន អ្នកចូរជាបុគ្គលដល់នូវសេចក្តីសុខចុះ គតិរបស់អ្នក ចូរសម្រេចចុះ អ្នកចូរបាននូវសេចក្តីសុខដ៏ធំទូលាយ ដោយការឲ្យនូវក្រអៅឈូកនេះចុះ ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ លុះទ្រង់ត្រាស់អនុមោទនានេះហើយ ព្រះជិនស្រីសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ទទួលភិក្ខា ហើយស្តេចមកតាមផ្លូវអាកាស ។ ខ្ញុំបានកាន់យកក្រអៅឈូកអំពីទីនោះ ហើយមកអាស្រមរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំបានព្យួរក្រអៅឈូកលើមែកឈើ ហើយនឹកនូវទានរបស់ខ្ញុំ ។ គ្រានោះ ខ្យល់ធំបានតាំងឡើង ហើយញុំាងព្រៃឲ្យញាប់ញ័រ អាកាសក៏បន្លឺឡើងដោយសំឡេងរន្ទះបាញ់ ។ ក្នុងកាលនោះ អសនិបាតធ្លាក់ត្រូវក្បាលខ្ញុំ ខ្ញុំនោះកំពុងអង្គុយ ក៏ធ្វើមរណកាលក្នុងទីនោះ ។ ខ្ញុំប្រកបដោយបុញ្ញកម្ម ហើយបានទៅកើតក្នុងឋានតុសិត សាកសពរបស់ខ្ញុំធ្លាក់ចុះ ខ្ញុំត្រេកអរក្នុងទេវលោក ។

តតិយំ ភិសទាយកត្ថេរាបទានំ

ឆឡាសីតិសហស្សានិ នារិយោ សមលង្កតា
សាយំ បាតំ ឧបដ្ឋន្តិ ភិសទានស្សិទំ ផលំ ។
មនុស្សយោនិមាគន្ត្វា សុខិតោ ហោមហំ តទា
ភោគេ មេ ឩនតា នត្ថិ ភិសទានស្សិទំ ផលំ ។
អនុកម្បិតកោ(១) តេន ទេវទេវេន តាទិនា
សព្វាសវបរិក្ខីណោ នត្ថិទានិ បុនព្ភវោ ។
សតសហស្សិតោ កប្បេ យំ ភិក្ខមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ភិសទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ៕

---

១ ម. អនុកម្បិតត្តា ។

ពួកនារី៨ម៉ឺន៦ពាន់ គាត់តែងគ្រឿងប្រដាប់ប្រពៃ តែងបំរើខ្ញុំ ទាំងល្ងាចទាំងព្រឹក នេះជាផលនៃការឲ្យក្រអៅឈូក ៗ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំបានមកកាន់កំណើតនៃមនុស្ស ដល់នូវសេចក្តីសុខ សេចក្តីខ្វះខាតភោគរបស់ខ្ញុំ មិនមានឡើយ ៗ នេះជាផលនៃការថ្វាយក្រអៅឈូក ៗ ខ្ញុំជាអ្នកត្រូវព្រះតាទិបុគ្គលជាទេវតាកន្ទង់ទេវតានោះ អនុគ្រោះហើយ ក៏មានអាសវៈទាំងពួង អស់ឥតសេសសល់ ឥឡូវនេះភពថ្មីរបស់ខ្ញុំ មិនមានឡើយ ៗ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានឲ្យភិក្ខា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការឲ្យក្រអៅឈូក ៗ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ៗ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ៗ

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ភិសទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ភិសទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ចតុត្ថំ ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទានំ

(៧៤) ទក្ខិណោ ហិមវន្តស្ស សុកតោ អស្សមោ មម
ឧត្តមត្ថំ គវេសន្តោ វសាមិ បវនេ(១) តទា ។
លាភាលាភេន សន្តុដ្ឋោ មូលេន ច ផលេន ច
អធោមសន្តោ អចរិ(២) វសាមិ ឯកកោ(៣) អហំ ។
សុមេធោ នាម សម្ពុទ្ធោ លោកេ ឧប្បជ្ជិ តាវទេ
ចតុសច្ចំ បកាសេតិ ឧទ្ធរន្តោ មហាជនំ ។

---

១ ម. វិបិនេ ។ ២ ម. អន្វេសន្តោ អាចរិយំ ។ ៣ ឱ. ឯកតោ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះភិសទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ភិសទាយកត្ថេរាបទាន ។

ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទាន ទី ៤

(៧៤) អាស្រមរបស់ខ្ញុំគេធ្វើហើយ ក្នុងទិសទក្សិណនៃហិមវន្តប្រទេស ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំកំពុងស្វែងរកនូវប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តម នៅតែក្នុងព្រៃ ។ ខ្ញុំជាអ្នកសន្តោសដោយលាភនិងអលាភ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តមិនបិតសំបក នៃមើមឈើនិងផ្លែឈើ ហើយនៅតែម្នាក់ឯង ។ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមសុមេធៈ បានកើតក្នុងលោក ទ្រង់ស្រោចស្រង់នូវមហាជន ហើយប្រកាសនូវសច្ចធម៌ទាំង ៤ ក្នុងខណៈនោះ ។

ចតុត្ថំ ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទានំ

នាហំ សុណោមិ សម្ពុទ្ធំ នបិ មេ កោចិ សាសតិ
អដ្ឋវស្សេ អតិក្កន្តេ អស្សោសឹ លោកនាយកំ ។
អគ្គឹ ទារុំ(១) និហរិត្វា សម្មជ្ជិត្វាន អស្សមំ
ខារិភារំ គហេត្វាន និក្ខមឹ បវនា អហំ ។
ឯករត្តឹ វសេត្វាហំ គាមេសុ និគមេសុ ច
អនុបុព្វេន ចន្ទវតឹ តទាហំ ឧបសង្កមឹ ។
ភគវា តម្ហិ សមយេ សុមេធោ លោកនាយកោ
ឧទ្ធរន្តោ ពហូ សត្តេ ទេសេតិ អមតំ បទំ ។
ជនកាយមតិក្កម្ម វន្ទិត្វា ជិនសាគតំ(២)
ឯកង្សំ អជិនំ កត្វា សន្ថវឹ លោកនាយកំ ។
តុវំ សត្ថា ច កេតុវ ធជោ យូបោ ច បាណិនំ
បរាយណោ បតិដ្ឋា ច ទីបោ ច ទិបទុត្តមោ ។

ឯកវីសតិមំ ភាណវារំ ។

---

១ ឱ.ម. អគ្គិទារុំ ។ ២ ឱ. ជិនសាសនំ ។ ម. ជិនសាគរំ ។

ខ្ញុំមិនដែលបានស្តាប់នូវព្រះសម្ពុទ្ធ តាំងឥតមានអ្នកណាមួយប្រៀនប្រដៅខ្ញុំឡើយ លុះកន្លង ៨ ឆ្នាំទៅ ទើបខ្ញុំបានស្តាប់ព្រះលោកនាយក ។ ខ្ញុំបាននាំយកភ្លើងនិងទសចេញហើយ បោសព្រាសអាស្រម រួចបានរែកនូវអម្រែកចេញទៅ អំពីព្រៃធំ ។ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំនៅក្នុងស្រុកនិងនិគម អស់មួយរាត្រី ។ ហើយបានចូលទៅក្នុងក្រុងឈ្មោះចន្ទវតី ដោយលំដាប់ ។ ក្នុងសម័យនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមសុមេធៈ ជាលោកនាយក ទ្រង់ស្រោចស្រង់ នូវពពួកសត្វជាច្រើន កំពុងសម្តែងនូវអមតបទ ។ ខ្ញុំកន្លងនូវពួកជនហើយថ្វាយបង្គំ នូវពាក្យប្រដៅនៃព្រះជិនស្រី បានធ្វើនូវស្បែកខ្លាឆៀងស្មាម្ខាង ហើយពោលសរសើរគុណ នៃព្រះលោកនាយកថា

ព្រះអង្គជាសាស្តា ដូចជាទង់ ដូចជាទង់ជ័យ ឬដូចប្រាសាទ ជាទីពឹងពំនាក់របស់ពួកសត្វ ជាប្រទីប ទ្រង់ឧត្តមជាងសត្វជើងពីរ ។

ចប់ ភាណវារៈ ទី ២១ ។

នេបុញ្ញោ ទស្សនេ វីរេ តារេសិ ជនតំ តុវំ

នត្ថញ្ញោ តារកោ លោកេ តវុត្តរិត្តរោ(១) មុនេ ។

សក្កា ភវេ កុសគ្គេន បមេតុំ សាគរុត្តមោ(២)

ន ត្វេវ តវ សព្វញ្ញុ(៣) ញាណំ សក្កា បមេតវេ ។

តុលទណ្ឌោ(៤) ឋបេត្វាន មហិំ(៥) សក្កា ធរេតវេ

ន ត្វេវ តវ បញ្ញាយ សមានំ អត្ថិ ចក្ខុម ។

អាកាសោ មិនិតុំ សក្កា រជ្ជុយា អង្គុលេន ច

ន ត្វេវ តវ សព្វញ្ញុ សីលំ សក្កា បមេតវេ ។

មហាសមុទ្ទេ ឧទកំ អាកាសោ ច វសុន្ធរា(៦)

បរិមេយ្យានិ ឯតានិ អប្បមេយ្យោសិ ចក្ខុម ។

---

១ ម. តទុត្តរិត្តរោ ។ ២ ម. សាគរុត្តមេ ។ ៣ ឱ.ម. សព្វញ្ញូ ។ ៤ ឱ. តុលមណ្ឌលេ ។
៥ ឱ. មហី ។ ម. មហឹ ។ ៦ ឱ វសុន្ធរា ។

បពិត្រព្រះមុនី ព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់មានព្រះប្រាជ្ញា ដ៏ល្អិតក្នុងទស្សនញ្ញាណ ទ្រង់ញុំាំងពួកជនឲ្យឆ្លង នឹងរកបុគ្គលដ៏ទៃជាអ្នកចម្លងឲ្យលើសលុបជាងព្រះអង្គ ក្នុងលោកមិនមានឡើយ ។ សមុទ្រសាគរដ៏ឧត្តម បុគ្គលអាចនឹងប្រ-មាណដោយចុងស្បូវបាន ឯសព្វញ្ញុតញ្ញាណរបស់ព្រះអង្គ បុគ្គលមិនអាចប្រមាណបានឡើយ ។ ផែនដីបុគ្គលអាចដាក់លើជញ្ជីង ដើម្បីថ្លឹងបាន បពិត្រព្រះអង្គមានចក្ខុ (វត្ថុដ៏ទៃ) ស្មើដោយបញ្ញារបស់ព្រះអង្គ មិនមានឡើយ ។ អា-កាស គេអាចវាស់ដោយខ្សែ ឬដោយអង្គុលីបាន បពិត្រព្រះសព្វញ្ញូ សីលរបស់ព្រះអង្គ បុគ្គលមិនអាចប្រមាណបានឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គមានចក្ខុ ទឹកក្នុងមហាសមុទ្រក្តី អាកាសក្តី ផែនដីក្តី របស់ទាំងអម្បាលនេះ បុគ្គលអាចប្រ-មាណបាន ឯព្រះអង្គឥតមានបុគ្គលប្រមាណបានឡើយ ។

ចតុត្ថំ ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទានំ

ជហិ តាថាហិ សព្វញ្ញុំ   កិត្តយិត្វា មហាយសំ
អញ្ជលឹ បគ្គហេត្វាន   តុណ្ហី អដ្ឋាសហំ តទា ។
យំ វទន្តិ សុមេធោតិ   ភូមិប្បញ្ញំ(១) សុមេធសំ
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា   ឥមា គាថា អភាសថ ។
យោ មេ ញាណំ បកិត្តេសិ   វិប្បសន្នេន ចេតសា(២)
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ   សុណាថ មម ភាសតោ ។
សត្តសត្តតិ កប្បានិ   ទេវលោកេ រមិស្សតិ
សហស្សក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ   ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ ។
អនេកសតក្ខត្តុញ្ច   ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ   គណនាតោ អសង្ខយំ ។
ទេវភូតោ មនុស្សោ វា   បុញ្ញកម្មសមាហិតោ
អនូនមនសង្កប្បោ   តិក្ខប្បញ្ញោ ភវិស្សតិ ។

---

១ ឱ.ម. ភូរិបញ្ញំ ។ ២ ឱ. បសន្នោ សេហិ ពាណិហិ ។

ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទាន ទី ៤

គ្រានោះ ខ្ញុំបានសរសើរនូវព្រះសព្វញ្ញូ មានយសធំ ដោយព្រះគាថាទាំងឡាយ ៦ ហើយឈរផ្គងនូវអញ្ជលីនៅស្ងៀម ។ ជនទាំងឡាយតែងហៅ នូវព្រះមានព្រះភាគអង្គណា ដែលមានព្រះបញ្ញាដូចផែនដី ទ្រង់ទំលាយបង់នូវកិលេស ថាសុមេធៈ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់គង់នៅក្នុងកណ្តាលភិក្ខុសង្ឃ ហើយត្រាស់នូវព្រះគាថាទាំង-ឡាយនេះថា

បុគ្គលណា បានសរសើរញាណរបស់តថាគត ដោយចិត្តជ្រះថ្លា តថាគត នឹងសរសើរនូវបុគ្គលនោះ អ្នកទាំង-ឡាយ ចូរស្តាប់ពាក្យតថាគតសំដែងចុះ ។ បុគ្គលនោះនឹងត្រេកអរ ក្នុងទេវលោក អស់ ៧៧ កប្ប នឹងបានជាធំជាងទេវតា សោយរាជ្យជាស្តេចនៃទេវតា អស់មួយពាន់ដង ។ នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ច្រើនរយជាតិ នឹងបានគ្រប់គ្រងប្រទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ នឹងគណនារាប់មិនបាន ។ បើកើតជាទេវតា ឬជាមនុស្ស នឹងជាអ្នកប្រកបដោយបុញ្ញកម្ម មានសេចក្តីត្រិះរិះមិនខុនថយ ទាំងមានប្រាជ្ញាមោះមុត ។

តឹសកប្បសហស្សម្ហិ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
អគារា អភិនិក្ខម្ម បព្វជិស្សតិកិញ្ចនោ
ជាតិយា សត្តវស្សេន អរហត្តំ បាបុណិស្សតិ(១) ។
យតោ សរាមិ អត្តានំ យតោ បត្តោស្មិ សាសនំ
ឯត្ថន្តរេ ន ជានាមិ ចេតនំ អមនោរមំ ។
សំសរិត្វា ភវាភវេ សម្បត្តានុភវឹ អហំ
ភោគេ មេ ឩនតា នត្ថិ ផលំ ញាណស្ស ថោមនេ ។
តិធគ្គី និព្វុតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
សព្វាសវបរិក្ខីណោ នត្ថិ ទានិ បុនព្ភវោ ។

---

១ ឱ. ម. ផុសិស្សតិ ។

កន្លងទៅ ៣០.០០០ កប្ប ព្រះសាស្ដាព្រះនាមគោតម កើតក្នុងត្រកូលនៃស្ដេចឧក្កាកៈ ត្រាស់ឡើងក្នុងលោក ។ (កុល-បុត្រនេះ) ជាអ្នកមិនមានកង្វល់ ចេញចាកផ្ទះហើយបួស នឹងបានសម្រេចព្រះអរហត្ត ក្នុងអាយុ ៧ ឆ្នាំ រាប់អំពីឆ្នាំកំណើតមក ។

ខ្ញុំលើកឃើញនូវខ្លួន ដោយហេតុណា ខ្ញុំបានដល់នូវសាសនា ដោយហេតុណា ក្នុងចន្លោះនេះ ខ្ញុំមិនធ្លាប់ដឹងនូវវេទនា ដែលមិនជាទីត្រេកអរនៃចិត្តទេ ។ ខ្ញុំអន្ទោលទៅមកក្នុងភពតូចភពធំហើយ តែងទទួលនូវសម្បត្តិ ឯសេចក្ដីខ្វះខាតភោគៈរបស់ខ្ញុំ ឥតមានឡើយ នេះជាផលក្នុងការសរ-សើរនូវព្រះញាណ ។ ភ្លើង ៣ ប្រការរបស់ខ្ញុំ រលត់ហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំបានដកចោលចេញហើយ ខ្ញុំមានអាសវៈទាំងពួងអស់ហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មីមិនមានទៀតឡើយ ។

ចតុត្ថំ ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទានំ

តឹសកប្បសហស្សម្ហិ យំ ញាណមភិថោមហំ(១)
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលំ ញាណស្ស ថោមនេ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ញាណត្ថវិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ញាណត្ថវិកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. ញាណមថវឹ អហំ ។

ក្នុងកប្បទី ៣០.០០០ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបាន សរសើរនូវព្រះញាណក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលក្នុងការសរសើរនូវព្រះញាណ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះញាណត្ថវិកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទាន ។

បញ្ចមំ បន្ធនមាលិយត្ថេរាបទានំ

(៧៨) បញ្ចកាមគុណេ ហិត្វា   បិយរូបេ មនោរមេ
អសីតិកោដិយោ ហិត្វា   បព្វជឹ អនគារិយំ ។
បព្វជិត្វាន កាយេន   បាបកម្មំ វិវជ្ជយឹ
វចីទុច្ចរិតំ ហិត្វា   នទីកូលេ វសាមហំ ។
ឯកកំ មំ វិហរន្តំ   ពុទ្ធសេដ្ឋោ ឧបាគមិ
នាហំ ជានាមិ ពុទ្ធោតិ   អកាសឹ បដិសន្ថារំ ។
កត្វា បដិសន្ថារំ   នាមគោត្តំ អបុច្ឆហំ
ទេវតា នុសិ គន្ធព្វោ   អាទុ(១) សក្កោ បុរិន្ទទោ ។
កោ វា ត្វំ កស្ស វា បុត្តោ   មហាព្រហ្មា ឥធាគតោ
វិរោចសិ(២) ទិសា សព្វា   ឧទយំ សុរិយោ យថា ។
សហស្សារានិ ចក្កានិ   បាទេ ទិស្សន្តិ មារិស
កោ វា ត្វំ កស្ស វា បុត្តោ   កថំ ជានេមុ តំ មយំ ។

---
១ ឱ. ឧទុ ។ ២ ឱ. ម. វិរោចេសិ ។

បន្ធុមាលិយត្ថេរាបទាន ទី ៥

(៧៩) ខ្ញុំលះបង់នូវកាមគុណទាំង ៥ ដែលមានសភាពជាទីស្រឡាញ់ ជាទីរីករាយនៃចិត្ត លះបង់នូវសម្បត្តិ ៨០ កោដិ ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ លុះខ្ញុំបួសហើយ បានវៀរនូវបាបកម្មដោយកាយ លះបង់នូវវចីទុច្ចរិត ហើយនៅជិតច្រាំងស្ទឹង ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ស្តេចបានចូលមករកខ្ញុំ ដែលកំពុងនៅតែម្នាក់ឯង ខ្ញុំក៏មិនស្គាល់ព្រះអង្គថាជាព្រះពុទ្ធទេ តែខ្ញុំបានធ្វើបដិសន្ថារៈ ។ លុះខ្ញុំធ្វើបដិសន្ថារៈហើយ បានសួរនូវនាមនិងគោត្រថា អ្នកជាទេវតា ឬជាគន្ធព្វ ឬមួយអ្នកជាព្រះឥន្ទ្រ ធ្លាប់ឲ្យទានក្នុងកាលមុន អ្នកជាអ្វី អ្នកជាបុត្ររបស់បុគ្គលណា ឬអ្នកជាមហាព្រហ្ម មកក្នុងទីនេះ បានញុំាងទិសទាំងពួងឲ្យភ្លឺប្រាល ដូចព្រះអាទិត្យកំពុងរះ ។ ម្នាលអ្នកនិរទុក្ខ ចក្រទាំងឡាយ មានកាំមួយពាន់ ប្រាកដក្នុងបាទា (នៃអ្នក) អ្នកជាអ្វី អ្នកជាបុត្ររបស់បុគ្គលណា ដូចម្តេចហ្ន៎ យើងនឹងស្គាល់អ្នក ។

បញ្ចមំ ចន្ទនមាលិយត្ថេរាបទានំ

នាមគោត្តំ បវេទេហិ   សំសយំ អបនេហិ មេ
នម្ហិ ទេវោ ន គន្ធព្វោ   នម្ហិ សក្កោ បុរិន្ទទោ ។
ព្រហ្មភាវោ ច មេ នត្ថិ   ឯតេសំ ឧត្តមោ អហំ
អតីតោ វិសយំ តេសំ   នាលយិំ កាមពន្ធនំ ។

សព្វេ កិលេសេ ឈាបេត្វា បត្តោ សម្ពោធិមុត្តមំ
តស្ស វាចំ សុណិត្វាហំ   ឥទំ វចនមព្រវិំ ។
យទិ ពុទ្ធោសិ សព្វញ្ញូ   និសីទ ត្វំ មហាមុនិ
តមហំ បូជយិស្សាមិ   ទុក្ខស្សន្តករោ តុវំ ។
បត្ថរិត្វា ជិនចម្មំ   អទាសិ សត្ថុនោ អហំ
និសីទិ តត្ថ ភគវា   សីហោវ គិរិគព្ភរេ ។
ខិប្បំ បព្វតមារុយ្ហ   អម្ពស្ស ផលមគ្គហិំ
សាលកល្យាណិកំ បុប្ផំ   ចន្ទនញ្ច មហារហំ ។

សូមអ្នកប្រាប់ នូវនាមនិងគោត្រ (របស់អ្នក) ចូរអ្នកនាំនូវសេចក្ដីសង្ស័យរបស់ខ្ញុំចេញ ។

តថាគតមិនមែនជាទេវតា មិនមែនជាគន្ធព្វ តថាគតមិនមែនជាព្រះឥន្ទ្រ ធ្លាប់ឲ្យមានក្នុងកាលមុនទេ ។ មួយទៀត តថាគតមិនមែនជាព្រហ្មទេ តថាគត ប្រសើរជាងជនទាំងនោះ បានកន្លងនូវវិស័យរបស់ជនទាំងនោះ ហើយផ្ដាច់បង់នូវបំណងគឺកាម ។ តថាគតដុតបង់នូវកិលេសទាំងអស់ហើយ បានដល់នូវសេចក្ដីត្រាស់ដឹងដ៏ប្រសើរ ។

ខ្ញុំបានស្ដាប់នូវវាចា របស់ព្រះពុទ្ធនោះ ហើយពោលនូវពាក្យនេះថា បពិត្រព្រះមហាមុនី បើព្រះអង្គជាសព្វញ្ញុពុទ្ធជាមហាមុនី សូមព្រះអង្គគង់សិន ខ្ញុំនឹងបូជាព្រះអង្គ ព្រោះព្រះអង្គជាអ្នកធ្វើនូវទីបំផុត នៃទុក្ខបានហើយ ។ ខ្ញុំបានក្រាលនូវស្បែកខ្លាថ្វាយព្រះសាស្ដា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់លើស្បែកខ្លានោះ ដូចជាសត្វសីហៈ ដែលឋិតនៅលើញកនៃភ្នំ ។ ខ្ញុំបានឡើងភ្នំជាប្រញាប់ ហើយបេះយកផ្លែស្វាយ ផ្កាក្ដៅនាង និងខ្លឹមចន្ទន៍ដ៏មានដំឡៃច្រើន ។

វិបុលំ បគ្គយ្ហ តំ សព្វំ ឧបេត្វា លោកនាយកំ
ផលំ ពុទ្ធស្ស ទត្វាន សាលបុប្ផំ អបូជយឹ ។
ចន្ទនំ អនុលិម្បិត្វា អវន្ទឹ សត្ថុនោ អហំ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ វិបុលាយ ច បីតិយា ។
អជិនម្ហិ និសីទិត្វា សុមេធោ លោកនាយកោ
មម កម្មំ បកិត្តេសិ ហាសយន្តោ មមំ តទា ។
ឥមិនា ផលទានេន គន្ធមាលេហិ ចូភយំ
បញ្ចវីសេ កប្បសតេ ទេវលោកេ រមិស្សតិ ។
អនូនមនសង្កប្បោ វសវត្តិ ភវិស្សតិ
ឆព្វីសតិកប្បសតេ មនុស្សត្តំ គមិស្សតិ ។
ភវិស្សតិ ចក្កវត្តិ ចាតុរន្តោ មហិទ្ធិកោ
វេភារំ នាម[1] នគរំ វិស្សុកម្មេន មាបិតំ ។

---

១ ឱ.ម. វេភារំ នាម ។

ខ្ញុំបានលើកផ្គង នូវរបស់ទាំងអស់នុ៎ះ ជាប្រញាប់ បង្អោន ចូលទៅរកព្រះលោកនាយក ខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែឈើ បានបូជាផ្កាក្លៅនាងដល់ព្រះពុទ្ធ ។ ខ្ញុំលាបនូវខ្លឹមចន្ទន៍ ហើយបានថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តា ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា រីករាយដោយបីតិដ៏ធំទូលាយ ។ ក្នុងកាលនោះ ព្រះសុមេធៈ ជាលោកនាយក ដែលកំពុងគង់លើស្បែកខ្លា ទ្រង់ញ៉ាំងខ្ញុំឲ្យរីករាយ ហើយទ្រង់សម្តែង នូវកុសលកម្មរបស់ខ្ញុំថា

ក្នុងកប្បទី ២.៨០០ បុគ្គលនេះ នឹងត្រេកអរ ក្នុងទេវលោក ដោយហេតុទាំងពីរយ៉ាង គឺដោយការឲ្យនូវផ្លែឈើនេះផង ដោយការឲ្យគ្រឿងក្រអូប និងកម្រងផ្កានេះផង ។ បុគ្គលនេះ នឹងមានសេចក្តីត្រិះរិះមិនទុនថយ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំណាចនៃខ្លួន ក្នុងកប្បទី ២.៦០០ បុគ្គលនេះ នឹងដល់ នូវភាពជាមនុស្ស ។ នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ មានសមុទ្រទាំង ៤ ជាព្រំប្រទល់ ទាំងមានឫទ្ធិធំ ឯទីក្រុងឈ្មោះវេភារៈ ជាក្រុងដែលវិស្សកម្មទេវបុត្រនិម្មិតថ្វាយ ។

បញ្ចមំ បន្ធនមាលិយត្ថេរាបទានំ

ហេស្សតិ សព្វសោវណ្ណំ នានារតនភូសិតំ
ឃតោ ចេវ ឧទាយេន សំសរិស្សតិ យោនិយោ[1] ។
សព្វត្ថ សុចិតោ ហុត្វា ទេវត្តេ អថ មានុសេ
បច្ឆិមេ ភវសម្បត្តេ ព្រហ្មពន្ធុ ភវិស្សតិ ។
អគារា អភិនិក្ខម្ម អនគារី ភវិស្សតិ
អភិញ្ញត្តិបត្តយោ[2] ហុត្វា និព្វាយិស្សតិនាសវោ ។
ឥទំ វត្វាន សម្ពុទ្ធោ សុមេធោ លោកនាយកោ
មម និជ្ឈាយមានស្ស បក្កាមិ អនិលញ្ជសេ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តុសិតំ ឧបបជ្ជហំ ។
តុសិតតោ ចវិត្វាន និព្វត្តឹ មាតុកុច្ឆិយា
ភោគេ មេ ឩនតា នត្ថិ យម្ហិ គព្ភេ វសាមហំ ។
មាតុកុច្ឆិគតេ មយិ[3] អន្នបានញ្ច ភោជនំ
មាតុយា មម ឆន្ទេន និព្វត្តតិ យទិច្ឆកំ ។

---

១ ឱ. យោនិសោ ។ ម សោ ភវេ ។ ២ ម. អភិញ្ញា បារគូ ។ ៣ ឱ. ម. មយ្ហំ ។

ចន្ទនមាលិយត្ថេរាបទាន ទី ៤

ទីក្រុងឈ្មោះវេភារៈនោះ ជាមាសទាំងអស់ ស្អិតស្អាងដោយរតនៈផ្សេង ៗ បុគ្គលនេះនឹងអន្ទោលទៅ កាន់កំណើតទាំងឡាយ ដោយឧបាយនេះឯង ៗ បុគ្គលនេះនឹងមានសេចក្តីសុខ ក្នុងទីទាំងពួង គឺជា ក្នុងទេវតា ឬក្នុងមនុស្សលោក លុះដល់បច្ឆិមភព នឹងបានជាព្រហ្មពន្ធុ (ផៅពង្សនៃបុគ្គលដ៏ប្រសើរ) ៗ បុគ្គលនេះ នឹងចេញចាកផ្ទះ ទៅជាអ្នកបួស ជាបុគ្គលដល់នូវត្រើយនៃអភិញ្ញា មិនមានអាសវៈ ហើយបរិនិព្វាន ៗ

ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមសុមេធៈ ជាលោកនាយក លុះទ្រង់ត្រាស់នូវកម្មរបស់ខ្ញុំនេះហើយ កាលខ្ញុំកំពុងតែសំឡឹងមើលព្រះអង្គទ្រង់ស្តេចចៀសចេញទៅ តាមផ្លូវអាកាស ៗ ខ្ញុំលះបង់រាងកាយជារបស់មនុស្សហើយ ចូលទៅកើតក្នុងភពតុសិត ដោយកម្មដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់ទុកនូវចេតនានោះផង ៗ លុះខ្ញុំច្យុតអំពីឋានតុសិត បានមកកើតក្នុងផ្ទៃនៃមាតា ខ្ញុំមិនខ្វះខាតភោគៈ ខ្ញុំនៅក្នុងគភ៌នៃមាតាណា កាលខ្ញុំនៅក្នុងគភ៌មាតានោះ បាយក្តី ទឹកក្តី ភោជនក្តី តែងកើតឡើងសម្រាប់មាតា តាមសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ខ្ញុំ ៗ

ជាតិយា បញ្ចវស្សេន បព្វជឹ អនគារិយំ
ឱរោបិតម្ហិ កេសម្ហិ អរហត្តំ អបាបុណឹ ។
បុព្វកម្មំ គវេសន្តោ ឱរេន នទ្ទសំ(១) អហំ
តីសកប្បសហស្សម្ហិ មម កម្មំ អនុស្សរឹ ។
នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ នមោ តេ បុរិសុត្តម
តវ សាសនមាគម្ម បត្តោម្ហិ អចលំ បទំ ។
តីសកប្បសហស្សម្ហិ សម្ពុទ្ធមភិបូជយឹ(២)
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ. នាទ្ទសំ ។ ២ ឱ. ម. យំ ពុទ្ធមភិបូជយឹ ។

ខ្ញុំមានអាយុ ៨ ឆ្នាំ រាប់អំពីឆ្នាំកំណើតមក បានចូលទៅកាន់ផ្នួស កាលដែលគេកំពុងតែកោរសក់ ខ្ញុំក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្ត ។ ខ្ញុំកាលស្វែងរកនូវបុព្វកម្ម (របស់ខ្ញុំ) ក៏មិនបានឃើញបុព្វកម្មខាងអាយ តែបាននឹកឃើញនូវបុព្វកម្មរបស់ខ្ញុំក្នុងកប្បទី ៣០.០០០ ។ បពិត្របុរសអាជានេយ្យ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ បពិត្របុរសដ៏ឧត្តម ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ ខ្ញុំបានអាស្រ័យនូវសាសនារបស់ព្រះអង្គហើយ ទើបដល់នូវអចលបទគឺព្រះនិព្វាន ។ ក្នុងកប្បទី ៣០.០០០ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានបូជាព្រះសម្ពុទ្ធ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលចេញហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ　　វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា　　កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ចន្ទនមាលិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ចន្ទនមាលិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឆដ្ឋំ ធាតុបូជកត្ថេរាបទានំ

(៧៦) និព្វុតេ លោកនាថម្ហិ សិទ្ធត្ថេ លោកនាយកេ

មមញ្ញាតី សមានេត្វា　　ធាតុបូជំ អកាសហំ ។

ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ　　យំ ធាតុមភិបូជយឹ

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ　　ធាតុបូជាយិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ　　ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា　　វិហរាមិ អនាសវោ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបន្ធនមាលិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បន្ធនមាលិយត្ថេរាបទាន ។

ធាតុបូជកត្ថេរាបទាន ទី ៦

(៧៦) កាលព្រះលោកនាថ ព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ ជាលោកនាយក ស្ដេចបរិនិព្វានហើយ ខ្ញុំបានប្រជុំពួកញាតិរបស់ខ្ញុំ ហើយធ្វើនូវការបូជាព្រះធាតុ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានបូជាព្រះធាតុ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការបូជាព្រះធាតុ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលអស់ហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចដំរីដ៏ប្រសើរកាត់ផ្ដាច់នូវទន្លីង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ធាតុបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ធាតុបូជកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

សត្តមំ បុឡិនបូជកត្ថេរាបទានំ

(៧៧) បព្វតេ ហិមវន្តម្ហិ ទេវលោ នាម តាបសោ

តត្ថ មេ ចង្កមោ អាសិ អមនុស្សេហិ មាបិតោ(១) ។

ជដាភារស្ស(២) ភរិតោ កមណ្ឌលុធរោ តទា(៣)

ឧត្តមត្ថំ គវេសន្តោ បវនា និក្ខមឹ តទា ។

---

១ ឱ, អមានុស្សេហិមាបិតោ ។ ២ ឱ ជដាភារេន ។ ៣ ម, សទា ។

ឲ / ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះធាតុបូជកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ធាតុបូជកត្ថេរាបទាន ។

បុឡិនុប្បាទកត្ថេរាបទាន ទី ៧

(៧៧) ខ្ញុំកើតជាតាបស ឈ្មោះទេវលៈ នៅទៀបភ្នំហិមពាន្ត ពួកអមនុស្សបានធាក់តែងទីចង្ក្រមឲ្យខ្ញុំ ក្នុងព្រៃហិមពាន្តនោះ ។ ក្នុងកាលនោះឯង ខ្ញុំបានប្រដាប់នូវគ្រឿងប្រដាប់ គឺក្លស់ ស្រទ្រង់នូវកុណ្ឌីទឹក កំពុងតែស្វែងរកនូវប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តម ហើយចេញទៅអំពីព្រៃ ។

សត្តមំ បុឡិនុប្បាទកត្ថេរាបទានំ

ចុល្លាសីតិសហស្សានិ សិស្សា មយ្ហំ ឧបដ្ឋហុំ
សកកម្មាភិបសុតា វសន្តិ បវនេ តទា ។
អស្សមា អភិនិក្ខម្ម អកំ បុឡិនចេតិយំ
នានាបុប្ផំ សមានេត្វា តំ ចេតិយំ អបូជយឹ ។
តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា អស្សមំ បវិសាមហំ
សព្វេ សិស្សា សមាគន្ត្វា ឯតមត្ថំ អបុច្ឆិសុំ ។
បុឡិនេន កតោ ថូបោ យំ ត្វំ ទេវ នមស្សសិ
មយម្បិ ញាតុមិច្ឆាម បុដ្ឋោ អាចិក្ខ នោ តុវំ ។
និដ្ឋា នោ ភោ(១) មន្តបទេ ចក្ខុមន្តោ មហាយសា
តេ ខោ អហំ នមស្សាមិ ពុទ្ធសេដ្ឋេ មហាយសេ ។

---

១ ឱ. និទ្ទិដ្ឋា នោ ។ ម. និទ្ទិដ្ឋា នុ ។

ក្នុងកាលនោះ សិស្សទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំ ប្រមាណ៨៤.០០០ នាក់ បានចូលមកនៅបំរើខ្ញុំ សិស្សទាំងនោះ មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយក្នុងកិច្ចការរបស់ខ្លួន ហើយនៅក្នុងព្រៃ ។ ខ្ញុំបានចេញអំពីអាស្រម ហើយធ្វើព្រះចេតិយ ដ៏ហើយទៅដោយដីខ្សាច់ ខ្ញុំបានប្រមូលផ្កាផ្សេង ៗ ហើយបូជានូវព្រះចេតិយនោះ ។ ខ្ញុំបានញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ក្នុងចេតិយនោះ ហើយបានចូលទៅកាន់អាស្រមវិញ ។

ពួកសិស្សទាំងអស់នាំគ្នាមកហើយ បានសួរសេចក្តីនេះថា បពិត្រទេវៈ លោកថ្វាយបង្គំនូវព្រះស្តូបណា ព្រះស្តូបនោះ ដែលលោកធ្វើហើយ ដោយដីខ្សាច់ ម្យ៉ាងទៀតយើងខ្ញុំទាំងឡាយចង់ដឹង លោកកាលបើយើងខ្ញុំទាំងឡាយសួរហើយ សូមមេត្តាប្រាប់ដល់យើងខ្ញុំទាំងឡាយ ។

ព្រះសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់មានចក្ខុ មានយសធំ (ប្រាកដ) ក្នុងបទរបស់មន្តនៃអ្នកទាំងឡាយ យើងឃើញហើយតើ ខ្ញុំថ្វាយបង្គំនូវព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយនោះ ជាព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ មានយសធំ ។

កឹទិសា តេ មហាវីរ សព្វញ្ញូ លោកនាយកា
កថំវណ្ណា កថំសីលា កឹទិសា តេ មហាយសា ។
ពត្តឹសលក្ខណា ពុទ្ធា ចត្តារីស(១) ទិជាបិច
នេត្តា គោបខុមា(២) តេសំ ជិញ្ជុកផលសន្និភា ។
គច្ឆមានា ច តេ ពុទ្ធា យុគមត្តញ្ច បេក្ខរេ
ន តេសំ ជាណុ នទតិ សន្ធិសទ្ទោ ន សុយ្យតិ ។
គច្ឆមានា ច សុគតា អតុរិតា(៣) គច្ឆរេ
បឋមំ ទក្ខិណំ បាទំ ពុទ្ធានំ ឯស ធម្មតា ។

---

១ ឱ. ម. បត្តាឡីស ។ ២ ឱ. ម. គោបមុខា ។ ៣ ឱ. ម. ឧទូវត្តារី ។

ព្រះសព្វញ្ញូទាំងនោះ ជាលោកនាយក ទ្រង់មានព្យាយាមធំ ប្រាកដដូចម្តេច មានគុណដូចម្តេច មានសីលដូចម្តេច ព្រះសម្ពុទ្ធទាំងនោះមានយសធំ ប្រាកដដូចម្តេច ។

ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ មានលក្ខណៈ ៣២ មានព្រះទន្ត ៤០ គត់ មានកំណើតពីរដង ព្រះនេត្រនៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងនោះ ស្រដៀងនឹងភ្នែកកូនគោ ប្រាកដស្មើដោយផ្លែនៃទំពាំងម្ហូរ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទាំងនោះ កាលស្តេចនឹងទៅ ទ្រង់ក្រឡេកមើល នូវទីចម្ងាយមួយជួរនឹមផង ព្រះជាណុនៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងនោះ មិនលាន់ឮសូរផង សំឡេងទី-តនៃព្រះជាណុ របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងនោះ មិនឮសូរផង ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទាំងនោះ កាលស្តេចទៅ ក៏ទ្រង់ទៅដោយល្អ ទៅមិនបានរួសរាន់ (ទ្រង់ឈាន) នូវព្រះបាទខាងស្តាំជាដំបូង នេះជាធម្មតានៃព្រះសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ ។

សត្តមំ បុឡ្វិទុប្បាទកត្ថេរាបទានំ

អសម្ភីតា ច តេ ពុទ្ធា មិគរាជាវ កេសរី

នេវុក្កំសេន្តិ អត្តានំ នោ ច វម្ភេន្តិ បាណិនំ ។

មានាតិមានតោ(១) មុត្តា សមា សព្វេសុ បាណិសុ

អនត្តុក្កំសកា ពុទ្ធា ពុទ្ធានំ ឯស ធម្មតា ។

ឧប្បជ្ជន្តា ច សម្ពុទ្ធា អាលោកំ ទស្សយន្តិ តេ

ឆព្វិការំ(២) បកាសេន្តិ(៣) កេវលំ វសុធំ ឥមំ ។

បស្សន្តិ និរយញ្ចេតេ និព្វាតិ និរយោ តទា

បវស្សតិ មហាមេឃោ ពុទ្ធានំ ឯស ធម្មតា ។

ឦទិសា(៤) តេ មហានាគា អតុលា តេ(៥) មហាយសា

វណ្ណតោ អនតិក្កន្តា អប្បមេយ្យា តថាគតា ។

---

១ ឱ. មានាវមានតោ ។ ២ ម. ឆប្បការំ ។ ៣ ឱ.ម. បកម្បេន្តិ ។ ៤ ឱ. ឯទិសា ។

៥ ឱ. អតុល្យា ប ។

បុឡិនុប្បាទកត្ថេរាបទាន ទី ៧

មួយទៀត ព្រះពុទ្ធទាំងនោះ ទ្រង់មិនតក់ស្លុត បីដូចជាកេសររាជសីហ៍ ជាស្តេចនៃម្រឹគ ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយទ្រង់មិនលើកតំកើងព្រះអង្គឯងផង ទាំងមិនបន្ទុះបង្អាប់ពួកសត្វផង ។ ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់ផុតស្រឡះចាកមានះនិងអតិមានះ ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យស្មើបំពោះសត្វទាំងពួង ទ្រង់មិនលើកតំកើងព្រះអង្គឯង នេះជាធម្មតានៃព្រះសម្ពុទ្ធទាំង-ឡាយ ។ មួយវិញទៀត ព្រះសម្ពុទ្ធទាំងឡាយនោះ កាលកើតឡើង ទ្រង់សម្តែងនូវពន្លឺ ទ្រង់ប្រកាសនូវផែនដីទាំងអស់នេះ មានប្រការ ៦ ។ ក្នុងកាលនោះ ព្រះសម្ពុទ្ធទាំងឡាយនុ៎ះ ទ្រង់ទតឃើញនូវនរក នរកតែងរលត់ទៅវិញ មហាមេឃ បង្អុរភ្លៀងចុះមក នេះជាធម្មតានៃព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។ ព្រះតថាគតទាំងនោះ ជាមហានាគប្រាកដដូច្នោះ ព្រះតថាគតទាំងនោះ ទ្រង់មានយសធំ គេមិនអាចថ្លឹងគុណបាន ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ទ្រង់មិនប្រព្រឹត្តកន្លងចាកគុណ មានព្រះគុណគឺបុគ្គលមិនគប្បីរាប់បាន ។

អនុមោទឹសុ មេ ភិក្ខូ   សព្វេ សិស្សា សគារវា
តថាវ(១) បដិបជ្ជឹសុ   យថាសត្តិ យថាពលំ ។
បដិបូជេន្តិ បុទ្យធិំ   តេ សកម្មាភិលាសិនោ
សទ្ទហន្តា មម ភិក្ខូ   ពុទ្ធគតមានសា(២) ។
តទា ចវិត្វា តុសិតា   ទេវបុត្តោ មហាយសោ
ឧប្បជ្ជិ មាតុកុច្ឆិស្មឹ   ទសសហស្សិ កម្បថ ។
អស្សមស្សាវិទូរម្ហិ   ចង្កម្ហិដ្ឋិតោ(៣) អហំ
សព្វេ សិស្សា សមាគន្ត្វា   អាគច្ឆុំ មម សន្តិកេ ។
ឧសភោវ មហឹ នទតិ   មិគរាជាវ កុជ្ជតិ(៤)
សុំសុមារោវ សល្លតិ(៥)   កឹ វិបាកោ ភវិស្សតិ ។

---

១ ម. តថា ច ។ ២ ម. ពុទ្ធសក្កតមានសោ ។ ៣ ឱ· ម. បង្កមម្ហិ ឋិតោ ។ ៤ ឱ. កុញ្ជតិ ។ ម. កូជតិ ។ ៥ ឱ. សទូតិ ។

ពួកសិស្សទាំងអស់ ជាអ្នកប្រកបដោយសេចក្ដីគោរព បានអនុមោទនាតាមពាក្យរបស់ខ្ញុំ សិស្សទាំងឡាយនោះ បាននាំគ្នាប្រតិបត្តិ គួរតាមសេចក្ដីអង់អាច ទាំងគួរតាមកំឡាំង ដោយប្រការដូច្នោះ ។ សិស្សទាំងឡាយនោះ ជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូស ក្នុងការងាររបស់ខ្លួន នាំគ្នាបូជានូវព្រះចេតិយខ្ជាប់ សិស្សទាំងឡាយនោះ ជាអ្នកជឿតាមពាក្យរបស់ខ្ញុំ ជាអ្នកមានចិត្តដល់នូវភាពជាព្រះពុទ្ធ ។

ក្នុងកាលនោះ មានទេវបុត្តមួយអង្គ មានយសធំ ច្យុតចុះមកអំពីឋានតុសិត បានមកកើតក្នុងផ្ទៃមាតា លោកធាតុទាំងមួយម៉ឺន ក៏ញាប់ញ័រ ។ ខ្ញុំឋិតនៅក្នុងទីចង្ក្រមមិនឆ្ងាយអំពីអាស្រម ពួកសិស្សទាំងអស់ បានមកប្រជុំគ្នាក្នុងសំណាក់របស់ខ្ញុំ ហើយសួរខ្ញុំថា ផែនដីបន្លឺ ដូចគោឧសភរាជស្រែកឡើងដូចស្ដេចនៃម្រឹគ រោទ៍ឡើងដូចជាក្រពើ តើជាវិបាកអ្វីហ្ន៎ ។

សត្តមំ បុឡិនុប្បាទកត្ថេរាបទានំ

យំ បកិត្តេមិ សម្ពុទ្ធំ សិកតា ថូបសន្តិកេ
សោ ទានិ ភគវា សត្ថា មាតុកុច្ឆិមុបាគមិ ។

តេសំ ធម្មកថំ កត្វា កិត្តយិត្វា មហាមុនឹ
ឧយ្យោជេត្វា សកេ សិស្សេ បល្លង្កំ អាភុជឹ អហំ ។

ពលញ្ច វត មេ ខីណំ ព្យាធិកោ(១) បរមេនហំ
ពុទ្ធសេដ្ឋំ សរិត្វាន តត្ថ កាលំ កតោ អហំ ។

សព្វេ សិស្សា សមាគន្ត្វា អកំសុ ចិតកំ តទា
កលេវរញ្ច មេ គយ្ហ ចិតកំ អភិរោបយុំ ។

ចិតកំ បរិវារេត្វា សីសេ កត្វាន អញ្ជលឹ
សោកសល្លបរេតា តេ វិកន្ទឹសុ សមាគតា ។

---

១ ខ. វ្យាធិតោ ។ ម. ព្យាធិតោ ។

បុឡិនុប្បាទកត្ថេរាបទាន ទី ៧

ខ្ញុំកំពុងសរសើរនូវព្រះសម្ពុទ្ធអង្គណា ក្នុងទីជិតនៃព្រះស្តូបដែលធ្វើហើយដោយដីខ្សាច់ ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គជាគ្រូ បានស្តេចចូលទៅកាន់ផ្ទៃនៃមាតា ៗ ខ្ញុំបានធ្វើធម្មកថា ដល់សិស្សទាំងឡាយនោះ ហើយសរសើរនូវព្រះមហាមុនី រួចបញ្ជូនពួកសិស្សឲ្យត្រឡប់ទៅលំនៅជារបស់នៃខ្លួនវិញ ហើយខ្ញុំអង្គុយតែនែក្ង ៗ មួយទៀត ខ្ញុំអស់កំឡាំងណាស់ ព្រោះខ្ញុំមានរោគាព្យាធិជាទម្ងន់ ខ្ញុំរលឹកនូវព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ហើយក៏ធ្វើមរណ-កាល ក្នុងទីនោះ ៗ ក្នុងកាលនោះ ពួកសិស្សទាំងអស់បានមកប្រជុំគ្នា ហើយធ្វើជើងថ្ករ រួចលើកសពរបស់ខ្ញុំដាក់លើជើងថ្ករ ៗ សិស្សទាំងឡាយនោះ បានហោមរោមជើងថ្ករ ហើយធ្វើនូវអញ្ជលីលើសិរ្ស: មានសរគឺសេចក្តីសោកគ្របសង្កត់ បានមកប្រជុំគ្នាហើយ យំកន្ទក់កន្ទេញ ៗ

តេសំ លាលប្បមានានំ អគមំ ចិតកន្តិកំ(១)
អហំ អាចរិយោ តុយ្ហំ មា សោចិត្ថ សុមេធសា ។
សទត្ថេ វាយមេយ្យាថ រត្តិន្ទិវមតន្ទិតា
មា វោ បមត្តា អហុត្ថ ខណោ វោ បដិបាទិតោ ។
សកេ សិស្សេនុសាសិត្វា ទេវលោកំ ឧបាគមឹ
អដ្ឋារស ច កប្បានិ(២) ទេវលោកេ អហោសហំ(៣) ។
សតានំ បញ្ចក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ
អនេកសតក្ខត្តុញ្ច ទេវរជ្ជំ អការយឹ ។
អវសេសេសុ កប្បេសុ វោកិណ្ណំ សំសរឹ អហំ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ឧប្បាទស្ស ឥទំ ផលំ ។

---

១ ឧ. អគមាសឹ ចិតន្តិកា ។ ម. អគមំ ចិតកំ តទា ។ ២ ឧ. អដ្ឋារសាហំ កប្បានិ ។
៣ ឧ. រម្មិំ អហំ ។ ម. រមាមហំ ។

កាលសិស្សទាំងឡាយនោះ កំពុងតែយំរៀបរាប់ ខ្ញុំក៏មក កាន់ដើមថ្ករ ហើយបានពោលថា ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមាន បញ្ញាល្អ យើងហ្នឹងហើយជាអាចារ្យរបស់អ្នក អ្នកទាំង-ឡាយកុំសោកស្តាយឡើយ ។ អ្នកទាំងឡាយកុំខ្វិលច្រអូស ចូរនាំគ្នាព្យាយាម ក្នុងប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ចុះ អ្នកទាំងឡាយកុំមានសេចក្តីប្រមាទឡើយ ខណៈរបស់ អ្នកទាំងឡាយ ដល់ព្រាកដហើយ ។ លុះខ្ញុំប្រៀនប្រដៅ នូវពួកសិស្សរបស់ខ្លួនរួចហើយ ខ្ញុំក៏ត្រឡប់ទៅឯទេវលោក វិញ ខ្ញុំបានកើតក្នុងទេវលោក អស់ ១៨ កប្ប ខ្ញុំបានកើត ជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៥០០ ដង ខ្ញុំបានទទួលសម្បត្តិជា ទេវតាអស់ច្រើនរយដង ។ ក្នុងកប្បទាំងឡាយដ៏សេស ខ្ញុំ បានអន្ទោលទៅកាន់គតិដ៏ប្រទូកប្រទំ តែខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ ទុគ្គតិឡើយ នេះជាផលនៃការកេសាងព្រះចេតិយខ្សាច់ ។

សត្តមំ បុប្ផិតកត្ថេរាបទានំ

យថា កោមុទិកេ មាសេ ពហូ បុប្ផន្តិ បទុមា
តថេវាហម្បិ សមយេ បុប្ផិតោម្ហិ មហេសិនា[1] ។
វីរិយំ មេ ធុរធោរយ្ហំ យោគក្ខេមាធិវាហនំ
នាគោវ ពន្ធំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
សត្តសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ ពុទ្ធមភិកិត្តយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ កិត្តនាយ ឥទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ. មហេសិនោ ។

បុឡិនុប្បាទកត្ថេរាបទាន ទី ៧

ឈើទាំងឡាយជាច្រើន តែងរីកផ្កាក្នុងខែជាទីរីកនៃផ្កាកោមុទ យ៉ាងណាមិញ ឯខ្លួនខ្ញុំក៏បានរីកហើយក្នុងលទ្ធិ នៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ដែលព្រះអង្គស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំដូច្នោះដែរ ។ ខ្ញុំមានព្យាយាម ជាទីនាំទៅនូវធុរៈ ដល់ហើយនូវព្រះនិព្វាន ជាទីអស់ទៅនៃយោគៈ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្ដាច់នូវទន្លីង ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំសរសើរព្រះសម្ពុទ្ធក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការសរសើរព្រះសម្ពុទ្ធ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលចេញហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្ដាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បុឡិនុប្បាទកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បុឡិនុប្បាទកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

អដ្ឋមំ តរណិយត្ថេរាបទានំ

(៧៨) អត្ថទស្សី តុ ភគវា សយម្ភូ លោកនាយកោ
វិនតានទិយា តីរេ ឧបគញ្ឆិ តថាគតោ ។
ឧទកា អភិនិក្ខម្ម កច្ឆបោ វារិគោចរោ
ពុទ្ធំ តារេតុកាមោហំ ឧបេសិំ លោកនាយកំ ។
អភិរូហតុ មំ ពុទ្ធោ អត្ថទស្សី មហាមុនិ
អហំ តំ តារយិស្សាមិ ទុក្ខស្សន្តករោ តុវំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបុឡិនបុប្ផទកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែង នូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បុឡិនបុប្ផទកត្ថេរាបទាន ។

តរណិយត្ថេរាបទាន ទី ៨

(៧៨) ព្រះតថាគត មានព្រះភាគ ព្រះនាមអត្ថទស្សី ជាព្រះសយម្ភូ ជាលោកនាយក ស្តេចបានចូលទៅទៀបឆ្នេរស្ទឹងវិនតា ។ ខ្ញុំជាអណ្តើក គោចរក្នុងទឹក បានងើបអំពីទឹក មានប្រាថ្នានឹងចម្លង នូវព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ បានចូលទៅជិតព្រះលោកនាយក ហើយពោលថា បពិត្រព្រះមហាមុនី សូមព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ព្រះនាម-អត្ថទស្សី ទ្រង់ឡើងគង់លើខ្នងនៃខ្ញុំព្រះអង្គចុះ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងចំឡងព្រះអង្គ ព្រោះព្រះអង្គបានធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ។

អដ្ឋមំ តរណិយត្ថេរាបទានំ

មម សង្កប្បមញ្ញាយ អត្ថទស្សី មហាយសោ
ឱរោហិត្វាន(១) មេ បិដ្ឋី អដ្ឋាសិ លោកនាយកោ ។
យតោ សរាមិ អត្តានំ យតោ បត្តោស្មិ វិញ្ញុតំ
សុខំ មេ តាទិសំ នត្ថិ ផុដ្ឋេ ចាទតលេ យថា(២) ។
ឧត្តរិត្វាន សម្ពុទ្ធោ អត្ថទស្សី មហាយសោ
នទីតីរម្ហិ ឋត្វាន ឥមា គាថា អភាសថ ។
យាវតា វត្តតេ ចិត្តំ គង្គាសោតំ(៣) តរាមហំ
អយញ្ញ(៤) កដ្ឋោ រាជា តារេសិ(៥) មម បុញ្ញក ។
ឥមិនា ពុទ្ធតរណេន(៦) មេត្តចិត្តតាយ ច
អដ្ឋារសេ កប្បសតេ ទេវលោកេ រមិស្សតិ ។
ទេវលោកា ឥធាគន្ត្វា សុក្កមូលេន ចោទិតោ
ឃរាសនេ និសីទិត្វា កង្ខាសោតំ តរិស្សតិ ។

---

១ ម. អភិរូហិត្វា ។ ២ ឱ យថា ជាទតលេ មុនីតិ ទិស្សន្តិ ។ ៣ ឱ. ម. កង្ខាសោតំ ។
៤ ឱ អយំ ហិ ។ ៥ ម. តារេសិ ។ ៦ ម. ពុទ្ធរតនេន ។

ព្រះអត្ថទស្សី មានយសធំ ជាលោកនាយក ទ្រង់ជ្រាបសេចក្តីត្រិះរិះរបស់ខ្ញុំហើយ ក៏ឡើងគង់លើខ្នងរបស់ខ្ញុំ ៗ វេលាណា ខ្ញុំរលឹកឃើញនូវខ្លួន វេលាណា ខ្ញុំដល់នូវភាពដឹងក្តីហើយ វេលានោះ ខ្ញុំមិនមានសេចក្តីសុខបែបនោះសោះឡើយ ដូចជាផ្ទៃនៃបាតជើង (ដែលត្រូវបន្លា) មុត ៗ ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមអត្ថទស្សី មានយសធំ ទ្រង់ឆ្លងដល់ត្រើយហើយ ព្រះអង្គឋិតនៅទៀបឆ្នេរស្ទឹង ហើយទ្រង់ត្រាស់នូវព្រះគាថានេះថា

ចិត្តប្រព្រឹត្តទៅ ដរាបណា តថាគតឆ្លងនូវក្រសែ នៃសេចក្តីសង្ស័យបាន ដរាបនោះ ចំណែកអណ្តើកនេះនឹងបានកើតជាស្តេចមានបុណ្យ ព្រោះបានចម្លងនូវតថាគត ៗ អណ្តើកនេះ នឹងត្រេកអរក្នុងទេវលោក អស់ ១.៨០០ កប្ប ដោយការចម្លងព្រះពុទ្ធនេះផង ដោយមេត្តាចិត្តដែលប្រព្រឹត្តទៅនេះផង ៗ លុះច្យុតចាកទេវលោក មកក្នុងលោកនេះ ត្រូវកុសលមូលដាស់តឿនហើយ នឹងអង្គុយនៅលើអាសនៈតែមួយ ហើយឆ្លងនូវក្រសែ នៃសេចក្តីសង្ស័យបាន ៗ

យថាបិ ភទ្ទកេ ខេត្តេ ពីជំ អប្បម្បិ រោបិតំ
សម្មា ធារំ បវស្សន្តេ[១] ផលំ តោសេតិ កស្សកេ ។
តថេវិទំ ពុទ្ធក្ខេត្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធទេសិតំ
សម្មា ធារំ បវច្ឆន្តេ[២] ផលំ មំ តោសយិស្សតិ ។
បធានំ បហិតត្តាម្ហិ ឧបសន្តោ និរូបធិ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ វិហរាមិ អនាសវោ ។
អដ្ឋារសេ កប្បសតេ យំ កម្មមករិំ តទា
ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ តរណាយ ឥទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ម. បវេច្ឆន្តេ ។ ២ ឱ. បវេច្ឆន្តេ ។

ពូជសូម្បីមានប្រមាណតិច ដែលបុគ្គលព្រោះហើយក្នុងស្រែដ៏ល្អ កាលភ្លៀងញុំាងធារទឹកឲ្យធ្លាក់ចុះដោយល្អ ផលរមែងញុំាងអ្នកស្រែឲ្យត្រេកអរបាន ដូចម្តេចមិញ ។ ពុទ្ធខេត្តនេះ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់សម្តែងហើយ រមែងញុំាងធារគឺផល ឲ្យធ្លាក់ចុះដោយប្រពៃ ផលនឹងញុំាងខ្ញុំឲ្យត្រេកអរបាន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ខ្ញុំជាអ្នកមានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់សេចក្តីព្យាយាម ហើយជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ មិនមានឧបធិក្កិលេស បានកំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ។ ក្នុងកប្បទី ១.៨០០ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំធ្វើកុសលកម្មក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការបម្រើព្រះសម្ពុទ្ធ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តរណិយោ ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

តរណិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

នវមំ ធម្មរុចិត្ថេរាបទានំ

(៧៩) យទា ទីបង្ករោ ពុទ្ធោ   សុមេធំ ព្យាករី ជិនោ
អបរិមេយ្យេ ឥតោ កប្បេ   អយំ ពុទ្ធោ ភវិស្សតិ ។
ឥមស្ស ជនិកា មាតា   មាយា នាម ភវិស្សតិ
បិតា សុទ្ធោទនោ នាម   អយំ ហេស្សតិ គោតមោ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះតរណិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ តរណិយត្ថេរាបទាន ។

ធម្មរុចិត្ថេរាបទាន ទី ៩

(៧៩) កាលណា ព្រះជិនសិរីសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ ព្រះនាមទីបង្ករៈ ទ្រង់ព្យាករនូវព្រះសុមេធតាបសថា សុមេធតាបសនេះ នឹងបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ក្នុងអបរិមេយ្យកប្ប (កប្បរាប់មិនបាន) អំពីកប្បនេះ ។ ព្រះមាតាបង្កើតនៃព្រះពុទ្ធនេះព្រះនាមមាយា ព្រះបិតា ព្រះនាមសុទ្ធោទនៈ សុមេធ-តាបសនេះ នឹងបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមគោតមៈ ។

បធានំ បទហិត្វាន កត្វា ទុក្ករការិកំ
អស្សត្ថមូលេ សម្ពុទ្ធោ ពុជ្ឈិស្សតិ មហាយសោ ។
ឧបតិស្សោ កោលិតោ ច អគ្គា ហេស្សន្តិ សាវកា
អានន្ទោ នាមុបដ្ឋាកោ[១] ឧបដ្ឋិស្សតិមំ ជិនំ ។
ខេមា ឧប្បលវណ្ណា ច អគ្គា ហេស្សន្តិ សាវិកា
ចិត្តោ អាឡវកោ ចេវ អគ្គា ហេស្សន្តុបាសកា
ខុជ្ជុត្តរា នន្ទមាតា អគ្គា ហេស្សន្តុបាសិកា
ពោធិ ឥមស្ស ធីរស្ស[២] អស្សត្ថោតិ បវុច្ចតិ ។
ឥទំ សុត្វាន វចនំ អសមស្ស មហេសិនោ
អាមោទិតា នរមរូ នមស្សន្តិ កតញ្ជលី ។
តទាហំ មាណវោ អាសឹ មេឃោ នាម សុសិក្ខិតោ
សុត្វា ព្យាករណំ សេដ្ឋំ សុមេធស្ស មហាមុនិ[៣] ។

---

១ ឱ. ម. អានន្ទោ នាម នាមេន ។ ២ ឱ. ម. វីរស្ស ។ ៣ ឱ. ម. មហាមុនេ ។

សុមេធតាបសនេះ តំកល់ទុកនូវសេចក្តីព្យាយាមហើយ ធ្វើនូវទុក្ករកិរិយា នឹងបានត្រាស់ដឹងជាព្រះសម្ពុទ្ធ មានយសធំ ក្រោមម្លប់នៃអស្សត្ថព្រឹក្ស ។ ភិក្ខុឈ្មោះឧបតិស្សៈ ១ ឈ្មោះកោលិតៈ ១ នឹងបានជាសាវ័កដ៏ប្រសើរ ភិក្ខុជាអ្នកឧបដ្ឋាក មាននាមថា អានន្ទ នឹងបំរើនូវព្រះជិនស្រីអង្គនេះ ។ ភិក្ខុនីឈ្មោះខេមា ១ ឈ្មោះឧប្បលវណ្ណា ១ នឹងបានជាសាវិកា ដ៏ប្រសើរ គហបតីឈ្មោះចិត្តៈ ១ ឈ្មោះអាឡវកៈ ១ នឹងបានជាឧបាសក ដ៏ប្រសើរ ។ នាងខុជ្ជុត្តរា ១ នាងនន្ទមាតា ១ នឹងបានជាឧបាសិកាដ៏ប្រសើរ ដើមឈើសម្រាប់ត្រាស់ដឹងនៃអ្នកប្រាជ្ញអង្គនេះ គេហៅថាអស្សត្ថព្រឹក្ស ។

ពួកមនុស្សនិងទេវតា បានឮព្រះពុទ្ធដីកានេះ នៃព្រះពុទ្ធជាបុគ្គលស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ឥតមានបុគ្គលណាស្មើ ក៏មានចិត្តរីករាយ នាំគ្នាធ្វើអញ្ជលីនមស្ការ ។ បពិត្រព្រះមហាមុនី កាលនោះ ខ្ញុំជាមាណព ឈ្មោះមេឃៈ អ្នកសិក្សាប្រពៃ បានឮពាក្យព្យាករណ៍ដ៏ប្រសើរ នៃសុមេធតាបស ។

នវមំ ធម្មរុចិត្ថេរាបទានំ

សំវិស្សដ្ឋោ ករិត្វាន | សុមេធេ ករុណាលយេ(១)
បព្វជន្តញ្ច តំ វីរំ | សហា ច អនុបព្វជឹ ។
សំវុតោ បាតិមោក្ខស្មឹ | ឥន្ទ្រិយេសុ ច បញ្ចសុ
សុទ្ធាជីវោ សតោ ធីរោ(២) | ជិនសាសនការកោ ។
ឯវំ វិហរមានោហំ | បាបមិត្តេន កេនចិ
និយោជិតោ អនាចារេ | សុមគ្គា បរិធំសិតោ ។
វិតក្កវសិកោ(៣) ហុត្វា | សាសនតោ អបក្កមឹ
បច្ឆា តេន កុមិត្តេន | បយុត្តោ មាតុឃាតនំ ។
អករឹ អនន្តរិយញ្ច(៤) | ឃាតយឹ ទុដ្ឋមានសោ
តតោ ចុតោ មហាវីចឹ | ឧបបន្នោ សុទារុណំ ។
វិនិបាតគតោ សន្តោ | សំសរឹ ទុក្ខិតោ ចិរំ
ន បុនោ អទ្ទសំ ធីរំ | សុមេធំ នរបុង្គវំ ។

---

១ ឱ.ម. ករុណាសយេ ។ ២ ឱ. ម. វីរោ ។ ៣ ឱ. វិតក្កវសគោ ។ ៤ ឱ. អករិមនន្តរិយញ្ច ។

ខ្ញុំស្និទ្ធស្នាលនឹងសុមេធតាបស មានករុណាជាលំនៅ ខ្ញុំក៏បានបួសតាមតាបស ជាអ្នកមានព្យាយាម ដែលទ្រង់ផ្នួសនោះ ។ ខ្ញុំសង្រួមក្នុងបាដិមោក្ខផង ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំង ៥ ផង មានអាជីវៈដ៏បរិសុទ្ធ មានសតិ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យប្រដៅ នៃព្រះជិនស្រី ។ កាលខ្ញុំនៅជាមួយនឹងបាបមិត្តណាមួយ យ៉ាងនេះ ក៏បានប្រកបក្នុងអនាចារ ហើយឃ្លាតចាកផ្លូវដ៏ល្អ ។ ខ្ញុំជាអ្នកលុះក្នុងអំណាចវិតក្កៈ បានចៀសចេញអំពីសាសនា វេលាក្រោយមក ខ្ញុំបានប្រកបដោយបាបមិត្តអាក្រក់នោះទៀត ក៏ប្រព្រឹត្តធ្វើនូវមាតុឃាត ។ ខ្ញុំមានចិត្តប្រទូស្ត បានធ្វើអនន្តរិយកម្ម គឺសម្លាប់មាតា ខ្ញុំច្យុតអំពីអត្តភាពនោះ បានទៅកើតក្នុងមហាអវិចិនរក ដ៏អាក្រក់ក្រៃពេក ។ ខ្ញុំទៅកើតក្នុងអសុរកាយ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ អន្ទោលទៅអស់កាល ជាយូរអង្វែង លែងបានឃើញព្រះសុមេធតាបស ជាអ្នកប្រាជ្ញប្រសើរជាងជន ។

អស្មឹ កប្បេ សមុទ្ទស្មឹ   មច្ឆោ អាសឹ តិមិង្គលោ[១]
ទិស្វាហំ សាគរេ នាវំ   គោចរត្ថមុបាគមឹ ៗ

ទិស្វា មំ វាណិជា ភីតា   ពុទ្ធសេដ្ឋំ អនុស្សរុំ
គោតមោតិ មហាឃោសំ   សុត្វា តេហិ ឧទីរិតំ ៗ

បុព្វសញ្ញំ សរិត្វាន   តតោ កាលំ កតោ អហំ
សាវត្ថិយំ កុលេ ឥទ្ធេ[២]   ជាតោ ព្រាហ្មណជាតិយំ ៗ

អាសឹ ធម្មរុចិ នាម   សព្វបាបជិគុច្ឆកោ
ទិស្វាហំ លោកបជ្ជោតំ   ជាតិយា សត្តវស្សិកោ ៗ

មហាជេតវនំ គន្ត្វា   បព្វជឹ អនគារិយំ
ឧបេមិ ពុទ្ធំ តិក្ខត្តុំ   រត្តិយា ទិវសស្ស ច ៗ

---

១ ម. តិបិង្គលោ ។ ២ អ. អឌ្ឍេ ។

ក្នុងកប្បនេះ ខ្ញុំបានកើតជាត្រីសមុទ្រ ឈ្មោះតិមិង្គលៈ បានឃើញសំពៅក្នុងសាគរ ក៏ចូលទៅជិតដើម្បីអាហារ ។ ពាណិជទាំងឡាយ បានឃើញខ្ញុំហើយ ក៏មានសេចក្តីភិតភ័យ បាននាំគ្នារលឹកគុណ នៃព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ថាគោតមៈ ។ ដូច្នេះ ខ្ញុំក៏បានឮសំឡេងគឹកកងខ្លាំង ដែលពួកពាណិជទាំងនោះពោលហើយ ។ ខ្ញុំរលឹកឃើញ នូវសញ្ញាអំពីដើម ក អំពីនោះមក ខ្ញុំធ្វើនូវមរណកាល បានទៅកើតក្នុងកំណើតនៃព្រាហ្មណ៍ ជាត្រកូលស្តុកស្តម្ភ ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ខ្ញុំមានឈ្មោះធម្មរុចិ ជាអ្នកខ្ពើមរអើមនូវបាបទាំងពួង មានអាយុ ៧ ឆ្នាំកប់អំពីកំណើត បានឃើញព្រះពុទ្ធជាពន្លឺ ក្នុងលោក ។ ខ្ញុំបានទៅកាន់វត្តជេតពនដ៏ប្រសើរ ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ចូលទៅជិតព្រះពុទ្ធ អស់វារៈ ៣ ដង រាល់យប់រាល់ថ្ងៃ ។

ទសមំ ធម្មរុចិត្ថេរាបទានំ

តទា ទិស្វា មុនិ អាហ សរ ជម្មុពិតិ មំ
តតោហំ អវចំ ពុទ្ធំ បុព្វកម្មំ វិការិតំ ។

សុចិរំ សតបុញ្ញលក្ខណំ
បតិបុព្វេន វិសុទ្ធិបច្ចយា(១)
អហមជ្ជ សុបេក្ខណំ វត
តវ បស្សាមិ និរុបមំ វិគ្គហំ ។
សុចិរំ វិហិតិំ នុ តេ មយា(២)
សុចិរក្ខេន និរវិសោសិតា(៣)
សុចិរំ អមលំ វិសោធិតំ
នយនំ ញាណមយំ មហាមុនេ ។
ចិរកាលសមង្គិតោ(៤) តយា
អវិនដ្ឋោ បុនន្តរំ(៥) ចិរំ
បុនរជ្ជ សមាគតោ តយា
ន ហិ នស្សន្តិ កតានិ គោតម ។

---

១ ឱ. ម. ន វិសុទ្ធបច្ចយំ ។ ២ ឱ. វិហតតមោ មយា ។ ម. វិហតត្តមោ តយា ។ ៣ ឱ.ម. នទីវិសោសិតា ។ ៤ ឱ. ចិរកាលំ សមាគតោ ។ ម. ចិរកាលសមង្គិតោ ។ ៥ ឱ.ម. បុនរន្តរំ ។

កាលនោះ ព្រះមុនីបានទតឃើញខ្ញុំហើយ ក៏ត្រាស់ថា នែធម្មរុចិ អ្នកចូរលើកតអំពីនោះទៅ ។ ខ្ញុំបានពោលនូវបុព្វកម្មដែលខ្លួនខ្ញុំបានអប់រំហើយ ថ្វាយព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ថា

ខ្ញុំខានបានឃើញព្រះពុទ្ធ មានបុញ្ញលក្ខណៈច្រើន មានវិសុទ្ធិជាបច្ច័យក្នុងកាលមុន អស់កាលយូរហើយ ទើបតែក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំបានឃើញព្រះកាយរបស់ព្រះអង្គ ដ៏គួររមិលមើលរកបុគ្គលប្រៀបពុំបាន ។ ខ្ញុំបានតំកល់បុណ្យចំពោះព្រះអង្គអស់កាលយូរ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំបានឲ្យវិនស្សតមិនមានសេសសល់ ដោយការក្រាបដ៏ស្អាត បពិត្រព្រះមហាមុនី ភ្នែកគឺញាណមិនមានមន្ទិល ខ្ញុំបានដំរះហើយអស់កាលយូរ ។ ខ្ញុំព្រះអង្គប្រកបជាមួយនឹងព្រះអង្គ អស់កាលដ៏យូរ មិនវិនាសក្នុងចន្លោះថ្មីទៀត អស់កាលដ៏យូរ ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គប្រកបព្រមជាមួយនឹងព្រះអង្គម្ដងទៀត បពិត្រព្រះគោតមៈ អំពើទាំងឡាយដែលខ្ញុំបានធ្វើ មិនវិនាសឡើយ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ធម្មរុចិ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ធម្មរុចិត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទសមំ សាលមណ្ឌបិយត្ថេរាបទានំ

(៨០) អជ្ឈោគហេត្វា សាលវនំ សុកតោ អស្សមោ មម

សាលបុប្ផេហិ សញ្ឆន្នោ វសាមិ បវនេ តទា ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះធម្មរុចិត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ធម្មរុចិត្ថេរាបទាន ។

សាលមណ្ឌបិយត្ថេរាបទាន ទី ១០

(៨០) អាស្រមដ៏ល្អរបស់ខ្ញុំ គេធ្វើលយចូលទៅក្នុងព្រៃពាំង សឹងដេរដាសដោយផ្កាពាំង កាលនោះខ្ញុំនៅក្នុងព្រៃ ។

ទសមំ សាលមណ្ឌបិយត្ថេរាបទានំ

បិយទស្សី តុ ភគវា   សយម្ភូ អគ្គបុគ្គលោ
វិវេកកាមោ សម្ពុទ្ធោ   សាលវនមុបាគមិ ។
អស្សមា អភិនិក្ខម្ម   បវនំ អគមាសហំ
មូលផលំ គវេសន្តោ   អាហិណ្ឌាមិ វនេ តទា ។
តត្ថទ្ទសាសឹ សម្ពុទ្ធំ   បិយទស្សឹ មហាយសំ
សុនិសិន្នំ សមាបន្នំ   វិរោចន្តំ មហាវនេ ។
ចតុទណ្ឌេ ឋបេត្វាន   ពុទ្ធស្ស ឧបរិ អហំ
មណ្ឌបំ សុកតំ កត្វា   សាលបុប្ផេហិ ឆាទយឹ ។
សត្តាហំ ធារយិត្វាន   មណ្ឌបំ សាលឆាទិតំ
តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា   ពុទ្ធសេដ្ឋំ អវន្ទហំ (១) ។
ភគវា តម្ហិ សមយេ   វុដ្ឋហិត្វា សមាធិតោ (២)
យុគមត្តំ បេក្ខមានោ   និសីទិ បុរិសុត្តមោ ។

---

១ ឱ. អវន្ទិហំ ។ ២ ឱ. សុមាធិតោ ។

ព្រះសម្ពុទ្ធ មានព្រះភាគ ព្រះនាមបិយទស្សី ជាព្រះសយម្ភូ ជាអគ្គបុគ្គល ទ្រង់ប្រាថ្នាវិវេក បានស្តេចចូលទៅក្នុងព្រៃរាំង ។ ខ្ញុំបានចេញអំពីអាស្រមទៅក្នុងព្រៃ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំកាលនឹងស្វែងរក នូវមើមឈើនិងផ្លែឈើ បានត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃ ។ ខ្ញុំបានឃើញនូវព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមបិយទស្សី មានយសធំ ព្រះអង្គគង់ចូលនិរោធសមាបត្តិ ដ៏រុងរឿងក្នុងព្រៃធំនោះ ។ ខ្ញុំបានតក់តល់ទុក នូវឈើ ៤ កំណាត់ ពីខាងលើនៃព្រះសម្ពុទ្ធ ហើយធ្វើមណ្ឌបយ៉ាងល្អ ប្រក់ដោយផ្ការាំងទាំងឡាយ ។ ខ្ញុំបានទ្រទ្រង់នូវមណ្ឌប ដែលប្រក់ដោយផ្ការាំង អស់ ៧ ថ្ងៃ ហើយញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ក្នុងមណ្ឌបនោះ ទាំងបានថ្វាយបង្គំនូវព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។ សម័យនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ជាបុរសដ៏ឧត្តម បានចេញអំពីសមាធិ ហើយគង់សំឡឹងមើលទី អំពីចម្ងាយប្រមាណមួយជួរទឹម ។

សាវកោ វរុណោ នាម   បិយទស្សិស្ស សត្ថុនោ
វសីសតសហស្សេហិ   ឧបគញ្ឆិ វិនាយកំ ។
បិយទស្សី តុ ភគវា   លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា   សិតំ បាតុករិ ជិនោ ។
អនុរុទ្ធោ ឧបដ្ឋាកោ   បិយទស្សិស្ស សត្ថុនោ
ឯកំសំ ចីវរំ កត្វា   អបុច្ឆិត្ថ មហាមុនឹ ។
កោ នុ ខោ ភគវា ហេតុ   សិតកម្មស្ស សត្ថុនោ
ការណេ វិជ្ជមានម្ហិ   សត្ថា បាតុករេ សិតំ ។
សត្តាហំ បុប្ផឆទនំ   យោ មេ ធារេសិ មាណវោ
តស្ស កម្មំ សរិត្វាន   សិតំ បាតុករឹ អហំ ។
អនោកាសំ ន បស្សាមិ   យត្ថំ បុញ្ញំ វិបច្ចតិ
ទេវលោកេ មនុស្សេ វា   ឱកាសោវ ន សម្មតិ ។

សាវ័កឈ្មោះវរុណៈ របស់ព្រះសាស្តា ព្រះនាមបិយទស្សី បានចូលទៅគាល់ព្រះលោកនាយក ជាមួយនឹងពួកព្រះអរហន្ត មួយសែនអង្គ ជាអ្នកស្ទាត់ជំនាញ ។ ឯព្រះជិនស្រីមានព្រះភាគ ព្រះនាមបិយទស្សី ជាធំក្នុងលោក ប្រសើរជាងនរៈ គង់ក្នុងកណ្តាលភិក្ខុសង្ឃ ហើយទ្រង់ធ្វើនូវការញញឹមឲ្យប្រាកដ ។ ឧបដ្ឋាក ឈ្មោះអនុរុទ្ធៈ របស់ព្រះសាស្តា ព្រះនាមបិយទស្សី ធ្វើចីវរឆៀងស្មាម្ខាង ហើយទូលសួរព្រះមហាមុនីថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សភាវៈដូចម្តេចហ្ន៎ ជាហេតុនៃព្រះសាស្តា ទ្រង់ធ្វើនូវការញញឹម ប្រហែលជាមានហេតុ បានជាព្រះសាស្តា ទ្រង់ធ្វើនូវការញញឹម ។

មាណពណា ទ្រទ្រង់នូវមណ្ឌបដែលប្រក់ហើយដោយផ្កាកំរង ដល់តថាគត អស់ ៧ ថ្ងៃ តថាគតរលឹកឃើញកុសលកម្មរបស់មាណពនោះ ទើបធ្វើនូវការញញឹមឲ្យប្រាកដ ។ បុណ្យណា ឲ្យផលក្នុងទេវលោក ឬក្នុងមនុស្សលោក ឬឱកាសណា មិនសមល្មម តថាគតមិនឃើញនូវបុណ្យ ឬឱកាសនោះ ដែលមិនមានឱកាសឲ្យផល នោះឡើយ ។

ទសមំ សាលមណ្ឌបិយត្ថេរាបទានំ

ទេវលោកេ វសន្តស្ស បុញ្ញកម្មសមង្គិនោ
យាវតា បរិសា តស្ស សាលឆន្នា ភវិស្សតិ ។
តត្ថ ទិព្វេហិ នច្ចេហិ គីតេហិ វាទិតេហិ ច
រមិស្សតិ សទា(១) សន្តោ បុញ្ញកម្មសមាហិតោ ។
យាវតា បរិសា តស្ស គន្ធគន្ធិ ភវិស្សតិ
សាលស្ស បុប្ផវស្សា ច បវស្សិស្សតិ តាវទេ ។
តតោ ចុតោយំ មនុជោ មានុសំ អាគមិស្សតិ
ឥធាបិ សាលឆទនំ សព្វកាលំ ធរិស្សតិ(២) ។
ឥធ នច្ចញ្ច គីតញ្ច សម្មតាឡសមាហិតំ
បរិវារេស្សន្តិ មំ និច្ចំ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
ឧគ្គច្ឆន្តេ ច សុរិយេ សាលវស្សម្បវស្សតិ
បុញ្ញកម្មេន សំយុត្តំ វស្សតិ សព្វកាលិកំ ។

---

១ ឱ. តទា ។ ២ ឱ. ធរិយ្យតិ ។

កាលបុគ្គលនោះ ប្រកបដោយបុញ្ញកម្ម ហើយនៅក្នុងទេវលោក បរិសទ្យទាំងប៉ុន្មាន របស់បុគ្គលនោះ សឹងដើរជាសដូចជាផ្ការាំង ។ បុគ្គលប្រកបដោយបុញ្ញកម្មនោះ នឹងត្រេកត្រអាលដោយពួករបាំ ពួកចំរៀង ពួកដេញដំប្រគំ ដ៏ជាទិព្វក្នុងទេវលោក សព្វ ៗ កាល ។ បរិសទ្យទាំងប៉ុន្មានរបស់បុគ្គលនោះ សឹងមានក្លិនក្រអូប ទាំងមានភ្លៀងជាវិការៈនៃផ្ការាំង នឹងធ្លាក់ចុះក្នុងខណៈនោះឯង ។ លុះបុគ្គលនេះច្យុតអំពីទេវលោកនោះ មកកើតជាមនុស្ស នឹងមកកាន់ត្រកូលមនុស្ស មណ្ឌបប្រក់ដោយផ្ការាំង ក្នុងមនុស្សលោកនេះ នឹងទ្រទ្រង់ (នូវបុគ្គលនេះ) សព្វ ៗ កាល ។ របាំក្តី ចំរៀងក្តី គ្រឿងដេញដំប្រគំក្តី នឹងហោមរោមនូវបុគ្គលនេះ អស់កាលជានិច្ច ក្នុងមនុស្សលោកនេះ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ មួយទៀត កាលព្រះអាទិត្យរះឡើង ភ្លៀងជាវិការៈនៃផ្ការាំងនឹងធ្លាក់ចុះមក ឯភ្លៀងជាវិការៈនៃផ្ការាំង ដ៏ប្រកបដោយបុញ្ញកម្ម នឹងធ្លាក់ចុះមក សព្វ ៗ កាល ។

អដ្ឋារសេ កប្បសតេ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
សព្ពាសវេ បរិញ្ញាយ និព្វាយិស្សតិនាសវោ ។
ធម្មំ អភិសមេន្តស្ស សាលធជំ ភវិស្សតិ
ចិតកេ ឈាយមានស្ស ធជំ តត្ថ ហេស្សតិ ។
វិបាកំ កិត្តយិត្វាន បិយទស្សី មហាមុនិ
បរិសាយ ធម្មំ ទេសេសិ តប្បេន្តោ ធម្មវុដ្ឋិយា ។
តឹសកប្បានិ ទេវេសុ ទេវរជ្ជមការយឹ
សដ្ឋី ច សត្តក្ខត្តុំ ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ ។
ទេវលោកា ឥធាគន្ត្វា លភាមិ វិបុលំ សុខំ
ឥធាបិ សាលធជំ មណ្ឌបស្ស ឥទំ ផលំ ។

ក្នុងកប្បទី ១.៨០០ ព្រះសាស្តា ព្រះនាមគោតម ទ្រង់កើតក្នុងត្រកូលឧក្កាកពជ នឹងត្រាស់ដឹងក្នុងលោក ។ កុលបុត្តនេះ នឹងបានជាឱរសដែលព្រះធម៌និម្មិត ជាអ្នកទទួលនូវមត៌កក្នុងធម៌ របស់ព្រះគោតមនោះ កំណត់ដឹងអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ។ កាលកុលបុត្តនោះ ត្រាស់ដឹងនូវធម៌ នឹងមានមណ្ឌបប្រក់ដោយផ្ការាំង កាលគេកំពុងបូជាលើដើមថ្ករ នឹងមានមណ្ឌបប្រក់ដោយផ្ការាំង ក្នុងទីនោះ ។ លុះព្រះមហាមុនី ព្រះនាមបិយទស្សី ទ្រង់ប្រកាសនូវវិបាករូបហើយ ទើបសម្តែងនូវព្រះធម៌ដល់បរិ-ស័ទ ទ្រង់ញុំាំងបរិស័ទឲ្យឆ្អែត ដោយភ្លៀងគឺព្រះធម៌ ។

ខ្ញុំបានសោយរាជ្យ ជាស្តេចទេវតា ក្នុងទេវលោក អស់ ៣០ កប្ប បានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៦៧ ដង ។ លុះខ្ញុំច្យុតចាកទេវលោក មកកើតក្នុងមនុស្សលោកនេះ ក៏បាននូវសេចក្តីសុខ ដ៏ធំទូលាយ មានទាំងមណ្ឌបដែលប្រក់ទៅដោយផ្ការាំង នេះឯង ជាផលនៃមណ្ឌប ។

ទសមំ សាលមណ្ឌបិយត្ថេរាបទានំ

អយំ បច្ឆិមកោ មយ្ហំ ចរិមោ វត្តតេ ភវោ
ឥធាបិ សាលឆទនំ ហោស្សតិ សព្វកាលិកំ ។

មហាមុនឹ តោសយិត្វា គោតមំ សក្យបុង្គវំ
បត្តោម្ហិ អចលំ ឋានំ ហិត្វា ជយបរាជយំ ។

អដ្ឋារសេ កប្បសតេ យំ ពុទ្ធមភិបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

សាលមណ្ឌបិយត្ថេរាបទាន ទី ១០

នេះពង់កាយជាទីបំផុត ភពជាទីបំផុតរបស់ខ្ញុំ កំពុងប្រព្រឹត្ត ទៅ មណ្ឌបប្រក់ដោយផ្កាកំពង់ តែងមាន សព្វ ៗ កាល ក្នុងមនុស្សលោកនេះ ។ ខ្ញុំបានញុំាងព្រះមហាមុនី ព្រះនាមគោតម ព្រះអង្គប្រសើរ ក្នុងពួកសក្យៈ ឲ្យត្រេកអរហើយ បានដល់នូវអចលដ្ឋាន គឺព្រះនិព្វាន ខ្ញុំលះបង់នូវការឈ្នះនិងការចាញ់អស់ហើយ ។ ក្នុងកប្បទី ១.៨០០ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានបូជានូវព្រះពុទ្ធ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយភព ទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលអស់ហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់បានហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សាលមណ្ឌបិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សាលមណ្ឌបិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧទ្ទានំ

បំសុកូលំ ពុទ្ធសញ្ញី ភិសទោ ញាណកិត្តកោ
ចន្ទនី ធាតុបូជី ច បុលិនុប្បាទកោបិ ច ។
តរណោ ធម្មរុចិកោ សាលមណ្ឌបិយោ តថា
គាថាសតានិ ទ្វេ ហោន្តិ ឯកវីសតិមេវ ច ។

បំសុកូលវគ្គោ ឯកូនបញ្ញាសមោ ។

បានឮថា ព្រះសាលមណ្ឌបិយត្ថេរ មានអាយុ បាន សម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សាលមណ្ឌបិយត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទាន

បំសុកូលសញ្ញកត្ថេរាបទាន ១ ពុទ្ធសញ្ញកត្ថេរាបទាន ១ ភិសទាយកត្ថេរាបទាន ១ ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទាន ១ ចន្ទនមាលិយត្ថេរាបទាន ១ ធាតុបូជកត្ថេរាបទាន ១ បុឡិនុប្បាទកត្ថេរាបទាន ១ តរណិយត្ថេរាបទាន ១ ធម្មរុចិត្ថេរាបទាន ១ សាលមណ្ឌបិយត្ថេរាបទាន ១ មានគាថា ២១៩ ។

ចប់ បំសុកូលវគ្គ ទី ៤៩ ។

បញ្ញាសមោ កឹកណិបុប្ផវគ្គោ

បឋមំ តីណិកឹកណិបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(៨១) កណិការំវ ជោតន្តំ(១) និសិន្នំ បព្វតន្តរេ

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ   វិបស្សឹ លោកនាយកំ ។

តីណិកឹកណិបុប្ផានិ(២)   បគ្គយ្ហ អភិរោបយឹ

សម្ពុទ្ធំ អភិបូជេត្វា   គច្ឆាមិ ទក្ខិណាមុខោ ។

តេន កម្មេន សុកតេន   ចេតនាបណិធីហិ ច

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ   តាវត្តឹសំ អគច្ឆហំ ។

ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ   យំ ពុទ្ធមភិបូជយឹ ។

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឱ. ជោតេន្តំ ។ ២ ឱ. កិង្ខនិបុប្ផានិ ។ ម. កិង្កណិបុប្ផានិ ។

កឹកណិបុប្ផវគ្គ ទី ៥០

តីណិកឹកណិបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ១

(៥១) ខ្ញុំបានឃើញព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមវិបស្សី ទ្រង់មិនមានធូលី ជានាយកក្នុងលោក ព្រះអង្គគង់នៅនាចន្លោះភ្នំ ទ្រង់រុងរឿង ដូចជាផ្កាកណិការ ។ ខ្ញុំបានលើកយកនូវផ្កាកណ្ណឹង ៣ ទង ថ្វាយព្រះសម្ពុទ្ធ លុះបូជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ខ្ញុំមានមុខបែរឆ្ពោះ ដើរទៅកាន់ទិសខាងត្បូង ។ ដោយអំពើដែលខ្ញុំបានធ្វើហើយ ដោយល្អនោះផង ដោយចេតនាដែលខ្ញុំបានតំកល់ទុកនោះផង ខ្ញុំលះបង់កាយជារបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើតឯឋានតាវត្តិង្ស ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាព្រះសម្ពុទ្ធក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលអស់ហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តីណិកិង្កណិបុប្ផិយោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

តីណិកិង្កណិបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទុតិយំ បំសុកូលបូជកត្ថេរាបទានំ

(៨២) ហិមវន្តស្ស អវិទូរេ ឧឧព្វលោ នាម(១) បព្វតោ
តត្ថទ្ទសំ បំសុកូលំ ទុមគ្គម្ហិ វិលម្ពិតំ ។
តីណិ កិង្កណិបុប្ផានិ ឱចិនិត្វានហំ តទា
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន បំសុកូលំ អបូជយិំ ។

---

១ ឱ. ឧទកោ នាម ។ ម. ឧទង្គណោ នាម ។

ទុ ។ ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះតីណកិំកណិបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ តីណកិំកណិបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

បង្សុកូលបូជកត្ថេរាបទាន ទី ២

(៨២) មានភ្នំមួយឈ្មោះទុទ្ទពលៈ នៅជិតភ្នំហិមពាន្ត ក្នុងទីនោះ ខ្ញុំបានឃើញសំពត់បង្សុកូល ដែលគេពាក់លើចុងឈើ ។ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមានចិត្តត្រេកអររីករាយ បានបេះផ្កាកណ្ដឹង ៣ ទង ហើយថ្វាយចំពោះសំពត់បង្សុកូលនោះ ។ ដោយអំពើដែលខ្ញុំបានធ្វើហើយ ដោយល្អនោះផង ដោយ

ទុតិយំ បំសុកូលបូជកត្ថេរាបទានំ

តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតិំសំ អគច្ឆហំ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ បូជេត្វា អរហទ្ធជំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បំសុកូលបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បំសុកូលបូជកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បង្សុកូលបូជកត្ថេរាបទាន ទី ២

ចេតនា ដែលខ្ញុំបានតំកល់ទុកហើយនោះផង ខ្ញុំលះបង់រាងកាយជារបស់មនុស្សហើយ ទៅកើតឯឋានតាវត្តិង្ស ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំធ្វើនូវអំពើល្អ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ ព្រោះបានបូជាទង់ជ័យព្រះអរហន្ត ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំ-ផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបង្សុកូលបូជកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បង្សុកូលបូជកត្ថេរាបទាន ។

តតិយំ កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(៨៣) វនកម្មិកោ បុរេ អាសឹ បិតុបិតាមហេនហំ(១)

បសុមារេន(២) ជីវាមិ កុសលំ មេ ន វិជ្ជតិ ។
មម អាសយសាមន្តា តិស្សោ លោកគ្គនាយកោ
តីណិ បទានិ ទស្សេសិ អនុកម្បាយ ចក្ខុមា ។
អក្កន្តេ បទេ ទិស្វា តិស្សស្ស នាម សត្ថុនោ
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន បទេ ចិត្តំ បសាទយឹ ។
កោរណ្ឌំ បុប្ផិតំ ទិស្វា បាទបំ ធរណីរុហំ
ចង្កោដកំ(៣) គហេត្វាន បទសេដ្ឋំ អបូជយឹ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគច្ឆហំ ។

---

១ ម. បិតុមាតុមតេនហំ ។ ២ ឱ. បសុហិរេន ។ ៣ ឱ. បង្កោដកំ ។ ម. សកោសកំ ។

កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៣

[៨៣] កន្លងពីមុន ខ្ញុំបានកើតជាអ្នកធ្វើការងារក្នុងព្រៃ បរិញ្ចឹមជីវិតដោយការសម្លាប់សត្វ តាមលំអាននៃជីតា កុសលរបស់ខ្ញុំមិនមាន ។ ព្រះចក្ខុមសម្ពុទ្ធ ជាព្រះលោកនាយក ព្រះនាមតិស្សៈ ទ្រង់មានព្រះអធ្យាស្រ័យសង្គ្រោះដល់ខ្ញុំ បានសម្តែងនូវស្នាមព្រះបាទ ៣ អន្លើ ។ ខ្ញុំបានឃើញនូវស្នាមព្រះបាទ នៃព្រះសាស្តា ព្រះនាមតិស្សៈ ដែលទ្រង់ដាក់ទុក មានចិត្តត្រេកអររីករាយ បានញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ក្នុងស្នាមព្រះបាទ ។ ខ្ញុំបានឃើញនូវដើមកន្ទុយដំរី ដុះលើផែនដីមានផ្ការីក ហើយកាច់យកផ្កាកន្ទុយដំរីនោះទាំងចង្កោម ទៅបូជាស្នាមព្រះបាទដ៏ប្រសើរ ។ ដោយអំពើដែលខ្ញុំបានធ្វើហើយ ដោយល្អនោះផង ដោយចេតនាដែលខ្ញុំបានតំកល់ទុកហើយនោះផង ខ្ញុំលះបង់កាយជារបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើតឯឋានតាវត្តិង្ស ។

តតិយំ កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

យំ យំ យោនូបបជ្ជាមិ   ទេវត្តំ អថ មានុសំ
កោរណ្ឌកឆវី ហោមិ   សប្បភាសោ(១) ភវាមហំ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ   យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   បុប្ផបូជាយិទំ(២) ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កោរណ្ឌបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. សុប្បភាសោ ។ ២ ឱ. បាទបូជាយិទំ ។

កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៣

ខ្ញុំចូលទៅកាន់កំណើតណា ៗ ទោះជាទេវតា ឬជាមនុស្ស ក៏មានពណ៌សម្បុរដូចផ្កាកន្ទុយដំរី មានពន្លឺរស្មីល្អ ។ ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំធ្វើកុសលកម្មក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការបូជាស្នាមព្រះបាទ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

ចតុត្ថំ កិំសុកបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(៨៤) កឹសុកំ បុប្ផិតំ ទិស្វា បគ្គហេត្វាន អញ្ជលឹ

ពុទ្ធសេដ្ឋំ សរិត្វាន អាកាសេ អភិបូជយឹ ។

តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវត្តឹសំ អគច្ឆហំ ។

ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

កិំសុកបុប្ផិយត្ថេរាបទានទី ៤

[៥៤] ខ្ញុំបានឃើញផ្កាចារ័ក ហើយ (បេះផ្កានោះ) ផ្គងអញ្ជលីប្រណម្យឡើង នឹកដល់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ហើយបានបូជាបោះផ្កានោះ ទៅឰដ៏អាកាស ។ ដោយអំពើដែលខ្ញុំបានធ្វើដោយល្អនោះផង ដោយចេតនាដែលខ្ញុំបានតំកល់ទុកហើយនោះផង ខ្ញុំលះបង់កាយជារបស់មនុស្សទៅ ក៏បានទៅកើតឯឋានតាវត្តិង្ស ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើនូវកុសលកម្ម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កឹសុកបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កឹសុកបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បញ្ចមំ ឧបឌ្ឍទុស្សទាយកត្ថេរាបទានំ

(៨៥) បទុមុត្តរភគវតោ   សុជាតោ នាម សាវកោ
បំសុកូលំ គវេសន្តោ   សង្ការេ ចរិយា(១) តទា ។
នគរេ ហំសវតិយា   បរេសំ ភតកោ អហំ
ឧបឌ្ឍទុស្សំ ទត្វាន   សិរសា អភិវាទយឹ ។
តេន កម្មេន សុកតេន   ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ   តាវតឹសំ អគច្ឆហំ ។

---

១ ឱ. ចរតេ ។ ម. ចរតី ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកឹសុកបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កឹសុកបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

ឧបឌ្ឍទុស្សទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៥

(៨៩) ក្នុងកាលនោះ សាវ័កនាមសុជាតៈ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ លោកកំពុងស្វែងរកសំពត់បង្សុកូលលើគំនរសំរាមក្បែរប្រែក ។ ខ្ញុំជាអ្នកស៊ីឈ្នួលនៃបុគ្គលដទៃ ក្នុងនគរហង្សវតី បានប្រគេនសំពត់ពាក់កណ្ដាលហើយ ថ្វាយបង្គំដោយសិរ្សៈ ។ ដោយអំពើដែលខ្ញុំបានធ្វើល្អនោះផង ដោយចេតនាដែលខ្ញុំបានតំកល់ទុកហើយនោះផង ខ្ញុំលះបង់កាយជារបស់មនុស្សទៅ ក៏បានទៅកើតឯឋានតាវត្តិង្ស ។

តេត្តឹសក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជមការយឹ
សត្តសត្តតិក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ ។
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខយំ
ឧបឌ្ឍទុស្សទានេន មោទាមិ អកុតោភយោ ។
ឥច្ឆមានោ អហំ(១) អជ្ជ សកាននំ សបព្វតំ
ខោមទុស្សេហិ ឆាទេយ្យំ អឌ្ឍទុស្សស្សិទំ ផលំ ។
សតសហស្សិតោ កប្បេ យំ ទានមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ អឌ្ឍទុស្សស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ. ម. បហុំ ។

ខ្ញុំបានកើតជាព្រះឥន្ទ្រ សោយរាជ្យជាស្តេចនៃទេវតា អស់ ៣៣ ដង ខ្ញុំបានកើតជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៧៧ ដង ។ ខ្ញុំបានសោយប្រទេសរាជ្យដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ខ្ញុំឥតមានភ័យអំពីទីណា តែងត្រេកអរ ព្រោះកិរិយាឲ្យនូវសំពត់ពាក់កណ្តាល ។ ក្នុងថ្ងៃនេះ បើខ្ញុំប្រាថ្នាយកសំពត់ដែលកើតអំពីសម្បកឈើ មកប្រក់ព្រៃនិងភ្នំក៏សឹងបាន នេះជាផលនៃការថ្វាយនូវសំពត់ពាក់កណ្តាល ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានឲ្យទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃសំពត់ពាក់កណ្តាល ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧបឌ្ឍទុស្សទាយកោ
ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឧបឌ្ឍទុស្សទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឆដ្ឋំ ឃតមណ្ឌទាយកត្ថេរាបទានំ

(៨៦) សុចិន្តិតំ ភគវន្តំ លោកជេដ្ឋំ នរាសភំ
ឧបវិដ្ឋំ មហារញ្ញំ វាតាពាធេន បីឡិតំ ។
ទិស្វា ចិត្តំ បសាទេត្វា ឃតមណ្ឌំ ឧបានយឹ
កតត្តា ឧបចិត្តា(១) ច(២) គង្គា ភាគីរសី អយំ(៣) ។

១ ឱ. អាចិតត្តា ។ ២ ម. បសន្នោ ឥតិ ។ ៣ ឱ. បយំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឧបឌ្ឍទុស្សទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឧបឌ្ឍទុស្សទាយកត្ថេរាបទាន ។

ឃតមណ្ឌទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦

(៨៦) ខ្ញុំបានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានព្រះតម្រិះល្អ ជាធំក្នុងលោក ប្រសើរជាងនរៈ ស្តេចចូលទៅគង់ក្នុងព្រៃធំ ត្រូវអាពាធកើតអំពីខ្យល់បៀតបៀនហើយ ខ្ញុំក៏ញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា បាននាំយកទឹកដោះថ្លា ចូលទៅថ្វាយព្រះអង្គ ។ ព្រោះតែកុសលដែលខ្ញុំបានធ្វើហើយ បានសន្សំហើយ ស្ទឹងគង្គាភាគីរសីនេះ

មហាសមុទ្ទា ចត្តារោ យតំ សម្បជ្ជរេ មម
អយញ្ច បថវី ឃោរា អប្បមាណា អសង្ខិយា ។
មម សង្កប្បមញ្ញាយ វត្តិ[1] តេ[2] មនុស្សកា
ចតុទ្ទិសា[3] ឥមេ រុក្ខា នានា ធរណីរុហា ។
មម សង្កប្បមញ្ញាយ កប្បរុក្ខា វត្តិ តេ
បញ្ញាសក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជមការយិំ ។
ឯកបញ្ញាសក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ទានមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ឃតមណ្ឌស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឱ.ម. ភវិតេ ។ ២ ឱ.ម. តេតិ នាហោន្តិ ។ ៣ ឱ.ម. នាគុទ្ទិបា ។

ទឹកមហាសមុទ្រទាំង ៤ ប្រែទៅជាទឹកដោះថ្លាសម្រាប់ខ្ញុំ ។ ផែនដីនេះ ជាវត្ថុដ៏ធំ មានប្រមាណមិនបាន រាប់មិនបាន ផែនដីនោះទៅជាស្ករក្រាម មានរសផ្អែមឆ្ងាញ់ ព្រោះដឹងនូវសេចក្តីត្រិះរិះរបស់ខ្ញុំ ដើមឈើទាំងឡាយនេះ ដុះលើផែនដី បិតនៅក្នុងទិសទាំង ៤ ដើមឈើទាំងនោះ កើតទៅជាដើមកល្បព្រឹក្ស ព្រោះដឹងនូវសេចក្តីត្រិះរិះរបស់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំជាធំជាងទេវតា បានសោយរាជ្យជាស្តេចនៃទេវតា អស់ ៥០ ដង ។ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៥១ ដង បានសោយប្រទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយទានក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃទឹកដោះថ្លា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលអស់ហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា យតមណ្ឌទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

យតមណ្ឌទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

សត្តមំ ឧទកទាយកត្ថេរាបទានំ

(៨៧) បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស ភិក្ខុសង្ឃេ អនុត្តរេ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ បានីយឃដំ(១) អបូរយឹ ។
បព្វតគ្គេ ទុមគ្គេ វា អាកាសេ វាថ ភូមិយំ
យទា បានីយមិច្ឆាមិ ខិប្បំ និព្វត្តតេ មមំ ។

១ ឱ. ពានីយឃដំ ។

ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះយគមណ្ឌទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ យគមណ្ឌទាយកត្ថេរាបទាន ។

ឧទកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៧

(៨៧) ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តត្រេកអរ បានថ្វាយទឹកមួយក្អម ចំពោះភិក្ខុសង្ឃដ៏ប្រសើរ នៃព្រះបទុមុត្តរសម្ពុទ្ធ ។ (ដោយកុសលកម្មនេះ) បើខ្ញុំចង់បានទឹកសម្រាប់ផឹក លើកំពូលភ្នំ លើចុងឈើ ក្នុងអាកាស ឬក្នុងផែនដី ក្នុងកាលណា ទឹកក៏កើតឡើងយ៉ាងឆាប់ដល់ខ្ញុំ ក្នុងកាលនោះ ។

សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ ទានមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ឧទកទានស្សិទំ ផលំ ៕
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ៕
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ៕
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ៕

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧទកទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ៕

ឧទកទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ៕

កន្លងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃឧទកទាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលអស់ហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឧទកទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឧទកទាយកត្ថេរាបទាន ។

អដ្ឋមំ បុឡិនថូបិយត្ថេរាបទានំ

(៨៨) ហិមវន្តស្សាវិទូរេ   យមកោ នាម[1] បព្វតោ
អស្សមោ សុកតោ មយ្ហំ   បណ្ណសាលា សុមាបិតា ។
នារទោ នាម នាមេន   ជដិលោ ឧគ្គតាបនោ
ចតុទ្ទសសហស្សានិ   សិស្សា បរិចរន្តិ មំ ។
បដិសល្លីនកោ សន្តោ   ឯវំ ចិន្តេសហន្តទា
មហាជនា មំ បូជេន្តិ   នាហំ បូជេមិ កិញ្ចិនំ ។
ន មេ ឱវាទកោ អត្ថិ   វត្តា កោចិ ន វិជ្ជតិ
អនាចរិយុបជ្ឈាយោ   វនេ វាសំ ឧបេមហំ ។
ឧបាសមានោ យមកំ[2]   គរុចិត្តំ ឧបដ្ឋហេ
សោ មេ អាចរិយោ នត្ថិ   វនវាសោ និរត្ថកោ ។
អាយាគំ មេ គវេសិស្សំ   គរុំ ភាវនិយំ តថា
សាសស្សយោ[3] វសិស្សាមិ   ន កោចិ គរហិស្សតិ ។

---

១ ឱ. សមង្គោ នាម ។ ២ ឱ.ម. យមហំ ។ ៣ ឱ.ម. សាវស្សយោ ។

បុទ្បិតប្បិយត្ថេរាបទាន ទី ៨

(៨៨) ក្នុងទីជិតនៃព្រៃហេមពាន្ត មានភ្នំមួយ ឈ្មោះយមកៈ អាស្រមខ្ញុំបានធ្វើហើយ បណ្ណសាលា ក៏ខ្ញុំបានសាងល្អហើយក្បែរដើមភ្នំនោះ ។ ខ្ញុំជាជដិលឈ្មោះនារទៈ ជាអ្នកមានព្យាយាមខ្ពង់ខ្ពស់ សិស្ស ១៤.០០០ តែងបំរើខ្ញុំ សព្វវេលា ។ ខ្ញុំជាអ្នកចូលចិត្តសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំគិតយ៉ាងនេះថា មហាជនតែងបូជាអាត្មាអញ ៗ មិនបានបូជាអ្នកណាមួយ ។ ជនអ្នកឲ្យឱវាទដល់អាត្មាអញមិនមាន ជនអ្នកស្តីថាណាម្នាក់ ក៏មិនមាន អាត្មាអញមិនមានអាចារ្យនិងឧបជ្ឈាយ៍ អាត្មាអញសម្រេចការនៅក្នុងព្រៃ ។ អាត្មាអញចូលទៅបំរើបុគ្គលណាដែលមានចិត្តធ្ងន់ បុគ្គលនោះ ជាអាចារ្យរបស់អាត្មាអញមិនមាន ការនៅក្នុងព្រៃ ឈ្មោះថាឥតប្រយោជន៍ ។ អា-ត្មាអញគប្បីស្វែងរកគ្រូដែលគួរបូជា និងគ្រូដែលគួរសរសើរ អាត្មាអញនឹងនៅជាមួយបុគ្គល គួរជាទីពឹងអាស្រ័យបាននោះ ទើបបុគ្គលណាមួយ នឹងមិនតិះដៀលអាត្មាអញទ្បើយ ។

ឧត្តានកូលា នទិកា សុបតិត្ថា មនោរមា
សុសុទ្ធបុឡិនាកិណ្ណា អវិទូរេ មមស្សមំ ។
នទី អមរិកំ នាម ឧបគច្ឆា អហន្តទា
សង្កឌ្ឍិត្វាន(១) បុឡិនំ អកំ បុឡិនចេតិយំ ។
យេ តេ អហេសុំ សម្ពុទ្ធា ភវន្តករណា មុនី
តេសំ ឯតាទិសោ ថូបោ តំ និមិត្តំ ករោមហំ ។
ករិត្វា បុឡិនេ ថូបំ សោវណ្ណំ មាបយឹ អហំ
សោណ្ណកឹកណិបុប្ផានិ(២) សហស្សេ តីណិ បូជយឹ ។
សាយំ បាតំ នមស្សាមិ បីតិជាតោ(៣) កតញ្ជលី
សម្មុខា វិយ សម្ពុទ្ធំ វន្ទឹ បុឡិនចេតិយំ ។
យទា កិលេសា ជាយន្តិ វិតក្កា គេហនិស្សិតា
សរាមិ សុកតំ ថូបំ បច្ចវេក្ខាមិ តាវទេ ។

---

១ ឱ. ម. សំវឌ្ឍយិត្វា ។ ២ ឱ. សោវណ្ណកិង្ខនិបុប្ផានំ ។ ៣ ឱ. វិត្តិជាតោ ។ ម. វេទជាតោ ។

ស្ទឹងមានច្រាំងរាក់មានកំពង់ល្អ ជាទីរីករាយនៃចិត្ត ដេរដាសដោយផ្កកខ្ញាប់សសុទ្ធ តាំងនៅជិតអាស្រមរបស់ខ្ញុំ ។ កាលនោះ ខ្ញុំបានដើរចូលទៅកេស្ទឹងឈ្មោះអមរិកៈ ហើយប្រមូលយកផ្កកខ្ញាប់ មកធ្វើជាបុឡិនចេតិយ (ចេតិយខ្ញាប់) ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទាំងឡាយអង្គណា ទ្រង់ធ្វើនូវទីបំផុតនៃភព ជាអ្នកប្រាជ្ញ ព្រះស្តូបនៃព្រះសម្ពុទ្ធទាំងឡាយនោះ ក៏ប្រាកដដូច្នោះ ខ្ញុំធ្វើនូវព្រះស្តូបនោះ ឲ្យជានិមិត្ត ។ លុះខ្ញុំធ្វើរួចហើយ ខ្ញុំបានសាងនូវព្រះស្តូប ជាវិការៈនៃមាសលើផ្កកខ្ញាប់ ខ្ញុំបានបូជានូវផ្កាកណ្ដឹងមាស អស់ ៣ ពាន់ ។ ខ្ញុំមានបីតិកើតហើយ ធ្វើនូវអញ្ជលីនមស្ការ រាល់ល្ងាចព្រឹក ថ្វាយបង្គំចេតិយផ្កកខ្ញាប់ ហាក់ដូចជាថ្វាយបង្គំនូវព្រះសម្ពុទ្ធ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ ។ កាលណា កិលេសទាំងឡាយកើតឡើង វិតក្កៈទាំងឡាយ ដែលអាស្រ័យនូវផ្ទះគឺកាមគុណ (កើតឡើង ក្នុងកាលនោះ) ខ្ញុំរលឹកដល់ព្រះស្តូប ដែលខ្ញុំធ្វើល្អហើយ ខ្ញុំពិចារណាឃើញច្បាស់ ក្នុងខណៈនោះឯង ។

អដ្ឋមំ កុដិធូបិយត្ថេរាបទានំ

ឧបនិស្សាយ វិហរឹ　　សត្តភហំ វិជាយតំ
កិលោសេ សំវេយ្យាសិ　　ន យុត្តំ តវ មារិស ។
សហ អាវដ្ដិតេ ធូបេ　　តាវំ ហោតិ មេ តទា
កុវិតេក្ក វិតោទេសឹ　　ជាតោ តុត្តដ្ឋិតោ(១) យថា ។
ឃរំ វិហារមានំ មំ　　មក្កុភជាកិមន្ទុជ
តត្ថ កាលំ កតោ សន្តោ　　ព្រហ្មលោកំ អគច្ឆហំ ។
យាវតាយុំ វសិត្វាន　　តិទិវេ ឧបបជ្ជហំ
អសីតិក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ　　ទេវរជ្ជមការយឹ ។
សតានំ តីណិក្ខត្តុញ្ច　　ចក្កវត្តិ អហោសហំ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ　　គណនាតោ អសង្ខិយំ ។
តេសំ កឹកណិបុប្ផានំ(២)　　វិបាកំ អនុភោមហំ
ពាវីសតិសហស្សានិ　　បរិភវេន្តិ មំ សទា ។

---

១ ឱ. តុត្ថដ្ឋិតោ ។ ម. តុត្ដដ្ឋិតោ ។ ២ ម. សោណ្ណកិង្កណិបុប្ផានំ ។

បុឡិនថូបិយត្ថេរាបទាន ទី ៨

ខ្ញុំបានចូលទៅរកព្រះស្តូប នៃព្រះលោកនាយក ទ្រង់ដឹកនាំសត្វ ដូចពួកឈ្មួញ ហើយទូន្មានខ្លួនថា នែអ្នកនិរទុក្ខ បើអ្នកហ៊ានបិទបាំងកិលេស ការដែលអ្នកបិទបាំងកិលេសនេះ ជាអំពើមិនគួរដល់អ្នកទេ ។ កាលណា ខ្ញុំពឹងនឹកព្រះស្តូប ឈ្មោះថាខ្ញុំមានសេចក្តីគោរព ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំបានបន្ទោបង់នូវវិតក្កៈអាក្រក់ ដូចដំរីដ៏ប្រសើរ ដែលត្រូវគេបាក់ដោយកង្វេរ ។ មច្ចុរាជតែងញាំញីខ្ញុំកាលនៅយ៉ាងនេះ លុះខ្ញុំធ្វើមរណកាលក្នុងទីនោះ បានទៅកើតឯព្រហ្មលោក ។ ខ្ញុំនៅក្នុងព្រហ្មលោក ដរាបដល់អស់អាយុ ហើយថយមកកើតក្នុងឋាននៃត្រៃត្រិង្ស បានជាធំជាងទេវតា សោយរាជ្យក្នុងទេវលោក អស់ ៨០ ដង ។ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៣០០ ដង បានសោយប្រទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ។ ខ្ញុំបានសោយនូវផល នៃផ្កាកណ្ដឹងមាសទាំងនោះ ជន ២ ម៉ឺន ២ ពាន់ តែងហោមរោមខ្ញុំ ក្នុងកព ។

ថូបស្ស បរិជិណ្ណត្តា　　រជោជល្លំ ច លិម្បតិ
តត្តេ សេនា ច មុញ្ចន្តិ　　សព្វកាសោ កវាមហំ ។
អហោ មេ សុកតោ ថូបោ　　សុទិដ្ឋាមរិកា នទី
ថូបំ កត្វាន បុឡិនំ(១)　　បត្តោម្ហិ អចលំ បទំ ។
កុសលំ កត្តុកាមេន　　ជន្តុនា សារគាហិនា(២)
នត្ថិ ខេត្តំ អខេត្តំ វា　　បដិបត្តីវ សារកា(៣) ។
យថាបិ ពលវា បោសោ　　អណ្ណវំ តរិតុស្សហោ(៤)
បរិត្តំ កដ្ឋមាទាយ　　បក្ខន្ទេយ្យ មហាសរំ ។
ឥមាហំ កដ្ឋំ និស្សាយ　　តរិស្សាមិ មហោទធឹ
ឧស្សាហេន វីរិយេន　　តរេយ្យ ឧទធឹ នរោ ។
តថេវ មេ កតំ កម្មំ　　បរិត្តំ ថោកកញ្ច យំ
តំ កម្មំ(៥) ឧបនិស្សាយ　　សំសារំ សមតិក្កមឹ ។

---

១ ឱ. បុលិនេ ។ ២ ឱ. បារគាមិនា ។ ៣ ម. សារតា ។ ៤ ឱ. ម. តរិតុស្សហេ ។ ៥ ឱ. កតំ កម្មំ ។

ព្រោះខ្ញុំបានសាងព្រះស្តូប លំអងធូលីមិនប្រឡាក់កាយនៃខ្ញុំ ញើសទាំងឡាយក្នុងខ្លួនមិនហូរចេញ ខ្ញុំមានពន្លឺល្អ ។ ឱ ! ព្រះស្តូបខ្ញុំបានធ្វើល្អហើយ ស្ទឹងឈ្មោះអមរិកៈ ខ្ញុំបានឃើញល្អហើយ ព្រោះខ្ញុំបានធ្វើព្រះស្តូបខ្សាច់ ទើបបានសម្រេចនូវព្រះនិព្វាន ជាធម្មជាតមិនកម្រើក ។ សត្វមានសេចក្តីប្រាថ្នាធ្វើកុសល ជាអ្នកប្រកាន់នូវធម៌មានខ្លឹម មិនចាំបាច់មានទីជាស្រែ ឬទីមិនជាស្រែឡើយ ស្រេចហើយត្រឹមតែសេចក្តីប្រតិបត្តិជាគុណមានខ្លឹម ។ បុរសមានកម្លាំង អាចឆ្លងសមុទ្រ ស្ទុះទៅក្នុងមហាសមុទ្របាន ព្រោះកាន់កំណាត់ឈើតូច ។ ខ្ញុំឆ្លងសមុទ្រធំ ព្រោះអាស្រ័យកំណាត់ឈើនេះ នរជនគប្បីឆ្លងសមុទ្រ ដោយសេចក្តីព្យាយាមប្រឹងប្រែង មានឧបមាយ៉ាងណា ។ អំពើណា ទោះតិចតួចក្តី ជាកតាបក្តី ដែលខ្ញុំធ្វើហើយ ខ្ញុំបានឆ្លងសង្សារ ព្រោះអាស្រ័យអំពើនោះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ។

អដ្ឋមំ បុឡិនថូបិយត្ថេរាបទានំ

បច្ឆិមេ ភវសម្បត្តេ សុក្កមូលេន ចោទិតោ
សាវត្ថិយំ បុរេ ជាតោ មហាសាលេ សុអឌ្ឍកេ ។
សទ្ធា មាតាបិតា មយ្ហំ ពុទ្ធស្ស សរណំ គតា
ឧភោ និច្ចសុតា(១) ឯតេ អនុវត្តន្តិ សាសនំ ។
ពោធិបបដិកំ គយ្ហ សោណ្ណថូបំ អការយុំ
សាយំ បាតំ នមស្សន្តិ សក្យបុត្តស្ស សម្មុខា ។
ឧបោសថម្ហិ ទិវសេ សោណ្ណថូបំ វិនីហរុំ
ពុទ្ធស្ស វណ្ណំ កិត្តេន្តា តិយាមំ វីតិនាមយុំ ។
សហ និស្វានហំ(២) ថូបំ សរឹ បុឡិនចេតិយំ
ឯកាសនេ និសីទិត្វា អរហត្តំ អបាបុណឹ ។

ពាវីសតិមំ ភាណវារំ ។

គវេសមានោ តំ វីរំ ធម្មសេនាបតិទ្ទសំ
អគារា និក្ខមិត្វាន បព្វជឹ តស្ស សន្តិកេ ។
ជាតិយា សត្តវស្សេន អរហត្តំ អបាបុណឹ
ឧបសម្បាទយិ ពុទ្ធោ គុណមញ្ញាយ ចក្ខុមា ។

---

១ ឱ. ម. ទិដ្ឋបទា ។ ២ ម. បសាទេត្វានហំ ។

បុញ្ញិនក្ខុបិយត្ថេរាបទាន ទី ៨

លុះដល់បច្ឆិមភព ខ្ញុំត្រូវកុសលមូលដាស់តឿន បានកើតក្នុងត្រកូលមហាសាល ដែលស្តុកស្តម្ភ ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ មាតាបិតារបស់ខ្ញុំ មានសទ្ធាបានយកព្រះពុទ្ធជាទីពឹង ជនទាំងពីរនាក់នោះ ក៏អនុវត្តតាមពុទ្ធសាសនា ។ ពួកជនបានកាន់យកក្រមរពោធិ ទៅធ្វើព្រះស្តូបជាវិការៈនៃមាស តែងនមស្ការបំពោះព្រះកក្តព្រះសក្យបុត្ត រាល់ល្ងាចព្រឹក ។ ក្នុងថ្ងៃឧបោសថ ពួកជននាំយកព្រះស្តូបមាស ហើយពោលសរសើរគុណព្រះពុទ្ធ ញុំាងកាលមានយាម ៣ ឲ្យកន្លងទៅ ។ លុះខ្ញុំបានឃើញព្រះស្តូបហើយ ក៏រលឹកឃើញនូវចេតិយផ្កប់ ខ្ពប់ អង្គុយលើអាសនៈមួយ ក៏បានដល់អរហត្ត ។

ចប់ ភាណវារៈ ទី ២២ ។

កាលខ្ញុំស្វែងរកអ្នកប្រាជ្ញ បានជួបព្រះធម្មសេនាបតីនោះ ក៏ចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសក្នុងសំណាក់លោក ។ ខ្ញុំក៏បានសម្រេចអរហត្ត ក្នុងអាយុ ៧ ឆ្នាំ រាប់អំពីកំណើតមក ព្រះពុទ្ធមានចក្ខុទ្រង់ជ្រាបនូវគុណ បានឲ្យឧបសម្បទាដល់ខ្ញុំ ។

ធារកោណេវ សមេត្វាន ការិយំ ចិដ្ឋិតំ មយា
កតំ មេ ករណីយញ្ច សក្យបុត្តស្ស សាសនេ ។
សព្វវេរភយាតីតោ សព្វសង្គាតិគោ ឥសិ
សាវកោ តេ មហាវីរ សោណ្ណថូបស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បុឡិនថូបិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បុឡិនថូបិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

កាលខ្ញុំនៅជាទារក បានសម្រេចកិច្ចហើយ សោឡសកិច្ច ក្នុងសាសនា នៃព្រះសក្យបុត្ត ខ្ញុំធ្វើរួចហើយក្នុងថ្ងៃនេះ ។ បពិត្រព្រះមហាវីរៈ ខ្ញុំកន្លងពៀរនិងភ័យទាំងពួងហើយ កន្លងកិលេសជាគ្រឿងជំពាក់ទាំងពួងហើយ ជាអ្នកស្វែងរកគុណ ជាសាវ័ករបស់ព្រះអង្គ នេះជាផលនៃព្រះស្តូបមាស ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធ របស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបុឡិនថូបិយត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បុឡិនថូបិយត្ថេរាបទាន ។

នវមំ នឡកុដិកទាយកត្ថេរាបទានំ

(៨៩) ហិមវន្តស្សាវិទូរេ ហារិកោ នាម(១) បព្វតោ
សយម្ភូ នារទោ នាម រុក្ខមូលេ វសី តទា ។
នឡាគារំ ការិត្វាន តិណេន ឆាទយឹ អហំ
ចង្កមំ សោធយិត្វាន សយម្ភុស្ស អទាសហំ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគច្ឆហំ ។
តត្ថ មេ សុកតំ ព្យម្ហំ នឡកុដិកាយ និម្មិតំ(២)
សដ្ឋិយោជនមុព្វិទ្ធំ តឹសយោជនវិត្ថតំ ។
ចតុទ្ទសេសុ កប្បេសុ ទេវលោកេ រមឹ អហំ
ឯកសត្តតិក្ខត្តុញ្ច ទេវរជ្ជំ អការយឹ ។
ចតុត្តឹសតិក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ ។

---

១ ឱ. ភារិកោ ។ ម. ហារិតោ ។ ២ ម. នឡកុដិកនិម្មិតំ ។

នឡកុដិកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៩

(៨៩) ក្នុងទីមិនឆ្ងាយអំពីព្រៃហេមពាន្ត មានភ្នំមួយ ឈ្មោះហារិកៈ កាលនោះ ព្រះសយម្ភូសម្ពុទ្ធ ព្រះនាម នារទៈ គង់នៅទៀបគល់ឈើ ជិតភ្នំនោះ ។ ខ្ញុំបានធ្វើផ្ទះបបុស បិទបាំងដោយស្មៅ ជម្រះទីចង្ក្រមថ្វាយ ដល់ព្រះសយម្ភូសម្ពុទ្ធ ។ ដោយអំពើដែលខ្ញុំធ្វើល្អហើយនោះផង ដោយការតំកល់ចេតនានោះផង ខ្ញុំលះបង់រាងកាយ ជារបស់មនុស្សហើយ បានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ ប្រាសាទរបស់ខ្ញុំ ដែលកុសលកម្មធ្វើល្អហើយ ក្នុងឋានតាវត្តិង្សនោះ គឺកុសលកម្មនិម្មិតធ្វើជាខ្ទមបបុស មានកំពស់ ៦០ យោជន៍ ទទឹង ៣០ យោជន៍ ។ ខ្ញុំរីករាយក្នុងទេវលោក អស់ ១៤ កប្ប បានសោយរាជ្យ ក្នុងទេវលោក អស់ ៧១ ដង ។ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៣៤ ដង បានសោយប្រទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ។

ធម្មបាសាទមារុយ្ហ សព្វាតារវរូបគំ(១)
យទិច្ឆកាហំ វិហារេ សក្យបុត្តស្ស សាសនេ ។
ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ នឡកុដិកាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា នឡកុដិកទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

នឡកុដិកទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ. សព្វាតារវរូបមំ ។ ម. សព្វាការវរូបមំ ។

ខ្ញុំបានឡើងកាន់ធម្មប្រាសាទ ឧបមាដូចផ្ទះស្ងាត់ដ៏ប្រសើរ ហើយសម្រេចសម្រាន្តតាមសមគួរ ក្នុងសាសនានៃព្រះសក្យបុត្ត ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើកុសលកម្ម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃខ្លួមបបុស ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះនឡកុដិកទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ នឡកុដិកទាយកត្ថេរាបទាន ។

ទសមំ បិយាលផលទាយកត្ថេរាបទានំ

(៩០) មិគលុទ្ទោ បុរេ អាសឹ វិវនេ(១) វិចរំ តទា

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ សព្វធម្មាន បារគុំ ។
បិយាលផលមាទាយ ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ
បុញ្ញក្ខេត្តស្ស វីរស្ស បសន្នោ សេហិ បាណិភិ ។
ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

---

១ ឱ. វីបិនេ ។ ម. វិបិនេ ។

បិយាលផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១០

[៩០] ក្នុងភពមុន ខ្ញុំកើតជាព្រានម្រឹគ កាលនោះ ខ្ញុំបានត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃធំ បានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គមិនមានធូលីគឺកិលេស ទ្រង់ដល់នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា បានយកផ្លែទ្រយឹង មកថ្វាយព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ជាបុញ្ញក្ខេត្ត ព្រះអង្គមានព្យាយាម ដោយដៃរបស់ខ្លួន ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែទ្រយឹង ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផលទាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកហោលអស់ហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បិយាលផលទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បិយាលផលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧទ្ទានំ

កិង្កណិ(១) បំសុកូលញ្ច កោរណ្ឌកិំសុកំ(២)
ឧបឌ្ឍទុស្សី ឃតទោ ឧទកំ ថូបការកោ ។
នឡាគារិ ច នវមោ បិយាលផលទាយកោ
សតមេកញ្ច គាថានំ នវកញ្ច តទុត្តរិ ។

កិង្កណិបុប្ផវគ្គោ បញ្ចាសមោ ។

---

១ ឱ. កិង្កិនិ ។ ២ ឱ. កោរណ្ឌបុប្ផិកិំសុកំ ។ ម. កោរណ្ឌមថកិំសុកំ ។

បានឮថា ព្រះបិយាលផលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បិយាលផលទាយកត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទាន

កឹកណិបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ បំសុកូលបូជកត្ថេរាបទាន ១ កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ កឹសុកបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ ឧបឌ្ឍទុស្សទាយកត្ថេរាបទាន ១ ឃតមណ្ឌទាយកត្ថេរាបទាន ១ ឧទកទាយកត្ថេរាបទាន ១ បុឡិនថូបិយត្ថេរាបទាន ១ នឡកុដិកទាយកត្ថេរាបទាន ជាគំរប់ ៩ បិយាលផលទាយកត្ថេរាបទាន ១ ឯគាថាមានចំនួន ១០១ និងលើសពីនោះ ៩ គាថាទៀត ។

ចប់ កឹកណិបុប្ផវគ្គ ទី ៥០ ។

អថ វគ្គុទ្ទានំ

មេត្តេយ្យវគ្គោ ភទ្ទាលិ សកិំសម្មជ្ជកោ បិច
ឯកវិហារី វិភេទកោ(១) ជគតិ សាលបុប្ផិយោ ។
នឡមាលិ(២) បំសុកូលី កិំកណិបុប្ផិកោ(៣) តថា
អសីតិ ទ្វេ ច គាថាយោ ចតុទ្ទសា(៤) សតានិ ច ។

មេត្តេយ្យវគ្គទសកំ បញ្ចមំ សតកំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ. ឯកោ វិភេទកីវគ្គោ ។ ម. ឯកវិហារី វិភេទកិ ។ ២ ឱ. នឡមាលំ ។ ម. នឡាគារំ ។
៣ ឱ. ម. កិង្កណិបុប្ផិយោ ។ ៤ ឱ. ម. ចតុទ្ទស ។

មួយទៀត ឧទ្ទាននៃវគ្គ

មេត្តេយ្យវគ្គ ១ ភទ្ទាលិវគ្គ ១ សកឹសម្មជ្ជកវគ្គ ១ ឯកវិហារិវគ្គ ១ វិភេទកវគ្គ ១ ជគតិវគ្គ ១ សាលបុប្ផិយវគ្គ ១ ។ នឡមាលិវគ្គ ១ បំសុកូលវគ្គ ១ កឹកណិបុប្ផិវគ្គ ១ ឯគាថាមានចំនួន ១.៤៨២ គាថា ។

ចប់ មេត្តេយ្យវគ្គទសកៈ ប្រមាណនៃរយ ទី ៥ ។

ឯកបញ្ញាសោ កណិការវគ្គោ

បឋមំ តីណិកណិការបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(៩១) សុមេធោ នាម សម្ពុទ្ធោ ទ្វត្តឹសវរលក្ខណោ
វិវេកកាមោ សម្ពុទ្ធោ ហិមវន្តំ ឧបាគមិ ។
អជ្ឈោគហេត្វា ហិមវន្តំ អគ្គោ ការុណិកោ មុនិ
បល្លង្កំ អាភុជិត្វាន និសីទិ បុរិសុត្តមោ ។
វិជ្ជាធរោ តទា អាសឹ អន្តលិក្ខចរោ អហំ
តិសុលំ សុកតំ គយ្ហ គច្ឆាមិ អម្ពរេ តទា ។
បព្វតគ្គេ យថា អគ្គិ បុណ្ណមាយេវ[១] ចន្ទិមា
វនេ ឱភាសតេ ពុទ្ធោ សាលរាជាវ ផុល្លិតោ ។
វនតោ[២] និក្ខមិត្វាន ពុទ្ធរំសាភិធាវរេ
នឡគ្គិវណ្ណសង្កាសា ទិស្វា ចិត្តំ បសាទយឹ ។

---

១ ឱ. អប៉ិ បុណ្ណមាសេវ ។ ២ ឱ.ម. វនគ្គា ។

កណិការវគ្គ ទី ៥១

តីណិកណិការបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ១

[៩១] ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមសុមេធៈ មានព្រះលក្ខណៈ ៣២ ដ៏ប្រសើរ មានសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងការស្ងប់ស្ងាត់ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃ បានស្តេចចូលទៅក្នុងព្រៃហិមពាន្ត ។ ព្រះមហាមុនី ទ្រង់ជាចំបង ជាបុរសខ្ពង់ខ្ពស់ ប្រកបដោយសេចក្តីករុណា ស្តេចចុះកាន់ព្រៃហិមពាន្ត ហើយទ្រង់គង់ផ្គត់ព្រះភ្នែន ។ កាលនោះ ខ្ញុំកើតជាពិទ្យាធរ ជាអ្នកត្រាច់ទៅក្នុងអាកាស កាន់ប្លុកដែលធ្វើល្អហើយ បានហោះទៅឰដ៏អាកាស ក្នុងកាលនោះ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះអង្គរុងរឿងក្នុងព្រៃ ដូចភ្លើងលើកំពូលភ្នំ ឬដូចព្រះចន្ទពេញបូណ៌មី ពុំនោះសោត ដូចស្តេចឈើដែលមានផ្ការីកស្គុះស្គាយ ។ ខ្ញុំចេញអំពីព្រៃ បានឃើញរស្មីព្រះពុទ្ធដែលផ្សាយចេញ ដូចពណ៌ភ្លើងដែលឆេះបបុស ហើយក៏ញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ។

បឋមំ តីណិកណិការបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

វិចិនំ អទ្ទសំ បុប្ផំ(១) កណិការំ ទេវគន្ធិកំ

តីណិ បុប្ផានិ អាទាយ ពុទ្ធសេដ្ឋំ អបូជយឹ ។

ពុទ្ធស្ស អានុភាវេន តិណិ បុប្ផានិ មេ តទា

ឧទ្ធំវណ្ណា(២) អធោបត្តា ឆាយំ កុព្វន្តិ សត្ថុនោ ។

តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគច្ឆហំ ។

តត្ថ មេ សុកតំ ព្យម្ហំ កណិការីតិ ញាយតិ

សដ្ឋិយោជនមុព្វិទ្ធំ តឹសយោជនវិត្ថតំ ។

សហស្សកណ្ឌោ សត្តភេណ្ឌុ ធជាលុ ហរិតាមយោ

សតសហស្សនិយ្យូហា ព្យម្ហេ បាតុករឹសុ មេ ។

សោណ្ណមយា មណិមយា លោហិតង្គមយាបិ ច

ផលិកាបិ ច បល្លង្កា យេនិច្ឆកា យទិច្ឆកំ(៣) ។

១ ម. ពុទ្ធំ ។ ២ ម. ឧទ្ធំវណ្ដា ។ ៣ ម. យទិច្ឆកា យទិច្ឆកា ។

ខ្ញុំកំពុងតែជ្រើសរើសផ្កា ក៏បានឃើញផ្កាកណិការ មានក្លិនក្រអូបដូចក្លិនទិព្វ ហើយបាននាំយកផ្កា ៣ ទងទៅបូជាព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។ ដោយអានុភាពនៃព្រះពុទ្ធ ផ្កាទាំង ៣ ទងរបស់ខ្ញុំ ក្នុងកាលនោះ មានទងឡើងលើ មានត្របកចុះក្រោម ធ្វើជាម្លប់បាំងថ្វាយព្រះសាស្តា ។ ដោយអំពើដែលធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់ចេតនានោះផង ខ្ញុំលះបង់រាងកាយជារបស់មនុស្សហើយ បានទៅកើត ក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ វិមានដែលកុសលសាងសម្រាប់ខ្ញុំ ក្នុងទីនោះ មានកំពស់ ៦០ យោជន៍ ទទឹង ៣០ យោជន៍ ពួកទេវតាតែងស្គាល់ថា កណិការវិមាន ។ ប្រាសាទមានកំពស់មួយពាន់សន្ទុះប្រួញ មានជាន់ ៧ បរិបូណ៌ដោយទង់ ជាវិការៈនៃកែវមណីមានពណ៌ខៀវ ផ្ទះមានកំពូលមួយសែន មានប្រាកដក្នុងវិមានរបស់ខ្ញុំ ។ បល្ល័ង្កជាវិការៈនៃមាសក៏មាន ជាវិការៈនៃកែវមណីក៏មាន ជាវិការៈនៃកែវទទឹមក៏មាន ជាវិការៈនៃកែវផលិកក៏មាន គួរតាមប្រាថ្នា គួរតាមបំណង ។

មហាមហញ្ច សយនំ តុលិកំ វិកតិស្សកំ(១)
ឧទ្ធលោមិកឯកន្តិំ ពិម្ពោហនសមាយុតំ(២) ។
ភវា និក្ខមិត្វាន ចរន្តោ ទេវចារិកំ
យទា ឥច្ឆាមិ គមនំ ទេវសង្ឃបុរក្ខតោ ។
បុប្ផស្ស ហេដ្ឋា តិដ្ឋាមិ ឧបរិ ឆទនំ មម
សមន្តា យោជនសតំ កណិការេហិ ឆាទិតំ ។
សដ្ឋី តុរិយសហស្សានិ សាយំ បាតំ ឧបដ្ឋហុំ
បរិវារេន្តិ មំ និច្ចំ រត្តិន្ទិវមតន្ទិតា ។
តត្ថ នច្ចេហិ គីតេហិ តាឡេហិ វាទិតេហិ ច
រមាមិ ខិឌ្ឌារតិយា(៣) មោទាមិ កាមកាមិហំ ។
តត្ថ ភុត្វា បិវិត្វា ច មោទាមិ តិទសេ តទា
នារីគណេហិ សហិតោ មោទាមិ ព្យម្ហុត្តមេ ។

---

១ ឱ. តូលិកា វិកតីយុតំ ។ ម. តូលិកា វិកតំ យុតំ ។ ២ ឱ.ម. ពិម្ពោហនសមាយុតំ ។
៣ ម. ខិឌ្ឌារតិយា ។

មួយទៀត ទីដេកមានដំឡៃច្រើន ដែលញាត់ដោយគរ ធ្វើ
ដោយរោមសត្វ វិចិត្រដោយរោមសត្វ មានរោមសត្វសីហៈ
និងខ្លាធំជាដើម ធ្វើដោយរោមសត្វមានរោមប្រោងឡើងតែ
ម្ខាង ជាកម្រាលសមគួរដល់ខ្ញើយ ។ កាលណា ខ្ញុំចេញអំ-
ពីលំនៅ ហើយត្រេចទៅកាន់ទេវចារិកប្រាថ្នានឹងទៅ តែង
មានពួកទេវតាហោមរោម ។ ខ្ញុំឋិតនៅខាងក្រោមផ្កា ផ្កា
ប្រក់ខាងលើខ្ញុំ ទីមួយរយយោជន៍ជុំវិញ សុទ្ធសឹងបិទបាំង
ដោយផ្កាកណិការ ។ តូរ្យតន្ត្រី ៦ ម៉ឺន មកបម្រើខ្ញុំរាល់
ល្ងាចព្រឹក ជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូសទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ តែងហោម
រោមខ្ញុំជានិច្ច ។ ខ្ញុំត្រេកអរដោយរបាំ ចំរៀង គ្រឿងដេញ
ដំ និងគ្រឿងប្រគំ ក្នុងវិមាននោះ ខ្ញុំមានសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុង
កាម តែងរីករាយក្នុងតម្រេកនៃល្បែង ។ ខ្ញុំបរិភោគក្តី ផឹក
ក្តី ក្នុងទីនោះ តែងរីករាយក្នុងឋានត្រៃត្រឹង្ស ក្នុងកាល
នោះ ខ្ញុំប្រកបដោយពួកនារី រីករាយក្នុងវិមានដ៏ឧត្តម ។

បឋមំ តីណិកណិការបុប្ផិត្ថេរាបទានំ

សតានំ បញ្ចក្ខត្តុញ្ច ទេវរជ្ជមការយឹ
សតានំ តីណិក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តី អហោសហំ ។
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ
ភវាភវេ សំសរន្តោ មហាភោគំ លភាមហំ ។
ភោគេ មេ ឩនតា នត្ថិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ
ទុវេ ភវេ សំសរាមិ ទេវត្តេ អថ មានុសេ ។
អញ្ញំ គតឹ ន ជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ
ទុវេ កុលេ បជាយាមិ ខត្តិយេ ចាបិ ព្រាហ្មណេ ។
នីចេ កុលេ ន ជាយាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ
ហត្ថិយានំ អស្សយានំ សិវិកំ សន្ទមានិកំ ។
លភាមិ សព្វមេវេតំ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ
ទាសីគណំ ទាសគណំ នារិយោ សមលង្កតា ។
លភាមិ សព្វមេវេតំ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ
កោសេយ្យកម្ពលិយានិ(១) ខោមកប្បាសិកានិ ច ។

---

១ ឱ.ម. កោសេយ្យកម្ពលីយានិ ។

តីណិកណិការបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ១

ខ្ញុំសោយរាជ្យក្នុងឋានទេវលោក អស់ ៥០០ ដង បានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៣០០ ដង ។ សោយប្រទេសរាជ្យដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ខ្ញុំកាលអន្ទោលទៅក្នុងភពតូចភពធំ តែងបាននូវភោគសម្បត្តិច្រើន ។ ខ្ញុំមិនមានសេចក្តីខ្វះខាតដោយភោគសម្បត្តិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ខ្ញុំតែងអន្ទោលទៅក្នុងភពពីរ គឺទេវតានិងមនុស្ស ។ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់គតិដទៃទេ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ខ្ញុំតែងកើតក្នុងត្រកូល ២ គឺត្រកូលក្សត្រ និងត្រកូលព្រាហ្មណ៍ ។ ខ្ញុំមិនកើតក្នុងត្រកូលទាប នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ខ្ញុំតែងបាននូវយានទាំងអស់នេះ គឺយានដំរី យានសេះ ព្រះសាលៀង រថទ្រង់គ្រឿង នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ខ្ញុំតែងបាននូវរបស់ទាំងអស់នេះគឺខ្ញុំស្រី ខ្ញុំប្រុស នារីដែលមានគ្រឿងតាក់តែងសមរម្យ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ខ្ញុំតែងបាននូវសំពត់ទាំងអស់នេះ គឺសំពត់កោសេយ្យពស្ត្រ សំពត់កម្ពល សំពត់ខោមពស្ត្រ និងសំពត់កប្បាសិកពស្ត្រ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។

លភាមិ សព្វមេវេតំ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ
ឆវត្តុំ ឆវផលំ ឆវត្តស្សកោជិនំ ៗ
លភាមិ សព្វមេវេតំ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ
ឥមេ ពាន ឥមេ កុញ្ជា ឥមត្ថិ សយនេ សយ ៗ
លភាមិ សព្វមេវេតំ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ
សព្វត្ថ បូជិតោ ហោមិ យសោ អព្ភុគ្គតោ(១) មម ៗ
មហាសក្ខោ(២) សទា ហោមិ អភេជ្ជបរិសោ សទា
ញាតីនំ ឧត្តមោ ហោមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ៗ
សីតំ ឧណ្ហំ ន ជានាមិ បរិឡាហោ ន វិជ្ជតិ ៗ
អថោ ចេតសិកំ ទុក្ខំ ហទយេ មេ ន វិជ្ជតិ ៗ
សុវណ្ណវណ្ណោ ហុត្វាន សំសរាមិ ភវាភវេ
វេវណ្ណិយំ(៣) ន ជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ៗ
ទេវលោកា ចវិត្វាន សុក្កមូលេន ចោទិតោ
សាវត្ថិយំ បុរេ ជាតោ មហាសាលេ សុអឌ្ឍកេ ៗ

---

១ ម. អព្ភុគ្គតោ ។ ២ ឱ. ម. មហាបក្ខោ ។ ៣ ឱ. ទុវណ្ណិកំ ។

ខ្ញុំតែងបាននូវគ្រឿងទាំងអស់នេះគឺ សំពត់ថ្មី ផ្លែឈើថ្មី ភោជន មានរសដ៏ប្រសើរថ្មី នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ខ្ញុំតែងបាននូវពាក្យពីរោះទាំងអស់នេះថា សូមអ្នកពិសានូវភោជនទាំងនេះ សូមបរិភោគភោជនទាំងនេះ សូមសម្រាន្តលើដំណេកនេះ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ខ្ញុំមានគេបូជាក្នុងទីទាំងពួង យស (កេរ្តិ៍ឈ្មោះ) របស់ខ្ញុំ ខ្ចរខ្ចាយទៅក្នុងទិសទាំងពួង ។ ខ្ញុំមានសក្តិធំសព្វកាល មានបរិស័ទមិនបែកបាក់សព្វកាល ខ្ញុំជាបុរសឧត្តមជាងពួកញាតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ត្រជាក់និងក្ដៅ ឯសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយក៏មិនមាន ទាំងសេចក្ដីទុក្ខព្រួយក្នុងចិត្តក៏មិនមាន ក្នុងហឫទ័យរបស់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំជាអ្នកមានសម្បុរដូចមាស តែងអន្ទោលទៅក្នុងភពតូចភពធំ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ភាពពណ៌អាក្រក់ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ខ្ញុំច្យុតចាកទេវលោក ត្រូវកុសលមូលដាស់តឿន បានមកកើតក្នុងបុរីសាវត្ថី ក្នុងត្រកូលមហាសាល ជាត្រកូលស្តុកស្តម្ភមាំមួន ។

បឋមំ តីណិកណិការបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

បញ្ចកាមគុណេ ហិត្វា បព្វជឹ អនគារិយំ
ជាតិយា សត្តវស្សោហំ អរហត្តំ អបាបុណឹ ។
ឧបសម្បាទយិ ពុទ្ធោ គុណមញ្ញាយ ចក្ខុមា
តរុណោ បូជនីយោហំ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
ទិព្វចក្ខុំ វិសុទ្ធំ មេ សមាធិកុសលោ អហំ
អភិញ្ញាបារមិប្បត្តោ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
បដិសម្ភិទា អនុប្បត្តោ ឥទ្ធិបាទេសុ កោវិទោ
សទ្ធម្មេ បារមិប្បត្តោ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
តឹសកប្បសហស្សម្ហិ យំ ពុទ្ធមភិបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ខ្ញុំលះបង់កាមគុណទាំង៥ ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ខ្ញុំមានអាយុ ៧ ឆ្នាំ ចាប់អំពីកំណើតមក បានដល់អរហត្ត ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់មានចក្ខុ ជ្រាបច្បាស់នូវគុណរបស់ខ្ញុំ បានឲ្យឧប-សម្បទាដល់ខ្ញុំ ខ្ញុំជាមនុស្សកម្លោះ គួរដល់ការបូជា នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ចក្ខុរបស់ខ្ញុំដ៏បរិសុទ្ធដូចជាទិព្វ ខ្ញុំជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងសមាធិ ដល់នូវត្រើយនៃអភិញ្ញា នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ បដិសម្ភិទា ខ្ញុំបានសម្រេចដោយលំដាប់ ខ្ញុំជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងឥទ្ធិបាទ បានដល់ត្រើយក្នុងព្រះសទ្ធម្ម នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ក្នុងកប្បទី ៣ ម៉ឺន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាព្រះសម្ពុទ្ធ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំ-ផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ　　មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា　　កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ　　វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា　　កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តីណិកណិការបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

តីណិកណិការបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទុតិយំ ឯកបត្តទាយកត្ថេរាបទានំ

(៩២) នគរេ ហំសវតិយា　　កុម្ភការោ អហោសហំ
អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ　　ឱឃតិណ្ណមនាសវំ ។
សុកតំ មត្តិកាបត្តំ(១)　　ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ
បត្តំ ទត្វា ភគវតោ　　ឧជុភូតស្ស តាទិនោ ។

---

១ ម. បត្តកំ មត្តំ ។

ទ ។ ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំ
បានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។
បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បាន
ប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះតីណកណិការបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែង
នូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ តីណកណិការបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

ឯកបត្តទាយកត្ថេរាបទាន ទី ២

(៩២) ខ្ញុំកើតជាសុនខ្លាំង ក្នុងនគរហង្សវតី ខ្ញុំបានឃើញព្រះ
ពុទ្ធ ទ្រង់ប្រាសចាកធូលីគឺកិលេស ទ្រង់ធ្លងផុតនូវគឺកិលេស
មិនមានអាសវៈ ។ ខ្ញុំបានថ្វាយបាត្រដី ដែលខ្ញុំធ្វើល្អហើយ
ដល់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ខ្ញុំថ្វាយបាត្រដល់ព្រះមានបុណ្យ មាន
ព្រះហឫទ័យទៀងត្រង់ ទ្រង់មិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ ។

ទុតិយំ ឯកបត្តទាយកត្ថេរាបទានំ

ភវេ និព្វត្តមានោហំ សោណ្ណថាលេ លភាមហំ
រូបិមយេ ច សោវណ្ណេ តដ្ដិកេ ច មណីមយេ ។
ចាដិយា បរិភុញ្ជាមិ បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ
យសសាវ ជលានញ្ច[1] អគ្គភូតោ ច ហោមហំ[2] ។
យថាបិ ភទ្ទកេ ខេត្តេ វីជំ អប្បម្បិ រោបិតំ
សម្មា ធារំ បវស្សន្តេ[3] ផលំ តោសេតិ កស្សកំ ។
តថេវិទំ បត្តទានំ ពុទ្ធក្ខេត្តម្ហិ រោបិតំ
បីតិធារេ បវស្សន្តេ ផលំ មេ តោសយិស្សតិ ។
យាវតា ខេត្តា វិជ្ជន្តិ សង្ឃាបិ ច គណាបិ ច
ពុទ្ធក្ខេត្តសមោ នត្ថិ សុខទោ សព្វបាណិនំ ។
នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ នមោ តេ បុរិសុត្តម
ឯកបត្តំ ទទិត្វាន បត្តោម្ហិ អចលំ បទំ ។

---

១ ឱ.ម. យសានញ្ច ធនានញ្ច ។ ២ ឱ. បត្តភូតោ ច ហោមហំ ។ ម. សត្តភូតោ ច យោ មហា ។ ៣ ឱ. បវេច្ឆន្តេ ។ ម. បវេច្ឆន្តេ ។

ឯកបត្តទាយកត្ថេរាបទាន ទី ២

ខ្ញុំកាលកើតក្នុងភព តែងបានជាសមាសផង ជាសមាស-ក្រឡៃប្រាក់ផង ចានជាវិការនៃកែវមណីផង ។ ខ្ញុំតែងបរិភោគដោយភាជន៍ នេះជាផលនៃបុញ្ញកម្ម ខ្ញុំជាអ្នកប្រសើរដោយយសបរិវារជាងជនទាំងឡាយ ។ ពូជសូម្បីបន្តិចបន្តួចដែលគេសាបព្រោះក្នុងស្រែដ៏ល្អ កាលបើមេឃបង្អុរធារទឹកដោយប្រពៃ ផ្លែស្រូវរមែងញុំាងអ្នកស្រែ ឲ្យត្រេកអរយ៉ាងណាមិញ ។ បត្តទាននេះដែលខ្ញុំសាបព្រោះក្នុងស្រែគឺព្រះពុទ្ធ ធារទឹកគឺបីតិបង្អុរចុះមក ផលរមែងធ្វើឲ្យខ្ញុំត្រេកអរក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ស្រែទាំងប៉ុន្មានណា គឺព្រះសង្ឃក្ដី គណៈក្ដី ស្រែទាំងនោះ ស្មើដោយស្រែគឺព្រះពុទ្ធ មិនមានឡើយ ព្រោះស្រែគឺព្រះពុទ្ធ អាចឲ្យសេចក្ដីសុខដល់សត្វទាំងពួង ។ បពិត្របុរសអាជានេយ្យ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ បពិត្របុរសដ៏ឧត្តម ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ ខ្ញុំបានថ្វាយបាត្រមួយហើយបានសម្រេចព្រះនិព្វាន ជាគុណជាតមិនកម្រើក ។

ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ បត្តមទទឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ បត្តទានស្សិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកបត្តទាយកោ ថេរោ ឥមា

គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឯកបត្តទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយបាត្រ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃបត្តទាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឯកបត្តទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឯកបត្តទាយកត្ថេរាបទាន ។

តតិយំ កាសុមារិកផលទាយកត្ថេរាបទានំ

(៩៣) កណិការំវ ជោតន្តំ និសិន្នំ បព្វតន្តរេ

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ លោកជេដ្ឋំ នរាសភំ ។
បសន្នចិត្តោ សុមនោ សិរេ កត្វាន អញ្ជលឹ
កាសុមារិកមាទាយ ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ ។
ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

កាសុមារិកផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៣

(៩៣) ខ្ញុំបានឃើញព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ប្រាសចាកធូលី ជាច្បងក្នុងលោក ប្រសើរជាងនរៈ រុងរឿងដូចផ្កាកណិការ ទ្រង់គង់នៅក្នុងបន្ទោះភ្នំ ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីក-រាយ ធ្វើនូវអញ្ជលីលើក្បាល បានយកផ្លែស្មាទុំទៅថ្វាយព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែស្មា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផលទាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្នឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កាសុមារិកផលទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កាសុមារិកផលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បត្តំ អវដផលិយត្ថេរាបទានំ

(៩៦) សហស្សរំសី ភគវា សយម្ភូ អបរាជិតោ
វិវេកា វុដ្ឋហិត្វាន គោចរាយាភិនិក្ខមិ ។
ផលហត្ថោ អហំ ទិស្វា ឧបគច្ឆឹ នរាសភំ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ អវដំ អទទឹ ផលំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

បានឮថា ព្រះកាសុមារិកផលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បាន សម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កាសុមារិកផលទាយកត្ថេរាបទាន ។

អវដផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៤

(៩៤) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានរស្មីច្រើន ត្រាស់ដឹងដោយព្រះអង្គឯង ទ្រង់ឈ្នះមារ ក្រោកចាកទីសម្ងំស្ងាត់ ស្តេចចេញទៅដើម្បីគោចរ ។ ខ្ញុំមានដៃកាន់ផ្លែឈើ ឃើញព្រះនរាសភៈ ក៏ចូលទៅជិត ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានថ្វាយអវដផល (ផ្លែឈើ) ដល់ព្រះអង្គ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែឈើ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផលទាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់ នូវទន្ទឹង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អវដផលិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អវដផលិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បញ្ចមំ ចារផលិយត្ថេរាបទានំ

(៤៥) សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ   អាហុតីនំ បដិគ្គហំ
រថិយំ បដិបជ្ជន្តំ   ចារផលមទាសហំ(១) ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ   យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   ផលទានស្សិទំ ផលំ ។

១ ឱ. ចារផលមទាសហំ ។ ម. ចាទផល... ។

ផារផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៤

ទុ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអវដផលិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អវដផលិយត្ថេរាបទាន ។

ផារុផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៥

[៩៥] ខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានវណ្ណៈដូចមាសគួរទទួលនូវគ្រឿងបូជា កំពុងស្តេចពុទ្ធដំណើរទៅតាមច្រកហើយបានប្រគេនផារផល (ផ្លែឈើ) ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែឈើ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផលទាន ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហារាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តារណិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

តារណិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឆដ្ឋំ មាតុលុង្គផលទាយកត្ថេរាបទានំ

(៩៦) កណិការំវ ជលិតំ បុណ្ណមាយេវ ចន្ទិមំ
ជលន្តំ ទីបរុក្ខំវ អទ្ទសំ លោកនាយកំ ។
មាតុលុង្គផលំ គយ្ហ អទាសឹ សត្ថុនោ អហំ
ទក្ខិណេយ្យស្ស វីរស្ស បសន្នោ សេហិ បាណិភិ ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះចារផលិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ចារផលិយត្ថេរាបទាន ។

មាតុលុង្គផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦

(៩៦) ខ្ញុំបានឃើញនូវព្រះលោកនាយក ទ្រង់រុងរឿងដូចផ្កាកណិការ ឬដូចព្រះចន្ទពេញបូណ៌មី ឬក៏ដូចឈើប្រទាំទៀប ដ៏រុងរឿង ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា បានយកផ្លែក្រូចត្លុង ទៅថ្វាយព្រះសាស្តា ជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គល ទ្រង់មានព្យាយាម ដោយដៃរបស់ខ្លួន ។

ឆដ្ឋំ មាតុលុង្គផលទាយកត្ថេរាបទានំ

ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មាតុលុង្គផលទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មាតុលុង្គផលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

មាតុលុង្គផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦

កប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែឈើ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផលទាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះមាតុលុង្គផលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មាតុលុង្គផលទាយកត្ថេរាបទាន ។

សត្តមំ អជ្ជេលផលទាយកត្ថេរាបទានំ

(៩៧) អជិនោ នាម សម្ពុទ្ធោ ហិមវន្តេ វសី តទា
ចរណេន ច សម្បន្នោ សមាធិកុសលោ មុនិ ។
កុម្ភមត្តំ គហេត្វាន អជ្ជលឹ ជីវជីវកំ(១)
ឆត្តបណ្ណំ គហេត្វាន អទាសឹ សត្ថុនោ អហំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

---

១ ឱ. អជេលមជីវជីវកំ ។

អជ្ជេលផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៧

(៩៧) កាលនោះ ព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមអជិនៈ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយចរណៈ ឈ្លាសវៃក្នុងសមាធិ ជាអ្នកប្រាជ្ញ គង់នៅក្នុងព្រៃហេមពាន្ត ។ ខ្ញុំបានយកផ្លែអញ្ជលិព្រឹក្សស្រស់ៗ ប្រមាណប៉ុនក្អម ទាំងយកឆត្រស្លឹក ប្រគេនដល់ព្រះសាស្តា ។ ក្នុងកប្ប ទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែឈើ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផលទាន ។ កិលេសទាំងឡាយខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

អដ្ឋមំ អមោរផលិយត្ថេរាបទានំ

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អង្កោលផលទាយកោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អង្កោលផលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

អដ្ឋមំ អមោរផលិយត្ថេរាបទានំ

(៩៨) សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ អាហុតីនំ បដិគ្គហំ
រថិយំ បដិបជ្ជន្តំ អមោរំ[១] អទទឹ ផលំ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ម. អមោទំ ។

បានឮថា ព្រះអម្ពផលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អម្ពផលទាយកត្ថេរាបទាន ។

អមោរផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៨

(៩៨) ខ្ញុំបានឃើញនូវព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានវណ្ណៈដូចមាស គួរទទួលនូវគ្រឿងបូជា ដែលទ្រង់កំពុងតែស្ដេចទៅតាមច្រក ហើយប្រគេនផ្លែអមោរព្រឹក្ស ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែឈើ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផលទាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្ដាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អមោរផលិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អមោរផលិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

នវមំ តាលផលិយត្ថេរាបទានំ

(៩៩) សតរំសិ នាម ភគវា សយម្ភូ អបរាជិតោ
វិវេកា វុដ្ឋហិត្វាន គោចរាយាភិនិក្ខមិ ។
ផលហត្ថោ អហំ ទិស្វា ឧបគច្ឆឹ នរាសភំ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ តាលផលមទាសហំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអមោរផលិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អមោរផលិយត្ថេរាបទាន ។

តាលផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៩

(៩៩) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះនាមសតរង្សី ត្រាស់ដឹងដោយព្រះអង្គឯង ទ្រង់ឈ្នះមារ ក្រោកចេញចាកទីស្ងប់ស្ងាត់ ហើយស្តេចទៅដើម្បីគោចរ ។ ខ្ញុំមានដៃកាន់ផ្លែឈើ ឃើញព្រះនាយក: ក៏ចូលទៅជិត ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានថ្វាយផ្លែត្នោត ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផលទាន ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តាលផលិយោ[១] ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

តាលផលិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទសមំ នាលិកេរផលទាយកត្ថេរាបទានំ

(១០០) នគរេ ពន្ធុមតិយា អារាមិកោ អហំ តទា
អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ គច្ឆន្តំ អនិលញ្ជសេ ។
នាលិកេរផលំ[២] គយ្ហ ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ
អាកាសេ ឋិតកោ សន្តោ បដិគ្គណ្ហិ មហាយសោ ។

១ ម. តាលផលទាយកោ ។ ២ ម. នាឡិកេរផលំ ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវចំណង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះតាលផលិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ តាលផលិយត្ថេរាបទាន ។

នាឡិកេរផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១០

(១០០) កាលនោះ ខ្ញុំជាញោមវត្តក្នុងនគរពន្ធុមតី បានឃើញព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ប្រាសចាកធូលី កំពុងស្តេចទៅឰដ៏អាកាស ខ្ញុំបានយកផ្លែដូងទៅថ្វាយដល់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ព្រះពុទ្ធទ្រង់មានយសធំ ឋិតនៅឰដ៏អាកាស ទ្រង់ទទួល (ផ្លែដូងនោះ) ។

បីតិសញ្ជននោ(១) មយ្ហំ ទិដ្ឋធម្មសុខាវហោ
ជលំ ពុទ្ធស្ស ទត្វាន វិប្បសន្នេន ចេតសា ៗ
អធិគញ្ឆឹ តទា បីតឹ វិបុលញ្ច សុខុត្តមំ
ឧប្បជ្ជតេវ រតនំ និព្វត្តស្ស តហឹ(២) តហឹ ៗ
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ជលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ជលទានស្សិទំ ផលំ ៗ
ទិព្វចក្ខុំ វិសុទ្ធំ មេ សមាធិកុសលោ អហំ
អភិញ្ញាបារមិប្បត្តោ ជលទានស្សិទំ ផលំ ៗ
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ៗ
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ៗ

---

១ ឱ ម. វិត្តិសញ្ជននោ ។ ២ ឱ. យហឹ ។

ខ្ញុំមានការកើតបីតិ ជាទីនាំមកនូវសេចក្ដីសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ព្រោះថ្វាយនូវផ្លែដូង ដល់ព្រះពុទ្ធ ដោយចិត្តជ្រះថ្លា ។ កាលនោះ ខ្ញុំបាននូវបីតិដ៏ធំទូលាយផង នូវសេចក្ដីសុខដ៏ឧត្តមផង រតនៈតែងកើតឡើងដល់ខ្ញុំ ដែលកើតក្នុងភពនោះ ៗ ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផលទាន ។ ចក្ខុរបស់ខ្ញុំដ៏បរិសុទ្ធដូចជាទិព្វ ខ្ញុំជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងសមាធិ ដល់នូវអភិញ្ញាបារមី នេះជាផលនៃផលទាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្ដាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

ទសមំ នាឡិកេរផលទាយកត្ថេរាបទានំ

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា នាលិកេរផលទាយកោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

នាលិកេរផលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧទ្ទានំ

កណិការញ្ច បត្តោ ច (១) កាសុមារិ តថាវដោ (២)
នារផលិ មាតុលុង្គោ (៣) អជ្ជេឈាមោរមេវ ច (៤) ។
តាលំ តថា នាលិកេរ គាថាយោ គណិតាបិហ (៥)
ឯកំ គាថាសតំ ហោតិ ឩនាធិកាវិវជ្ជិតំ ។

កណិការវគ្គោ ឯកបញ្ញាសោ ។

---

១ ឱ. កណិការេកបត្តោ ច ។ ២ ឱ. តថាវដំ ។ ម. តថាវដា ។ ៣ ឱ. ជារញ្ច មាតុលុង្គញ្ច ។ ម. ជាទញ្ច... ។ ៤ ម. អញ្ជលីអោទមេវ ច ។ ៥ ឱ. ម. គុណិតាវិហ ។

នាឡិកេរផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១០

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យ ជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បាន ប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះនាឡិកេរផលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែង នូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ នាឡិកេរផលទាយកត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទាន

តិណកិង្កណិការបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ ឯកបត្តទាយកត្ថេរាបទាន ១ កាសុមារិកផលទាយកត្ថេរាបទាន ១ អវដផលិយត្ថេរាបទាន ១ ចារផលិយត្ថេរាបទាន ១ មាតុលុង្គផលទាយកត្ថេរាបទាន ១ អជេ្ជលផលទាយកត្ថេរាបទាន ១ អមោរផលិយត្ថេរាបទាន ១ តាលផលិយត្ថេរាបទាន ១ នាឡិកេរផលទាយកត្ថេរាបទាន ១ គាថាតាមដែលលោកពោលទុកហើយ មានចំនួន ១០១ គាថា មិនមានការខ្វះនិងការលើស ។

ចប់ កណិការវគ្គ ទី ៥១ ។

ទ្វេបញ្ញាសោ ផលទាយកវគ្គោ

បឋមំ កុរញ្ជិយផលទាយកត្ថេរាបទានំ

(១០១) មិគលុទ្ទោ(១) បុរេ អាសឹ វិវនេ វិចរំ អហំ

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ　　សព្វធម្មាន បារគុំ ។
កុរញ្ជិយផលំ(២) គយ្ហ　　ពុទ្ធសេដ្ឋស្សទាសហំ
បុញ្ញក្ខេត្តស្ស ធីរស្ស(៣)　　បសន្នោ សេហិ បាណិភិ ។
ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ　　យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ　　ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ　　ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា　　វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ　　មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា　　កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ　　វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា　　កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

---

១ ឱ.ម. មិគសត្ថោ ។ ២ ឱ. កុរញ្ជិយផលំ ។ ម. កុរញ្ចិយផលំ ។ ៣ ឱ. វីរស្ស ។ ម. តាទិនោ ។

ផលទាយកវគ្គ ទី ៥២

កុរញ្ជិយផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១

[១០១] ក្នុងភពមុន ខ្ញុំកើតជាព្រានម្រឹគ ត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃធំ បានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ប្រាសចាកធូលី ដល់នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា បានកាន់យកផ្លែកុរញ្ជិយព្រឹក្ស ថ្វាយព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ជាបុញ្ញក្ខេត្រ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ដោយដៃរបស់ខ្លួន ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផលទាន ។ កិលេសទាំងឡាយខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កុរញ្ចិយផលទាយកោ

ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កុរញ្ចិយផលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទុតិយំ កបិដ្ឋផលទាយកត្ថេរាបទានំ

(១០២) សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ អាហុតីនំ បដិគ្គហំ

រថិយំ បដិបជ្ជន្តំ កបិដ្ឋំ អទទឹ ផលំ ។

ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បានឮថា ព្រះកុរញ្ជិយផលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កុរញ្ជិយផលទាយកត្ថេរាបទាន ។

កបិដ្ឋផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ២

(១០២) ខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានវណ្ណៈដូចមាស គួរទទួលគ្រឿងបូជា កំពុងស្តេចទៅតាមច្រក ហើយថ្វាយផ្លែខ្វិត ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែឈើ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផលទាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កបិដ្ឋផលទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កបិដ្ឋផលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

តតិយំ កោសុម្ភផលិយត្ថេរាបទានំ

(១០៣) កកុធំ វិលសន្តំវ(១) ទេវទេវំ នរាសភំ
រថិយំ បដិបជ្ជន្តំ កោសុម្ភមទទិន្តទា(២) ។
ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ម. វិលម្ពន្តំវ ។ ២ ម. កោសម្ភមទទឹ តទា ។ កោសម្ភន្តិ យុត្តតរំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកបិដ្ឋផលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កបិដ្ឋផលទាយកត្ថេរាបទាន ។

កោសុម្ភផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៣

(១០៣) កាលនោះ ខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានដំណើរល្ហាសល្ហន់ដូចលំពង់ថ្នាំងត្រូវខ្យល់ ជាទេវតាក្នុងទេវតាប្រសើរជាងនរៈ កំពុងស្តេចទៅតាមច្រក ហើយបានថ្វាយផ្លែសង្ឃ័រ ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផលទាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កោសុម្ពផលិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កោសុម្ពផលិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ចតុត្ថំ កេតកបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(១០៦) វិនតានទិយា[១] តីរេ វិហាសិ បុរិសុត្តមោ
អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ ឯកគ្គំ សុសមាហិតំ ។
មធុគន្ធស្ស បុប្ផេន កេតកស្ស អហំ តទា
បសន្នចិត្តោ សុមនោ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស បូជយឹ[២] ។

---

១ ឱ. វិក្តាយ នទិយា ។ ម. ចិត្តាយ នទិយា ។ ២ ម. ពុទ្ធសេដ្ឋំ អបូជយឹ ។

កេតកបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៤

ទ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកោសុម្ភផលិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កោសុម្ភផលិយត្ថេរាបទាន ។

កេតកបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៤

(១០៤) ព្រះសម្ពុទ្ធជាបុរសខ្ពង់ខ្ពស់ ទ្រង់គង់នៅទៀបឆ្នេរស្ទឹងវិនតា ខ្ញុំបានឃើញព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ប្រាសចាកធូលីគឺកិលេស មានព្រះហឫទ័យមូលក្នុងអារម្មណ៍តែមួយ មានព្រះហឫទ័យតំកល់មាំ ។ កាលនោះ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយបានបូជាផ្កាកេត ដែលមានក្លិនក្រអូបចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។

ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ បុប្ផំ អភិបូជយឹ

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កេតកបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កេតកបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកេតកបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កេតកបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

បញ្ចមំ នាគបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(១០៥) សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ អាហុតីនំ បដិគ្គហំ
រថិយំ បដិបជ្ជន្តំ នាគបុប្ផំ អបូជយឹ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ បុប្ផមភិបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា នាគបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

នាគបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

នាគបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៥

(១០៥) ខ្ញុំបានបូជាផ្កាខ្ទីង ចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានវណ្ណៈដូចមាស គួរទទួលនូវគ្រឿងបូជា កំពុងស្តេចទៅតាមច្រក ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះនាគបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ នាគបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

ឆដ្ឋំ អជ្ជុនបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(១០៦) ចន្ទភាគានទីតីរេ អហោសឹ កិន្នរោ តទា
អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ សយម្ភុំ អបរាជិតំ ។
បសន្នចិត្តោ សុមនោ វេទជាតោ កតញ្ជលី
គហេត្វា អជ្ជុនបុប្ផំ សយម្ភុំ អភិបូជយឹ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា កិន្នរំ ទេហំ តាវតឹសំ អគញ្ឆហំ ។
ឆត្តឹសក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជមការយឹ
ទសក្ខត្តុំ ចក្កវត្តិ មហារជ្ជមការយឹ ។
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ
សុខេត្តេ វប្បិតំ(១) ពីជំ សយម្ភុស្មឹ អហោសិ មេ(២) ។
កុសលំ វិជ្ជតេ មយ្ហំ បព្វជឹ អនគារិយំ
បូជារហោ អហំ អជ្ជ សក្យបុត្តស្ស សាសនេ ។

---

១ ឱ. វឌ្ឍិតំ ។ ២ ឱ. អហោ មមំ ។ ម. អហោ មម ។

អជ្ជុនបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៦

(១០៦) កាលនោះ ខ្ញុំកើតជាកិន្នរ នៅទៀបឆ្នេរស្ទឹងចន្ទភាគា បានឃើញព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ប្រាសចាកធូលីគឺកិលេស ត្រាស់ដឹងដោយព្រះអង្គឯង ទ្រង់ឈ្នះមារ ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ ត្រេកអរ ធ្វើនូវអញ្ជលីកម្ម បានយកផ្កាអជ្ជុន ទៅបូជាព្រះសយម្ភូ ។ ព្រោះអំពើដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ព្រោះការតំកល់ចេតនានោះផង លុះខ្ញុំលះបង់នូវកាយជាកិន្នរហើយ ក៏បានទៅកើត ក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ ខ្ញុំជាធំជាងទេវតា បានសោយរាជ្យ ក្នុងទេវលោក អស់ ៣៦ ដង បានសោយរាជ្យ ជាស្តេចចក្រពត្តិមហារាជអស់ ១០ ដង ។ បានសោយប្រទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ (ព្រោះ) ពូជ បានព្រោះក្នុងព្រះសយម្ភូ ជាស្រែដ៏ល្អ ។ ខ្ញុំមានកុសល ខ្ញុំបានចូលទៅកាន់ផ្នួស ខ្ញុំជាបុគ្គលគួរគេបូជា ក្នុងសាសនា នៃព្រះសក្យបុត្ត ក្នុងថ្ងៃនេះ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អជ្ជុនបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អជ្ជុនបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

សត្តមំ កុដជបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(១០៧) ហិមវន្តស្សាវិទូរេ អក្កុលោ(១) នាម បព្វតោ
ពុទ្ធោ សុទស្សនោ នាម វសន្តោ បព្វតន្តរេ ។
បុប្ផំ ហេមវន្តំ(២) គយ្ហ វេហាសំ អគមាសហំ
តត្ថទ្ទសាសឹ សម្ពុទ្ធំ ឱឃតិណ្ណមនាសវំ ។

១ ឧ. ចាវលោ ។ ម. វសលោ ។ ២ ឧ. ហេមវតំ ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអជ្ជុនបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អជ្ជុនបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

កុដជបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៧

(១០៧) ក្នុងទីជិតនៃព្រៃហេមពាន្ត មានភ្នំមួយឈ្មោះអច្ចុលៈ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមសុទស្សៈ គង់នៅក្នុងបន្ទោះភ្នំនោះ ។ ខ្ញុំបានយកផ្កា អំពីព្រៃហេមពាន្ត ហើយទៅកាន់អាកាស បានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ឆ្លងឱឃៈ មិនមានអាសវៈ ក្នុងទីនោះ ។

បុប្ផំ កុដជមាទាយ   សិរេ កត្វាន ហដ្ឋនា
ពុទ្ធស្ស អភិរោបេសឹ   សយម្ភុស្ស មហេសិនោ ។
ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ   យំ បុប្ផមភិបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កុដជបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កុដជបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

កាលនោះ ខ្ញុំយកផ្កាអញ្ជ័នទៀត មកតំកល់លើក្បាល ហើយបូជាព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងឯង ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាផ្កាក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកហោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកុដជបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កុដជបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

អដ្ឋមំ ឃោសសញ្ញកត្ថេរាបទានំ

(១០៨) មិគលុទ្ទោ បុរេ អាសឹ អរញ្ញេ វិបិនេ អហំ

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ ទេវសង្ឃបុរក្ខតំ ៗ

ចតុសច្ចំ បកាសេន្តំ ទេសេន្តំ អមតំ បទំ

អស្សោសឹ មធុរំ ធម្មំ សិខិនោ លោកពន្ធុនោ ៗ

ឃោសេ ចិត្តំ បសាទេសឹ អសមប្បដិបុគ្គលេ

តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា ឧត្តរឹ ទុត្តរំ តរំ ៗ

ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ សញ្ញមលភឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ឃោសសញ្ញាយិទំ ផលំ ៗ

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ៗ

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ៗ

ឃោសសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ៨

(១០៨) ក្នុងភពមុន ខ្ញុំកើតជាព្រានម្រឹគ នៅក្នុងព្រៃធំ ខ្ញុំបានឃើញព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ប្រាសចាកធូលី មានពួកទេវតាចោមរោមហើយ កំពុងប្រកាសនូវសច្ច ៤ សម្តែងនូវអមតបទ ។ ខ្ញុំបានស្តាប់ធម៌ពីរោះ របស់ព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមសិខី ជាផៅពង្សនៃសត្វលោក ។ ខ្ញុំធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាក្នុងឃោសសព្ទ របស់ព្រះសិខីសម្ពុទ្ធ ដែលរកបុគ្គលប្រៀបស្មើមិនមាន ខ្ញុំញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាក្នុងព្រះអង្គ ហើយបានឆ្លងនូវភព ដែលសត្វហែលឆ្លងបានដោយកម្រ ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបាននូវសញ្ញា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃឃោសសញ្ញា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឃោសសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឃោសសញ្ញកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

នវមំ សព្វផលទាយកត្ថេរាបទានំ

(១០៩) វរុណោ នាម នាមេន ព្រាហ្មណោ មន្តបារគូ
ឆឌ្ឌេត្វា ទស បុត្តានិ វនមជ្ឈោគហឹ តទា ។
អស្សមំ សុកតំ កត្វា សុវិភត្តំ មនោរមំ
បណ្ណសាលំ ករិត្វាន វសាមិ បវនេ អហំ ។
បទុមុត្តរោ លោកវិទូ អាហុតីនំ បដិគ្គហោ
មមុទ្ធរិតុកាមោ សោ អាគញ្ឆិ មម អស្សមំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឃោសសញ្ញកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឃោសសញ្ញកត្ថេរាបទាន ។

សព្វផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៩

[១០៩] កាលនោះ ខ្ញុំកើតជាព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះវរុណៈ ជាអ្នកដល់ត្រើយនៃមន្ត បានលះបង់បុត្ត ១០ នាក់ ហើយដើរចូលទៅកាន់ព្រៃ ។ ខ្ញុំបានធ្វើអាស្រមដ៏ល្អ បានធ្វើបណ្ណសាលា ជាទីរីករាយនៃចិត្ត ដែលគេចាត់ចែងជាក់យ៉ាងល្អ នៅក្នុងព្រៃធំ ។ កាលនោះ ព្រះបទុមុត្តរសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក គួរទទួលគ្រឿងបូជា ព្រះអង្គមានសេចក្តីប្រាថ្នាដើម្បីស្រោចស្រង់ខ្ញុំ បានស្តេចមកកាន់អាស្រមរបស់ខ្ញុំ ។

នវមំ សព្វផលទាយកត្ថេរាបទានំ

យាវតា វនសណ្ឌម្ហិ ឱភាសោ វិបុលោ អហុ
ពុទ្ធស្ស អានុភាវេន បជ្ជលិ បវនំ តទា ។
ទិស្វាន បាដិហារិយំ(១) ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស តាទិនោ
បត្តបុដំ គហេត្វាន ផលេន បូជយឹ(២) អហំ ។
ឧបគន្ត្វាន សម្ពុទ្ធំ សហ ខារិមទាសហំ
អនុកម្បាយ មេ ពុទ្ធោ ឥទំ វចនមព្រវិ ។
ខារិការំ គហេត្វាន បច្ឆតោ ឯហិ មេ តុវំ
បរិភុត្តេ សង្ឃម្ហិ បុញ្ញំ តវ ភវិស្សតិ ។
បុដកន្តំ គហេត្វាន ភិក្ខុសង្ឃស្សទាសហំ
តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា តុសិតំ ឧបបជ្ជហំ ។
តត្ថ ទិព្វេហិ នច្ចេហិ គីតេហិ វាទិតេហិ ច
បុញ្ញកម្មេន សំយុត្តោ អនុភោមិ យសំ អហំ(៣) ។
យំ យំ យោនូបបជ្ជាមិ ទេវត្តំ អថ មានុសំ
ភោគេ មេ ឩនតា នត្ថិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។

១ ឱ. ទិស្វានហំ បាដិហីរំ ។ ម. ទិស្វាន តំ បាដិហីរំ ។ ២ ម. បូជយឹ ។ ៣ ឱ. សទា អហំ ។ ម. សទាសុខំ ។

សព្វផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៩

ពន្លឺដ៏ធំទូលាយ ក្នុងដងព្រៃតាំងប៉ុន្មាន ក៏កើតមានឡើង កាលនោះព្រៃធំ ក៏ភ្លឺប្រាកដដោយអានុភាព របស់ព្រះពុទ្ធ ៗ ខ្ញុំឃើញបាដិហារ្យ របស់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គមិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ ខ្ញុំយកស៊ុកខ្ចប់ផ្លែឈើ ហើយរែកដើរមក ៗ ខ្ញុំបានចូលទៅរកព្រះសម្ពុទ្ធ ហើយថ្វាយផ្លែនោះទាំងអម្រែក ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់អនុគ្រោះដល់ខ្ញុំ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះពុទ្ធ-ដីកានេះថា អ្នកចូររែកនូវអម្រែក តាមក្រោយតថាគតមក កាលបើសង្ឃឆាន់ហើយ បុណ្យនឹងមានដល់អ្នក ៗ ខ្ញុំយកកញ្ចប់នោះប្រគេនភិក្ខុសង្ឃ ខ្ញុំញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ក្នុងព្រះសង្ឃនោះហើយ ក៏បានទៅកើតឯតុសិត ៗ ខ្ញុំប្រកបដោយរបាំទិព្វ ចម្រៀងទិព្វ គ្រឿងប្រគំទិព្វ ក្នុងឋានសួគ៌នោះ ហើយសោយយសបរិវារ ដោយបុញ្ញកម្មនោះ ៗ ខ្ញុំចូលទៅយកកំណើតណា ៗ ទោះជាទេវតាឬជាមនុស្ស ការខ្វះខាតភោគសម្បត្តិរបស់ខ្ញុំ មិនមាន នេះជាផលនៃផលទាន ៗ

យាវតា ចតុកេ ទីបា   សសមុទ្ទា សបព្វតា
ផលំ ពុទ្ធស្ស ទត្វាន   ឥស្សរំ ការយឹ អហំ(១) ។
យាវតា យេ(២) បក្ខិគណា   អាកាសេ ឧបតន្តិ ចេ
តេបិ មំ វសមន្វេន្តិ   ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
យាវតា វនសណ្ឌម្ហិ   យក្ខា ភូតា ច រក្ខសា
កុម្ភណ្ឌា គរុឡា ចាបិ   ទាចរិយំ(៣) ឧបេន្តិ មេ ។
កុម្មា សោណា(៤) មធុករា   ឌំសា ច មកសា ឧភោ
តេបិ មំ វសមន្វេន្តិ   ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
សុបណ្ណា នាម សកុណា   បក្ខិជាតា មហព្វលា
តេបិ មំ សរណំ យន្តិ   ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
យេបិ ទីឃាយុកា នាគា   ឥទ្ធិមន្តោ មហាយសា
តេបិ មំ វសមន្វេន្តិ   ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
សីហា ព្យគ្ឃា ច ទីបី ច   អច្ឆកោកតរច្ឆកា(៥)
តេបិ មំ វសមន្វេន្តិ   ផលទានស្សិទំ ផលំ ។

---

១ ឱ.ម. ការយាមហំ   ២ ម. មេ ។ ៣ ឱ. ពារិចរិយំ ។ ម. បរិចរិយំ ។ ៤ ឱ. កុម្ភសោណា ។ ម. កុម្មសោណា ។ ៥ ឱ. អច្ឆកោកតរច្ឆយោ ។

ទ្វីបទាំង ៤ ព្រមទាំងសមុទ្រនិងភ្នំមានត្រឹមណា ខ្ញុំសោយឥស្សរភាព កំណត់ត្រឹមនោះ ព្រោះថ្វាយនូវផ្លែឈើ ចំពោះព្រះពុទ្ធ ។ ពួកបក្សី ទាំងប៉ុន្មានណា ហើរក្នុងអាកាស បក្សីទាំងនោះ តែងលុះក្នុងអំណាចរបស់ខ្ញុំ នេះជាផលនៃផលទាន ។ ពួកយក្សក្ដី ភូតក្ដី អារក្សក្ដី កុម្ភណ្ឌក្ដី គ្រុឌក្ដី ទាំងប៉ុន្មាន ដែលនៅក្នុងដងព្រៃ តែងមកបម្រើខ្ញុំ ។ ពួកអណ្ដើក ក្ដែ ឃ្មុំ របោម មូស សត្វទាំងពីរពួកនេះ តែងលុះក្នុងអំណាចរបស់ខ្ញុំ នេះជាផលនៃផលទាន ។ ពួកសត្វស្លាបឈ្មោះសុបណ្ណៈ ជាបក្សីមានកម្លាំងច្រើន សត្វទាំងនោះតែងយកខ្ញុំជាទីពឹង នេះជាផលនៃផលទាន ។ ពួកនាគណាមានអាយុវែង មានឫទ្ធិ មានយសធំ នាគទាំងនោះឯងតែងលុះក្នុងអំណាចរបស់ខ្ញុំ នេះជាផលនៃផលទាន ។ ពួកសត្វសីហៈ ខ្លាធំ ខ្លាដំបង ខ្លាឃ្មុំ ក្ដែស្រុក ក្ដែព្រៃ សត្វទាំងនោះឯង តែងលុះក្នុងអំណាចរបស់ខ្ញុំ នេះជាផលនៃផលទាន ។

នវមំ សព្វផលទាយកត្ថេរាបទានំ

ឱសធិតិណវាសី ច   យេ ច អាកាសវាសិនោ
សព្វេ មំ សរណំ យន្តិ   ផលទាស្សិទំ ផលំ ។
សុទុទ្ទសំ សុនិបុណំ   គម្ភីរំ សុបកាសិតំ
ផុស្សយិត្វា(១) វិហរាមិ   ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
វិមោក្ខេ អដ្ឋ ផុស្សិត្វា(២) វិហរាមិ អនាសវោ
អាតាបី និបកោ ចាបិ(៣) ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
យេ ផលដ្ឋា ពុទ្ធបុត្តា   ខីណទោសា មហាយសា
អហំ អញ្ញតរោ តេសំ   ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
អភិញ្ញាបារមិំ គន្ត្វា   សុក្កមូលេន ចោទិតោ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ   វិហរាមិ អនាសវោ ។
តេវិជ្ជា ឥទ្ធិបត្តា ច   ពុទ្ធបុត្តា មហាយសា
ទិព្វសោតសមាបន្នា   តេសំ អញ្ញតរោ អហំ ។

---

១ ឱ. បស្សិត្វាន ។ ២ ឱ. បស្សិត្វា ។ ៣ ឱ.ម. ចាហំ ។

សព្វផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៩

ពួកទេវតាណា ដែលឋិតនៅលើដើមឈើនិងស្មៅក្តី ឋិតនៅឰដ៏អាកាសក្តី ទេវតាទាំងអស់នោះឯង តែងយកខ្ញុំជាទីពឹង នេះជាផលនៃផលទាន ។ ខ្ញុំបានសម្រេចធម៌ដែលគេឃើញបានដោយកម្រ ជាធម៌ល្អិតជ្រាលជ្រៅ ដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់ប្រកាសល្អហើយ នេះជាផលនៃផលទាន ។ ខ្ញុំបានវិមោក្ខ ៨ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ មានព្យាយាមដុតកំ-ដៅកិលេស មានប្រាជ្ញាចាស់ នេះជាផលនៃផលទាន ។ ពួកពុទ្ធបុត្តណា ដែលឋិតនៅក្នុងផល អស់ទោសៈហើយ មានយសច្រើន បណ្តាពុទ្ធបុត្តទាំងនោះ ខ្ញុំក៏ជាពុទ្ធបុត្តមួយដែរ នេះជាផលនៃផលទាន ។ ខ្ញុំបានសម្រេចអភិញ្ញាបារមី ត្រូវកុសលមូល ដាស់តឿនហើយ ក៏បានកំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងអស់ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ។ ពុទ្ធបុត្តណា មានវិជ្ជា ៣ សម្រេចនូវឫទ្ធិ មានយសច្រើន សម្រេចនូវទិព្វ-ស្រោត បណ្តាពុទ្ធបុត្តទាំងនោះ ខ្ញុំក៏ជាពុទ្ធបុត្តមួយដែរ ។

សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សព្វផលទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សព្វផលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបាន ថ្វាយផ្លែឈើ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផលទាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកហោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសព្វផលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សព្វផលទាយកត្ថេរាបទាន ។

ទសមំ បទុមធារិយត្ថេរាបទានំ

(១១០) ហិមវន្តស្ស អវិទូរេ រោមសោ នាម បព្វតោ

ពុទ្ធោកិសម្ភវោ នាម(១)   អព្ភោកាសេ វសិ តទា ។

ភវា និក្ខមិត្វាន   បទុមំ ធារយឹ អហំ

ឯកាហំ ធារយិត្វាន   ភវំ បុនរាគមឹ ។

ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ   យំ ពុទ្ធមភិបូជយឹ

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

---

១ ឱ.ម. ពុទ្ធោបិសម្ភវោ នាម ។

បទុមធារិយត្ថេរាបទាន ទី ១០

(១១០) ក្នុងទីជិតព្រៃហេមពាន្ត មានភ្នំមួយឈ្មោះរោមសៈ កាលនោះ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមអភិសម្ភវៈ ទ្រង់គង់ក្នុងទីវាលជិតភ្នំនោះ ។ ខ្ញុំចេញអំពីលំនៅ បានយកផ្កាឈូកបាំងថ្វាយព្រះអង្គ លុះខ្ញុំយកផ្កាឈូកមួយបាំងថ្វាយអស់មួយថ្ងៃហើយ ខ្ញុំត្រឡប់មកកាន់លំនៅវិញ ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាព្រះពុទ្ធ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បទុមធារិយោ(១) ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បទុមធារិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧទ្ទានំ

កុរញ្ជិយំ(២) កបិដ្ឋញ្ច កោសុម្ពំ អថ កេតកំ(៣)
នាគបុប្ផជ្ជុនញ្ចេវ កុដជី ឃោសសញ្ញកោ ។
ថេរោ ច សព្វផលទោ តថា បទុមធារិយោ(៤)
អសីតិ ចេត្ថ គាថាយោ តិស្សោ គាថា តទុត្តរិ ។

ផលទាយកវគ្គោ ទ្វេបញ្ញាសោ

---

១ ម. បទុមធារិកោ ។ ២ ឱ. កុរេញ្ជិកំ ។ ម. កុរញ្ជិយំ ។ ៣ ម. កោសម្ពមថ កេតកំ ។
៤ ឱ. បទុមធារិកោ ។

បានពោលថា ព្រះបទុមធារិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បទុមធារិយត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទាន

កុរញ្ជិយផលទាយកត្ថេរាបទាន ១ កបិដ្ឋផលទាយកត្ថេរាបទាន ១ កោសុម្ភផលិយត្ថេរាបទាន ១ កេតកបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ នាគបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ អជ្ជុនបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ កុដជបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ ឃោសសញ្ញកត្ថេរាបទាន ១ សព្វផលទាយកត្ថេរាបទាន ១ បទុមធារិយត្ថេរាបទាន ១ រួមគាថាក្នុងវគ្គនេះ មាន ៨៣ គាថា ។

ចប់ ផលទាយកវគ្គ ទី ៥២ ។

តេបញ្ញាសោ តិណទាយវគ្គោ

បឋមំ តិណមុដ្ឋិទាយកត្ថេរាបទានំ

(១១១) ហិមវន្តស្ស អវិទូរេ លម្ពកោ នាម បព្វតោ
តត្ថេវ តិស្សោ(១) សម្ពុទ្ធោ អព្ភោកាសម្ហិ ចង្កមិ ។
មិគលុទ្ធោ បុរេ អាសឹ អរញ្ញេ កាននេ អហំ
ទិស្វានាហំ ទេវទេវំ តិណមុដ្ឋិមទាសហំ
និសីទនត្ថំ ពុទ្ធស្ស ទត្វា ចិត្តំ បសាទយឹ
សម្ពុទ្ធំ អភិវន្ទិត្វា(២) បក្កាមឹ ឧត្តរាមុខោ ។
អចិរំ គតមត្តំ មំ(៣) មិគរាជា អហេឋយិ
សីហេន បោថិតោ(៤) សន្តោ តត្ថ កាលំកតោ អហំ ។
អាសន្នេ មេ កតំ កម្មំ ពុទ្ធសេដ្ឋេ អនាសវេ
សុមុត្តោ សរវេគោវ ទេវលោកំ អគច្ឆហំ ។

---

១ ឱ. ម. កត្តោបតិស្សោ ។ ២ ឱ.ម. អភិវាទេត្វា ។ ៣ ឱ អចិរាគតមត្តស្ស អចិរំ គត. មត្តស្ស ។ ៤ ឱ. បតិតោ ។ ម. មថិតោ ។

តិណទាយកវគ្គ ទី ៥៣

តិណមុដ្ឋិទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១

[១១១] នៅជិតភ្នំហិមពាន្ត មានភ្នំមួយឈ្មោះលម្ពកៈ ព្រះតិស្សសម្ពុទ្ធ ស្តេចចង្រ្កមនាទីវាលក្បែរភ្នំនោះ ។ ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំកើតជាព្រានម្រឹគនៅក្នុងព្រៃធំ ខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ជាទេវតាក្រៃលែងជាងទេវតា ខ្ញុំបានថ្វាយស្មៅមួយក្តាប់ ។ លុះខ្ញុំបានថ្វាយស្មៅដល់ព្រះសម្ពុទ្ធ ដើម្បីគង់ ហើយញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា បានថ្វាយបង្គំព្រះសម្ពុទ្ធ រួចបែរមុខទៅកាន់ទុត្តរទិស ដើរចេញទៅ ។ ស្រាប់តែមានស្តេចម្រឹគមកបៀតបៀនខ្ញុំ ដែលទើបនឹងដើរទៅភ្លាម ខ្ញុំត្រូវសត្វសីហៈ បៀតបៀនហើយ ក៏ធ្វើមរណកាល ក្នុងទីនោះ ។ អាសន្នកម្មដែលខ្ញុំធ្វើហើយ ចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គមិនមានអាសវៈ ខ្ញុំក៏បានទៅកើតក្នុងទេវលោក ដូចកំឡាំងកូនសរដែលផុតស្រឡះ (ចាកបំពង់ព្រួញ) ។

យូបោ តត្ថ សុភោ អាសិ បុញ្ញកម្មាភិនិម្មិតោ
សហស្សកណ្ឌោ សត្តគេណ្ឌូ ធជាលុ ហរិតាមយោ ។
បភាធិទ្វារេ តស្ស សតរំសីវ ឧគ្គតោ
អាកិណ្ណោ ទេវកញ្ញាហិ អាមោទឹ កាមកាមិហំ ។
ទេវលោកា ចវិត្វាន សុក្កមូលេន ចោទិតោ
អាគន្ត្វាន មនុស្សត្តំ បត្តោម្ហិ អាសវក្ខយំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ និសីទនមកាសហំ(១)
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ តិណមុដ្ឋេ ឥទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ. ម. និសីទនមទាសហំ ។

ប្រាសាទដ៏ល្អ ដែលបុញ្ញកម្មនិម្មិតហើយ ក្នុងទេវលោកនោះ មានកំពស់មួយពាន់សន្ទុះព្រួញ មានជាន់ ៧ បរិបូណ៌ដោយទង់ បិទបាំងដោយកែវមណីខៀវ ។ ពន្លឺរបស់ប្រាសាទនោះ តែងផ្សាយចេញ ដូចព្រះអាទិត្យដែលរះឡើង ប្រាសាទនោះ កុះករដោយទេវកញ្ញា ខ្ញុំពេញចិត្តរីករាយក្នុងកាម ។ ខ្ញុំច្យុតចាកទេវលោក ត្រូវកុសលមូលដាស់តឿន បានមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្ស ក៏បានដល់នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើកម្រាលអង្គុយ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃស្មៅមួយក្តាប់ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលអស់ហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តិណមុដ្ឋិទាយកោ ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

តិណមុដ្ឋិទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទុតិយំ វេច្ចកទាយកត្ថេរាបទានំ

(១១២) វិបស្សិនោ ភគវតោ លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ
ឯកំ វេច្ចំ(១)មយា ទិន្នំ បសន្នេន សបាណិនា ។
ហត្ថិយានំ អស្សយានំ ទិព្វយានំ សមជ្ឈគំ
តេន វេច្ចកទានេន(២) បត្តោម្ហិ អាសវក្ខយំ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ វេច្ចមទទឹ(៣) តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ វេច្ចទានស្សិទំ ផលំ ។

---

១ ឱ. ឯកបេច្ចំ ។ ម. ឯកមញ្ចំ ។ ២ ឱ. បេច្ចកទានេន ។ ម. មញ្ចកទានេន ។ ៣ ឱ. បេច្ចមទទឹ ។ ម. មញ្ចមទទឹ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យ

ជាក់ច្បាស់ហើយ ពាក្យប្រដៅ របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បាន

ប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះតិណមុដ្ឋិទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវ

គាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ តិណមុដ្ឋិទាយកត្ថេរាបទាន ។

វេឡុកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ២

[១១៤] ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា បានថ្វាយបង្គន់មួយដោយដៃ

របស់ខ្លួន ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមវិបស្សី ជាច្បង

ក្នុងលោក ជាតាទិបុគ្គល ។ ខ្ញុំបានយានដំរី យានសេះ

យានទិព្វ ហើយបានដល់នូវធម៌ជាទីក្សយនៃអាសវៈ ដោយ

សារការថ្វាយនូវបង្គន់នោះ ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ

ព្រោះហេតុ ដែលខ្ញុំបានថ្វាយបង្គន់ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំ

មិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផល នៃការថ្វាយបង្គន់ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វច្ចកទាយកោ(១) ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

វច្ចកទាយកត្ថេរស្ស(២) អបទានំ សមត្តំ ។

តតិយំ សរណគមនិយត្ថេរាបទានំ

(១១៣) អារុយ្ហិម្ហ(៣) តទា នាវំ ភិក្ខុ ចាជីវកោ អហំ(៤)
នាវាយ ភិជ្ជមានាយ ភិក្ខុ មេ សរណំ អទា ។

---

១ ឱ. បេច្ចទាយកោ ។ ម. មញ្ចទាយកោ ។ ២ ឱ. បេច្ចទាយកត្ថេរស្ស ។ ម. មញ្ចទាយកត្ថេរស្ស ។ ៣ ឱ. អារុហិម្ហ ។ ម. អារុហម្ហិ ។ ៤ ឱ. ម. ចហំ ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះវេច្ចកទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ វេច្ចកទាយកត្ថេរាបទាន ។

សរណាគមនិយត្ថេរាបទាន ទី ៣

(១១៣) ក្នុងកាលនោះ ភិក្ខុនិងខ្ញុំជាអ្នកប្រកបការចិញ្ចឹមជីវិត បានឡើងជិះសំពៅទៅជាមួយគ្នា កាលដែលសំពៅធ្លាយហើយ ភិក្ខុបានឲ្យសរណគមន៍ដល់ខ្ញុំ ។

ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ សោ មេ សរណំ អគា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ សរណាគមនេ(១) ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សរណាគមនិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សរណាគមនិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ. សរណាគមេ ។

សរណគមនិយត្ថេរាបទាន ទី ៣

ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលភិក្ខុនោះបាន ឲ្យសរណគមន៍ដល់ខ្ញុំក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃសរណគមន៍ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុត បំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នក មិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់ នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំ បានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសរណគមនិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវ គាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សរណគមនិយត្ថេរាបទាន ។

ចតុត្ថំ អក្ខញ្ជនទាយកត្ថេរាបទានំ

(១១៤) នគរេ ពន្ធុមតិយា ភជុយ្យារេ វសាមហំ

ចម្មកសី(១)តទា អាសឹ កមណ្ឌលុធរោ អហំ ។

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ សយម្ភុំ អបរាជិតំ

អាតាបិនំ បហិតត្តំ(២) ឈាយឹ ឈានរតំ វសឹ(៣) ។

សព្វកាមសមិទ្ធិញ្ច ឱឃតិណ្ណមនាសវំ

ទិស្វា បសន្នោ សុមនោ អក្ខញ្ជនមទាសហំ ។

ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ញានមទទឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ អក្ខញ្ជនស្សិទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា ។

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ឱ. ធម្មភិទី ។ ២ ឱ. បធានបហិតត្តំ ។ ម. បធានំ បហិតត្តំ ។ ៣ ឱ.ម. វសឹ ។

អព្ភញ្ជនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៤

[១១៤] ខ្ញុំនៅក្នុងព្រះរាជឧទ្យាន ក្បែរក្រុងពន្ធុមវតី កាលនោះ ខ្ញុំស្លៀកសំពត់ស្បែក ទ្រទ្រង់ល័ក្កតាន់ ។ ខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ប្រាសចាកធូលីគឺកិលេស ជាព្រះសយម្ភូ ទ្រង់ឈ្នះកិលេស មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស មានព្រះហឫទ័យបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ទ្រង់ជាឥសី ទ្រង់មានឈាន ត្រេកអរក្នុងឈាន ។ លុះខ្ញុំឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់សម្រេចសេចក្តីប្រាថ្នាទាំងពួងផង ទ្រង់ឆ្លងនូវអន្លង់ ទាំងមិនមានអាសវៈផង ក៏មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានថ្វាយថ្នាំបន្តក់ភ្នែក ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានឲ្យទានក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃថ្នាំបន្តក់ភ្នែក ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អព្ភញ្ជនទាយកោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អព្ភញ្ជនទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បញ្ចមំ សុបដទាយកត្ថេរាបទានំ

(១១៨) ទិវាវិហារា និក្ខន្តោ វិបស្សី លោកនាយកោ
លហុំ សុបដិកំ ទត្វា[1] កប្បំ សគ្គម្ហិ មោទហំ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ សុបដិកមទាសហំ[2]
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ សុបដស្ស ឥទំ ផលំ ។

---

១ ឱ. លហុប្បូបបនំ ទត្វា ។ ២ ឱ. ពូបបនំ អទាសហំ ។

ន ។ ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអត្តញ្ញូនទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អត្តញ្ញូនទាយកត្ថេរាបទាន ។

សុបដិទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៥

(១១៩) ព្រះលោកនាយក ព្រះនាមវិបស្សី ចេញអំពីពួនសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ខ្ញុំបានថ្វាយសំពត់មានសាច់ស្តើង ហើយបានរីករាយក្នុងឋានសួគ៌ អស់មួយកប្ប ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយសំពត់ដ៏ល្អក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃសំពត់ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុបដិទាយកោ(១) ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សុបដិទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឆដ្ឋំ ទណ្ឌទាយកត្ថេរាបទានំ

(១១៦) កាននំ វនមោគ្គយ្ហ វេឡុំ ឆេត្វានហំ តទា
អាលម្ពនំ ករិត្វាន(២) សង្ឃស្ស អទទឹ អហំ(៣) ។

១ ឱ. រូបបុរិទាយកោ ។ ២ ឱ. គហេត្វាន ។ ៣ ម. ពហុំ ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់ខ្សែទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ របស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសុបដទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សុបដិទាយកត្ថេរាបទាន ។

ទណ្ឌទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦

(១១៦) កាលនោះ ខ្ញុំដើរចូលទៅ ក្នុងព្រៃធំ បានកាប់ឫស្សីធ្វើជាបង្កាន់ដៃ ប្រគេនដល់ព្រះសង្ឃ ។

ឆដ្ឋំ ទណ្ឌទាយកត្ថេរាបទានំ

តេន ចិត្តប្បសាទេន សុព្វតេ អភិវាទយឹ(១)
អាលម្ពទណ្ឌំ ទត្វាន បក្កាមឹ ឧត្តរាមុខោ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ទណ្ឌមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ទណ្ឌទានស្សិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ទណ្ឌទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ទណ្ឌទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

តេវីសតិមំ ភាណវារំ ។

---

១ ម. អភិវាទយ ។

ទណ្ឌទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦

ខ្ញុំថ្វាយបង្គំនូវព្រះសង្ឃមានវត្តល្អ ដោយចិត្តជ្រះថ្លានោះ លុះខ្ញុំប្រគេនកំណាត់ឫស្សីបង្កាន់ដៃរួចហើយ ក៏បែរមុខឆ្ពោះទៅកាន់ឧត្តរទិស ដើរចេញទៅ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយកំណាត់ឫស្សី ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការឲ្យកំណាត់ឫស្សី ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះទណ្ឌទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ទណ្ឌទាយកត្ថេរាបទាន ។

ចប់ ភាណវារៈ ទី ២៣ ។

សត្តមំ គិរិនេលបូជកត្ថេរាបទានំ

(១១៧) មិគលុទ្ទោ បុរេ អាសឹ វិវនេ[១] វិចរំ អហំ

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ   សព្វធម្មាន បារគុំ ។
តស្មឹ មហាការុណិកេ   សព្វសត្តហិតេ រតេ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ   នេលបុប្ផំ អបូជយឹ ។
ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ   យំ បុប្ផមភិបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ. វិបិនេ ។ ម. វិប៊ិនេ ។

គិរិនេលបូជកត្ថេរាបទាន ទី ៧

[១១៧] កាលពីមុន ខ្ញុំកើតជាព្រានម្រឹគ ត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃ បានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ប្រាសចាកធូលី ដល់នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង ៗ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ ចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គប្រកបដោយសេចក្តីករុណា ត្រេកអរចំពោះប្រយោជន៍របស់សព្វសត្វ ហើយបានបូជាផ្កាអញ្ជ័នទៀត ៗ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ៗ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ៗ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ៗ

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា គិរិនេលបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

គិរិនេលបូជកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

អដ្ឋមំ ពោធិសម្មជ្ជកត្ថេរាបទានំ

(១១៨) អហំ បុរេ ពោធិបត្តំ ឧជ្ឈិតំ ចេតិយង្គណេ
តំ គហេត្វាន ឆឌ្ឌេសឹ អលភឹ វីសតឹ(១) គុណេ ។
តស្ស កម្មស្ស តេជេន សំសរន្តោ ភវាភវេ
ទុវេ ភវេ សំសរាមិ ទេវត្តេ ចាបិ មានុសេ ។
ទេវលោកា ចវិត្វាន អាគន្ត្វា មានុសំ ភវំ
ទុវេ កុលេ បជាយាមិ ខត្តិយេ ចាបិ ព្រាហ្មណេ ។

---

១ ឱ. វីសតី ។ ម វីសតិ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះគិរិនេលបូជកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ គិរិនេលបូជកត្ថេរាបទាន ។

ពោធិសម្មជ្ជកត្ថេរាបទាន ទី ៨

(១១៨) ក្នុងភពមុន ខ្ញុំបានរើសស្លឹកពោធិ ដែលជ្រុះក្នុងលានព្រះចេតិយ ហើយយកទៅចោល ខ្ញុំបាននូវគុណ ២០ ។ ខ្ញុំអន្ទោលទៅក្នុងភពតូចភពធំ តែងអន្ទោលទៅក្នុងភពពីរ គឺទេវតានិងមនុស្ស ដោយផលនៃកម្មនោះ ។ លុះខ្ញុំច្យុតចាកទេវលោក មកកាន់ភពរបស់មនុស្ស តែងកើតក្នុងត្រកូលពីរ គឺក្សត្រនិងព្រាហ្មណ៍ ។ ខ្ញុំបរិបូណ៌ដោយអវយវៈតូចធំ មានកំពស់និងទំហំសមរម្យ មានរូបល្អមានសម្បុរស្អាត មានពង្គកាយពេញលេញមិនខ្វះខាត ។

អង្គបច្ចង្គសម្បន្នោ អារោហបរិណាហវា
អភិរូបោ សុចិ ហោមិ សម្បុណ្ណោ[១] អនូនកោ ។
ទេវលោកេ មនុស្សេ វា ជាតោ វា យត្ថ កត្ថចិ
ភវេ សុវណ្ណវណ្ណោ ច ឧត្តត្តកនកូបមោ ។
មុទុ[២] មទ្ទវា សិនិទ្ធា[៣] សុខុមា សុកុមារកា[៤]
ឆវិ មេ សព្វទា ហោតិ ពោធិបត្តេ សុជ្ឈិតេ ។
យតោ កុតោចិ គតីសុ សរីរេ សមុទាគតេ
ន លិម្បតិ រជោជល្លំ វិបាកោ បត្តជ្ឈិតេ ។
ឧណ្ហោ វាតាតបេ តស្ស អគ្គិតាបេន វា បន
គត្តេ សេទា ន មុច្ចន្តិ វិបាកោ បត្តជ្ឈិតេ ។
កុដ្ឋំ គណ្ឌោ កិលាសោ ច តិលកា បិឡកា តថា
ន ហោន្តិ កាយេ ទទ្ទុ ច វិបាកោ បត្តជ្ឈិតេ ។
អបរម្បិ គុណន្តស្ស និព្វត្តតិ ភវាភវេ
រោគា ន ហោន្តិ កាយស្មឹ វិបាកោ បត្តជ្ឈិតេ ។

---

១ ឱ ម. សម្បុណ្ណង្គោ ។ ២ ឱ ម មុទុកា ។ ៣ ឱ. គិទ្ធា ។ ម. និទ្ធា ។ ៤ ឱ. សុកុមារា ។ ម. សុកុមារីកា ។

ខ្ញុំកើតក្នុងទេវលោក ឬក្នុងមនុស្សលោក ឬក៏ក្នុងភពណាមួយ តែងមានសម្បុរល្អដូចមាស ឬប្រៀបដូចមាសឆ្អិន ។ សម្បុររបស់ខ្ញុំ ទន់ ល្មេល្មាស ជិតស្និទ្ធ ល្អិត ផូរផង់ សព្វៗកាល ព្រោះបានយកស្លឹកពោធិទៅបោល ។ ទឹកដែលប្រឡំដោយធូលី មិនដែលប្រឡាក់ក្នុងប្រជុំសរីរៈ (របស់ខ្ញុំ) ក្នុងកាលណាមួយឡើយ នេះជាផល ក្នុងការយកស្លឹកពោធិទៅបោល ។ ខ្លួនរបស់ខ្ញុំនោះ (បិតនៅ) ក្នុងទីមានខ្យល់និងកំដៅថ្ងៃដ៏ក្តៅក្តី ឬត្រូវកំដៅភ្លើងក្តី ញើសទាំងឡាយក៏មិនដែលហូរចេញ នេះជាផលក្នុងការយកស្លឹកពោធិទៅបោល ។ រោគឃ្លង់ ពក ស្រែង ប្រជ្រុយ បូស ដំនួចពិស មិនដែលមានក្នុងកាយ (របស់ខ្ញុំឡើយ) នេះជាផលក្នុងការយកស្លឹកពោធិទៅបោល ។ គុណដទៃទៀត តែងកើតដល់ខ្ញុំនោះ ក្នុងភពតូចនិងភពធំ គឺរោគទាំងឡាយ មិនដែលកើតក្នុងកាយរបស់ខ្ញុំឡើយ នេះជាផលក្នុងការយកស្លឹកពោធិទៅបោល ។

អដ្ឋមំ ពោធិសម្ភូតក្តេភបកាន់

អបរម្បិ គុណវន្តស្ស ឆិញ្ញត្តិ ភវាភវេ
ន ហោន្តិ ចិត្តជា បីឡា វិទាកោ បត្តជជ្ឈិនោ ។
អបរម្បិ គុណវន្តស្ស ឆិញ្ញត្តិ ភវាភវេ
អមិត្តា ន ភវន្តស្ស វិទាកោ បត្តជជ្ឈិនោ ។
អបរម្បិ គុណវន្តស្ស ឆិញ្ញត្តិ ភវាភវេ
អព្វនកោតោ ភវតិ វិទាកោ បត្តជជ្ឈិនោ ។
អបរម្បិ គុណវន្តស្ស ឆិញ្ញត្តិ ភវាភវេ
អគ្គិកដ្ឋហិ ចោរេហិ ន ហោតិ ឧនកា ភយំ ។
អរម្បិ គុណវន្តស្ស ឆិញ្ញត្តិ ភវាភវេ
ទាសី ទាសា អនុចរ ហោន្តិ ចិត្តានុវត្តកា ។
យម្ហិ អាយុប្បមាណម្ហិ ជាយតេ មានុសេ ភវេ
តតោ ន ហាយតេ អាយុ តិដ្ឋតេ យាវតាយុកំ ។

ពោធិសម្មជ្ជកត្ថេរាបទាន ទី ៨

គុណដទៃទៀត តែងកើតដល់ខ្ញុំនោះ ក្នុងភពតូចនិងភពធំ គឺអន្តរាយជាគ្រឿងបៀតបៀន ដែលកើតអំពីចិត្ត មិនដែលមានឡើយ នេះជាផល ក្នុងការយកស្លឹកពោធិទៅបោល ។ គុណដទៃទៀត តែងកើតដល់ខ្ញុំនោះ ក្នុងភពតូចនិងភពធំ គឺពួកសត្រូវ មិនដែលមានដល់ខ្ញុំនោះ នេះជាផល ក្នុងការយកស្លឹកពោធិទៅបោល ។ គុណដទៃទៀត តែងកើតដល់ខ្ញុំនោះ ក្នុងភពតូចនិងភពធំ គឺភោគៈមិនដែលខូចខាតឡើយ នេះជាផល ក្នុងការយកស្លឹកពោធិទៅបោល ។ គុណដទៃទៀត តែងកើតដល់ខ្ញុំនោះ ក្នុងភពតូចនិងភពធំ គឺភ័យ អំពីភ្លើងនិងស្តេច អំពីចោរនិងទឹក មិនដែលមានឡើយ ។ មានគុណដទៃទៀត តែងកើតដល់ខ្ញុំនោះ ក្នុងភពតូចនិងភពធំ គឺពួកខ្ញុំស្រីខ្ញុំប្រុស ជាអ្នកប្រព្រឹត្តតាម ជាអ្នកលុះអំណាចចិត្តរបស់ខ្ញុំ ។ បុគ្គលកើតក្នុងភព ជារបស់មនុស្ស មានកំណត់អាយុត្រឹមណា អាយុរបស់ខ្ញុំមិនថយចុះអំពីកំណត់ត្រឹមនោះ តែងឋិតនៅដរាបដល់អស់អាយុ ។

អដ្ដាលា ច ពហុកា(១) នេមា ច សវឌ្ឍកា
អនុយុត្តា ហោន្តិ សព្ពេបិ វុទ្ធិកាមា សុខិច្ឆកា ។
ភោគវា យសវា ហោមិ សិរិមា ញាតិបក្ខវា
អវេរោ គតសន្តាសោ(២) ភវេហំ សព្ពទា ភវេ(៣) ។
ទេវា មនុស្សា អសុរា គន្ធព្វា យក្ខរក្ខសា
សព្ពេ តេ បរិរក្ខន្តិ ភវេ សំសរតោ សទា ។
ទេវលោកេ មនុស្សេ វា អនុភោត្វា ឧភោ យសេ
អវសានេ ច និព្ពានំ សិវំ បត្តោ អនុត្តរំ ។
សម្ពុទ្ធមុទ្ទិសិត្វាន ពោធឹ វា តស្ស សត្ថុនោ
យោ បុញ្ញំ បសវេ បោសោ តស្ស កឹ នាម ទុល្លភំ ។
មគ្គេ ផលេ ច អាគមេ ឈានាភិញ្ញាគុណេសុ ច
អញ្ញេសំ អធិកោ ហុត្វា និព្ពាយតិ(៤) អនាសវោ ។

---

១ ឱ.ម. អដ្ដាលា ពហុបា ។ ២ ឱ. ម. អបេតភយសន្តាសោ ។ ៣ ឱ. ភវេសំ សព្ពទោ ភវេ ។ ម. ភវេហំ សព្ពទោ ភវេ ។ ៤ ឱ.ម. និព្ពាយាមិ ។

ពួកជនទាំងអស់ អ្នកប្រាថ្នាសេចក្តីចម្រើន ប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ទោះនៅខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី អ្នកនិគមក្តី អ្នកដែនក្តី សុទ្ធតែជាអ្នកប្រកបតាមខ្ញុំ ៗ ខ្ញុំជាអ្នកមានភោគៈ មានយសមានសិរី មានពួកញាតិ ជាអ្នកឥតមានវេរ ប្រាសចាកសេចក្តីតក់ស្លុត តែងមានក្នុងភព សព្វៗ កាល ៗ ពួកទេវតា មនុស្ស អសុរ គន្ធព្វ យក្ខ អារក្សទឹក អ្នកទាំងអស់នោះ តែងរក្សាខ្ញុំ ដែលអន្ទោលទៅក្នុងភព សព្វៗ កាល ៗ ខ្ញុំទទួលយសទាំងពីរក្នុងទេវលោកផង ក្នុងមនុស្ស-លោកផង រួចខ្ញុំបានដល់នូវព្រះនិព្វាន ជាសិវដ្ឋានដ៏ប្រសើរក្នុងកាលជាទីបំផុត ៗ បុរសណា ឧទ្ទិសចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធ ឬចំពោះដើមពោធិរបស់ព្រះសាស្តានោះ គប្បីទទួលនូវផលបុណ្យ (ផលទាំងអស់) ឈ្មោះថាបុរសនោះបានដោយក្រដូចម្តេចបាន ៗ បុគ្គល (ដែលឋិតនៅ) ក្នុងមគ្គ ក្នុងផល ក្នុងបរិយត្តិ ក្នុងគុណគឺឈាននិងអភិញ្ញា ជាបុគ្គលប្រសើរក្រៃ-លែងជាងពួកជនដទៃ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ តែងបរិនិព្វាន ៗ

អដ្ឋមំ ពោធិសម្មជ្ជកត្ថេរាបទានំ

បុរេហំ ពោធិយា បត្តំ ឆឌ្ឌេត្វា ហដ្ឋមានសោ
ឥមេហិ វីសតង្គេហិ សមង្គី ហោមិ សព្វទា ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ពោធិសម្មជ្ជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ពោធិសម្មជ្ជកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ពោធិសម្មជ្ជកត្ថេរាបទាន ទី ៨

ក្នុងកពមុន ខ្ញុំមានចិត្តរីករាយ បានយកស្លឹកពោធិទៅចោល ទើបជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយអង្គ ២០ នេះ សព្វ ៗ កាល ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះពោធិសម្មជ្ជកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ពោធិសម្មជ្ជកត្ថេរាបទាន ។

ទសមំ អាមណ្ឌផលទាយកត្ថេរាបទានំ

(១១៩) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វញ្ញូ នារក្វ

វិជហិត្វា សមាធិម្ហា ចង្កមិ លោកនាយកោ ។

ខារិកាំ គហេត្វាន អាហរន្តោ ផលំ តទា

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ ចង្កមន្តំ មហាមុនឹ ។

បសន្នចិត្តោ សុមនោ សិរេ កត្វាន អញ្ជលឹ

សម្ពុទ្ធំ អភិវាទេត្វា អាមណ្ឌមទទឹ ផលំ ។

សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ អាមណ្ឌស្ស ឥទំ ផលំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

អាមណ្ឌផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៩

(១១៩) ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់ដល់នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង ជាលោកនាយក ទ្រង់ចេញចាកសមាធិហើយចង្រ្កម ៗ កាលនោះ ខ្ញុំកាន់នូវអម្រែកដែលពេញដោយផ្លែឈើ បានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ជាមហាមុនីទ្រង់ប្រាសចាកកក្កៈ កំពុងចង្រ្កម ៗ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ ធ្វើនូវអញ្ជលីលើសិរ្សៈ ថ្វាយបង្គំព្រះសម្ពុទ្ធ ហើយថ្វាយផ្លែល្ហុង ៗ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយផ្លែឈើ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផ្លែល្ហុង ៗ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លឹង ៗ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ៗ

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អាមណ្ឌផលទាយកោ ថេរោ

ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អាមណ្ឌផលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទសមំ សុគន្ធត្ថេរាបទានំ

(១៦០) ឥមម្ហិ ភទ្ទកេ កប្បេ ព្រហ្មពន្ធុ មហាយសោ

កស្សបោ នាម នាមេន ឧប្បជ្ជិ វទតំ វរោ ។

អនុព្យញ្ជនសម្បន្នោ ទ្វត្តឹសវរលក្ខណោ

ព្យាមប្បភាបរិវុតោ រំសិជាលសមុត្ថតោ(១) ។

អស្សាសេតា យថា ចន្ទោ សុរិយោ វិយ(២) បភង្ករោ

និព្វាបេតា យថា មេឃោ សាគរោវ គុណាករោ ។

---

១ ឱ. រំសិជាលសមោសដោ ។ ម. រំសិជាលសមាហតោ ។ ២ ឱ.ម. វសទ្ទោ ទិស្សតិ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអាមណ្ឌផលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អាមណ្ឌផលទាយកត្ថេរាបទាន ។

សុគន្ធត្ថេរាបទាន ទី ១០

(១២០) ក្នុងភទ្ទកប្បនេះ ព្រះពុទ្ធព្រះនាមកស្សបៈ ទ្រង់មានផៅពង្សដ៏ប្រសើរ មានយសធំ ព្រះអង្គប្រសើរជាងពួកអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់កើតឡើងហើយ ។ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយអ-នុព្យញ្ជនៈ មានលក្ខណៈ ៣២ ដ៏ប្រសើរ មានពន្លឺមួយព្យាមជុំវិញ មានបណ្តាញរស្មីតាំងឡើង ។ ព្រះអង្គទ្រង់ញុំាងពួកជនឲ្យត្រេកអរដូចព្រះចន្ទ មានរស្មីដូចព្រះអាទិត្យ ទ្រង់ញុំាងសត្វឲ្យរលត់ទុក្ខដូចមហាមេឃ ទ្រង់ធ្វើនូវគុណដូចសាគរ ។

ធរណីវ សីលេន ហិមវា សមាធិនា
អាកាសោ វិយ បញ្ញាយ អសង្គោ អនិលោ យថា ។
អទ្ធោ យថាវិហាកេ(១) បរិសាសុ វិសារទោ
សទ្ធានិ សម្បកាសេតិ ឧទ្ធរន្តោ មហាជនំ ។
តទាហំ(២) ពារាណសិយំ សេដ្ឋិបុត្តោ មហាយសោ
អាសកំ(៣) ធនធញ្ញស្ស បហុតស្ស ពហូ មមំ ។
ជង្ឃាវិហារំ(៤) វិចរំ មិគទាយំ ឧបេច្ចហំ(៥)
អទ្ទសំ ធាជសន្តានំ(៦) ទេសេន្តំ អមតំ បទំ ។
វិសដ្ឋកន្តវចនំ ករវិកសមស្សរំ
ហំសទុន្ទុភិនិគ្ឃោសំ(៧) វិញ្ញាបេន្តំ មហាជនំ ។
ទិស្វា ទេវាតិទេវន្តំ សុត្វា ច មធុរំ សិរំ(៨)
បហាយានប្បកេ ភោគេ បព្វជឹ អនគារិយំ ។

---

១ ឱ.ម. សកទាចិ មហាវីរោ ។ ២ ឱ. តទាហិ ។ ៣ ឱ. អាសហំ ។ ម. អឯត្ត... ។ ៤ ឱ. ម. ជង្ឃាវិហារំ ។ ៥ ឱ. មិគទាយមុបេច្ចហំ ។ ម. មិគទាយមុបេសហំ ។ ៦ ឱ. តាទិសំ ពុទ្ធំ ។ ម. វីរសំ ពុទ្ធំ ។ ៧ ម. ហំសរុទាហិនិគ្ឃោសំ ។ ៨ ឱ.ម. គិរំ ។

ព្រះអង្គមានសីលដូចផែនដី មានសមាធិដូចភ្នំហិមពាន្ត មាន
បញ្ញាដូចអាកាស មិនជាប់ចំពាក់ដូចខ្យល់ ។ ព្រះអង្គមាន
គុណមិនខ្វះខាត មានធម៌ជាគ្រឿងអប់រំ ទ្រង់ក្លៀវក្លាក្នុងពួក
បរិស័ទ ទ្រង់ស្រង់ឡើងនូវមហាជន ហើយប្រកាសនូវសច្ច-
ធម៌ ។ កាលនោះ ខ្ញុំកើតជាសេដ្ឋីបុត្ត ក្នុងក្រុងពារាណសី
មានយសធំ ជាអ្នកប្រសើរ ដោយទ្រព្យនិងស្រូវច្រើនក្រៃ-
លែង ។ ខ្ញុំកាលត្រាច់ទៅកាន់ទីសម្រាកស្ងួន ក៏ចូលទៅ
ក្នុងព្រៃមិគទាយ៍ បានឃើញព្រះសាស្តាជាទីពឹង កំពុងស-
ម្តែងអមតបទ មានព្រះពុទ្ធដីកាជ្រះស្រឡះ មានសំឡេងស្មើ
ដោយសត្វករវិក មានសន្ធឹកគឹកកងដូចសត្វហង្ស ឬដូចស្គរ
ទ្រង់ញុំាងមហាជនឲ្យដឹងច្បាស់ ។ លុះខ្ញុំឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ
នោះជាទេវតាដ៏ក្រៃលែងជាងទេវតា ទាំងបានស្តាប់សំឡេង
ដ៏ពីរោះ ទើបលះភោគៈដ៏ច្រើន ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ។

ទសមំ សុគន្ធត្ថេរាបទានំ

ឯវំ បព្វជិតោ ចាហំ   ន ចិរេន ពហុស្សុតោ
អហោសឹ ធម្មកថិកោ   វិចិត្តបដិភាណវា ។
មហាបរិសមជ្ឈេហំ   សត្ថុណោវ(១) បុនប្បុនំ
វណ្ណយឹ ហេមវណ្ណស្ស   វណ្ណំ វណ្ណវិសារទោ ។
ឯស ខីណាសវោ ពុទ្ធោ   អនីឃោ ឆិន្នសំសយោ
សព្វកម្មក្ខយំ បត្តោ   វិមុត្តោ ឧបធិក្ខយេ(២) ។
ឯស សោ ភគវា ពុទ្ធោ   ឯស សីហោ អនុត្តរោ
សទេវកស្ស លោកស្ស   ព្រហ្មចក្កំ បវត្តកោ ។
ទន្តោ ទមេតា សន្តោ ច   សមេតា និព្វុតោ ឥសិ
និព្វាបេតា ច អស្សត្ថោ   អស្សាសេតា មហាជនំ ។

---

១ ឱ.ម. ហដ្ឋចិត្តោ ។ ២ ឱ. សតិសង្ខយេ ។ ម. វិមុត្តោ បធិសំខយេ ។

លុះខ្ញុំបួសយ៉ាងនេះហើយ មិនយូរប៉ុន្មានក៏បានជាពហុស្សុត ជាធម្មកថិក មានប្រាជ្ញាដ៏វិចិត្រ ។ ខ្ញុំជាអ្នកកៀរគ្នាដោយគុណ បានពណ៌នាគុណរបស់ព្រះសាស្តា ដែលមានវណ្ណៈដូចមាស ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទច្រើន ជារឿយ ៗ ថា ព្រះពុទ្ធនុ៎ះ ជាព្រះខីណាស្រព ទ្រង់មិនមានទុក្ខ កាត់បង់នូវសេចក្តីសង្ស័យ ទ្រង់ដល់នូវការអស់នៃកម្មទាំងពួង មានព្រះហឫទ័យចុះស៊ប់ ក្នុងព្រះនិព្វាន ជាទីអស់ទៅនៃឧបធិ ។ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនុ៎ះ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងនូវសព្វធម៌ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនុ៎ះ ទ្រង់ប្រសើរដូចសីហៈ ព្រះអង្គញុំាងព្រហ្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដល់មនុស្សលោក ព្រមទាំងទេវលោក ។ ទ្រង់ជាឥសី មានឥន្ទ្រិយទូន្មានហើយ ទ្រង់ទូន្មាននូវមហាជន ព្រះអង្គស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ញុំាងមហាជនឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ ទ្រង់លះកិលេសហើយ ញុំាងមហាជនឲ្យលះកិលេសផង ព្រះអង្គត្រេកអរហើយ ញុំាងមហាជនឲ្យត្រេកអរផង ។

វីរោ សូរោ ច វិក្កន្តោ(១) បញ្ញោ ការុណិកោ វសី

វិជិតាវី វិជិតោ ច(២) អប្បគព្ភោ អនាលយោ ។

អនេញ្ជោ អចលោ ធីរោ(៣) អមោហោ អសមោ មុនិ

ធោរយ្ហោ ឧសភោ នាគោ សីហោ សក្កោ គរូសុបិ ។

វិរាគោ វិមលោ ព្រហ្មា វាទីសូរោ រណញ្ជហោ

អខិលោ ច វិសល្លោ ច អសមោ វុសភោ(៤) សុចិ ។

ព្រាហ្មណោ សមណោ នាថោ ភិសក្កោ សល្លសន្តុតោ(៥)

យោធោ ពុទ្ធោ សុតាសុតោ(៦) អចលោ មុទិតោ សិតោ ។

---

១ ឱ. ធីរោ ប ។ ២ ឱ. ម. វិជិតាវី ប សជិតោ ។ ៣ ឱ. ម. ធីមា ។ ៤ ឱ. បយតោ ។ ម. សំយតោ ។ ៥ ឱ. ម. សល្លកត្តកោ ។ ៦ ឱ. សុតាសូតោ ។

ព្រះអង្គមានព្យាយាម អង់អាច ក្លាហាន មានប្រាជ្ញា ប្រកបដោយសេចក្ដីករុណា ទ្រង់ស្ទាត់ជំនាញ ទ្រង់ឈ្នះមារ ទ្រង់ឈ្នះមិនចាញ់វិញ ទ្រង់មិនឃ្នើសឃ្នង មិនមានអាល័យ ។ ព្រះមុនីទ្រង់មិនញាប់ញ័រ មិនឃ្វេងឃ្វាង ជាអ្នកប្រាជ្ញ មិនមានមោហៈ ឥតមានបុគ្គលស្មើ នាំទៅនូវធុរៈ ជាឧសភៈ ជានាគ ជាសីហៈ ទ្រង់អង់អាចក្នុងពួកគ្រូទាំងឡាយ ។ ព្រះអង្គប្រាសចាករាគៈ មិនមានមន្ទិល ជាព្រហ្ម មានកាយៈដ៏ក្លៀវក្លា ទ្រង់លះបង់នូវសត្រូវគឺកិលេស ទ្រង់មិនរឹងត្អឹង ប្រាសចាកកូនសរគឺសេចក្ដីសោក ឥតមានបុគ្គលស្មើ ជាឧសភៈ ជាអ្នកស្អាត ។ ព្រះអង្គជាព្រាហ្មណ៍ ជាសមណៈ ជាទីពឹង ជាពេទ្យ ទ្រង់កំចាត់បង់នូវសរ គឺសេចក្ដីសោក ជាយោធា ត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈ ភ្ញាក់រលឹកចាកការដេកលក់ មិនញាប់ញ័រ មានព្រះហឫទ័យទន់ ត្រជាក់ ។

ទសមំ សុគន្ធត្ថេរាបទានំ

កាតគន្តា វហន្តា ច(១) កត្តា ចេតា បកាសិតា
សម្បហំសិតា សេត្តា(២) ច ឆេត្តា សេតា(៣) បសំសិតា ។
អរិយោ(៤) ច វិសល្លោ ច អនីឃោ អកថំកថី
អនេជោ វិរជោ វត្តា កត្តា វត្តា បកាសិតា ។
តារេតា អនុការេតា ការេតា សម្បទារិតា(៥)
បាបេតា សហិតា ហន្តា តាបិតា ច វិសោសិតា(៦) ។
សច្ចដ្ឋិតោ(៧) សមសមោ អសហាយោ ទយាករោ(៨)
អច្ឆេរមន្តោ(៩) អកុហោ កតាវី ឥសិ សន្តមោ(១០) ។

---

១ ឱ. ធាតា គន្តា ច ហន្តា ច ។ ម. គន្ធា រតា ច សន្តិ ច ។ ២ ម. សោតា ច ។ ៣ ឱ. ម. សោតា ។ ៤ ឱ. អវិយោ ។ ៥ ឱ. សម្បទាលេតា ។ ៦ ឱ. ហន្តា តាតាបិ តាបសោ ។ ម. ហន្តា កតាបិ តាវ សោ ។ ៧ ឱ.ម. សមចិត្តោ ។ ៨ ឱ. ទយាយសោ ។ ម ទហាយសោ ។ ៩ ឱ អច្ឆេរសត្តោ ។ ម អច្ចេទសត្តោ ។ ១០ ឱ ម. សត្តមោ ។

ព្រះអង្គមានការទូន្មានធ្វើហើយ ទ្រង់នាំទៅ ទ្រង់ធ្វើ ទ្រង់ណែនាំ ទ្រង់ប្រកាស ទ្រង់រីកពយ ទ្រង់លាងជម្រះ ទ្រង់កាត់ (កិលេស) ទ្រង់ស្រោចស្រង់ គួរគេសរសើរ ។ ព្រះអង្គមិនកម្រើក (មិនរំកើរ) ប្រាសចាកសេចក្តីសោក មិនមានទុក្ខ មិនមានសេចក្តីសង្ស័យ មិនញាប់ញ័រ ទ្រង់ប្រាសចាកធូលី ទ្រង់គាស់រំលើង (កិលេស) ទ្រង់ចងក្រង ទ្រង់ពោលប្រដៅ ទ្រង់ប្រកាស ។ ព្រះអង្គទ្រង់ចម្លង ទ្រង់ធ្វើប្រយោជន៍ ញុំាងជនឲ្យធ្វើ (ប្រយោជន៍) ទ្រង់រំលាយកិលេស ទ្រង់ញុំាងជនឲ្យដល់ ទ្រង់អត់ធន់ ទ្រង់សម្លាប់កិលេស ទ្រង់មានព្យាយាមកំដៅកិលេស ទ្រង់ញុំាងកិលេសឲ្យរីងស្ងួត ។ ព្រះអង្គទ្រង់បិតនៅក្នុងសច្ចៈ ទ្រង់ស្មើដោយបុគ្គលស្មើគឺអតីតពុទ្ធ មិនមានសំឡាញ់ ទ្រង់អាល័យក្នុងសេចក្តីអាណិត មានសេចក្តីអស្ចារ្យ ទ្រង់មិនកុហក ទ្រង់ធ្វើជាឥសីទី ៧ ។

វិតិណ្ណកង្ខោ វិម្ហានោ អប្បមេយ្យោ អនូបមោ
សព្វាបាយបថាតីតោ សព្វនេយ្យន្តិតោ(១) ជិនោ ។
សតិសារវរេ(២) តស្មិំ បសាទោ អមតាវហោ(៣)
តស្មា ពុទ្ធេ ច ធម្មេ ច សង្ឃេ សទ្ធា មហន្តិកា(៤) ។
គុណេហិ ឯវមាទីហិ តិលោកសរណុត្តមំ
វណ្ណេត្វា បរិសមជ្ឈេ ករឹ(៥) ធម្មកថំ អហំ ។
តតោ ចុតោហំ តុសិតេ អនុភោត្វា មហាសុខំ
តតោ ចុតោ មនុស្សេសុ ជាតោ ហោមិ សុគន្ធិកោ ។
និស្សាសោ មុខគន្ធោ ច ទេហគន្ធោ តថេវ មេ
សោ ច គន្ធោវ សតតំ សព្វគន្ធោវ ហោតិ មេ ។

---

១ ឱ. សព្វទេយ្យន្តិគោ ។ ម សព្វទេយ្យន្តគូ ។ ២ ឱ. សត្តិសារវរេ ។ ម. សត្តសារប-វរេ ។ ៣ ម. អមតាវយោ ។ ៤ ឱ. ម មហិទ្ធិកា ។ ៥ ឱ ម. អកំ ។

ព្រះជិនស្រីទ្រង់ឆ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យ មិនមានមានះ មានគុណប្រមាណមិនបាន មិនមានឧបមា ទ្រង់កន្លងនូវគន្លងពាក្យទាំងពួង ដល់នូវទីបំផុតនៃនេយ្យធម៌ទាំងពួង ។ សេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងព្រះជិនស្រីដ៏ប្រសើរដូចព្រះអាទិត្យនោះ ជាគុណនាំមកនូវព្រះនិព្វានឈ្មោះអមតៈ ព្រោះហេតុនោះ សេចក្តីជឿស៊ប់ក្នុងព្រះពុទ្ធក្តី ព្រះធម៌ក្តី ព្រះសង្ឃក្តី មានប្រយោជន៍ច្រើន ។ ខ្ញុំកំពុងពណ៌នាគុណនៃព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ជាទីពឹងនៃសត្វក្នុងត្រៃលោក ដោយគុណទាំងឡាយ មានយ៉ាងនេះជាដើម ហើយសំដែងធម្មកថា ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ ។ ខ្ញុំច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ទទួលសេចក្តីសុខច្រើនក្នុងភពតុសិត លុះច្យុតចាកតុសិតនោះ មកកើតក្នុងពួកមនុស្ស ជាអ្នកមានក្លិនក្រអូប ។ ខ្យល់ដង្ហើមចេញរបស់ខ្ញុំក្តី ក្លិនមាត់ក្តី ក្លិនកាយក្តី ដូចគ្នា ក្លិនរបស់ខ្ញុំនោះ ក្រអូបសព្វ ជានិច្ច ។

ទសមំ សុគន្ធត្ថេរាបទានំ

មុខគន្ធោ សទា មយ្ហំ បទុមុប្បលចម្បកោ
អតិក្កន្តោ(១) សទា វាតិ សរីរេ ច តថេវ មេ ។
គុណត្ថវស្ស សព្ធន្តំ(២) ផលន្តំ(៣) បរមត្ថតំ
ឯកគ្គមនសា សព្វេ ភាសិតស្ស(៤) សុណាថ មេ ។
គុណំ ពុទ្ធស្ស វត្វាន ហិតាយ ជនំ សុខាវហំ(៥)
សុចិត្តោ(៦) ហោមិ សព្វត្ថ សង្ឃោ វីរសមាយុតោ(៧) ។
យសស្សី សុខិតោ កន្តោ ជុតិមា បិយទស្សនោ
វត្តា អបរិទ្ធោ ច ខិន្នាសោ បញ្ញវា តថា ។
ខីណេ ចាសុសិ និព្វានំ សុលភំ ពុទ្ធភត្តិនំ(៨)
តេសំ ហេតុំ បវក្ខាមិ តំ សុណាថ យថាតថំ ។

---

១ ឧ. អតិសន្តោ ។ ម. បរិសន្តោ ។ ២ ឧ. បុប្ផន្តំ ។ ៣ ឧ. ផលន្តុ ។ ម. ផលន្តំ ។ ៤ ឧ. ម. វិណ្ណាយិស្សំ ។ ៥ ឧ. ហិតាយ ជនសន្ធិសុ ។ ម ហិតាយ ជន សទិសំ ។ ៦ ឧ.ម. សុចិ-តោ ។ ៧ ឧ វសន្ធោវិសមាយុតោ ។ ៨ ម. ពុទ្ធភត្តិនោ ។

ក្លិនមាត់របស់ខ្ញុំ ដូចក្លិនផ្កាឈូក ឬផ្កាឧប្បលនិងផ្កាចម្បា សព្វៗកាល ទាំងសរីរៈរបស់ខ្ញុំ ប្រសើរផុតគេ តែងផ្សាយទៅសព្វ ៗ កាល ដូច្នោះដែរ ។ សេចក្តីអស្ចារ្យយ៉ាងក្រៃលែងទាំងអស់នោះ ជាផលនៃសេចក្តីសរសើរនូវគុណ អ្នកទាំងអស់គ្នា ចូរស្តាប់នូវភាសិតរបស់ខ្ញុំ ដោយចិត្តនឹងនួនចុះ ។ លុះខ្ញុំសរសើរពុទ្ធគុណ ជាទីមកនៃប្រយោជន៍ ទាំងនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ខ្ញុំមានចិត្តស្អាត ជាសង្ឃខ្វល់ខ្វាយតែនឹងសេចក្តីព្យាយាម ក្នុងធម៌ទាំងពួង ។ ព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ទ្រង់យស ទ្រង់មានសេចក្តីសុខ ទ្រង់ត្រេកអរ ទ្រង់រុងរឿង ជាទីស្រឡាញ់ទាំងគួរមិលមើល ទ្រង់ពោលប្រដៅ មិនមានបុគ្គលមើលងាយ មិនមានទោស មានប្រាជ្ញា ។ កាលបើព្រះជន្មាយុអស់ហើយ បុគ្គលអ្នកគប់រកនូវព្រះពុទ្ធ តែងបានព្រះនិព្វានដោយងាយ ខ្ញុំនឹងសម្តែងនូវហេតុ នៃគុណទាំងឡាយនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់ហេតុនោះ ដោយគោរពចុះ ។

សន្តិំ យសំ ភគវតោ វិចិណា(១) អភិកនយំ
យត្ថ យត្ថុបបន្នោមិ(២) យសស្សី តេន ហោមហំ ។
ទុក្ខស្សន្តករំ ពុទ្ធំ ធម្មំ សន្តំ អសង្ខតំ
វណ្ណយំ សុខិតោ អាសឹ សត្តានំ សុខទោ(៣) តតោ ។
គុណំ វទន្តោ ពុទ្ធស្ស ពុទ្ធបីតិសមាយុតោ
សកន្តិ បរកន្តិ ច(៤) អាសឹ(៥) តេន ច(៦) កន្តិមា ។
ជិនោ យោ(៧) តិត្ថិកាតិណ្ណោ អភិភុយ្យ កុតិត្ថិយេ
គុណំ វទន្តោ ជោមេសឹ(៨) នាយកំ ជុតិមា តតោ ។

---

១ ឱ.ម វិចិនា ។ ២ ឱ. យត្ថ តត្ថុបបន្នោមិ ។ ម. តត្ថ តត្ថុបបន្នោមិ ។ ៣ ម. សុខិតោ ។
៤ ឱ. សកន្តិម្បរកន្តិញ្ច ។ ៥ ឱ ជនយឹ ។ ៦ ឱ. សេដ្ឋោ នត្ថិ ។ ៧ ឱ. ជិនោ យេ ។ ម.
ជិនតេ ។ ៨ ឱ. ម. ជោតេសឹ ។

ខ្ញុំថ្វាយបង្គំនូវយស របស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយការត្រិះរិះ សូម្បីខ្ញុំទៅកើត ក្នុងភពណា ៗ តែងជាអ្នកមានយស ក្នុងភពនោះៗ ដោយការត្រិះរិះនោះ ។ ខ្ញុំកាលសរសើរនូវព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ជាទីបំផុតនៃកងទុក្ខ ព្រះធម៌ជាគុណស្ងប់រម្ងាប់ ជាអសង្ខតធម៌ ហើយជាអ្នកដល់នូវសេចក្តីសុខ ជាអ្នកឲ្យនូវសេចក្តីសុខ ដល់ពួកសត្វ ក្នុងកាលនោះ ។ មួយទៀត ខ្ញុំកាលពោលសរសើរ នូវគុណរបស់ព្រះពុទ្ធ ប្រកបដោយបីតិក្នុងព្រះពុទ្ធ បានញុំាងសេចក្តីត្រេកអររបស់ខ្លួន និងសេចក្តីត្រេកអរ របស់បុគ្គលដទៃឲ្យកើត ជាអ្នកមានសេចក្តីត្រេកអរ ដោយសារហេតុនោះ ។ ព្រះជិនស្រីអង្គណា កន្លងផុតនូវពួកតិរ្ថិយ គ្របសង្កត់នូវពួកតិរ្ថិយដ៏អាក្រក់ ខ្ញុំពោលនូវគុណ សរសើរនូវព្រះនាយកអង្គនោះ ខ្ញុំមានសេចក្តីរុងរឿង ដោយសារហេតុនោះ ។

ទសមំ សុគន្ធត្ថេរបទានំ

បិយត្ថារី ជនកស្សាបិ សម្ពុទ្ធស្ស គុណំ វទិ[១]
សរដីវ[២] សសេដ្ឋោហំ តោណាសិ បិយទស្សិនោ ។
យថា សត្ថុវសេនាហំ សត្ថុភចាហិ សទ្ធីរ
សុគតំ តេន វណ្ណិសោ វិចិត្តបដិភាណវា ។
យេ ពាលា វិមតិំ បត្តា បរិកោដ្ឋិ មហាមុនិ
និគ្គហី តេ សធម្មេន បរិក្ខេន[៣] តេនហំ ។
ពុទ្ធវណ្ណោហិ សត្ថានំ កិលេសេ អបនេសហំ
និក្កិលេសមនោ ហោមិ តស្ស កម្មស្ស វាហសា ។
សោគន្ធំ ពុទ្ធិមជ្ជនំ ពុទ្ធានុស្សតិខេសកោ
តេជាបិថាសី[៤] សបញ្ញោ និបុណត្ថវិបស្សកោ ។

---

១ ឧ. វីរំ ។ ២ ឧ. សរំទិវ ។ ម. សរទោវ ។ ៣ ឧ. ម. បរក្ខតោ ន តេនហំ ។ ៤ ឧ. តេជាហមាសិ ។ ម. តេជាបិ មាសិ ។

ខ្ញុំធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់ដល់ពួកជន ខ្ញុំពោលសរសើរគុណព្រះសម្ពុទ្ធ ខ្ញុំប្រាកដដូចព្រះចន្ទក្នុងសរទកាល ខ្ញុំជាទីស្រឡាញ់គួរមើលមើល ដោយសារហេតុនោះ ។ ខ្ញុំសរសើរព្រះសុគត ដោយវាចាសព្វគ្រប់ ដោយអំណាចនៃសេចក្តីអង់អាច ព្រោះហេតុនោះ ទើបខ្ញុំមាននាមថា វគ្គីសៈ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាដ៏វិចិត្រ ។ បពិត្រព្រះមហាមុនី ពួកជនពាលណា ដល់នូវសេចក្តីសង្ស័យ ហើយមើលងាយ ខ្ញុំសង្កត់សង្កិនជនពាលទាំងនោះ ដោយការគ្របសង្កត់ តាមធម៌របស់ខ្លួននោះ ។ ខ្ញុំនាំចេញនូវកិលេសទាំងឡាយ របស់សត្វ ដោយការសរសើរនូវព្រះពុទ្ធ ទើបខ្ញុំមានចិត្តមិនប្រឡាក់កិលេស ដោយកំឡាំងនៃកម្មនោះ ។ ខ្ញុំញុំាងប្រាជ្ញាឲ្យកើត ដល់ជនជាអ្នកស្តាប់ ជាអ្នកសម្តែងនូវពុទ្ធានុស្សតិ ព្រោះហេតុនោះ ទើបខ្ញុំជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវអត្ថដ៏ល្អិត ។

សព្វាសវបរិក្ខីណោ តិណ្ណសង្សារសាគរោ
សិរី ច(១) អនុជានាតោ ធារុណិស្សាមិ និព្វុតី ។
ឥមស្មឹយេវ កប្បស្មឹ យមហំ សន្ថរឹ ជិនំ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុគន្ធោ ថេរោ ឥមា គាថា-
យោ អភាសិត្ថាតិ ។

សុគន្ធត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ. ម. សិរី ។

ខ្ញុំអស់អាសវៈទាំងពួងហើយ ឆ្លងសមុទ្រគឺសង្សារវដ្ដហើយ ខ្ញុំជាអ្នកស្ងាត់ជំនាញ មិនមានឧបាទាន ទាំងដល់នូវព្រះនិព្វាន ។ ក្នុងកប្បនេះឯង ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំសរសើរព្រះជិនស្រី ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្ដាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសុគន្ធត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សុគន្ធត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទានំ

តិណទោ វេច្ចទោ(១) ចេវ សរណព្ភញ្ជនប្បទោ(២)
សុបដោ(៣) ទណ្ឌទាយី ច នេលបូជី តថេវ(៤) ច ។
ពោធិសម្មជ្ជកោ មណ្ឌោ សុកតោ ទសមោ ឋិតោ
គាថាសតំ សតេរសំ គណិតំ ចេត្ថ សព្វសោ ។

តិណទាយកវគ្គោ តេបញ្ញាសោ ។

---

១ ឱ. បេច្ចទោ ។ ម. មញ្ចទោ ។ ២ ឱ.ម. សរណព្ភញ្ជនប្បទោ ។ ៣ ឱ. បុបតី ។ ៤ ម. តខេវ ។

ឧទ្ទាន

តិណមុដ្ឋិទាយកត្ថេរាបទាន ១ បេច្ចុកទាយកត្ថេរាបទាន ១ សរណាគមនិយត្ថេរាបទាន ១ អព្ភញ្ជនទាយកត្ថេរាបទាន ១ សុបដទាយកត្ថេរាបទាន ១ ទណ្ឌទាយកត្ថេរាបទាន ១ គិរិនេលបូជកត្ថេរាបទាន ១ ពោធិសម្មជ្ជកត្ថេរាបទាន ១ អាមណ្ឌផលទាយកត្ថេរាបទាន ១ សុគន្ធត្ថេរាបទាន ជាទី ១០ ឯគាថាក្នុងវគ្គនេះ មាន ២៦០ លោករាប់ហើយ ដោយសព្វគ្រប់ ។

ចប់ តិណទាយកវគ្គ ទី ៤៣ ។

ចតុប្បញ្ញាសមោ កច្ចាយនវគ្គោ

បឋមំ មហាកច្ចាយនត្ថេរាបទានំ

(១២១) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ អនេជោ អជិតញ្ជិតោ[១]

សតសហស្សេ កប្បានំ ឥតោ ឧប្បជ្ជិ នាយកោ ។

វីរោ កមលបត្តក្ខោ សសង្កវិមលាននោ

កញ្ចនតចសង្កាសោ[២] រវិទិត្តិសមប្បភោ[៣] ។

សត្តនេត្តមនោហារី វរលក្ខណភូសិតោ

សព្វវាក្យបថាតីតោ មនុជាមរសក្កតោ ។

សម្ពុទ្ធោ ពោធយំ សត្តេ វាគីសោ[៤] មធុរស្សរោ

ករុណានន្ទសន្តានោ[៥] បរិសាសុ វិសារទោ ។

ទេសេតិ មធុរំ ធម្មំ ចតុសច្ចូបសំហិតំ

និមុគ្គេ មោហបង្កម្ហិ សមុទ្ធរតិ បាណិនោ[៦] ។

---

១ ឱ.ម. អជិតញ្ជយោ ។ ម. អជិតំជយោ ។ ២ ឱ.ម. កនកាចលសង្កាសោ ។ ៣ ឱ. រវិទិត្តិហរប្បភោ ។ ៤ ឱ.ម. វាគីសោ ។ ៥ ឱ. ករុណានិទ្ធសន្តានោ ។ ម. ករុណានិពទ្ធសន្តានោ ។ ៦ ម. បាណិនេ ។

កច្ចាយនវគ្គទី ៥៤

មហាកច្ចាយនត្ថេរាបទាន ទី ១

[១២១] ព្រះជិនស្រីព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់មិនញាប់ញ័រ ឥតមានបុគ្គលផ្ចាញ់បាន ជានាយក ទ្រង់ត្រាស់ឡើងក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ។ ព្រះវីរសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានត្របកព្រះនេត្រ ដូចផ្កាឈូក មានព្រះឱស្ឋប្រាសចាកមន្ទិលដូចព្រះចន្ទ មានព្រះតេជៈដូចមាស មានរស្មីរុងរឿងដូចព្រះអាទិត្យ ទ្រង់ជាទីត្រេកអរនៃចិត្តរបស់សត្វ ប្រដាប់ដោយលក្ខណៈដ៏ប្រសើរ ទ្រង់កន្លងផុតគន្លងពាក្យទាំងពួងត្រូវមនុស្សនិងទេវតា ធ្វើសក្ការៈហើយ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ញុំាងពួកសត្វឲ្យត្រាស់ដឹង ទ្រង់មានសម្លេងពីរោះផ្សាយទៅ ទ្រង់មានសន្តានជាប់ដោយសេចក្តីករុណា ទ្រង់ក្លៀវក្លាក្នុងពួកបរិស័ទ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់សម្តែងធម៌ពីរោះ ប្រកបដោយសច្ចៈ ៤ ទ្រង់ស្រង់ពួកសត្វដែលលិចចុះ ក្នុងភក់គឺមោហៈ ។

បឋមំ មហាកច្ចាយនត្ថេរាបទានំ

តទា ឯកចរោ ហុត្វា តាបសោ ហិមវាលយោ
នភសា មានុសំ លោកំ គច្ឆន្តោ ជិនមទ្ទសំ ។
ឧបេច្ច សន្តិកំ តស្ស អស្សោសឹ ធម្មទេសនំ
វណ្ណយន្តស្ស វីរស្ស សាវកស្ស មហាគុណំ ។
សង្ខិត្តេន មយា វុត្តំ វិត្ថារេន បកាសយិំ
បរិសំ មញ្ច តោសេតិ យថា កច្ចាយនោ អហំ(១) ។
នាហំ ឯវមិធេកញ្ចំ(២) អញ្ញំ បស្សាមិ សាវកំ
តស្មា តទគ្គេ ឯសគ្គោ ឯវំ ធារេថ ភិក្ខវោ ។
តទាហំ វិម្ហិតោ ហុត្វា វាក្យំ សុត្វា មនោរមំ
ហិមវន្តំ គមិត្វាន អាហិត្វា បុប្ផសញ្ចយំ ។
បូជេត្វា លោកសរណំ តំ ឋានំ អភិបត្ថយឹ

១ ឱ. ម អយំ ។ ២ ឱ ឯវំ វិធំ កញ្ចិ ។ ម. ឯវំ វិធំ កិញ្ចិ ។

ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំកើតជាតាបស មានលំនៅក្នុងព្រៃហិមពាន្ត ត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ហោះទៅកាន់មនុស្សលោក តាមអា-កាស បានឃើញព្រះជិនស្រី ៗ ខ្ញុំចូលទៅកាន់សំណាក់ព្រះជិនស្រីនោះ បានស្តាប់ធម្មទេសនា របស់ព្រះសម្ពុទ្ធជាអ្នកប្រាជ្ញ ដែលកំពុងពណ៌នានូវគុណដ៏ធំរបស់សាវ័កថា កា-សិតដែលតថាគតពោល ដោយបំប្រួញ សាវ័កនេះ ប្រកាសដោយពិស្តារបាន ញុំាងបរិស័ទនិងតថាគតឲ្យត្រេកអរដូចកច្ចាយនភិក្ខុ ៗ តថាគតមិនឃើញមានសាវ័កដទៃណាមួយក្នុងសាសនានេះ យ៉ាងនេះឡើយ ព្រោះហេតុនោះ សាវ័កនេះជាអ្នកប្រសើរ (បិតទៅ) ក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរចាំទុកយ៉ាងនេះចុះ ៗ កាលនោះខ្ញុំមានសេចក្តីស្ញប់ស្ញែង ព្រោះស្តាប់ពាក្យជាទីគាប់ចិត្តនោះទើបទៅកាន់ព្រៃហិមពាន្ត ដើរសន្សំរបេះផ្កាឈើ ៗ ខ្ញុំបូជាចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធជាទីពឹងនៃលោក ហើយប្រាថ្នានូវតំណែងនោះ ៗ

តទា មហាសយំ ញត្វា ព្យាកាសិ សរណាលយោ[១] ។

បស្សថេតំ ឥសិវរំ និទ្ធន្តកនកត្តចំ

ឧទគ្គលោមមានសំ[២] អចលំ បញ្ជលី[៣] ឋិតំ ។

ហាសំ សុបុណ្ណនយនំ ពុទ្ធវណ្ណគតាសយំ

ធម្មជំ ឧគ្គហទយំ[៤] អមតាសិត្តសន្និភំ ។

កច្ចានស្ស គុណំ សុត្វា តំ ឋានំ បត្ថយំ ឋិតោ

អនាគតម្ហិ អទ្ធានេ គោតមស្ស មហាមុនេ ។

តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ

កច្ចានោ នាម នាមេន ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ ។

ពហុស្សុតោ មហាញាណី អធិប្បាយវិទូ មុនិ

បាបុណិស្សតិ តំ ឋានំ យថាយំ ព្យាកតោ មយា ។

---

១ ឱ. វ្យាកាសិ សរណញ្ជហោ ។ ២ ឱ. ឧទគ្គលោមំ បីនំសំ ។ ៣ ឱ. អញ្ជលិំ ។ ៤ ឱ. ធម្មបដិគ្គហវរំ ។

កាលនោះ ព្រះសរណាលយសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបអធ្យា-
ស្រ័យដ៏ធំរបស់ខ្ញុំ ទ្រង់ព្យាករថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលនូវ
ឥសីដ៏ប្រសើរនេះ មានស្បែកដូចមាស មិនមានមន្ទិល មាន
រោមខ្ពស់ និងសាច់ពេញលេញ ឈរផ្ដងអញ្ជលីមិនកម្រើក
មានសេចក្ដីរីករាយ មានភ្នែកពេញល្អ មានអធ្យាស្រ័យស្លុង
ចុះ ក្នុងការពណ៌នានូវពុទ្ធគុណ ជាអ្នកកើតអំពីធម៌ មាន
ហឫទ័យខ្ពស់ ហាក់ដូចជាស្រោចស្រពដោយទឹកអម្រឹត ។

បពិត្រព្រះមហាមុនី លុះខ្ញុំឈរស្ដាប់នូវគុណរបស់ព្រះ
កប្បានភិក្ខុហើយ ក៏ប្រាថ្នានូវតំណែងនោះ ក្នុងសាសនានៃ
ព្រះគោតម ក្នុងកាលជាអនាគត ។ (ព្រះបទុមុត្តរៈទ្រង់ព្យាករ
ថា) តាបសនេះ នឹងបានជាធម្មទាយាទ ជាឱរសរបស់ព្រះ
គោតមនោះ ជាធម្មនិម្មិត មាននាមថាកប្បានភិក្ខុ ជាសាវ័ក
របស់ព្រះសាស្ដា ។ កប្បានភិក្ខុនោះ នឹងបានជាពហុស្សូត
មានញាណដ៏ប្រសើរ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ដឹងនូវសេចក្ដីអធិប្បាយ
នឹងដល់នូវតំណែងនោះ ដូចជាតថាគតព្យាករហើយនេះ ។

បឋមំ មហាកច្ចាយនត្ថេរាបទានំ

សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
ទុវេ ភវេ សំសរាមិ ទេវត្តេ អថ មានុសេ
អញ្ញំ គតឹ ន ជានាមិ(១) ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
ទុវេ កុលេ បជាយាមិ(២) ខត្តិយេ ចាបិ(៣) ព្រាហ្មណេ
នីចេ កុលេ ន ជាយាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
បច្ឆិមេ ច ភវេ ជាតោ ឧជ្ជេនិយំ បុរេ រមេ(៤)
បជ្ជោតស្ស សចណ្ឌស្ស បុរោហិតទុជាតិនោ(៥) ។
បុត្តោ តិរិដិវច្ឆស្ស(៦) និបុណោ វេទបារគូ
មាតា ច ចន្ទបទុមា(៧) កច្ចានោហំ វរុត្តចោ(៨) ។
វីមំសនត្ថំ ពុទ្ធស្ស ភូមិបាលេន បេសិតោ
ទិស្វា មោក្ខបុរទ្វារំ នាយកំ គុណសញ្ចយំ ។
សុត្វាន វិមលំ វាក្យំ គតិបង្កវិសោធនំ(៩)
បាបុណឹ អមតំ សន្តំ សេសេហិ សហ សត្តហិ(១០) ។

១ឱ. ម. ន គច្ឆាមិ ។ ២ ឱ.ម. បជាយាមិ ។ ៣ ឱ.ម. អបិ ។ ៤ ឱ.ឬ. បច្ឆិមេ ច ភវេ-ទានិ ជាតោ ឧជ្ជេនិយេ បុរេ ។ ៥ ឱ. អបណ្ឌស្ស បុរោហិតទិជាតិនោ ។ ម. សបណ្ឌស្ស បុរោហិតទីជាធិភោ ។ ៦ ឱ. ម. តិរីដិវច្ឆស្ស ។ ៧ ឱ. បន្ទុបទុមា ។ ម. បន្ទុមា នាម ។ ៨ ឱ. ម វិរត្តចោ ។ ៩ ឱ. ម. គតិបង្កុវិសោសនំ ។ ១០ ឱ. បត្តហិ ។

ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើកុសលកម្ម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ខ្ញុំតែងអន្ទោលទៅក្នុងភពពីរ គឺទេវតា ឬមនុស្ស មិនដែលស្គាល់គតិដទៃឡើយ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ខ្ញុំតែងកើតក្នុងត្រកូលពីរ គឺត្រកូលក្សត្រ ឬព្រាហ្មណ៍ មិនដែលកើតក្នុងត្រកូលទាបឡើយ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ក្នុងបច្ឆិមភព ខ្ញុំកើតជាបុត្រនៃបុរោហិត របស់ស្តេចព្រះនាមចណ្ឌបជ្ជោត ក្នុងបុរីឧជ្ជេនី ជាទីរីករាយ ។ ខ្ញុំជាបុត្ររបស់តិរិដិវច្ឆព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាល្អិត ដល់នូវត្រើយនៃវេទ ឯមាតាខ្ញុំ ឈ្មោះនាងចន្ទបទុមា ខ្ញុំឈ្មោះកច្ចានៈ មានស្បែកល្អ ។ ខ្ញុំដែលព្រះភូមិបាលបញ្ជូនទៅដើម្បីល្បងមើលព្រះសម្ពុទ្ធ ក៏បានឃើញព្រះនាយក ជានាយទ្វារនៃមោក្ខបុរី ទ្រង់សន្សំនូវគុណ ។ ខ្ញុំស្តាប់ពាក្យមិនមានមន្ទិល ជាពាក្យជម្រះនូវកក់គឺគតិ ក៏បានដល់នូវអមត-ធម៌ ជាទីរម្ងាប់ ជាមួយនឹងពួកបុរោហិតដ៏សេស ៧ នាក់ ។

អធិប្បាយវិទូ ជាតោ សុគតស្ស មហាមតេ

ឋបិតោ ឯតទគ្គេ ច សុសមិទ្ធមនោរថោ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មហាកច្ចាយនោ ថេរោ

ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មហាកច្ចាយនត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ខ្ញុំជាអ្នកដឹងនូវសេចក្ដីអធិប្បាយ ក្នុងបំណងធំ នៃព្រះសុគត ព្រះអង្គទ្រង់តាំងខ្ញុំទុក ក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ខ្ញុំមានសេចក្ដីប្រាថ្នាសម្រេចល្អហើយ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្ដាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះមហាកច្ចាយនត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មហាកច្ចាយនត្ថេរាបទាន ។

ទុតិយំ វក្កលិត្ថេរាបទានំ

(១៦៦) ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ នាយកោ
អនោមនាមោ អមិតោ នាមេន បទុមុត្តរោ ។
បទុមាការវទនោ បទុមាមលសុច្ឆវី
លោកេនានុបលិត្តោ ច តោយេន បទុមំ យថា ។
វីរោ បទុមបត្តក្ខោ កន្តោ ច បទុមំ យថា
បទុមុត្តរគន្ធោ ច តស្មា សោ បទុមុត្តរោ ។
លោកជេដ្ឋោ ច និម្មានោ អន្ធានំ នយនូបមោ
សន្តវេសោ គុណនិធិ ករុណាមតិសាគរោ ។
ស កតាចិ(១) មហាវីរោ ព្រហ្មាសុរសុរអច្ចិតោ(២)
សទេវមនុជាកិណ្ណោ(៣) ជនមជ្ឈេ ជនុត្តមោ(៤) ។

---

១ ឱ. ម. កទាចិ ។ ២ ឱ. ព្រហ្មមរសុរច្ចិតោ ។ ៣ ឱ. ម. សទេវមនុជាកិណ្ណេ ។
៤ ម. អនុត្តមោ ។

វក្កលិត្ថេរាបទាន ទី ២

(១៦២) ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រះនាយក
ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ មានព្រះនាមខ្ពង់ខ្ពស់ មានគុណរាប់មិន
បាន ត្រាស់ឡើងហើយ ក្នុងលោក ។ ព្រះអង្គមានអាការ
និងព្រះឱស្ឋដូចផ្កាឈូក មានព្រះឆវិវណ្ណល្អមិនមានមន្ទិលដូច
ផ្កាឈូក មិនជាប់ជំពាក់ដោយលោក ដូចផ្កាឈូកមិនប្រ-
ឡាក់ដោយទឹក ។ ព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ មានព្រះនេត្រដូច
ត្របកឈូក ជាទីត្រេកអរដូចផ្កាឈូក ទ្រង់មានក្លិនវិសេស
ដូចផ្កាឈូក ព្រោះហេតុនោះឯង ទើបព្រះអង្គទ្រង់ព្រះនាម
ថា បទុមុត្តរៈ ។ ព្រះអង្គជាច្បង ក្នុងលោក ទ្រង់មិនមាន
មានះ មានឧបមាដូចភ្នែកនៃពួកជនខ្វាក់ ទ្រង់មានភេទស្ងប់
រម្ងាប់ ជាកំណប់នៃគុណ ទ្រង់មានករុណាគុណនិងបញ្ញា-
គុណដូចសាគរ ។ ក្នុងកាល ព្រះមហាវីរៈនោះ មានពួក
ព្រហ្ម ទេវតា និងអសុរបូជា ព្រះអង្គឧត្តមជាងពួកជន ក្នុង
កណ្តាលប្រជុំជន ដែលកុះករដោយទេវតានិងមនុស្ស ។

វទនេន សុគន្ធេន មធុរេន សុតេន(១) ច

រញ្ជយំ បរិសំ សត្ថា សន្ថវិ(២) សាវកំ សកំ ។

សទ្ធាធិមុត្តោ សុមតិ មម ទស្សនសាលយោ(៣)

នត្ថិ ឯតាទិសោ អញ្ញោ យថាយំ ភិក្ខុ វក្កលិ ។

តទាហំ ហំសវតិយា នគរេ ព្រាហ្មណស្សត្រជោ(៤)

ហុត្វា សុត្វា ច តំ(៥) វាក្យំ ឋានំ អភិរោចយឹ ។

សសាវកន្តំ វិមលំ និមន្តេត្វា តថាគតំ

សត្តាហំ ភោជយិត្វាន ទុស្សេហិ ឆាទយឹ តទា ។

និបច្ច សិរសា តស្ស អនន្តគុណសាគរេ

និមុគ្គោ បីតិសម្បុណ្ណោ ឥទំ វចនមព្រវឹ ។

យោ សោ តយា សន្ថវិតោ ឥធ សទ្ធាធិមុត្តោ ឥសិ(៦)

ភិក្ខុ សទ្ធាវតំ អគ្គោ តាទិសោហំ មហាមុនិ(៧) ។

---

១ ឱ. ម. រុតេន ។ ២ ឱ. សន្ថរី ។ ម. សន្ថវិំ ។ ៣ ឱ. ម. ទស្សនលាលសោ ។ ៤ ឱ. ម. ព្រាហ្មណត្រជោ ។ ៥ ឱ. សុត្វា ឯតំ ។ ៦ ឱ. ឥតោ សត្តមកេ ហនិ ។ ម. ឥតោ សត្តមកេ មុនិ ។ ៧ ឱ. ម. តាទិសោ ហោមហំ មុនេ ។

ព្រះមហាវីរៈ ទ្រង់ញ៉ាំងបរិស័ទទាំងពួងឲ្យត្រេកអរ ដោយព្រះឱស្ឋមានក្លិនក្រអូបផង ដោយព្រះសូរសៀងដ៏ពីរោះផង ទ្រង់សរសើរសាវ័ករបស់ព្រះអង្គថា សាវ័កនេះ ជាសទ្ធាធិមុត្ត មានប្រាជ្ញាល្អ មានអាល័យ ក្នុងការឃើញតថាគត បុគ្គលដទៃបែបនេះ មិនមានដូចវក្កលិភិក្ខុនេះឡើយ ។ កាលនោះខ្ញុំកើតជាកូនរបស់ព្រាហ្មណ៍ នៅក្នុងក្រុងហង្សវតី លុះបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកានោះហើយ ក៏ប្រាថ្នានូវតំណែងនោះ ។ កាលនោះខ្ញុំនិមន្តព្រះតថាគត ទ្រង់មិនមានមន្ទិលនោះ ព្រមទាំងសាវ័ក ឲ្យគង់ឆាន់អស់ ៧ ថ្ងៃ ក្រោមបាំសំពត់ ។ ខ្ញុំក្រាបចុះដោយសិរ្សៈ មុជចុះក្នុងសាគរគឺអនន្តគុណរបស់ព្រះអង្គ មានបីតិពេញលេញ ទើបពោលពាក្យនេះថា បពិត្រព្រះមហាមុនី ឥសីគឺភិក្ខុអង្គណា ជាសទ្ធាធិមុត្ត ក្នុងសាសនានេះ ដែលព្រះអង្គសរសើរហើយថា ជាច្បងជាងពួកភិក្ខុអ្នកមានសទ្ធា ខ្ញុំព្រះអង្គសូមបានដូចភិក្ខុនោះ ក្នុងកាលអនាគត ។

ទុតិយំ វក្កលិត្ថេរាបទានំ

ឯវំ វុត្តេ មហាវីរោ　　អនាវរណទស្សនោ
ឥមំ វាក្យំ ឧទីរយិ(១)　　បរិសាយ មហាមុនិ ។
បស្សថេតំ មាណវកំ　　បីតមដ្ឋនិវាសនំ
ហេមយញ្ញោបចិតង្គំ　　ជននេត្តមនោហរំ ។
ឯសោ អនាគតទ្ធានេ　　គោតមស្ស មហេសិនោ
អគ្គោ សទ្ធាធិមុត្តានំ　　សាវកោយំ ភវិស្សតិ ។
ទេវភូតោ មនុស្សោ វា　　សព្វសន្តាបវជ្ជិតោ
សព្វភោគបរិព្យូឡ្ហោ　　សុខិតោ សំសរិស្សតិ ។
សតសហស្សិតោ កប្បេ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន　　សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ　　ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
វក្កលិ នាម នាមេន　　ហេស្សតិ សត្ថុ សាវកោ ។

---

១ ឱ.ម. ឧទីរេសិ ។

លុះខ្ញុំពោលយ៉ាងនេះហើយ ទើបព្រះមហាមុនីទ្រង់ព្យាយាមធំ មានការឃើញមិនកំបាំង ទ្រង់បន្លឺឡើងនូវព្រះពុទ្ធដីកានេះក្នុងកណ្ដាលបរិស័ទថា

អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលមាណពនេះ ដែលស្លៀកសំពត់សាច់ម៉ដ្ឋមានសម្បុរល្អឿង ជាអ្នកមានអវយវៈដូចគ្រឿងបូជា ដែលបិទដោយមាស ជាទីត្រូវភ្នែកត្រូវចិត្តរបស់ជន ។ មាណពនេះ នឹងបានជាសាវ័ក របស់ព្រះគោតមមហេសី ប្រសើរលើសជាងពួកភិក្ខុ ដែលជាសទ្ធាធិមុត្ត ក្នុងកាលជាអនាគត ។ មាណពនេះ ទោះកើតជាទេវតា ឬជាមនុស្ស ជាអ្នកវៀរចាកសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយទាំងពួង បរិបូណ៌ដោយភោគៈទាំងពួង ជាអ្នកអន្ទោលទៅទាំងមានសេចក្ដីសុខ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រះសាស្ដា ព្រះនាមគោតម ទ្រង់កើតក្នុងត្រកូលឱក្កាកៈ នឹងត្រាស់ឡើងក្នុងលោក ។ មាណពនេះ នឹងបានជាធម្មទាយាទរបស់ព្រះអង្គ ជាឱរស ជាធម្មនិម្មិត មាននាមថាវក្កលិ ជាសាវ័ករបស់ព្រះសាស្ដា ។

តេន កម្មវិបាកេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវត្តឹសំ អគញ្ឆហំ ។
សព្វត្ថ សុខិតោ ហុត្វា សំសរន្តោ ភវាភវេ
សាវត្ថិយំ បុរេ ជាតោ កុលេ អញ្ញតរេ អហំ ។
ជោនិតំ សុខុមាលំ មំ ឋិតំ បល្លវកោមលំ
មាតា(១) ឧត្តានសយនំ បិសាចភយតជ្ជិតា ។
ឆានទ្វលេ មហាសិវស្ស សយាបេសិ(២) ទីនមានសា
ឥមំ ទទាម តេ នាថ សរណំ ហោហិ នាយក ។
តទា បដិគ្គហិ សោ មំ ភីតានំ សរណោ មុនិ
ជាលិនា ចក្កង្កិតេន(៣) មុទុកោមលបាណិនា ។

---

១ ឱ. ម. មត្តំ ។ ២ ឱ. សាយេយ្យំ ។ ម. សាយេសុំ ។ ៣ ឱ. សង្ខុលង្គេន ។ ម. សង្ខាលកេន ។

ខ្ញុំលះបង់កាយជារបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ដោយសេសនៃកម្មនោះផង ដោយការតាំងទុកនូវចេតនានោះផង ។ ខ្ញុំអន្ទោលទៅក្នុងភពតូចភពធំ ជាអ្នកមានសេចក្តីសុខ ក្នុងភពទាំងពួង ខ្ញុំមកកើតក្នុងត្រកូលមួយក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ មាតាមានភ័យអំពីបិសាចបៀតបៀន នូវខ្ញុំដែលនៅល្អិតទន់ដូចទឹកដោះខាប់ កំពុងនៅដេកផ្ងាល្អិតទន់ដូចត្រួយឈើ ។ មាតាផ្តេកខ្ញុំទៀបបាទមូលរបស់ព្រះមហេសី លុះគាត់មានចិត្តចង់ថ្វាយ (ទើបពោលថា) បពិត្រព្រះលោកនាថ ខ្ញុំព្រះអង្គថ្វាយទារកនេះចំពោះព្រះអង្គ បពិត្រព្រះនាយក ខ្ញុំព្រះអង្គសូមដល់នូវព្រះអង្គ ជាទីពឹងទីរលឹក ។ គ្រានោះ ព្រះមហាមុនីនោះ ដែលជាទីពឹងនៃពួកសត្វអ្នកខ្លាច ទ្រង់ទទួលនូវខ្ញុំដោយព្រះហស្តដ៏ទន់ដូចផ្កា មានក្រឡាប្រទាក់ដូចសំណាញ់ មានជួរស្នាមវិលវង់ដូចចក្រ ។

ទុតិយំ វក្កលិត្ថេរាបទានំ

តទា បក្កតិ ជាតោហំ(១) អរក្ខោ យេន រក្ខិតោ
សព្វព្យាធិវិនិមុត្តោ(២) សុខេន បរិវុទ្ធិតោ(៣) ។
សុគតេន វិជាក្កតោ ឧគ្គណ្ហាមិ មុហុត្តកំ
ជាតិយា សត្តវស្សោហំ បព្វជឹ អនគារិយំ ។
សព្វធារមិសម្ភតំ ជលន្តិនយនំ វរំ(៤)
រូបំ សព្វំ សុភាកិណ្ណំ អតិត្តោ វិហរាមហំ ។
ពុទ្ធរូបរតឹ ញត្វា តទា ឱវទិ មំ ជិនោ
អលំ វក្កលិ កឹ រូបេ រមសេ ពាលនន្ទិតេ ។
យោ ហិ បស្សតិ សទ្ធម្មំ សោ មំ បស្សតិ បណ្ឌិតោ
អបស្សមានោ សទ្ធម្មំ មំ បស្សំបិ ន បស្សតិ ។

---

១ ឱ. ម. តេនាហំ ។ ២ ឱ. សព្វូបធិវិនិមុត្តោ ។ ម. សព្វវេរវិនិមុត្តោ ។ ៣ ឱ. បរិវឌ្ឍិ-តោ ។ ម. បរិវុទ្ធិតា ។ ៤ ឱ. បរំ ។

វក្កលិត្ថេរាបទាន ទី ២

ចាប់ដើមតាំងពីកាលនោះ ខ្ញុំបានព្រះសម្ពុទ្ធរក្សាហើយ ដោយអំពើមិនគួរគេរក្សាបាន ខ្ញុំបួសស្រឡះចាកញាតិទាំងពួង ចំរើនដោយសេចក្តីសុខ ៗ បើខ្ញុំវៀរចាកព្រះសុគតហើយ ក៏កើតអផ្សុកមួយរំពេច លុះខ្ញុំអាយុ៧ឆ្នាំ រាប់អំពីកំណើត ក៏បានចូលទៅកាន់ផ្នួស ៗ ខ្ញុំមិនឆ្អែតចិត្តនឹងព្រះសុគត ទ្រង់ពេញលេញដោយបារមីទាំងពួង មានព្រះនេត្រខៀវស្រស់ មានព្រះរូបល្អពេញដោយរបស់ស្អាតទាំងអស់ ៗ កាលនោះ ព្រះជិនស្រីទ្រង់ជ្រាបថាខ្ញុំមានសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងរូបរបស់ព្រះពុទ្ធហើយ ក៏ទ្រង់ទូន្មាននូវខ្ញុំថា នែវក្កលិ កុំឡើយ អ្នកត្រេកអរក្នុងរូបដែលជនពាលត្រេកអរហើយ នឹងមានប្រយោជន៍អ្វី ព្រោះថាបុគ្គលណាជាបណ្ឌិត បានឃើញព្រះសទ្ធម្ម បុគ្គលនោះឈ្មោះថាឃើញតថាគត បុគ្គលណា កាលមិនឃើញព្រះសទ្ធម្ម សូម្បីឃើញតថាគត បុគ្គលនោះក៏ឈ្មោះថាមិនឃើញដែរ ៗ

អនត្ថជនកោ កាយោ វិសកុម្ភសមូបមោ
អាវាសោ សព្វរោគានំ បុញ្ជោ ទុក្ខស្ស កេវលោ ។
និព្វិន្ទិយ តតោ រូបេ ខន្ធានំ ឧទយព្វយំ
បស្សំ សព្វក្កិលេសានំ(១) សុខេនន្តំ គមិស្សសិ ។
ឯវំ តេនានុសិដ្ឋាហំ នាយកេន ហិតេសិនា
គិជ្ឈកូដំ សមារុយ្ហ ឈាយាមិ គិរិកន្ទរេ ។
ឋិតោ បព្វតធានម្ហិ អស្សាសយំ(២) មហាមុនិ
វក្កលីតិ ជិនាភេទ(៣) តំ សុត្វា មុនិតោ(៤) អហំ ។
បក្ខន្ទឹ(៥) សេលបព្ភារេ អនេកសតបោរិសេ
តទា ពុទ្ធានុភាវេន សុខេនេវ មហឹ គតោ ។
បុនាបិ(៦) ធម្មំ ទេសេតិ ខន្ធានំ ឧទយព្វយំ
តមហំ ធម្មមញ្ញាយ អរហត្តំ អបាបុណឹ ។

---

១ ម. ឧបក្កិលេសានំ ។ ២ ឱ. មមាហស ។ ម. អស្សាសយិ ។ ៣ ឱ.ម. ជិនោវទំ ។
៤ ម. មុនិនោ ។ ៥ ម. វក្កុលិ ។ ៦ ឱ. បុនោផតិ ។ ម. មុនិ មំ ។

រាងកាយជារបស់មានទោស រកទីបំផុតគ្មាន មានឧបមាដូចដើមឈើមានពិស ជាលំនៅនៃរោគទាំងពួង ជាគំនរនៃកងទុក្ខទាំងអស់ ។ អ្នកគួរនឿយណាយ ចាកកាយនោះ គួរឃើញនូវការកើតឡើងនិងការសូន្យ នៃខន្ធទាំងឡាយ ក្នុងរូបចុះ អ្នកនឹងដល់នូវព្រះនិព្វានជាទីបំផុត នៃកិលេសទាំងពួង ដោយសេចក្តីសុខ ។ លុះព្រះនាយក ទ្រង់ស្វែងរកនូវប្រយោជន៍អង្គនោះ ប្រៀនប្រដៅខ្ញុំយ៉ាងនេះរួចហើយ ខ្ញុំក៏ឡើងភ្នំគិជ្ឈកូដ នៅសញ្ជប់សញ្ជឹង ត្រង់ប្រកភ្នំ ។ ព្រះជិនស្រីមហាមុនី ទ្រង់បិតនៅនាជើងភ្នំ ញុំាងខ្ញុំឲ្យត្រេកអរ ទ្រង់ត្រាស់ហៅខ្ញុំថា ម្នាលវក្កលិ ខ្ញុំបានឮព្រះពុទ្ធដីកានោះហើយ ក៏មានចិត្តរីករាយ ។ កាលនោះ ខ្ញុំស្ទុះទៅត្រង់ជ្រោះភ្នំ មានជម្រៅច្រើនរយជួរបុរស ដើរទៅកាន់ផែនដីដោយស្រួលដោយពុទ្ធានុភាព ។ ព្រះមហាមុនីទ្រង់សម្តែងធម៌ គឺការកើតឡើងនិងការសូន្យនៃខន្ធទាំងឡាយ ម្តងទៀត ខ្ញុំបានដឹងនូវធម៌នោះហើយ ក៏បានដល់នូវអរហត្តផល ។

ទុតិយំ វក្កលិត្ថេរាបទានំ

សុមហាបរិសមជ្ឈេ[១] តទា មំ ចរណុត្តមោ[២]
អគ្គំ សទ្ធាធិមុត្តានំ បញ្ញាបេសិ[៣] មហាមតិ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វក្កលិ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

វក្កលិត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ. សុមហាបរិសោមជ្ឈេ ។ ២ ឱ. មរណុគ្គតោ ។ ម. បរណុគ្គតោ ។ ៣ ឱ. បញ្ញាបេសិ ។ ម. បញ្ញបេសិ ។

វក្កលិត្ថេរាបទាន ទី ២

គ្រានោះ ព្រះសម្ពុទ្ធមានប្រាជ្ញាច្រើន ទ្រង់ដល់នូវទីបំផុតនៃបរណៈ ទ្រង់តាំងខ្ញុំជាកំពូលនៃពួកភិក្ខុ ដែលជាសទ្ធាធិមុត្ត ក្នុងកណ្ដាលបរិស័ទច្រើន ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើកុសលកម្ម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្ដាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះវក្កលិត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំង-នេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ វក្កលិត្ថេរាបទាន ។

តតិយំ មហាកប្បិនត្ថេរាបទានំ

(១២៣) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វធម្មាន បារគូ
ឧទិតោ អជដាកាសេ(១) រវិវ សរទម្ពរេ ។
វចនាភាយ ពោធេតិ វេនេយ្យបទុមានិ សោ
កិលេសបង្កំ សោសេតិ មតិរំសីហិ នាយកោ ។
តិត្ថិយានំ យសេ(២) ហន្តិ ខជ្ជោតា(៣) យថា រវិ
សច្ចត្ថ សម្បកាសេតិ រត្តិន្ទិវំ(៤) ទិវាករោ ។
គុណានំ អាយតិភូតា រតនានំវ សាគរោ
បជ្ជុន្នោរិវ ភូតានិ(៥) ធម្មមេឃេន វស្សតិ ។
អក្ខទស្សោ តទា អាសឹ នគរេ ហំសសវ្ហយេ
ឧបេច្ច ធម្មមស្សោសឹ ជលជុត្តមនាមិនោ ។
និវេទកស្ស ភិក្ខុនំ សាវកស្ស សតាវិនោ(៦)
គុណំ បកាសយន្តស្ស ហាសយន្តស្ស(៧) មេ មនំ ។

---

១ ខ. ម. ជលទាកាសេ ។ ២ ម. យសោ ។ ៣ ខ. ម. ខជ្ជោតាភា ។ ៤ ម. សច្ចត្ថាភំ បកាសេតិ រតនំវ ។ ៥ ខ. បជ្ជុន្នោបិវ ភូតានិ ។ ៦ ខ. ម. កតាវិនោ ។ ៧ ខ. ភាសយន្តស្ស ។ ម. តប្បយន្តស្ស ។

មហាកប្បិនត្ថេរាបទាន ទី ៣

[១២៣] ព្រះជិនស្រីព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រល់ដល់នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង ទ្រង់រុងរឿងដូចព្រះអាទិត្យរះឡើងឰដ៏អជតាកាស ក្នុងសរទកាល ។ ព្រះអង្គទ្រង់ញុំាងផ្កាឈូកគឺពួកវេនេយ្យសត្វឲ្យរីក ដោយពន្លឺគឺព្រះពុទ្ធដីកា ព្រះនាយកទ្រង់ញុំាងកក់គឺកិលេសឲ្យរីងស្ងួត ដោយរស្មីគឺប្រាជ្ញា ។ ព្រះនាយកទ្រង់សម្លាប់យស របស់ពួកតិរ្ថិយ ដោយប្រាជ្ញាដូចកែវរជីរ ព្រះអង្គប្រកាសធម៌ក្នុងទីទាំងពួង ដូចព្រះអាទិត្យញុំាងយប់និងថ្ងៃឲ្យភ្លឺសព្វ ។ ព្រះអង្គជាទីកើតនៃគុណទាំងឡាយ ដូចជាសាគរជាទីកើតនៃរតនៈទាំងឡាយ ទ្រង់តែងបង្អុរភ្លៀងគឺធម៌ ឲ្យដល់ពួកសត្វ ដូចមេឃបង្អុរភ្លៀង ។ កាលនោះ ខ្ញុំជាចៅក្រម (អ្នកកាត់ក្តី) ក្នុងនគរឈ្មោះហង្សវតី បានចូលទៅស្តាប់ធម៌ របស់ព្រះមុនី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ដែលកំពុងប្រទានឱវាទ ដល់ពួកភិក្ខុ កំពុងប្រកាសនូវគុណនៃសាវ័ក អ្នកមានសតិ ទ្រង់ញុំាងចិត្តរបស់ខ្ញុំឲ្យរីករាយ ។

តតិយំ មហាកប្បិនត្ថេរាបទានំ

សុត្វា បីតិតោ សុមនោ និមន្តេត្វា តថាគតំ(១)
សសិស្សំ ភោជយិត្វាន តណ្ឋានំ អភិបត្ថយឹ ។
តទា ហំសសមភាគោ ហំសទុន្ទុភិនិស្សនោ(២)
បស្សថេតំ មហាមត្តំ វិនិច្ឆយវិសារទំ ។
មម(៣) បាទមូលេ បតិតំ សមុគ្គតតនុរុហំ(៤)
ឌ្វមុត្តវណ្ណំ រុចិរំ(៥) បសន្ននយនាននំ ។
បរិវារេន មហតា រាជយុត្តំ មហាយសំ
ឯសោ កថាវិនោ ឋានំ បត្ថេតិ មុទិតាយ សោ ។
ឥមិនា បិណ្ឌបាតេន(៦) ចាគេន បណិធីហិ(៧) ច
កប្បសតសហស្សានិ នុបបជ្ជតិ ទុគ្គតឹ ។

---

១ ម. និមន្តេត្វា តថាគតំ សសំឃំ លោកនាយកន្តំ ឥមេ បាឋា ទិស្សន្តិ ។ ២ ឱ. ហំសទុន្ទុភិនិវិឃោ ។ ម. ហំសទុទ្រុភិនិវិឃោ ។ ៣ ម. មំ ។ ៤ ឱ. សមុគ្គតតនូរុហំ ។ ម. សុមុគ្គតតនុរុហំ ។ ៥ ឱ. ម. ដីមុត្តវណ្ណំ បីនង្សំ ។ ៦ ឱ. បណិបាតេន ។ ម. បណិ-បាតេន ។ ៧ ម. បណិធាយ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់ហើយ ក៏មានបីតិ មានចិត្តរីករាយ និមន្តព្រះតថាគត ព្រមទាំងភិក្ខុជាសិស្សឲ្យឆាន់ ហើយប្រាថ្នានូវតំណែងនោះ ។ កាលនោះ ព្រះនាយក ទ្រង់មានចំណែកប្រៀបស្មើដោយសត្វហង្ស ទ្រង់បញ្ចេញព្រះវាចាដូចជាស្គរ មានសំឡេងដូចសត្វហង្ស ដូច្នេះថា

អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលមហាមាត្យនុ៎ះ ជាអ្នកក្លៀវក្លាក្នុងការកាត់ក្តី ជាអ្នកមានរោមរៀវមានចុងង មានភ្នែក និងមុខស្រស់បស់ល្អ រុងរឿងដូចសម្បុរកែវដូមត្ត កំពុងក្រាបទៀបបាទមូលនៃតថាគត ជាអ្នកមានយសធំ ដោយបរិវារច្រើន ដែលស្តេចទ្រង់ប្រទានឲ្យ ឯមហាមាត្យនុ៎ះ ប្រាថ្នា នូវតំណែងរបស់ភិក្ខុ ដែលជាអ្នកឈ្លាសក្នុងពាក្យ ដោយចិត្តរីករាយ មហាមាត្យនុ៎ះ នឹងមិនទៅកាន់ទុគ្គតិ អស់មួយសែនកប្ប ដោយចង្ហាន់បិណ្ឌបាត្រនេះផង ដោយការបរិច្ចាគនេះផង ដោយការតាំងសេចក្តីប្រាថ្នានេះផង ។

ទេវេសុ ទេវសោភគ្គំ   មនុស្សេសុ មហត្តតំ(១)
អនុភោត្វាន សេសេន(២)   និព្វានំ បាបុណិស្សតិ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ   ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន   សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ   ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
កបិលោ នាម នាមេន   ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ ។
តតោហំ សុកតំ ការំ   កត្វាន ជិនសាសនេ
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ   តុសិតំ អគមាសហំ ។
ទេវមនុស្សរជ្ជានិ   សុត្តហោ អនុសាសិយ
ពារាណសីសមាសន្នេ(៣)   ជាតោ កោណិយជាតិយា ។
សតសហស្សបរិវារេ(៤)   សបជាបតិកោ អហំ
បញ្ចបច្ចេកពុទ្ធានំ   សតានិ សមុបដ្ឋហឹ ។

---

១ ឱ.ម. មហន្តតំ ។ ២ ឱ ម. អនុភុត្វាន សេសេន ។ ៣ ឱ. ពារាណសិយំ អាសន្នេ ។
៤ ឱ.ម. សតសហស្សបរិវារេន ។

មហាមាត្យនុ៎ះ នឹងទទួលនូវសួស្តីរបស់ទេវតា ក្នុងទេវលោក នូវភាពជាធំក្នុងមនុស្ស នឹងបានដល់នូវព្រះនិព្វាន ដោយសេសសល់នៃផល ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រះសាស្តាព្រះនាមគោតម ទ្រង់កើតក្នុងត្រកូលក្សត្រឧក្កាកៈ នឹងត្រាស់ឡើងក្នុងលោក ។ ឯមហាមាត្យនេះ នឹងបានជាធម្មទាយាទ របស់ព្រះគោតមនោះ ជាឱរស ជាធម្មនិម្មិត មាននាមថា កប្បិនៈ ជាសាវ័ករបស់ព្រះសាស្តានោះ ។

លំដាប់នោះ ខ្ញុំធ្វើសក្ការៈដ៏ល្អ ក្នុងសាសនារបស់ព្រះជិនស្រី លុះខ្ញុំលះរាងកាយជារបស់មនុស្សហើយ ទៅកើតក្នុងឋានតុសិត ។ ខ្ញុំបានគ្រប់គ្រងនូវទេវរាជសម្បត្តិ និងមនុស្សរាជសម្បត្តិ ដោយស្កប់ស្កល់ហើយ ទើបខ្ញុំមកកើតក្នុងកំណើតកេណិយៈ ជិតក្រុងពារាណសី ។ ខ្ញុំមានបរិវារមួយសែន មានភរិយា បានចូលទៅបម្រើព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ៥០០ អង្គ ។

តតិយំ មហាកប្បិនត្ថេរាបទានំ

តេមាសំ ភោជយិត្វាន អច្ឆាទម្បិ[១] តិចីវរំ
តតោ ចុតា មយំ សព្វេ អហុម្ហ តិទសូបគា ។
បុនោ សព្វេ មនុស្សត្តំ អាគតម្ហ[២] តតោ ចុតា[៣]
កុក្កុដម្ហិ បុរេ ជាតា ហិមវន្តស្ស បស្សតោ ។
កប្បិនោ នាមហំ អាសឹ រាជបុត្តោ មហាយសោ
សេសាមច្ចកុលេ ជាតា មមេវ បរីវារយុំ ។
មហារជ្ជសុខំ បត្តោ សព្វកាមសមិទ្ធិនោ[៤]
វាណិជេហិ សមក្ខាតំ ពុទ្ធុប្បាទមហំ សុណឹ[៥] ។
ពុទ្ធោ លោកេ សមុប្បន្នោ អសមោ ឯកបុគ្គលោ
សោ បកាសេតិ សទ្ធម្មំ អមតំ សុខមុត្តមំ ។
សុយុត្តា តស្ស សិស្សា ច សុមុត្តា ច អនាសវា
សុត្វា នេសំ វចនំ សក្ការិត្វាន វាណិជេ ។

---

១ ឱ.ម. បច្ឆាទម្បិ ។ ២ ឱ. អាគមម្ហ ។ ម. អគមិម្ហ ។ ៣ ម. ចុតោ ។ ៤ ឱ. ម. សព្វកាមសមិទ្ធិមា ។ ៥ ឱ. ពុទ្ធុប្បាទមហាបុណឹ ។

យើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នា ញុំាងព្រះបច្ចេកពុទ្ធឲ្យឆាន់ផង ឲ្យស្លៀកពាក់ត្រៃចីវរផង អស់៣ខែ ទើបច្យុតចាកអត្តភាពនោះ ទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ យើងទាំងអស់ច្យុតចាកទេវតានោះមកកាន់អត្តភាពរបស់មនុស្ស កើតក្នុងកុក្កុដបុរី ជិតព្រៃហិមពាន្ត ។ ខ្ញុំជារាជបុត្ត មាននាមថា កប្បិនៈ មានយសធំ ឯទេវតាដ៏សេស មកកើតក្នុងត្រកូលអាមាត្យ ហែហមខ្ញុំ ។ ខ្ញុំដល់នូវសេចក្ដីសុខ ដោយរាជសម្បត្តិដ៏ធំ សម្រេចសេចក្ដីប្រាថ្នាទាំងពួង ខ្ញុំបានឮនូវការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធ ដោយពួកពាណិជប្រាប់ថា ព្រះពុទ្ធត្រាស់ឡើងហើយ ក្នុងលោកទ្រង់ជាបុគ្គលឯក ឥតមានបុគ្គលស្មើ ព្រះអង្គនោះទ្រង់ប្រកាសនូវព្រះសទ្ធម្មគឺអមតៈ ជាសុខដ៏ឧត្ដម ។ ឯពួកសិស្សរបស់ព្រះសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ប្រកបព្យាយាមល្អ រួចស្រឡះចាកកិលេស ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ លុះខ្ញុំស្ដាប់ពាក្យរបស់ពាណិជទាំងនោះហើយ ក៏ធ្វើសក្ការៈចំពោះពួកពាណិជនោះ ។

បហាយ(១) វជ្ជំ សាមេត្វា និក្ខមឹ ពុទ្ធមាមកោ

នទី ទិស្វា មហាគន្ធំ បូរិតំ សមតិត្តិកំ ។

អប្បតិដ្ឋំ អនាលម្ពំ ទុត្តរំ សីឃវាហិនឹ

គុណំ សរិត្វា ពុទ្ធស្ស សោត្ថិនា សមតិក្កមឹ ។

ភវសោតំ សចេ ពុទ្ធោ តិណ្ណោ លោកន្តគូ វិទូ(២)

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន កម្មំ មេ សមិជ្ឈតុ ។

យទិ សន្តិគមោ មគ្គោ មោក្ខនំ សន្តិកំ(៣) សុខំ

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន កម្មំ មេ សមិជ្ឈតុ ។

សង្ឃោ ចេ តិណ្ណកន្តារោ បុញ្ញក្ខេត្តោ អនុត្តរោ

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន កម្មំ មេ សមិជ្ឈតុ ។

---

១ ឱ វិហាយ ។ ២ ម. វិទូ ។ ៣ ឱ. មោក្ខប សន្តិកំ ។ ម. មោក្ខប បក្ខុន្តិកំ ។

ខ្ញុំព្រមទាំងអាមាត្យ ជាអ្នកកប់អានព្រះពុទ្ធ ស៊ូលះកាយចេញដើរទៅ បានឃើញស្ទឹងមហាចន្ទា មានទឹកពេញប្រៀប ៗ ជាស្ទឹងមិនមានកំពង់ មិនមានឈើស្ពួ (ស្ពាន) គេឆ្លងបានដោយក្រ ជាស្ទឹងមានខ្សែទឹករហ័ស ខ្ញុំរលឹកគុណព្រះសម្ពុទ្ធហើយ ក៏ឆ្លងបានដោយសួស្តី ដោយគិតថា ប្រសិនបើ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ឆ្លងនូវខ្សែទឹក គឺភពរួចហើយ ដល់នូវព្រះនិព្វានជាទីបំផុតនៃលោក ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ (ត្រាស់ឡើងពិតមែន) ដំណើររបស់ខ្ញុំ សូមឲ្យសម្រេច ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ ៗ ប្រសិនបើ មគ្គជាដំណើរទៅកាន់ទីស្ងប់រម្ងាប់ ជាទីឲ្យនូវការរួចស្រឡះកិលេស ជាទីស្ងប់រម្ងាប់ ជាទីសុខ (មានពិតមែន) ដំណើររបស់ខ្ញុំ សូមឲ្យសម្រេច ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ ៗ ប្រសិនបើ ព្រះសង្ឃជាអ្នកឆ្លងផុតលំបាករួចហើយ ជាបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើរ (មានពិតមែន) ដំណើររបស់ខ្ញុំ សូមឲ្យសម្រេច ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ ៗ

សហ កតេ សច្ចវរេ   មគ្គា អបគតំ(១) ជលំ
តតោ សុខេន ឧត្តិណ្ណា   នទីតីរេ មនោរមេ ។
និសិន្នំ អទ្ទសំ ពុទ្ធំ   ឧទេន្តំវ បភង្ករំ
ជលន្តំ ហេមសេលំវ   ទីបរុក្ខំវ ជោតិតំ ។
សសឹវ តាកសហិតំ   សាវកេហិ បុរក្ខតំ
អាសវំ វិយ(២) វស្សន្តំ   ទេវេន ជលទន្ធំ(៣) ។
វន្ទិត្វាន សហាមច្ចោ   ឯកមន្តំ ឧបាវិសឹ
តតោ អជ្ឈាសយំ(៤) ញត្វា   ពុទ្ធោ ធម្មមទេសយិ ។
សុត្វាន ធម្មំ វិមលំ   អវោចុម្ហ មយំ ជិនំ
បព្វាជេហិ មហាវីរ   ឱតិណ្ណាម្ហ(៥) ភវេ មយំ ។
ស្វាក្ខាតោ ភិក្ខវេ ធម្មោ   ទុក្ខន្តស្ស ករាយ(៦) វោ
ចរថ ព្រហ្មចរិយំ   ឥច្ចាហ មុនិ សត្តមោ ។

---

១ ឧ. ឧបគតំ ។ ២ ឧ. ម. វាសវំ វិយ ។ ៣ ឧ. ទេសនា ជលទន្ធនំ ។ ម. ទេសនា ជាលបទន្តរំ ។ ៤ ឧ ម. តោ អាសយំ ។ ៥ ឧ. និព្វិណ្ណាម្ហ ។ ម. និព្វិន្នម្ហ ។ ៦ ឧ. ម. ទុក្ខន្តករណាយ ។

មហាកប្បិនត្ថេរាបទាន ទី ៣

លុះខ្ញុំធ្វើសច្ចៈដ៏ប្រសើររួចហើយ ទឹកស្ទឹងក៏រីងខះអស់អំពីផ្លូវ លំដាប់នោះ ខ្ញុំឆ្លងឡើងលើត្រើយស្ទឹង ជាទីមនោរម្យដោយសុវត្ថិភាព ។ ខ្ញុំបានឃើញព្រះពុទ្ធទ្រង់គង់នៅ មានរស្មីដូចព្រះអាទិត្យដែលរះឡើង ទ្រង់រុងរឿងដូចភ្នំមាស មានពន្លឺដូចដើមឈើប្រទាំទ្វីប ។ មានពួកសាវ័កចោមរោម ដូចព្រះចន្ទ្រដែលប្រកបដោយពួកផ្កាយ ឬដូចជាទឹកហូរដែលទេវតាបង្អុរចុះមក ទ្រង់ជាទីរីករាយរបស់ពួកជន ។ ខ្ញុំព្រមទាំងអាមាត្យ លុះថ្វាយបង្គំហើយ ចូលទៅកាន់ទីសមគួរ លំដាប់នោះ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ជ្រាបអធ្យាស្រ័យ ហើយបានសម្តែងធម៌ ។ លុះយើងខ្ញុំស្តាប់ធម៌ស្អាត មិនមានមន្ទិល ទើបក្រាបទូលព្រះជិនស្រីថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ទ្រង់ព្យាយាមធំ សូមព្រះអង្គបំបួស យើងខ្ញុំនឹងឆ្លងភពទាំងឡាយ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធ ជាព្រះមុនីទី ៧ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគតពោលល្អហើយ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ជាទីបំផុតនៃកងទុក្ខ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈចុះ ។

សហ ភនាយ សព្វេហិ   ភិក្ខុវេសនក មយំ

អហុម្ហា[1] ឧបសម្បន្នា   សោតាបន្នា សាសនេ ។

តតោ ជេតវនំ គន្ត្វា   អនុសាសិ វិនាយកោ

អនុសិដ្ឋា ជិនេនាហំ   អរហត្តំ អបាបុណឹ ។

តតោ ភិក្ខុសហស្សានិ   អនុសាសិមហំ តទា

មមានុសាសនករា   តេបិ អាសុំ អនាសវា ។

ជិនោ តស្មឹ គុណេ តុដ្ឋោ   ឯតទគ្គេ ឋបេសិ មំ

ភិក្ខុឱវាទកានគ្គា   កប្បិនោតិ មហាជនេ[2] ។

សតសហស្សេ កតំ កម្មំ   ផលំ ទស្សេសិ មេ ឥធ

សុមុត្តា សរវេគោវ   កិលេសេ ឈាបយឹ មម ។

---

១ ខុ. អហុម្ហ ។ ២ ខុ. មហាជិនោ ។

ពួកយើងខ្ញុំទាំងអស់ ទ្រទ្រង់ភេទជាភិក្ខុតំណាលនឹងព្រះពុទ្ធ-ដីកា លុះបានឧបសម្បទាហើយ ក៏បានជាសោតាបន្នបុគ្គលក្នុងសាសនា ។ លំដាប់នោះ ព្រះនាយកទ្រង់ស្តេចទៅកាន់វត្តជេតពន ទ្រង់ប្រៀនប្រដៅខ្ញុំ ឯខ្ញុំដែលព្រះជិនស្រីទ្រង់ប្រៀនប្រដៅហើយ ក៏បានដល់នូវព្រះអរហត្ត ។ លំ-ដាប់នោះ ខ្ញុំប្រដៅពួកភិក្ខុមួយពាន់រូប ពួកភិក្ខុទាំងមួយពាន់នោះ ធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ខ្ញុំ ក៏ទៅជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ក្នុងកាលនោះ ។ ព្រះជិនស្រីទ្រង់ត្រេកអរ ក្នុងគុណនោះ ទ្រង់តាំងខ្ញុំក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ក្នុងកណ្តាលមហា-ជនថា កប្បិនភិក្ខុ ជាកំពូលនៃពួកសាវ័កអ្នកឲ្យឱវាទភិក្ខុ ។ ព្រះជិនស្រីទ្រង់សម្តែងផលកម្ម ដែលខ្ញុំធ្វើហើយ ក្នុងកប្បទីមួយសែន ក្នុងសាសនានេះ ខ្ញុំមានចិត្តរួចស្រឡះហើយ ដូចជាសន្ទុះនៃកូនសរ ខ្ញុំដុតកិលេសទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំហើយ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មហាកប្បិនោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មហាកប្បិនត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ចតុត្ថំ ទព្វមល្លបុត្តត្ថេរាបទានំ

(១២៤) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វលោកវិទូ មុនិ
ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ ចក្ខុមា ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្វឹង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះមហាកប្បិនត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មហាកប្បិនត្ថេរាបទាន ។

ទព្វមល្លបុត្តត្ថេរាបទាន ទី ៤

(១២៤) ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់ជ្រាបនូវលោកទាំងពួង ព្រះអង្គមានចក្ខុ ទ្រង់កើតឡើងហើយ ។

វិនាយកោ វិញ្ញាបកោ តារកោ សព្វបាណិនំ
ទេសនាកុសលោ ពុទ្ធោ តារេសិ ជនតំ ពហុំ ។
អនុកម្បកោ ការុណិកោ ហិតេសី សព្វបាណិនំ
សម្បត្តេ តិត្ថិយេ សព្វេ បញ្ចសីលេ បតិដ្ឋហិ ។
ឯវំ និរាកុលំ អាសិ សុញ្ញតំ តិត្ថិយេហិ ច
វិចិត្តំ អរហន្តេហិ វសីភូតេហិ តាទិភិ ។
រតនានឌ្ឍបញ្ញាសំ ឧគ្គតោ សោ មហាមុនិ
កញ្ចនគ្ឃិយសង្កាសោ ពត្តឹសវរលក្ខណោ ។
វស្សសតសហស្សានិ អាយុ វិជ្ជតិ តាវទេ
តាវតា តិដ្ឋមានោ សោ តារេសិ ជនតំ ពហុំ ។
តទាហំ ហំសវតិយំ សេដ្ឋិបុត្តោ មហាយសោ
ឧបេត្វា លោកបជ្ជោតំ អស្សោសឹ ធម្មទេសនំ ។

ព្រះពុទ្ធទ្រង់ប្រទានឱវាទ ទ្រង់បំភ្លឺ ទ្រង់ចម្លងពួកសត្វទាំងពួង ទ្រង់ឈ្លាសក្នុងទេសនា ចម្លងប្រជុំជនដ៏ច្រើន ។ ព្រះអង្គមានសេចក្តីអនុគ្រោះ មានសេចក្តីករុណា ទ្រង់ស្វែងរកប្រយោជន៍ដល់សត្វទាំងពួង តែងញុំាងពួកតិត្ថិយទាំងពួងដែលជួបប្រទះឲ្យតាំងនៅក្នុងសីល ៥ ។ កាលយ៉ាងនេះ សាសនារបស់ព្រះអង្គមិនរឹករៃ ជាសាសនាសូន្យចាកពួកតិត្ថិយ ជាសាសនាវិចិត្រដោយពួកព្រះអរហន្ត ដែលស្ទាត់ជំនាញ ជាតាទិបុគ្គល ។ ព្រះមហាមុនីអង្គនោះ មានកំពស់ ៥៨ ហត្ថប្រាកដស្មើដោយគ្រឿងបូជា ជាវិការៈនៃមាស មានលក្ខណៈដ៏ប្រសើរ ៣២ ប្រការ ។ មានព្រះជន្មាយុមួយសែនឆ្នាំ ព្រះបទុមុត្តរៈអង្គនោះ កាលប្រតិស្ឋាននៅ ទ្រង់ចម្លងប្រជុំជនច្រើន កំណត់ត្រឹមនោះ ។ កាលនោះ ខ្ញុំកើតជាសេដ្ឋីបុត្ត មានយសធំ ក្នុងក្រុងហង្សវតី បានចូលទៅជិតព្រះសម្ពុទ្ធ ជាប្រទីបក្នុងលោក បានស្តាប់ធម្មទេសនា ។

បត្តុំ ទព្វមល្លបុត្តត្ថេរាបទានំ

សេនាសនានិ ភិក្ខូនំ   បញ្ញាបេន្តំ សសាវកំ
កិត្តយន្តស្ស វចនំ   សុណិត្វា មុនិនោ អហំ ។
អធិការំ សសង្ឃស្ស   កត្វា តស្ស មហេសិនោ
និបច្ច សិរសា បាទេ   ឋានំ អភិបត្ថយឹ ។
តទា ហិ សោ(១) មហាវីរោ   មម កម្មំ បកិត្តយិ(២)
យោយំ សសង្ឃំ ភោជេសិ   សត្តាហំ លោកនាយកំ ។
សោយំ កមលបត្តក្ខោ   សីហំសោ កនកត្តចោ
មម(៣) បាទមូលេ និបតិ(៤)   បត្ថយឹ(៥) ឋានមុត្តមំ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ   ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន   សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
សាវកោ តស្ស ពុទ្ធស្ស   ទព្វោ នាមេន វិស្សុតោ
សេនាសនបញ្ញាបកោ   អគ្គោ ហេស្សតិយំ តទា(៦) ។

---

១ ឱ. តទាហំ សោ ។ ម. តទាហ សោ ។ ២ ឱ ម. បកិត្តយំ ។ ៣ ឱ. មំ ។ ៤ ឱ. បតិតោ ។
៥ ឱ. បត្ថយិ ។ ៦ ឱ. ហេស្សតយំ តទា ។

ទព្វមល្លបុត្តត្ថេរាបទាន ទី ៤

ខ្ញុំបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមុនី ទ្រង់សម្តែងនូវគុណនៃសាវ័ករបស់ព្រះអង្គ ជាអ្នកក្រាលសេនាសនៈដល់ពួកភិក្ខុ ក៏មានចិត្តរីករាយ ។ ខ្ញុំធ្វើការកសាងចំពោះសង្ឃ ហើយក្រាបចុះទៀបព្រះបាទា របស់ព្រះមហេសីអង្គនោះ ដោយសិរ្សៈ ប្រាថ្នានូវតំណែងនោះ ។ កាលនោះ ព្រះមហាវីរៈអង្គនោះ ទ្រង់សម្តែងសរសើរនូវកម្មរបស់ខ្ញុំថា

កុលបុត្តណា ញុំាងតថាគតជាលោកនាយក ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃឲ្យឆាន់ អស់ថ្ងៃ ៧ ។ កុលបុត្រនោះ មានភ្នែកដូចត្របកឈូក មានស្មាដូចសត្វសីហៈ មានស្បែកដូចមាស ក្រាបចុះទៀបបាទមូលនៃតថាគត ហើយប្រាថ្នានូវទីដ៏ប្រសើរ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រះសាស្តាព្រះនាមគោតម ទ្រង់កើតក្នុងត្រកូលក្សត្រឧក្កាកៈ នឹងបានត្រាស់ក្នុងលោក ។ កុលបុត្តនេះ នឹងបានជាសាវ័ករបស់ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ប្រាកដនាមថាទព្វៈ ជាអ្នកក្រាលអាសនៈជាកំពូល (នៃសាវ័កទាំងពួង) ។

តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវត្តឹសំ អគញ្ឆហំ ។
សតានំ តីណិក្ខត្តុញ្ច ទេវរជ្ជមការយឹ
តថា បញ្ចសតក្ខត្តុំ ចក្កវត្តិ អហោសហំ ។
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខយំ
សព្វត្ថ សុខិតោ អាសឹ តស្ស កម្មស្ស វាហសា ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ វិបស្សី នាម នាយកោ
ឧប្បជ្ជិ ចារុនយនោ(១) សព្វធម្មវិបស្សកោ ។
ទុដ្ឋចិត្តោ ឧបវទឹ សាវកំ តស្ស តាទិនោ
សព្វាសវបរិក្ខីណំ សុទ្ធោតិ ច វិជានិយ ។
តស្សេវ នរវីរស្ស សាវកានំ មហេសិនំ
សលាកំ ច គហេត្វាន ខីរោទនមទាសហំ ។

---

១ ម. ចារុទស្សនោ ។

ខ្ញុំលះបង់រាងកាយ ជារបស់មនុស្សហើយ បានទៅកើតឯឋានតាវត្តិង្ស ដោយកម្មដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតាំងសេចក្ដីប្រាថ្នានោះផង ។ ខ្ញុំបានទទួលទេវរាជសម្បត្តិអស់ ៣០០ ដង បានជាស្ដេចចក្រពត្តិ អស់ ៨០០ ដង ។ ខ្ញុំបានគ្រប់គ្រងប្រទេសរាជ្យដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ខ្ញុំដល់នូវសេចក្ដីសុខ ក្នុងភពទាំងពួង ដោយអំណាចនៃកុសលកម្មនោះ ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រះនាយកព្រះនាមវិបស្សី ទ្រង់មានព្រះនេត្រដ៏រុងរឿង ទ្រង់ឃើញច្បាស់នូវធម៌ទាំងពួង ទ្រង់ត្រាស់ឡើង ។ ខ្ញុំមានចិត្តប្រទូស្ត តិះដៀលសាវ័កអ្នកមិនមានអាសវៈទាំងពួង របស់ព្រះអង្គ ជាគោត្របុគ្គល ហើយប្រែជាខូនថា អាត្មាអញស្អាត ។ (លុះមកខាងក្រោយ) ខ្ញុំកាន់យកស្លាកហើយ ប្រគេនបាយលាយដោយទឹកដោះស្រស់ ដល់ពួកសាវ័កអ្នកស្វែងរកសីលគុណ របស់ព្រះវិបស្សីអង្គនោះ ទ្រង់មានព្យាយាមជាងពួកនរៈ ។

ចតុត្ថំ ទព្វមល្លបុត្តត្ថេរាបទានំ

ឥមម្ហិ ភទ្ទកេ កប្បេ ព្រហ្មពន្ធុ មហាយសោ

កស្សបោ នាម នាមេន ឧប្បជ្ជិ វទតំ វរោ ។

សាសនំ ជោតយិត្វាន អភិភុយ្យ កុតិត្ថិយេ

វេនេយ្យេ វិនយិត្វាន និព្វុតោ សោ សសាវកោ ។

សសិស្សេ និព្វុតេ នាថេ អត្ថមេន្តម្ហិ សាសនេ

ទេវា កន្ទឹសុ សំវិគ្គា មុត្តកេសា រុទម្មុខា

និព្វាយិស្សតិ ធម្មក្ខោ ន បស្សិស្សាម សុព្វតេ

ន សុណិស្សាម សទ្ធម្មំ អហោ នោ អប្បបុញ្ញតា ។

តទាយំ បថវី សព្វា អចលា សា ចលាចលី[១]

សាគរោ ច សសោកោវ[២] វិនទី ករុណំ គិរំ ។

---

១ ឱ.ម ចលាចលា ។ ២ ឱ ម. សសោកោវ ។

ទព្វមល្លបុត្តត្ថេរាបទាន ទី ៤

ក្នុងកប្បនេះ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមកស្សបៈ មានផៅពង្សដ៏ប្រសើរ ទ្រង់មានយសធំ ប្រសើរជាងពួកអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់ត្រាស់ឡើង ។ ព្រះសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ព្រមទាំងសាវ័ក ទ្រង់ញុំាងសាសនាឲ្យរុងរឿង ទ្រង់គ្រប់សង្កត់ពួកតិរ្ថិយអាក្រក់ ទ្រង់ណែនាំវេនេយ្យសត្វ ហើយបរិនិព្វាន ។ កាលព្រះលោកនាថ ព្រមទាំងសិស្សបរិនិព្វានហើយ កាលសាសនាសាបសូន្យហើយ ពួកទេវតាមានសេចក្តីតក់ស្លុត រំសាយសក់ មានមុខទទឹកដោយទឹកភ្នែក កន្ទក់កន្ទេញថា ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ប្រាប់ធម៌ នឹងបរិនិព្វាន ពួកយើងនឹងមិនឃើញព្រះអង្គដែលមានវត្តល្អ នឹងមិនបានស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ឱហ្ន៎ ពួកយើងចំជាអ្នកឥតបុណ្យមែន ។ កាលនោះឯង ផែនដីទាំងមូលនេះ ដែលជារបស់មិនញាប់ញ័រ ផែនដីនោះធំទូលាយផង សាគរព្រមទាំងលោកផង ក៏បែរជាបន្លឺសម្រែកករុណា ។

ចតុទ្ទិសា ទុន្ទុភិយោ[1] វាទយឹសុ អមានុសា[2]
សមន្តតោ អសនិយោ បតឹសុ ច ភយាវហា ។
ឧក្កា បតឹសុ នភសា ធូមកេតុ បទិស្សថ[3]
សធូមា ជាលវដ្ដា ច[4] រវឹសុ ករុណំ មិគា ។
ឧប្បាទេ ទារុណេ ទិស្វា សាសនន្តទ្ធិសូចកេ[5]
សំវិគ្គា ភិក្ខវោ សត្ត[6] ចិន្តយិម្ហ មយំ តទា ។
សាសនេន វិនាម្ហាកំ[7] ជីវិតេន អលំ មយំ
បវិសិត្វា មហារញ្ញំ យុញ្ជាម ជិនសាសនំ ។
អទ្ទសម្ហ តទារញ្ញេ ឧព្វិទ្ធំ សេលបព្វតំ[8]
និស្សេណិយា តមារុយ្ហ និស្សេណឹ បាតយិម្ហសេ[9] ។
តទា ឱវទិ នោ ថេរោ ពុទ្ធុប្បាទោ សុទុល្លភោ
សទ្ធា វា ទុល្លភា[10] លទ្ធា ថោកំ សេសញ្ច សាសនំ ។

---

១ ម. ទុទ្រភិយោ ។ ២ ឱ. សមានុសា ។ ៣ ម. ច ទិស្សតិ ។ ៤ ឱ. សព្វត្ថ ល-
ផិសត្តា ច ។ ៥ ឱ. សាសនត្ថញ្ញ សូចកំ ។ ៦ ឱ. តត្ត ។ ៧ ឱ. វិនាសម្ហា ។ ៨
ឱ. ម. សេលមុត្តមំ ។ ៩ ឱ. បាតយម្ហសេ ។ ១០ សទ្ធា វា សុលភា ។ ម. សទ្ធាតិ
ទុល្លភា ។

ស្គរទាំងឡាយក្នុងទិសទាំង ៤ ដែលមិនមែនជារបស់មនុស្ស ក៏បន្លឺឡើង រន្ទះទាំងឡាយជារបស់នាំមកនូវភ័យ ក៏ធ្លាក់ចុះជុំទិស ។ ភ្លើងគប់ទាំងឡាយ ក៏ធ្លាក់មកអំពីអាកាស ផ្កាយដុះកន្ទុយ អណ្ដាតភ្លើង ព្រមទាំងផ្សែង ក៏ប្រាកដឡើង ពួកម្រឹគ ស្រែកនូវសម្រែកករុណា ។ កាលនោះ យើងជាភិក្ខុ ៧ រូប ឃើញហេតុកាចអាក្រក់ ជាចម្រូងឲ្យវិនាសសាសនាកើតឡើង ក៏មានសេចក្ដីសង្វេគ គិតគ្នាថា ពួកយើងបើវៀរចាកសាសនាហើយ មិនគួររស់នៅឡើយ យើងទាំងឡាយគួរចូលទៅក្នុងព្រៃធំ ហើយប្រកបនូវសាសនារបស់ព្រះជិនស្រី ។ កាលនោះ ពួកខ្ញុំបានឃើញភ្នំខ្ពស់ក្នុងព្រៃ ទើបឡើងភ្នំនោះតាមបង្អួង ហើយច្រានបង្អួងចោល ។ គ្រានោះ ព្រះថេរៈទូន្មាននូវពួកយើងថា ការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធ ជាការ កម្រណាស់ សទ្ធាសោតក៏រកបានដោយកម្រដែរ ឯសាសនាដែលសេសសល់នៅ ក៏ស្ដួចស្ដើង ។

បតុត្ថំ ទព្វមល្លបុត្តត្ថេរាបទានំ

និបតន្តិ ខណាតីតា អនន្តេ ទុក្ខសាគរេ
តស្មា បយោគោ កត្តព្វោ យាវ តិដ្ឋតិ(១) សាសនំ ។
អរហា អាសិ សោ ថេរោ អនាគាមិ តទានុគោ
សុសីលា ឥតរេ យុត្តា ទេវលោកំ អគម្ហសេ ។
និព្វុតោ តិណ្ណសំសារោ សុទ្ធាវាសេ ច ឯកកោ
អហញ្ច បុក្កុសាតិ ច សភិយោ ពាហិយោ តថា ។
កុមារកស្សបោ ចេវ តត្ថ តត្ថុបគា មយំ
សំសារពន្ធនា មុត្តា គោតមេនានុកម្បិតា ។
មល្លេសុ កុសិនារាយំ ជាតោ គព្ភេ មេ សតោ
មាតា មតា(២) ចិតការូឡ្ហា តតោ និបតិតោ អហំ ។

---

១ ឱ. យាវំ ឋាតិ ។ ម. យាវ ឋាតិ ។ ២ ឱ. បិតា ។

សត្វទាំងឡាយតែមានខណៈក្នុងហើយ រមែងធ្លាក់ចុះក្នុងសាគរគឺសេចក្តីទុក្ខ មិនមានទីបំផុត ព្រោះហេតុនោះ សាសនាប្រតិស្ឋាននៅ ដរាបណា ពួកយើងគប្បីធ្វើព្យាយាមដរាបនោះ ។ ព្រះថេរៈនោះជាព្រះអរហន្ត អនុត្តរជាលំដាប់នឹងមហាថេរៈនោះ ជាអនាគាមី ភិក្ខុទាំងឡាយក្រៅអំពីនេះ មានសីលល្អប្រកបព្យាយាម បានទៅកើតក្នុងទេវលោក ។ (ព្រះថេរៈ ១ រូប) មានសង្សារវដ្ដធ្ងង់ហើយបរិនិព្វាន ព្រះថេរៈមួយរូបទៀត ទៅកើតក្នុងសុទ្ធាវាសព្រហ្មលោក (ឯពួកយើង) គឺខ្ញុំ ១ បុក្កុសាតិ ១ សភិយៈ ១ ពាហិយៈ ១ នឹងព្រះកុមារកស្សបៈ ១ (ទៅជាបុថុជ្ជន) ដូចគ្នា ពួកយើងក៏ចូលទៅកើតហើយក្នុងភពនោះ ៗ បានព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមគោតមអនុគ្រោះ ក៏រួចស្រឡះចាកចំណងសង្ខារ ។ ខ្ញុំកើតក្នុងត្រកូលមល្លៈ ក្នុងក្រុងកុសិនារា កាលខ្ញុំនៅក្នុងគភ៌ មាតារបស់ខ្ញុំស្លាប់ លុះគេលើកឡើងកាន់ជើងថ្ករ ខ្ញុំក៏របូតចាកគភ៌នោះ

បតិតោ ទព្វបុញ្ជម្ហិ តតោ ទព្វោតិ វិស្សុតោ
ព្រហ្មចារិផលេនាហំ[1] វិមុត្តោ សត្តវស្សិកោ ។
ខីរោទនផលេនាហំ បញ្ចង្គេហិ ឧបាគតោ
ខីណាសវាភិវាទេន បាបេហិ ពហុ ចោទិតោ ។
ឧភោ បុញ្ញញ្ច បាបញ្ច វីតិវត្តោម្ហិ ទានហំ
បត្វាន បរមំ សន្តឹ វិហរាមិ អនាសវោ ។
សេនាសនំ បញ្ញាបយឹ ហាសយិត្វាន សុព្វតេ
ជិនោ តស្មឹ គុណោ តុដ្ឋោ ឯតទគ្គេ ឋបេសិ មំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ. ព្រហ្មចរផលេនាហំ ។

ធ្លាក់ទៅលើគំនរស្មៅដំណេកទន្សាយ ព្រោះហេតុនោះ ទើប ខ្ញុំមានឈ្មោះប្រាកដថា ទព្វៈ ខ្ញុំមានអាយុ ៧ ឆ្នាំ មាន ចិត្តផុតស្រឡះចាកកិលេស ដោយផលនៃព្រហ្មចរិយៈ ។ ខ្ញុំ ប្រកបដោយអវយវៈ ៥ ដោយផលនៃបាយ ដែលលាយទឹក ដោះស្រស់ ត្រូវបាបជាស់តឿនហើយដោយច្រើន ដោយ ការតិះដៀលព្រះខីណាស្រព ។ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំកន្លងបុណ្យនិង បាបទាំងពីរ បានដល់នូវសេចក្ដីស្ងប់យ៉ាងក្រៃលែង ជាអ្នក មិនមានអាសវៈ ។ ខ្ញុំក្រាលសេនាសនៈ ញុំាងពួកលោកអ្នក មានវត្តល្អឲ្យរីករាយ ព្រះជិនស្រី ទ្រង់ត្រេកអរនឹងគុណនោះ ទើបតាំងខ្ញុំក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមាន អាសវៈ. ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំ បានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ទព្វមល្លបុត្តោ ថេរោ ឥមា

គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ទព្វមល្លបុត្តត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បញ្ចមំ កុមារកស្សបត្ថេរាបទានំ

(១២៨) ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ នាយកោ

សព្វលោកហិតោ ធីរោ បទុមុត្តរនាមកោ ។

តទាហំ ព្រាហ្មណោ ហុត្វា វិស្សុតោ វេទបារគូ

ទិវាវិហារំ វិចរំ អទ្ទសំ លោកនាយកំ ។

ចតុសច្ចំ បកាសេន្តំ ពោធយន្តំ សទេវកំ

សសាវកំ ចិត្តកថិកំ[1] វណ្ណយន្តំ មហាជនេ ។

---

១ ឱ.ម. វិចិត្តកថិកានគ្គំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះទព្វមល្លបុត្តត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ទព្វមល្លបុត្តត្ថេរាបទាន ។

កុមារកស្សបត្ថេរាបទាន ទី ៥

(១២៥) ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រះពុទ្ធព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ជានាយក ទ្រង់ទំនុកបម្រុងសត្វលោកទាំងពួង ជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់កើតឡើង (ក្នុងលោក) ។ កាលនោះ ខ្ញុំកើតជាព្រាហ្មណ៍ មានល្បីល្បាញ ជាអ្នកដល់នូវត្រើយនៃត្រៃវេទ កាលដើរទៅដើម្បីសម្រាក ក្នុងវេលាថ្ងៃ ក៏បានជួបប្រទះព្រះលោកនាយក ព្រះអង្គជាធម្មកថិកដ៏ត្រ-កាល ទ្រង់កំពុងប្រកាសសម្តែងនូវសច្ចៈ ៤ កំពុងញ៉ាំងមហាជន ព្រមទាំងទេវតា និងសាវ័ក ឲ្យត្រាស់ដឹង ។

តទា មុទិតចិត្តោហំ   និមន្តេត្វា តថាគតំ
នានារត្តេហិ វត្ថេហិ   អលង្ករិត្វាន មណ្ឌបំ ។
នានារតនបជ្ជោតំ   សសង្ឃំ ភោជយឹ តហឹ
ភោជយិត្វាន សត្តាហំ   នានគ្គរសភោជនំ ។
នានាចិត្តេហិ ផុស្សេហិ   បូជយិត្វា សសាវកំ(១)
និបច្ច បាទមូលម្ហិ   តំ ឋានំ បត្ថយឹ អហំ ។
តទា មុនិវរោ អាហ   ករុណោ ករុណាលយោ(២)
បស្សថេតំ ឥសិវរំ   បទុមាននលោចនំ ។
បីតិបាមុជ្ជពហុលំ   សមុទ្គតតនុរុហំ(៣)
ហាសាវហំ(៤) វិសាលក្ខំ   មម សាសនសាលយំ(៥) ។
មម(៦) បាទមូលេ បតិតំ   ឯកាវត្តំ(៧) សុមានសំ
ឯស បត្ថេតិ តំ ឋានំ   វិចិត្តកចិកត្តនំ(៨) ។

---

១ ម. មហាវីរំ ។ ២ ឱ. ម. ករុណោ ករសាសយោ ។ ៣ ឱ. សមុគ្គតតន្នុរុហំ ។ អ. សមុគ្គតតន្នុរុហំ ។ ៤ ឱ. ហាសាធិកំ ។ ម. ហាសម្ភិកំ ។ ៥ ឱ.ម. សាសនលោលសំ ។ ៦ ឱ. មំ ។ ម. មេ ។ ៧ ឱ. ឯកាវត្តំ ។ ម ឯកវត្ថំ ។ ៨ ឱ. វិចិត្តកបឹកត្តំ ។

គ្រានោះ ខ្ញុំមានចិត្តរីករាយ បាននិមន្តព្រះតថាគត រួចតាក់តែងមណ្ឌបដោយសំពត់ មានពណ៌ក្រហមផ្សេងៗ ហើយនិមន្តព្រះពុទ្ធ ព្រមទាំងព្រះសង្ឃ ដែលមានរស្មីព្រាលរន្ទាលដូចរតនៈផ្សេង ៗ ឲ្យឆាន់ក្នុងមណ្ឌបនោះ លុះឆាន់បង្ហាន់មានរសដ៏ប្រសើរផ្សេង ៗ គ្រប់ ៧ ថ្ងៃហើយ ទើបខ្ញុំបូជាព្រះតថាគត ព្រមទាំងសាវ័ក ដោយផ្កាដ៏វិចិត្រផ្សេងៗ ហើយក្រាបទៀបព្រះបាទា ប្រាថ្នានូវតំណែងនោះ ។

គ្រានោះ ព្រះមុនីដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គមានករុណា មានករុណាជាលំនៅ ទ្រង់ត្រាស់ថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលព្រាហ្មណ៍ដ៏ប្រសើរនុ៎ះ ដែលមានមុខនិងភ្នែកដូចផ្កាឈូក ជាអ្នកច្រើន ដោយបីតិនិងបាមុជ្ជៈ មានរោមងឡើង ជាអ្នកនាំមក នូវសេចក្តីរីករាយ មានភ្នែកស្រឡះ មានសេចក្តីអាល័យ ក្នុងសាសនា នៃតថាគត មានវត្តប្រតិបត្តិតែមួយ មានចិត្តល្អ បានក្រាបទៀបបាទានៃតថាគត ព្រាហ្មណ៍នុ៎ះប្រាថ្នានូវតំណែងនោះ គឺភាពជាអ្នកសម្តែងធម៌ដ៏វិចិត្រ ។

សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
កុមារកស្សបោ នាម ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ ។
វិចិត្តបុប្ផទុស្សានំ រតនានញ្ច វាហសា
វិចិត្តកថិកានំ សោ អគ្គត្តំ បាបុណិស្សតិ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវត្តឹសំ អគញ្ឆហំ ។
បរិព្ភមឹ ភវាភវេ រង្គមជ្ឈេ យថា នដោ
សាខាមិគត្រជោ ហុត្វា មិគិយា កុច្ឆិមោក្កមឹ ។

កុមារកស្សបត្ថេរាបទាន ទី ៥

ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ មានមហាបុរសសម្ភពក្នុងត្រកូលស្តេចឱក្កាកៈ នឹងបានជាព្រះសាស្តាក្នុងលោក ព្រះនាមគោតម ។ ឯព្រាហ្មណ៍នុ៎ះ នឹងបានជាឱរស ដែលព្រះធម៌និម្មិត ជាអ្នកទទួលមត៌កក្នុងធម៌ របស់ព្រះសាស្តានោះហើយ នឹងបានជាសាវ័កនៃព្រះសាស្តា ឈ្មោះថាកុមារ-កស្សបៈ ។ ដោយអានិសង្សនៃផ្កានិងសំពត់ដ៏វិចិត្រ និងរតនៈទាំងឡាយ កុមារកស្សបៈនោះ នឹងបានដល់នូវភាពនៃខ្លួនប្រសើរលើសលុប ជាងធម្មកថិកត្រកាលទាំងឡាយ ។

ដោយអំពើដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់នូវសេក្តីប្រាថ្នានោះផង ខ្ញុំលុះលះបង់រាងកាយ ជារបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើត ក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ ខ្ញុំវិលចុះវិលឡើង ក្នុងភពតូចនិងភពធំ ហាក់ដូចជាអ្នករបាំ (ដែលរាំវិលចុះឡើង) ក្នុងកណ្តាលរឿណរង្គ ខ្ញុំជាសត្វត្រូវកើតដោយសាខម្រឹគ បានចូលទៅចាប់ផ្ទៃក្នុងមេម្រឹគ ។

តទា មយិ កុច្ឆិគតេ វជ្ឈវាកេ ឧបដ្ឋិតោ

សាខេន ចត្តា មេ មាតា និគ្រោធំ សរណំ គតា ។

តេនសោ មិគរាជេន មរណា បរិមោចិតា

បរិច្ចជិត្វាន សប្បាណំ មមេវំ ឱវទី តទា ។

និគ្រោធមេវ សេវេយ្យ ន សាខមុបសំវសេ

និគ្រោធស្មឹ មតំ សេយ្យោ យញ្ចេ សាខស្មិ ជីវិតំ ។

តេនានុសិដ្ឋា មិគយូថបេន(១)

អហញ្ច មាតា ចតរេ(២) ច តស្សោភកំ(៣)

អាគម្ម រម្មំ តុសិតាធិវាសំ

គតា បវាសំ សយំ យថេវ ។

---

១ ឱ. មិគយោធិទេន ។ ២ ឱ. អយំ បាឋោ នត្ថិ ។ ម. ចិតរេ ។ ៣ ឱ. តស្សោភិទេន ។

កាលខ្ញុំកំពុងនៅក្នុងគភ៌ កាលនោះ វេនដែលគេសម្លាប់ក៏មកដល់ ឯមាតារបស់ខ្ញុំ ត្រូវសាខម្រឹគលះបង់ចោល គាត់ក៏ទៅយកនិគ្រោធម្រឹគជាទីពឹងវិញ ។ កាលនោះ មាតារបស់ខ្ញុំនោះ ត្រូវស្តេចម្រឹគនោះជួយដោះអំពីមរណៈ តែមាតាខ្ញុំស៊ូលះជីវិតរបស់ខ្លួន ក៏ទូន្មានខ្ញុំ យ៉ាងនេះថា (ហៃបុត្រ បើបាចង់បានសេចក្តីចំរើន) ត្រូវសេពគប់នឹងនិគ្រោធម្រឹគ កុំទៅសេពគប់ នឹងសាខម្រឹគឡើយ ការស្លាប់ក្នុងសំណាក់និគ្រោធម្រឹគ ទើបប្រសើរ ការរស់ក្នុងសំណាក់សាខម្រឹគពុំប្រសើរឡើយ ។

ខ្ញុំ មាតានិងម្រឹគដទៃ ត្រូវស្តេចម្រឹគនោះ ប្រៀនប្រដៅហើយ ក៏ទទួលធ្វើតាមនូវឱវាទ របស់ស្តេចម្រឹគនោះ ហើយបានទៅកើត ក្នុងពិមាននៅឋានតុសិត ជាទីត្រេកអរ ហាក់ដូចជាបុគ្គល ទៅកាន់ទីព្រាត់ប្រាស ហើយបានត្រឡប់មកផ្ទះខ្លួនវិញ ។

បញ្ចមំ កុមារកស្សបត្ថេរាបទានំ

បុនោ កស្សបវីរស្ស អត្ថង្គតម្ហិ សាសនេ
អារុយ្ហ សេលសិខរំ យុញ្ជិត្វា ជិនសាសនំ ។
ឥទានិ ហិ(១) រាជគហេ ជាតោ សេដ្ឋិកុលេ អហំ(២)
អាបន្នគព្ភា(៣) មេ មាតា បព្វជិ អនគារិយំ ។
សគព្ភត្តំ វិទិត្វាន ទេវទត្តមុបាគមុំ
សោ អវោច វិនាសេថ បាបិកំ ភិក្ខុនឹ ឥមំ ។
ឥទានិបិ(៤) មុនិន្ទេន ជិនេន អនុកម្បិតា
សុខិនី ជននី មយ្ហំ ជាតា ភិក្ខុនុបស្សយេ ។
តំ វិទិត្វា មហិបាលោ កោសលោ មំ អបោសយិ
កុមារបរិហារេន នាមេនាហញ្ច កស្សបោ ។
មហាកស្សបមាគម្ម អហំ កោមារកស្សបោ
វម្មិកសទិសំ កាយំ សុត្វា ពុទ្ធេន ទេសិតំ ។

---

១ ឱ. ឥទានិហំ ។ ម. ឥទានាហំ ។ ២ ឱ. អហុំ ។ ម. អហុ ។ ៣ ម. អាបន្នសត្តា ។
៤ ម. ឥមានិបិ ។

កុមារកស្សបត្ថេរាបទាន ទី ៤

កាលសាសនានៃព្រះពុទ្ធកស្សបៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញ សាបសូន្យទៅ ខ្ញុំបានឡើងទៅលើកំពូលភ្នំ ហើយប្រកបតាមសាសនានៃព្រះជិនស្រីទៀត ។ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំទៅចាប់ផ្ទៃក្នុងត្រកូលសេដ្ឋី ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ឯមាតារបស់ខ្ញុំ បានចូលទៅកាន់ផ្នួសទាំងមានគភ៌ ។ ពួកភិក្ខុនី លុះបានដឹងថា មាតាខ្ញុំនោះមានគភ៌ហើយ ក៏នាំគ្នាចូលទៅប្រាប់ទេវទត្ត ទេវទត្តនោះ បាននិយាយថា នាងទាំងឡាយ ចូរញ៉ាំងភិក្ខុនីដ៏លាមកនេះ ឲ្យវិនាស ។ ឥឡូវនេះ មាតាជាព្រះជននីរបស់ខ្ញុំ មានសេចក្តីសុខ ក្នុងសំណាក់ភិក្ខុនី ដោយសារព្រះមុនិន្ទជិនស្រីទ្រង់អនុគ្រោះ ។ ព្រះបាទកោសលរក្សាផែនដី ទ្រង់ជ្រាបហេតុនោះហើយ ក៏បានចិញ្ចឹមខ្ញុំ ដោយគ្រឿងរក្សាកុមារ ខ្ញុំមានឈ្មោះថាកស្សបៈ ។ ខ្ញុំពឹងពាក់អាស្រ័យនឹងព្រះមហាកស្សបៈ ទើបបានឈ្មោះថា កុមារកស្សបៈវិញ ខ្ញុំបានស្តាប់ធម៌ដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់សម្តែងថា រាងកាយប្រាកដដូចជាដំបូក ។

តតោ ចិត្តំ វិមុត្តំ មេ អនុបាទាយ សព្វសោ

បាយាសិំ ទមយិត្វាហំ ឯតទគ្គំ អបាបុណិំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កុមារកស្សបោ ថេរោ

ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កុមារកស្សបត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ចតុវីសតិមំ ភាណវារំ ។

លំដាប់ដោះ ចិត្តរបស់ខ្ញុំ ក៏រួចស្រឡះចាកអាសវៈ ព្រោះមិនមានការប្រកាន់ សព្វគ្រប់ ខ្ញុំទូន្មាននូវខ្លួនឲ្យបានបែបបទហើយ ក៏បានដល់នូវទីជាឯតទគ្គៈ ។ កិលេសទាំងឡាយខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា . ព្រះកុមារកស្សបត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កុមារកស្សបត្ថេរាបទាន ។

ចប់ ភាណវារៈ ទី ២៤ ។

ឆដ្ឋំ ពាហិយត្ថេរាបទានំ

[១២៦] ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ នាយកោ
មហប្បភោ តិលោកគ្គោ នាមេន បទុមុត្តរោ ។
ខិប្បាភិញ្ញស្ស ភិក្ខុស្ស គុណំ កិត្តយតោ មុនេ
សុត្វា ឧទគ្គចិត្តោហំ ការំ កត្វា មហេសិនោ ។
ទត្វា សត្តាហិកំ ទានំ សសិស្សស្ស មុនេ អហំ
អភិវាទិយ សម្ពុទ្ធំ តំ ឋានំ បត្ថយឹ តទា ។
តតោ មំ ព្យាករី ពុទ្ធោ ឯតំ បស្សថ ព្រាហ្មណំ
បតិតំ បាទមូលេ មេ បិនសម្បន្នវេក្ខណំ(១) ។
ហេមយញ្ញោបចិតង្គំ អវទាតំ តនុត្តចំ
បលម្ពពិម្ពតម្ពោដ្ឋំ សីតតិណ្ហាសមទ្ធិជំ(២) ។

---

១ ឱ. បីនង្សំ បច្ចវេក្ខណំ ។ ២ ឱ. សីតតិណ្ហំ សមំ ទិជំ ។ ម. សេតតិណ្ហាសមំ ទិជំ ។

ពាហិយត្ថេរាបទាន ទី ៦

(១២៦) ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រះពុទ្ធជានាយក ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ព្រះអង្គមានរស្មីច្រើន ជាកំពូលនៃត្រៃលោក ស្តេចកើតឡើង (ក្នុងលោក) ។ ខ្ញុំបានឮព្រះមុនី ទ្រង់សរសើរគុណ នៃភិក្ខុអ្នកត្រាស់ដឹងឆាប់ ក៏មានចិត្តអណ្តែតឡើង ហើយបានធ្វើគ្រឿងសក្ការៈ ថ្វាយព្រះមហេសី ។ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំបានថ្វាយទានដល់ព្រះមុនី ព្រមទាំងសិស្ស អស់ ៧ ថ្ងៃ ហើយថ្វាយបង្គំព្រះសម្ពុទ្ធ ប្រាថ្នានូវតំណែងនោះ ។

លំដាប់នោះ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ព្យាករខ្ញុំថា អ្នកទាំងឡាយចូរមើលព្រាហ្មណ៍នុ៎ះ ដែលក្រាបទៀបបាទមូលនៃតថាគត ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាពេញបរិបូណ៌ មានអវយវៈដូចជាគ្រឿងបូជាដែលគេទិបមាស មានសម្បុរស មានស្បែកស្តើង មានបបូរមាត់ក្រហម ដូចផ្លែបាស់ទុំ ដែលសំយុងចុះរយោងរយោន ជាព្រាហ្មណ៍ស្មើដោយវត្ថុដ៏ត្រជាក់មុត ។

គុណាថាមំ(១) ពហុតរំ　　សមុទ្ទក្តតនុរុហំ
គុណោឃាយតនីភូតំ　　បីតិសម្ផុល្លិតាននំ ។
ឯសោ បត្ថយតេ ឋានំ　　ខិប្បាភិញ្ញស្ស ភិក្ខុនោ
អនាគតេ មហាវីរោ　　គោតមោ នាម ហេស្សតិ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ　　ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
ពាហិយោ នាម នាមេន　　ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ ។
តទា តុដ្ឋោ ច វុដ្ឋាយ　　យាវជីវំ មហាមុនឹ
ការំ កត្វា ចុតោ សត្ថំ　　អគា(២)សកវនំ យថា ។
ទេវភូតោ មនុស្សោ វា　　សុខិតោ តស្ស កម្មុនោ
ភហសា សំសរិត្វាន　　សម្បត្តិមនុភោសហំ ។
បុនោ កស្សបវីរស្ស　　អត្ថង្គតម្ហិ(៣) សាសនេ
អារុយ្ហ សេលសិខរំ　　យុញ្ជិត្វា ជិនសាសនំ(៤) ។

---

១ ម. គុណាបត្ត... ។ ២ ឱ. អគំ ។ ម. អគ្គំ ។ ៣ ឱ. បុនោ កស្សបវីរស្ស អត្ថំ ឯន្តម្ហិ ។ ម. បុនកស្សបវីរស្ស អត្ថមេន្តម្ហិ ។ ៤ ឱ. ជិនសាសនេ ។

មានកំឡាំង គឺគុណដ៏ច្រើន មានកេមដ៏រៀងឡើងលើ មានអណ្ដាំងជាទីនៅនៃគុណកើតហើយ មានមុខរីកដោយបីតិ ។ ព្រាហ្មណ៍នេះ ប្រាជ្ញាតំណែងនៃកិច្ចអ្នកគ្រាស់ដំងធាប់ ព្រះពុទ្ធជាមហាបុរស ព្រះនាមគោតម នឹងមានក្នុងអនាគតកាល ។ (ព្រាហ្មណ៍នេះ) នឹងជាអ្នកទទួលនូវមតិកក្នុងធម៌ព្រះគោតមនោះ ជាឱរសដែលធម៌និម្មិតហើយ នឹងបានជាសាវ័កនៃព្រះសាស្ដា ឈ្មោះថា ពាហិយៈ ។

គ្រានោះ ខ្ញុំត្រេកអរ បានក្រោកឡើង ធ្វើសក្ការៈចំពោះព្រះមហាមុនី ដរាបដល់អស់ជីវិត លុះច្យុត (អំពីមនុស្ស) បានទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ ត្រង់ទីលំនៅជារបស់ខ្លួន ។ ខ្ញុំអន្ទោលទៅកើតជាទេវតា ឬជាមនុស្ស តែងដល់នូវសេចក្ដីសុខ ហើយបានទទួលសម្បត្តិ ដោយអានិសង្សនៃកុសលកម្មនោះ ។ កាលសាសនាព្រះពុទ្ធកស្សបៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញដល់នូវសេចក្ដីវៀរកោយ ខ្ញុំបានឡើងទៅលើកំពូលភ្នំ ហើយប្រកបព្យាយាម ក្នុងសាសនា នៃព្រះជិនស្រីទៀត ។

ជន្លឺ ពាហិយត្ថេរាបទានំ

វិសុទ្ធសីលោ សប្បញ្ញោ ជិនសាសនការកោ
តតោ ចុតា បញ្ច ជនា ទេវលោកំ អគច្ឆសេ ។
តត្ថាហំ ពាហិយោ[១] ជាតោ ភារុកច្ឆេ បុរុត្តមេ
តតោ នាវាយ បក្ខន្ទោ[២] សាគរំ អប្បសិទ្ធិកំ[៣] ។
តតោ នាវា អភិជ្ជិត្ថ គន្ត្វាន កតិបាហកំ
តទា ភឹសនកេ ឃោរេ បតិតោ មករាលយេ[៤] ។
តទាហំ វាយមិត្វាន សន្តរិត្វា មហោទធឹ
សុប្បារកំ បដ្ដនវរំ[៥] សម្បត្តោ មន្ទវេធិតោ[៦] ។
ទារុចីរំ និវាសេត្វា គាមំ បិណ្ឌាយ បាវិសឹ
តទាហ សោ ជនោ តុដ្ឋោ អរហាយមិធាគតោ ។

---

១ ឱ. ម. តតោហំ ពាហិកោ ។ ២ ឱ. បក្កន្តោ ។ ម. បក្ខន្តោ ។ ៣ ឱ. អប្បសិទ្ធិយ ។ ម. អត្ថសិទ្ធិយំ ។ ៤ ឱ. ម. មករាករេ ។ ៥ ឱ. សុប្បារបដ្ដនំ វរំ ។ ម. សុប្បារបដ្ដនវរំ ។ ៦ ឱ. មន្ទវេធិតោ ។ ម. មទ្ទុវេរតំ ។

ពាហិយត្ថេរាបទាន ទី ៦

ខ្ញុំជាអ្នកមានសីលបរិសុទ្ធ ប្រកបដោយប្រាជ្ញា ជាអ្នកធ្វើតាមសាសនានៃព្រះជិនស្រី ពួកជន ៤ នាក់ (ដែលប្រកបព្យាយាមជាមួយនឹងខ្ញុំ) លុះច្យុតអំពីមនុស្សលោកទៅ បានទៅកើតក្នុងទេវលោក ៗ បណ្តាជនទាំង ៤ នាក់នោះ ខ្ញុំឈ្មោះពាហិយៈ កើតក្នុងក្រុងភារុកច្ឆៈ ជាបុរីខ្ពង់ខ្ពស់ លំដាប់នោះឯង ខ្ញុំទៅកាន់សាគរ ឈ្មោះអប្បសិទ្ធិកៈ ដោយសំពៅ ៗ ឯសំពៅនោះបានបែកធ្លាយក្នុងសាគរ ខ្ញុំហែលទៅបានពីរបីថ្ងៃ ក៏ធ្លាក់ទៅក្នុងលំនៅនៃសត្វមករ ជាទីគួរខ្លាចដ៏ពន្លឹក ៗ គ្រានោះ ខ្ញុំប្រឹងប្រែងឆ្លងមហាសមុទ្ទ ក៏បានដល់កំពង់ផែដ៏ប្រសើរ ឈ្មោះសុប្បារកៈ ទាំងកំពុងមានសេចក្តីញាប់ញ័រដ៏ចំប្រប់ ៗ ខ្ញុំស្លៀកសម្បកឈើ ដើរចូលទៅក្នុងស្រុកដើម្បីដុំបាយ គ្រានោះ មានជនម្នាក់ ត្រេកអរហើយនិយាយថា នេះជាព្រះអរហន្ត បាននិមន្តមកក្នុងទីនេះ ៗ

ឥមំ អន្នេន បានេន វត្ថេន សយនេន ច

ភេសជ្ជេន ច សក្កត្វា ហេស្សាម សុចិតា មយំ ។

បត្ថយានំ តទា លាភី តេហិ សក្កតបូជិតោ(១)

អរហាហន្តិ(២) សង្កប្បំ ឧប្បាទេសឹ អយោនិសោ ។

តតោ មេ ចិត្តមញ្ញាយ ចោទយិ បុព្វទេវតា

ន ត្វំ ឧបាយមគ្គញ្ញូ កុតោ ហិ អរហា ភវេ ។

ចោទិតោ តាយ សំវិគ្គោ តទាហំ បរិបុច្ឆិំ តំ

កោ វា ឯតេ កុហឹ លោកេ អរហន្តោ នរុត្តមា ។

---

១ ឱ. ម. សក្កតបូជិតំ ។ ២ ឱ. អរហាយន្តិ ។

ពួកយើងនឹងធ្វើសក្ការៈ ចំពោះព្រះអរហន្តនេះ ដោយបាយ ទឹក សំពត់ ទីដេក និងភេសជ្ជៈ ហើយនឹងបានសេចក្តីសុខ ។ គ្រានោះ ខ្ញុំជាអ្នកបានបច្ច័យទាំងឡាយ ត្រូវជនទាំងនោះ ធ្វើសក្ការបូជា ក៏ញុំាងសេចក្តីត្រិះរិះ ឲ្យកើតឡើង ដោយខុសឧបាយនៃប្រាជ្ញាថា អាត្មាអញជាព្រះអរហន្ត ។ លំដាប់នោះ បុព្វទេវតាមួយអង្គ (ទេវតាជាមិត្រដែលធ្លាប់ធ្វើកុសលជាមួយគ្នាក្នុងជាតិមុន) បានដឹងចិត្តខ្ញុំ ក៏មកដាស់តឿនខ្ញុំថា អ្នកមិនទាន់ដឹងផ្លូវជាឧបាយនៃព្រះនិព្វានទេ តើនឹងជាព្រះអរហន្ត ដូចម្តេចកើត ។ គ្រានោះ ខ្ញុំត្រូវទេវតានោះដាស់តឿនហើយ ក៏តក់ស្លុត បានសួរទេវតានោះថា បុគ្គលដូចម្តេច ដែលជាព្រះអរហន្តក្នុងលោក ជាអ្នកខ្ពង់ខ្ពស់ជាងពួកមនុស្ស ហើយអរហន្តទាំងនោះ នៅទីណា ។

ឆដ្ឋំ ពាហិយត្ថេរាបទានំ

សាវត្ថិយំ កោសលមន្ទិរេ ជិនោ
បហូតបញ្ញោ វរភូរិមេធសោ
សោ សក្យបុត្តោ អរហា អនាសវោ
ទេសេតិ ធម្មំ អរហត្តបត្តិយា ។
តទស្ស សុត្វា វចនំ សុបីណិតោ
និធឹវ លទ្ធា កបណោ សុវិម្ហិតោ(១)
ឧទគ្គចិត្តោ អរហត្តមុត្តមំ
សុទស្សនំ ទដ្ឋុមនន្តគោចរំ ។
តទា គតោ(២) និក្ខមិត្វាន សត្ថុនោ
សទា ជិនំ(៣) បស្សាមិ វិមលាននំ(៤)
ឧបេច្ច រម្មំ វិជិត្ហវយិំវ តំ
ជិនេជ អបុច្ឆឹ កុហឹ លោកនន្ទនោ ។

---

១ ខ. កបណោ វ វិម្ហិតោ ។ ម. កបណោតិ វិម្ហិតោ ។ ២ ខ. រតោ ។ ៣ ម. បភាជិនំ ។
៤ ម. កមលាននំ ។

ពាហិយត្ថេរាបទាន ទី ៦

(ទេវតាតបថា) ព្រះជិនស្រី ព្រះអង្គមានប្រាជ្ញាច្រើន មានប្រាជ្ញាដូចផែនដីដ៏ប្រសើរ ស្តេចនៅក្នុងកោសលមន្ទីរ ទៀបក្រុងសាវត្ថី ព្រះអង្គជាសក្យបុត្រ ជាព្រះអរហន្ត មិនមានអាសវៈ ទ្រង់សម្តែងធម៌ ដើម្បីដល់នូវព្រះអរហត្ត ៗ ខ្ញុំគ្រាន់តែឮពាក្យទេវតានោះហើយ ក៏ឆ្អែតកាយ ឆ្អែតចិត្ត អស្ចារ្យក្នុងចិត្ត មានចិត្តត្រេកអរ ដូចជាមនុស្សកំព្រា បានកំណប់ទ្រព្យ (ដោយខ្ញុំគិតឃើញថា) ការឃើញព្រះអរហន្ត ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ មានអារម្មណ៍ជាទីបំផុត ជាការឃើញប្រពៃ ៗ គ្រានោះ ខ្ញុំចេញពីស្រុកនោះ ដើរទៅកាន់សំណាក់ព្រះសាស្តា ប្រាថ្នាឲ្យបានឃើញព្រះជិនស្រី ព្រះអង្គមានព្រះភក្ត្រ ប្រាសចាកមន្ទិលសព្វកាល ខ្ញុំចូលទៅក្នុងស្រុកឈ្មោះវិជិតៈ ជាទីត្រេកអរ បានសួរពួកព្រាហ្មណ៍ថា ព្រះពុទ្ធជាទីត្រេកអរនៃសត្វលោក គង់នៅក្នុងទីណា ៗ

តតោ អហេចុំ នរទេវវន្ទិតោ
បុរំ បវិដ្ឋោ អសមេសមាយសោ
បច្ចេមិ(១) ខិប្បំ មុនិទស្សនុស្សុកោ
ឧបេច្ច វន្ទាមិ តមគ្គបុគ្គលំ ។

តតោហំ តុរិតំ គន្ត្វា
សាវត្ថឹ បុរមុត្តមំ
វិចរន្តី តមទ្ទក្ខឹ
បិណ្ឌត្ថំ អបិហាគិនំ ។

បត្តបាណឹ អលោលក្ខំ
ជោតយន្តំ ឥធាមតំ(២)
សិរិនិលយសង្កាសំ
រវិទិត្តហរាននំ ។

តំ សមេច្ច និបច្ចាហំ
ឥទំ(៣) វចនមព្រវឹ
គុបេថ វិប្បនដ្ឋស្ស
សរណំ ហោហិ គោតម ។

១ ឱ. សសោរំ ។ ២ ឱ. ភាជយន្តំ... ។ ម. បាចយន្តំ បីតាករំ ។ ៣ ឱ. ឥមំ ។

លំដាប់នោះ ពួកព្រាហ្មណ៍ ប្រាប់ថា ព្រះពុទ្ធដែលមនុស្សនិងទេវតា តែងថ្វាយបង្គំ ស្តេចចូលទៅក្នុងបុរី ដើម្បីស្វែងរកចង្ហាន់ បើអ្នកឯង ជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយចង់ជួបនឹងព្រះជិនស្រី ចូរទៅថ្វាយបង្គំ នូវព្រះពុទ្ធ ជាអគ្គបុគ្គល ក្នុងទីនោះ ឲ្យឆាប់ចុះ ។

លំដាប់នោះ ខ្ញុំបានទៅឯក្រុងសាវត្ថី ជាបុរីដ៏ឧត្តមយ៉ាងឆាប់ បានឃើញព្រះអង្គ កំពុងស្តេចទៅដើម្បីបិណ្ឌបាត ព្រះអង្គឥតមានជាប់ព្រះហឫទ័យក្នុងអាហារ មានបាត្រនៅក្នុងព្រះហស្ត មានព្រះនេត្រមិនរលើមរលោម ទ្រង់សម្តែងបំភ្លឺនូវអមតនិព្វាន ក្នុងទីនេះ ព្រះអង្គប្រាកដស្មើដោយលំនៅដ៏មានសិរី មានព្រះកក្រលៀងដូចព្រះអាទិត្យដ៏រុងរឿង ។ លុះខ្ញុំបានជួបនឹងព្រះសាស្តានោះហើយ ក៏ក្រាបចុះ ហើយពោលពាក្យនេះថា បពិត្រព្រះគោតម សូមព្រះអង្គជាទីពឹងរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលជាអ្នកវង្វេងវិលវល់ក្នុងផ្លូវខុស ។

ឆដ្ឋំ ពាហិយត្ថេរាបទានំ

បាណសន្តារណត្ថាយ បិណ្ឌាយ វិចរាមហំ
ន តេ ធម្មកថាកាលោ ឥច្ចាហ មុនិ សត្តមោ ។
តទា បុនប្បុនំ ពុទ្ធំ អាយាចឹ ធម្មលាលសោ
សោ មេ ធម្មមទេសេសិ គម្ភីរំ សុញ្ញតំ បទំ ។
តស្ស ធម្មំ សុណិត្វាន បាបុណឹ អាសវក្ខយំ
បរិក្ខីណាយុកោ សន្តោ អហោ សត្តានុកម្បកោ[១] ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សាសនេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

---

១ ឱ. អហោ សត្ថានុកម្បកោ ។

ពាហិយត្ថេរាបទាន ទី ៦

ព្រះមុនីទី ៧ ទ្រង់ត្រាស់ថា តថាគត កំពុងត្រាច់ទៅបិណ្ឌ-
បាត ដើម្បីបម្រុងសត្វ កាលនេះ ជាកាលមិនគួរនឹងសម្តែង
ធម៌ដល់អ្នកទេ ។ គ្រានោះ ខ្ញុំជាអ្នកប្រាថ្នាក្នុងធម៌ បាន
អារាធនាព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គបានត្រាស់សម្តែងធម៌ ជាបទជ្រាល-
ជ្រៅ ជាធម៌សូន្យចាកកិលេស ដល់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំលុះស្តាប់ធម៌
របស់ព្រះអង្គហើយ ក៏បានដល់នូវកិរិយាអស់អាសវៈ ខ្ញុំមាន
អាយុអស់ហើយ ឱ! ព្រះសាស្តាទ្រង់មានសេចក្តីអនុគ្រោះអ្វី
ម៉្លេះ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង
ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់
ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ
ក្នុងសាសនាព្រះពុទ្ធ របស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ
សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤
វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ
ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឯវំ ថេរោ វិយាកាសិ ពាហិយោ ទារុចីរិយោ
សង្ការកូដេ បតិតោ ភូតាវិដ្ឋាយ គាវិយា ។
អត្តនោ បុព្វចរិតំ(១) កិត្តយិត្វា មហាមតិ
បរិនិព្វាយិ សោ ធីរោ(២) សាវត្ថិយំ បុរុត្តមេ ។
នគរា និក្ខមន្តោ តំ ទិស្វាន ឥសិ សត្តមោ
ទារុចីរធរំ ធីរំ ពាហិយំ ពាហិតាតបំ(៣) ។
ភូមិយំ បតិតំ ទឡ្ហំ(៤) ឥន្ទកេតុំវ បាតិតំ
គតាយុំ សុក្ខកិលេសំ(៥) ជិនសាសនការកំ ។
តតោ អាមន្តយិ សត្ថា សាវកេ សាសនេ រតេ
គណ្ហាថ ហុត្វា ឈាបេថ តនុំ សព្រហ្មចារិនោ ។
ថូបំ ករោថ បូជេថ និព្វុតោ សោ មហាមតិ
ខិប្បាភិញ្ញានមេសគ្គោ សាវកោ មេ វចោករោ ។

---

១ ម. បុព្វចរិយំ ។ ២ ឱ. វីរោ ។ ម. ថេរោ ។ ៣ ឱ.ម. ពាហិតាគមំ ។ ៤ ឱ.ម. ទន្តំ ។
៥ ឱ. គតាយុ សង្គតក្លេសំ ។ ម. គតាយុ លង្គតាលេសំ ។

ព្រះថេរៈឈ្មោះ ពាហិយទារុចិរិយៈ បានព្យាករយ៉ាងនេះ ហើយ ក៏ដួលលើគំនរសម្រាម ព្រោះមេគោដែលយក្ខិនីតំណែងមកដល់ ។ លុះព្រះពាហិយត្ថេរ ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានប្រាជ្ញាច្រើននោះ ពោលសរសើរបុព្វចរិតរបស់ខ្លួនរួចហើយ ក៏បរិនិព្វានក្នុងក្រុងសាវត្ថី ជាបុរីដ៏ឧត្តម ។ ព្រះពុទ្ធជាឥសីទី ៧ ចេញអំពីនគរ បានឃើញព្រះពាហិយៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញនោះ ស្លៀកសំពត់សម្បកឈើ មានការផុតកំដៅកិលេសបន្សាត់បង់ហើយ ។ ដួលលើផែនដី ដូចជាកំណាត់ឈើឬដងទង់ដ៏ធំ ដែលគេផ្តួលចុះ មានអាយុអស់ហើយ មានកិលេសស្ងួតហើយ ជាអ្នកធ្វើតាមសាសនាព្រះជិនស្រី ។ លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ហៅពួកសាវ័ក អ្នកត្រេកអរក្នុងសាសនាថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរយកសព របស់សព្រហ្មចារីទៅបូជាចុះ ។ ចូរធ្វើស្តូប ចូរបូជា ដ្បិតពាហិយៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញធំនោះ ជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យរបស់តថាគត ជាសាវ័កប្រសើរជាងសាវ័កដែលជាខិប្បាភិញ្ញា បរិនិព្វានហើយ ។

ឆដ្ឋំ ពាហិយត្ថេរាបទានំ

សហស្សមបិ ចេ គាថា អនត្ថបទសញ្ហិតា

ឯកំ គាថាបទំ សេយ្យោ យំ សុត្វា ឧបសម្មតិ ។

យត្ថ អាបោ ច បឋវី តេជោ វាយោ ន គាធតិ

ន តត្ថ សុក្កា ជោតន្តិ អាទិច្ចោ នប្បកាសតិ ។

ន តត្ថ ចន្ទិមា ភាតិ តមោ តត្ថ ន វិជ្ជតិ

យទា ច អត្តនាវេទិ មុនិមោនេន ព្រាហ្មណោ ។

អថ រូបា អរូបា ច សុខទុក្ខា វិមុច្ចតិ

ឥច្ចេវំ អភណិ នាថោ តិលោកសរណោ មុនី ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ពាហិយោ ថេរោ ឥមា

គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ពាហិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ពាហិយត្ថេរាបទាន ទី ៦

បើគាថាសូម្បីមួយពាន់ តែប្រកបដោយបទមិនជាប្រយោជន៍ មិនប្រសើរស្មើនឹងគាថាមួយបទ ដែលគេស្តាប់ហើយទេ ។ ទឹក ដី ភ្លើង ខ្យល់ មិនតាំងនៅក្នុងព្រះនិព្វានណា កុសលទាំងឡាយ មិនរុងរឿងក្នុងព្រះនិព្វាននោះ ព្រះអាទិត្យ ក៏មិនប្រាកដ (ក្នុងព្រះនិព្វាននោះ) ។ ព្រះចន្ទ ក៏មិនភ្លឺក្នុងព្រះនិព្វាននោះ ងងឹតក៏មិនមាន ក្នុងព្រះនិព្វាននោះដែរ ខីណាសវព្រាហ្មណ៍ ជាមុនិ ដោយញាណ ត្រាស់ដឹងដោយខ្លួនឯង ក្នុងកាលណា ក៏រួចចាករូបនិងអរូប សុខនិងទុក្ខ ក្នុងកាលនោះ ។ ព្រះមុនីនាថ ជាទីពឹងនៃសត្វក្នុងត្រៃលោក បានសម្តែងយ៉ាងនេះឯង ។

បានឮថា ព្រះពាហិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ពាហិយត្ថេរាបទាន ។

សត្តមំ មហាកោដ្ឋិកត្ថេរាបទានំ

(១២៧) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វលោកវិទូ មុនិ
ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ ចក្ខុមា ។
ឱវាទកោ វិញ្ញាបកោ តារកោ សព្វបាណិនំ
ទេសនាកុសលោ ពុទ្ធោ តារេសិ ជនតំ ពហុំ ។
អនុកម្បកោ ការុណិកោ ហិតេសី សព្វបាណិនំ
សម្បត្តេ តិត្ថិយេ សព្វេ បញ្ចសីលេ បតិដ្ឋហិ(១) ។
ឯវំ និរាកុលំ អាសិ សុញ្ញតំ តិត្ថិយេហិ ច
វិចិត្តំ អរហន្តេហិ វសីភូតេហិ តាទិហិ ។
រតនានដ្ឋបញ្ញាសំ ឧគ្គតោ សោ មហាមុនិ
កញ្ចនគ្ឃិយសង្កាសោ ពត្តឹសវរលក្ខណោ ។
វស្សសតសហស្សានិ(២) អាយុ វិជ្ជតិ តាវទេ
តាវតា តិដ្ឋមានោ សោ(៣) តារេសិ ជនតំ ពហុំ ។

---

១ ឱ. តិដ្ឋបិ ។ ២ ម. វស្សសតសហស្សានំ ។ ៣ ឱ. តិដ្ឋមានសោ ។

មហាកោដ្ឋិកត្ថេរាបទាន ទី ៣

(១២៧) ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវលោកទាំងអស់ មានចក្ខុ កើតឡើង ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ឈ្លាសក្នុងទេសនា ទ្រង់ប្រទានឱវាទ ញុំាងសត្វឲ្យដឹង ចម្លងសព្វសត្វ ញុំាងពួកជនច្រើនឲ្យឆ្លង ទ្រង់អនុគ្រោះ មានសេចក្តីករុណា ស្វែងរកប្រយោជន៍ដល់សត្វទាំងពួង បានញុំាងពួកតិត្ថិយទាំងអស់ ដែលមកប្រជុំគ្នា ឲ្យតាំងនៅស៊ប់ក្នុងសីល ៥ ។ សាសនានេះឯង មិនរឹករវ សូន្យចាកពួកតិត្ថិយ វិចិត្រដោយព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ជាបុគ្គលស្ទាត់ជំនាញ ប្រកបដោយតាទិគុណ ។ ព្រះមហាមុនីនោះ មានកំពស់៥៨ហត្ថ ប្រាកដស្មើដោយគ្រឿងបូជា ជាវិការៈនៃមាស មានលក្ខណៈដ៏ប្រសើរ៣២ប្រការ ។ មានព្រះជន្មមួយសែនឆ្នាំ កាលព្រះអង្គគង់ព្រះជន្មនៅ បានញុំាងពួកជនច្រើនឲ្យឆ្លង (ចាកលោក) ។

តទាហំ ហំសវតិយា   ព្រាហ្មណោ វេទបារគូ
ឧបេត្វា(១) សព្វលោកគ្គំ(២)   អស្សោសិំ ធម្មទេសនំ ។
តទា សោ សាវកំ ធីរោ   បភិន្នបដិសម្ភិទំ(៣)
អត្ថេ ធម្មេ និរុត្តេ ច   បដិភាណេ ច កោវិទំ ។
ឋបេសិ ឯតទគ្គម្ហិ   តំ សុត្វា មុទិតោ អហំ
សសាវកំ ជិនវរំ   សត្តាហំ ភោជយឹ តទា ។
ទុស្សេហិ ឆាទយិត្វាន   សសិស្សំ ពុទ្ធសាគរំ
និបច្ច បាទមូលម្ហិ   តណ្ឋានំ បត្ថយឹ អហំ ។
តតោ អវោច លោកគ្គោ   បស្សថេតំ ទិជុត្តមំ
និបតិតំ បាទមូលម្ហិ(៤)   កមលោទរសប្បភំ ។
សេដ្ឋំ ពុទ្ធស្ស(៥) ភិក្ខុស្ស   ឋានំ បត្ថយតេ អយំ
តាយ សទ្ធាយ ចាគេន   សទ្ធម្មស្សវនេន ច(៦) ។

---

១ ម. ឧបេច្ច ។ ២ ខ. សត្ថារគ្គំ ។ ៣ ម. បភិន្នមតិគោចរំ ។ ៤ ខ. ម. បាទមូលេ មេ ។ ៥ ខ. ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស ។ ៦ ខ.ម. តេន ធម្មស្សវនេន ច ។

កាលនោះ ខ្ញុំកើតជាព្រាហ្មណ៍ ក្នុងក្រុងហង្សវតី ជាអ្នកដល់នូវត្រើយនៃវេទ បានចូលទៅជិតព្រះពុទ្ធជាកំពូល នៃសត្វលោកទាំងពួង ហើយស្តាប់ធម្មទេសនា ។ គ្រានោះ ព្រះពុទ្ធជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់តាំងសាវ័ក (មួយអង្គ) ដែលបែកធ្លាយបដិសម្ភិទា ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងអត្ថ ធម៌ និរុត្តិ និងបដិភាណ ក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ កាលនោះ ខ្ញុំបានឮនូវតំណែងនោះ ហើយ ក៏មានចិត្តរីករាយ បានញុំាងព្រះជិនស្រីដ៏ប្រសើរ ព្រមទាំងសាវ័កឲ្យឆាន់ អស់ ៧ ថ្ងៃ ។ ខ្ញុំញុំាងព្រះពុទ្ធដូចជាសាគរ ព្រមទាំងសិស្សឲ្យស្លៀកសំពត់ រួចខ្ញុំក្រាបទៀបព្រះបាទមូល ប្រាថ្នាតំណែងនោះ ។

លំដាប់នោះ ព្រះពុទ្ធជាកំពូលលោក ទ្រង់ត្រាស់ថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលព្រាហ្មណ៍ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់នុ៎ះ ក្រាបទៀបបាទមូល មានរស្មីព្ញដ៏ពោះ ដូចផ្កាឈូក ព្រាហ្មណ៍នេះ (បរិបូណ៌) ដោយសទ្ធា ចាគៈ និងសទ្ធម្មស្សវនៈ នោះ ប្រាថ្នានូវតំណែងនៃភិក្ខុ របស់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។

សព្ពត្ថ សុខិតោ ហុត្វា សំសរិត្វា ភវាភវេ
អនាគតម្ហិ អទ្ធានេ លច្ឆសេតំ(១) មនោរថំ ។
សតសហស្សិតោ កប្បេ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
កោដ្ឋិកោ នាម នាមេន ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ ។
តំ សុត្វា មុទិតោ ហុត្វា យាវជីវំ តទា ជិនំ
មេត្តចិត្តោ បរិចរឹ(២) យតោ(៣) បញ្ញាសមាហិតោ ។
តេន កម្មវិបាកេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតិំសំ អគញ្ឆហំ ។
សតានំ តីណិក្ខត្តុញ្ច ទេវរជ្ជមការយឹ
សតានំ បញ្ចក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តី អហោសហំ ។

---

១ ឱ. លច្ឆតេតំ ។ ២ ម. ផរឹ ។ ៣ ឱ.ម. សតោ ។

ព្រាហ្មណ៍នេះ ជាអ្នកដល់នូវសេចក្ដីសុខ ក្នុងទីទាំងពួង អន្ទោលទៅក្នុងភពតូចភពធំ រមែងបាននូវតំណែងនុ៎ះ ដូចបំណង ក្នុងកាលជាអនាគត ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ មានមហាបុរស សម្ភពក្នុងត្រកូលស្ដេចឱក្កាកៈ នឹងបានជាព្រះសាស្ដា ក្នុងលោក ព្រះនាមគោតម ។ ព្រាហ្មណ៍នេះ នឹងបានជាធម្មទាយាទ ជាឱរស ជាធម្មនិម្មិត របស់ព្រះគោតមនោះ នឹងបានជាសាវ័ក នៃព្រះសាស្ដា មានឈ្មោះថា គោដ្ឋិកៈ ។

កាលនោះ ខ្ញុំព្រះអង្គ ឮព្យាករណ៍នោះហើយ ក៏មានចិត្តរីករាយ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា មានប្រាជ្ញាខ្ជាប់ខ្ជួនបានបម្រើព្រះជិនស្រី ដរាបដល់អស់ជីវិត ។ ដោយផលនៃកុសលកម្មនោះផង ដោយការតំកល់ទុក នូវសេចក្ដីប្រាថ្នានោះផង ខ្ញុំលុះលះបង់កាយ ជារបស់មនុស្សហើយ បានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ ខ្ញុំបានសោយរាជ្យ ជាស្ដេចទេវតា អស់ ៣០០ ដង បានជាស្ដេចចក្រពត្តិ អស់ ៥០០ ដង ។

សត្តមំ មហាកោដ្ឋិកត្ថេរាបទានំ

បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ
សព្វត្ថ សុខិតោ អាសិំ តស្ស កម្មស្ស វាហសា ។
ទុវេ ភវេ សំសរាមិ ទេវត្តេ អថ មានុសេ
អញ្ញំ គតិំ ន ជានាមិ(១) សុចិណ្ណស្ស ឥទំ ផលំ ។
ទុវេ កុលេ បជាយាមិ ខត្តិយេ ចាបិ ព្រាហ្មណេ
នីចេ កុលេ ន ជាយាមិ សុចិណ្ណស្ស ឥទំ ផលំ ។
បច្ឆិមេ ភវសម្បត្តេ ព្រហ្មពន្ធុ អហោសហំ
សាវត្ថិយំ វិប្បកុលេ បច្ចាជាតោ មហទ្ធនេ ។
មាតា ចន្ទវតី នាម បិតា មេ អស្សលាយនោ
យទា មេ បិតរំ ពុទ្ធោ វិនយី(២) សព្វសុទ្ធិយា(៣) ។
តុដ្ឋោ បសន្នោ សុគតេ បព្វជឹ អនគារិយំ
មោគ្គល្លានោ អាចរិយោ ឧបជ្ឈា សារិសម្ភវោ ។

---

១ ឱ.ម. ន គច្ឆាមិ ។ ២ ឱ.ម. វិនយិ ។ ៣ ឱ. សព្វពុទ្ធិយា ។

បានសោយប្រទេសរាជ្យដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ខ្ញុំបាន សេចក្ដីសុខ ក្នុងទីទាំងពួង ដោយអានិសង្សនៃកុសលកម្ម នោះ ។ ខ្ញុំតែងអន្ទោលទៅក្នុងភព ២ គឺទេវតា ឬមនុស្ស ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់គតិដទៃ នេះជាផលនៃកុសលកម្ម ដែលខ្ញុំ សន្សំល្អហើយ ។ ខ្ញុំតែងកើតក្នុងត្រកូល ២ គឺក្សត្រ ឬ ព្រាហ្មណ៍ មិនដែលកើត ក្នុងត្រកូលទាបថោកទេ នេះជា ផលនៃកុសលកម្ម ដែលខ្ញុំសន្សំល្អហើយ ។ លុះដល់បច្ឆិមភព ខ្ញុំជាអ្នកមានផៅពង្សប្រសើរ ខាងក្រោយមក ខ្ញុំកើត ក្នុងត្រកូលព្រាហ្មណ៍ មានធនធានច្រើន ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ មាតារបស់ខ្ញុំ ឈ្មោះចន្ទវតី បិតារបស់ខ្ញុំ ឈ្មោះ អស្សលាយនៈ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ទូន្មានបិតារបស់ខ្ញុំ ដើម្បីសេចក្ដីស្អាតគ្រប់យ៉ាង ក្នុងកាលណា ។ កាលនោះ ខ្ញុំជ្រះថ្លា ចំពោះព្រះសុគត ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ព្រះមោគ្គល្លានជាអាចារ្យ ព្រះសារីបុត្តជាឧបជ្ឈាយ៍ (របស់ខ្ញុំ) ។

កេសេសុ ឆិជ្ជមានេសុ ទិដ្ឋិ ឆិន្នា សមូលិកា
និវាសេត្វា ច កាសាវំ អរហត្តំ អបាបុណឹ ។
អត្ថធម្មនិរុត្តីសុ បដិភាណេ ច មេ មតិ
បភិន្នា តេន លោកគ្គោ ឯតទគ្គេ ឋបេសិ មំ ។
អសន្ទិទ្ធំ វិយាកាសឹ ឧបតិស្សេន បុច្ឆិតោ
បដិសម្ភិទាសុ តេនាហំ អគ្គោ សត្ថុសាសនេ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

កាលសក់ទាំងឡាយដាច់ចុះ ទិដ្ឋិព្រមទាំងឫសក៏ដាច់ចុះដែរ ខ្ញុំកំពុងតែស្លៀកសំពត់កាសាវៈ ក៏បានសម្រេចអរហត្ត ។ ប្រាជ្ញារបស់ខ្ញុំបែកធ្លាយ ក្នុងអត្ថ ធម៌ និរុត្តិ និងបដិភាណ ហេតុនេះ បានជាព្រះពុទ្ធ ជាកំពូលនៃលោក ទ្រង់តាំងខ្ញុំ ក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ។ ខ្ញុំត្រូវឧបតិស្សៈ សាកសួរក្នុងបដិសម្ភិទា ក៏បានដោះស្រាយនូវធម៌ ដែលខ្លួនមិនដែលបានឃើញ ហេតុនោះហើយបានជាខ្ញុំជាអ្នកប្រសើរ ក្នុងសាសនានៃព្រះសម្ពុទ្ធ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ របស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មហាកោដ្ឋិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មហាកោដ្ឋិកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

អដ្ឋមំ ឧរុវេលកស្សបត្ថេរាបទានំ

(១២៨) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វលោកវិទូ មុនិ
ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ ចក្ខុមា ។
ឱវាទកោ វិញ្ញាបកោ តារកោ សព្វបាណិនំ
ទេសនាកុសលោ ពុទ្ធោ តារេសិ ជនតំ ពហុំ ។
អនុកម្បកោ ការុណិកោ ហិតេសី សព្វបាណិនំ
សម្បត្តេ តិត្ថិយេ សព្វេ បញ្ចសីលេ បតិដ្ឋហិ ។
ឯវំ និរាកុលំ អាសិ សុញ្ញតំ តិត្ថិយេហិ ច
វិចិត្តំ អរហន្តេហិ វសីភូតេហិ តាទិហិ ។

បានឮថា ព្រះមហាកោដ្ឋិកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មហាកោដ្ឋិកត្ថេរាបទាន ។

ឧរុវេលកស្សបត្ថេរាបទាន ទី ៨

(១២៨) ព្រះជិនស្រីព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវលោកទាំងមូល មានបញ្ចក្ខុ ទ្រង់ឧបត្តិឡើងក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ។ ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ទ្រង់ប្រទានឱវាទ ញុំាងសត្វឲ្យត្រាស់ដឹង ចម្លងសត្វទាំងពួង ទ្រង់ឈ្លាសក្នុងទេសនា ស្តេចញុំាងប្រជុំជនច្រើនឲ្យឆ្លង(ចាកលោក) ព្រះអង្គមានសេចក្តីអនុគ្រោះ មានសេចក្តីអាណិតអាសូរ ស្វែងរកនូវប្រយោជន៍ដល់សត្វទាំងពួង បានញុំាងពួកតិរ្ថិយទាំងពួង ដែលមកប្រជុំគ្នាឲ្យតាំងនៅស៊ប់ក្នុងសីល៥ ។ សាសនានេះមិនរឹករវ សូន្យចាកពួកតិរ្ថិយ វិចិត្រដោយពួកព្រះអរហន្ត ជាអ្នកស្ទាត់ជំនាញ ប្រកបដោយតាទិគុណ ។

រតនដ្ឋបញ្ញាសំ ឧត្តរោ សោ មហាមុនិ
កញ្ចនគ្ឃិយសង្កាសោ ទ្វត្តិំសវរលក្ខណោ ។
វស្សសតសហស្សានិ អាយុ វិជ្ជតិ តាវទេ
តាវតា តិដ្ឋមានោ សោ តារេសិ ជនតំ ពហុំ ។
តទាហំ ហំសវតិយា ព្រាហ្មណោ សាធុសម្មតោ
ឧបេច្ច លោកបជ្ជោតំ អស្សោសិំ ធម្មទេសនំ ។
តទា មហាបរិសតិ មហាបុរិសសាវកំ
ឋបេន្តំ ឯតទគ្គម្ហិ សុត្វាន មុទិតោ អហំ ។
មហតា បរិវារេន និមន្តេត្វា មហាជិនំ
ព្រាហ្មណានំ សហស្សេន សហ ទានមទាសហំ ។
មហាទានំ ទទិត្វាន អភិវាទិយ នាយកំ
ឯកមន្តំ ឋិតោ ហដ្ឋោ ឥទំ វចនមព្រវិ ។

ព្រះមហាមុនីនោះ មានកំពស់ ៥៨ ហត្ថ ប្រាកដស្មើដោយគ្រឿងបូជា ជាវិការៈនៃមាស មានលក្ខណៈដ៏ប្រសើរ ៣២ ប្រការ ។ មានព្រះជន្មមួយសែនឆ្នាំ កាលព្រះអង្គគង់ព្រះជន្មនៅឡើយ បានញ៉ាំងពួកជនច្រើនឲ្យឆ្លង (ចាកលោក) កាលនោះ ខ្ញុំកើតជាព្រាហ្មណ៍ ដែលលោកសន្មតថាជាសប្បុរស នៅក្នុងក្រុងហង្សវតី បានចូលទៅជិតព្រះពុទ្ធជាពន្លឺនៃលោក ហើយស្តាប់ធម្មទេសនា ។ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំបានឃើញព្រះមានបុណ្យ កំពុងតាំងមហាបុរសសាវក ក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ក្នុងកណ្តាលមហាបរិស័ទ ខ្ញុំបានឮហើយក៏ត្រេកអរ ។ ខ្ញុំនិមន្តព្រះមហាជិនស្រី ព្រមទាំងបរិវារជាច្រើន បានថ្វាយទានជាមួយនឹងពួកព្រាហ្មណ៍ មួយពាន់នាក់ ។ លុះថ្វាយមហាទានហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះនាយក ឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ត្រេកអរហើយ ក៏ពោលពាក្យនេះថា

អដ្ឋមំ ឧរុវេលកស្សបត្ថេរាបទានំ

តយិ សទ្ធាយ មេ វីរ អធិការគុណេន ច
និព្ពត្តស្ស តហិំ តហិំ ។
តទា អភេជ បរិសំ កជកដ្ឋិតសុស្សូក
ការិការុណោ សត្ថា ឯតំ បស្សេជ ព្រាហ្មណំ ។
ហេមវណ្ណំ មហាពាហុំ កមលាននលោចនំ
ឧទគ្គតនុជំ ហដ្ឋំ សទ្ធាវន្តំ គុណេ មម ។
ឯស បត្ថយិតំ[១] ឋានំ សីហសរស្ស[២] ភិក្ខុនោ
អនាគតម្ហិ អទ្ធានេ លច្ឆសេតំ មនោរថំ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។

---

១ ឧ. បត្ថយតេ ។ ម. បត្ថយេសេ ។ ២ ឧ.ម. សីហឃោសស្ស ។

បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាម ដោយសេចក្ដីជឿចំពោះព្រះអង្គផង ដោយគុណដ៏ក្រៃលែងផង បរិស័ទច្រើន សូមសម្រេចដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលកើតក្នុងទីនោះ ៗ ។

គ្រានោះ ព្រះសាស្ដា មានព្រះសូរសេងក្បោះក្បាយ ដូចជាគំហរនៃដំរី ពីរោះដូចសត្វករវិក បានត្រាស់ចំពោះបរិស័ទថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលព្រាហ្មណ៍នុ៎ះ មានសម្បុរដូចមាស មានកំភួនដៃធំ មានមុខនិងភ្នែកដូចផ្កាឈូក មានរោមដ៏ខៀវខ្ចី ជាអ្នកត្រេកអរ មានសេចក្ដីជឿក្នុងគុណរបស់តថាគត ។ ព្រាហ្មណ៍នេះ ប្រាថ្នានូវតំណែងនៃភិក្ខុ ដែលមានសំឡេង ដូចជាសីហៈនោះ នឹងបាននូវតំណែងនុ៎ះដូចបំណង ក្នុងកាលជាអនាគត ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែនអំពីកប្បនេះ មានព្រះមហាបុរស សម្ភពក្នុងត្រកូលស្ដេចឱក្កាកៈ នឹងបានជាព្រះសាស្ដាក្នុងលោក ព្រះនាមគោតម ។

តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
កស្សបោ នាម នាមេន ហេស្សតិ សត្ថុ សាវកោ ។
ឥតោ ទ្វេនវុតេ កប្បេ អហុ សត្ថា អនុត្តរោ
អនូបមោ អសទិសោ ផុស្សោ លោកគ្គនាយកោ ។
សោ ច សព្វំ តមំ ហន្ត្វា វិជដេត្វា មហាជដំ
វស្សតេ អមតំ វុដ្ឋឹ តប្បយន្តោ សទេវកំ ។
តទា មយំ(១) ពារាណសិយំ រាជាមច្ចា អហុម្ហសេ
ភាតរោម្ហ តយោ សព្វេ សំវិស្សដ្ឋា រាជិនោ(២) ។
វីរង្គរូបា ពលិនោ សង្គាមេ អបរាជិតា
តទា កុបិតបច្ចន្តោ អម្ហេ អាហ មហីបតិ ។

---

១ ម. តទាហំ ។ ឱ. តទា ហិ ។ ២ ម. សំវិស្សដ្ឋា បរាជិតោ ។

ព្រាហ្មណ៍នេះ ជាឱរសដែលធម៌និម្មិត ជាអ្នកទទួលមត៌កក្នុងធម៌ របស់ព្រះគោតមនោះ នឹងបានជាសាវ័កនៃព្រះសាស្តា មាននាមជា កស្សបៈ ។ ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះ នឹងមានព្រះសាស្តាព្រះនាមផុស្សៈ ព្រះអង្គប្រសើរ រកបុគ្គលប្រៀបផ្ទឹមមិនបាន ឥតមានបុគ្គលស្មើ ជានាយក ជាកំពូលនៃលោក ។ ព្រះអង្គកំចាត់បង់នូវងងឹតទាំងពួង ទ្រង់ត្រដោះនូវបណ្តាញធំ គឺតណ្ហា ស្តេចបង្អុរចុះនូវភ្លៀង គឺអមតៈ ហើយញ៉ាំងមនុស្សលោក ព្រមទាំងទេវលោក ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ (ដោយទឹកអម្រឹតនោះ) ។ កាលនោះ យើងទាំងអស់គ្នា ៣ នាក់ ជាបងប្អូន ជាអាមាត្យរបស់ស្តេចពារាណសី ជាទីទុកព្រះទ័យ នៃព្រះរាជា ។ ជាអ្នកមានព្យាយាមអង់អាច មានកម្លាំង ឈ្នះក្នុងសង្គ្រាម គ្រានោះ ស្រុកបច្ចន្តគ្រាមកើតបះបោរ ម្ចាស់ផែនដី ក៏ត្រាស់បង្គាប់យើង

អដ្ឋមំ ឧរុវេលកស្សបត្ថេរាបទានំ

ឃជ កត្វាន បដ្ឋិំ   សាជេត្វា អវណិពលំ(1)

ខេមំ មេ វិជិតំ កត្វា   បុនរេជាតិ សាសថ(2) ។

តតោ មយំ អកេធុម្ហ   យជិ នេយ្យាសិ នាយកំ

ឧបដ្ឋាយ អម្ហាកំ   សាជយិស្សាម(3) តេ តតោ ។

តតោ មយំ លទ្ធវក   ក្ខុមិធាលេន បេសិតា

ជិក្តិត្ថសត្តំ បដ្ឋិំ   កត្វា បុនរុបេក្ខ តំ ។

យាចិត្វា សត្ថុបដ្ឋានំ   ភជានំ លោកនាយកំ

អុធិវរំ លភិត្វាន   យាវជីវំ យជិម្ហ(4) តំ ។

---

១ ឱ. សោធេត្វា អវីធីពលំ ។ ម. សោធេត្វា អដ្ឋិវិពលំ ។ ២ ឱ.ម. ភាសថ ។ ៣ ឱ សោធយិស្សាម ។ ៤ ឱ. អទិម្ហ ។

ប្រៀនប្រដៅយើងថា អ្នកទាំងឡាយ មកអាយ ចូរទៅកាន់បច្ចន្តគ្រាម បង្ក្រាបពលផែនដី ធ្វើដែនរបស់អញ ឲ្យបានក្សេមក្សាន្ត ហើយត្រឡប់មកវិញចុះ ៗ លំដាប់នោះពួកយើងក្រាបទូលសូមពរថា បើព្រះអង្គប្រទាន នូវព្រះពុទ្ធជានាយក ដល់យើងដើម្បីបានបំរើ យើងទាំងឡាយ នឹងបង្ក្រាបសត្រូវទាំងនោះ ក្នុងបច្ចន្តគ្រាមនោះ ឲ្យខាងតែបាន ៗ គ្រានោះ ពួកយើងបានទទួលហើយ ទើបស្ដេចបញ្ជូនទៅដើម្បីរក្សាស្រុក ពួកយើងក៏ធ្វើបច្ចន្តគ្រាម ឲ្យមានគ្រឿងសស្ត្រាដាក់ចុះ រួចហើយត្រឡប់មកកាន់ក្រុងពារាណសីនោះវិញ ៗ បានសូមការបម្រើព្រះសាស្ដា ជាលោកនាយក នឹងព្រះរាជា លុះបានព្រះមុនីដ៏ប្រសើរមកហើយ ទើបនាំគ្នាបូជាព្រះអង្គនោះ ដរាបដល់អស់ជីវិត ៗ

មហគ្ឃានិ ច វត្ថានិ   បណីតានិ រសានិ ច

សេនាសនានិ វម្មានិ   ភេសជ្ជានិ ហិតានិ ច ។

ទត្វា សសង្ឃមុនិនោ   ធម្មុប្បាទិតានិ នោ(១)

សីលវន្តោ ការុណិកា   កាវោយុត្តមានសា ។

សទា បរិចរិត្វាន   មេត្តចិត្តេន នាយកំ

និព្វុតេ តម្ហិ លោកគ្គេ   បូជំ កត្វា យថាពលំ ។

គតោ ចុតា តាវតឹសំ(២)   គតា តត្ថ មហាសុខំ

អនុភុត្វា មយំ សព្វេ   ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

មាលាការេ យថាលទ្ធោ   ទស្សេតិ វិកតី ពហុំ

តថា កវេ កវេត្វាហំ   វិនេយានិ បតី អហុ ។

---

១ ឱ.ម. ធម្មុប្បាទិ ពាទិតោ ។ ២ ឱ.ម. សន្ធលិតំ ។

ពួកយើងជាអ្នកមានសីល មានសេចក្ដីករុណា មានចិត្តប្រកបដោយការវទា បានប្រគេន នូវសំពត់មានតម្លៃផង នូវភោជនមានរសដ៏ថ្លៃថ្លាផង នូវសេនាសនៈ ជាទីត្រេកអរផង នូវភេសជ្ជៈជាប្រយោជន៍ផង ដែលកើតឡើងដោយធម៌ ដល់ព្រះមុនី ព្រមទាំងព្រះសង្ឃ ហើយបម្រើព្រះនាយកដោយមេត្រីចិត្តសព្វកាល ។ កាលដែលព្រះអង្គជាកំពូលនៃលោកទ្រង់បរិនិព្វានទៅ ពួកយើងក៏នាំគ្នាធ្វើការបូជា សមគួរតាមកម្លាំងធនធាន ។ ពួកយើងទាំងអស់គ្នា ច្យុតអំពីមនុស្សលោកនោះ បានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស សោយមហាសុខក្នុងឋានតាវត្តិង្សនោះ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ជាងក្រង់ផ្កា បាននូវផ្កា រមែងសម្ដែងនូវការធ្វើលេចផ្សេង ៗ ច្រើនយ៉ាង យ៉ាងណាមិញ ចំណែកខាងខ្ញុំ កាលកើតក្នុងភព បានជាធំក្នុងដែនវិទេហៈ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

អដ្ឋមំ ឧរុវេលកស្សបត្ថេរាបទានំ

គុណាចេលស្ស ភគ្រេន   មិដ្ឋាមិដ្ឋោ ហោតាសយោ
នរកមគ្គមារុឡ្ហោ   រុជាយ(១) មម ជីតុយា ។
ឱភាសំ ជនយិត្វាន   ព្រហ្មុនា ជារេននហំ
ពហុជា(២) សាសិតោ សន្តោ   ទិដ្ឋឹ ហិត្វាន ចាមិកំ ។
បូជយិត្វា វិសេសេន   ទសកម្មបថេ អហំ
ហិត្វាន ទេហមគមឹ   សគ្គំ សឃរំ យថា ។
បច្ឆិមេ ភវសម្បត្តេ   ព្រហ្មពន្ធុ អហោសហំ
ពារាណសិយំ ជីតាយ(៣)   ជាតោ វិប្បកុលេ អហំ(៤) ។
មន្តុព្យាជិជកកីតោ   ឱតាហេត្វា មហាវនំ(៥)
និព្វានំ បនមេសន្តោ   ជដិលេសុ បព្វជឹ ។
តនា ·ទ្វេ ភាតរោ មយ្ហំ   បព្វជឹសុ មយា សហ
ឧរវេលាយ មាបេត្វា   អស្សមំ និវសឹ អហំ ។

---

១ ឱ. នរកំ មគ្គមារុឡ្ហោ រុជាយ ។ ២ ឱ ពហុំ វ ។ ៣ ឱ. ពារាណសិយំបិ តាយំ ។
៤ ឱ. ម. វិប្បមហាកុល ។ ៥ ឱ. ហិត្វាន ប មហាធនំ ។

ឧរុវេលកស្សបត្ថេរាបទាន ទី ៨

ខ្ញុំមានអាសយធម៌ ត្រូវមិច្ឆាទិដ្ឋិកំចាត់បង់ (ព្រោះជឿ) តាមពាក្យអចេលឈ្មោះគុណៈ ក៏ឡើងកាន់ផ្លូវនរក មិនបានកាន់យកឱវាទរបស់នាងរុចា ជាធីតានៃខ្ញុំ លុះបាននារទព្រហ្មមកប្រៀនប្រដៅ ដោយវិធីច្រើនយ៉ាង ក៏បានស្ងប់រម្ងាប់ ហើយលះបង់ទិដ្ឋិអាក្រក់ចោលចេញ ។ ខ្ញុំបានបំពេញកម្មបថទាំង ១០ ដោយវិសេស លុះលះបង់រាងកាយរបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ ដូចជានៅក្នុងលំនៅរបស់ខ្លួន ។ លុះដល់បច្ឆិមភព ខ្ញុំជាអ្នកមានផៅពង្សដ៏ប្រសើរ គឺកើតក្នុងត្រកូលព្រាហ្មណ៍ ក្នុងក្រុងពារាណសី ជាក្រុងទូលាយ ។ ខ្ញុំត្រូវមច្ចុ ព្យាធិ និងជរាមកគ្របសង្កត់ហើយ បានចូលទៅក្នុងព្រៃមហាវ័ន ស្វែងរកផ្លូវព្រះនិព្វាន ហើយក៏ចូលបួសក្នុងពួកជដិល ។ គ្រានោះ ប្អូនរបស់ខ្ញុំទាំង ២ នាក់ ក៏បួសជាមួយនឹងខ្ញុំដែរ ខ្ញុំបានកសាងអាស្រម នៅក្នុងឧរុវេលប្រទេស ។

កស្សបោ នាម គោត្តេន ឧរុវេឡាយ និវសី(១)
តតោ មេ អាសិ បញ្ញត្តិ ឧរុវេឡាសុ កស្សបោ ។
នទីសកាសេ ភាតា មេ នទីកស្សបសវ្ហយោ
អាសិប្បកាសោ នាមេន(២) គយាយំ គយកស្សបោ ។
ទ្វេ សតានិ កនិដ្ឋស្ស តីណិ មជ្ឈស្ស ភាតុនោ
មម បញ្ចសតា ឩនា សិស្សា សព្វេ មមានុគា ។
តទា ឧបេច្ច មំ(៣) ពុទ្ធោ កត្វាន វិវិធានិ មេ
បាដិហីរានិ លោកគ្គោ វិនេសិ នរសារថិ ។
សហស្សបរិវារេន អហោសឹ ឯហិភិក្ខុកោ(៤)
តេហេវ សហ សព្វេហិ អរហត្តំ អបាបុណឹ ។

---

១ ឱ. ឧរុវេឡា និវាសិតា ។ ម. ឧរុវេឡនិវាសិតោ ។ ២ ឱ. អាសិ សកាសេ នាមេន ។ ម. អាសីសកាសនាមេន ។ ៣ ឱ. មេ ។ ៤ ឱ ភិក្ខុកោ ។

ខ្ញុំឈ្មោះកស្សប តាមគោត្រ នៅក្នុងឧរុវេលប្រទេស ព្រោះនៅក្នុងឧរុវេលប្រទេសនោះ បានជានាមបញ្ញត្តិ របស់ខ្ញុំថា ឧរុវេលកស្សប ។ ប្អូនរបស់ខ្ញុំម្នាក់ នៅក្បែរស្ទឹង មាននាមថា នទីកស្សប (ប្អូនម្នាក់ទៀត) នៅក្នុងប្រទេសគយា ក៏មាននាមប្រាកដថា គយាកស្សប ។ ប្អូនពៅមានសិស្ស ២០០ ប្អូនកណ្តាល មានសិស្ស ៣០០ ខ្ញុំឯងមានសិស្ស ៥០០ ឥតខ្វះ សិស្សទាំងអស់នោះ ប្រព្រឹត្តតាមខ្ញុំ ។ គ្រានោះ ព្រះពុទ្ធជាកំពូលនៃលោក ជានរសារថី ទ្រង់ចូលទៅរកខ្ញុំ បានធ្វើបាដិហារ្យផ្សេង ៗ ទូន្មានខ្ញុំ ។ ខ្ញុំបានបួសជាឯហិភិក្ខុ ព្រមដោយបរិវារមួយពាន់ ហើយបានសម្រេចអរហត្ត មួយអន្លើដោយជនទាំងនោះគ្រប់គ្នា ។

អដ្ឋមំ ឧរុវេលកស្សបត្ថេរាបទានំ

តេ ច អញ្ញេ បហាវេ   យសសា(១) មំ បរិវារយុំ
សាសិតុញ្ច សមត្ថោហំ   តតោ មំ ឥសិ សត្តមោ ។
មហាបរិសការស្មឹ   ឯតទគ្គេ ឋបេសិ មំ
អហោ ពុទ្ធេ កតំ ការំ   សផលំ មេ អជាយថ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ   ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា   វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧរុវេលកស្សបោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឧរុវេលកស្សបត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ. សិស្សា ។ ម. យស្សា ។

ឧរុវេលកស្សបត្ថេរាបទាន ទី ៨

មិនមែនត្រឹមតែពួកជន ទាំងនោះទេ មានទាំងពួកជនដទៃជាច្រើន ចោមរោមខ្ញុំដោយយស ខ្ញុំក៏អាចប្រៀនប្រដៅ (ជនទាំងនោះ) បាន លំដាប់ពីនោះមក ព្រះពុទ្ធជាឥសីទី ៧ ទ្រង់តាំងខ្ញុំក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ខាងឯមានបរិស័ទច្រើន ។ ឱហ្ន៎! ការបូជាដែលខ្ញុំបានធ្វើចំពោះព្រះពុទ្ធ កើតផលដល់ខ្ញុំវិញ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួងខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឧរុវេលកស្សបត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឧរុវេលកស្សបត្ថេរាបទាន ។

នវមំ ភធត្ថេរាបទានំ

(១២៨) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វលោកវិទូ មុនិ

ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ ចក្ខុមា ។

ឱវាទកោ វិញ្ញាបកោ តារកោ សព្វបាណិនំ

ទេសនាកុសលោ ពុទ្ធោ តារេសិ ជនតំ ពហុំ ។

អនុកម្បកោ ការុណិកោ ហិតេសី សព្វបាណិនំ

សម្បត្តេ តិត្ថិយេ សព្វេ បញ្ចសីលេ បតិដ្ឋហិ ។

ឯវំ និរាកុលំ អាសិ សុញ្ញតំ តិត្ថិយេហិ ច

វិចិត្តំ អរហន្តេហិ វសីភូតេហិ តាទិភិ ។

រតនានឌ្ឍបញ្ចាសំ ឧគ្គតោ សោ មហាមុនិ

កញ្ចនគ្ឃិយសង្កាសោ ទ្វត្តឹសវរលក្ខណោ ។

ភាណគេរាបទានទី ៩

[១៤៩] ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ មានបញ្ញាចក្ខុ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ជ្រាបច្បាស់នូវលោកទាំងពួង ស្តេចកើតឡើង ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ឈ្លាសក្នុងការទេសនា ទ្រង់ប្រទានឧវាទ ញុំាងសត្វឲ្យត្រាស់ដឹង ចម្លងសត្វទាំងពួង ទ្រង់ញុំាងប្រជុំជនច្រើនឲ្យឆ្លង (ចាកលោក) ។ ព្រះអង្គមានសេចក្តីអនុគ្រោះ មានសេចក្តីករុណាគឺអាស្វាសៈ ស្វែងរកប្រយោជន៍ដល់សព្វសត្វ ទ្រង់ញុំាងពួកតិរ្ថិយទាំងពួងដែលមកប្រជុំគ្នាឲ្យតាំងនៅក្នុងសីល ៥ ។ កាលយ៉ាងនេះសាសនានេះមិនរកែរ សូន្យចាកពួកតិរ្ថិយ វិចិត្រដោយពួកព្រះអរហន្ត ជាបុគ្គលស្ទាត់ជំនាញ ប្រកបដោយតាទិគុណ ។ ព្រះមហាមុនីនោះ មានកំពស់ ៥៨ ហត្ថ ប្រាកដស្មើដោយគ្រឿងបូជាជាវិការៈនៃមាស មានលក្ខណៈដ៏ប្រសើរ ៣២ ប្រការ ។

នវមំ ភទ្ទេត្ថេរាបទានំ

វស្សសតសហស្សានិ អាយុ វិជ្ជតិ តាវទេ
តាវតា តិដ្ឋមានោ សោ តារេសិ ជនតំ ពហុំ ។
តទាហំ ហំសវតិយា ព្រាហ្មណោ មន្តបារគូ
ឧបេច្ច តំ នរវរំ អស្សោសឹ ធម្មទេសនំ ។
បញ្ញាបេន្តំ មហាវីរំ បរិសាសុ វិសារទំ
បដិភាណេយ្យកំ ភិក្ខុំ ឯតទគ្គេ វិនាយកំ ។
តទាហំ ការំ កត្វាន សសង្ឃេ លោកនាយកេ
និបច្ច សិរសា បាទេ តណ្ឋានំ អភិបត្ថយឹ ។
តតោ មំ ភគវា អាហ សិង្គិនិក្ខសមប្បភោ
សរេន រជនីយេន កិលេសមលហារិនា ។
សុខី ភវស្សុ ទីឃាយុ សិជ្ឈតំ(១) បណិធី តវ
សសង្ឃេ មេ កតំ ការំ អតីវ វិបុលំ តយា ។

---

១ ម. សិជ្ឈតុ ។

ភទ្ទេកបទាន ទី ៩

មានព្រះជន្មមួយសែនឆ្នាំ កាលព្រះអង្គគង់ព្រះជន្មនៅឡើយ ស្តេចញ៉ាំងប្រជុំជនច្រើនឲ្យឆ្លង (ចាកលោក) ។ គ្រានោះ ខ្ញុំកើតជាព្រាហ្មណ៍ នៅក្រុងហង្សវតី ជាអ្នកដល់ត្រើយនៃមន្ត បានចូលទៅគាល់ព្រះអង្គជានរៈដ៏ប្រសើរ ហើយស្តាប់ធម្មទេសនា ។ ខ្ញុំបានឃើញនូវព្រះនាយក មានព្យាយាមធំ កំពុងតាំងភិក្ខុអ្នកមានប្រាជ្ញាក្លៀវក្លា ក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ ។ គ្រានោះ ខ្ញុំធ្វើសក្ការៈចំពោះព្រះលោក-នាយក ព្រមទាំងព្រះភិក្ខុសង្ឃ ហើយក្រាបទៀបព្រះបាទាដោយសិរ្សៈ ប្រាថ្នានូវតំណែងនោះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានរស្មីដូចជាមាសឆ្ដោ ទ្រង់ត្រាស់នឹងខ្ញុំ ដោយព្រះសូរសៀងគួរត្រេកអរ អាចកំចាត់បង់នូវកិលេសជាមន្ទិល ដូច្នេះថា

អ្នកចូរបានសេចក្តីសុខ មានអាយុវែង សេចក្តីប្រាថ្នាចូរសម្រេចដល់អ្នក ព្រោះគ្រឿងសក្ការៈ អ្នកបានធ្វើដល់តថាគត ព្រមទាំងព្រះសង្ឃ ហៅពេញជាអធិកមហិមា ។

សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ

គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។

តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ

កនោតិ នាមធេយ្យេន ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ[១] ។

បដិភាណេយ្យកានគ្គំ បញ្ញាបេស្សតិ នាយកោ

តំ សុត្វា មុទិតោ ហុត្វា យាវជីវំ តទា ជិនំ ។

មេត្តចិត្តោ បរិចរឹ យតោ[២] បញ្ញាសមាហិតោ

តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច ។

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគញ្ឆហំ

សតានិ តីណិក្ខត្តុញ្ច ទេវរជ្ជមការយឹ ។

---

១ ឱម ឥតោ បរំ សកេ ហេតុ គុណោ គុណ្ហោ វេក្យបុត្តោ នាសភោតិ ទិស្សន្តិ ។

២ ឱម. សុតោ ។

ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ មានមហាបុរស សម្ភព ក្នុងត្រកូលស្តេចឧក្កាកៈ នឹងបានជាសាស្តា ព្រះនាមគោតម ត្រាស់ឡើងក្នុងលោក ។ បុរសនេះនឹងបានជាឧរស ដែលព្រះធម៌និម្មិត ជាអ្នកទទួលនូវមត៌ក ក្នុងធម៌របស់ព្រះគោតមនោះ ជាសាវ័ករបស់ព្រះសាស្តា មានឈ្មោះថា កង: ។ ព្រះនាយក នឹងតាំងបុរសនេះ ជាបុគ្គលប្រសើរ ជាងសាវ័កអ្នកមានប្រាជ្ញាទាំងឡាយ ។

គ្រានោះ ខ្ញុំឮព្រះពុទ្ធដីកានោះហើយ ក៏ត្រេកអរ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា មានប្រាជ្ញាខ្ជាប់ខ្ជួន បានបម្រើព្រះជិនស្រី ដរាបដល់អស់ជីវិត ។ ដោយអំពើដែលខ្ញុំធ្វើដោយល្អនោះផង ដោយការតំកល់ទុកនូវសេចក្តីប្រាថ្នានោះផង ខ្ញុំលះបង់រាងកាយរបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស បានសោយរាជ្យជាស្តេចទេវតា អស់ ៣០០ ដង ។

ឧរិមំ ភាធត្ថេរាបទានំ

សតានំ បញ្ចក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ

បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ ។

សព្វត្ថ សុខិតោ អាសឹ តស្ស កម្មស្ស វាហសា

បច្ឆិមេ ភវសម្បត្តេ គិរិព្ពជបុរុត្តមេ ។

ជាតោ វិប្បកុលេ ឥទ្ធេ វិកលដ្ឋានធាសនេ

កជ្ជុកិត្តំ ធាតាសឹ សារីបុត្តស្ស តាទិនោ ។

យថា ជិណ្ណោ ចុន្ទោ ច តទាហមុបាគមឹ

បព្វាជេន្តិ ន មំ កោចិ(១) ជិណ្ណំ ទុព្វលថាមកំ ។

តេន ទីនោ វិវណ្ណង្គោ(២) សោកោ ធាសឹ តទា អហំ

ទិស្វា មហាការុណិកោ មមមាហ មហាមុនិ ។

---

១ ម. បព្វជេតិ ន មំ កោចិ ។ ២ ឱ. ជិណ្ណោ វិវណ្ណង្គោ ។ ម. ទីនោ វិវណ្ណកោ ។

បានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៨០០ ដង បានសោយប្រទេស-
រាជ្យដ៏ទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ។ ខ្ញុំជាអ្នកបានសេចក្តីសុខ
ក្នុងទីទាំងពួង ដោយអានិសង្សនៃកម្មនោះ លុះដល់បច្ឆិមភព
ខ្ញុំកើតក្នុងត្រកូលព្រាហ្មណ៍ ទ័លក្រ ខ្វះខាតគ្រឿងស្លៀក
ពាក់និងគ្រឿងបរិភោគ នៅក្នុងក្រុងគិរិព្វជៈ ជាក្រុងខ្ពង់ខ្ពស់
បានប្រគេនបញ្ហាន់មួយវែក ដល់ព្រះសារីបុត្ត ជាតាទិបុគ្គល ។
កាលដែលខ្ញុំមានវ័យចាស់ចម្រើនឡើង បានចូលទៅក្នុងអារាម
ក្នុងកាលនោះ ឥតមានភិក្ខុណា ហានបំបួសខ្ញុំ ដែលចាស់គ្រាំ
គ្រា មានកម្លាំងថមថយទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ បានជាខ្ញុំកើត
ទុក្ខ មានសម្បុរខ្លួនអាប់អន់ មានសេចក្តីសោកកាលនោះ ព្រះ
មហាមុនី មានសេចក្តីករុណាធំ លុះឃើញហើយត្រាស់សួរខ្ញុំថា

កិមត្ថំ បុត្ត សោកដ្ដោ ព្រូហិ តេ ចិត្តជំ រុជំ

បព្វជ្ជំ ច លភេ វីរ ស្វាក្ខាតេ តវ សាសនេ ។

តេន សោកេន និជ្ឈាម្ហិ សរណំ ហោហិ នាយក

តទា ភិក្ខូ សមានេត្វា អបុច្ឆិ មុនិ សត្តមោ ។

ឥមស្ស អធិការំ យេ(១) សរន្តា ព្យាហរន្តុ តេ

សារីបុត្តោ តទាវោច ការមស្ស សភមហំ ។

កដច្ឆុភិក្ខំ ទាបេសិ បិណ្ឌាយ ចរតោ មមំ

សាធុ សាធុ កតញ្ញូសិ សារីបុត្ត ឥមំ សុណ ។

បញ្ញាជេហិ(២) និធិ វុឌ្ឍំ ហេស្សតិ បូជនិយោ(៣) អយំ

តតោ អលត្ថំ បព្វជ្ជំ កម្មុនាចោបសម្បទំ ។

---

១ ម. អធិការិយំ ។ ២ ឱ. បញ្ញាជេសិ ។ ៣ ឱ ម. ហេស្សត្យាជានីយោ ។

ម្នាលកូន អ្នកត្រូវសេចក្ដីសោកគ្របសង្កត់ដូចម្ដេច ចូរប្រាប់សេចក្ដីឈឺចិត្តរបស់អ្នកមក ។ បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាម ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានបព្វជ្ជា ក្នុងសាសនា ដែលព្រះអង្គសម្ដែងដោយល្អទេ ខ្ញុំព្រះអង្គកើតទុក្ខ ព្រោះសេចក្ដីស្ដាយនោះ បពិត្រព្រះនាយក សូមព្រះអង្គជាទីពឹងរបស់ខ្ញុំ ។ គ្រានោះ ព្រះមុនី ទី ៧ ប្រមូលភិក្ខុទាំងឡាយមកហើយត្រាស់សួរថា ពួកភិក្ខុណា នឹកឃើញគុណរបស់ព្រាហ្មណ៍នេះ ពួកភិក្ខុនោះ ចូរពោលមក ។ គ្រានោះ ព្រះសារីបុត្តបានពោលថា ខ្ញុំព្រះករុណានឹកឃើញគុណរបស់ព្រាហ្មណ៍នេះ ដ្បិតព្រាហ្មណ៍នេះ បានប្រើគេឲ្យប្រគេនចង្ហាន់មួយវែក ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ កាលត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ។ ម្នាលសារីបុត្រ ប្រពៃហើយ ៗ អ្នកជាមនុស្សកតញ្ញូ នឹងព្រាហ្មណ៍នេះ អ្នកចូរបំបួសព្រាហ្មណ៍ចាស់នេះចុះ ព្រោះព្រាហ្មណ៍នេះនឹងជាបុគ្គលគួរគេបូជា ។ លំដាប់នោះ ខ្ញុំក៏បានបព្វជ្ជា ព្រមទាំងឧបសម្បទាដោយកម្មវាចា ។

នវមំ ភធត្ថេរាបទានំ

ន ចិរេនេវ កាលេន បាបុណឹ អាសវក្ខយំ
សក្កច្ចំ មុទិតោ ហក្រំ សុណាមិ មុទិតោ យសោ[១]
បដិភាណោយ្យការកំ តតោ មំ បបយិ ធិតោ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ភធោ ថេរោ ឥមា គាថា-
យោ អភាសិត្ថាតិ ។

ភធត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ឱ. សតោ ។

ភឆត្តេរាបទាន ទី ៩

អស់កាលមិនយូរប៉ុន្មាន ខ្ញុំក៏បានដល់នូវធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃអាសវៈ តាំងពីខ្ញុំមានចិត្តរីករាយ ស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមុនី ដោយគោរព ក្នុងកាលណា ព្រះជិនស្រី ក៏តាំងខ្ញុំថាជាអ្នកប្រសើរខាងប្រាជ្ញា ជាងពួកសាវ័កអ្នកមានប្រាជ្ញា ក្នុងកាលនោះ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះភឆត្តេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ភឆត្តេរាបទាន ។

ទសមំ មោឃរាជត្ថេរាបទានំ

(១៣០) បទុមុត្តរោ លោកវិទូ[១] សព្វលោកហិតោ មុនិ
ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ ចក្ខុមា ។
ឱវាទកោ វិញ្ញាបកោ តារកោ សព្វបាណិនំ
ទេសនាកុសលោ ពុទ្ធោ តារេសិ ជនតំ ពហុំ ។
អនុកម្បកោ ការុណិកោ ហិតេសី សព្វបាណិនំ
សម្បត្តេ តិត្ថិយេ សព្វេ បញ្ចសីលេ បតិដ្ឋហិ ។
ឯវំ និរាកុលំ អាសិ សុញ្ញតំ តិត្ថិយេហិ ច
វិចិត្តំ អរហន្តេហិ វសីភូតេហិ តាទិភិ ។
រតនានឌ្ឍបញ្ញាសំ ឧគ្គតោ សោ មហាមុនិ
កញ្ចនគ្ឃិយសង្កាសោ ពត្តឹសវរលក្ខណោ ។

---

១ ឱ.ម. បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ ។

មោឃរាជត្ថេរាបទាន ទី ១០

(១.៣០) ព្រះមុនីព្រះនាមបទុមុត្តរៈ មានបញ្ញាចក្ខុ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវលោក ទ្រង់ជាប្រយោជន៍ដល់សត្វលោកទាំងពួង ទ្រង់កើតឡើងក្នុងកប្បមួយសែន អំពីកប្បនេះ ។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ឈ្លាស ក្នុងទេសនា ទ្រង់ប្រទានឱវាទ ញុំាងសត្វឲ្យត្រាស់ដឹង ចម្លងសត្វទាំងពួង ទ្រង់ញុំាងពួកជនច្រើនឲ្យឆ្លង (ចាកលោក) ទ្រង់មានសេចក្តីអនុគ្រោះ មានករុណា ស្វែងរកប្រយោជន៍ដល់សត្វទាំងពួង ទ្រង់ញុំាងពួកតិរ្ថិយទាំងពួង ដែលមកប្រជុំគ្នា ឲ្យតាំងនៅក្នុងសីល ៥ ។ កាលយ៉ាងនេះ សាសនានេះឯង មិនរឹករ សូន្យចាកពួកតិរ្ថិយ វិចិត្រដោយពួកព្រះអរហន្ត ជាអ្នកស្ទាត់ជំនាញ ប្រកបដោយតាទិគុណ ។ ព្រះមហាមុនីនោះ មានកំពស់ ៥៨ ហត្ថ ប្រាកដស្មើដោយគ្រឿងបូជាជាវិការនៃមាស មានលក្ខណៈប្រសើរ ៣២ ប្រការ ។

ទសមំ មោឃរាជត្ថេរបទានំ

វស្សសតសហស្សានិ អាយុ វិជ្ជតិ តាវទេ
តាវតា តិដ្ឋមានោ សោ តារេសិ ជនតំ ពហុំ ។
តទាហំ ហំសវតិយា កុលេ អញ្ញតរេ អហុ
បរកម្មាយនេ យុត្តោ ឆទ្ទិ មេ កិញ្ចិ សន្ធិំ ។
បដិក្កមនសាលាយំ វសេត្វា កកត្តុមិយំ
អគ្គឹ ឧជ្ជាលយឹ តត្ថ ឌយ្ហាក ឈ្ហាសិលាមហិ[1] ។
តទា បរិសតិ នាថោ ចតុសច្ចំ បកាសកោ
សាវកំ សម្បកិត្តេសិ លូខចីវរធារកំ ។
តស្ស តម្ហិ គុណេ តុដ្ឋោ បដិបជ្ជ[2] តថាគតំ
លូខចីវរធារគ្គំ បត្ថយឹ ឋានមុត្តមំ ។
តទា អវោច ភគវា សាវកោ បទុមុត្តរោ
បស្សថេតំ បុរិសកំ កុចេលំ តនុទេហកំ ។

---

១ ឱ. សិយាមហិ ។ ម. សិសាមហិ ។ ២ ឱ. បណិបច្ច ។ ម. បនិបច្ច ។

មានព្រះជន្មាយុមួយសែនឆ្នាំ កាលព្រះអង្គទ្រង់គង់នៅឡើយ ទ្រង់ញុំាងពួកជនច្រើនឲ្យឆ្លង (ចាកលោក) ។ កាលនោះ ខ្ញុំកើតក្នុងត្រកូលមួយ នៅក្នុងក្រុងហង្សវតី ជាអ្នកប្រកបការងារ របស់បុគ្គលដទៃ ខ្ញុំឥតមានវត្ថុតិចតួចជាទ្រព្យរបស់ខ្លួនឡើយ ។ កាលខ្ញុំនៅក្នុងបដិក្កមនសាលា ដែលគេធ្វើជាថ្នាក់កំអុជភ្លើង ក្នុងបដិក្កមនសាលានោះ ផែនដីដែលក្រាលដោយថ្ម ត្រូវភ្លើងឆេះខ្លោចខ្មៅ ។ កាលនោះ ព្រះលោកនាថ កំពុងប្រកាសសច្ចៈ ៤ ក្នុងកណ្ដាលបរិស័ទ ទ្រង់សរសើរសាវ័កដែលទ្រទ្រង់ចីវរសៅហ្មង ។ ខ្ញុំត្រេកអរក្នុងគុណ របស់សាវ័កនោះ បានប្រតិបត្តិព្រះតថាគត ហើយប្រាថ្នាតំណែងដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាកំពូលនៃការទ្រទ្រង់ចីវរសៅហ្មង ។ គ្រានោះ ព្រះបទុមុត្តរៈ មានជោគ ស្ដេចទ្រង់ត្រាស់នឹងពួកសាវ័កថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលបុរសនុ៎ះ ដែលមានសំពត់ក្រខ្វក់ មានខ្លួនស្ដើងៗ

បីតិប្បសន្នមនំ សទ្ធាធនសមប្បិតំ(១)
ឧទគ្គចិត្តំ ហដ្ឋំ អតុលំ សាលបុប្ផិតំ ។
ឃោសោ បវត្តតិ តំ ខណំ សត្ថុសេនស្ស(២) កិត្តិតោ
លុទ្ទីរយិស្ស តស្ស វណ្ណគតាសយោ(៣) ។
តំ សុត្វា មុទិតោ ហុត្វា និបច្ច សិរសា ជិនំ
យាវជីវំ សុភំ កម្មំ ករិត្វា ជិនសាសនេ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតិំសំ អគច្ឆហំ(៤) ។
បដិក្កមនសាលាយំ ភូមិឆាហនកម្មុនា(៥)
សមសហស្សំ(៦) និរយេ អច្ឆរី វេធាដ្ឋិតោ ។
តេន កម្មាវសេសេន បត្តុ ជាតិសតានិហំ
មនុស្សេ កុលជោ ហុត្វា ធាជិយា លក្ខណង្កិតោ ។

---

១ ម. សទ្ធាស្នេហសមន្វិតំ ។ ២ ម. យេស្ស សេនស្ស ។ ៣ ម. វណ្ណសិតាសយោ ។ ៤ ឱ.ម. តាវតឹសូបគោ អហំ ។ ៥ ឱ. ភូមិឆាហកកម្មុនា ។ ម. ភូមិទាយកកម្មុនា ។ ៦ ម. សម ហស្សំ ។

មានមុខជ្រះថ្លាដោយបីតិ តាំងមានទ្រព្យប្រសើរគឺសទ្ធាជាប់តាមហើយ មានពេមដ៏វៀងវៃឡើង រីកពយ ឥតកំរើកដូចជាដុំឈើ ។ បុរសនុ៎ះ ប្រាថ្នានូវតំណែងនៃភិក្ខុអ្នកមានសច្ចៈជារបស់ខ្លួន ទ្រទ្រង់នូវចីវរសៅហ្មងនោះ មានអធ្យាស្រ័យតាំងនៅ ក្នុងគុណនៃភិក្ខុនោះ ។ លុះខ្ញុំស្តាប់ព្រះពុទ្ធត្រាស់នោះហើយ ក៏កើតសេចក្តីរីករាយ ក្រាបទៀបព្រះជិនស្រីដោយសិរ្សៈ ធ្វើនូវអំពើល្អ ក្នុងសាសនាព្រះជិនស្រី ដរាបដល់អស់ជីវិត ។ ដោយអំពើដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់ទុកនូវសេចក្តីប្រាថ្នានោះផង លុះខ្ញុំលះបង់កាយជារបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើត ក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ ដោយអំពើដែលខ្ញុំបានដុតថ្នាក់ ក្នុងបដិក្កមនសាលា ខ្ញុំត្រូវវេទនាគ្របសង្កត់ ឆេះនៅក្នុងនរក អស់មួយពាន់ឆ្នាំគត់ ។ ដោយសំណល់កម្មនោះ ខ្ញុំបានកើតក្នុងត្រកូលមនុស្ស មានលក្ខណៈគេស្គាល់បាន តាមលំដាប់ អស់ ៥០០ ជាតិ ។

ទសមំ មោឃរាជត្ថេរាបទានំ

បញ្ច ជាតិសតានេវ　　កុដ្ឋរោគសមប្បិតោ
មហាទុក្ខំ អនុភវឹ　　តស្ស កម្មស្ស វាហសា ។
ឥមម្ហិ ភទ្ទកេ កប្បេ　　ឧបរិដ្ឋំ(១) យសស្សិនំ
បិណ្ឌបាតេន តប្បេសឹ　　បសន្នមានសោ អហំ ។
តេន កម្មវិសេសេន　　ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ　　តាវត្តឹសំ អគញ្ឆហំ ។
បច្ឆិមេ ភវសម្បត្តេ　　អជាយឹ ខត្តិយេ កុលេ
បិតុនោ អច្ចយេនាហំ　　មហារជ្ជសមប្បិតោ ។
កុដ្ឋរោគាភិភូតោហំ　　រត្តិយំ ន សុខំ(២) លភេ
មោឃំ រជ្ជសុខំ យស្មា　　មោឃោ រាជា តតោ អហំ ។
កាយស្ស ទោសំ ទិស្វាន　　បព្វជឹ អនគារិយំ
ពាវរិស្ស ទិជគ្គស្ស　　សិស្សត្តំ អជ្ឈុបាគមឹ ។

---

១ ឱ· ឧបដ្ឋិតំ ។ ២ ឱ. ន រត្តិយំ សុខំ ។ ម. ន រត្តឹ ន សុខំ ។

ពេញប្រៀបដោយរោគឃ្លង់ គ្រប់ ៥០១ ជាតិ រងសេចក្តីទុក្ខធំ ដោយផលនៃកម្មនោះ ។ ក្នុងកប្បនេះ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លាបានញ៉ាំងព្រះបច្ចេកពុទ្ធព្រះនាមឧបរិដ្ឋៈ មានយស ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយបង្អាន់បិណ្ឌបាត ។ ដោយអំពើវិសេសនោះផង ដោយការតាំងទុកនូវចេតនានោះផង លុះខ្ញុំលះបង់រាងកាយរបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ លុះដល់បច្ឆិមភព ខ្ញុំបានកើតក្នុងត្រកូលក្សត្រ អំណើះតតពីព្រះបិតាទៅ ខ្ញុំក៏បានឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយរាជសម្បត្តិធំ ។ ខ្ញុំត្រូវរោគឃ្លង់គ្របសង្កត់ ឥតបានសុខក្នុងរាត្រីឡើយ សេចក្តីសុខក្នុងរាជសម្បត្តិ ជារបស់សោះសូន្យទទេ ព្រោះហេតុណាព្រោះហេតុនោះ បានជាខ្ញុំមានឈ្មោះថាមោឃរាជ ។ ខ្ញុំឃើញទោសរបស់កាយហើយ ក៏ចូលទៅកាន់ផ្នួស បានចូលទៅធ្វើជាសិស្សរបស់ពាវរីព្រាហ្មណ៍ ដែលជាកំពូលព្រាហ្មណ៍ ។

មហតា បរិវារេន ឧបេច្ច នរនាយកំ

អបុច្ឆិំ និបុណំ បញ្ហំ វាទិសំ វាទិសូទនំ ។

អយំ លោកោ បរោ លោកោ ព្រហ្មលោកោ សទេវកោ

ទិដ្ឋិំ តេ[១] នាភិជានាតិ គោតមស្ស យសស្សិនោ ។

ឯវំ អភិក្កន្តទស្សាវឹ អត្ថី[២] បញ្ហេន អាគមំ

កថំ លោកំ អវេក្ខន្តំ មច្ចុរាជា ន បស្សតិ ។

សុញ្ញតោ លោកំ អវេក្ខស្សុ មោឃរាជ សទា សតោ

អត្តានុទិដ្ឋឹ ឩហច្ច ឯវំ មច្ចុតរោ សិយា ។

ឯវំ លោកំ អវេក្ខន្តំ មច្ចុរាជា ន បស្សតិ

ឥតិ មំ អភណិ ពុទ្ធោ សព្វរោគតិកិច្ឆកោ ។

---

១ ឱ. ទិដ្ឋិ តោ ។ ម. ទិដ្ឋី តោ ។ ២ ឱ.ម. អត្ថិ ។

ខ្ញុំមានបរិវារច្រើន ចូលទៅគាល់ព្រះពុទ្ធ ជានាយកនៃនរជន ហើយសួរនូវប្រស្នាដ៏ល្អិតល្អន់ ជាប្រស្នានៃបុគ្គលមានថ្វីមាត់ ជាទីហូរមកនៃវាទៈថា លោកនេះ បរលោក ព្រហ្មលោក ព្រមទាំងទេវលោក (មានដែរឬទេ) ខ្ញុំព្រះអង្គមិនដឹងទិដ្ឋិ របស់ព្រះអង្គ ជាគោតម ដ៏មានយសទេ ។ ដែលខ្ញុំព្រះអង្គមកនេះ ដើម្បីសួរប្រស្នា ចំពោះព្រះអង្គ ទ្រង់ឃើញវិសេសយ៉ាងនេះ ចុះមច្ចុរាជ មិនឃើញបុគ្គលដែលពិចារណាឃើញច្បាស់នូវលោក តើយ៉ាងណា ។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ព្យាបាលរោគគ្រប់មុខ បានត្រាស់ឆ្លើយនឹងខ្ញុំវិញថា ម្នាលមោឃរាជ អ្នកចូរមានស្មារតីសព្វកាល ពិចារណានូវលោកថាសូន្យចុះ បុគ្គលដែលបានដក នូវអត្តានុទិដ្ឋិចេញហើយ រមែងឆ្លងផុតមច្ចុរាជបាន ។ មច្ចុរាជ រមែងមិនឃើញនូវបុគ្គល អ្នកពិចារណាឃើញច្បាស់នូវលោក យ៉ាងនេះ ។

ទសមំ មោឃរាជត្ថេរាបទានំ

សហ គាថាវសានេន កេសមស្សុវិវជ្ជិតោ
កាសាវវត្ថវសនោ អាសឹ ភិក្ខុ តថារហំ(១) ។
សង្ឃិកេសុ វិហារេសុ ន វសឹ រោគបីឡិតោ
មា វិហារោ បទុស្សីតិ ភតាយាភិសុបីឡិតោ(២) ។
សង្ការកូដា អាហត្វា(៣) សុសានា រថិកាហិ ច
តតោ សង្ឃាដឹ ករិត្វាន ធារយឹ លូខចីវរំ ។
មហាភិសក្កោ តស្មឹ មេ គុណេ តុដ្ឋោ វិនាយកោ
លូខចីវរធារីនំ ឯតទគ្គេ ឋបេសិ មំ ។
បុញ្ញបាបបរិក្ខីណោ សព្វរោគវិវជ្ជិតោ
សិខីវ អនុបាទានោ និព្វាយិស្សមនាសវោ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ម. តថារហោ ។ ២ ម. ភតរោគីសុបីឡិតោ ។ ៣ ម. អាហិត្វា ។

មោឃរាជត្ថេរាបទាន ទី ១០

គ្រាន់តែចប់គាថា ខ្ញុំវៀរស្រឡះចាកសក់និងពុកមាត់ ស្លៀកសំពត់កាសាវៈ បានក្លាយទៅជាអរហន្តភិក្ខុភ្លាម ។ ខ្ញុំត្រូវរោគបៀតបៀនហើយ មិនបានទៅក្នុងវិហាររបស់សង្ឃ ត្រូវគេរុកគួនដោយសំដីថា អ្នកកុំប្រទូស្តវិហារ ។ លំដាប់នោះ ខ្ញុំបាននាំយកសំពត់ អំពីគំនរសំរាមខ្លះ ព្រៃស្មសានខ្លះ ប្រកខ្លះ មកធ្វើជាសង្ឃាដី ហើយប្រើប្រាស់តែចីវរសៅហ្មង ។ ព្រះពុទ្ធ ជាមហាពេទ្យ ដឹកនាំសត្វ ទ្រង់ត្រេកអរក្នុងគុណរបស់ខ្ញុំនោះហើយ ក៏តាំងខ្ញុំក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ជាងពួកភិក្ខុទ្រទ្រង់នូវចីវរសៅហ្មង ។ ខ្ញុំជាបុគ្គលអស់បុណ្យនិងបាប វៀរស្រឡះចាករោគគ្រប់យ៉ាង ឥតមានអាសវៈ ដូចជាភ្លើងឥតកំញម និងបរិនិព្វាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មោឃរាជា ថេរោ ឥមា

គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មោឃរាជត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧទ្ទានំ

កច្ចានោ វក្កលី ថេរោ មហាកប្បិនសវ្ហយោ

ទព្វោ កុមារនាមោ ច ពាហិយោ កោដ្ឋិកោ វសី ។

ឧរុវេលកស្សបោ រាធោ មោឃរាជា ច បណ្ឌិតោ

តីណិ គាថាសតានេត្ថ ទ្វាសដ្ឋិ ចេវ បិណ្ឌិតា ។

កច្ចាយនវគ្គោ ចតុបញ្ញាសោ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះមោឃរាជត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មោឃរាជត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទាន

មហាកច្ចាយនត្ថេរាបទាន ១ វក្កលិត្ថេរាបទាន ១ មហាកប្បិនត្ថេរាបទាន ១ ទព្វមល្លបុត្តត្ថេរាបទាន ១ កុមារកស្សបត្ថេរាបទាន ១ ពាហិយត្ថេរាបទាន ១ មហាកោដ្ឋិតត្ថេរាបទាន ១ ឧរុវេលកស្សបត្ថេរាបទាន ១ រាធត្ថេរាបទាន ១ មោឃរាជបណ្ឌិតត្ថេរាបទាន ១ មានគាថា ៣៦២ ដែលព្រះសង្គីតិការចារ្យ បានប្រមូលទុកហើយ ។

ចប់ កច្ចាយនវគ្គ ទី ៥៤ ។

បញ្ចបញ្ញាសោ ភទ្ទិយវគ្គោ

បឋមំ លកុណ្ដកភទ្ទិយត្ថេរាបទានំ

(១៣១) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វធម្មាន បារគូ[១]
ឥតោ សតសហស្សម្ហិ លោកោ[២] ឧប្បជ្ជិ នាយកោ ។
តទាហំ ហំសវតិយា សេដ្ឋិបុត្តោ មហទ្ធនោ
ជង្ឃាវិហារំ វិចរំ សង្ឃារាមំ អគច្ឆហំ ។
តទា សោ លោកបជ្ជោតោ ធម្មំ ទេសេសិ នាយកោ
មនុស្សភាណំ[៣] បវរំ សាវកំ អភិកិត្តយិ ។
តំ សុត្វា មុទិតោ ហុត្វា ការំ កត្វា មហេសិនោ
វន្ទិត្វា សត្ថុនោ បាទេ តំ ឋានំ អភិបត្ថយឹ ។

---

១. ម. សព្វធម្មេសុ ចក្ខុមា ។ ២. ម. កប្បេ ។ ៣ ម. មញ្ជុស្សរានំ ។

ភទ្ទិយវគ្គ ទី ៥៥

លកុណ្ឌកភទ្ទិយត្ថេរាបទាន ទី ១

[១៣១] ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់ដល់នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង ព្រះអង្គជានាយក ទ្រង់កើតឡើងក្នុងលោក ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ។ កាលនោះ ខ្ញុំកើតជាសេដ្ឋីបុត្ត ក្នុងនគរហង្សវតី ជាអ្នកមានទ្រព្យច្រើន បានដើរទៅកាន់ទីសម្រាកស្ងួន ក៏ចៀងចូលទៅកាន់អារាមរបស់សង្ឃ ។ គ្រានោះ ព្រះអង្គជាប្រទីបនៃលោក ជានាយក កំពុងសម្តែងធម៌ ទ្រង់សរសើរសាវ័កដ៏ប្រសើរដែលមានសំឡេងពីរោះ ជាងពួកសាវ័ក ដែលមានសំឡេងពីរោះទាំងឡាយ ។ ខ្ញុំឮព្រះពុទ្ធដីកានោះហើយ ក៏ត្រេកអរ បានធ្វើគ្រឿងសក្ការៈ ចំពោះព្រះមហេសី ហើយថ្វាយបង្គំបាទានៃព្រះសាស្តា រួចប្រាថ្នានូវតំណែងនោះ ។

តទា តុដ្ឋោ វិយាកាសិ សង្ឃមជ្ឈេ វិនាយកោ
អនាគតម្ហិ អទ្ធានេ លច្ឆសេតំ មនោរថំ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
នន្ទិយោ នាម នាមេន ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគច្ឆហំ ។
ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ ផុស្សោ ឧប្បជ្ជិ នាយកោ
ទុរាសទោ ទុប្បសហោ សព្វលោកុត្តមោ ជិនោ ។

គ្រានោះ ព្រះពុទ្ធជានាយក ទ្រង់ព្យាករក្នុងកណ្ដាលជំនុំសង្ឃថា អ្នកនឹងបាននូវតំណែងនុ៎ះ ដូចចិត្តប៉ុនប៉ង ក្នុងកាលអនាគត ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ មានមហាបុរស សម្ភពក្នុងត្រកូលស្ដេចឱក្កាកៈ នឹងបានជាសាស្ដាព្រះនាមគោតម ត្រាស់ក្នុងលោក ។ សេដ្ឋីបុត្រនេះ នឹងបានជាឱរសដែលព្រះធម៌និម្មិត ជាអ្នកទទួលមត៌ក ក្នុងធម៌របស់ព្រះគោតម ជាសាវ័កនៃព្រះសាស្ដា មាននាមថាកង្ខិយៈ ។

ដោយអំពើដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់ទុកនូវចេតនានោះផង លុះខ្ញុំលះបង់រាងកាយរបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើត ក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមផុស្សៈ ជានាយក ដែលគេចូលទៅរកបានដោយកម្រ គេគ្របសង្កត់បានដោយក្រ ព្រះអង្គខ្ពង់ខ្ពស់ ជាងលោកទាំងពួង ទ្រង់កើតឡើង ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះ ។

បឋមំ លកុណ្ឌកភទ្ទិយត្ថេរាបទានំ

ចរណេន ច សម្បន្នោ ព្រហ្មា(១) ឧជុ បតាបវា
ហិតេសី សព្វសត្តានំ ពហុំ មោចេសិ ពន្ធនា ។
នន្ទារាមវរេ(២) តស្ស អហោសឹ ពុស្សកោកិលោ(៣)
គន្ធកុដិសមាសន្នេ អម្ពរុក្ខេ វសាមហំ ។
តទា បិណ្ឌាយ គច្ឆន្តំ ទក្ខិណេយ្យំ ជិនុត្តមំ
ទិស្វា ចិត្តំ បសាទេត្វា មញ្ជុនា អភិកូជហំ ។
រាជុយ្យានំ តទា គន្ត្វា សុបក្កំ កនកត្តចំ
អម្ពបិណ្ឌំ គហេត្វាន សម្ពុទ្ធស្សោបនាមយឹ ។
តទា មេ ចិត្តមញ្ញាយ មហាការុណិកោ ជិនោ
ឧបដ្ឋាកស្ស ហត្ថតោ បត្តំ បគ្គណ្ហិ នាយកោ ។

---

១ ឱ ព្រហា ។ ២ ម. នន្ទារាមវនេ ។ ៣ ឱ. ម. ផុស្សកោកិលោ ។

ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយចរណៈ ជាបុគ្គលប្រសើរ មានព្រះទ័យត្រង់ មានតេជះ ស្វែងរកប្រយោជន៍ដល់សព្វសត្វ ទ្រង់ញុំាងសត្វជាច្រើនឲ្យរួចចាកចំណង ។ ខ្ញុំកើតជាសត្វតាវ៉ើស នៅលើដើមស្វាយក្បែរគន្ធកុដិ ក្នុងនន្ទារាម របស់ព្រះសាស្តានោះ ។ គ្រានោះ ខ្ញុំបានឃើញព្រះជិនស្រី ជាទក្ខិណេយ្យ-បុគ្គលដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ស្តេចកំពុងទៅបិណ្ឌបាត ហើយញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ក៏ស្រែករំពង ដោយសំឡេងដ៏ពីរោះ ។ ខ្ញុំបានហើរទៅកាន់ឧទ្យានស្តេច ហើយពាំយកផ្លែស្វាយទុំ មានសម្បុរនៃសម្បកដូចមាស បង្អោនទៅជិតព្រះសម្ពុទ្ធ ។ ព្រះជិនស្រី ទ្រង់ប្រកបដោយមហាករុណា ជានាយក ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវចិត្តរបស់ខ្ញុំហើយ ក៏យកបាត្រអំពីដៃភិក្ខុ ជាឧប-ដ្ឋាក (ហើយបង្អោនបាត្រទៅរកខ្ញុំជាសត្វតាវ៉ើនោះ) ។

អទាសឹ(១) ហដ្ឋចិត្តោហំ អគ្គបិណ្ឌំ មហាមុនេ
បត្តេ បក្ខិប្ប បក្ខេហិ បញ្ជលី កត្វាន មញ្ជុនា ។
សរេន រជនីយេន សវនីយេន មញ្ជុនា(២)
វស្សន្តោ ពុទ្ធបូជត្ថំ នីឌំ កត្វា និបជ្ជហំ ។
តទា មុទិតចិត្តំ មំ ពុទ្ធបេមគតាសយំ
សកុណគ្ឃិ ឧបាគន្ត្វា ឃាតយិ ទុដ្ឋមានសោ ។
តតោ ចុតោហំ តុសិតេ អនុភោត្វា មហាសុខំ
មនុស្សយោនិមាគញ្ឆឹ តស្ស កម្មស្ស វាហសា ។
ឥមម្ហិ ភទ្ទកេ កប្បេ ព្រហ្មពន្ធុ មហាយសោ
កស្សបោ នាម គោត្តេន ឧប្បជ្ជិ វទតំ វរោ ។
សាសនំ ជោតយិត្វា សោ អភិភុយ្យ កុតិត្ថិយេ
វិនយិត្វាន វេនេយ្យេ និព្វុតោ សោ សសាវកោ ។

---

១ ម. ទទាមុំ ។ ២ ឱ. ធំសតា ។

ខ្ញុំមានចិត្តរីករាយ បានដាក់ផ្កាស្វាយក្នុងបាត្រ ថ្វាយព្រះមហាមុនី រួចធ្វើអញ្ជលីដោយស្វាបទាំងពីរ ស្រែកដោយសំឡេងដ៏ពីរោះ កាលស្រែកដោយសំឡេង គួរត្រេកអរ គួរស្តាប់ ដ៏ទន់ពីរោះ ដើម្បីពុទ្ធបូជាហើយ ក៏ហើរទៅកាន់ទ្រនំហើយដេកលក់ ។ គ្រានោះ សត្វខ្លែង ជាសត្វចិត្តអាក្រក់ ហើរមកឆាបយកខ្ញុំ ដែលកំពុងមានចិត្តរីករាយ មានអធ្យាស្រ័យស្រឡាញ់ ចំពោះព្រះពុទ្ធ ។ ខ្ញុំច្យុតចាកអត្តភាពនោះ ក៏បានទទួលមហាសុខ ក្នុងឋានតុសិត (លុះច្យុតចាកឋានតុសិត) ក៏បានមកកាន់កំណើតមនុស្ស ព្រោះអានិសង្សនៃកុសលកម្មនោះឯង ។ ក្នុងកប្បនេះ ព្រះពុទ្ធព្រះនាមកស្សបៈ ដោយគោត្រ មានផៅពង្សប្រសើរ មានយសធំ ព្រះអង្គប្រសើរជាងពួកអ្នកប្រាជ្ញ ស្តេចកើតឡើង ។ ព្រះអង្គបំភ្លឺសាសនា គ្របសង្កត់តិរិយអាក្រក់ ទូន្មានពួកវេនេយ្យសត្វ រួចហើយព្រះអង្គព្រមទាំងពួកសាវ័ក បរិនិព្វានទៅ ។

បឋមំ លកុណ្ឌកភទ្ទិយត្ថេរាបទានំ

និព្វុតេ តម្ហិ លោកគ្គេ បសន្នា ជនតា ពហូ
បូជនត្ថាយ ពុទ្ធស្ស ថូបំ កុព្វន្តិ សត្ថុនោ ។
សត្តយោជនិកំ ថូបំ សត្តរតនភូសិតំ
ការេស្សាម មហេសិស្ស ឥច្ចេវំ មន្តយន្តិ តេ ។
កិកិនោ កាសិរាជស្ស តទា សេនាយ នាយកោ
ហុត្វាហំ អប្បមាណស្ស បមាណំ ចេតិយេ វទឹ ។
តទា តេ មម វាក្យេន ចេតិយំ យោជនុគ្គតំ
អកំសុ នរវីរស្ស នានារតនភូសិតំ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវត្តឹសំ អគច្ឆហំ ។
បច្ឆិមេ ច ភវេ ទានិ ជាតោ សេដ្ឋិកុលេ អហំ
សាវត្ថិយំ បុរវរេ ឥទ្ធេ ផីតេ មហាទ្ធនេ ។

លកុណ្ឌកភទ្ទិយត្ថេរាបទាន ទី ១

កាលព្រះអង្គ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វលោក បរិនិព្វាន ហើយ ពួកជនច្រើនគ្នា កើតសេចក្តីជ្រះថ្លា នាំគ្នាធ្វើព្រះស្តូប ដើម្បីជាពុទ្ធបូជាចំពោះព្រះសាស្តា ។ ពួកជនទាំងនោះ ប្រឹក្សាគ្នាយ៉ាងនេះថា យើងទាំងឡាយ នឹងឲ្យពួកជាងធ្វើព្រះស្តូបកំពស់ ៧ យោជន៍ ស្អិតស្អាងដោយកែវ ៧ ប្រការ ថ្វាយព្រះពុទ្ធជាមហេសី ។ កាលនោះ ខ្ញុំជានាយកនៃសេ-នារបស់ព្រះបាទកិកិនៃដែនកាសី បានបង្គាប់ឲ្យគេធ្វើចេតិយ ដែលត្រូវមានទំហំធំ ឲ្យមកជាតូចវិញ ។ គ្រានោះ ពួកជនទាំងនោះ ក៏នាំគ្នាធ្វើចេតិយតាមពាក្យខ្ញុំ កំពស់មួយយោជន៍ សឹងស្អិតស្អាងដោយកែវផ្សេង ៗ ថ្វាយព្រះពុទ្ធ ជាអ្នកប្រាជ្ញប្រសើរជាងជន ។ ដោយអំពើដែលខ្ញុំធ្វើដោយល្អនោះផង ដោយការតំកល់ទុកចេតនានោះផង លុះខ្ញុំលះបង់កាយជារបស់មនុស្សហើយ បានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ ក្នុងបច្ឆិមភព ឥឡូវនេះ ខ្ញុំកើតក្នុងត្រកូលសេដ្ឋី ក្រុងសាវត្ថី ជាក្រុងដ៏ប្រសើរ ស្តុកស្តម្ភ ទូលាយ មានទ្រព្យច្រើន ។

បុរប្បវេសេ សុគតំ ទិស្វា វិម្ហិតមានសោ
បព្វជិត្វាន ន ចិរំ អរហត្តំ អបាបុណឹ ។
ចេតិយស្ស បមាណំ យំ អការឹ តេន កម្មុនា
លកុណ្ឌកសរីរោហំ ជាតោ បរិភវារហោ ។
សរេន មធុរេនាហំ បូជេត្វា ឥសិសត្តមំ
មញ្ជុស្សរេន ភិក្ខូនំ អគ្គត្តំ អនុបាបុណឹ ។
ផលទានេន ពុទ្ធស្ស គុណានុស្សរណេន ច
សាមញ្ញផលសម្បន្នោ វិហរាមិ អនាសវោ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ[១]
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ម. ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ ។

ខ្ញុំឃើញព្រះសុគត កំពុងចូលទៅក្នុងបុរី ក៏មានចិត្តស្ងប់ស្ងៀម បានចូលទៅបួស មិនយូរប៉ុន្មាន ខ្ញុំក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្ត ។ ខ្ញុំបានធ្វើចេតិយឲ្យមានទំហំតូចណា ព្រោះអំពើនោះឯង បានជាខ្ញុំកើតមកមានសរីរៈតឿ គួរដល់ការមើលងាយ (នៃអ្នកផង) ។ ខ្ញុំបានដល់នូវភាពជាបុគ្គលប្រសើរ (ខាងមានសំឡេងពីរោះ) ជាងពួកភិក្ខុដែលមានសំឡេងពីរោះ ព្រោះបានបូជាព្រះពុទ្ធ ជាឥសីទី ៧ ដោយសំឡេងដ៏ពីរោះ ។ ខ្ញុំបានសម្រេចនូវសាមញ្ញផល ឥតមានអាសវៈ ព្រោះបានថ្វាយផ្លែស្វាយដល់ព្រះពុទ្ធ និងការនឹករលឹកគុណនៃព្រះពុទ្ធ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា លកុណ្ឌកភទ្ទិយោ ថេរោ

ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

លកុណ្ឌកភទ្ទិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទុតិយំ កង្ខារេវតត្ថេរាបទានំ

(១៣៦) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វធម្មេសុ ចក្ខុមា

ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ នាយកោ ។

សីហហនុ ព្រហ្មគិរោ ហំសទុន្ទុភិស្សនោ

នាគវិក្កន្តគមនោ ចន្ទសូរាធិកប្បភោ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បាន
ប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះលក្ខណកកន្ទិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវ
គាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ លក្ខណកកន្ទិយត្ថេរាបទាន ។

កង្ខារេវតត្ថេរាបទាន ទី ២

(១៣២) ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់មាន
បញ្ញាចក្ខុក្នុងធម៌ទាំងពួង ព្រះអង្គជានាយក ទ្រង់កើតឡើង
ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់មាន
ចក្ខុដូចចក្ខុសីហៈ មានព្រះសូរសេង ដូចសំឡេងព្រហ្ម
មានសូរសព្ទដូចហង្សនិងស្គរ មានពុទ្ធដំណើរ ដូចដំរីដែល
ត្រៀវត្រា មានរស្មីដូចព្រះចន្ទ្រ និងព្រះអាទិត្យជាដើម ។

មហាមតិ មហាវីរោ មហាឈាយី មហាគតិ[1]

មហាការុណិកោ នាថោ មហាតមវិនិសនោ[2] ។

ស កទាចិ តិលោកគ្គោ វេនេយ្យំ វិនយំ ពហុំ

ធម្មំ ទេសេតិ សម្ពុទ្ធោ សត្តចិត្តវិទូ មុនិ ។

ឈាយឹ ឈានរតំ វីរំ ឧបសន្តំ អនាវិលំ

វណ្ណយន្តោ បរិសតិ តោសេតិ ជនតំ ជិនោ ។

តទាហំ ហំសវតិយា ព្រាហ្មណោ វេទបារគូ

ធម្មំ សុត្វាន មុនិនោ តំ ឋានំ អភិបត្ថយឹ ។

តទា ជិនោ វិយាកាសិ សង្ឃមជ្ឈេ វិនាយកោ

មុទិតោ ហោហិ ត្វំ ព្រហ្មេ លច្ឆសេតំ មនោរថំ ។

---

១ ឱ. មហាហិតោ ។ ម. មហាពលោ ។ ២ ឱ. មហាតមនិសូទនោ ។ ម. មហាតមបនូទនោ ។

មានប្រាជ្ញាច្រើន មានព្យាយាមធំ មានឈានធំ មានគតិធំ ប្រកបដោយមហាករុណា ជាទីពឹងនៃសត្វលោក ទ្រង់កំចាត់បង់នូវងងឹតធំ គឺមោហៈ ។ ព្រះអង្គជាកំពូលនៃត្រៃលោក ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវចិត្តសត្វ ជាអ្នកប្រាជ្ញ កាលទូន្មាននូវវេ-នេយ្យសត្វ ហើយទ្រង់សម្តែងធម៌ច្រើន ។ ព្រះជិនស្រី ទ្រង់សរសើរនូវបុគ្គលអ្នកមានឈាន ត្រេកអរក្នុងឈាន មានព្យាយាម មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មិនល្អក់ ទ្រង់ញុំាងពួកជនឲ្យត្រេកអរ ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ ។ កាលនោះ ខ្ញុំជាព្រាហ្មណ៍ដល់នូវត្រើយនៃវេទ នៅក្នុងក្រុងហង្សវតី លុះស្តាប់ធម៌ហើយ មានចិត្តរីករាយ ទើបប្រាថ្នានូវតំណែងនោះ ។

គ្រានោះ ព្រះជិនស្រី ជានាយក ទ្រង់ព្យាករ ក្នុងកណ្តាល នៃជំនុំសង្ឃថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរត្រេកអរចុះ អ្នកនឹងបាននូវតំណែងនុ៎ះ ដូចចិត្តប៉ុនប៉ងពុំខាន ។

ទុតិយំ កង្ខារេវតត្ថេរាបទានំ

សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
រេវតោ នាម នាមេន ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគច្ឆហំ ។
បច្ឆិមេ ច ភវេ ទានិ ជាតោហំ កោលិយេ បុរេ
ខត្តិយេ កុលសម្បន្នេ ឥទ្ធេ ផីតេ មហទ្ធនេ ។
យទា កបិលវត្ថុស្មឹ ពុទ្ធោ ធម្មំ អទេសយិ
តទា បសន្នោ សុគតេ បព្វជឹ អនគារិយំ ។
កង្ខា មេ ពហុលា[១] អាសិ កប្បាកប្បេ តហឹ តហឹ
តំ សព្វំ វិនយិ ពុទ្ធោ ទេសេត្វា ធម្មមុត្តមំ ។

---

១ ម. ពហុសោ ។

ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ មានមហាបុរស សម្ភព ក្នុងត្រកូលស្តេចឧក្កាកៈ នឹងបានជាសាស្តា ក្នុងលោក ព្រះនាមគោតម ។ ព្រាហ្មណ៍នេះ នឹងបានជាឱរសដែលព្រះធម៌និម្មិត ជាអ្នកទទួលមត៌ក ក្នុងធម៌របស់ព្រះគោតមនោះ ជាសាវ័ករបស់ព្រះសាស្តា មាននាមថា រេវតៈ ។

ដោយអំពើដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់ទុកចេ-តនានោះផង លុះខ្ញុំលះបង់កាយរបស់មនុស្សហើយ បានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ ក្នុងបច្ឆិមភព ឥឡូវនេះ ខ្ញុំកើតក្នុងត្រកូលក្សត្រ ជាត្រកូលសម្បូណ៌ ស្តុកស្តម្ភ ទូលាយ មានទ្រព្យច្រើន នៅក្នុងក្រុងកោលយៈ ។ កាលណា ព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងធម៌ ក្នុងក្រុងកបិលវត្ថុ កាលនោះ ខ្ញុំជ្រះថ្លាចំពោះព្រះសុគត ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ ខ្ញុំមានសេចក្តីសង្ស័យច្រើន ក្នុងវត្ថុគួរនិងមិនគួរនោះ ៗ ព្រះពុទ្ធសំដែងធម៌ដ៏ឧត្តម កំចាត់បង់នូវសេចក្តីសង្ស័យទាំងអស់នោះបាន ។

តតោហំ តិណ្ណសំសារោ តទា ឈានសុខេ រតោ
វិហរាមិ តទា ពុទ្ធោ មំ ទិស្វា ឃតនព្រវិ ។
យាកាចិ កង្ខា ឥធ វា ហុរំ វា
សកវេទិយា វា បរវេទិយា វា
ឈាយិនោ តា បជហន្តិ សព្វា
អាតាបិនោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តា ។
សតសហស្សេ កតំ កម្មំ ផលំ ទស្សេសិ មេ ឥធ
សុមុត្តោ សរវេគោវ កិលេសេ ឈាបយឹ មម ។
តតោ មំ(១) ឈាននិរតំ ទិស្វា លោកន្តគូ មុនិ
ឈាយីនំ ភិក្ខុនំ អគ្គោ បញ្ញាបេសិ មហាមតិ(២) ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ម. មំ ឥតិ សទ្ទោ នត្ថិ ។ ២ ឱ. មហាមុនិ ។

ហេតុនោះ ខ្ញុំឈ្មោះថា ជាអ្នកមានសង្គ្រាមធ្ងន់ផុតហើយ ត្រេកអរចំពោះសេចក្តីសុខក្នុងឈាន ។ គ្រានោះ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ឃើញខ្ញុំ ហើយទ្រង់ប្រកាសពាក្យនេះថា

សេចក្តីសង្ស័យណាមួយ ក្នុងលោកនេះ ឬក្នុងលោកខាងមុខ ពួកបុគ្គលមានឈាន មានព្យាយាម ជាអ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ តែងលះបង់នូវសេចក្តីសង្ស័យនោះបាន ដោយប្រាជ្ញានៃខ្លួន ឬដោយប្រាជ្ញានៃអ្នកដទៃ ។

អំពើដែលខ្ញុំបានធ្វើ ក្នុងកប្បទីមួយសែន ក៏បង្ហាញផលដល់ខ្ញុំ ក្នុងជាតិនេះ ខ្ញុំបានដុតបំផ្លាញកិលេសទាំងឡាយហើយ ដូចសន្ទុះសរដែលរបូតផុតចេញ (ចាកធ្នូ) ។ ព្រះមុនី ទ្រង់ដល់នូវទីបំផុតនៃលោក មានប្រាជ្ញាច្រើនទ្រង់ឃើញខ្ញុំ ជាអ្នកត្រេកអរ ក្នុងឈានដូច្នោះ ក៏តាំងខ្ញុំជាអ្នកប្រសើរ ជាងពួកភិក្ខុអ្នកមានឈាន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កង្ខារេវតោ ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កង្ខារេវតត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

តតិយំ សីវលិត្ថេរាបទានំ

(១៣៣) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វធម្មេសុ ចក្ខុមា

ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ នាយកោ ។

សីលន្តស្ស អសង្ខេយ្យំ សមាធិ វជិរូបមោ

អសង្ខេយ្យំ ញាណវរំ វិមុត្តិ ច អនោបមា ។

ន ។ ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកង្ខារេវតត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កង្ខារេវតត្ថេរាបទាន ។

សីវលិត្ថេរាបទាន ទី ៣

(១៣៣) ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ មានបញ្ញាចក្ខុ ក្នុងធម៌ទាំងពួង ព្រះអង្គជានាយក ទ្រង់កើតឡើង ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ។ សីលរបស់ព្រះអង្គ រាប់មិនបាន សមាធិឧបមាដូចកែវវជីរ ញាណដ៏ប្រសើរ ក៏រាប់មិនអស់ ទាំងវិមុត្តិ ក៏រកអ្វីប្រៀបផ្ទឹមគ្មាន ។

មនុជាមរជាតានំ ព្រហ្មុនញ្ច សមាគមេ
សមណព្រាហ្មណាកិណ្ណេ(១) ធម្មំ ទេសេសិ នាយកោ ។

សសាវកំ មហានាគំ បុញ្ញវន្តំ ជុតិន្ធរំ
ឋបេសិ ឯតទគ្គម្ហិ បរិសាសុ វិសារទោ ។

តទាហំ ខត្តិយោ អាសឹ នគរេ ហំសវ្ហយេ
សុត្វា ជិនស្ស តំ វាក្យំ សាវកស្ស គុណំ ពហុំ ។

និមន្តយិត្វា សត្តាហំ ភោជយិត្វា សសាវកំ
មហាទានំ ទទិត្វាន តំ ឋានំ អភិបត្ថយឹ ។

តទា មំ វិនតំ បាទេ ទិស្វាន បុរិសាសភោ
សរេន មហតា វីរោ(២) ឥមំ វចនមព្រវិ ។

តតោ ជិនស្ស វចនំ សោតុកាមា មហាជនា
ទេវតា អថ គន្ធព្វា(៣) ព្រហ្មាណោ ច មហិទ្ធិកា ។

---

១ ឱ. សមណព្រាហ្មណាកិណ្ណោ ។ ២ ឱ. សុសរេន មហាវីរោ ។ ៣ ឱ ម. ទេវទានវ គន្ធព្វា ។

ព្រះនាយក ទ្រង់សម្តែងធម៌ក្នុងទីប្រជុំ ដ៏កុះករ ដោយសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ ដល់ពួកមនុស្ស ទេវតា នាគ និងព្រហ្ម ។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ត្រៀវត្រា ក្នុងពួកបរិស័ទ ស្តេចតាំងសាវ័ករបស់ព្រះអង្គ ដែលជាអ្នកសម្បូណ៌លោក មានបុណ្យ ទ្រទ្រង់នូវសេចក្តីរុងរឿង ក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ។ កាលនោះ ខ្ញុំកើតជាក្សត្រ ក្នុងនគរឈ្មោះហំសសៈ បានឮព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះជិនស្រីផង ឮគុណនៃសាវ័កច្រើនផង ។ ខ្ញុំបាននិមន្តព្រះសាស្តា ព្រមទាំងសាវ័កឲ្យឆាន់ចង្ហាន់ អស់ ៧ ថ្ងៃ លុះថ្វាយមហាទានរួចហើយ ទើបប្រាថ្នានូវតំណែងនោះ ។ គ្រានោះ ព្រះពុទ្ធជាបុរសប្រសើរ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់ឃើញខ្ញុំក្រាបទៀបព្រះបាទា ក៏ទ្រង់ត្រាស់ពាក្យនេះ ដោយព្រះសូរសេងដ៏ពីរោះ ។ លំដាប់នោះ ពួកមហាជន ទាំងពួកទេវតាគន្ធព្វ ពួកព្រហ្មមានឫទ្ធិច្រើន និងពួកសមណព្រាហ្មណ៍មានប្រាថ្នាដើម្បីស្តាប់ នូវព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះជិនស្រីហើយ

តតិយំ សីវលិត្ថេរាបទានំ

សមណា ព្រាហ្មណា ទេវ នមស្សឹសុ កតញ្ជលី

នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ នមោ តេ បុរិសុត្តម ។

ខត្តិយេន មហានាគំ និន្នំ សត្តាហការិតំ[១]

សោតុកាមា ជលិំតស្ស ព្យាករោហិ មហាមុនិ ។

តតោ អវោច ភគវា សុណាថ មម ភាសិតំ

អប្បមេយ្យម្ហិ ពុទ្ធម្ហិ សសង្ឃម្ហិ បតិដ្ឋិតា ។

ទក្ខិណាទាយ កោ វត្តា[២] អប្បមេយ្យផលា ហិ សា

អបិ ទេស មហាភោគោ ឋានំ បត្តោតិ ឧត្តមំ ។

---

១ ឱ. សត្តាហិកំ វិភោ ។ ម សត្តាហិកំ វិភុ ។ ២ ឱ. ទោវត្តុំ ។

ក៏នាំគ្នាធ្វើអញ្ជលីនមស្ការថា បពិត្រព្រះអង្គជាបុរសអាជា-នេយ្យ ខ្ញុំសូមនមស្ការ ចំពោះព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គជាបុរសខ្ពង់ខ្ពស់ ខ្ញុំសូមនមស្ការចំពោះព្រះអង្គ ។ បពិត្រព្រះមហាមុនី ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ចង់ស្តាប់អានិសង្សនៃមហាទាន ដែលព្រះមហាក្សត្រទ្រង់បានថ្វាយ អស់ ៧ ថ្ងៃ សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្យាករ នូវផលនៃមហាទាននោះ ។

លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរចាំស្តាប់ភាសិតគាថាគតដូចតទៅនេះចុះ ទក្ខិណា-ទាន ដែលព្រះមហាក្សត្រ បានតំកល់ទុកក្នុងព្រះពុទ្ធ ព្រមទាំងព្រះសង្ឃ ដែលជាអ្នកមានគុណសម្បត្តិ ប្រមាណមិនបាន ទក្ខិណាទាននោះ នឹងរកអ្នកណាពោលថា មានអា-និសង្សប៉ុណ្ណោះ ឬប៉ុណ្ណោះបានឡើយ ដ្បិតទក្ខិណាទាននោះមានផលប្រមាណមិនបានទេ មួយទៀត ព្រះមហាក្សត្រដែលមានភោគៈច្រើននេះ ប្រាថ្នានូវតំណែងដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ថា

លាភី វិបុលលាភានំ យថា ភិក្ខុ សុទស្សនោ

តថាហម្បិ ភវេយ្យន្តិ លទ្ធូសេតំ អធាកតេ ។

សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ

គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។

តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ

សីវលី នាម នាមេន ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ ។

តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគញ្ឆហំ(១) ។

ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ វិបស្សី លោកនាយកោ

ឧប្បជ្ជិ ចារុនយនោ សព្វធម្មវិបស្សកោ ។

---

១ ឧ. ម. តាវត្តឹសូបគោ អហំ ។

សុទស្សនភិក្ខុ ជាអ្នកបានលាភដ៏ទូលាយទាំងឡាយ យ៉ាងណា អាត្មាអញ សូមឲ្យបានទូវលាភ យ៉ាងនោះ ព្រះមហាក្សត្រនេះ នឹងបានទូវតំណែងនេះ ក្នុងកាលអនាគតជាប្រាកដ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ មានមហាបុរសសម្ភពក្នុងត្រកូលស្តេចឧក្កាកៈ នឹងបានជាសាស្តា ព្រះនាមគោតម នឹងត្រាស់ឡើងក្នុងលោក ។ ព្រះមហាក្សត្រនេះ នឹងបានជាឱរសដែលព្រះធម៌និម្មិត ជាអ្នកទទួលមត៌កក្នុងធម៌នៃព្រះគោតមនោះ ជាសាវ័កនៃព្រះសាស្តា មាននាមថា សីវលី ។ ដោយអំពើដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់ទុកនូវចេតនានោះផង លុះខ្ញុំលះបង់រាងកាយជារបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ ព្រះលោកនាយក ប្រនាមវិបស្សី មានព្រះនេត្រដូចមាស ឃើញទូវធម៌ទាំងពួង ស្តេចកើតឡើង ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ។

តតិយំ សីវលិត្ថេរាបទានំ

តទាហំ ពន្ធុមតិយា កុលស្សញ្ញតរស្ស ច
ទយិតោ វឌ្ឍិតោ ចេវ អាសិំ កម្មន្តព្យាវដោ ។

តទា អញ្ញតរោ បុត្តា(១) វិបស្សិស្ស មហេសិនោ
បរិវេណំ អការេសិ មហន្តមិតិ វិស្សុតំ ។
និដ្ឋិតេ ច មហាទានំ ទទុំ(២) ខជ្ជកសញ្ញុតំ
នវំ ទធឹ មធុញ្ចេវ វិចិនំ នេវ អទ្ទសំ(៣) ។
តទាហន្តំ គហេត្វាន នវទធឹ មធុម្បិច
កម្មសាមិឃរំ គច្ឆឹ តមេសន្តា មមទ្ទសុំ ។
សហស្សមបិ ទត្វាន ណាលភិត្ថ សតទ្វយំ(៤)
តតោហមេវ(៥) ចិន្តេសឹ នេតំ ហេស្សតិ ឱរកំ ។

យថា ឥមេ ជនា សព្វេ សក្ការេន្តិ តថាគតំ
អហម្បិ ការំ ការិស្សាមិ សសង្ឃេ លោកណាយកេ ។

---

១ ឱ.ម បូតោ ។ ២ ឱ ទទុំ ។ ៣ ឱ. អទ្ទសំ ។ ស. អទ្ទសុំ ។ ៤ ឱ. សតទ្វយំ ។ ម. សតំទ្វយំ ។ ៥ ឱ. ម. តតោហំ ឯវំ ។

កាលនោះ ខ្ញុំជាអ្នកចេះថែរក្សា រេសរៃនិងការឈើផ្អាលក្នុង ការងារ របស់ត្រកូលមួយ នៅក្នុងនគរពន្ធុមតី ៗ គ្រានោះ ពួកជនមួយក្រុម បានឲ្យជាងកសាងបរិវេណ ដែលប្រាកដថាជាបរិវេណធំ ថ្វាយព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមវិបស្សី ទ្រង់ស្វែងរកគុណដ៏ធំ ៗ លុះធ្វើបរិវេណរួចស្រេច ពួកជនទាំងនោះ នាំគ្នាថ្វាយមហាទាន ប្រកបដោយផ្អែម ខ្ញុំពិនិត្យមើល (ក្នុងមហាទាននោះ) មិនឃើញមានទឹកដោះជូរថ្មីនិងទឹកឃ្មុំសោះ ៗ គ្រានោះ ខ្ញុំក៏ពុងតែកាន់ទឹកដោះជូរថ្មី និងទឹកឃ្មុំដើរទៅផ្ទះនៃម្ចាស់ការងារ ស្រាប់តែពួកអ្នកស្វែងរកវត្ថុនោះ បានជួបនឹងខ្ញុំ ៗ គេបានឲ្យថ្លៃ ២០០ រហូតដល់ ១ ពាន់ ក៏នៅតែមិនបាន លំដាប់នោះ ខ្ញុំគិតថា វត្ថុនុះ មិនមែនជារបស់ថោកទាប ៗ ពួកជនទាំងនេះ គ្រប់គ្នាធ្វើសក្ការៈចំពោះព្រះតថាគត យ៉ាងណា អាត្មាអញនឹងធ្វើសក្ការៈ ចំពោះព្រះលោកនាយក ព្រមទាំងព្រះសង្ឃ យ៉ាងនោះដែរ ៗ

តទាហមេវំ ចេត្វាន(១) ឥសឹ មនុញ្ញ ឯកតោ
មន្តិត្វា លោកនាថស្ស សសង្ឃស្ស អនាសវំ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតិំសំ(២) អគច្ឆហំ ។
បុនាហំ ពារាណសិយំ រាជា ហុត្វា មហាយសោ
សត្តុកស្ស(៣) តទា រុទ្ធា(៤) ទ្វាររោធំ អការយឹ ។
តទា តបស្សិនោ រុទ្ធា ឯកាហំ រក្ខិតា(៥) អហុំ
តតោ តស្ស វិបាកេន បាបុណឹ(៦) និរយំ ភុសំ ។
បច្ឆិមេ ច ភវេ ទានិ ជាតោហំ កោលិយេ បុរេ
សុប្បវាសា ច មេ មាតា មហាលិ លិច្ឆវិ មេ បិតា ។
ខត្តិយេ បុញ្ញកម្មេន ទ្វាររោធស្ស វាហសា
សត្តវស្សានិ និវសឹ(៧) មាតុកុច្ឆិម្ហិ ទុក្ខិតោ ។

១ ឱ. ម. ចិន្តេត្វា ។ ២ ម. ទេវលោកំ ។ ៣ ម. សត្តុកស្ស ។ ៤ ឱ. ពុទ្ធេ ។ ម. រុទ្ធេ ។
៥ ម. ទុក្ខិតោ ។ ៦ ឱ. ម. បាបត្តំ ។ ៧ ឱ. និវសឹ ។

គ្រានោះ ខ្ញុំបាននាំយកទឹកដោះជូរនិងទឹកឃ្មុំ ចាក់លាយគ្នា ហើយ ថ្វាយដល់ព្រះលោកនាថ ព្រមទាំងព្រះសង្ឃ ក្នុងកាលនោះ ៗ ដោយអំពើដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់ទុកនូវចេតនានោះផង លុះខ្ញុំលះបង់កាយ ជារបស់មនុស្សហើយ បានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ៗ តពីនោះមក ខ្ញុំកើតជាស្តេចមានយសធំ ក្នុងក្រុងពារាណសី ជាអ្នកប្រទូស្ត ចំពោះសត្រូវ បានបិទទ្វារនគរ ៗ គ្រានោះ ពួកអ្នកនគរ ដែលត្រូវខ្ញុំបិទទ្វារ គេក្រាទុកអស់មួយថ្ងៃ កើតសេចក្តីក្តៅក្រហាយ លំដាប់អំពីនោះមក ខ្ញុំទៅកើតក្នុងនរកដ៏លាមកខ្លាំងក្លា ព្រោះផលនៃអំពើនោះឯង ៗ ក្នុងបច្ចិមភព ឥឡូវនេះ ខ្ញុំកើតក្នុងកោលិយបុរី មាតារបស់ខ្ញុំ ឈ្មោះសុប្បវាសា បិតាខ្ញុំ ឈ្មោះមហាលិច្ឆវី ៗ ខ្ញុំនៅជាទុក្ខក្នុងផ្ទៃមាតា អស់ ៧ ឆ្នាំ ខ្ញុំវង្វេងទ្វារយោនី អស់ ៧ ថ្ងៃ ពេញពោរដោយមហាទុក្ខ

តតិយំ សីវលិត្ថេរាបទានំ

សត្តាហំ ទ្វារមុឡ្ហោហំ មហាទុក្ខសមប្បិតោ
មាតា មេ ឆន្ទទានេន ឯវំ អាសិ សុទុក្ខិតា ។
សុវត្ថិតោហំ និក្ខន្តោ ពុទ្ធេន អនុកម្បិតោ
និក្ខន្តទិវសេយេវ បព្វជឹ អនគារិយំ ។
ឧបជ្ឈាយោ សារីបុត្តោ មេ មោគ្គល្លានោ មហិទ្ធិកោ
កេសេ ឱរោបយន្តោ មេ អនុសាសិ មហាមតិ ។
កេសេសុ ឆិជ្ជមានេសុ អរហត្តំ អបាបុណឹ
ទេវា នាគា មនុស្សា ច បច្ចយេ ឧបនេន្តិ(១) មេ ។
បទុមុត្តរនាមញ្ច(២) វិបស្សិញ្ច វិនាយកំ
យំ បូជយឹ បមុទិតោ បច្ចយេហិ វិសេសតោ ។
តតោ តេសំ វិសេសេន កម្មានំ វិបុលុត្តមំ
លាភំ លភាមិ សព្វត្ថ វនេ គាមេ ជលេ ថលេ ។
រេវតំ ទស្សនត្ថាយ យទា យាតិ វិនាយកោ
តឹសភិក្ខុសហស្សេហិ សហ លោកគ្គនាយកោ ។

---

១ ឱ. បច្ចយានុបនេន្តិ ។ ម. បច្ចយេ ឧបនេន្តិ ។ ២ ម. បទុមុត្តរនាមញ្ច ។

ព្រោះហេតុតែបិទទ្វារនគរ ដោយអាងបុណ្យ នៃខ្លួនជាក្សត្រ មាតារបស់ខ្ញុំកើតទុក្ខយ៉ាងនោះដែរ ព្រោះឲ្យធន្ទុះដល់ខ្ញុំ ៗ ក្នុងថ្ងៃដែលប្រសូតចេញមក ខ្ញុំប្រសូតចេញមកដោយសុវត្ថិភាព ត្រូវព្រះពុទ្ធអនុគ្រោះ ក៏បានចូលទៅកាន់ផ្នួស ៗ ព្រះសារីបុត្រជាឧបជ្ឈាយ៍របស់ខ្ញុំ ព្រះមោគ្គល្លានមានឫទ្ធិច្រើន មានប្រាជ្ញាច្រើន បានកោរសក់ ហើយប្រៀនប្រដៅខ្ញុំ ៗ កាលដែលសក់ដាច់ចុះ ខ្ញុំក៏បានលុះអរហត្ត ពួកទេវតា នាគ និងពួកមនុស្ស តែងបង្អោនបច្ច័យទាំងឡាយ មកឲ្យខ្ញុំ ៗ ខ្ញុំមានចិត្តរីករាយបានបូជាព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ និងព្រះនាយក ព្រះនាមវិបស្សី ដោយបច្ច័យទាំងឡាយដ៏វិសេស ៗ ព្រោះហេតុនោះ ទើបខ្ញុំបាននូវលាភ ដ៏ទូលាយ ខ្ពង់ខ្ពស់ ក្នុងទីសព្វអន្លើ គឺព្រៃ ស្រុក ទីទឹក ទីគោក ដោយផលដ៏វិសេសនៃកម្មទាំងនោះ ៗ កាលណា ព្រះសម្ពុទ្ធ ជានាយក ព្រះអគ្គជាកំពូលនៃលោក ទ្រង់ដឹកនាំសត្វ ស្តេចទៅជួបនឹងព្រះថេរៈឈ្មោះរេវតៈ មួយអន្លើដោយភិក្ខុ ៣ ម៉ឺនរូប ៗ

តទា ទេវេបរីទោហំ មមត្ថាយ មហាមតិ

បច្ចយេហំ មហាវីរេ សសង្ឃេ លោកនាយកេ ។

ឧបដ្ឋិតោ មយា ពុទ្ធោ គន្ត្វា វេភមុទ្ធស[1]

តតោ ជេតវនំ គន្ត្វា ឃ៉កទេក្ក បវេសិ មំ ។

លោកិំ សិរិបិ អត្តេ មម សិស្សេសុ ភិក្ខវោ

សព្វលោកហិតោ សត្ថា កិត្តយិ បរិសាសុ មំ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ឱ. វេតមុទ្ធសំ ។

កាលនោះ ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់មានយោបល់ធំ មានព្យាយាមធំ ជានាយកនៃលោក ព្រមទាំងព្រះសង្ឃ ត្រូវខ្ញុំបំរើដោយបច្ច័យទាំងឡាយ ដែលពួកទេវតាបង្អោនចូលមក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំ ហើយទ្រង់ជួបនឹងព្រះថេរៈ ឈ្មោះរេវតៈ លំដាប់នោះ ទ្រង់យាងទៅកាន់វត្តជេតពនវិញ ក៏តាំងខ្ញុំក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ។ ព្រះសាស្ដា ទ្រង់ទំនុកបំរុងសត្វលោកទាំងពួង ស្ដេចសរសើរខ្ញុំ ក្នុងកណ្ដាលពួកបរិស័ទថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ដាសិស្សទាំងឡាយ របស់តថាគត មានតែភិក្ខុសីវលីមួយទេ ជាអ្នកប្រសើរជាងពួកភិក្ខុអ្នកស្លាក់លាភ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំដកហោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្ដាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធ របស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សីវលី ថេរោ ឥមា គាថាយោ
អភាសិត្ថាតិ ។

សីវលិត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ចតុត្ថំ វង្គីសត្ថេរាបទានំ

(១៣៤) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វធម្មេសុ ចក្ខុមា
ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ នាយកោ ។
យថាបិ សាគរេ ឩម្មិ(១) គគនេ វិយ តារកា
ឯវំ បាវចនំ តស្ស អរហន្តេហិ ចិត្តិតំ(២) ។
សទេវាសុរនាគេហិ មនុជេហិ បុរក្ខតោ
សមណព្រាហ្មណាកិណ្ណេ ជនមជ្ឈេ ជិនុត្តមោ ។

---

១ ឱ. ម. ឩមិ ។ ២ ឱ. បិត្តិតំ ។

វគ្គិសត្ថេរាបទាន ទី ៤

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសីវលិត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សីវលិត្ថេរាបទាន ។

វង្គីសត្ថេរាបទាន ទី ៥

(១៣៤) ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ព្រះអង្គមានបញ្ញាចក្ខុក្នុងធម៌ទាំងពួង ជានាយក ទ្រង់កើតឡើងហើយ ក្នុងកប្បមួយសែន អំពីកប្បនេះ ។ លោកក្នុងសាគរ និងពួកផ្កាយ ឮក្នុងអាកាស យ៉ាងណាមិញ សាសនារបស់ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ដ៏វិចិត្រហើយ ដោយពួកព្រះអរហន្ត ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ព្រះជិនស្រីដ៏ឧត្តមនោះ មានពួកមនុស្ស ព្រមទាំងទេវតា អសុរ នាគ ហោមហែមក្នុងកណ្ដាលប្រជុំជន ក្ដុះករដោយសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ ។

បកាសិ អនុញ្ញេន្តោ លោកេ លោកន្តគូ ជិនោ
វចនេន វិពោធេន្តោ វេនេយ្យបទុមានិ សោ ។
វេសារជ្ជេហិ សម្បន្នោ ចតូហិ បុរិសុត្តមោ
បហីនភយសារជ្ជោ ខេមប្បត្តោ វិសារទោ ។
អាសភំ បវរំ ឋានំ ពុទ្ធភូមិញ្ច កេវលំ
បដិជានាតិ លោកគ្គោ នត្ថិ សញ្ចោទកោ ក្វចិ ។
សីហនាទមសម្ភីតំ នទតោ តស្ស តាទិនោ
ទេវោ នរោ វា ព្រហ្មា វា បដិវត្តា ន វិជ្ជតិ ។
ទេសេន្តោ បវរំ ធម្មំ សន្តារេន្តោ សទេវកំ
ធម្មចក្កំ បវត្តេតិ បរិសាសុ វិសារទោ ។
បដិភាណវតំ អគ្គំ សាវកំ សាធុសម្មតំ
គុណំ ពហុំ បកិត្តេត្វា ឯតទគ្គេ ឋបេសិ តំ ។

ព្រះជិនស្រីនោះ ព្រះអង្គដល់នូវទីបំផុតនៃលោក ក្នុងលោក ទ្រង់ញុំាងពួកគឺវេនេយ្យសត្វ ឲ្យពេញចិត្ត ដោយស្មើទាំងឡាយ ឲ្យត្រាស់ដឹងដោយពាក្យ (របស់ព្រះអង្គ) ។ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវេសារជ្ជធម៌ទាំង ៤ ជាបុរសដ៏ឧត្តម មានភ័យនិងសេចក្ដីកោតញញើតលះបង់ហើយ ទ្រង់ដល់នូវទីដ៏ក្សេមជាអ្នកក្លៀវក្លា ។ ព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរក្នុងលោក ទ្រង់ប្ដេជ្ញានូវពុទ្ធភូមិ ដែលជាទីដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្លាទាំងអស់ ព្រះអង្គគ្មានបុគ្គលណាមួយដាស់តឿនឡើយ ។ កាលព្រះអង្គជាគា-មិបុគ្គល បន្លឺនូវសីហនាទ ឥតមានញញើត មិនមានទេវតានិងនរជន ឬព្រហ្មពោលតបតបានឡើយ ។ ព្រះអង្គកាលសម្ដែងធម៌ដ៏ប្រសើរ ញុំាងមនុស្សព្រមទាំងទេវតាឲ្យឆ្លង (នូវវដ្ដៈទាំង ៣) ញុំាងធម្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ទ្រង់ជាអ្នកក្លៀវក្លាក្នុងបរិស័ទ ។ ព្រះអង្គប្រកាសនូវគុណដ៏ច្រើន នៃសាវ័កមួយរូប ដ៏ប្រសើរជាងពួកលោកមានបដិភាណ ដែលគេសន្មតថាជាសប្បុរស ហើយតាំងសាវ័កនោះ ក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ។

បត្តុំ វង្គីសត្ថេរាបទានំ

តទាហំ ហំសវតិយា ព្រាហ្មណោ សាធុសម្មតោ
សព្វវេទវិទូ ជាតោ វង្គីសោ វាទិសូទនោ ។
ឧបេច្ច តំ មហាវីរំ សុត្វា តំ(១) ធម្មទេសនំ
បីតិវរំ បដិលភឹ សាវកស្ស គុណេ រតោ(២) ។
និមន្តយិត្វា សុគតំ សសង្ឃំ លោកនន្ទនំ
សត្តាហំ ភោជយិត្វាហំ ទុស្សេហិ ឆាទយឹ តទា ។
និបច្ច សិរសា បាទេ កតោកាសោ កតញ្ជលី
ឯកមន្តំ ឋិតោ ហដ្ឋោ សន្ថវឹ ជិនមុត្តមំ ។
នមោ តេ វាទិសូទន(៣) នមោ តេ ឥសិសត្តម(៤)
នមោ តេ សព្វលោកគ្គ នមោ តេ អភយំករ ។

---

១ ម. សុត្វាហំ ។ ២ ម. គុណេន សោ ។ ៣ ឱ. វាទិសទ្ទូល ។ ម. វាទិមទ្ទន ។
៤ ឱ បុរិសុត្តម ។

វគ្គីសត្ថេរាបទាន ទី ៤

កាលនោះ ខ្ញុំកើតជាព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះវគ្គីសៈ នៅក្នុងនគរហង្សវតី ចេះចប់នូវវេទសព្វគ្រប់ គេសន្មតថាជាសប្បុរស ជាអ្នកបង្ហូរនូវពាក្យប្រៀនប្រដៅ ។ ខ្ញុំបានចូលទៅជិតព្រះអង្គ មានព្យាយាមធំ ហើយស្តាប់ធម៌ទេសនា បាននូវបីតិដ៏ប្រសើរ ក៏ត្រេកអរក្នុងគុណនៃសាវ័ក ។ កាលនោះ ខ្ញុំនិមន្តព្រះសុគត ព្រមទាំងព្រះសង្ឃ ដែលជាអ្នកញុំាងសត្វលោកឲ្យត្រេកអរ មកឆាន់អស់ ៧ ថ្ងៃ ហើយឲ្យគេបិទបាំងដោយសំពត់ទាំងឡាយ ។ ខ្ញុំបានក្រាបក្បាលទៀបព្រះបាទា (នៃព្រះអង្គ) លុះព្រះអង្គបើកឱកាសឲ្យខ្ញុំហើយ ខ្ញុំបានធ្វើនូវអញ្ជលី ឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ មានចិត្តត្រេកអរសរសើរនូវព្រះជិនស្រីដ៏ឧត្តមថា បពិត្រព្រះអង្គទ្រង់បង្ហូរនូវពាក្យប្រៀនប្រដៅ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គជាឥសីទី ៧ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វលោកទាំងអស់ ខ្ញុំសូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើនូវអភ័យ ខ្ញុំសូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ ។

នមោ តេ មារមថន នមោ តេ ទិដ្ឋិសូទន

នមោ តេ សន្តិសុខទ នមោ តេ សរណំករ ។

អនាថានំ តុវំ នាថោ ភីតានំ អភយប្បទោ

វិស្សាមំ ភូមិសន្តានំ សរណំ សរណេសិនំ ។

ឯវមាទីហិ សម្ពុទ្ធំ សន្ថវិត្វា មហាគុណំ

អវោចំ វាទិសូរស្ស[១] គតឹ បប្បោមិ ភិក្ខវោ ។

តទា អវោច ភគវា អនន្តបដិភាណវា

យោ សោ ពុទ្ធំ អភោជេសិ សត្តាហំ សហសាវកំ ។

គុណញ្ច មេ បកិត្តេសិ បសន្នោ សេហិ បាណិភិ

ឯសោ បត្ថយតេ ឋានំ វាទិសូរស្ស[២] ភិក្ខវោ ។

១-២ ម. វាទិសូទស្ស ។

បពិត្រព្រះអង្គទ្រង់ញាំញីនូវមារ ខ្ញុំសូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គទ្រង់បង្ហូរនូវទិដ្ឋិ ខ្ញុំសូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គទ្រង់ឲ្យនូវសន្តិសុខ ខ្ញុំសូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើនូវទីពឹង ខ្ញុំសូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ ។ ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជាទីពឹងនៃសត្វ ដែលពុំមានទីពឹង ទ្រង់ប្រទាននូវអភ័យដល់សត្វដែលមានភ័យ ទ្រង់ស្និទ្ធស្នាលរបស់សត្វទាំងឡាយ ដែលមានភូមិដ៏ស្ងប់ ជាទីពឹងរបស់ពួកជនអ្នកស្វែងរកនូវទីពឹង ។ លុះខ្ញុំសរសើរព្រះសម្ពុទ្ធមានគុណធំ ដោយពាក្យទាំងឡាយ មានយ៉ាងនេះជាដើម រួចបានពោលថា ខ្ញុំសូមដល់នូវគតិរបស់ភិក្ខុ ដែលជាអ្នកក្លៀវក្លា ជាភិក្ខុអ្នកមានវាទៈក្លៀវក្លា ។

កាលនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានបដិភាណគ្មានទីបំផុត បានត្រាស់ថា បុគ្គលណា បានញ៉ាំងព្រះពុទ្ធព្រមទាំងសាវ័ក ឲ្យឆាន់អស់ ៧ ថ្ងៃ ជ្រះថ្វា (ប្រណម្យ) ដោយដៃរបស់ខ្លួន សរសើរនូវគុណនៃតថាគត បុគ្គលនុ៎ះ ប្រាថ្នានូវតំណែងរបស់ភិក្ខុ អ្នកក្លៀវក្លាក្នុងវាទ ។

ចតុត្ថំ វង្គីសត្ថេរាបទានំ

អនាគតម្ហិ អទ្ធានេ លព្ធូសេតំ(១) បរោវរំ
ទេវមនុស្សសម្បត្តឹ អនុភោត្វា អនប្បកំ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
វង្គីសោ នាម នាមេន ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ ។
តំ សុត្វា មុទិតោ ហុត្វា យាវជីវំ តទា ជិនំ
បច្ចយេហិ ឧបដ្ឋាសឹ មេត្តចិត្តោ តថាគតំ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគច្ឆហំ(២) ។
បច្ឆិមេ ច ភវេ ទានិ បរិព្ពាជកុលេ(៣) អហំ
បច្ចាជាតោ(៤) យទា អាសឹ ជាតិយា សត្តវស្សិកោ ។

---

១ ឱ. លព្ធូតេតំ ។ ២ ឱ.ម. តុសិតំ អគមាសហំ ។ ៣ ម. ជាតោ វិប្បកុលេ ។ ៤ ម. សម្ពូត្តោ ប ។

វឌ្ឍិសត្ថេរាបទាន ទី ៤

បុគ្គលនុះនឹងសោយសម្បត្តិទេវតា និងសម្បត្តិមនុស្សដ៏ច្រើន ហើយបាននូវតំណែងជាទីពេញចិត្តនោះ ក្នុងអនាគតកាល ។ ក្នុងកប្បមួយសែន អំពីភទ្ទកប្បនេះ មានមហាបុរសទ្រង់កើតក្នុងឧក្កាកត្រកូល និងបានជាព្រះសាស្ដា ទ្រង់ព្រះនាមគោតម ត្រាស់ឡើងក្នុងលោក ។ បុរសនោះ ជាទាយាទក្នុងធម៌ទាំងឡាយ របស់ព្រះអង្គ ជាឱរស ជាធម្មនិម្មិត ជាសាវ័ក នៃព្រះសាស្ដាអង្គនោះ មានឈ្មោះថាវឌ្ឍិស: ។

កាលនោះ ខ្ញុំឮនូវពាក្យព្យាករណ៍នោះហើយ ក៏ជាបុគ្គលមានចិត្តទន់ មានចិត្តមេត្តា បានបម្រើនូវព្រះតថាគតជិនស្រី ដោយបច្ច័យទាំងឡាយ ដរាបដល់អស់ជីវិត ។ ដោយកុសលកម្មដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់ទុកចេតនានោះផង លុះខ្ញុំលះបង់រាងកាយជារបស់មនុស្សហើយ បានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ ដល់មកក្នុងបច្ឆិមភព ឥឡូវនេះ ខ្ញុំបានមកកើតក្នុងត្រកូលបរិព្វាជក មានអាយុ ៧ ឆ្នាំ រាប់អំពីកំណើត

សព្វវេទវិទូ ជាតោ វាទសត្ថវិសារទោ
វគ្គុស្សរោ[១] ចិត្តកថី បរវាទប្បមទ្ទនោ ។
វង្គេ[២] ជាតោតិ[៣] វង្គីសោ វចនេ ឥស្សរោតិ វា
វង្គីសោ ឥតិ មេ នាមំ អគ្គម្បិ[៤] លោកសម្មតំ ។
យទាហំ វិញ្ញុតំ បត្តោ ឋិតោ បឋមយោព្វនេ
តទា រាជគហេ រម្មេ សារីបុត្តញ្ញ អទ្ទសំ[៥] ។

បញ្ចវីសតិមំ ភាណវារំ ។

បិណ្ឌាយ វិចរន្តំ តំ បត្តធារឹ សុសំវុតំ
អលោលក្ខឹ មិតភាណឹ យុគមត្តំ ឧទិក្ខិតំ[៦] ។
តំ ទិស្វា វិម្ហិតោ ហុត្វា អវោចមនុច្ឆវំ
កណិការំវ និចិតំ ចិត្តំ គាថាបទំ អហំ ។

---

១ ម. ភាទិស្សរោ ។ ២ ឱ. ឯត្ថន្តរេ ហិ សទ្ទោ ទិស្សតិ ។ ៣ ឱ.ម. ឥតិ សទ្ទោ នត្ថិ ។ ៤ ឱ.ម. អភវិ ។ ៥ ឱ. សារីបុត្តមថទ្ទសំ ។ ម. សារីបុត្តមហទ្ទសំ ។ ៦ ឱ. និរិក្ខិតំ ម. និវក្ខិតំ ។

ក៏ចេះចប់នូវត្រៃវេទទាំងអស់ ក្បៀវក្លាដោយវាទសាស្ត្រ មានសំឡេងដ៏ពីរោះ មានសំដីដ៏វិចិត្រ ជាអ្នកញាំញីនូវវាទៈនៃបុគ្គលដទៃ ៗ ឯនាមដ៏ប្រសើររបស់ខ្ញុំ ដែលលោកសន្មតហើយថា វង្គីសៈ ព្រោះកើតក្នុងវង្គជនបទ ឬថា វង្គីសៈ ព្រោះជាឥស្សរៈក្នុងពាក្យ ៗ កាលណា ខ្ញុំបានដឹងក្តី ឋិតនៅក្នុងបឋមវ័យ កាលនោះ ខ្ញុំបានជួបនឹងព្រះសារីបុត្ត ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ដែលជាទីរីករាយ ៗ

ចប់ ភាណវារៈ ទី ២៥ ។

ខ្ញុំឃើញព្រះសារីបុត្តនោះ កំពុងត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត មានបាត្រក្នុងដៃ លោកសង្រួមល្អ មានភ្នែកមិនរឡេមរឡាម និយាយល្មមកំណត់ ក្រឡេកមើលត្រឹមមួយជួរនឹម លុះឃើញលោកហើយ មានសេចក្តីអស្ចារ្យ បានពោលពាក្យគួរសមជាបទគាថាវិចិត្រ ដូចផ្កាកណិការដែលគេវិចិត្រហើយ ៗ

ចតុត្ថំ វង្គីសត្ថេរាបទានំ

អាចិក្ខិ សោ មេ សត្ថារំ សម្ពុទ្ធំ លោកនាយកំ
តទា សោ បណ្ឌិតោ វីរោ ឧត្តរឹ សមេហច មេ ៗ
វិភគសហិតំ ភាក្យំ កត្វា ទុទ្ធសមុត្តមំ
វិចិត្តបដិភាណេហិ តោសិតោ តេន តាទិនា ៗ
និបច្ច សិរសា បាទេ បព្វាជេហីតិ អព្រវឹ(១)
តតោ មំ ស មហាបញ្ញោ ពុទ្ធសេដ្ឋមុបានយិ ៗ
និបច្ច សិរសា បាទេ និសីទឹ សត្ថុ សន្តិកេ
មមាហ វទតំ សេដ្ឋោ សច្ចំ វង្គីស កច្ចិ តេ(២) ៗ(៣)
មតំ សីសំ វិទិតំ សុកតិទុក្កតិមតំ(៤)
តុយ្ហំ(៥) វិជ្ជាវិសេសេន សចេ សក្កោសិ ភាចយ(៦) ៗ

---

១ ខ. បព្វាជេហីតិ បព្រវី ។ ម. បព្វាជេហិតិ មំ ព្រវិ ។ ២ ម. កច្ចិ វង្គីស ជានាសីតិ ទិស្សតិ ។ ៣ ម. តតោ បរំ កិញ្ចិ សិប្បន្តិ តស្សាហំ ជានាមីតិ ច អព្រវី ឥតិ ទិស្សតិ ។ ៤ ខ. ម. មតសីសំ វនច្ឆុទ្ធំ អបិ ពារសវស្សិកន្តិ ទិស្សតិ ។ ៥ ខ. ម. តយា ។ ៦ ខ. ភាសយ ។

វគ្គីសត្តកបកន ទី ៤

លោកក៏ប្រាប់ខ្ញុំ នូវព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ជាសាស្ដា ជាលោកនា-

យក កាលនោះ លោកជាបណ្ឌិតមានប្រាជ្ញា បានប្រាប់ខ្ញុំត

ទៅទៀត ៗ ខ្ញុំត្រូវលោកជាតាទិបុគ្គលធ្វើពាក្យប្រកបដោយ

វិភាគៈដ៏ឧត្តម ដែលគេឃើញបានដោយកម្រ ឲ្យត្រេកអរ

ដោយបដិភាណដ៏វិចិត្រទាំងឡាយ ៗ ខ្ញុំក៏ឱនក្បាលទៀបព្រះ

បាទា ហើយពោលថា សូមលោកម្ចាស់បំបួសខ្ញុំ លំដាប់នោះ

ព្រះសារីបុត្ត មានប្រាជ្ញាច្រើននោះ នាំខ្ញុំចូលទៅរកព្រះពុទ្ធដ៏

ប្រសើរ ៗ ខ្ញុំឱនក្បាលទៀបព្រះបាទា អង្គុយក្នុងសំណាក់

នៃព្រះសាស្ដា ឯព្រះសាស្ដា ប្រសើរជាងអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ

ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកានឹងខ្ញុំថា ម្នាលវង្គីសៈ សិប្បៈណាមួយ

របស់អ្នក មានពិតឬ ៗ ក្បាលមនុស្ស ដែលស្លាប់ហើយ

បើអ្នកអាច (ដឹងក្បាលមនុស្ស) ដែលស្លាប់ទៅកាន់សុគតិ

ឬទុគ្គតិ ដោយវិជ្ជាវិសេសរបស់អ្នក អ្នកចូរប្រាប់មកចុះ ៗ

អាមោទិ(១) មេ បដិញ្ញាតេ តីណំ សីសានំ ឧស្សយិ
អថោ និរយទេវេសុ ឧបបន្នេ អភិនយិំ ។

តទា វីណាសទ្ទស្សរ(២) សីសំ នស្សេសិ ជាយតោ
តតោហំ វិហារគ្គេ បត្តដ្ឋំ សមយាចិសំ(៣) ។

បត្តជិត្វាន សុភតំ សន្ទហិត យហិំ តហិំ
តតោ មំ កាវិចិត្តោតិ(៤) ឧជ្ឈាយន្តិ ហិ ភិក្ខវោ ។

តតោ វីមំសន្តំ មេ អាហ ពុទ្ធោ វិនាយកោ
តត្តិកាបំ ឥមា(៥) គាថា ហានសោ បដិគណ្ហ ភ(៦) ។

ន កាលព្យតិក្កោហំ វីរ ហានសោ បដិគណ្ហ មេ
តេនហំ ជាតិ វត្តិស ជានសោ សន្ទហិហំ មំ ។

---

១ ឱ. អាមាតិ ។ ២ ឱ.ម បច្ចេកពុទ្ធស្ស ។ ៣ ឱ. សមយាចិហំ ។ ៤ ឱ កវិប្បំជ្ជោតិ ។ ម. កបរិវជ្ជោសិ ។ ៥ ម. គត្តិកាបតិមា ។ ៦ ម. តំ ។

ខ្ញុំបានទទួលពាក្យប្តេជ្ញាថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ព្រះពុទ្ធទ្រង់បង្ហាញនូវក្បាល ៣ ខ្ញុំក៏ក្រាបទូលចំពោះក្បាល (មនុស្ស) ដែលទៅកើត ក្នុងនរកនិងទេវតា ។

កាលនោះ ព្រះលោកនាយក បង្ហាញនូវក្បាលរបស់ព្រះខីណាស្រព លំដាប់នោះ ខ្ញុំទាល់គំនិត ក៏សូមបព្វជ្ជា ។ លុះខ្ញុំបព្វជ្ជាហើយ ក៏សរសើរព្រះសុគត តាមតែក្នុងទីណា ៗ ក៏ដោយ លំដាប់នោះ ភិក្ខុទាំងឡាយលើកទោស ថាជាអ្នករីកពាយ ក្នុងកាព្យ ។ លំដាប់នោះ ព្រះពុទ្ធជានាយក ទ្រង់ត្រាស់ដើម្បីល្បងមើល ចំពោះខ្ញុំថា លុះតែបុគ្គលទាំងឡាយជាអ្នកត្រិះរិះ ទើបពោលគាថាទាំងឡាយ តាមដំណើរបានមែនឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាម ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមែនជាអ្នកយកបិត្តិបត្ថបក្នុងកាព្យទេ តែខ្ញុំព្រះអង្គពោលនូវគាថាទាំងឡាយតាមដំណើរបាន ។ ម្នាលវង្គីសៈ បើដូច្នោះ ឥឡូវនេះ អ្នកចូរសរសើរតថាគតតាមហេតុ ជាគាថាមកមើល ។

ចតុត្ថំ វង្គីសត្ថេរាបទានំ

តទាហំ សន្ថវឹ ធីរំ គាថាហិ ឥសិសត្តមំ

សោ ហានសោ តទា តុដ្ឋោ ជិនោ អគ្គេ ឋបេសិ មំ ។

បដិភាណេន ចិត្តេន អញ្ញោ សមតិមញ្ញាហំ

បេសលោ តេន សំវិគ្គោ អរហត្តំ អបាបុណឹ ។

បដិភាណវន្តំ អគ្គោ អញ្ញោ កោចិ ន វិជ្ជតិ

យថាយំ ភិក្ខុ វង្គីសោ ឯវំ ធារេថ ភិក្ខវោ ។

សតសហស្សេ កតំ កម្មំ ផលំ ទស្សេសិ មេ ឥធ

សុមុត្តោ សរវេគោវ កិលេសេ ឈាបិតា មម ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

វង្គីសត្ថេរាបទាន ទី ៤

កាលនោះ ខ្ញុំសរសើរព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ ជាឥសី ទី ៧ ដោយគាថាទាំងឡាយ ។ ព្រះជិនស្រីអង្គនោះ មានព្រះហឫទ័យត្រេកអរមួយរំពេច ក៏តាំងខ្ញុំ ក្នុងទីឯតទគ្គៈ ។ ខ្ញុំកន្ធងប់ នូវបុគ្គលដទៃ ដោយចិត្តដ៏ឈ្លាសវៃបាន ខ្ញុំជាបុគ្គលមានសីលជាទីស្រឡាញ់ មានសេចក្ដីសង្រួម ដោយបដិភាណចិត្ត ក៏បានដល់នូវអរហត្ត ។

ភិក្ខុដទៃណាមួយ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងភិក្ខុ អ្នកមានបដិភាណ ដូចជាវង្គីសភិក្ខុនេះ មិនមានទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរចាំទុកយ៉ាងនេះចុះ ។

កម្មដែលខ្ញុំធ្វើហើយ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ក៏ឲ្យផលដល់ខ្ញុំ ក្នុងលោកនេះ ខ្ញុំដកផុតចាកកិលេសហើយ ដូចជាសន្ទុះសរ របូតផុតចាកបំពង់ព្រួញ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់ចំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្ដាច់នូវទន្ទឹង ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វឌ្ឍិសោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

វឌ្ឍិសត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បញ្ចមំ ឥន្ទកត្ថេរាបទានំ

(១៣៥) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វធម្មេសុ ចក្ខុមា
ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ នាយកោ ។
ហិតាយ សព្វសត្តានំ សុខាយ វទតំ វរោ
អត្ថាយ បុរិសាជញ្ញោ បដិបន្នោ សទេវកេ ។

ទ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះវឌ្ឍិសត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ វឌ្ឍិសត្ថេរាបទាន ។

ឆត្តកត្ថេរាបទាន ទី ៥

[១៣៥] ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់មានបញ្ញាចក្ខុក្នុងធម៌ទាំងពួង ព្រះអង្គជានាយក ទ្រង់កើតឡើងក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ។ ព្រះអង្គជាបុរសអាជានេយ្យ ប្រសើរជាងអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ទ្រង់ស្ដេចទៅក្នុងមនុស្សលោកនិងទេវលោក ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្ដីសុខ ដើម្បីសេចក្ដីចំរើន ដល់សព្វសត្វទាំងឡាយ ។

បញ្ចមំ នន្ទកត្ថេរាបទានំ

យសគ្គបត្តោ សិរីមា កិត្តិវណ្ណភតោ ជិនោ
ពូជិតោ សព្វលោកស្ស ទិសា សព្វា សុវិស្សុតោ ។
ឧត្តិណ្ណវិចិកិច្ឆោ សោ វីតិវត្តកថំកថោ
បរិបុណ្ណមនសង្កប្បោ បត្តោ សម្ពោធិមុត្តមំ ។
អនុប្បន្នស្ស មគ្គស្ស ឧប្បាទេតា នរុត្តមោ
អនក្ខាតញ្ច អក្ខាសិ អសញ្ជាតញ្ច សញ្ជនី ។
មគ្គញ្ញូ[១] មគ្គវិទូ ច[២] មគ្គក្ខាយី នរាសភោ
មគ្គស្ស កុសលោ សត្ថា សារថីនំ នរុត្តមោ[៣] ។
តទា មហាការុណិកោ ធម្មំ ទេសេសិ នាយកោ
និមុគ្គេ មោហបង្កម្ហិ[៤] សមុទ្ធរតិ បាណិនោ ។

---

១ ឱ. ឯត្ថន្តរេ សោ សេដ្ឋោ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ប សេដ្ឋោ នត្ថិ ។ ៣ ឱ. ម. វរុត្តមោ ។ ៤ ម. កាមបង្កម្ហិ ។

ខន្ទកត្ថេរាបទាន ទី ៥

ព្រះជិនស្រី ព្រះអង្គដល់នូវយសដ៏ប្រសើរ មានសិរី ពេញប្រៀបដោយកិត្តិគុណ ដែលសត្វលោកទាំងពួង បូជាហើយ ល្បីខ្ចរខ្ចាយសព្វទិស ។ ព្រះជិនស្រីនោះ មានវិចិកិច្ឆាឆ្លងផុតហើយ មានសេចក្តីសង្ស័យកន្លងហើយ មានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងព្រះចិន្តាពេញបរិបូណ៌ ទ្រង់ដល់នូវសម្ពោធិញាណដ៏ឧត្តម ។ ព្រះអង្គជានរៈដ៏ឧត្តម ទ្រង់ញុំាងមគ្គដែលមិនទាន់កើតឲ្យកើតឡើង ទ្រង់ប្រាប់នូវពាក្យដែលគេមិនទាន់ទិ-យាយ ទ្រង់បង្កើតនូវធម្មជាតដែលមិនទាន់កើត ។ ព្រះអង្គជាអ្នកស្គាល់នូវផ្លូវ ជ្រាបច្បាស់នូវផ្លូវ ជាអ្នកប្រាប់នូវផ្លូវ ជាអ្នកអង់អាចជាងនរៈ ជាសាស្តាចារ្យដ៏ឈ្លាសវៃក្នុងផ្លូវ ជានរៈដ៏ឧត្តម ជាងសារថីទាំងឡាយ ។ ក្នុងកាលនោះ ព្រះលោកនាយក ទ្រង់ប្រកបដោយមហាករុណា ទ្រង់សម្តែងនូវធម៌ ហើយស្រង់ពួកសត្វដែលមុជចុះ ក្នុងកក់គឺមោហៈ ។

ភិក្ខុនីនំ ឱវទនេ សាវកំ ជេដ្ឋសម្មតំ
វណ្ណយំ ឯតទគ្គម្ហិ បញ្ញាបេសិ មហាមុនិ ។
តំ សុត្វាហំ បមុទិតោ និមន្តេត្វា តថាគតំ
ភោជយិត្វា សសង្ឃន្តំ បត្ថយឹ ឋានមុត្តមំ ។
តទា បមុទិតោ នាថោ មំ អវោច មហាឥសិ
សុខី ភវស្សុ ទីឃាយុ លភស្សេតំ មនោរថំ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
នន្ទកោ នាម នាមេន ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវត្តឹសំ អគច្ឆហំ(១) ។

១ ឱ. តាវត្តឹសុបគោ អហំ ។

ព្រះមហាមុនី ទ្រង់សរសើរសាវ័ក ដែលភិក្ខុសង្ឃសន្មតថាជាច្បង ក្នុងការទូន្មានពួកភិក្ខុនី បានតែងតាំងក្នុងឋានៈ ជាឯតទគ្គៈ ។ ខ្ញុំបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកានោះហើយ ក៏មានចិត្តរីករាយ និមន្តព្រះតថាគត ព្រមទាំងព្រះសង្ឃ ឲ្យឆាន់ហើយប្រាថ្នានូវតំណែង ដ៏ឧត្តមនោះ ។

ក្នុងកាលនោះ ព្រះមហាឥសី ជាទីពឹង ទ្រង់មានព្រះទ័យរីករាយ បានត្រាស់នឹងខ្ញុំថា អ្នកចូរបានសេចក្តីសុខមានអាយុវែង អ្នកនឹងបាននូវតំណែង ជាទីពេញចិត្តនុ៎ះ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រះសាស្តាទ្រង់ព្រះនាមគោតម ទ្រង់សម្ភពក្នុងឱក្កាកត្រកូល នឹងត្រាស់ឡើងក្នុងលោក ។ បុរសនេះនឹងបានជាទាយាទ ក្នុងធម៌របស់ព្រះសាស្តា ជាឱរសដែលធម៌និម្មិត ឈ្មោះនន្ទកៈ ជាសាវ័ករបស់ព្រះសាស្តានោះ ។ ដោយកុសលកម្មដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់ចេតនានោះផង លុះខ្ញុំលះបង់កាយជារបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើត ក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។

បញ្ចមំ ខន្ធកត្ថេរាបទានំ

បច្ឆិមេ ច ភវេ ទានិ ជាតា សេដ្ឋិកុលេ អហំ
សាវត្ថិយំ បុរវរេ ឥទ្ធេ ផីតេ មហទ្ធនេ ។
យុវប្បវេសេ សុកតំ ទិស្វា វិម្ហិតមានសោ
ជេតារាមបដិគ្គាហោ បព្វជឹ អនគារិយំ ។
ន ចិរេនេវ កាលេន អរហត្តំ អបាបុណឹ
តតោហំ តិណ្ណសំសារេ សាសិតោ សព្វទស្សិនា ។
ភិក្ខុនីនំ ធម្មកថី បរិបុច្ឆា ការី អហំ
សាសិតា តា មយា សព្វា អកិលាសុ អធាសហំ ។
សតានិ បញ្ចញ្ញានិ តទា តុដ្ឋា មហាហិតោ
ភិក្ខុនីនំ ថិរគតំ អគ្គដ្ឋានេ ឋបេសិ មំ ។

ឧទ្ទកត្ថេរាបទាន ទី ៥

ឥឡូវនេះ ដល់មកក្នុងបច្ឆិមភព ខ្ញុំកើតក្នុងត្រកូលសេដ្ឋី ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ជាបុរីប្រសើរ ស្តុកស្តម្ភ ទូលាយ មានទ្រព្យច្រើន ។ ខ្ញុំបានឃើញព្រះសុគត ទៀបមាត់ទ្វារនៃបុរី ក៏មានចិត្តរន្ធត់ កាលព្រះសុគតទទួលវត្តជេតពន ខ្ញុំចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ លំដាប់នោះ ខ្ញុំត្រូវព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ឃើញសព្វ ប្រៀនប្រដៅហើយ មានសង្វារធ្ងន់ហើយ ក៏បានដល់អរហត្ត ដោយកាលមិនយូរប៉ុន្មាន ។ ខ្ញុំបានធ្វើនូវធម្មកថានិងបរិបុច្ឆា បំពោះនាងភិក្ខុនីទាំងឡាយ ភិក្ខុនីទាំងអស់នោះ ចំនួន ៤០០ រូបឥតខ្វះ ដែលខ្ញុំទូន្មានហើយ ក៏បានទៅជាភិក្ខុនីមិនមានអាសវៈ ។ កាលនោះ ព្រះមានព្រះភាគមានព្រះទ័យត្រេកអរ ទ្រង់ធ្វើប្រយោជន៍ដ៏ធំ ទ្រង់តាំងខ្ញុំក្នុងតំណែងដ៏ប្រសើរ ជាងពួកសាវ័កអ្នកទូន្មានពួកភិក្ខុនី ។

សតសហស្សេ កតំ កម្មំ ផលំ ទស្សេសិ មេ ឥធ

សុមុត្តោ សរវេគោវ កិលេសា ឈាបិតា មម ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧន្ទុកោ ថេរោ ឥមា គា-

ថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឧន្ទុកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

កុសលកម្មដែលខ្ញុំធ្វើហើយ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្ប
នេះ ក៏ឲ្យផលដល់ខ្ញុំ ក្នុងលោកនេះ កិលេសទាំងឡាយ
ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ដូចព្យៀងនៃព្រួញ ដែលរបូតផុត
ទៅ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតកំលោចហើយ ភព
ទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលចេញហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ
ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ !
ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំ
បានសម្រេចហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើ
ហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ
ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ
ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះនន្ទកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំង
នេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប នន្ទកត្ថេរាបទាន ។

ឆដ្ឋំ កាឡុទាយិត្ថេរាបទានំ

(១៣៦) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វធម្មេសុ ចក្ខុមា
ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ នាយកោ ។
នាយកានំ វរោ សត្ថា គុណាគុណវិទូ ជិនោ
កតញ្ញូ កតវេទី ច តិត្ថេ យោជេតិ បាណិនោ ។
សព្វញ្ញុតេន ញាណេន តុលយិត្វា ទយាសយោ
ទេសេសិ បវរំ ធម្មំ អនន្តគុណសញ្ចយោ ។
ស កទាចិ មហាវីរោ អនន្តជនតំ សុជី(១)
ទេសេសិ មធុរំ ធម្មំ ចតុសច្ចូបសំហិតំ ។
សុត្វាន តំ ធម្មវរំ អាទិមជ្ឈន្តសោភណំ
បាណសតសហស្សានំ ធម្មាភិសមយោ អហុ ។

---

១ ឱ. អនន្តជិនតំ សរី ។ ម. អនន្តជនសំសរិ ។

កាឡុទាយិត្ថេរាបទានទី ៦

(១៣៦) ព្រះជិនស្រីព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់មានបញ្ញាចក្ខុក្នុងធម៌ទាំងពួង ព្រះអង្គជានាយក កើតឡើង ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រសើរជាងពួកអ្នកទូន្មាន ទ្រង់ជ្រាបនូវគុណនិងទោស ព្រះអង្គឈ្នះមារ ជាកតញ្ញូកតវេទីបុគ្គល ទ្រង់ញុំាងពួកសត្វឲ្យប្រកប ក្នុងកំពង់គឺធម្មវិន័យ ។ ព្រះអង្គជាសព្វញ្ញូ មានសេចក្តីអាណិតសត្វជាទីអាស្រ័យ ទ្រង់សន្សំនូវគុណរកទីបំផុតគ្មាន ទ្រង់ថ្លឹងមើលដោយញាណនោះ ហើយសម្តែងនូវធម៌ ដ៏ប្រសើរ ៗ ក្នុងកាលណា ៗ ក៏ដោយ ព្រះសាស្តាមានព្យាយាមមាំមួន មានការបរិសុទ្ធស្អាតជាងប្រជុំជនជាអនន្ត ទ្រង់សម្តែងធម៌ដ៏ពីរោះ ប្រកបដោយសច្ចៈ ៤ ។ ពួកសត្វចំនួនមួយសែន បានត្រាស់ដឹងមគ្គផល ព្រោះបានស្តាប់នូវធម៌ដ៏ប្រសើរ មានលំអខាងដើម កណ្តាល និងខាងចុង ។

និព្វាបិតា តទា ភូមិ គជ្ជឹសុ ច បយោធរា
សាធុការំ បវត្តឹសុ ទេវព្រហ្មនរាសុរា ៗ
អហោ ការុណិកោ សត្ថា អហោ សទ្ធម្មទេសនា
អហោ ករសមុទ្ទស្មឹ និមុគ្គេ ឧទ្ធរិ ជិនោ ៗ
ឯវំ សំវេគជាតេសុ(១) សនរាមរព្រហ្មេសុ
កុលប្បសាទកានគ្គំ សាវកំ វណ្ណយិ ជិនោ ៗ
តទាហំ ហំសវតិយា ជាតោមច្ចកុលេ អហុ
បាសាទិកោ ទស្សនីយោ បហូតធនធញ្ញវា ៗ
ហំសារាមមុបេច្ចាហំ វន្ទិត្វា តំ តថាគតំ
សុណិត្វា មធុរំ ធម្មំ ការំ កត្វា ច តាទិនោ ៗ
និបច្ច បាទមូលេហំ ឥមំ វចនមព្រវឹ
កុលប្បសាទកានគ្គោ យោ តវ សាសនេ(២) មុនេ ៗ

---

១ ម. បវេធជាតេសុ ។ ២ ឱ. ម. យោ តយាសន្តោ ។

ក្នុងកាលនោះ ផែនដីក៏លាន់ឮ មេឃក៏គ្រហឹម ពួកទេវតា ព្រហ្ម មនុស្ស អសុរ ក៏ញ៉ាំងសាធុការឲ្យប្រព្រឹត្តទៅថា ឱ ! ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រកបដោយករុណា ឱ ! ព្រះសទ្ធម្មទេសនា ឱ ! ព្រះជិនស្រី ទ្រង់ស្រង់ទេវតា មនុស្សសត្វ ដែលមុជចុះក្នុងសមុទ្រគឺភព ឡើងបាន ។ (កាលបើសត្វទាំងឡាយ) ព្រមទាំងមនុស្ស ទេវតា ព្រហ្ម កើតសេចក្តីសង្វេគយ៉ាងនេះហើយ ព្រះជិនស្រីទ្រង់សរសើរនូវសាវ័ក ដែលប្រសើរជាងបុគ្គលជ្រះថ្លា ក្នុងត្រកូលទាំងឡាយ ។ កាលនោះ ខ្ញុំកើតក្នុងត្រកូលអាមាត្យ ក្នុងហង្សវតីនគរ ជាបុគ្គលប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា គួរឲ្យរមិលមើល មានទ្រព្យនិងស្រូវច្រើន ។ ខ្ញុំចូលទៅក្នុងហង្សារាម ថ្វាយបង្គំព្រះតថាគតនោះ ស្តាប់នូវធម៌ដ៏ពីរោះ ហើយធ្វើនូវគ្រឿងសក្ការៈ ដល់ព្រះតថាគត ជាតាទិបុគ្គល ។ ខ្ញុំក្រាបទៀបព្រះបាទា ពោលពាក្យនេះថា បពិត្រព្រះមុនី បុគ្គលណា ប្រសើរជាងបុគ្គលអ្នកជ្រះថ្លា ក្នុងត្រកូល ក្នុងសាសនា នៃព្រះអង្គ ។

ឆដ្ឋំ កាឡុទាយិត្ថេរាបទានំ

តាទិសោកំ មហាវីរ(១) ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សាសនេ
តទា មហាការុណិកោ សិញ្ចេត្ថាមតេន មំ ។
អាហ មំ បុត្ត ឧត្តិដ្ឋ(២) លច្ឆសេតំ មនោរថំ
កថំ នាម ជិនេ ការំ កត្វាន វិមនោ សិយា ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
ឧទាយី នាម នាមេន ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ ។
តំ សុត្វា មុទិតោ ហុត្វា យាវជីវំ តទា ជិនំ
មេត្តចិត្តោ បរិចរឹ បច្ចយេហិ វិនាយកំ ។

---

១ ឱ. តាទិសោ ហោមហំ វីរ ។ ២ ឱ. អាហ មំ បុត្ត វុត្តិដ្ឋ ។ ម. អស្សាស បុត្ត ឧត្តិដ្ឋ ។

កាឡុទាយិត្ថេរាបទាន ទី ៦

បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមឲ្យបានជាបុគ្គលប្រាកដដូចបុគ្គលនោះ ក្នុងសាសនា នៃព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។

កាលនោះ ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ប្រកបដោយមហាករុណា ក៏ស្រោចខ្ញុំ ដោយអម្រឹតធម៌ ។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់នឹងខ្ញុំថា ម្នាលបុត្រ ចូរអ្នកក្រោកឡើង អ្នកនឹងបាននូវតំណែងសមដូចបំណងនុ៎ះ បុគ្គលធ្វើនូវការបូជាចំពោះព្រះជិនស្រី នឹងប្រាសចាកផល ដូចម្ដេចកើត ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រះសាស្ដា ទ្រង់ព្រះនាមគោតម ព្រះអង្គសម្ភពក្នុងឧក្កាកត្រកូល នឹងត្រាស់ឡើងក្នុងលោក ។ បុរសនេះនឹងបានជាទាយាទក្នុងធម៌ទាំងឡាយ របស់ព្រះសាស្ដានោះជាឱរស ដែលធម៌និម្មិតហើយ ឈ្មោះឧទាយី ជាវ័ករបស់ព្រះសាស្ដានោះ ។ កាលនោះ ខ្ញុំបានស្ដាប់ នូវព្រះពុទ្ធដីកានោះហើយ ក៏មានចិត្តរីករាយ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា បានបម្រើនូវព្រះជិនស្រី ព្រះអង្គជាអ្នកដឹកនាំសត្វដោយការបរិច្ចាគបច្ច័យទាំងឡាយ រហូតដល់អស់ជីវិត ។

តេន កម្មវិបាកេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវត្តឹសំ អគច្ឆហំ ។
បច្ឆិមេ ច ភវេ ទានិ រម្មេ កាបិលវត្ថវេ
ជាតោ មហាមច្ចកុលេ សុទ្ធោទនោ មហីបតិ ។
តទា អជាយិ សិទ្ធត្ថោ រម្មេ លុម្ពិនិកាននេ
ហិតាយ សព្វលោកស្ស សុខាយ ច នរាសភោ ។
តទហេវ អហំ ជាតោ សហ តេនេវ វឌ្ឍិតោ
បិយោ សហាយោ ទយិតោ វិស្សដ្ឋោ ធីតិកោវិទោ ។
ឯកូនតឹសោ វយសា និក្ខន្តោ បព្វជី សោ(១)
ឆវស្សានិ វិនាមេត្វា អាសិ ពុទ្ធោ វិនាយកោ ។

១ ម. និក្ខមិត្វា អគារតោ ។

ដោយវិបាកនៃកុសលកម្មនោះផង ដោយការតំកល់នូវចេត-
នានោះផង លុះខ្ញុំលះបង់នូវរាងកាយជារបស់មនុស្ស ក៏បាន
ទៅកើត ក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ ឥឡូវនេះ ដល់មកបច្ឆិមភព
ខ្ញុំបានកើតក្នុងត្រកូលអាមាត្យជាធំ ក្នុងកបិលវត្ថុបុរី ជាទីរីក-
រាយ មានព្រះបាទសុទ្ធោទនៈជាម្ចាស់ផែនដី ។ កាលនោះ
ព្រះសិទ្ធត្ថកុមារ ជាអ្នកអង់អាចជាងនរជន បានកើតឡើង
ក្នុងព្រៃលុម្ពិនីជាទីរីករាយ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តី
សុខ ដល់សត្វលោក ។ ខ្ញុំកើតក្នុងថ្ងៃនោះដែរ មាន
វ័យចម្រើនឡើងជាមួយនឹងព្រះសិទ្ធត្ថកុមារនោះ ជាសម្លាញ់
ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយសេចក្តីអាណិត ជាអ្នកស្និទ្ធ
ស្នាល ឈ្លាសវៃក្នុងនីតិសាស្ត្រ ។ ព្រះសិទ្ធត្ថកុមារនោះ
មានវ័យ ២៩ ឆ្នាំ ក៏ចេញទៅបួស ញុំាងកាលឲ្យកន្លងទៅ
អស់ ៦ វស្សា បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ ដឹកនាំ (សត្វលោក) ។

ឆដ្ឋំ កាឡុទាយិត្ថេរាបទានំ

ជេត្វា សសេនកំ មារំ   ខេបយិត្វាន អាសវេ

ភវណ្ណវំ តរិត្វាន   ពុទ្ធោ អាសិ សទេវកេ ។

ឥសិវ្ហយំ បតនំ គន្ត្វា(១)   វិនេត្វា បញ្ចវគ្គិយេ

តតោ វិនេសិ ភគវា   គន្ត្វា គន្ត្វា តហឹ តហឹ ។

វេនេយ្យ វិនយន្តោ សោ   សង្គណ្ហន្តោ សទេវកំ

ឧបេច្ច មគធេ គិរឹ   វិហរិត្ថ តទា ជិនោ ។

តទា សុទ្ធោទនេនាហំ   ភូមិបាលេន បេសិតោ

គន្ត្វា ទិស្វា ទសពលំ   បព្វជិត្វារហា អហំ(២) ។

តទា មហេសឹ យាចិត្វា   បាបយឹ កបិលវ្ហយំ

តតោ បុរហំ(៣) គន្ត្វាន   បសាទេសឹ មហាកុលំ ។

ជិនោ តស្មឹ គុណេ តុដ្ឋោ   មមាហ បុរិសាសភោ

កុលប្បសាទកានគ្គំ   បញ្ញាបេសិ វិនាយកោ ។

---

១ ឱ.ម. គមិត្វាន ។ ២ ឱ.ម. អហុំ ។ ៣ ឱ. បុរាហំ ។

ព្រះអង្គឈ្នះមារព្រមទាំងសេនា ហើយញ៉ាំងអាសវៈឲ្យអស់ ទ្រង់ឆ្លងអន្លង់គឺភព បានជាព្រះពុទ្ធក្នុងមនុស្សលោកនិងទេវលោក ។ ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ព្រៃ ឈ្មោះឥសិបតនៈ ទូន្មានបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ តពីនោះមក ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ស្តេចទៅក្នុងទីនោះ ៗ ហើយទូន្មាន (សត្វ) ។ ព្រះមានព្រះភាគនោះ កាលទូន្មានពពួកសត្វ ដែលគួរទូន្មាន សង្គ្រោះទាំងមនុស្សនិងទេវតា រួចស្តេចចូលទៅឯភ្នំក្នុងដែនមគធៈ កាលនោះ ព្រះជិនស្រី ទ្រង់គង់ (លើភ្នំនោះ) ។ ពេលនោះ ខ្ញុំត្រូវព្រះបាទសុទ្ធោទនៈ ជាភូមិបាលបញ្ជូនទៅហើយ ខ្ញុំក៏ទៅ លុះខ្ញុំបានឃើញព្រះទសពលហើយ ក៏បួសបានជាអរហន្ត ។ ខ្ញុំបានអារាធនាព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ឲ្យចូលទៅកាន់ក្រុងកបិលពស្តុ លំដាប់នោះ ខ្ញុំទៅមុនទៀត បានញ៉ាំងមហាត្រកូលឲ្យជ្រះថ្លា ។ ព្រះជិនស្រីត្រេកអរក្នុងគុណនោះ ព្រះអង្គជាបុរសប្រសើរ ជានាយកដ៏វិសេស បានតាំងខ្ញុំថាជាអ្នកប្រសើរជាងសាវ័ក អ្នកញ៉ាំងត្រកូលឲ្យជ្រះថ្លា ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កាឡុទាយី ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កាឡុទាយិត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

សត្តមំ អភយត្ថេរាបទានំ

(១៣៧) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វធម្មេសុ ចក្ខុមា(១)
ឥតោ សតសហស្សម្ហិ កប្បេ ឧប្បជ្ជិ នាយកោ ។
សរណាគមនេ កេចិ(២) និវេសេសិ តថាគតោ
កេចិ(៣) សីលេ និវេសេសិ ទសកម្មបថុត្តមេ ។

---

១ ឱ. ម. បក្ខុមា ។ ២ ឱ. កញ្ចិ ។ ម. កិញ្ចិ ។ ៣ ម. សមាបត្តិកស្ស ចដ្ឋ ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដក ចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ខ្ញុំ ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធ របស់ខ្ញុំ ។ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកាឡុទាយិត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កាឡុទាយិត្ថេរាបទាន ។

អភយត្ថេរាបទាន ទី ៧

(១៣៧) ព្រះជិនស្រី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ព្រះអង្គដល់នូវត្រើយ នៃធម៌ទាំងពួង ជានាយក ទ្រង់កើតឡើង ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីភទ្ទកប្បនេះ ។ ព្រះតថាគត ទ្រង់ញុំាងពួកសត្វខ្លះ ឲ្យតាំងនៅក្នុងសរណគមន៍ ញុំាងពួកសត្វខ្លះ ឲ្យតាំងនៅក្នុងសីល និងកម្មបថ ១០ ដ៏ឧត្តម ។

សត្តមំ អភយត្ថេរាបទានំ

ទេតិ កស្សចិ សោ ធីរោ សាមញ្ញផលមុត្តមំ
សមាបត្តី តថា អដ្ឋ[1] តិស្សោ វិជ្ជា បវេច្ឆតិ ។
ឆឡភិញ្ញាសុ យោជេតិ កញ្ចិ សត្តំ នរុត្តមោ
ទេតិ កស្សចិ សោ នាថោ ចតស្សោ បដិសម្ភិទា ។
ពោធនេយ្យំ ជនំ ទិស្វា អសង្ខេយ្យម្បិ យោជនេ
ខណេន ឧបគន្ត្វាន វិនេតិ នរសារថិ ។
តទាហំ ហំសវតិយំ អហោសិំ ព្រាហ្មណត្រជោ
បារគូ សព្វវេទានំ វេយ្យាករណសម្មតោ ។
និរុត្តិយា ច កុសលោ និឃណ្ឌោ ច[2] វិសារទោ
បទកោ កេដុភវិទូ ឆន្ទោវិចិត្តកោវិទោ ។
ជង្ឃាវិហារំ វិចរំ ហំសារាមំ ឧបេច្ចហំ
អទ្ទសំ បវរំ សេដ្ឋំ មហាជនបុរក្ខតំ ។

---

១ ម. សមាបត្តិកស្ស បដ្ឋ ។ ២ ឱ. និឃណ្ឌុ ប ។ ម. និឃណ្ឌុម្ហិ ។

អភយត្ថេរាបទាន ទី ៧

ព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់ប្រទាននូវសាមញ្ញផលដ៏ឧត្តម ដល់ពួកសត្វខ្លះ ម្យ៉ាងទៀត ទ្រង់ញុំាងសត្វខ្លះឲ្យត្រាស់ដឹង នូវសមាបត្តិ ៨ និងវិជ្ជា ៣ ។ ព្រះនរុត្តម ទ្រង់ញុំាងសត្វពួកខ្លះឲ្យប្រកបក្នុងអភិញ្ញា ៦ ព្រះលោកនាថនោះ ទ្រង់ប្រទាននូវបដិសម្ភិទា ៤ ដល់ពួកសត្វខ្លះ ។ ព្រះនរសារថី ទ្រង់ឃើញនូវពួកសត្វ ដែលគួរទូន្មានឲ្យត្រាស់ដឹងបាន សូម្បីនៅក្នុងទីចម្ងាយមួយអសំខេយ្យយោជន៍ ក៏ស្តេចទៅទូន្មានដោយមួយរំពេចបាន ។ កាលនោះ ខ្ញុំកើតជាព្រាហ្មណ៍ ក្នុងក្រុងហង្សវតី បានដល់នូវត្រើយនៃវេទទាំងពួង ចេះចប់នូវវេយ្យាករណ៍ ។ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងនិរុត្តិផង ក្លៀវក្លាក្នុងគម្ពីរឈ្មោះនិឃណ្ឌុផង រៀននូវបទផង ចេះនូវគម្ពីរឈ្មោះកេដុភៈផង ឈ្លាសវៃដ៏វិចិត្រក្នុងឆន្ទសាស្ត្រផង ។ ខ្ញុំកាលត្រាច់ទៅកាន់ទីសម្រាកស្ងួន ក៏ចូលទៅក្នុងហង្សារាម បានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធប្រសើរថ្លៃថ្លា មានមហាជនចោមរោម ។

ទេសេន្តំ វិរជំ ធម្មំ បច្ចុដ្ឋិតាមតី អហំ

ឧបេត្វា តស្ស វាក្យានិ[1] សុត្វាន វិមលានហំ ។

ព្យាហតំ បុនរុត្តំ វា អបត្ថំ វា[2] និរត្ថកំ

នាទ្ទសំ តស្ស មុនិនោ តតោ បត្តិតោ អហំ ។

ន ចិរេនេវ កាលេន សព្វត្ថាបិ[3] វិសារទោ

និបុណោ ពុទ្ធវចនេ អហោសឹ គណិសម្មតោ ។

តទា ចតស្សោ គាថាយោ គន្ថយិត្វា សុព្យញ្ជនា

សន្ថវិត្វា តិលោកគ្គំ ទេសយិស្សំ ទិនេ ទិនេ ។

វិរត្តោសិ មហាវីរ សំសារេ សកយេ វសំ

ការុណាយ ច និព្វាយិ តតោ ការុណិកោ មុនិ ។

---

១ អ. កល្យាណី ។ ២ ម. អសត្ថំ វា ។ ៣ ឱ. សព្វសត្ថ ។ ម. សព្វសត្ថ ។

ខ្ញុំជាអ្នកដឹងនូវបច្ចនិកធម៌ បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គកំពូលសម្តែងធម៌ ដែលប្រាសចាកធូលី ខ្ញុំបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះអង្គ ដែលជាពាក្យមិនមានមន្ទិល ។ ខ្ញុំមិនឃើញនូវការភ្ញាំងភ្ញាត់ ដែលល្មមបៀតបៀនបាន ឬនូវហេតុមិនជាទីប្រាថ្នា ឬក៏នូវអំពើមិនមានប្រយោជន៍ របស់ព្រះមុនីនោះសោះ លំដាប់នោះ ខ្ញុំក៏បួស (ក្នុងសំណាក់នៃព្រះអង្គ) ។ អស់កាលមិនយូរប៉ុន្មាន ខ្ញុំជាបុគ្គលក្លៀវក្លា ក្នុងទីទាំងពួង គេសន្មតថាជាអ្នកមានគណៈ ក្នុងពុទ្ធវចនៈដ៏ល្អិតល្អន់ ។ កាលនោះ ខ្ញុំបង្ក្រងនូវគាថា ៤ មានព្យញ្ជនៈដ៏ល្អ ហើយសរសើរព្រះពុទ្ធ ជាកំពូលនៃត្រៃ-លោក ហើយសម្តែងធម៌ពល់ ៗ ថ្ងៃ ។ ព្រះមហាវីរៈ ព្រះអង្គនៅក្នុងសង្សារដែលប្រកបដោយភ័យ ទ្រង់មានព្រះទ័យនឿយណាយ តែទ្រង់មិនទាន់និព្វាន ព្រោះមានសេចក្តីអា-ណិត ហេតុនោះ ព្រះមុនី ឈ្មោះថាមានសេចក្តីករុណា ។

សត្តមំ អភយត្ថេរាបទានំ

បទុជ្ឈោធ៌ យោ សត្តោ ន កិលេសវសោ អហុ

សម្បជានោ សតិយុត្តោ តស្មា ឯសោ អចិន្តិយោ ។

ទុព្វលានិ កិលេសានិ យស្សាសយគតានិ មេ

ញាណគ្គិបរិទឌ្ឍានិ ន ចិយឹសុ តទព្ភុតំ ។

យោ សព្វលោកស្ស គរុ លោកេ យស្ស តថា គរុ

តថាបិ លោកាចរិយោ លោកោ តស្សានុវត្តកោ ។

ឯវមាទីហិ សម្ពុទ្ធំ កិត្តយំ ធម្មទេសនំ

យាវជីវំ ការិត្វាន តតោ សគ្គំ តតោ ចុតោ ។

សតសហស្សិតោ កប្បេ យំ ពុទ្ធមភិកិត្តយឹ

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ កិត្តនាយ ឥទំ ផលំ ។

សត្វណាដែលជាបុថុជ្ជន តែមិនលះក្នុងអំណាចកិលេស ជាអ្នកមានការដឹងខ្លួន ប្រកបដោយសតិ ហេតុនោះ សត្វនុ៎ះព្រះអង្គមិនបាច់គិត ។ ពួកកិលេសរបស់ខ្ញុំណា ដែលមានកម្លាំងខ្លាយ តាំងនៅខាងក្នុង ដែលភ្លើងគឺមគ្គញាណដុតកំដៅហើយ មិនទាន់អស់រលីងនៅឡើយ (កិលេសទាំងឡាយ) របស់ខ្ញុំនោះ មិនកើតឡើងទៀតទេ ។ បុគ្គលណា ជាគ្រូនៃលោកទាំងពួង ម្យ៉ាងទៀត គ្រូនៃបុគ្គលណា ក្នុងលោក ឬជាអាចារ្យក្នុងលោក លោកប្រព្រឹត្តទៅតាមបុគ្គលនោះដោយពិត ។ ខ្ញុំសរសើរព្រះសម្ពុទ្ធ និងធម្មទេសនា (នៃព្រះអង្គ) ដោយពាក្យទាំងឡាយ មានយ៉ាងនេះជាដើម ហើយធ្វើ (សេចក្តីគោរព) ដរាបដល់អស់ជីវិត លុះខ្ញុំច្យុតអំពីអត្តភាពនោះ ក៏បានទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែនអំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំសរសើរព្រះពុទ្ធ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការសរសើរ ។

ទេវលោកេ(១) មហារជ្ជំ និញ្ចុកោសហត្ថា(២)
ចក្កវត្តិមហារជ្ជំ ពហុសោ ចុករឹ អហំ ។
ទុវេ ភវេ បជាយាមិ ទេវត្តេ អថ មានុសេ
អញ្ញំ គតឹ ន ជានាមិ ចិត្តទាយ ឥទំ ផលំ ។
ទុវេ កុលេ បជាយាមិ ខត្តិយេ អថ ព្រាហ្មណេ
នីចេ កុលេ ន ជានាមិ ចិត្តទាយ ឥទំ ផលំ ។
បច្ឆិមេ ច ភវេទានិ គិរិព្វជបុរុត្តមេ
រញ្ញោហំ ពិម្ពិសារស្ស បុត្តោ នាមេន អភយោ ។
បាបមិត្តវសំ គន្ត្វា និគណ្ឋេន សមោហិតោ(៣)
បេសិតោ នាដបុត្តេន ពុទ្ធសេដ្ឋំ ឧបេច្ចហំ ។
បុច្ឆិត្វា និបុណំ បញ្ហំ សុត្វា ព្យាករណុត្តមំ
បព្វជិត្វាន ន ចិរំ អរហត្តំ អបាបុណឹ ។
កិត្តយិត្វា ជិនវរំ កិត្តិតោ ហោមិ សព្វទា
សុគន្ធទេហវទនោ អាសឹ សុខសមប្បិតោ ។

---

១ ម. ទេវរជ្ជំ ។ ២ ឱ. រដ្ឋបាទេសិកញ្ចយំ ។ ម. បាទេសិ កញ្ចនត្ថិយំ ។ ៣ ឱ. ម. វិមោហិតោ ។

កាលនោះ ខ្ញុំសោយរាជ្យជាស្តេចធំ ក្នុងទេវលោកដ៏ជាទិព្យ ហើយខ្ញុំសោយរាជ្យ ជាស្តេចមហាចក្រពត្តិ ជាច្រើនជាតិ ។ ខ្ញុំកើតតែក្នុងភពពីរ គឺទេវតានិងមនុស្ស ខ្ញុំមិនស្គាល់គតិដទៃទេ នេះជាផលនៃការសរសើរ ។ ខ្ញុំកើតតែក្នុងត្រកូលពីរ គឺត្រកូលក្សត្រនិងត្រកូលព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំមិនស្គាល់ត្រកូលទាបឡើយ នេះជាផលនៃការសរសើរ ។ ឥឡូវនេះ ដល់មកក្នុងបច្ឆិមភព ខ្ញុំមានឈ្មោះថាអភ័យ ជាបុត្ររបស់ព្រះបាទពិម្ពិសារ ក្នុងគិរិព្វជបុរីដ៏ឧត្តម ។ ខ្ញុំលុះអំណាចនៃបាបមិត្ត ត្រូវពួកនិគ្រន្ថបញ្ចុះបញ្ចូលហើយ ដែលគ្រូឈ្មោះនាដបុត្តប្រើទៅ ខ្ញុំក៏ចូលទៅគាល់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។ ខ្ញុំសួរនូវប្រស្នាដ៏ល្អិត ស្តាប់នូវព្យាករណ៍ដ៏ឧត្តម ហើយក៏បព្វជ្ជា អស់កាលមិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានព្រះអរហត្ត ។ ខ្ញុំសរសើរព្រះជិនស្រីដ៏ប្រសើរ ត្រូវគេសរសើរសព្វកាល ជាបុគ្គលមានរាងកាយនិងមាត់មានក្លិនក្រអូបល្អ ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ដោយសេចក្តីសុខ ។

សត្តមំ អភយត្ថេរាបទានំ

តិក្ខហាសលហុប្បញ្ញោ មហាបញ្ញោ តថេវហំ
វិចិត្តបដិភាណោ ច តស្ស កម្មស្ស វាហសា ។

អភិត្ថវិត្វា បទុមុត្តរហំ
បសន្នចិត្តោ អសមំ សយម្ភុំ
នាគច្ឆិ កប្បានិ អបាយភូមឹ
សតំសហស្សានិ ផលេន តស្ស ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

អភយត្ថេរាបទាន ទី ៧

ខ្ញុំជាបុគ្គលមានប្រាជ្ញាមុត មានប្រាជ្ញាដ៏រីករាយ និងរហ័ស មានប្រាជ្ញាច្រើន មានបដិភាណដ៏វិចិត្រ ព្រោះអានិសង្ស នៃកុសលកម្មនោះ ។

ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា បានសរសើរព្រះសយម្ភូ ព្រះនាម បទុមុត្តរៈ ឥតមានបុគ្គលស្មើ ខ្ញុំមិនទៅកាន់អបាយ-ភូមិ អស់មួយសែនកប្ប ដោយផលនៃកម្មនោះ ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដក ចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំ-ណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អភយោ ថេរោ ឥមា គាថា-
យោ អភាសិត្ថាតិ ។

អភយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

អដ្ឋមំ លោមសតីយត្ថេរាបទានំ

(១៣៨) ឥមម្ហិ ភទ្ទកេ កប្បេ ព្រហ្មពន្ធុ មហាយសោ
កស្សបោ នាម នាមេន ឧប្បជ្ជិ វទតំ វរោ ។
តទាហំ ចន្ទនោ ចេវ បព្វជិត្វាន សាសនេ
អាបាណកោដិយំ កម្មំ(១) បូរយិត្វាន សាសនេ ។
តតោ ចុតា សន្តុសិតំ ឧបបន្នា ឧភោ មយំ
តត្ថ ទិព្វេហិ នច្ចេហិ គីតេហិ វាទិតេហិ ច ។
រូបាទិទសហង្គេហិ អភិភោត្វាន សេសកេ
យាវតាយុំ វសិត្វាន អនុភោត្វា មហាសុខំ ។
តតោ ចវិត្វា តិទសំ ចន្ទនោ ឧបបជ្ជថ(២)
អហំ កបិលវត្ថុស្មឹ អជាយឹ(៣) សាកិយត្រជោ ។

---

១ ឱ.ម. អាបាណកោដិកំ ធម្មំ ។ ២ ម. ឧបបជ្ជតិ ។ ៣ ឱ. អហោសឹ ។

បានឮថា ព្រះអភយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អភយត្ថេរាបទាន ។

លោមសតិយត្ថេរាបទាន ទី ៨

[១៣៨] ក្នុងភទ្ទកប្បនេះ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាមកស្សប មានផៅពង្សដ៏ប្រសើរ មានយសធំ ប្រសើរជាងអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ទ្រង់កើតឡើង ។ កាលនោះ ខ្ញុំនិងចន្ទនបុរស បានបួសក្នុងសាសនា បានបំពេញកុសលកម្ម ក្នុងសាសនា ក្នុងទីបំផុតនៃជីវិត ។ យើងទាំងពីរនាក់ ច្យុតអំពីអត្តភាពនោះ ហើយបានទៅកើត ក្នុងឋានតុសិត បរិបូណ៌ដោយការរាំ ច្រៀង និងប្រគំជាទិព្យ ក្នុងទីនោះ ។ គ្របសង្កត់ទេវតាដ៏សេសទាំងឡាយ ដោយអង្គទាំង ១០ មានរូបជាដើម នៅទទួលសេចក្តីសុខ ដរាបដល់អស់ជីវិត ។ លុះច្យុតអំពីនោះមក ចន្ទនបុរសទៅកើតក្នុងឋាននៃត្រៃត្រឹង្ស ចំណែកខ្ញុំ បានកើតក្នុងក្រុងកបិលពស្តុ ជាកូននៃសាក្យៈ ។

អដ្ឋមំ លោមសកិយត្ថេរាបទានំ

យទា ឧទាយិថេរេន អជ្ឈិដ្ឋោ លោកនាយកោ
អនុកម្បិយ សក្យានំ ឧបេសិ កបិលវ្ហយំ ។
តទាតិមានិនោ សក្យា ន ពុទ្ធស្ស គុណញ្ញុនោ
បណាមន្តិ ន សម្ពុទ្ធំ ជាតិថទ្ធា អនាទរា ។
តេសំ សង្កប្បមញ្ញាយ អាកាសេ ចង្កមិ ជិនោ
បជ្ជុន្នោរិវ វស្សន្តោ បជ្ជលន្តោ យថា សិខី ។
ទស្សេត្វា រូបមតុលំ បុន អន្តរធាយថ
ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា អហោសិ បុនរេកកោ ។
អន្ធការំ បកាសញ្ច ទស្សយិត្វា អនេកធា
បាដិហេរំ ករិត្វាន វិនយិ ញាតកេ មុនិ ។

ចាតុទ្ទីបោ មហាមេឃោ តាវទេ បវស្សថ
តទា ហិ ជាតកំ ពុទ្ធោ វេស្សន្តរមទេសយិ ។
តទា តេ ខត្តិយា សព្វេ និហច្ច ជាតិជំ មទំ
ឧបេសុំ សរណំ ពុទ្ធំ អាហ សុទ្ធោទនោ តទា ។

លោមសពិយក្ខេកបទាន ទី ៨

ព្រះលោកនាយក កាលទតឃិតេ្តអាកពជនាហើយ ទ្រង់អនុ-គ្រោះដល់ពួកសាក្យៈ បានចូលទៅកាន់ក្រុងកបិលពស្តុ ។ កាលនោះ ពួកសាក្យៈមានសេចក្តីមើលងាយ មិនស្គាល់គុណរបស់ព្រះពុទ្ធ ជាអ្នករឹងត្អឹងប្រកាន់ជាតិ មិនអើពើ មិនថ្វាយបង្គំព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះជិនស្រីទ្រង់ជ្រាបនូវការត្រិះរិះរបស់សាក្យៈទាំងនោះហើយ ក៏បង្ក្រមព្ធដ៏អាកាស ឋិតនៅដូចជាមេឃ ក្តីប្រាលដូចជាអណ្តាតភ្លើង ។ ព្រះអង្គបង្ហាញ នូវរូបឥតមានអ្វីប្រៀប ហើយបាត់ទៅវិញ ធ្វើព្រះអង្គតែមួយអង្គ ឲ្យជាច្រើនអង្គ ធ្វើច្រើនអង្គឲ្យជាមួយព្រះអង្គវិញ ។ ព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់សម្តែងនូវងងឹតផង ពន្លឺផង ដោយច្រើន ហើយធ្វើនូវបាដិហារ្យ ទូន្មានពួកញាតិ ។ ខណៈនោះ ទ្វីបទាំង ៤ មានភ្លៀងធំបង្អុរចុះ កាលនោះ ព្រះពុទ្ធទ្រង់សម្តែងវេស្សន្តរជាតក ។ ពួកក្សត្រទាំងអស់នោះ ក៏កំចាត់នូវសេចក្តីស្រវឹង ដែលកើតអំពីជាតិ យកព្រះពុទ្ធជាទីពឹង ឯព្រះបាទសុទ្ធោទនៈ ទ្រង់ពោលថា

ឥទំ តតិយំ តវ ភូរិបញ្ញ
បាទានិ វន្ទាមិ សមន្តចក្ខុ
យទា ហិ ជាតោ បថវី បកម្បយិ(១)
យទា ច តំ នជ្ជហិ ជម្ពុឆាយា ។

តទា ពុទ្ធានុភាវន្តំ ទិស្វា វិម្ហិតមានសោ
បព្វជិត្វាន តត្ថេវ និវសឹ មាតុបូជកោ ។
ចន្ទោ ទេវបុត្តោ មំ ឧបគន្ត្វា អបុច្ឆថ
ភទ្ទេករត្តស្ស តទា សង្ខេបវិត្ថារំ នយំ(២) ។
ចោទិតោហំ តទា តេន ឧបេច្ច នរនាយកំ
ភទ្ទេករត្តំ សុត្វាន សំវិគ្គោ វនមាមកោ ។
តទា មាតរមាបុច្ឆឹ វនេ វជ្ជាមិ ឯកកោ
សុខុមាលោតិ មេ មាតា វារយិ តេ តទា វទិ ។

---

១ ឱ. បកម្បសិ ។ ២ ឱ. សង្ខេបំ វិត្ថារយំ នរំ ។

បពិត្រព្រះអង្គមានបញ្ញា ដូចជាផែនដី មានបក្ខុជុំវិញ ខ្ញុំថ្វាយបង្គំព្រះបាទា របស់ព្រះអង្គ ជាគំរប់ ៣ ដងនឹងនេះហើយ គឺកាលព្រះអង្គកើត ផែនដីញាប់ញ័រ (ខ្ញុំថ្វាយបង្គំម្តង) កាលមុប់ព្រើងមិនលះបង់ព្រះអង្គ (ខ្ញុំថ្វាយបង្គំម្តង ឥឡូវនេះ ខ្ញុំថ្វាយបង្គំម្តងទៀត) ។

កាលនោះ ខ្ញុំឃើញនូវអានុភាព របស់ព្រះពុទ្ធនោះ ក៏មានចិត្តរន្ធត់ បានចូលបួស ជាអ្នកបូជាមាតា នៅក្នុងសំណាក់របស់ព្រះអង្គនោះ ។ កាលនោះ ចន្ទនទេវបុត្តចូលទៅរកខ្ញុំសួរនូវន័យដ៏សង្ខេបនិងពិស្តារ នៃភទ្ទេករត្តសូត្រ ។ ខ្ញុំត្រូវចន្ទនទេវបុត្តនោះដាស់តឿនហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះនរនាយកស្តាប់នូវភទ្ទេករត្តសូត្រ មានចិត្តតក់ស្លុត ក៏ពេញចិត្តនឹងនៅក្នុងព្រៃ ។ កាលនោះ ខ្ញុំលាមាតា ជាបុគ្គលម្នាក់ឯងនៅក្នុងព្រៃ មាតាខ្ញុំឃាត់ថា អ្នកជាបុគ្គលធ្លាប់ចម្រើនដោយសេចក្តីសុខ កាលនោះ ខ្ញុំបាននិយាយនឹងមាតាបិតាទាំងនោះ ។

អដ្ឋមំ ហោមសតិយត្ថេរាបទានំ

ទព្ភំ(១) កុសំ បោដកិលំ ឧសីរំ មុញ្ជបព្វជំ

ឧរសា បនុទិស្សាមិ(២) វិវេកមនុព្រូហយំ ។

តទា វនំ បវិដ្ឋាហំ សរិត្វា ជិនសាសនំ

កណ្ឌកាវត្តមោភិទំ អរហត្តំ អបាបុណឹ ។

អតីតំ នាន្វាគមេយ្យ នប្បដិកង្ខេ អនាគតំ

យទតីតមប្បហីនត្តំ(៣) អប្បត្តញ្ច អនាគតំ ។

បច្ចុប្បន្នញ្ច យោ ធម្មំ តត្ថ តត្ថ វិបស្សតិ

អសំហីរំ អសង្កុប្បំ តំ វិទ្វា អនុព្រូហយេ(៤) ។

អជ្ជេវ កិច្ចមាតប្បំ កោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ

ន ហិ នោ សង្គរន្តេន មហាសេនេន មច្ចុនា ។

---

១ ឱ. ទព្ពំ ។ ម. កាសំ ។ ២ ឱ. បនុទហេស្សាមិ ។ ៣ ឱ. យទតីតំ បហីនត្តំ ។ ៤ ឱ. សំវិត្តមនុព្រូហយេ ។

ខ្ញុំបានពុះពារនូវស្បូវក្រែង ថ្នាកាំ ស្បូវរណ្ដាស់ ស្មៅយា-ប្លង ស្មៅដំណេកទន្សាយទាំងអស់ ដោយទ្រូង ហើយចម្រើននូវវិវេក ។ កាលនោះ ខ្ញុំចូលទៅក្នុងព្រៃ ពុកនូវឱ-វាទគឺភទ្ទេករត្តសូត្រ ដែលជាពាក្យប្រៀនប្រដៅព្រះជិនស្រី ហើយបានដល់អរហត្ត ។ បុគ្គលមិនត្រូវអាឡោះអាល័យនូវបញ្ចក្ខន្ធដែលកន្លងទៅហើយទេ មិនត្រូវប្រាថ្នាបញ្ចក្ខន្ធដែលជាអនាគតទេ ព្រោះបញ្ចក្ខន្ធណា ជាអតីត បញ្ចក្ខន្ធនោះ កន្លងផុតទៅហើយ បញ្ចក្ខន្ធណា ជាអនាគត បញ្ច-ក្ខន្ធនោះ ក៏មិនទាន់មកដល់ ។ បុគ្គលណាពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន ក្នុងទីនោះៗ បុគ្គលនោះ លុះដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ដែលមិនញាប់ញ័រ មិនបានកម្រើកនោះគប្បីចម្រើនឲ្យរឿយៗ ។ ការព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកិលេសបុគ្គលគួរតែធ្វើក្នុងថ្ងៃនេះឯង អ្នកណានឹងដឹងថា សេចក្ដីស្លាប់នឹងមាន ក្នុងថ្ងៃស្អែកបាន ព្រោះថា យើងតទល់នឹងមច្ចុ ដែលមានសេនាច្រើននោះ មិនបានសោះឡើយ ។

ឯវំ វិហរមានោបិ អហោរត្តមតន្ទិតំ

តំ វេ កម្មករត្តោតិ សត្ថា អាចិក្ខតេ មុនិ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា

នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ មម ពុទ្ធស្ស សន្តិកេ

តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា លោមសតិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

លោមសតិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

អ្នកប្រាជ្ញស្ងប់រម្ងាប់ តែងហៅបុគ្គល ដែលមានវិហារធម៌ យ៉ាងនេះ មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស មិនខ្ជិលច្រអូស អស់ថ្ងៃនិងយប់នោះឯង ថាជាអ្នកមានរាត្រីមួយដ៏ចំរើន ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរីកាត់ផ្តាច់នូវទន្ទឹង ។ ឱ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរបស់ខ្ញុំ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះលោមសកិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ លោមសកិយត្ថេរាបទាន ។

នវមំ វច្ឆត្ថេរាបទានំ

(១៣៩) ឥមម្ហិ ភទ្ទកេ កប្បេ ព្រហ្មពន្ធុ មហាយសោ
កស្សបោ នាម នាមេន ឧប្បជ្ជិ វទតំ វរោ ។
តទាហំ បព្វជិត្វាន តស្ស ពុទ្ធស្ស សាសនេ
យាវជីវំ ចរិត្វាន ព្រហ្មចរំ(១) តតោ ចុតោ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវត្តឹសំ អគញ្ឆហំ ។
តតោ ចុតោ អរញ្ញម្ហិ កបោតោ អាសហំ តហឹ
វសតេ គុណសម្បន្នោ ភិក្ខុ ឈានរតោ សទា ។
មេត្តចិត្តោ ការុណិកោ សទា បមុទិតាននោ
ឧបេក្ខកោ មហាវីរោ អប្បមញ្ញាសុ កោវិទោ ។

---

១ ម. ព្រហ្មចារំ ។

វិវិប្មត្តោបទាន ទី ៩

(១៣៩) ក្នុងកប្បនេះ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមកស្សបៈ មានផៅពង្សប្រសើរ មានយសធំ ទ្រង់ប្រសើរជាងអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ទ្រង់កើតឡើងហើយ ។ កាលនោះ ខ្ញុំបួសក្នុងសាសនានៃព្រះពុទ្ធនោះ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ដរាបអស់ជីវិត ហើយច្យុតចាកអត្តភាពនោះ ។ ដោយកុសលកម្មដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់ចេតនានោះផង លុះខ្ញុំលះបង់រាងកាយជារបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ ខ្ញុំច្យុតចាកឋានតាវត្តិង្សនោះ មកកើតជាព្រាបនៅក្នុងព្រៃ មានភិក្ខុមួយរូបបរិបូណ៌ដោយគុណ ត្រេកអរក្នុងឈាន នៅក្នុងទីនោះ សព្វកាល ។ (ភិក្ខុនោះ) មានមេត្តាចិត្ត មានសេចក្តីករុណា មានមុខរីករាយសព្វកាល ប្រកបដោយឧបេក្ខា មានព្យាយាមធំ ឈ្លាសក្នុងអប្បមញ្ញាទាំងឡាយ ។

វិនីវរណសង្កប្បោ សព្វសត្តហិតាសយោ(១)
វិស្សដ្ឋោ ច ចិរេនាសិ(២) តស្មិំ សុគតសាសនេ ។
ឧបេត្វា វនមូលម្ហិ និសិន្នស្ស តទាស្សមេ
កទាចិ អាមិសំ នេតិ ធម្មំ ទេសេសិ ឯកទា ។
តទា វិបុលបេមេន ឧបាសិត្វា ជិនត្រជំ
តតោ ចុតោ គតោ សគ្គំ បវាសោ សឃរំ យថា ។
សគ្គា ចុតោ មនុស្សេសុ និព្វត្តោ បុញ្ញកម្មុនា
អគារំ ឆឌ្ឌយិត្វាន បព្វជឹ ពហុសោ អហំ ។
សមណោ តាបសោ ទិជោ(៣) បរិព្វាជោ តថេវហំ
ហុត្វា វសឹ អរញ្ញម្ហិ អនេកសតសោ អហំ ។

---

១ ឱ. សព្វសត្តហិតាសយេ ។ ២ ឱ. ច ចិរេនស្មឹ ។ ៣ ឱ.ម. វិប្បោ ។

ខ្ញុំមានសេចក្តីត្រិះរិះ ប្រាសចាកនីវរណៈ មានអធ្យាស្រ័យជាប្រយោជន៍ដល់សព្វសត្វ មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ស្និទ្ធស្នាលចំពោះសាវ័កនៃព្រះសុគតនោះ ។ កាលនោះ ខ្ញុំចូលទៅទៀបបាទានៃភិក្ខុនោះ ដែលគង់នៅក្នុងអាស្រម ចួនកាលលោកឲ្យអាមិសៈ ចួនកាលលោកសម្តែងធម៌ឲ្យខ្ញុំស្តាប់ ។ កាលនោះ ខ្ញុំចូលទៅរកសាវ័ក ជាបុត្រនៃព្រះជិនស្រី ដោយសេចក្តីស្រឡាញ់យ៉ាងខ្លាំង លុះខ្ញុំច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ក៏បានទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ ដូចជាការនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះរបស់ខ្លួន ។ ខ្ញុំច្យុតចាកឋានសួគ៌ មកកើតក្នុងមនុស្សលោក ដោយបុញ្ញាកម្ម ហើយលះបង់ផ្ទះចេញទៅបួសច្រើនលើក ។ គឺខ្ញុំបួសជាសមណៈ ជាតាបស ជាព្រាហ្មណ៍ ជាបរិព្វាជក ដោយប្រការដូច្នោះ ព្រោះខ្ញុំនៅក្នុងព្រៃ អស់រយៈនៃឆ្នាំដ៏ច្រើន ។

នវមំ វនវច្ឆត្ថេរាបទានំ

បច្ឆិមេ ច ភវេ ទានិ រម្មេ កាបិលវត្ថវេ

វច្ឆគោត្តោ ទិជោ តស្ស ជាយាយ កុច្ឆិមោក្កមឹ ។

មាតុ មេ ទោហឡោ អាសិ តិរោកុច្ឆិគតស្ស មេ

ជាយមានសមីបម្ហិ វនវាសាយ និច្ឆយោ ។

តតោ មេ អជនិ មាតា រមណីយេ វនន្តរេ

គព្ភតោ និក្ខមន្តំ មំ កាសាយេន បដិគ្គហុំ ។

តតោ កុមារោ សិទ្ធត្ថោ ជាតោ សក្យកុលទ្ធជោ

តស្ស មិត្តោ បិយោ អាសិ សំវិស្សដ្ឋោ សុមានិយោ[១] ។

សត្តសារេ ហិ[២]និក្ខន្តេ ឱហាយ វិបុលំ យសំ

អហំបិ បព្វជិត្វាន ហិមវន្តំ ឧបាគមឹ ។

វឆាលយំ ការេយំ កស្សបំ ជុតការកំ

ទិស្វា សុត្វា ជិនុប្បាទំ ឧបេសឹ នរសារថឹ ។

---

១ ឱ. សុមានិកោ ។ ២ សី· សត្តសារេ ហិតិក្កន្តេ ។ ស. សត្តសារេហិ និក្ខន្តេ ។

ឥឡូវនេះ មកដល់ក្នុងបច្ចិមភព ព្រាហ្មណ៍ណា ជាវច្ចគោត្រ នៅក្នុងក្រុងកបិលពស្តុ ជាទីរីករាយ ខ្ញុំចុះចាប់បដិសន្ធិ ក្នុងផ្ទៃភរិយារបស់ព្រាហ្មណ៍នោះ ។ កាលខ្ញុំនឹងប្រសូតចាកផ្ទៃមកខាងក្រៅ មាតារបស់ខ្ញុំមានសេចក្តីប្រាថ្នា គឺមានប្រាថ្នាដើម្បីនៅក្នុងព្រៃជិតទីដែលខ្ញុំនឹងកើត ។ លំដាប់នោះ មាតាបានបង្កើតខ្ញុំ ត្រង់ចន្លោះព្រៃគួរជាទីរីករាយ ជនទាំងឡាយបានទទួលខ្ញុំ កាលចេញមកអំពីគភ៌ ដោយសំពត់កាសាយៈ ។ លំដាប់នោះ សិទ្ធត្ថកុមារទ្រង់កើតហើយ ជាទង់ជ័យនៃសាក្យ-ត្រកូល ខ្ញុំជាមិត្តរបស់សិទ្ធត្ថកុមារនោះ ជាទីស្រឡាញ់ ស្និទ្ធស្នាល រាប់អានគ្នាជាបំផុត ។ កាលព្រះសិទ្ធត្ថៈជាខ្វឹមរបស់សត្វ ទ្រង់ចេញបួស ខ្ញុំក៏លះបង់យសដ៏ធំហើយបួស ចូលទៅក្នុងព្រៃហិមពាន្តដែរ ។ ខ្ញុំឃើញព្រះកស្សបៈដែលមានព្រៃជាលំនៅគួរសរសើរ មានរាទៈកំចាត់កិលេស ពុទ្ធការកើតឡើងនៃព្រះជិនស្រី ក៏ចូលទៅរកព្រះអង្គ ជាសារថីនៃនរៈ ។

សោ មេ ធម្មំ អទេសេសិ សព្ពត្ថំ សម្បកាសយំ
តតោហំ បព្វជិត្វាន វនេមេ បុរោក្កមំ ។
តត្ថប្បមត្តោ វិហរំ ឆឡភិញ្ញា អបស្សយិំ
អហោ សុលទ្ធលាភោម្ហិ សុមិត្តេនានុកម្បិតោ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វនវច្ឆោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

វនវច្ឆត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ព្រះអង្គសម្ដែងនូវធម៌ដល់ខ្ញុំ ប្រកាសនូវអត្ថទាំងពួង លំដាប់នោះ ខ្ញុំក៏បួសចូលទៅកាន់ព្រៃវិញទៀត ។ ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនប្រមាទ នៅក្នុងទីនោះ ក៏បានឃើញអភិញ្ញា ៦ ឱ ! អញត្រូវមិត្តល្អអនុគ្រោះហើយ ក៏មានលាភបានដោយងាយ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំដកចោលហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង់ ដូចជាដំរីកាត់ផ្ដាច់នូវទន្លីង ។ ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះវនវច្ឆត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ វនវច្ឆត្ថេរាបទាន ។

ទសមំ បូជ្ជសុគន្ធត្ថេរាបទានំ

[១៤០] ឥមម្ហិ ភទ្ទកេ កប្បេ ព្រហ្មពន្ធុ មហាយសោ

កស្សបោ នាម នាមេន ឧប្បជ្ជិ វទតំ វរោ ។

អនុព្យញ្ជនសម្បន្នោ ពត្តឹសវរលក្ខណោ

ព្យាមប្បភាបរិវុតោ រំសិជាលសមោតតោ ។

អស្សាសេតា យថា ចន្ទោ សុរិយោវ បភង្ករោ

និព្វាបេតា យថា មេឃោ សាគរោវ គុណាករោ ។

ធរណីរិវ សីលេន ហិមវាវ សមាធិនា

អាកាសោ វិយ បញ្ញាយ អសង្គោ អនិលោ យថា ។

តទាហំ(១) ពារាណសិយំ ឧបបន្នោ មហាកុលេ

បហូតធនធញ្ញស្មឹ នានារតនសញ្ចយេ ។

មហតា បរិវារេន និសិន្នំ លោកនាយកំ

ឧបេច្ច ធម្មមស្សោសឹ អមតំវ មនោរហំ ។

---

១ ឱ. តទា ហិ ។

បុប្ផសុគន្ធត្ថេរាបទាន ទី ១០

(១៤០) ក្នុងភទ្ទកប្បនេះ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមកស្សប: មានផៅពង្សដ៏ប្រសើរ មានយសធំ ទ្រង់ប្រសើរជាងអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ទ្រង់កើតឡើងហើយ ។ ព្រះអង្គប្រកបដោយអនុព្យញ្ជនៈ មានលក្ខណៈដ៏ប្រសើរ ៣២ ប្រការ មានពន្លឺមួយព្យាមជុំវិញ ព្រោងព្រាតដោយបណ្តាញ គឺរស្មី ។ ព្រះអង្គញុំាងលោកឲ្យត្រេកអរ ដូចជាព្រះចន្ទ្រ ទ្រង់ធ្វើនូវពន្លឺដូចជាព្រះអាទិត្យ ទ្រង់រំលត់ទុក្ខ ដូចជាភ្លៀង ទ្រង់ជាអណ្តូងនៃគុណដូចជាសាគរ ។ ព្រះអង្គមានសីលដូចជាធរណី មានសមាធិ ដូចជាភ្នំហិមពាន្ត មានបញ្ញាដូចជាអាកាស មិនមានអ្វីទើសដូចខ្យល់ ។ កាលនោះ ខ្ញុំកើតក្នុងមហាត្រកូល មានទ្រព្យនិងស្រូវច្រើន សន្សំធនៈផ្សេង ៗ ក្នុងក្រុងពារាណសី ។ ខ្ញុំចូលទៅរកព្រះលោកនាយក ដែលគង់នៅដោយបរិវារច្រើន បានស្តាប់អមតធម៌ដ៏គួរដល់ចិត្ត ។

ទ្វត្តឹសលក្ខណធរោ សុនក្ខត្តោវ ចន្ទិមា
អនុព្យញ្ជនសម្បន្នោ សាលរាជាវ ផុល្លិតោ ។
រំសិជាលបរិក្ខិត្តោ ទិត្តោវ កនកាចលោ
ព្យាមប្បភាបរិវុតោ សតរំសី(១) ទិវាករោ ។
សោណ្ណាននោ ជិនវរោ រម្មណីវ សិលុច្ចយោ
ករុណាបុណ្ណហទយោ គុណេន វិយ(២) សាគរោ ។
លោកវិស្សុតកិត្តិ ច សិនេរុវ នគុត្តមោ
យសសា វិតតោ ធីរោ អាកាសសទិសោ មុនិ ។
អសង្គចិត្តោ សព្វត្ថ អនិលោ វិយ នាយកោ
បតិដ្ឋា សព្វភូតានំ មហីវ មុនិ សត្តមោ ។
អនូបលិត្តោ លោកេន តោយេន បទុមំ យថា
កុវាទគច្ឆទហនោ(៣) អគ្គិក្ខន្ធោវ សោ វសិ(៤) ។

---

១ ឱ. សរស្មិ • ម. សតរំសិ ។ ២ ឱ វីរេខ្លា វិយ ។ ៣ ឱ. កុវាទកច្ឆទហនោ ។
៤ ឱ. សោភសិ ។ ម. សោ ឫសិ ។

ព្រះអង្គទ្រទ្រង់លក្ខណៈ ៣២ ប្រការ ដូចជាព្រះចន្ទមាន នក្ខត្តឫក្សដ៏ល្អ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយអនុព្យញ្ជនៈ ដូចជាដើមសាលពជមានផ្ការីក ។ ទ្រង់មានបណ្ដាញគឺរស្មីបិទបាំង ដូចជាមាសមិនប្រែពណ៌ ដែលជាងមាសដុតហើយ មានពន្លឺមួយព្យាមផ្សាយជុំវិញ ដូចជាព្រះអាទិត្យមានរស្មីដ៏ច្រើន ។ ព្រះជិនស្រីប្រសើរ មានព្រះភក្ត្រដូចមាស ឬដូចជាភ្នំជាទីរីករាយ មានព្រះហឫទ័យពេញដោយករុណា (ប្រកប) ដោយគុណដូចជាសាគរ ។ មានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញក្នុងលោក ដូចជាភ្នំដ៏ឧត្តមឈ្មោះសិនេរុ ទ្រង់ជាអ្នកប្រាជ្ញ ផ្សាយចេញទៅដោយយស ជាមុនីដូចជាអាកាស ។ ព្រះលោកនាយក មានព្រះហឫទ័យមិនជាប់ចំពាក់ ក្នុងទីទាំងពួង ដូចជាខ្យល់ ជាមុនី ទី ៧ ជាទីពឹងរបស់ពួកសត្វទាំងអស់ ដូចជាផែនដី ។ ព្រះអង្គមិនប្រឡាក់ ដោយលោក ដូចជាផ្កាឈូក មិនទទឹកដោយទឹក ទ្រង់រុងរឿង ដូចជាគំនរភ្លើងឆេះគុម្ពកាទៈ ។

ទសមំ បុប្ផសុគន្ធត្ថេរាបទានំ

អកនោ វិយ សព្ពញ្ញូ កិលេសវិសនាសកោ(១)
គន្ធមាទនសេលោវ គុណគន្ធវិភូសិតោ
គុណានំ អាករោ ចេវ រតនានំវ សាគរោ
សិន្ធុវ ច ធរជេញ្ញោ កិលេសមលហារកោ ។
វិជយីវ មហាយោធោ មារសេនប្បមទ្ទនោ
ចក្កវត្តីវ សោ រាជា ពោជ្ឈង្គរតនិស្សរោ ។
មហាភិសក្កសង្កាសោ ទោសព្យាធិតិកិច្ឆកោ
សល្លកត្តា យថា សេដ្ឋោ ទិដ្ឋិគណ្ឌវិផាលកោ ។
សោ តទា លោកបជ្ជោតោ សនរាមរសក្កតោ
បរិសាសុ ធុរាទិច្ចោ ធម្មំ ទេសយតេ ជិនោ ។
នាទំ នត្វា មហាកោកោ សីលេន សុគត្ថកោ
ភាវនាយ ច និព្វាតិ ឥត្ថេវមនុសាសជ ។

១ ម. កិលេសវិបនាឃកោ ។

ទ្រង់ញុំាងពិសគឺកិលេសឲ្យវិនាសក្នុងទីទាំងពួង ដូចជាឱសថ ទ្រង់ស្អិតស្អាងគ្រឿងក្រអូបគឺគុណ ដូចជាភ្នំគន្ធមាទនៈ ។ ព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ ជាអណ្ដូងនៃគុណទាំងឡាយ ដូចជាសាគរជាទីកើតនៃរតនៈទាំងឡាយ ព្រះអង្គជាអាជានេយ្យនៃនរជន ទ្រង់នាំចេញនូវមន្ទិលគឺកិលេស ដូចជាស្ទឹងសិន្ធុ ។ ព្រះអង្គ ញុំាញីនូវមារនិងសេនានៃមារ ដូចជាមហាយោធាធំឈ្នះ (នូវបច្ចាមិត្ត) ជាឥស្សរៈដោយរតនៈ គឺពោជ្ឈង្គ ដូចជាស្ដេចចក្រពត្តិ ។ ព្រះអង្គជាពេទ្យរក្សានូវព្យាធិគឺទោសៈ ដូចជាគ្រូពេទ្យដ៏ធំ ព្រះអង្គវះនូវពកគឺទិដ្ឋិ ដូចជាពេទ្យវះដ៏ប្រសើរ ។ កាលនោះឯង ព្រះជិនស្រី ព្រះអង្គជាពន្លឺរបស់លោក ទេវតានិងមនុស្ស ធ្វើសក្ការៈហើយ ជាព្រះអាទិត្យរបស់នរៈ ទ្រង់សម្ដែងធម៌ក្នុងពួកបរិស័ទ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ទូន្មានប្រៀនប្រដៅថា បុគ្គលមានភោគៈច្រើន ព្រោះឲ្យទាន ទៅកើតសុគតិព្រោះសីល បានព្រះនិព្វាន ព្រោះភាវនា ។

ទេសន្តំ មហាសត្តំ អាទិមជ្ឈន្តសោភនំ
សុណន្តិ បរិសា សព្វា អមតំ មហារសំ ។
សុត្វា សុមធុរំ ធម្មំ បសន្នោ ជិនសាសនេ
សុគតំ សរណំ គត្វា យាវជីវំ នមស្សហំ ។
មុនិនោ គន្ធកុដិយា ឱបុញ្ជេសឹ(១) តទា មហឹ
ចតុជ្ជាតេន គន្ធេន មាសេ អដ្ឋ ទិនេ ស្វហំ ។
បណិធាយ សុគន្ធត្តំ សរីរស្ស វិគន្ធិនោ
តទា ជិនោ វិយាកាសិ សុគន្ធតនុលាភិតំ ។
យោយំ គន្ធកុដិភូមឹ គន្ធេន ឱបុញ្ជេ(២) សកឹ
តេន កម្មវិបាកេន ឧបបន្នោ យហឹ តហឹ ។
សុគន្ធទេហោ សព្វត្ថ ភវិស្សតិ អយំ នរោ
គុណគន្ធយុតោ ហុត្វា និព្វាយិស្សតិនាសវោ ។

---

១ ឱ. ឱបុញ្ឆេសិ ។ ម. ឱបុញ្ឆេសឹ ។ ២ ឱ. ម. គន្ធោបុញ្ជតេ ។

ពួកបរិស័ទទាំងអស់ ស្តាប់នូវទេសនានោះ ដែលមានអានិសង្សធំ មានលំអខាងដើម កណ្តាលនិងខាងចុង ដូចជាអមតធម៌មានរសដ៏ធំ ។ លុះខ្ញុំស្តាប់នូវធម៌ ដែលមានរសផ្អែមល្ហែមហើយ ក៏ជ្រះថ្លាក្នុងសាសនាព្រះជិនស្រី ដល់នូវព្រះសុគតជាទីពឹង នមស្ការដរាបដល់អស់ជីវិត ។ កាលនោះ ខ្ញុំលាបនូវគន្ធកុដិ របស់ព្រះមុនី ដោយក្លិនក្រអូបមានជាតិ ៤ អស់ ៨ ថ្ងៃ ក្នុងមួយខែ ហើយតំកល់ទុកនូវគ្រឿងក្រអូបនោះ ដើម្បីសរីរៈដែលមិនមានក្លិនក្រអូប ។

កាលនោះ ព្រះជិនស្រីសម្ពុទ្ធទ្រង់ទំនាយ នូវការបានខ្ញុំមានក្លិនក្រអូបថា បុគ្គលណា បានលាបនូវគន្ធកុដិដោយក្លិនក្រអូប អស់ការៈម្តង ព្រោះតែវិបាកនៃកុសលកម្មនោះ បុគ្គលនោះ លុះកើតក្នុងទីណាក៏ដោយ នឹងមានរាងកាយមានក្លិនក្រអូប ក្នុងទីទាំងពួង ជាអ្នកប្រកបដោយក្លិនគឺសីលគុណ មិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ។

៩ សេមំ បូឡុសុគន្ធត្ថេរាបទានំ

តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវត្តឹសំ អគច្ឆហំ ៕
បច្ឆិមេ ច ភវេ ទានិ ជាតោ វិប្បកុលេ អហំ
គព្ភេ មេ វសតោ មាតា ទេហេនាសិ សុគន្ធិកា(១) ៕
យទា ច មាតុកុច្ឆិម្ហា និក្ខមាមិ តទា បុរី
សាវត្ថិ សព្ពគន្ធេហិ វាសិតា វិយ វាយថ ៕
បុប្ផវស្សញ្ច សុរភិ(២) ទិព្ពគន្ធំ មនោរមំ
ធូបានិ(៣) ច មហគ្ឃានិ ឧបវាយឹសុ តាវទេ ៕
ទេវា ច សព្ពគន្ធេហិ ធូបបុប្ផេហិ(៤)តំ ឃរំ
វាសយឹសុ សុគន្ធេន យស្មិំ ជាតោ អហំ ឃរេ ៕
យទា ច តរុណោ ភទ្ទោ បឋមេ យោព្វនេ ឋិតោ
តទា សេសំ(៥) សបរិសំ វិនេត្វា នរសារថិ ៕

១ ឱ.ម.សុគន្ធិតា ។ ២ ឱ. សុរភី ។ ៣ ម. ធូមានិ ។ ៤ ម. ធុរបុប្ផេហិ ។ ៥ ឱ ម.សេលំ ។

ដោយកុសលកម្មដែលខ្ញុំធ្វើល្អនោះផង ដោយការតំកល់នូវចេតនានោះផង លុះខ្ញុំលះបង់កាយជារបស់មនុស្សហើយ ក៏បានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ។ ឥឡូវនេះ ដល់មកបច្ឆិមភព ខ្ញុំបានមកកើតក្នុងត្រកូលព្រាហ្មណ៍ កាលខ្ញុំនៅក្នុងផ្ទៃនៃមាតា មាតា (របស់ខ្ញុំ) ជាស្រីមានកាយក្លិនក្រអូប ។ កាលណា ខ្ញុំចេញចាកផ្ទៃនៃមាតា កាលនោះ ក្រុងសាវត្ថីផ្សាយចេញដោយគ្រឿងក្រអូបទាំងពួង ហាក់ដូចជាគេអប់ ។ ភ្លៀងជាវិការៈនៃផ្កាក្រអូប មានក្លិនដូចជាក្លិនទិព្វ ជាទីរីករាយនៃចិត្តផង ធូបទាំងឡាយមានថ្លៃដ៏ច្រើនផង ក៏ផ្សាយចេញក្នុងខណៈនោះ ។ ខ្ញុំកើតក្នុងផ្ទះណា ទេវតាទាំងឡាយអប់នូវផ្ទះនោះ ដោយគ្រឿងក្រអូបទាំងពួងផង ដោយធូបនិងផ្កាទាំងឡាយផង ដោយក្លិនទិព្វផង ។ កាលណា ខ្ញុំនៅក្មេងកំពុងចម្រើន ឋិតនៅក្នុងបឋមវ័យ កាលនោះ ព្រះនរសារថី ទ្រង់ទូន្មាននូវជនដ៏សេស ព្រមទាំងបរិស័ទ ។

តេហិ សព្វេហិ សហិតោ សាវត្ថិបុរមាគតោ
តទា ពុទ្ធានុភាវត្តិំ ទិស្វា បព្វជិតោ អហំ ។
សីលំ សមាធិបញ្ញញ្ច វិមុត្តិញ្ច អនុត្តរំ
ភាវេត្វា ចតុរោ ធម្មេ បាបុណឹ អាសវក្ខយំ ។
យទា បព្វជិតោ ចាហំ យទា ច អរហំ អហំ[១]
និព្វាយិស្សំ យទា ចាហំ ខន្ធសេក្ខា តទា អហុ ។

សរីរគេហ្នោ ច[២] សោធោតិ សេតិ មេ[៣]
មហារហំ ចន្ទនំ ចម្បកុប្បលំ
តថេវ គន្ធេ ឥតរេ ច សព្វសោ
បសយ្ហ ភាយាមិ តតោ យហឹ តហឹ ។

កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ម. អហុំ ។ ២ ម. ឯត្តកេ សាតសត្ថោ អត្ថិ ។ ៣ ម. វិសោតំ មេ មហារហំ ។

ព្រះអគ្គិប្រកបដោយបរិស័ទទាំងឡាយ ទាំងពួងនោះ ស្តេចមកកាន់ក្រុងសាវត្ថី កាលនោះ ខ្ញុំបានឃើញនូវអានុភាពនៃព្រះពុទ្ធនោះ ហើយក៏បួស ។ ខ្ញុំអប់រំធម៌ដ៏ប្រសើរទាំង ៤ គឺសីល សមាធិ បញ្ញា និងវិមុត្តិ ហើយបានដល់នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈ ។ ខ្ញុំបួសក្នុងកាលណាផង ខ្ញុំបានជាព្រះអរហន្តក្នុងកាលណាផង ខ្ញុំបរិនិព្វានក្នុងកាលណាផង ភ្លៀងមានក្លិនក្រអូបក៏បង្អុរចុះ ក្នុងកាលនោះ ៗ ។

ក្លិនរបស់សរីរៈខ្ញុំ ជាក្លិនដ៏ប្រសើរ គ្របសង្កត់នូវក្លិន
នៃខ្លឹមចន្ទន៍ ផ្កាចម្បានិងផ្កាឧប្បល មានថ្លៃច្រើន
ម្យ៉ាងទៀត ខ្ញុំទៅក្នុងទីណាក៏ដោយ តែងផ្សាយក្លិន
ក្រអូបគ្របសង្កត់នូវក្លិនដទៃ ដោយសព្វគ្រប់ ។

កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងអស់ខ្ញុំដកចោលចេញហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានកាត់បំណង ដូចជាដំរី កាត់ផ្តាច់ នូវទន្លីង ។

ទសមំ បូឡសុគន្ធត្ថេរាបទានំ

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ធូឡសុគន្ធោ ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បូឡសុគន្ធត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧទ្ទានំ

ភទ្ទិយោ រេវតោ ថេរោ មហាលាភី ច សីវលី
វង្គីសោ នន្ទកោ ចេវ កាឡុទាយី តថាភយោ ។
លោមសោ វនវច្ឆោ ច សុគន្ធោ ទសមោ កតោ(១)
តីណិ គាថាសតា តត្ថ សោឡស ច តទុត្តរិ ។

ភទ្ទិយវគ្គោ បញ្ចបញ្ញាសោ ។

---

១ ម. សុគន្ធោ ចេវ ទសមោតិ ទិស្សន្តិ ។

ចូឡសុគន្ធត្ថេរាបទាន ទី ១០

ឱ ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ សាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះចូឡសុគន្ធត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ចូឡសុគន្ធត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទាន

ភទ្ទិយត្ថេរាបទាន ១ រេវតត្ថេរាបទាន ១ សីវលិត្ថេរាបទាន អ្នកមានលាភច្រើន ១ វង្គីសត្ថេរាបទាន ១ នន្ទកត្ថេរាបទាន ១ កាឡុទាយិត្ថេរាបទាន ១ អភយត្ថេរាបទាន ១ ។ លោមសកិយត្ថេរាបទាន ១ វនវច្ឆត្ថេរាបទាន ១ ចូឡសុគន្ធត្ថេរាបទាន ជាគំរប់ ១០ ក្នុងផ្ទៃនៃវគ្គនោះ មានគាថា ៣១៦ ។

ចប់ ភទ្ទិយវគ្គ ទី ៥៤ ។

អថ វគ្គុទ្ទានំ

កណិការប្ផិយោ វគ្គោ ផលទោ តិណទាយកោ
កច្ចានោ ភទ្ទិយោ វគ្គោ គាថាយោ គណិតា វិសា[1] ។
ឆវ គាថាសតានិ ច[2] ចតុរាសីតិមេវ ច
ឆបញ្ញាសំ[3] បញ្ចសតា អបទានា បកាសិតា ។
សហ ឧទ្ទានគាថាហិ ឆសហស្សានិ ហោន្តិមា
ទ្វេ សតានិ ច គាថានំ អដ្ឋារស តទុត្តរិ ។

ឯត្តាវតា ពុទ្ធាបទានញ្ច បច្ចេកពុទ្ធាបទានញ្ច ថេរាបទានញ្ច

សមត្តានិ ។

---

១ ឱ. គណិតាវិហ ។ ម. គណិតា បិមា ។ ២ ឱ. ម. គាថាសតានិហ ។ ៣ ឱ. ម. សបញ្ញាសំ ។

ម្យ៉ាងទៀត ឧទ្ទាននៃវគ្គ

កណិការវគ្គ ១ ផលទាយកវគ្គ ១ តិណទាយកវគ្គ ១ កច្ចាយនវគ្គ ១ ភទ្ទិយវគ្គ ១ រាប់ជាគាថា មានចំនួន ២០ ។ អបទានទាំងឡាយ លោកសម្តែងថា មានគាថា ៩០០ ផង ៨៤ ផង ៥៥៦ ផង ។ គាថាទាំងឡាយនេះ ព្រមទាំងឧទ្ទាន មានចំនួន ៦.២១៨ គាថា ។

ចប់ ពុទ្ធាបទាន បច្ចេកពុទ្ធាបទាន និងថេរាបទាន ។

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយស្ស អបទានំ

ចតុត្ថោ ភាគោ

មាតិកា | អង្កេ

ទ្វាចត្តាឡីសមោ ភទ្ទាលិវគ្គោ

ភទ្ទាលិវគ្គ

បឋមំ ភទ្ទាលិត្ថេរាបទានំ ១

ទុតិយំ ឯកឆត្តិយត្ថេរាបទានំ ៦

តតិយំ តិណសូលកឆាទនិយត្ថេរាបទានំ . . ១៥

ចតុត្ថំ មធុមំសទាយកត្ថេរាបទានំ . . . ២០

បញ្ចមំ នាគបល្លវកត្ថេរាបទានំ ២២

ឆដ្ឋំ ឯកទីបិយត្ថេរាបទានំ ២៣

សត្តមំ ឧច្ឆង្គបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ ២៦

អដ្ឋមំ យាគុទាយកត្ថេរាបទានំ ២៨

នវមំ បត្ថោទនទាយកត្ថេរាបទានំ . . . ៣២

ទសមំ មញ្ចទាយកត្ថេរាបទានំ ៣៥

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ អបទាន

បឋមភាគ

មាតិកា ទំព័រ

ភទ្ទាលិវគ្គ ទី ៤២

ភទ្ទាលិវគ្គ	ភទ្ទាលិត្ថេរាបទាន ទី ១	១
	ឯកឆត្តិយត្ថេរាបទាន ទី ២	៦
	តិណសូលកឆាទនិយត្ថេរាបទាន ទី ៣ . .	១៥
	មធុមំសទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៤	២០
	នាគបល្លវកត្ថេរាបទាន ទី ៥	២២
	ឯកទីបិយត្ថេរាបទាន ទី ៦	២៣
	ឧច្ឆង្គបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៧	២៦
	យាគុទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨	២៨
	បត្ថោទនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៩	៣២
	មញ្ចទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១០	៣៥

មាតិកាបត្ថានំ

មាតិកា		អង្គ
	តេបញ្ញាសោ សកិំសម្មជ្ជកវគ្គោ	
សកិំសម្មជ្ជកវគ្គ	បឋមំ សកិំសម្មជ្ជកត្ថេរាបទានំ	៣៨
	ទុតិយំ ឯកទុស្សទាយកត្ថេរាបទានំ . .	៤១
	តតិយំ ឯកាសនទាយកត្ថេរាបទានំ . .	៤៤
	ចតុត្ថំ សត្តកទម្ពបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ . .	៤៩
	បញ្ចមំ កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ . .	៥០
	ឆដ្ឋំ ឃតមណ្ឌទាយកត្ថេរាបទានំ . .	៥២
	សត្តមំ ឯកធម្មស្សវនិយត្ថេរាបទានំ . .	៥៤
	អដ្ឋមំ សុចិន្តិតត្ថេរាបទានំ	៥៨
	នវមំ សោណ្ណកិង្កណិយត្ថេរាបទានំ . .	៦៤
	ទសមំ សោវណ្ណកោន្តរិកត្ថេរាបទានំ . .	៦៧
	ចតុបញ្ញាសោ ឯកវិហារិវគ្គោ	
ឯកវិហារិវគ្គ	បឋមំ ឯកវិហារិយត្ថេរាបទានំ	៧១
	ទុតិយំ ឯកសង្ខិយត្ថេរាបទានំ	៧៤

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ

សក៏សម្មជ្ជកវគ្គ ទី ៤៣

សក៏សម្មជ្ជកវគ្គ	សក៏សម្មជ្ជកគោកបទាន ទី ១ . . .	៣៨
	ឯកទុស្សទាយកគោកបទាន ទី ២ . .	៤១
	ឯកាសនទាយកគោកបទាន ទី ៣ . .	៤៤
	សត្តកទម្ពបុប្ផិយគោកបទាន ទី ៤ . .	៤៩
	កោរណ្ឌបុប្ផិយគោកបទាន ទី ៥ . .	៥០
	ឃដមណ្ឌទាយកគោកបទាន ទី ៦ . .	៥២
	ឯកធម្មស្សវនិយគោកបទាន ទី ៧ . .	៥៤
	សុចិន្តិតគោកបទាន ទី ៨	៥៨
	សោណ្ណកិកណិយគោកបទាន ទី ៩ .	៦៤
	សោវណ្ណកោន្តរិកគោកបទាន ទី ១០ .	៦៧

ឯកវិហារិវគ្គ ទី ៤៤

ឯកវិហារិវគ្គ	ឯកវិហារិយគោកបទាន ទី ១ . . .	៧១
	ឯកសន្ធិយគោកបទាន ទី ២ . . .	៧៤

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា		អង្ក
ឯកវិហារិវគ្គ	តតិយំ បាដិហីរសញ្ញកត្ថេរាបទានំ	៧៦
	ចតុត្ថំ ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទានំ	៧៨
	បញ្ចមំ ឧច្ឆុខណ្ឌិកត្ថេរាបទានំ.	៨០
	ឆដ្ឋំ កឡម្ពទាយកត្ថេរាបទានំ.	៨២
	សត្តមំ អម្ពាដកទាយកត្ថេរាបទានំ. . . .	៨៣
	អដ្ឋមំ ហរីតកិទាយកត្ថេរាបទានំ	៨៤
	នវមំ អម្ពបិណ្ឌិយត្ថេរាបទានំ.	៨៦
	ទសមំ ជម្ពុផលិយត្ថេរាបទានំ.	៨៨

បញ្ចចត្តាឡីសោ វិភេទកិវគ្គោ

វិភេទកិវគ្គ .	បឋមំ វិភេទកពីជិយត្ថេរាបទានំ	៩០
	ទុតិយំ កោលទាយកត្ថេរាបទានំ	៩១
	តតិយំ ពេលុវផលិយត្ថេរាបទានំ. . . .	៩៣
	ចតុត្ថំ ភល្លាតកទាយកត្ថេរាបទានំ . . .	៩៤

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
ឯកវិហារិវគ្គ	បាដិហិរសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ៣	៧៦
	ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទាន ទី ៤	៧៨
	ឧច្ឆុខណ្ឌិកត្ថេរាបទាន ទី ៥	៨០
	កលម្ពទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦	៨២
	អម្ពាដកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៧	៨៣
	ហរីតកិទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨	៨៤
	អម្ពបិណ្ឌិយត្ថេរាបទាន ទី ៩	៨៦
	ជម្ពុផលិយត្ថេរាបទាន ទី ១០	៨៨

វិភេទកវគ្គ ទី ៥៥

វិភេទកវគ្គ .	វិភេទកពីជិយត្ថេរាបទាន ទី ១	៩០
	កោលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ២	៩១
	បេលុវផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៣	៩៣
	ភល្លាតកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៤	៩៤

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា		អង្កេ
វិភេទកិវគ្គ	បញ្ចមំ ឧម្មាបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ	៩៦
	ឆដ្ឋំ អម្ពាដកិយត្ថេរាបទានំ	៩៧
	សត្តមំ សីហាសនិកត្ថេរាបទានំ . . .	៩៩
	អដ្ឋមំ បាទបីឋិយត្ថេរាបទានំ	១០០
	នវមំ វេទិការកត្ថេរាបទានំ	១០២
	ទសមំ ពោធិឃរការកត្ថេរាបទានំ . . .	១០៤

ឆប្បញ្ញាសោ ជគតិវគ្គោ

ជគតិវគ្គ	បឋមំ ជគតិទាយកត្ថេរាបទានំ . . .	១០៧
	ទុតិយំ មោរហត្ថិយត្ថេរាបទានំ . . .	១០៨
	តតិយំ សីហាសនពីជិយត្ថេរាបទានំ . .	១១០
	ចតុត្ថំ តិណុក្កធារិយត្ថេរាបទានំ . . .	១១១
	បញ្ចមំ អក្កមនទាយកត្ថេរាបទានំ. . .	១១២
	ឆដ្ឋំ កោរណ្ឌិយត្ថេរាបទានំ	១១៣
	សត្តមំ ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរាបទានំ . . .	១១៤

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
វិភេទកវគ្គ	ឧម្មាបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៥	៩៦
	អម្ពាដកិយត្ថេរាបទាន ទី ៦	៩៧
	សីហាសនិកត្ថេរាបទាន ទី ៧	៩៩
	បាទបីឋិយត្ថេរាបទាន ទី ៨	១០០
	វេទិយការកត្ថេរាបទាន ទី ៩	១០២
	ពោធិឃរការកត្ថេរាបទាន ទី ១០	១០៤

ជគតិវគ្គ ទី ៤៦

ជគតិវគ្គ	ជគតិទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១	១០៧
	មោរហត្ថិយត្ថេរាបទាន ទី ២	១០៨
	សីហាសនពីជិយត្ថេរាបទាន ទី ៣	១១០
	តិណុក្កធារិយត្ថេរាបទាន ទី ៤	១១១
	អក្កមនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៥	១១២
	កោរណ្ឌិយត្ថេរាបទាន ទី ៦	១១៣
	ឯកច្ឆត្តិយត្ថេរាបទាន ទី ៧	១១៤

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា		អង្កៃ
ជគតិវគ្គ	អដ្ឋមំ ជាតិបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ	១១៦
	នវមំ សត្តិបណ្ណិយត្ថេរាបទានំ . . .	១១៨
	ទសមំ គន្ធបូជកត្ថេរាបទានំ. . . .	១១៩

សត្តចត្តាឡីសោ សាលបុប្ផិវគ្គោ

សាលបុប្ផិវគ្គ	បឋមំ សាលកុសុមិយត្ថេរាបទានំ . .	១២១
	ទុតិយំ ចិតកបូជកត្ថេរាបទានំ . . .	១២២
	តតិយំ ចិតកនិព្វាបកត្ថេរាបទានំ. . .	១២៣
	ចតុត្ថំ សេតុទាយកត្ថេរាបទានំ. . .	១២៤
	បញ្ចមំ សុមនតាលវណ្ដិយត្ថេរាបទានំ .	១២៥
	ឆដ្ឋំ អវដផលិយត្ថេរាបទានំ . . .	១២៦
	សត្តមំ លពុជផលទាយកត្ថេរាបទានំ .	១២៧
	អដ្ឋមំ មិលក្ខុផលទាយកត្ថេរាបទានំ . .	១២៨
	នវមំ សយម្បដិភាណិយត្ថេរាបទានំ . .	១២៩
	ទសមំ និមិត្តព្យាករណិយត្ថេរាបទានំ .	១៣២

សន្ទឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
ជគតិវគ្គ	ជាតិយបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៨	១១៦
	សត្តបណ្ណិយត្ថេរាបទាន ទី ៩	១១៨
	គន្ធបូជកត្ថេរាបទាន ទី ១០	១១៩

សាលបុប្ផិវគ្គ ទី ៤៧

សាលបុប្ផិវគ្គ	សាលកុសុមិយត្ថេរាបទាន ទី ១ . . .	១២១
	ចិតកបូជកត្ថេរាបទាន ទី ២ . . .	១២២
	ចិតកនិព្វាបកត្ថេរាបទាន ទី ៣ . . .	១២៣
	សេតុទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៤ . . .	១២៤
	សុមនតាលវណ្ដិយត្ថេរាបទាន ទី ៥ . .	១២៥
	អវដផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៦	១២៦
	លពុជផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៧ . .	១២៧
	មិលក្ខុផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨ . .	១២៨
	សយម្បដិភាណិយត្ថេរាបទាន ទី ៩ . .	១២៩
	និមិត្តព្យាករណិយត្ថេរាបទាន ទី ១០ . .	១៣២

មាតិកាបត្តាធិ

មាតិកា		អង្ក
	អដ្ឋចត្តាឡីសោ នឡមាលិវគ្គោ	
នឡមាលិវគ្គ	បឋមំ នឡមាលិយត្ថេរាបទានំ . . .	១៣៦
	ទុតិយំ មណិបូជកត្ថេរាបទានំ . . .	១៣៧
	តតិយំ ឧក្កាសតិកត្ថេរាបទានំ . . .	១៤១
	ចតុត្ថំ សុមនវីជនិយត្ថេរាបទានំ . . .	១៤៤
	បញ្ចមំ កុម្មាសទាយកត្ថេរាបទានំ . .	១៤៥
	ឆដ្ឋំ កុសដ្ឋកទាយកត្ថេរាបទានំ . . .	១៤៦
	សត្តមំ គិរិបុន្នាគិយត្ថេរាបទានំ . . .	១៤៧
	អដ្ឋមំ វល្លិការផលទាយកត្ថេរាបទានំ .	១៤៩
	នវមំ បានធិទាយកត្ថេរាបទានំ . . .	១៥០
	ទសមំ បុឡិនចង្កមិយត្ថេរាបទានំ . .	១៥៣
	ឯកូនបញ្ញាសមោ បង្សុកូលវគ្គោ	
បង្សុកូលវគ្គ	បឋមំ បង្សុកូលសញ្ញកត្ថេរាបទានំ . .	១៥៦
	ទុតិយំ ពុទ្ធសញ្ញកត្ថេរាបទានំ . . .	១៥៧

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា ទំព័រ

នឡមាលិវគ្គ ទី ៤៨

នឡមាលិវគ្គ នឡមាលិយត្ថេរាបទាន ទី ១ . . . ១៣៦

មណិបូជកត្ថេរាបទាន ទី ២ . . . ១៣៧

ឧក្កាសតិកត្ថេរាបទាន ទី ៣ . . . ១៤១

សុមនវីជនិយត្ថេរាបទាន ទី ៤ . . . ១៤៤

កុម្មាសទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៥ . . . ១៤៥

កុសដ្ឋកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦ . . . ១៤៦

គិរិបុន្នាគិយត្ថេរាបទាន ទី ៧ . . . ១៤៧

វល្លិការផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨ . . ១៤៩

បានធិទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៩ . . . ១៥០

បុឡិនចង្កមិយត្ថេរាបទាន ទី ១០ . . . ១៥៣

បង្សុកូលវគ្គ ទី ៤៩

បង្សុកូលវគ្គ បង្សុកូលសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ១ . . ១៥៦

ពុទ្ធសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ២ . . . ១៥៧

មាតិកាបត្ដានិ

មាតិកា		អង្កៃ
បង្សុកូលវគ្គ	តតិយំ ភិសទាយកត្ថេរាបទានំ . . .	១៦១
	ចតុត្ថំ ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទានំ . . .	១៦៤
	បញ្ចមំ ចន្ទនមាលិយត្ថេរាបទានំ . . .	១៧០
	ឆដ្ឋំ ធាតុបូជកត្ថេរាបទានំ	១៧៥
	សត្តមំ បុលិនុប្បាទកត្ថេរាបទានំ . . .	១៧៦
	អដ្ឋមំ តរណិយត្ថេរាបទានំ	១៨៤
	នវមំ ធម្មរុចិត្ថេរាបទានំ	១៨៧
	ទសមំ សាលមណ្ឌបិយត្ថេរាបទានំ . .	១៩២

បញ្ញាសមោ កិង្កណិបុប្ផវគ្គោ

កិង្កណិបុប្ផវគ្គ	បឋមំ តីណិកិង្កណិបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ .	១៩៩
	ទុតិយំ បង្សុកូលបូជកត្ថេរាបទានំ . . .	២០០
	តតិយំ កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ . . .	២០២
	ចតុត្ថំ កិំសុកបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ . . .	២០៤
	បញ្ចមំ ឧបឌ្ឍទុស្សទាយកត្ថេរាបទានំ . .	២០៥

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ

បង្សុកូលវគ្គ	ភិសទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៣ . . .	១៦១
	ញាណត្ថវិកត្ថេរាបទាន ទី ៤ . . .	១៦៤
	ចន្ទនមាលិយត្ថេរាបទាន ទី ៥ . . .	១៧០
	ធាតុបូជកត្ថេរាបទាន ទី ៦	១៧៥
	បុឡិនុប្បាទកត្ថេរាបទាន ទី ៧ . . .	១៧៦
	តរណិយត្ថេរាបទាន ទី ៨	១៨៤
	ធម្មរុចិត្ថេរាបទាន ទី ៩	១៨៧
	សាលមណ្ឌបិយត្ថេរាបទាន ទី ១០ . .	១៩២

កិំកណិបុប្ផវគ្គ ទី ៥០

កិំកណិបុប្ផវគ្គ	តីណិកិំកណិបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ១ . .	១៩៩
	បង្សុកូលបូជកត្ថេរាបទាន ទី ២ . . .	២០០
	កោរណ្ឌបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៣ . . .	២០២
	កិំសុកបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៤ . . .	២០៤
	ឧបឌ្ឍទុស្សទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៥ . .	២០៥

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា		អង្កេ
កឹកណិបុប្ផវគ្គ	ឆដ្ឋំ យតមណ្ឌទាយកត្ថេរាបទានំ . .	២០៧
	សត្តមំ ឧទកទាយកត្ថេរាបទានំ . . .	២០៩
	អដ្ឋមំ បុឡិនថូបិយត្ថេរាបទានំ . . .	២១១
	នវមំ នឡិកុដិកទាយកត្ថេរាបទានំ . .	២១៧
	ទសមំ បិយាលផលទាយកត្ថេរាបទានំ .	២១៩

ឯកបញ្ញាសោ កណិការវគ្គោ

កណិការវគ្គ	បឋមំ តីណិកណិការបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ .	២២២
	ទុតិយំ ឯកបត្តទាយកត្ថេរាបទានំ . .	២២៨
	តតិយំ កាសុមារិកផលទាយកត្ថេរាបទានំ .	២៣១
	ចតុត្ថំ អវដផលិយត្ថេរាបទានំ	២៣២
	បញ្ចមំ ចារផលិយត្ថេរាបទានំ . . .	២៣៣
	ឆដ្ឋំ មាតុលុង្គផលទាយកត្ថេរាបទានំ .	២៣៤
	សត្តមំ អជេលផលទាយកត្ថេរាបទានំ .	២៣៦

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
កឹកណិបុប្ផវគ្គ	ឃតមណ្ឌទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦ . .	២០៧
	ឧទកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៧ . . .	២០៩
	បុឡិនថូបិយត្ថេរាបទាន ទី ៨ . . .	២១១
	នឡកុដិកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៩ . .	២១៧
	បិយាលផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១០ .	២១៩
	កណិការវគ្គ ទី ៥១	
កណិការវគ្គ	តីណិកណិការបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ១ .	២២២
	ឯកបត្តទាយកត្ថេរាបទាន ទី ២ . . .	២២៨
	កាសុមារិកផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៣ .	២៣១
	អវដផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៤	២៣២
	ចារផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៥	២៣៣
	មាតុលុង្គផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦ .	២៣៤
	អជេលផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៧ .	២៣៦

មាតិកាបត្តធិ

មាតិកា		អង្ក
កណិការវគ្គ	អដ្ឋមំ អមោរផលិយត្ថេរាបទានំ . . .	២៣៧
	នវមំ តាលផលិយត្ថេរាបទានំ . . .	២៣៨
	ទសមំ នាលិកេរផលទាយកត្ថេរាបទានំ .	២៣៩

ទុតិយបញ្ញាសោ ផលទាយកវគ្គោ

ផលទាយកវគ្គ	បឋមំ កុរញ្ជិយផលទាយកត្ថេរាបទានំ . .	២៦២
	ទុតិយំ កបិដ្ឋផលទាយកត្ថេរាបទានំ . .	២៦៣
	តតិយំ កោសម្ពផលិយត្ថេរាបទានំ . .	២៦៤
	ចតុត្ថំ កេតកបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ . . .	២៦៥
	បញ្ចមំ នាគបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ	២៦៧
	ឆដ្ឋំ បុប្ផិយត្ថេរាបទានំ	២៦៨
	សត្តមំ កុដជបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ . . .	២៦៩
	អដ្ឋមំ ឃោសសញ្ញកត្ថេរាបទានំ . .	២៧០

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា ទំព័រ

កណិការវគ្គ	អមោរផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៨ . . .	២៣៧
	តាលផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៩ . . .	២៣៨
	នាលិកេរផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១០ .	២៣៩

ផលទាយកវគ្គ ទី ៥២

ផលទាយកវគ្គ	កុរញ្ញិយផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១ . .	២៤២
	កបិដ្ឋផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ២ . .	២៤៣
	កោសុម្ពផលិយត្ថេរាបទាន ទី ៣ . .	២៤៤
	កេតកបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៤ . . .	២៤៥
	នាគបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៥	២៤៧
	អជ្ជុនបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៦ . . .	២៤៨
	កុដជបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៧ . . .	២៤៩
	ឃោសសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ៨ . . .	២៥១

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា		អង្ក
ផលទាយកវគ្គោ	នវមំ សព្វផលទាយកត្ថេរាបទានំ . .	២៥២
	ទសមំ បទុមធារិយត្ថេរាបទានំ . . .	២៥៧

តេបញ្ញាសោ តិណទាយកវគ្គោ

តិណទាយកវគ្គោ	បឋមំ តិណមុដ្ឋិទាយកត្ថេរាបទានំ . .	២៥៩
	ទុតិយំ វេច្ចុកទាយកត្ថេរាបទានំ . . .	២៦១
	តតិយំ សរណគមនិយត្ថេរាបទានំ . .	២៦២
	ចតុត្ថំ អព្ភញ្ជនទាយកត្ថេរាបទានំ . . .	២៦៤
	បញ្ចមំ សុបដទាយកត្ថេរាបទានំ . . .	២៦៥
	ឆដ្ឋំ ទណ្ឌទាយកត្ថេរាបទានំ	២៦៦
	សត្តមំ គិរិនេលបូជកត្ថេរាបទានំ . . .	២៦៨
	អដ្ឋមំ ពោធិសម្មជ្ជកត្ថេរាបទានំ . . .	២៦៩
	នវមំ អាមណ្ឌផលទាយកត្ថេរាបទានំ. .	២៧៤
	ទសមំ សុគន្ធត្ថេរាបទានំ	២៧៥

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
ផលទាយកវគ្គ	សត្តផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៩ . .	២៥២
	បទុមធារិយត្ថេរាបទាន ទី ១០ . . .	២៥៧

តិណទាយកវគ្គ ទី ៥៣

តិណទាយកវគ្គ	តិណមុដ្ឋិទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១ . . .	២៥៩
	បច្ឆិកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ២ . . .	២៦១
	សរណគមនិយត្ថេរាបទាន ទី ៣ . .	២៦២
	អព្ភញ្ជនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៤ . . .	២៦៤
	សុបដទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៥ . . .	២៦៥
	ទណ្ឌទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦ . . .	២៦៦
	គិរិនេលបូជកត្ថេរាបទាន ទី ៧ . . .	២៦៨
	ពោធិសម្មជ្ជកត្ថេរាបទាន ទី ៨ . . .	២៦៩
	អាមណ្ឌផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៩ . .	២៧៤
	សុគន្ធត្ថេរាបទាន ទី ១០	២៧៥

មាតិកាបត្តង់

មាតិកា		អង្កៃ

ចតុប្បញ្ញាសមោ កច្ចាយនវគ្គោ

កច្ចាយនវគ្គ	បឋមំ មហាកច្ចាយនត្ថេរាបទានំ . . .	២៨៦
	ទុតិយំ វក្កលិត្ថេរាបទានំ	២៩១
	តតិយំ មហាកប្បិនត្ថេរាបទានំ	២៩៨
	ចតុត្ថំ ទព្វមល្លបុត្តត្ថេរាបទានំ . . .	៣០៥
	បញ្ចមំ កុមារកស្សបត្ថេរាបទានំ . . .	៣១៣
	ឆដ្ឋំ ពាហិយត្ថេរាបទានំ	៣១៨
	សត្តមំ មហាកោដ្ឋិកត្ថេរាបទានំ . . .	៣២៨
	អដ្ឋមំ ឧរុវេលកស្សបត្ថេរាបទានំ. . .	៣៣៣
	នវមំ រាធត្ថេរាបទានំ	៣៤២
	ទសមំ មោឃរាជត្ថេរាបទានំ . . .	៣៤៨

បញ្ចបញ្ញាសោ ភទ្ទិយវគ្គោ

ភទ្ទិយវគ្គ	បឋមំ លកុណ្ឌកភទ្ទិយត្ថេរាបទានំ . .	៣៥៥
	ទុតិយំ កង្ខារេវតត្ថេរាបទានំ . . .	៣៦១

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
	កច្ចាយនវគ្គ ទី ៥៤	
កច្ចាយនវគ្គ	មហាកច្ចាយនត្ថេរាបទាន ទី ១	២៨៦
	វក្កលិត្ថេរាបទាន ទី ២	២៩១
	មហាកប្បិនត្ថេរាបទាន ទី ៣	២៩៨
	ទព្វមល្លបុត្តត្ថេរាបទាន ទី ៤	៣០៥
	កុមារកស្សបត្ថេរាបទាន ទី ៥	៣១៣
	ពាហិយត្ថេរាបទាន ទី ៦	៣១៩
	មហាកោដ្ឋិកត្ថេរាបទាន ទី ៧	៣២៨
	ឧរុវេលកស្សបត្ថេរាបទាន ទី ៨	៣៣៣
	រាធត្ថេរាបទាន ទី ៩	៣៤២
	មោឃរាជត្ថេរាបទាន ទី ១០	៣៤៨
	ភទ្ទិយវគ្គ ទី ៥៥	
ភទ្ទិយវគ្គ	លកុណ្ឌកភទ្ទិយត្ថេរាបទាន ទី ១ . .	៣៥៥
	កង្ខារេវតត្ថេរាបទាន ទី ២	៣៦១

មាតិកាបត្ថានិ

មាតិកា		អង្ក
ភទ្ទិយវគ្គ	តតិយំ សីវលិត្ថេរាបទានំ	៣៦៤
	ចតុត្ថំ វង្គីសត្ថេរាបទានំ	៣៧៣
	បញ្ចមំ នន្ទកត្ថេរាបទានំ	៣៨២
	ឆដ្ឋំ កាឡុទាយិត្ថេរាបទានំ . . .	៣៨៧
	សត្តមំ អភយត្ថេរាបទានំ	៣៩២
	អដ្ឋមំ លោមសកិយត្ថេរាបទានំ . . .	៣៩៨
	នវមំ វនវច្ឆត្ថេរាបទានំ	៤០៣
	ទសមំ ចូឡសុគន្ធត្ថេរាបទានំ . . .	៤០៧

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
ភទ្ទិយវគ្គ	សីវលិត្ថេរាបទាន ទី ៣	៣៦៥
	វង្គីសត្ថេរាបទាន ទី ៤	៣៧៣
	នន្ទកត្ថេរាបទាន ទី ៥	៣៨២
	កាឡុទាយិត្ថេរាបទាន ទី ៦	៣៨៧
	អភយត្ថេរាបទាន ទី ៧	៣៩២
	លោមសតិយត្ថេរាបទាន ទី ៨	៣៩៨
	វនវច្ឆត្ថេរាបទាន ទី ៩	៤០៣
	ចូឡសុគន្ធត្ថេរាបទាន ទី ១០	៤០៧

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធបាឋោ	អវិរុទ្ធបាឋោ	អង្កេ	បន្តិលេខាយំ
ពុទ្ដស្ស	ពុទ្ធស្ស	១៤	៧
ិស្សដ្ឋា	វិស្សដ្ឋា	១៥	១៥
ឧសភីរ	ឧសភីរ៍	១៦	៥
សម្ពុទ្ធ	សម្ពុទ្ធំ	៣០	១១
នគរ	នគរេ	៥៨	៣
តថគតំ	តថាគតំ	៥៩	១៣
វិហារិយ	វិហារិយ	៧១	២
សន្តិបទនុត្តរំ	សន្តិបទមនុត្តរំ	១០៥	១៤
តតោ	គតោ	១១៦	៦
	១២១	១២១	(លេខទំព័រ)
	១២៣	១២៣	,,
ខុទ្ទនិកាយស្ស	ខុទ្ទកនិកាយស្ស	១៤៤	១
,,	,,	១៥០	,,
សទំ	សុទំ	១៥៣	៨
ឧក្ខា	ឧក្កា	,,	២

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធបាឋោ	អវិរុទ្ធបាឋោ	អង្កេ	បង្តិលេខាយំ
	១៥៥	១៥៥	(លេខទំព័រ)
មមេតវេ	បមេតវេ	១៦៦	៩
អមាសថ	អភាសថ	១៦៧	៥
បុទ្ធិន	បុទ្ធិនុ	១៧៦	៩
អតុវិតា	អតុរិតា	១៧៨	៨
អបម្បិ	អប្បម្បិ	១៨៦	២
បាដិមោក្ខស្មឹ	បាតិមោក្ខស្មឹ	១៨៩	៤
ទុបចិត្តា	ទុបបិត្តា	២០៧	១១
កិលសា	កិលេសា	២០៨	១២
កិដ្ឋំ	កដ្ឋំ	២១៤	១០
	២២១	២២១	(លេខទំព័រ)
បុប្ផិត្ថេរាបទានំ ·	បុប្ផិយត្ថេរាបទានំ	២២៥	១
វេកា	វិវេកា	២៣៨	៩
នាលិកេរ	នាលិកេរំ	២៤១	១០
តិណ្ឌា	តិណ្ណា	២៤៩	១៤

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធបាឋោ	អវិរុទ្ធបាឋោ	អង្កេ	បន្តិលេខាយំ
តិណទាយវគ្គោ	តិណទាយកវគ្គោ	២៥៩	១
អាកិណ្ឌោ	អាកិណ្ណោ	២៦០	៥
សត្តមំ	តតិយំ	២៦៣	១
ឧទកទាយកត្ថេរាបទានំ	សរណគមនិយត្ថេរាបទានំ	២៦៣	,,
សរណាផមនេ	សរណាគមនេ	២៦៣	១៣
អរម្បិ	អបរម្បិ	២៧១	១០
បតោហំ	ចុតោហំ	២៨០	៨
ថរោ	ថេរោ	៣ ៥	៨
បដកេ	បិដកេ	៣២០	១
ឧរវេលាយ	ឧរុវេលាយ	៣៣៩	១៣
ឧរុវេលា	ឧរុវេលា	៣៤០	១២
ភវេ ទានិ	·ភវេទានិ	៣៦៣	៨
នរសោបិ	នរសោរបិ	៣៩៣	៧
ទ្បត្តឹស	ទ្វត្តឹស	៤០៨	២

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ឆ្អែ	ឆ្កែ	៧	៩
គណិការ	កណិការ	៨	៣
បំបិន	បំអិន	៣៦	១១
មានលំដាប់	តាមលំដាប់	៥៤	៣
លោគនាយក	លោកនាយក	១០៨	១៦
បប្ផិយ	បុប្ផិយ	១១៦	២
	១១៩	១១៩	(លេខទំព័រ)
	១២១	១២១	,,
	១២៣	១២៣	,,
	១២៤	១២៤	,,
(៦២)	(៦១)	១៣៦	៣
លោកនាយ	លោកនាយក	១៣៨	,,
តគ្គព	តក្កព	១៤៩	៣
ទាយគ្តេ-	ទាយកគ្តេ-	១៥៥	,,

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
លោកនាកយថា	លោកនាយកថា	១៦៥	៣
ធាដិមោក្ខ	ធាតិមោក្ខ	១៨៩	៦
ព្រ	ព្រះ	,,	១៥
១០២	២០២	(លេខទំព័រ)	
ផុត	ដុត	២០៨	១៣
ដំរិ	ដំរី	២១៩	១១
	២២១	២២១	(លេខទំព័រ)
ទង	ទង់	២២៣	១២
សុខស្ស:	សុខស្សន:	២៤៩	១៤
គាក់	គាត់	២៥១	,,
ទ្រល់	ទ្រង់	២៩៨	៤
ស្សិរ:	សិរ	៣០៧	៦
សល់នៅ	សល់នៅ	៣១០	១៥
បុជ្ជន	បុថុជ្ជន	៣១១	១១

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ដើម្ប	ដើម្បី	៣៣៧	៦
ខុទ្ទនិកាយ	ខុទ្ទកនិកាយ	៣៩០	១
ម្រនាម	ព្រះនាម	៣៦៨	១៣
គន្ធព្វ	គន្ធព្វៈ	៣៧៦	១៧
ដូចជាសា	ដូចជាសា-	៤០៩	៤
ខែននែ	ខែននែ-	៤០៩	៥
ញុំាញី	ញាំញី	៤០៩	៧

សៀវភៅនេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយប្រាក់អំណោយនៃ
អ្នកខាងក្រោមនេះ :

Printing costs were met through the gift of

Wat. Soutoushu Anrakuji Temple
The Rev. Junten Wakabayashi
1600 Bessho Onsen, Ueda-shi, Nagano-ken 386-14 Japan

この本は次の方によって復刻されました。

曹洞宗 安楽寺　若林順天
〒386-14　長野県上田市別所温泉1600
☎0268-38-2062

ព្រះត្រៃបិដក ភាគទី ១១០ " អភិធម្មបិដក "
ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ភ្នំពេញ
ការបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ របស់សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ
បោះពុម្ព ថ្ងៃទី ១០ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤
សហប្រតិបត្តិការរៀបរៀង និងបោះពុម្ពនៅប្រទេសជប៉ុន

TRIPITAKA VOL. 75 (of 110 volumes total)
"SUTTANTA PITAKA"
Published by the Buddhist Institute, Phnom Penh
Reproduced with the kind cooperation of the
TRIPITAKA PUBLISHING COMMITTEE
First edition December 8, 1994
Printed in Japan by Hirosaki Sogo Printing Ltd.

トリピタカ（南伝大蔵経）全110巻・第75巻スッタンタピタカ（経部）

発　行：プノンペン仏教研究所
復刻救援：カンボジア版トリピタカ(南伝大蔵経)復刻救援委員会
発　行：1994年12月8日

印刷・製本／弘前相互印刷株式会社
製作にあたり弘前相互印刷株式会社の多大な協力を得ました。

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

INSTITUT BOUDDHIQUE